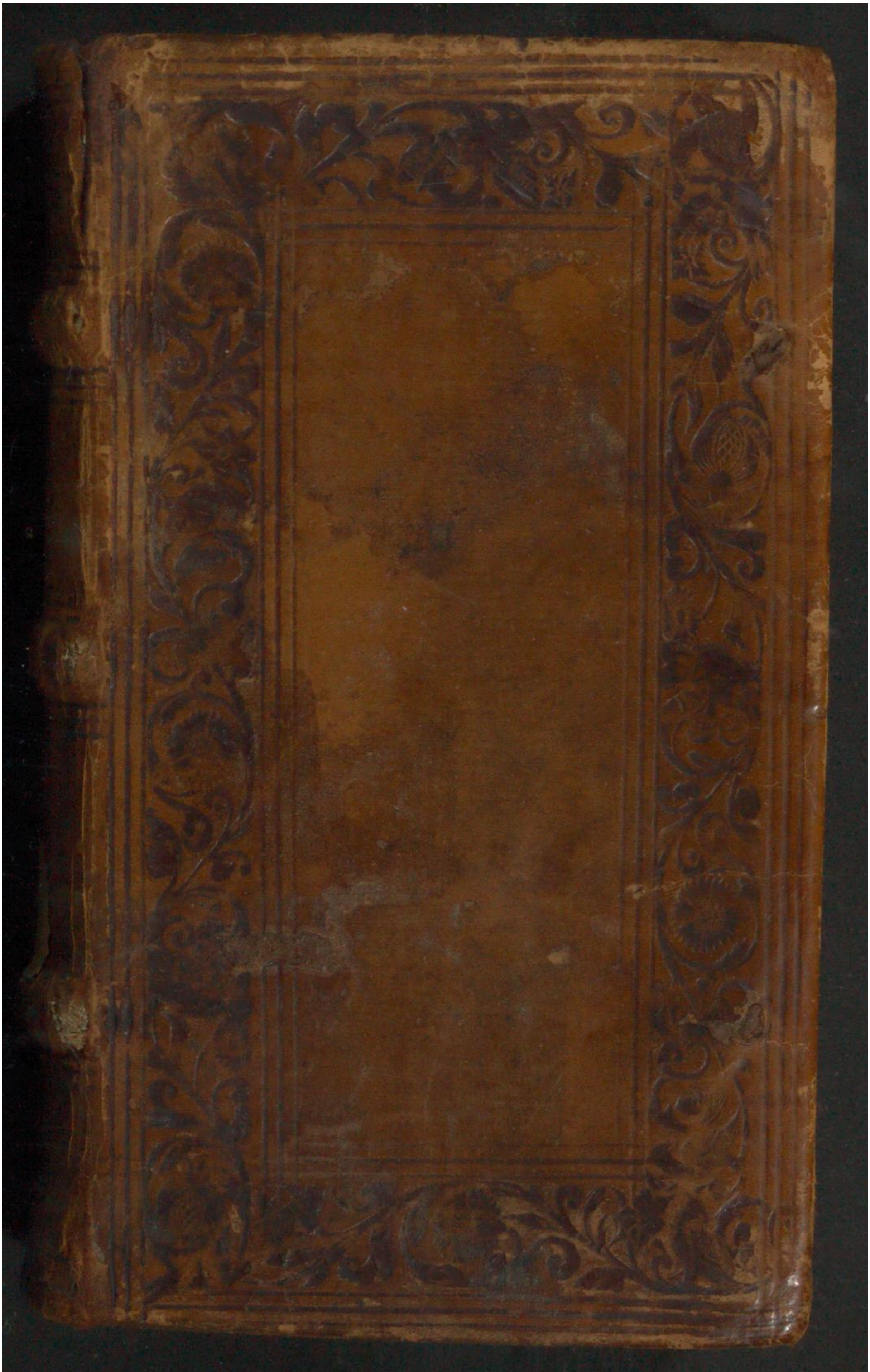

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

Poet. 4312.kk

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

KW 224
A 50

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

C

1

32

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

AD

Dono Authoris

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

KONINKL.
BIBLIOTHEEK
TE 'SHAGE.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

CELSISSIMO. PRINCIPI.

GVILHELMO. NASSAVIO.

CELSISSIMI. ARAVSIONIS.

PRINCIPIS. BELGARVMQVE.

IMPERATORIS. INVICTISSIMI.

FREDERICI. HENRICI. FILIO.

DIVI. GVILHELMI. NEPOTI.

SERENISSIMI. AC. POTENTISSIMI.

BRITANNIAR. REGIS. GENERO.

REGIIQVE. ORDINIS. EQVITI.

EQVITVM. IN. BELGIO. CONFOED.

PRÆFECTO. GENERALI.

FORTITER. GESTORVM. FAMA.

VICTORIARVMQVE. ILLVSTRI.

REGIÆ. VENATIONIS.

INSTAVRATORI.

VENATORVM. PRINCIPI.

VENATIONIS. ROMANÆ.

AVTORES. PRINCIPES.

ET. QVICQVID. A. ME. ACCEDIT.

MEQVE. MEAQVE. OMNIA.

L. M. Q. D. D. D.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

DEDICATIO.

PRINCEPS MAXIME,
Ductor univerſæ
Sub Belgis equitantium catervæ,
Vna ſpes Patriæ, & Parentis una:
Quem ſextam patriis merere caſtris
(Hulſta nunc etiam fatente) laurum
Æſtas tertia narrat, obſtinatos
Tundentem Grudies; Patriſque celſo
Quem fixum lateri, pareſque Patri
Per faſtigia ſumma metientem
Greſſus, vidit Iber, fugitque viſum:
Et fugiſſe ſemel velit cruore
Tabidus toties ſuo Tabuda;
Nunc Gordunia Saxa, nunc rebellem,
(Qua ſedare ſitim ſolet tuorum,
Et fluctu famulante ferre pontes
Natantes didicit, rateſque noſtras)
Incuſans Legiam: vel acta retro
Vertens flumina, dum latere poſſit,
Et victa procul exulare ripa.
Tandem deſine, deſine ah! patenti
Vicinos tumulo obſidere Flandros:
Dum nec bella tubæ, nec inter arma

Fera-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

Ferales litui ſonant, ſed ipſas
Triſti carmine nænias frequentant.
Quieſcant litui, tubæ quieſcant:
Et Tu depoſitis parumper armis,
Terſus pulvere Martio, ad Penates
Cum Patre incolumi redux avitos,
Regalem thalamum Maritus intra:
Haganumque nemus, Batava Tempe, &
Luſtratos toties reviſe colles.
Ipſum te reducem nemus ſalutat,
Reſpondentque iterantque vota colles.
Lætantur reditu Tuo Tui omnes,
Gaudetque incolumem videre Patrum,
Cujus portio grandis es, Senatus.
Te fidi reſonant canes, Ducemque
Abſentem increpitant, citantque ut adſis:
Dumpridem nimia quiete ſtertunt
Damnoſi lepores utramque in aurem,
Hibernæ male prodigi ſaginæ,
Et totas avidi vorare meſſes.
Qui jam ſepoſito metu, Tuique
Securi, grege limites frequenti
Perrupere Tuos, novumque tentant
Martem, ut lucifugis arenæ alumnos
Expellant habitaculis colonos.
Quin (ſi Diis placeat) ſtrues in ipſas
Egerunt aditus cuniculoſos;
Hibernæque penum fami repoſtum
Hac illac penetrantque, ſubruuntque:
Hiberna ut faciant fame perire.

Cultores Logodunienſis agri:
Ni, Fortiſſime, ſubvenis miſellis
Vindex agricolis: ut ipſe belli
Autor legitimi in feras nocentes,
Monſtrorum domitor, metu ferino
Alcides modo liberavit orbem.
Sic Tu Maxime liberator agri
Obſeſſi, jubeas bene eſſe cunctis,
Qui dextra Patriam geris ſalutem:
Dum pars retia tendit, inque cæco
Caſſem calle locat: plagiſque clauſos
Obliquant aditus: aperta campi
Pars formidine circuit doloſa:
Pinnas linea dum quatit rubentes,
Currentes alius paratque nodos;
Illi noctivago relicta ab hoſte
Retro ſigna legunt, notantque luſtrum.
At delecta canum procul juventus,
Loro cautius arctiore vincti,
Vix tantùm imperium Tuum morantur:
Donec omnibus expeditus armis,
Torto verbere concitans jugalem,
(Quem vento gravis Aſturum marito
Mater progenuit, leviſve Maurus
Infreni domuit manu) per auras
Raptus ſigna dari jubes, ut omnis
Vno carcere proruat caterva,
Belli fida Dianei miniſtra:
Colleſque, & nemora, aggereſque, aquaſque
Iungant præcipiti relicta curſu,

Dor-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

Dorceus, Ichnobates, Oribaſuſque,
Sticteque, & Canache, Thouſque, & Alce,
Ambæque Dromades, celerque Ierna,
Et multo agmine conſonans Agaſſeus:
Tonantemque imitata voce Bronte,
Agreque, Pterelaſque, bajuloque
Prædas Vertragus ore ferre doctus;
Et cervis inimica vis Lyciſcæ.
His Tu ſedulus Imperator inſtas,
Seu curſum revocas, jubeſve curſum
Multùm intendere, vocibuſque blandis
Das vires animumque obediendi;
Hortariſque alacer greges, & hoſtem
Primus conſpicis, excitaſque primus,
Et primus capis, & potire capto.
Non ſic Dardanius nepos Dionæ,
Ipſo patre prior feras laceſſens,
Venatu valuit; nec acriori
Exultavit equo, modo hos, modo illos
Curſu præteriens: ut inter omnes
Tu vel Naſſavios, Duceſque Bæmos
Excellis, ſuperemineſque victor.
At Tu ſeu lepores premis fugaces,
Acri ſeu grave prælium Moloſſo
Irritas cane, Gratium miniſtris
Hunc aſſcribe tuis, Olympiumque
Admittas comitem Nemeſianum.
Hic ille eſt, Latii vigentis ætas
Quem Muſæ ſocium addidit Latinæ,
Divinoque parem tulit Maroni.

Primus qui Egerium nemus colentem
Faliſca cecinit chely Dianam;
Et veri ſimulacra vera belli
Inſtruxit, populoque bellicoſo
Venandi nova fabricavit arma.
Alter, qui tenui ſonans Camœna
(Quantum tertia priſtini leporis
Ætas dedidicit) Latinitatis
Effœtæ rediviva lux, ſuique
Princeps temporis, & favore tantum
Pollens Cæſareo fuit, ſtetitque,
Vt cum Principe non inerudito
Certarit calamo, rudique cantu
Auguſtos reſeraverit Penates.
Hos Tu, ô inclyta ſtirps Arauſionis,
Contentos manibus Tuis revolvi,
Et tantum comites ut inter errent,
Dum venare, Tuos, araneoſo
Neu damnes pluteo unicè rogantes,
Felix ſuſcipe: ſuſcipe & bubulci
Agreſte hoc Siculi melos, recincto
Lætos qui reparet Tibi labores.
Sic adſit comes, & Tuis benigne
Aſpiret faveatque Diva votis:
Sic certo fera quæque ſtrata telo
Dextrâ gaudeat ut Tuâ perire.
Sic, cum vera iterum capeſſis arma,
Quæcunque hic meditare vel jocando,
Imbellique ſtruis peritus hoſti,
Verum poſtmodo torqueas in hoſtem:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

Et qua nunc lepores, leveſque dorcas,
Tum majore fuga premas Iberum:
Pellaſque, ut leporem ſuo cubili,
Qui nunc Advatica latent in arce;
Arcemque ocyus occupans avitam
Grandi tempora vinciare lauro.
Seu, qui magnanimos moratus actus,
Dum ſe ceſpite totus aggerato
Condit, ne tumulo fugetur exul,
Miles; has quoque circuire doctus
Ambages, ſpatioſiore circum
Claudas limite, tergorique inuras
Hiſpano Auriaci notas triumphi.

JANVS VLITIVS.

ENCOMIA VENATIONIS,

Quibus, præter alias ejus laudes & utilitates, oſtenditur potiſſimum, cum omnibus militibus, tum Principi quammaximè eſſe colendam.

PLATO *Lib.* VII. *De Legibus.*

OPORTET ut Legiſlator, quæ in venatione laudanda ſunt, laudet: quæ contra, vituperet, ad juventutis exercitationem. Iuvenes autem cum audiverint, ita parere debent, ut nec labore nec voluptate revocati aliter faciant, quam Legiſlator conſuluit. Imo verò magis in honore habeant, quæ cum laude dicta, & exhortando propoſita ſunt, quam quæ minaci & vindice lege firmata. His ita propoſitis congrua deinceps laus & vituperatio venationis conſcribi poteſt: ut quæ meliores animos juvenum facit, laudetur: quæ contra, vituperetur. Dicamus igitur ad eos ſic precibus interpoſitis: Vtinam vos, ô Chariſſimi, nunquam marinæ venationis, hamique cupiditas capiat; nec omnino aquaticorum animalium die ſive etiam nocte per otioſam venationem ſagena capiendorum: nec piraticæ amor, per maria venatores hominum iniquos atque atroces vos faciat. Furti verò latrociniique cupiditas in urbe vel regione committendi nec in mentem quidem veniat veſtram; nec volatilium jucunda venatio ſit ſervilis magis, quam libera. Pedeſtrium ergo venatio vobis ſola relinquitur. Sed nec dormientium, quæ vicibus quibuſdam interpoſitis fit, nocturnaque vocatur, &

otioſo-

otioſorum hominum eſt, laude digna habetur, neque etiam quæ in laboris remiſſione fit, & retibus laqueiſque, non conſtantis animi viribus, ferarum domat impetum. Sola ergo quadrupedum venatio illa reſtat omnibus optima, quæ equis, canibus, corporis viribus agitur. Nam quibuſcumque divina curæ eſt fortitudo, ii quadrupedes omnes curſu, vulneribus, teliſque manu propria venando vincere debent. Sed laus vituperatioque venandi ita quidem diſtincta ſit: Lex autem hujuſmodi:

SACROSANCTOS. OMNINO. HOS. VENATORES. VBICVNQVE. VENARI. VELINT. NEMO. PROHIBEAT. NOCTVRNVM. VENATOREM. RETIBVS. ET. CANIBVS. FIDENTEM. NEMO. VSPIAM. SINAT. VENARI. AVCEPS. PER. INCVLTOS. AGROS. MONTESQVE. VAGARI. PERMITTATVR. &c. *Quæ Græce partim præpoſita ſunt Prolegomenis ad Gratium.*

XENOPHON *Lib.* I. CYROPÆDIÆ, *De ſeveriſſima atque optima Perſarum juventutis apud regiam inſtitutione.*

QVum vero ad Venationem Rex exierit (id quod etiam ſæpius per menſem agit) cuſtodiæ dimidiam partem ſecum educit. Qui vero una exeunt, oportet ut habeant arcum juxta pharetram, inque vagina copidem aut ſecurim: præterea cratem pro ſcuto, & pila duo, ut altero eminus, altero, ubi opus fuerit, cominus utantur. Ob hanc autem cauſam etiam publice dant operam venationi (cum Rex, quemadmodum in bello ſe ducem iis præſtat, venationi ipſe præeſt, utque alii venentur, diligenter curat) quod hæc veriſſima videatur rerum bellicarum meditatio. Etenim diluculo aſſuefacit ſurgere, frigoraque & calores tolerare. Exercet etiam eos ad itinera

& curſus. Neceſſe inſuper eſt ſagitta beſtiam ferire, aut jaculo petere, ubicunque occurrerit. Quinetiam magnanimitate ſæpe opus eſt, ubi ferox aliqua beſtia ſeſe objecerit. Sed & percutere oportet oblatam, & ab irruente cavere. Quare haud facile in venatione eorum quicquam abeſſe reperiatur, quæ inter bellandum uſum habere poſſunt.

Idem Lib. VIII. *de Ipſo Cyro:*

CÆterum exercitationis bellicæ cauſa venatum eos educebat, quos in his exercendos arbitrabatur: quod venationem duceret tum bellicæ rei totius optimam meditationem eſſe, tum equeſtris longe veriſſimam. Nam ad inſidendum equis in locis quibuſlibet maxime reddit aptos, quod fugientes feras ſequi neceſſe ſit: & agiles efficit valde ad quodvis opus ex equis perficiendum, propter honoris ſtudium, & cupiditatem capiendi. Heic etiam maxime ſuos illos comites adſuefaciebat ad continentiam, & labores, & frigora, & calores, & famem, & ſitim tolerandam. Ac modo quoque tum Rex, tum qui cum Rege vivunt, hæc facere non ceſſant.

Idem Epilogo Cynegetici:

HActenus de iis, quæ in venatione faciunda ſunt, dictum. Huic autem labori ac ſtudio dediti magnam inde utilitatem capient. Nam & corporibus valetudinem bonam conciliabunt, & viſu audituque meliori fruentur, & ſerius ſeneſcent. Ad diſciplinam vero militarem potiſſimum eos venatio inſtituit. Primum ubi geſtantibus arma per difficiles vias eundum erit, animos haud deſpondebunt. Quippe labores ſuſtinere propterea poterunt, quod iis ad feras capiendas adſuefacti fuerint. Deinde poterunt etiam cubare duriter, & egregios ſe declarare cuſtodes in eo, quod fuerit imperatum. In hoſtibus adeundis, ſimul

&

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

& progredi adverſus eos, & facere poterunt, quæ imperantur: idque propterea, quod eadem ratione feras etiam capere conſueverint. In fronte collocati, quum labores tolerare norint, acies non deſerent. In hoſtium fuga, propter conſuetudinem & uſum, quibuſvis in locis adverſarios recte pariter ac tuto perſequentur. Si quid infeliciter exercitui ceſſerit, in ſilvoſis, præruptis, aliiſque difficilibus locis tam ſeipſos, quam alios abſque macula turpitudinis conſervare poterunt. Nam præbebit hoc eis ipſe rei uſus, ut plus aliis norint. Nonnulli quidem tales aliquando magna ſociorum turba in fugam conjecta, jam victores hoſtes, ob difficultatem locorum in errorem abreptos, ſuo ipſi robore atque audacia prœlium inſtaurando, terga dare coëgerunt. Semper enim illi, qui tam corpore quam animo præpollent, haud procul abſunt ab eo, ut rem nunquam non proſpere gerant. Cum autem majores quoque noſtri cognoviſſent hinc proſperos adverſus hoſtes ſucceſſus ſuos manare, juuentutis curam ſibi ſuſcipiendam cenſuerunt. [] Videbant enim hanc unam voluptatem junioribus utilitates afferre plurimas, quum & prudentes eos reddat, & juſtos, quod in veritate inſtituantur. Itidem res bellicas per hæc ſibi cedere feliciter intelligebant. Eadem voluptas à ceteris quoque præclaris & honeſtis rebus, quibus ſe dare velint, minime juvenes arcet: quod aliæ voluptates improbæ faciunt, quæ diſcendæ non ſunt. Ex his igitur & boni milites & Imperatores boni evadunt. *Et quæ ſequuntur uſque ad finem libri, & totum ejus proœmium eodem fere ſpectant.*

Excerptum ex POLYBII *Hiſtor. Lib.* XXXI. *quod & partim Græcè præfixum Prolegomenis ad Gratium.*

CONfecto autem bello L. Æmilius eam exercitationem ac voluptatem, quæ eſt in venando, con-

convenientiſſimam juventuti ratus eſſe, & venatores Regios conciliavit Scipioni, & omnem venandi licentiam ei conceſſit. Qua ille accepta Rex propemodum ſibi eſſe viſus, totum illud tempus, quo Legiones poſt victoriam in Macedonia perſtiterunt, in eo conſumpſit. Cumque & ampliſſima ei facultas ſuppeteret, & ipſe ætate cum maxime floreret, & natura in eam rem eſſet propenſior, tanquam generoſi catuli, conſtantior ejus ac diuturnior in venando impetus fuit. Quamobrem Romam poſtquam venit, adjuncto Polybii in ea parte ſtudio atque ardore, quantum temporis in judiciis ac ſalutationibus reliqui juvenes conterebant, forum aſſidue prementes, eoque ſtudentes commendare ſe multitudini, tantum Scipio venationi impendens, atque interim præclarum aliquid & ad memoriam inſigne agere nunquam deſiſtens, præſtantiorem reliquis gloriam eſt adeptus.

IVLIVS POLLVX
(*Præfatione Lib. v. Onomaſtici*)
COMMODO CAES. S.

QVoniam te venationum ſtudioſum eſſe convenit, quandoquidem hoc ſtudium heroicum Regiumque eſt, & ad corporis animique bonam conſtitutionem confert, atque tam placidæ fortitudinis, quam militaris audaciæ meditatio ſit, quæ viribus conducat, & exercitatione reddit robuſtum, celerem, equeſtrem, ſolertem, & laborioſum (ſi modo quis reſiſtentia robore, fugientia celeritate, ſubripientia ſe ex equo, ſolertia calliditate, latentia conſideratione, occultata tempore noctu advigilans, & interdiu laborans, capere intendat) neceſſe eſt aliquid de venatione dicere.

CICE-

CICERO *Lib.* II. *de Natura Deorum:*

IAm vero immanes & feras belluas nanciſcimur venando, ut & veſcamur iis, & exerceamur in venando ad ſimilitudinem bellicæ diſciplinæ, & utamur domitis, & condocefactis, ut elephantis; multaque ex earum corporibus remedia morbis & vulneribus eligamus.

Idem Lib. I. *de Officiis:*

SVppeditant autem & campus noſter, & ſtudia venandi honeſta exempla ludendi.

VIRGILIVS *Lib.* VII. *Æneidos:*

ET te montoſæ miſere in prælia Nurſæ,
Vfens, inſignem fama, & felicibus armis:
Horrida præcipue cui gens, aſſuetaque multo
Venatu nemorum, duris Æquicola glebis:
Armati terram exercent, ſemperque recentes
Convectare juvat prædas, & vivere rapto.

Idem Lib. IX.

VEnatu invigilant pueri, ſilvaſque fatigant;
Flectere ludus equos, & ſpicula tendere cornu:
At patiens operum, parvoque aſſueta juventus
Aut raſtris terram domat, aut quatit oppida bello.
Omne ævum ferro teritur, verſaque juvencûm
Terga fatigamus haſta: nec tarda ſenectus
Debilitat vires animi, mutatque vigorem:
Caniciem galea premimus, ſemperque recentes
Convectare juvat prædas, & vivere rapto.

HORATIVS *Lib.* I. *Epiſt.* XVIII.

tu cede potentis amici
Lenibus imperiis, quotieſque educet in agros
Ætolis onerata plagis jumenta, caneſque;
Surge, & inhumanæ ſenium depone Camœnæ,
Cœnes ut pariter pulmenta laboribus emta:

ROMA-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

ROMANIS SOLENNE VIRIS OPVS,
VTILE FAMAE,
VITAEQVE ET MEMBRIS. præſertim cum
valeas, &
Vel curſu ſuperare canem, vel viribus aprum
Poſſis : adde, virilia quod ſpecioſius arma
Non eſt qui tractet.

SENECA *de Providentia cap.* II.

NObis interdum voluptati eſt, ſi adoleſcens conſtantis animi irruentem feram venabulo excepit, ſi leonis incurſum interritus pertulit : tantoque ſpectaculum eſt gratius, quanto id honeſtior fecit.

PLINIVS CÆCILIVS *Panegyr. ad Trajanum Imp.*

QVod ſi quando cum influentibus negotiis paria feciſti, inſtar refectionis exiſtimas mutationem laboris. Quæ enim remiſſio tibi, niſi luſtrare ſaltus? excutere cubilibus feras? ſuperare immenſa montium juga, & horrentibus ſcopulis gradum inferre, nullius manu, nullius veſtigio adjutum? atque inter hæc pia mente adire lucos, & occurſare numinibus? OLIM HAEC EXPERIENTIA IUVENTVTIS, HAEC VOLVPTAS ERAT, HIS ARTIBVS FVTVRI DVCES IMBVEBANTVR, certare cum fugacibus feris curſu, cum audacibus robore, cum callidis aſtu : nec mediocre pacis decus habebatur ſubmota campis irruptio ferarum, & obſidione quadam liberatus agreſtium labor. *Et plura, quæ ſequuntur, idem docent : quæ temere ac imprudenter nimis reprehendit Doctiſſimus Lipſius, ut ea quæ hic præmiſſa ſunt, & quæ in Prolegomenis dixi, evincunt.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

IVSTINVS *Hiſtor. Epit. Lib.* XXXVII.

de Mithridate adoleſcente adhuc, cujus ea poſtea magnitudo fuit, ut non ſui tantum temporis, verum etiam ſuperioris ætatis omnes Reges majeſtate ſuperaverit, *ipſo ibidem Iuſtino teſte.*

TImens deinde ne inimici, quod veneno non potuerant, ferro peragerent, venandi ſtudium finxit: quo per VII annos neque urbis neque ruris tecto uſus eſt; ſed per ſilvas vagatus, diverſis montium regionibus pernoctabat, aſſuetus feras curſu aut fugare, aut perſequi; cum quibuſdam etiam viribus congredi. Quibus rebus & inſidias vitavit, & corpus ad omnem virtutis patientiam duravit.

SYMMACHVS *Lib.* V. *Epiſt.* 66. *Olybrio & Probino* S.

SVppetere vobis plenam roboris valetudinem ferarum indago teſtatur. Hæc igitur prima mihi de vobis gaudii cauſa eſt, quod ruſticis voluptatibus ſanitatem juvatis: ſecundus lætitiæ gradus eſt, venatu capta meruiſſe. || Vos malo cum Attilio ruſticari, & ludum virium ſequi, quam bonis verbis deduci ad inſtituta deſidiæ. Certe ætatibus veſtris hic labor convenit. Diſtinguenda eſt lectio juvenum, non alveolo, aut pila, aut trocho Attico, vel Græcis palæſtris, ſed alacri fatigatione, & innocentis audaciæ gaudiis. *Videnda & reliqua ejuſdem Epiſtolæ, & lib.* IX. *Epiſt.* XXVIII.

VEGETIVS *Lib.* I. *de Re Militari:*

PIſcatores, aucupes, *&c.* longè arbitror pellendos à caſtris: fabros ferrarios, carpentarios, macellarios, & cervorum aprorumque venatores convenit ſociare militiæ.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

IACOBVS REX *Lib.* III.
de Officio Regis:

NOn poſſum hic venationem omittere, eam, quæ canibus venaticis exercetur, quæ ſpecies laudatiſſima eſt, & nobiliſſima. Nam ſagittis, aut globis in feras graſſari illiberale eſt & furtivum: & canis leporarii miniſterium nihil habet tam generoſum ac militare. Sed ne ſuſpectus videar venationis laudator, ego tibi Xenophontem laudo authorem veterem & illuſtrem, qui cauſas alterutri noſtrum adulandi procul habuit. Is pulcerrimam Principis educandi rationem ſub Cyri nomine proponit. (*Huc pertinent ea, quæ ex Xenophonte modo tranſlata.*) Aucupium, quod per accipitres & falcones exercetur, non damno; parcius tamen laudo: quia non item militiam refert, ut venatio, quæ equitem audacem, omniumque locorum peritum facit.

ANDR. RIVETVS *Inſtitutione Principis Chriſtiani:*

MVlta inſuper alia ſunt ſtudia, quæ cum laude exerceantur, ut venationis potiſſimum; modo ne vehemens atque aſſiduum nimis ſit, neque feras perſequendo humanitatem, officiumque tuum negligas.

IN

GRATII

de Venatione poëma

à

JANO VLITIO

reſtitutum

SAcra pharetriferæ ſtudiumque artemque Dianæ,
Quæque in fulmineas arma movenda feras,
Luſit Apollineus teſtudine GRATIVS aurea.
Luſit: & æternum Delia fovit opus.
Sed tamen (uſque adeo nihil eſt à tempore tutum)
Occidit annoſa pagina pene mora.
Myſta lacer, lacer ille tuus, Dictynna, ſacerdos,
Qualis Aricino Virbius ante lacu,
Iam fugituram animam Stygia ſub nocte trahebat,
Speſque ſuper lapſæ nulla ſalutis erat.
Læſa etiam cum vate Dea eſt: nihil ignis in ara;
Templa litaturæ vix ſubiere manus.
Squalet Gnoſiacæ decus immortale pharetræ.
Copula diſperſos non ligat ulla canes.
Sacrilegas impune feras neglecta terentes
Mænala conſpiceres Partheniumque nemus.
Quid facias, Dea caſta? piget non digna ferentem;
Pervia ſunt tantis & tibi corda malis.

Fra-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

Frater opem poſcendus: opem feret ille petenti.
Nam propior nulli juſta querela Deo eſt.
Viderit ipſe pater, fulmenque volubile rurſus
Torqueat infeſta, torſit ut ante, manu.
Crede mihi, nihil eſt quod deneget ille ſorori:
Pignora conſpicui certa favoris habes.
Te propter tulit ante caſis habitare Pheræis,
Et cœlo Æmonios paſcere pulſus equos.
Audierat, Clariaſque petit Latonia ſedes,
Ac medicam vati blanda rogavit opem.
Cui Deus (ut ſibi cauſa viæ, ſibi cauſa doloris
Cognita) complexu rettulit iſta dato:
Ardüa res, ſoror, eſt quam poſcis: at irrita ne ſit,
Pendet ab obſequio ſpes tibi certa meo.
Dixit: & Haganas ſuper ilicet aſtitit umbras,
Quas amat Aöniis non minus ille jugis;
VLITIADENque meum celer occupat, occupat omnem;
Ac ſolito raptum numine pectus agit.
Ille Deo plenus ſuccos adhibere ſalubres,
Membraque Pieria trunca fovere manu.
Nil Iovis effectum telis. Epidaurius heros
Hippolyto, GRATI, quod fuit, ille tibi eſt.

NICOLAUS HEINSIUS, DAN. F.

A 3

AD CELSISSIMVM ARAVSIONIS PRINCIPEM GUILHELMUM,

Cum illi ab Exercitu jamjam redituro GRATIVM ſuum inſcriberet

JANUS VLITIUS.

DVm procul imbellem Batavis à finibus hoſtem
Pellis, & intrepida concutis arma manu, *(Gradivi,*
Spes patriæ, Auriaci ſoboles invicta
In ſobole populi tanta ſtupentis amor,
Interea reduci rurſum nova bella parantur,
Bella, ſed in ſolas illa gerenda feras,
Adverſæ ſimulacra tamen gratiſſima pugnæ,
Solaque poſt pugnam digna placere tibi.
Talia ſuccedant gravioribus otia curis;
Excipiat nunquam dignior arma quies.
Cum redit à fuſis Mavors pater ipſe Gelonis,
Si qua fides, colles & nemora alta petit.
Ille graves urſos, & acuto dente feroces
Cominus adverſa cuſpide figit apros,
Aut pavidum leporem canibus ſcrutatus odoris
Illæſum, Veneri munera grata, refert.
Cuncta decus quondam felicis nobile ſæcli
Hæc tibi facundo GRATIVS ore canit,
Dona Deûm, lætas monſtrans venantibus artes,
Quas docuit comites ante Diana ſuas.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

Ille tamen, tanta eſt injuria deſidis ævi,
Pene ſub ingrata nocte ſepultus erat:
Docta laboranti ſuccurrit dextera Vati,
Digno operi lucem contulit ille novam.
VLITIVS abſterſa rubigine reddidit orbi,
Qualia venanti GRATIVS arma dedit.
Hæc offert jam culta tibi, pulcherrime rerum.
Auſpiciis pridem moverat illa tuis.
Si faveas tantum, ſors contigit æqua labori,
Et tetigere ſuos improba vota Deos.
Partheniam colet ille tua ſub imagine Divam:
Thura feret Vates, & dabit aula focos.

CASPAR KINSCHOTIVS L. F.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

AD

ANUM VLITIUM,

quum GRATIUM de Venatione in lucem daret.

QVi catulos, pharetraſque canit, qui retia, caſſes,
Et nos venandi qualibet arma docet,
GRATIVS abſtruſis per te revocatur ab umbris,
Redditur & luci, ſed ſine labe, ſuæ.
am lepores, cervique pavent; aproſque lupoſque
Non fuga, non terris facta caverna juvat.
Quin magis attonitus fugeret cum cornibus ipſe
Actæon, canibus jam niſi præda foret.
inc tibi ſed multum debet defenſa vetuſtas,
Quique ſui famam carminis Auctor habet.
pſa tibi debet virgo Latonia, Phœbi
Quæ jam non falſo creditur eſſe ſoror.

ROCHUS HOFFERUS.

AD

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

AD EUNDEM

GRATIVS *in multa mendorum nocte ja-*
cebat, (*epos,*
AVRELIVS*que ſuum vix bene norat*
Doctius & tantis olim venata magiſtris,
Majorique ſolens arte ferire feras,
Priſca videbatur languere Diana, ſuumque
Diva potens nemorum dememiniſſe nemus.
Non pharetra, non gente canum, non cæde ferina
Læta, ſed ægrotis vatibus ægra fuit.
Multa manus totam conata referre ſalutem,
Sed potuit totam nulla referre manus.
Donec in auxilium longo poſt tempore venit
VLITIA *cura viris*, VLITIA *cura deæ.*
Huic antiqua *ſimul venanti reddidit arma,*
Et nova *venanti* VLITIVS *arma dedit.*
Illa latus niveum redivivus aucta Poëtis,
Quique ſalutiferum ſoſpes uterque canunt,
Ingreditur, rurſuſque placent ante omnia ſylvæ,
Retia rara, plagæ, telaque certa placent.
Rurſus amat vaſtos canibus circumdare ſaltus,
Hi reſides animos voce repente novant.
Iam pede veloces, acri jam nare ſagaces,
Iam bellatores prælia dente petunt.
Iam nec apro dentis fulmen, neque cornua tauro,
Viſque pedum cervo, vulpibus aſtus erit.
Nulla lupos feritas, lepores fuga nulla juvábit,
Et poterit promtè jam fera cuncta capi.
Hoc, mi IANE, *tuum eſt, tibi ſe venatio debet;*
Hæc agit auſpiciis, IANE, *Diana tuis;*
Quæ tibi cum longas feſtinet reddere grates,
Cumque Deæ nullum gratius exſtet opus,
Vt ſemper celebretur opus, celebreris & author,
Huic dabit ætatem, IANE, *tibique ſuam.*

HENRICUS BRUNO.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

GRATII FALISCI
CYNEGETICON,
SIVE
DE VENATIONE
LIBER VNVS.

Cui accedunt

HALIEVTICA.

NOVA ET INTERPOLATA EDITIO.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

Ovidius de Ponto lib. IV. *El. ult.*

TITYRVS ANTIQVAS ET ERAT QVI PASCERET HERBAS,

APTAQVE VENANTI GRATIVS ARMA DARET.

Iul. Cæſ. Scaliger hypercrit. cap. VII. in limine Secundæ & vere aureæ ætatis Poëtarum.

Cum duo elegantes Poetæ venationis præcepta poëmate tractarint, GRATIVS *&* NEMESIANVS, *alter alterius aut lima aut cenſor eſſe poterit. Igitur* NEMESIANI *ſtilus candidus, nec vulgare ſonans. Præterea ſilvæ propior, atque effuſus. Gratius caſtigatior. & longe exactius ſimul cum natalibus ipſis deſignat mores, animos, vires, celeritatem, ſagacitatem, faciem. Et ſane divini verſus multi: velut ille* (*vide* v. 205.) *Sed & feſtivus*, &c. quæ operæ pretium eſt inſpicere.

GRATII
CYNEGETICON.

DOna cano diuûm, lætas venantibus arteis,
Auſpicio, Diana, tuo. priùs omnis in armis
Spes fuit, & nuda ſiluas virtute mouebant
Inconſulti homines, vitaque erat error in omni.
Pòſt alia propiore via, meliuſque profecti
Te ſociam, Ratio, rebus ſumpſere gerendis.
Hinc omne auxilium vitæ, rectuſque reluxit
Ordo: & contiguas didicere ex artibus arteis
Proferere. hinc demens cecidit violentia retro
Sed primum auſpiciũ deus artibus altaq; circum
Firmamenta dedit. tum parteis quiſque ſecutus
Exegere ſuas, tetigitque induſtria finem.
Tu trepidam bello vitam, Diana, ferino,
Quà primam quærebat opem, dignata repertis
Protegere auxiliis, orbemque hac ſolvere noxa.
Aſciuere tuo comites ſub nomine diuæ
Centum omnes nemorum, centũ de fontibus, omnes
Naiades, & Latii cultor qui Faunus amœni,
Mænaliuſque puer, domitrixque Idea leonum
Mater, & inculto Siluanus termite gaudens.
His ego præſidibus noſtram defendere ſortem
Contra mille feras, & non ſine carmine niſus,
Carmine & arma dabo venandi, & perſequar artem
Armorum; caſſesque, plagarumque ordiar aſtus.
Prima jubent tenui naſcentem jungere filo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

Limbum, & quadruplici tormento aſtringere limbos.
Illa operum patiens, illa uſus linea longi.
Tunc ipſum medio caſſem qui naſcitur ore,
Per ſenos circum uſque ſinus laqueabis, vt omnem
Concipiat tergo, ſi quiſquam eſt plurimus, hoſtem.
Et bis vicenos ſpatium prætendere paſſus
Rete velim, pleniſque decem conſurgere nodis.
Ingrati majora ſinus impendia ſument.
Optima Cyniphiæ, ne quid cunctere, paludes
Lina dabunt. bonus Æoliæ de valle Sibyllæ
Fœtus, & aprico Tuſcorum ſtupea campo
Meſſis, contiguum ſorbens de flumine rorem,
Qua cultor Latii per opaca ſilentia Tibris
Labitur, inque ſinus magno venit ore marinos.
At contrà noſtris imbellia lina Faliſcis:
Hiſpanique alio ſpectantur Sætabes vſu.
Vix operata ſuo ſacra ad Bubaſtia lino
Velatur ſonipes æſtiui turba Canopi.
Ipſe in materia damnoſus candor inerti
Oſtendit longe fraudem, atque exterruit hoſtes.
At pauper rigui cuſtos Alabandicus horti
Cannabias nutrit ſiluas, quàm commoda noſtro
Armamenta operi: grauis eſt tutela ſed illis,
Tu licet Æmonios includas retibus vrſos.
Tantùm ne ſubeat vitiorum peſſimus humor,
Ante caue: non eſt humentibus vſus in armis.
Nulla fides ergo, ſeu preſſà flumina valle
Inter opus, cauſſæque malum fecere paludes:
Siue improuiſus cœlo perfuderit imber.
Illa vel ad flatus Helices oppande ſerenæ,
Vel caligineo laxanda reponito fumo.
Idcirco & primas linorum tangere meſſes
Ante vetant, quàm maturis accenderit annus
Ignibus & claro Pleias ſe prompſerit ortu.
Imbiberit, tantò deſpondet longius uſu,
(Magnum opus) & tangi niſi cura vincitur impar.

Nonne

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

Nónne vides, veterum quos prodit fabula rerum
Semideos, illi aggeribus tentare ſuperbis,
Ire freta, & matres auſi tractare deorum,
Quàm magna mercede meo ſine munere ſiluas
Impulerint. flet adhuc & porrò flebit Adonim
Victa Venus, ceciditque ſuis Ancæus in aruis,
Vt prædexter erat geminiſque ſecuribus ingens.
Ipſe deus, cultorque feri Tyrinthius orbis,
Quem mare, quem tellus, quem præceps janua Ditis
Omnia tentantem, qua laus erat obuia, paſſi.
Hinc decus & famæ primus patrauit honorem.
Exige, ſi qua meis reſpondet ab artibus ergo
GRATIA, quæ vires fallat collata ferinas.
Sunt, quibus immundo decerptæ vulture plumæ
Inſtrumentum operis fuit, & non parua facultas.
Tantùm inter niuei jungantur vellera cygni:
Et ſatis armorum eſt. Hæc clara luce coruſcant,
Terribiles ſpecies: ab vulture dirus auaro
Turbat odor ſiluas, meliuſque alterna valet res.
Sed quàm clara tuis & pinguis pluma ſub armis,
Tam mollis tactu & non ſit creberrima nexu,
Ne reprenſa ſuis properantem linea pinnis
Implicet, atque ipſo mendoſa coarguat vſu.
Hic magis in ceruos valuit metus. aſt vbi lentæ
Interdum Libyco fucantur ſandice pinnæ,
Lineaque extructis lucent anconibus arma:
Rarum, ſi qua metus eludat bellua falſos.
Nam fuit & laqueis aliquis curracibus vſus:
Ceruino juſſere magis contexere neruo;
Fraus teget inſidias habitu mentita ferino.
Quid qui dentatas iligno robore clauſit
Venator pedicas, cùm diſſimulantibus armis
Sæpe habet imprudens alieni lucra laboris?
O felix, tantis quem primum induſtria rebus
Prodidit auctorem! deus ille, an proxuma diuos
Mens fuit, in cæcas aciem quæ magna tenebras

Egit, & ignarum perfudit lumine vulgus?
Dic age Pierio, (fas eſt) Diana, miniſtro.
Arcadium ſtat fama ſenem , quem Mænalus auctor
Et Lacedæmoniæ primum vidiſtis Amyclæ
Per non aſſuetas metantem retia valles,
Dercylon. haud illo quiſquam ſe juſtior egit,
Aut fuit in terris diuûm obſeruantior alter.
Ergo illum primis nemorum dea finxit in annis,
Auctoremque operi dignata inſcribere magno,
Iuſſit adire ſuas & pandere gentibus arteis.
Ille etiam valido primus venabula dente
Induit: & proni moderatus vulneris iram
Omne moris excepit onus. tum ſtricta verutis
Dentibus & geminas ſubiere haſtilia furcas.
Et quidam totos clauſerunt enſibus orbes,
Ne ceſſaret iners in vulnere maſſa ferino.
Blandimenta vagæ fugies nouitatis ibidem:
Exiguo nimiove nocent. ſed lubricus errat
Mos, & ab expertis feſtinant vſibus omnes.
Quid Macetûm immenſos libeat ſi dicere contos,
Quàm longa exigui ſpicant haſtilia dentes?
Aut contrà vt tenero diſtrictas cortice virgas
Prægrauat ingenti pernix Albania cultro?
Omnia tela modi meliùs finxere ſalubres.
Quocirca & jaculis habilem perpendimus vſum:
Neu leue vulnus eat, neu ſit breuis impetus illi.
Ipſa arcu Lyciaque ſuas Diana pharetra
Armauit comites, (ne tela relinquite diuæ,
Magnum opus) & volucres quondam fecere ſagittas.
Diſce agedum & validis delectum haſtilibus omnem.
Plurima Threicii nutritur vallibus Hebri
Cornus, & vmbroſæ Veneris per litora myrtus,
Taxique, pinuſque , Altinatesque geniſtæ,
Et magis incomptus operæ Lutoſer agreſtis.
Termes ab eois deſcendet virga Sabæis,
Mater odorati multùm pulcherrima turis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

Illa ſuos vſus intractatumque decorem
(Sic nemorum juſſere Deæ) natalibus haurit
Arbitriis. at enim multo ſunt ficta labore
Cætera, quæ ſiluis errant haſtilia noſtris.
Numquam ſponte ſua procerus ad aëra termes
Exiit, inque ipſa curuantur ſtirpe geniſtæ.
Ergo age luxuriam primò fœtuſque nocenteis
Detrahe: frondoſas gravat indulgentia ſiluas.
Pòſt vbi proceris generoſa ſtirpibus arbor
Se dederit, tereteſque ferent ad ſidera virgæ,
Stringe notas circum, & gemmanteis exige verſus.
His ſi quis vitium nociturus ſufficit humor,
Vlceribus fluet, & venas durabit inertes.
In quinos ſublata pedes haſtilia plena
Cæde manu, dum pomiferis aduertitur annus
Frondibus, & tepidos autumnus continet imbres.
Sed cur exiguis tantos in partibus orbes
Luſtramus? prima illa canum, non vlla per arteis
Cura prior, ſiue indomitos vehementior hoſteis
Nudo Marte premas, ſeu bellum ex arte miniſtres.
Mille canum patriæ, ductique ab origine mores
Cuique ſua. Magna indocilis dat prœlia Medus,
Magnaque diuerſos extollit gloria Celtas.
Arma negant contrà Martemque odere Geloni,
Sed natura ſagax: Perſes in vtroque paratus.
Sunt qui Seras alant, genus intractabilis iræ.
At contra faciles, magnique Lycaones armis.
Sed non Hyrcanæ ſatis eſt vehementia genti
Tanta: ſuis petiere vltro fera ſemina ſiluis.
Dat Venus acceſſus, & blando fœdere jungit.
Tunc & manſuetis tutò ferus errat adulter
In ſtabulis, ultroque grauis ſuccedere Tigrim
Auſa canis, majore tulit de ſanguine fœtum.
Sed præceps virtus ipſa venabitur aula.
Ille tibi & pecudum multo cum ſanguine creſcet:
Paſce tamen, quæcumque domi ſibi crimina fecit,
Excutiet ſilua magnus pugnator adepta.

At fugit adverſos idem quos repperit hoſteis
Vmber. quanta fides, utinam, & ſolertia naris,
Tanta foret virtus, & tantum vellet in armis!
Quid freta ſi Morinum dubio refluentia ponto
Veneris, atque ipſos libeat penetrare Britannos?
O quanta eſt merces, & quantum impendia ſupra!
Si non ad ſpeciem mentituroſque decores
Protinus: hæc vna eſt catulis jactura Britannis.
Ad magnum cùm venit opus, promendaque virtus,
Et vocat extremo præceps diſcrimine Mauors,
Non tunc egregios tantùm admirere Moloſſos;
Comparat his verſuta ſuas Athamania fraudes,
Acytuſque, Pheræque, & clandeſtinus Acarnan.
Sicut Acarnanes ſubierunt prœlia furto:
Sic canis illa ſuos taciturna ſuperuenit hoſtes.
At clangore citat quos nondum conſpicit apros,
Ætola quæcumque canis de ſtirpe (malignum
Officium) ſiue illa metus conuicia rupit,
Seu fruſtra nimius properat furor. & tamen illud
Ne vanum totas genus aſpernere per arteis,
Mirum quàm celeres, & quantum nare merentur:
Tum non eſt victi cui conceſſere labori.
Idcirco variis miſcebo gentibus vſum.
Quondam inconſultis mater dabit Vmbrica Gallis
Senſum agilem, traxere animos de patre Gelonæ
Hyrcano, & vanæ tantùm Calydonia linguæ
Exibit vitium patre emendata Moloſſo.
Scilicet ex omni florem virtute capeſſunt,
Et ſequitur natura fauens. at te leue ſi quà
Tangit opus, pauidoſque iuuat compellere dorcas,
Aut verſuta ſequi leporis veſtigia parui:
Petronios (ſic fama) canes, volucreſque Sicambros,
Et pictam macula Vertraham delige falſa.
Ocyor affectu mentis pinnaque cucurrit,
Sed premit inventas, non inuentura latenteis
Illa feras; quæ Petroniis bene gloria conſtat.

Quòd

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

Quòd ſi maturo preſſantes gaudia luſu
Diſſimulare feras tacitique accedere poſſent:
Illis omne decus, quod nunc, Metagontes, habetis,
Conſtaret ſiluis: ſed virtus irrita damno eſt.
Ad veſtram non vile genus, non patria vulgo
Sparta ſuos & Creta ſuos promittit alumnos.
Sed primum celſa lorum ceruice ferentem
Glympice, te ſiluis egit Bœotius Hagnon,
Hagnon haſtilides, Hagnon, quem plurima ſemper
GRATIA per noſtros vnum teſtabitur vſus.
Hic trepidas arteis & vix nouitate ſedentes
Vidit, quà propior patuit via: nec ſibi turbam
Contraxit comitem, nec vaſa tenentia longè.
Vnus præſidium atque operi ſpes magna petito
Adſumptus Metagon luſtrat per nota ferarum
Paſcua, per fontes, per quas triuere latebras,
Primæ lucis opus: tum ſigna vapore ferino
Intemerata legens, ſi qua eſt qua fallitur ejus
Turba loci, majora ſecat ſpatia extera gyro.
Atque hìc egreſſu jam tum ſine fraude reperto
Incubuit ſpatiis, qualis permiſſa Lechæis
Theſſalium quadriga decus, quam gloria patrum
Excitat, & primæ ſpes ambitioſa coronæ.
Sed nequa ex nimio redeat jactura fauore,
Lex dicta officiis: ne voce laceſſeret hoſtem,
Néve leuem prædam, aut propioris pignora lucri
Amplexus, primos nequidquam offenderet actus.
Iam verò impenſum melior fortuna laborem
Cum ſequitur, juxtaque domus quæſita ferarum,
Vt ſciat, occultos & ſignis arguat hoſteis:
Aut effecta leui teſtatur gaudia cauda,
Aut ipſa infodiens vncis veſtigia plantis
Mandit humum, celſasve adprenſat naribus auras.
Et tamen vt ne prima fauentem pignora fallant
Circa omnem aſpretis medius qua clauditur orbis,
Ferre pedem, acceſſuſque, abituſque notaſſe ferarum
Admonet, & ſi forte loci ſpes prima fefellit,

(Rarum opus) incubuit ſpatiis ad proxima verſis,
Intacto repetens prima ad veſtigia gyro.
Ergo vbi plena ſuo rediit victoria fine,
In partem prædæ veniat comes, & ſua norit
Præmia. ſic operi juuet inſervîſſe benigno.
Hoc ingens meritum eſt: hæc ultima palma trophæi,
Hagnon magne, tibi diuûm conceſſa fauore.
Ergo ſemper eris, dum carmina dumque manebunt
Siluarum dotes, atque arma Dianea terris.
Hic & ſemiferam Thoum de ſanguine prolem
Finxit. non alio major ſua pectore virtus,
Seu norit voces, ſeu nudi ad pignora Martis.
Thoës commiſſos (clariſſima fama) leones
Et ſubiere aſtu, & paruis domuere lacertis.
Nam genus exiguum, & pudeat quàm informe fateri
Vulpina ſpecie: tamen huc exacta voluntas.
At non eſt alius, quem tanta ad munia fœtus
Exercere velis, aut te tua culpa refellat
Inter opus, quo ſera cadit prudentia damno.
Iunge pares ergo, & majorum pignore ſigna
Fœturam, prodantque tibi Metagonta parentes,
Qui genuere ſua pecus hoc immane juuenta.
Et primum expertos animi, quæ gratia prima eſt,
In Venerem jungunt: tum ſortis cura ſecundæ,
Ne renuat ſpecies, aut quæ detrectet honorem.
Sint celſi vultus, ſint hirtæ frontibus aures,
Os magnum, & patulis agitatos morſibus ignes
Spirent, aſtricti ſuccingant ilia ventris,
Cauda brevis, longumque latus, diſcretaque collo
Cæſaries, non pexa nimis, non frigoris illa
Impatiens: validis tum ſurgat pectus ab armis,
Quod magnos capiat motus, magniſque ſuperſit.
Effuge, qui lata pandit veſtigia planta,
Mollis in officio. ſiccis ego dura lacertis
Crura velim, & ſolidos hæc in certamina calces.
Sed fruſtra longus properat labor, abdita ſi non
Altas in latebras vnique incluſa marito
Fœmi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

Fœmina, nec patitur Veneris ſub tempore magnos
Illa, neque emeritæ ſeruat faſtigia laudis.
Primi complexus, dulciſſima prima voluptas.
Hunc Veneri dedit impatiens natura furorem.
Si renuit cunctos, & mater adultera non eſt,
Da requiem grauidæ, ſolitoſque remitte labores.
Vix oneri ſuper illa ſuo. tum deinde monebo,
Ne matrem indocilis natorum turba fatiget,
Percenſere notis, jamque inde excernere paruos.
Signa dabunt ipſæ. teneris vix artubus hæret
Ille tuos olim non defecturus honores:
Iamque illum impatiens æquæ vehementia ſortis
Extulit: affectat materna regna ſub aluo.
Vbera tota tenet, à tergo liber aperto,
Dum tepida indulget terris clementia mundi.
Verùm vbi Caurino perſtrinxit frigore veſper
Ita jacet, turbaque potens operitur inerti.
Illius è manibus vires ſit cura futuras
Perpenſare: levis deducet pondere fratres:
Nec me pignoribus, nec te mea carmina fallent.
Protinus & cultus alios & debita fœtæ
Blandimenta feres, curaque ſequêre merentem:
Illa perinde ſuos, vt erit delata, minores;
Ac longam præſtabit opem. tum denique fœtæ
Cùm deſunt operi, fregitque induſtria matres,
Tranſeat in catulos omnis tutela relictos.
Lacte nouam pubem facilique tuebere maza:
Nec luxus alios auidæque impendia vitæ
,,Noſcant. hæc magno redit indulgentia damno.
,,Nec mirum: humanos, non & magis altera ſenſus
,,Tollit, nec ratio vitiis adeuntibus obſtat.
,,Hæc illa eſt, Pharios quæ fregit noxia reges,
,,Dum ſeruata cauis potant Mareotica gemmis,
,,Nardiferumq; metunt Gangem, vitiiſq; miniſtrant.
,,Sic & Achæmonio cecidiſti, Lydia, Cyro.
,,Atqui dives eras fluvialibus aurea venis,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

,,Scilicet ad ſummam ne quid reſtaret habendum.
,,Tu quoque luxuriæ fictas dum colligis arteis,
,,Et ſequeris demens alienam, Græcia, culpam,
,,O quantū & quoties decoris fruſtrata paterni!
,,At qualis noſtris, quàm ſimplex menſa Camillis!
,,Qui tibi cultus erat poſt tot, Serrane, triumphos?
,,Ergo illi ex habitu, virtutiſque indole priſcæ,
,,Impoſuere orbi Romam caput: actaque ab illis
,,Ad cœlum virtus, ſummoſque tetendit honores.
Scilicet exiguis magna ſub imagine rebus
Proſpicies, quæ ſit ratio, & quo fine regenda.
Idcirco imperium catulis, vnuſque magiſter
Additur, ille dapes pœnamque operamq; miniſtrans
Temperet: hunc ſpectet ſiluas domitura juuētus.
Nec vile arbitrium eſt. cuicunq; hæc regna dicantur,
Ille tibi egregia juuenis de pube legendus,
Vtrumque & prudens, & ſumptis impiger armis.
Quòd niſi & acceſſus, & agendi tempora belli
Nouerit, & ſocios tutabitur hoſte minores:
Aut cedent, aut illa tamen victoria damno eſt.
Ergo in opus vigila, faciliſque ades omnibus armis;
Arma acuere viam. tegat imas faſcia ſuras.
*Sit famul*is vitulina, tuis aut tergore fulvo
Mantica, curta chlamys, canaque è macle galeri:
Ima Toletano præcingant ilia cultro:
Terribilemque manu vibrata falarica dextra
Det ſonitum, & curua rumpant non peruia falce.
Hæc tua militia eſt. quin & Mauortia bello
Vulnera, & erranteis per tot diuortia morbos,
Cauſſaſque, affectuſque canum tua cura tueri eſt.
Stat fatum ſuprà, totumque auidiſſimus orcus
Paſcitur, & nigris orbem circumſonat alis.
Scilicet ad magnum major ducenda laborem
Cura, nec expertos fallet Deus. hinc quoq; noſſe
Eſt aliud quod præſtet opus placabile numen.
Nec longè auxilium, licet alti vulneris ora
Abſtiterint, atroque cadant cum ſanguine fibræ.

Inde

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

Inde rape ex ipſo qui vulnus fecerit hoſte
Viroſam eluuiem, lacerique per vlceris ora
Sparge manu, venas dum ſuccus comprimat acer.
Mortis enim patuere viæ. tum pura monebo
Circum labra ſequi, tenuique includere filo.
At ſi pernicies anguſto paſcitur ore,
Contra pande viam, fallenteiſque argue cauſſas.
Morborum in vitio facilis medicina recenti.
Sed tactu impoſitis mulcent pecuaria palmis,
(Id ſatis) aut nigræ circum picis vnguine ſignant.
Quod ſi diſtricto leuis eſt in vulnere noxa,
Ipſe habet auxilium validę natale ſaliuæ.
Illa grauis labes, & cura eſt altior illis,
Cùm vitium cauſſæ totis egere latentes
Corporibus, ſeraque aperitur noxia ſumma.
Inde emiſſa lues, & per contagia morbus
Venêre in vulgum, iuxtaque exercitus ingens
Æquali ſub labe ruit: nec viribus vllis
Aut merito venia eſt, aut ſpes exire precanti.
Quod ſiue à Stygiâ letum Proſerpina nocte
Extulit, & furtim commiſſam vlciſcitur iram;
Seu vitium ex alto, ſpiratque vaporibus æther
Peſtiferis, ſeu terra ſuos populatur honores:
Fontem auerte mali. trans altas ducere valles
Admoneo: latumque fuga ſuperabitis amnem.
Hoc primùm effugium leti. tunc dicta valebunt
Auxilia, & noſtra quidam redit uſus ab arte.
Sed varii motus, nec in omnibus vna poteſtas.
Diſce vices, & quæ tutela eſt proxima tenta.
Plurima per catulos rabies inuictaque tardos
Præcipitat letale malum. ſic tutius ergo
Anteire auxiliis, & primas vincere cauſſas.
Namque ſubit nodis qua lingua tenacibus hæret,
(Vermiculum dixere) mala atque incondita peſtis.
Ille vbi ſalſa ſiti præcepit viſcera longâ,
Æſtiuos vibrant accenſi febribus ignes,
Moliturque fugas, & ſedem ſpernit amatam.

Scilicet hoc motu, ſtimuliſque potentibus acti
In furias vertêre canes. ergo inſita ferro
Iam teneris elementa mali cauſſaſque recidunt.
Nec longa in facto medicina eſt vlcere. purum
Sparge ſalem, & tenui permulce vulnus oliuo.
Ante relata ſuas quàm nox bene compleat vmbras,
Ecce aderit, factique oblitus vulneris, vltro
Blanditur menſis, Cereremque efflagitat ore.
Quid priſcas arteis inuentaque ſimplicis anni
Si referam ? non illa metus ſolatia falſi
Tam longam traxere fidem. collaribus ergo
Sunt qui lucifugæ criſtas inducere Mælis
Iuſſere, aut ſacris conſerta monilia conchis,
Et viuum lapidem, & circa Meliteſia nectunt
Coralia, & magicis adjutas cantibus herbas.
Ac ſic offectus, oculique venena maligni
Vicit tutelà pax impetrata deorum.
At ſi deformi lacerum dulcedine corpus
Perſequitur ſcabies, longi via peſſima leti,
In primo acceſſu triſtis medicina; ſed vnà
Pernicies redimenda animà, quæ prima ſequaci
Sparſa malo eſt, ne dira trahant contagia vulgi.
Quod ſi dat ſpatium clemens, & promovet ortu
Morbus, diſce vias, &, quà ſinit, artibus exi.
Tunc & odorato medicata bitumina viro,
Imponaſque pices, immundæque vnguen amurcæ.
Miſcuit, & ſummam complectitur ignis in vnam.
Inde lauant ægros. eſt ira coërcita morbi,
Laxatuſque rigor, quæ te ne cura timentem
Differat, & pluuias, & Cauri frigora vitent;
Sic magis, vt nudis incumbunt vallibus æſtus,
A vento, clarique faces ad ſolis, vt omne
Exudent vitium, ſubeatque latentibus vltro,
Quæ facta eſt medicina, vadis. nec non tamen illum
Spumoſi catulos mergentem litoris æſtu
Reſpicit, & facilis Pæan adjuuit in arteis.
„O rerum prudens quantum experientia vulgo
„Mate-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

„Materiem largita boni, ſi vincere curent
„Deſidiam, & gratos agitando prendere fines!
Eſt in Trinacria ſpecus ingens rupe, cauique
Introrſum reditus. circum atræ mœnia ſiluæ
Alta premunt, ruptique ambuſtis faucibus amnes.
Vulcano condicta domus, quam ſubter eunti
Stagna ſedent venis, oleoque madentia viuo.
Huc defecta mala vidi pecuaria tabe
Sæpe trahi, victoſque malo grauiore magiſtros.
Te primum, Vulcane, loci pacemque precamur
Incola ſancte tuam, des ipſis vltima rebus
Auxilia: aut, meriti ſi nulla eſt noxia tanti,
Tot miſerere animas, liceatque attingere fontes,
Sancte, tuos. ter quiſque vocant, ter pinguia libant
Tura foco: ſtruitur ramis felicibus ara.
Hìc dictu mirum, atque aliàs ignobile monſtrum
Aduerſis ſpecubus, ruptoque è pectore montis
Venit, ouans auſtris, & multo flumine flammæ.
Emicat ipſe, manu ramum pallente ſacerdos
Termiteum quatiens: procul hinc extorribus ire
Edico præſente deo, præſentibus aris, (motum eſt,
Queis ſcelus aut manibus ſumptum, aut in pectore
Inclamat. cecidere animis trepidantia membra.
O quiſquis miſero fas vnquam in ſupplice fregit,
Qui pretio fratrum, meliorique auſus amici
Sollicitare caput, patriosve laceſſere diuos;
Illum agat infandæ comes huc audacia culpæ;
Diſcet, commiſſa quantum Deus vltor in ira
Ponè ſequens valeat. ſed cui bona pectore mens eſt,
Obſequiturque deo, Deus illam molliter aram
Lambit, & ipſe ſuos vbi contigit ignis honores,
Defugit ab ſacris, rurſumque reconditur antro.
Huic fas auxilium & Vulcania tangere dona.
Nec mora; ſi medias exedit noxia fibras,
His laue præſidiis, adfectaque corpora mulce
Regnantem excutiens morbum. Deus auctor, & ipſa
Artem aluit natura ſuam. Quæ robore peſtis

Acrior

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

Acrior, aut leto propior via? ſed tamen illi
Hinc venit auxilium valida vehementius ira.
Quòd primam ſi fallet opem dimiſſa facultas,
At tu præcipitem, quà ſpes eſt proxima, labem
Adgredere. in ſubito ſubita eſt medicina tumultu.
Stringendæ nares, ſcindenda ligamina ferro
Armorum, geminaque cruor ducendus ab aure.
Hinc vitium, hinc illa eſt auidæ vehementia peſti.
Ilicet auxiliis feſſum ſolabere corpus:
Subſiduaſque faces, diffuſaque Maſſica priſco
Sparge cado. Liber tenueis è pectore curas
Exiget: eſt morbo Liber medicina furenti.
Quid dicam tuſſis, quid mæſti damna veterni,
Aut incuruatæ ſi qua eſt tutela podagræ?
Mille tenent peſtes, curaque potentia major.
Mitte age: non opibus tanta eſt fiducia noſtris.
Mitte animæ ex alto ducendum numen olympo,
Supplicibuſque vocanda ſacris tutela Deorum,
Idcirco aëriis molimur compita lucis,
Spicataſque faces ſacrum, ad nemora alta, Dianæ,
Siſtimus, & ſolito catuli velantur honore;
Ipſaque per flores medio in diſcrimine luci
Strauere arma, ſacris & pace vacantia feſta.
Tum cadus & viridi fumantia liba feretro
Præueniunt, teneraque extrudens cornua fronte
Hœdus, & ad ramos etiamnum hærentia poma,
Luſtralis de more ſacri, quo tota iuuentus
Luſtraturque Deæ, proque anno reddit honorem.
Ergo impetrato reſpondet multa fauore
Ad partes quà poſcis opem, ſeu vincere ſiluas,
Seu tibi fatorum labes exire minaſque
Cura prior, tua magna fides tutelaque virgo,
Reſtat equos finire notis, quos arma Dianæ
Admittant. non omne meas genus audet in arteis.
Eſt vitium ex animo. ſunt quos imbellia fallant
Corpora: præueniens quondam eſt incommoda virtus.

Conſu-

onſule, Penei qualis perfunditur amne
heſſalus, aut patriæ quem conſpexere Mycenæ
laucum. nempe ingẽs, nempe ardua fundet in auras
ura. quis Eleas potior luſtrauit arenas ?
e tamen hoc attingat opus, jactantior illi
rtus, quam ſiluas, durumque laceſſere Martem.
ec ſæuos miratur equos terrena Syene
ilicet & Parthis inter ſua mollia rura
anſit honor: veniat Caudini ſaxa Taburni,
arganumve trucẽ, aut Ligurinas deſuper alpes,
nte opus excuſſis cadet vnguibus: & tamen illi
t animus, fingetque meas ſe juſſus in arteis.
d juxtà vitium poſuit deus. at tibi contrà
allæcis luſtratur equis ſcrupoſa Pyrene.
on tamen Hiſpano Martem tentare minacem
uſim. Murcibii vix ora tenacia ferro
oncedunt. at tota leui Naſamon*ia virgâ*
ngit equos. Piſis Numidæ ſoluêre *jugales*,
udax & patiens operum genus. ille vigebit
entum actus ſpatiis, atque eluctabitur iram.
ec magni cultus; ſterilis quodcumque remiſit
erra, fuit, tenueſque ſitim producere riui.
c & Strymonio facilis tutela Biſaltæ;
oſſent Ætnæas vtinam ſe ferre per arteis;
ui ludus Siculis. quid tum ſi turpia colla
ut tenuis dorſo curuatur ſpina ? per illos
antatus Graijs Agragas, victæque fragoſum
ebroden liquere feræ. O quantus in armis
le meis, cujus dociles pecuaria fœtus
ufficient, queis Chaonias contendere contra
uſit, vix merita quas ſignat Achaïa palma!
padices vix Pellæi valuere Cerauni,
t tibi deuotæ magnum pecuaria Cyrrhæ
hœbe decus, noſtras agere in ſacraria tenſas.
enanti melius pugnat color: optima nigri
rura illi, badiosque legunt *in pectore crines*,
t quorum feſſas imitantur terga fauillas.

O quan-

O quantum Italiæ, ſic dii voluere, parentes
Præſtant, & terras omni præcepimus uſu!
Noſtraque non ſegnis illuſtrat prata *juuentus*.

* * * *

Nonnulla eroſa penitus legi non potuerunt in il
unico hujus & ſequentis poëmatii exemplari Longo
bardicis literis ſcripto.

HALIEVTICA

Fragmentum, quod GRATII potius, quam OVIDI
eſſe, & codex ille unicus, & ſtilus coarguunt. Cu
præludii loco præmiſimus hoc

C. IVLII SOLINI POLYHISTORIS PONTICON FRAGMENTVM.

Tethya marmoreo fœcundam pander
Ponto,
Et ſalis æquorei ſpirantes molle catervas
Quæque ſub æſtifluis Thetis humida con
tinet antris
Cœptantem Venus alma fove: quæ ſemine cœli
Parturiente ſalo, divini germinis æſtu,
Spumea purpureis dum ſanguinat unda profundis,
Naſceris è pelago; placito Dea proſata Mundo.
Nam quum prima foret rebus Natura creandis
In fœdus connexa ſuum, ne ſtaret inerti
Machina mole vacans, tibi primum candidus Æ-
ther
Aſtrigeram faciem nitido gemmavit Olympo.
Te fœcunda ſinu Tellus amplexa, reſedit
Ponderibus librata ſuis. Elementaque juſſa
Æternas ſervare vices. Tu fœtibus auges
Cuncta ſuis: totus pariter tibi parturit Orbis.
Quare, Diva, precor, quoniam tua munera parvo
Auſus calle ſequor, vitreo de gurgite vultus
Dextera prome pios: & lumine læta ſereno

Pie-

ierias, age, pande vias: da Nerea molli
acatum gaudere freto: votiuque litata
ac ſaltem primas pelagi libemus arenas.
os quoque qui reſono colitis cava Tempea cœtu

* * * * *

ACcepit mundus legem, dedit arma per omnes,
dmonuitque ſui: vitulus ſic namque minatur
ui nondum gerit in tenera jam cornua fronte,
c damæ fugiunt, pugnant virtute leones,
t morſu canis, & caudæ ſic ſcorpius ictu:
oncuſſisque leuis pennis ſic euolat ales.
mnibus ignotæ mortis timor, omnibus hoſtem,
ræſidiumque datum ſentire, & noſcere teli
imque modumque ſui: ſic & Scarus arte ſub vndis,
ontextam ſi forte levi de vimine naſſam
ncidit, aſſumtamque dolo tandem pauet eſcam,
on audet radiis obnixa occurrere fronte.
uerſus crebro veniens ſed verbere caudæ
axans ſubſequitur, tutumque euadit in æquor.
uin etiam ſi forte aliquis *dum pone* nataret
Mitis luctantem Scarus hunc in vimine vidit
Auerſi caudam morſu tenet. atque *ita flexu*
Liberiore natans, quem texit *naſſa*, reſultat.
Sepia tarda fugæ, tenui cum forte ſub vnda
Deprenſa eſt, jam jamque manus timet illa rapaceis,
Inficiens æquor nigrum vomit illa cruorem,
Auertitque vices, oculos fruſtrata ſequentes.
Clauſus rete Lupus, quamuis immanis, & acer,
Dimotis cauda ſubmiſſus ſidit arenis:
Atque ubi jam tranſire plagas perſentit, in auras
Emicat, atque dolos ſaltu diludit inultus:
Et Muræna ferox tereti ſibi conſcia tergi,
Ad laxata magis conuerſa foramina retis,
Tandem permultos euadit lubrica flexus,
Exemploque nocens, cunctis interuenit vna.

At

At contra ſcopulis crinali corpore ſegnis
Polypus hæret, & hac eludit retia fraude,
Et ſub lege loci ſumit mutatque colorem;
Semper ei ſimilis quem contigit. atque vbi præ-
dam
Pendentem ſetis auidus rapit, hic quoque fallit
Elato calamo, cùm demum emerſus in auras
Brachia diſſoluit, populatumque expuit hamum.
At Mugil cauda pendentem euerberat eſcam, 6
Excuſſamque legit. Lupus acri concitus ira,
Diſcurſu fertur vario, fluctuſque ferentes
Proſequitur, quaſſatque caput, dum vulnere ſæuus
Laxato cadat hamus, & ora patentia linquat.
Nec proprias vires neſcit Muræna nocendi:
Auxilioque ſiti, morſu nec cominus acri
Deficit, aut animos ponit captiua minaceis.
Anthias his, tergo quæ non videt, vtitur armis.
Vim ſpinæ nouitque ſuæ, verſoque ſupinus
Corpore, lina ſecat, fixumque intercipit hamum. 7
Cætera quæ denſas habitant animalia ſyluas,
Aut vani quatiunt ſemper lymphata timores,
Aut trahit in præceps non ſana ferocia mentis.
Ipſa ſequi natura monet, vel cominus ire,
Impiger ecce leo venantum ſternere pergit
Agmina, & aduerſis infert ſua pectora telis:
Quoque venit, fidens magis, & ſublatior ardet,
Concuſſitque toros, & viribus addidit iram.
Prodigus atque ſuo properat ſibi robore lethum.
Fœdus Lucanis prouoluitur Vrſus ab antris, 8
Quid niſi pondus iners, ſtolidæque ferocia mentis
Actus Aper ſetis iram denunciat hirtis,
Et ruit oppoſiti, nitens in vulnera ferri,
Preſſus, & emiſſo moritur per viſcera telo.
Altera pars fidens pedibus, dat terga ſequenti,
Vt pauidi Lepores, & fuluo tergore Damæ
Et capto fugiens Ceruus ſine fine timore.
Hic generoſus honos, & gloria major Equorum:
Nam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

m capiunt animis palmam gaudentque triumpho,
ſeptem ſpatiis circo meruere coronam.
nne vides victor quanto ſublimius altum
ollat caput, & vulgi ſe venditet auræ?
ſaue cum cæſo decoratur terga Leone,
am tumidus, quantoque venit ſpectabilis actu,
mpeſcatque ſolum generoſo concita pulſu
gula ſub ſpoliis grauiter redeuntis opimis?
æ laus prima Canum, quibus eſt audacia præceps,
handique ſagax virtus, vireſque ſequendi.
æ nunc elatis rimantur naribus auras,
nunc demiſſo quærunt veſtigia roſtro,
produnt clamore feram, dominumque vocando
repitant. quem ſi collatis effugit armis,
equitur tumuloſque canis campoſque per omnes.
Noſter in arte labor poſitus, ſpes omnis in illa.
c tamen in medias pelagi te pergere ſedes
moneam, vaſtique maris tentare profundum.
er vtrumque loci melius moderabere funem:
era num ſaxis loca ſint. nam talia lentos
poſcunt calamos: at purum retia littus.
m mons horrentes demittat celſior vmbras
mare. nam varie quidam fugiuntque petuntque.
m vada ſubnatis imo viridentur ab herbis
rgite: limoſa num quis paſcatur arenâ,
lectetque moras, & molli ſeruiat algæ.
ſcripſit ſedes varias natura profundi:
c cunctos vna voluit conſiſtere piſces.
m gaudent pelago, quales Scombrique, Boueſque,
ppuri celeres, & nigro tergore Milui,
pretioſus Helops noſtris incognitus vndis.
dutus Xiphias, ictu non mitior enſis,
pauidi magno fugientes agmine Thunni.
ua Echeneis adeſt, mirum, mora puppibus ingens:
que comes ratium, tractique per æquora ſulci
i ſemper ſpumas ſequeris Pompile nitentes,

Cercy-

Cercytoſque ferox ſcopulorum fine moratus.
Cantharus ingratus ſucco: tum concolor illi
Orphus, cœruleaque rubens Erythinus in vnda.
Inſignis Sarguſque notis, inſignis & alis,
Et ſuper aurata Sparulus ceruice refulgens,
Et rutilus Pagur, & fului Synodontes, & ex ſe
Concipiens Channe gemino fraudata parente.
Tum viridis ſquamis paruo Saxatilis ore,
Et rarus Faber, & pictæ Mormyres, & auri
Chryſophrys imitata decus: tum corporis Vmbræ
Liuentis, rapidique Lupi, Percæque, Tragique.
Quin laude inſignis caudæ Melanurus & ardens
Auratis Muræna notis, Merulæque virentes,
Immitiſque ſuæ Conger per vulnera gentis,
Et capitis duro nociturus Scorpius ictu,
Ac nunquam æſtiuo conſpectus ſidere Glaucus.
At contra herboſa piſces laxantur arena,
Vt Scarus, epaſtas ſolus qui ruminat eſcas,
Fœcundumque genus Mænæ, Lamyroſq; Smariſq;
Atque immunda Chromis, merito viliſſima Salpa:
Atque auium dulces nidos imitata ſub undis;
Et Squalus, & tenui ſuffuſus ſanguine Mullus:
Fulgentes Soleæ candore, & concolor illis
Paſſer, & Adriaco mirandus littore Rhombus:
Tunc Epodes lati, tum molles tergore Ranæ.
Extremæ paſ*cunt propter confinia ripæ*
Aut fixæ ſcopulis, hærent Pernæque, Sudeſque,
Lubricus & ſpina nocuus non Gobius vlla,
Et nigrum niueo portans in corpore virus
Lolligo, durique Sues, ſinuoſaque Serpens,
Et tam deformi non dignus nomine Aſellus.)
Tuque peregrinis Acipenſer nobilis vndis.

* * * * * * *

Deerant non admodum multa in eo exemplari,
conſumpta penitus vetuſtate.

M. AVRELII OLYMPII NEMESIANI

Poëtæ Carthaginienſis

CYNEGETICON

Sive de Venatione Lib. I.

EIUSDEM DE AUCUPIO

FRAGMENTA DUO,

ECLOGÆ IV.

Et ad Eundem,

T. CALPHVRNII SICVLI

ECLOGÆ VII.

Editio nova & interpolata.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

Fl. Vopiſcus, de Numeriano.

Verſu autem talis fuiſse prædicatur, ut & omn[...] ſui temporis vicerit. Nam & cum NEMESIAN[...] *contendit, qui* ἁλιευτικὰ, κυνηγετικὰ, *&* ναυτικ[...] *ſcripſit: quique omnibus coloniis* (*coronis* Caſaub[...]) *illuſtratus emicuit*, &c. quæ malè ad Nemeſianum r[...] ferunt alii.

Hincmarus Remenſis Archiepiſcopus qui vixit ſub Carolo Calvo.

Niſi ut Venatores feræ luſtra ſequentes agere audi[...] & lectione puer ſcholarius in libro qui inſcribitur K[...] *negeticon Carthaginenſis* AVRELII *didici, h[...] illacque diſcurrendo retrograda etiam veſtigia rep[...] tendo, anfractus tuos veſtigando, explicare ſtuderem* & ſtatim: *Quin potius tuam novam præſumptione[...] adiens*

Mille vias, triſtesque labores,
Diſcurſusque citos, ſecuri prœlia ruris,
Et ſincero corde lites domeſticas ſubire compellar.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

M. AVRELII OLYMPII NEMESIANI Poëtæ Carthaginienſis CYNEGETICON.

VENANDI cano mille vias: hilareſque labores,
Diſcurſusq; citos, ſecuri prœlia ruris,
Pandimus. Aonio jam nunc mihi pectus ab œſtro
Æſtuat. ingentes Helicon jubet ire per agros:
Caſtaliusque mihi nova pocula fontis alumno
Ingerit, & late campos metatur apertos:
Imponitque jugum vati, retinetque corymbis
Implicitum, ducitque per avia, quà ſola numquam
Trita rotis. juuat aurato procedere curru,
Et parere deo: virideis en ire per herbas
Imperat: intacto premimus veſtigia muſco.
Et quamvis curſus oſtendat tramite noto
Obvia Calliope, facile eſt inſiſtere prato
Complacito, rudibus quà luceat orbita ſulcis.
Nam quis non Nioben numeroſo funere mœſtam
Iam cecinit? quis non Semelen, ignemque jugalem
Letalemque ſimul nouit de pellicis aſtu?
Quis magno recreata tacet cunabula Baccho?
Vt pater omnipotens maternos reddere menſes
Dignatus, juſti complerit tempora partus?
Sunt qui ſacrilego rorantes ſanguine thyrſos
(Nota nimis) dixiſſe velint, qui vincula Dirces,

Piſæique tori legem, Danaique cruentum
Imperium, ſponſasque truces ſub fœdere primo,
Dulcia funereis mutantes gaudia tædis.
Biblidos indictum nulli ſcelus: impia Myrrhæ
Connubia, & ſæuo violatum crimine patrem
Nouimus; vtque Arabum fugiens cùm carperet arua,
Ivit in arboreas frondes, animamque virentem.
Sunt qui ſquamoſi referant fera ſibila Cadmi,
Stellatumque oculis cuſtodem virginis Ius,
Herculeoſque velint ſemper numerare labores,
Miratumque rudes ſe tollere Terea pinnas
Poſt epulas, Philomela, tuas. ſunt ardua mundi
Qui male tentantem curru Phaëtonta loquantur,
Extinctaſque canant emiſſo fulmine flammas,
Fumantemq; Padum, cycnum, plumamque ſenilem,
Et flentes ſemper germani funere ſiluas.
Tantalidum caſus, & ſparſas ſanguine menſas,
Condentemque caput viſis Titana Mycenis,
Horrendaſque vices generis dixere prioris.
Colchidos iratæ ſacris imbuta venenis
Munera non canimus, pulchræq; incendia Glauces,
Non crinem Niſi, non ſæuæ pocula Circes,
Nec nocturna piè furantem buſta ſororem.
Hæc jam magnorum præcepit copia vatum,
Omnis & antiqui vulgata eſt fabula ſæcli.
Nos ſaltus, virideſque plagas, campoſque patentes
Scrutamur, totiſque citi diſcurrimus aruis:
Et varias cupimus facili cane ſumere prædas.
Nos timidos lepores, imbelles figere damas,
Audaceſque lupos, vulpem captare doloſam
Gaudemus. nos flumineas errare per vmbras
Malumus, & placidis Ichneumona quærere ripis
Inter arundineas ſegetes, felemque minacem
Arboris in trunco longis præfigere telis,
Implicitumque ſinu ſpinoſi corporis Erem
Ferre domum: talique placet dare lintea curæ;
Dum non magna ratis vicinis ſueta moueri

Lito-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

Litoribus, tutoſque ſinus percurrere remis,
Nunc primùm dat vela notis, portuſque fideles,
Linquit, & Hadriacas audet tentare procellas.
Mox veſtros meliore lyra memorare triumphos,
Accingar, diui fortiſſima pignora Cari,
Atque canam noſtrum geminis ſub finibus orbis
Litus, & edomitas fraterno numine gentes,
Quæ Rhenum Tigrimque bibunt, Arariſque remotum
Principium, Nilique bibunt ab origine fontem.
Nec taceam primùm quæ nuper bella ſub arcto
Felici, Carine, manu confeceris, ipſo
Pæne prior genitore deo: vtque intima frater
Perſidos, & veteres Babylonos ceperit arces,
Vltus Romulei violata cacumina regni.
Imbellemque fugam referam, clauſasque pharetras
Parthorum, laxoſque arcus, & ſpicula nulla.
Hæc vobis noſtræ libabunt carmina Muſæ,
Cùm primùm vultus ſacros, bona numina terræ,
Contigerit vidiſſe mihi. jam gaudia nota
Temporis impatiens ſenſus, ſpretorque morarum,
Præſumit: videorque mihi jam cernere fratrum
Auguſtos habitus, Romam, clarumque ſenatum,
Et fidos ad bella duces, & milite multo
Agmina, queis fortes animat deuotio mentes.
Aurea purpureo longè radiantia velo
Signa micant, ſinuatque truces leuis aura dracones.
Tu modò quæ ſaltus placidos ſiluaſque pererras
Latonæ, Phœbe, magnum decus, eia age ſuetos
Sume habitus, arcumque manu: pictamque Pharetram
Suſpende ex humeris: ſint aurea tela, ſagittæ:
Candida puniceis aptentur crura cothurnis:
Sit chlamys aurato multùm ſubtegmine luſa,
Corrugeſque ſinus gemmatis baltheus arctet
Nexibus: implicitos cohibe diademate crines.
Tecum Naiades faciles, viridique juuenta

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

Pubentes Dryades, Nymphæque, vnde amnibus
humor,
Adſint, & docilis decantet Oreadas Echo.
Duc age, diua, tuum frondoſa per auia vatem.
Te ſequimur: tu pande domos & luſtra ferarum.
Huc igitur, mecum quiſquis percuſſus amore
Venandi, damnas lites, auidoſque tumultus,
Ciuileiſque fugis ſtrepitus, bellique fragores,
Nec prædas auidus ſectaris gurgite ponti:
Principio tibi cura canum non ſegnis ab anno
Incipiat primo, cùm Ianus temporis auctor
Pandit inocciduum biſſenis menſibus æuum.
Elige tunc curſu facilem, facilemque recurſu,
Seu Lacedæmonio natam, ſeu rure Moloſſo,
Non humili de gente canem. ſit cruribus altis,
Sit rigidis, multamque gerat ſub pectore lato
Coſtarum ſub fine decenter prona carinam,
Quæ ſenſim rurſus ſicca ſe colligat aluo,
Renibus ampla ſatis vadis, diductaque coxas,
Cuique nimis molles fluitent in curſibus aures.
Huic parilem ſubmitte marem, ſic omnia magnum,
Dum ſuperant vires, dum læto flore juuentus,
Corporis & venis primæui ſanguis abundat.
Namque graues morbi ſubeunt, ſegniſque ſenectus:
Inualidamque dabunt non firmo robore prolem.
Sed diuerſa magis fœturæ conuenit ætas.
Tu bis vicenis plenum jam menſibus acrem
In Venerem permitte marem: ſit fœmina, binos
Quæ tulerit ſoles. hæc optima cura jugandis.
Sed non Spartanos tantùm, tantúmve Moloſſos
Paſcendum catulos: diuiſa Britannia mittit
Veloces, noſtrique orbis venatibus aptos.
Nec tibi Pannonicæ ſtirpis temnatur origo,
Ne quorum proles de ſanguine manat Ibero.
Quin etiam ſiccæ Libyes in finibus acres
Gignuntur catuli, quorum non ſpreueris vſum.
Mox cùm ſe bina formarit lampade Phœbe,

Ex

Ex quo paſſa marem genitalia viſcera turgent,
Fœcundos aperit partus matura grauedo
Continuò, largaque vides ſtrepere omnia prole:
Vt, quamuis auidus, primos contemnere partus
Malueris, mox non omnes nutrire minores.
Nam tibi ſi placitum populoſos paſcere fœtus,
Iam macie tenues, ſuccique videbis inanes,
Pugnanteſque diu, quiſnam prior vbera lambat,
Diſtrahere invalidam laſſato viſcere matrem.
Sin verò hæc cura eſt, melior ne forte necetur,
Abdaturve domo, catulosque probare voluntas,
Queis nondum greſſus ſtabiles, neque lumina paſſa
Luciferum videre jubar, quæ prodidit vſus
Percipe, & intrepidus ſpectatis annue dictis.
Pondere nam catuli poteris perpendere vires,
Corporibuſque leues grauibus prænoſcere curſus.
Quin & flammato ducatur linea longè
Circuitu, ſignetque habilem vapor igneus orbem.
Impune in medio poſſis conſiſtere circo.
Huc omnes catuli, huc indiſcreta feratur
Turba, dabit mater partus examine honeſtos,
Iudicio natos ſeruans, trepidoque periclo.
Nam poſtquam concluſa videt ſua germina flammis,
Continuo ſaltu tranſcendens feruida zonæ
Vincla, rapit rictu primum, portatque cubili;
Mox alium, mox deinde alium. ſic conſcia mater
Segregat egregiam ſobolem virtutis amore.
Hos igitur genitrice ſimul, jam vere ſereno,
Molli paſce ſero. paſſim nam lactis abundans
Tempus adeſt, albent plenis & ouilia mulctris.
Interdumque cibo Cererem cum lacte miniſtra,
Fortibus ut ſuccis teneras complere medullas
Poſſint, & validas jam tunc promittere vires.
Sed poſtquam Phœbus candentem feruidus axem
Contigerit, tardaſque vias, cancrique morantis
Sidus init, tunc conſuetam minuiſſe ſaginam
Profuerit, tenueſque magis retinere cibatus:

Ne grauis articulos deprauet pondere moles.
Nam cùm membrorum nexus nodoſque relaxant,
Infirmoſque pedes, & crura natantia ponunt,
Tunc etiam niueis armantur dentibus ora.
Sed neque concluſos teneas, neque vincula collo
Impatiens circumdederis, noceaſque futuris
Curſibus imprudens. Catulis nam ſæpe remotis
Aut vexare trabes, laceras aut pandere valuas
Mens erit, & teneros torquent conatibus artus;
Obtunduntve novos adroſo robore dentes,
Aut teneros duris impingunt poſtibus vngues.
Mox cùm jam validis inſiſtere cruribus ætas
Paſſa quater binos voluens ab origine menſes,
Illæſis catulos ſpectaueris vndique membris,
Tunc rurſus miſcere ſero Cerealia dona
Conueniet, fortemque dari de frugibus eſcam.
Libera tunc primùm conſueſcant colla ligari,
Concordes & ferre gradus, clauſique teneri.
Iam cùm bis denos Phœbe reparauerit ortus,
Incipe non longo catulos producere curſu;
Sed paruæ vallis ſpatio, ſeptóve nouali.
His leporem præmitte manu, non viribus æquis,
Nec curſus virtute parem; ſed tarda trahentem
Membra; queant jam nunc faciles vt ſumere prædas.
Nec ſemel indulge catulis moderamine curſus;
Sed, donec validos etiam præuertere ſueſcant,
Exerceto diu, venandi munere cogens
Diſcere, & emeritæ laudem virtutis amare.
Nec non conſuetæ norint hortamina vocis,
Seu curſus reuocent, jubeant ſeu tendere curſus.
Quin etiam docti victam contingere prædam,
Exanimare velint tantum, non carpere ſumptam.
Sic tibi veloces catulos reparare memento
Semper, & in parvos iterum protendere curas.
Nam triſtes morbi, ſcabies & ſordida venis
Sæpe venit, multamque canes diſcrimine nullo
Dant ſtragem. tu ſollicitos impende labores,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

Et ſortire gregem ſuffecta prole quotannis.
Quin acidos Bacchi latices Tritonide oliua
Admiſcere decet; catuloſque caneſque maritas
Vngere profuerit, tepidoque oſtendere ſoli,
Auribus & tineas candenti pellere cultro.
Eſt etiam canibus rabies, letale periclum,
Quod ſeu cœleſti corrupto ſidere manat,
Cum ſegnes radios triſti jaculatur ab æthra
Phœbus, & attonito pallens caput exerit orbe:
Seu magis ignicomi candentia terga Leonis
Cùm quatit, hoc canibus blandis inviſcerat æſtus:
Exhalat ſeu terra ſinus, ſeu noxius aër
Cauſſa mali; ſeu, cùm gelidus non ſufficit humor,
Torrida per venas concreſcunt ſemina flammæ.
Quidquid id eſt, imas agitat ſub corde medullas,
Inque feros rictus nigro ſpumante veneno
Proſilit, inſanos cogens infigere morſus.
Diſce igitur potus medicos, curamque ſalubrem.
Tunc viroſa tibi ſumes, multumque domabis
Caſtorea, attritu ſilicisținteſcere cogens.
Ex ebore huc trito puluis ſectóve feratur,
Admiſcensque diu facies concreſcere vtrumque:
Mox lactis liquidos ſenſim ſuperadde fluores,
Vt non cunctantes hauſtus infundere cornu
Inſerto poſſis, furiaſque repellere triſtes,
Atq; iterum blandas canibus componere mẽtes.
Quin & Tuſcorum non eſt extrema voluptas
Sæpe canum: ſit forma illis licet obſita villo,
Diſſimileſque habeant catulis velocibus artus;
Haud tamen injucunda dabunt tibi munera prædæ.
Namque & odorato noſcunt veſtigia prato,
Atque etiam leporum ſecreta cubilia monſtrant.
Horum animos, moreſque ſimul, nareſque ſagaces
Mox referam: nunc omnis adhuc narranda ſupellex
Venandi, cultuſque mihi dicendus equorum.
Cornipedes igitur lectos det Græcia nobis,
Cappadocumque notas referat generoſa propago:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

Armata & palmis nuper grex omnis auorum.
Illis ampla ſatis lævi ſunt æquora dorſo,
Immodicumque latus, paruæque ingentibus alui,
Ardua frons, aureſque agiles, capitique decoro
Altus honos, oculique vago ſplendore micantes:
Plurima ſe validos ceruix reſupinat in armos:
Fumant humentes calida de nare vapores:
Nec pes officium ſtandi tenet: vngula terram
Crebra ferit, virtuſque artus animoſa fatigat.
Quin etiam gens ampla jacet trans ardua Calpes
Culmina, cornipedum latè fœcunda proborum.
Namque valent longos pratis intendere curſus.
Nec minor eſt illis Graio quam in corpore forma.
Nec non terribiles ſpirabile lumen anheli
Prouoluunt flatûs, & lumina viuida torquent,
Hinnituſque cient tremuli, freniſque repugnant.
Nec ſegnes mulcent aures, nec crure quieſcunt.
Sit tibi præterea ſonipes, Mauruſia tellus
Quem mittit, modo ſit gentili ſanguine firmus.
Quemque coloratus Mazax deſerta per arua
Pauit, & aſſiduos docuit tolerare labores.
Nec pigeat quod turpe caput, deformis & aluus
Eſt ollis, quodque infrenes, quòd liber vterque,
Quodque jubis pronos ceruix diuerberet armos.
Nam flecti facilis, laſciuaque colla ſecutus,
Paret in obſequium lentæ moderamine virgæ.
Verbera ſunt præcepta fugæ, ſunt verbera freni.
Quin & promiſſi ſpatioſa per æquora campi
Curſibus acquirunt commoto ſanguine vires,
Paulatimque auidos comites poſt terga relinquunt.
Haud ſecus effuſis Nerei per cærula ventis,
Cùm ſe Theïcius Boreas ſuper extulit antro,
Stridentique ſono vaſtas exterruit vndas,
Omnia turbato ceſſerunt flumina ponto:
Ipſe ſuper fluctus ſpumanti murmure feruens,
Conſpicuum pelago caput eminet: omnis euntem
Nereïdum mirata ſuo ſtupet æquore turba.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

Horum tarda venit longi fiducia curſus:
His etiam emerito vigor eſt juuenilis in æuo.
Nam quæcunque ſuis virtus bene floruit annis,
Non prius eſt animo quàm corpore paſſa ruinam.
Paſce igitur ſub vere nouo farragine molli
Cornipedes, venamque feri, veteresque labores
Effluere aſpecta nigri cum labe cruoris.
Mox lætæ redeunt in pectora fortia vires,
Et nitidos artus diſtento robore formant.
Mox ſanguis venis melior calet: ire viarum
Longa volunt, latumque fuga conſumere campum.
Inde vbi pubentes calamos durauerit æſtas,
Lactenteſque vrens herbas ſiccauerit omnem
Meſſibus humorem, culmiſque armarit ariſtas:
Hordea tum, paleaſque leues præbere memento.
Puluere quin etiam puras ſecernere fruges
Cura ſit, atque toros manibus percurrere equorum,
Gaudeat ut plauſu ſonipes, lætumque relaxet
Corpus, & altores rapiat per viſcera ſuccos.
Id curent famuli, comitumque animoſa juuentus.
  Nec non & caſſes iidem venatibus aptos,
Atque plagas, longoque meantia retia tractu
Addiſcant raris ſemper contexere nodis,
Et ſeruare modum maculis, linoque tenaci.
Linea quin etiam, magnos circumdare ſaltus
Quæ poſſit, volucreſque metu concludere prædas,
Digerat innexas non vna ex alite pinnas.
Namque vrſos, magnoſque ſues, ceruoſque fugaces,
Et vulpes, acreſque lupos, ceu fulgura cœli
Terrificant, linique vetant tranſcendere ſeptum.
Has igitur vario ſemper fucare veneno
Cura tibi, niueiſque alios miſcere colores,
Alternoſque metus ſubtegmine tendere longo.
Dat tibi pinnarum terrentia millia vultur;
Dat Libye magnarum auium fœcunda creatrix;
Dantque grues, cycnique ſenes, & candidus anſer;
Dant, quæ fluminibus craſſiſque paludibus errant,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

Pellitoſque pedes ſtagnanti gurgite tingunt :
Hinc mage Puniceas natiuo munere ſumes:
Namque illic ſine fine greges florentibus alis
Inuenies auium, ſuauique rubeſcere luto,
Et ſparſos paſſim tergo vernare colores.
His ita diſpoſitis, hiemis ſub tempus æquoſæ
Incipe veloceis catulos immittere pratis,
Incipe cornipedes latos agitare per agros:
Venemur, dum mane nouum, dum mollia prata
Nocturnis calcata feris veſtigia ſeruant.

FRAGMENTA DVO EX LIBRO NEMESIANI

De Aucupio.

* * * *

ET Tetracem Romæ, quem nunc vocitare Taracē
Cœperunt, auium eſt multo ſtultiſſima : namque
Cum pedicas necti ſibi contemplauerit aſtans,
Immemor ipſe ſui tamen in diſpendia currit.
Tu vero adductos laquei cum ſenſeris orbos,
Appropera, & prædam pennis crepitantibus aufer.
Nam celer oppreſſi fallacia vincula colli
Excutit, & rauca ſubſannat voce magiſtri
Conſilium, & lætâ fruitur jam pace ſolutus.
Hic prope Pontinum, & radicibus Apennini
Nidificat , patulis qua ſe ſol objicit agris :
Perſimilis cineri dorſum, maculoſaque terga
Inficiunt pullæ cacabantis imagine guttæ.
Tarpejæ eſt cuſtos arcis non corpore major,
Nec qui te volucres docuit, Palamede, figuras.
Sæpe ego nutantem ſub iniquo pondere vidi
Mazonomi puerum , portat cum prandia cirro,
Quæ conſul, prætorve novus conſtruxit ovanti.

* * * * *

Cum nemus omne ſuo viridi ſpoliatur honore,
Fultus equi niveis ſiluas pete protinus altas
Exuuiis : præda eſt facilis , & amœna Scolopax :
Corpore non Paphiis auibus majore videbis.
Illa ſub aggeribus primis, qua proluit humor,
Paſcitur , exiguos ſectans obſonia vermes.
At non illa oculis, quibus eſt obtuſior , etſi
Sint nimium grandes, ſed acutis naribus inſtat.
Impreſſo in terram roſtri mucrone ſequaces
Vermiculos trahit , & vili dat præmia gulæ.

Citaverunt hæc ex V. C. Bononienſi Giſb. Longolius, & Conr. Geſnerus.

M. AVRELII OLYMPII NEMESIANI Poëtæ Carthaginienſis

BVCOLICON.

ECLOGA I. EPIPHVNVS.

TIMETAS, TITYRVS.

DVM fiſcella tibi fluuiali, Tityre, junco
Texitur, & raucis reſonant tua rura cicadis:
Incipe, ſi quod habes gracili ſub arundine carmen
Compoſitum. nam te calamos inflare labello
Pan docuit, verſuque bonus tibi fauit Apollo.
Incipe, dum ſalices hœdi, dum gramina vaccæ
Detondent, viridique gregem permittere campo
Et ros, & primi ſuadet clementia ſolis.
TIT. Hos annos, canamque meam, mihi care, ſenectam
Tu juuenis, caruſque deis, in carmina cogis?
Diximus, & calamis verſus cantauimus olim,
Dum ſecura hilares ætas ludebat amores.
Nunc album caput, & veneres ſtupuere ſub annis:
Iam mea ruricolæ dependet fiſtula Fauno.
Te nunc rura ſonant: nuper nam carmine victor
Riſiſti calamos & diſſona flamina Mopſi,
Iudice me. mecum ſenior Melibœus vtrumque
Audierat, laudeſque tuas ſublime ferebat.
Quem nunc emeritæ permenſum tempora vitæ,
Secreti pars orbis habet, munduſque piorum.
Quare age, ſi qua tibi Meliboei gratia viuit,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

cat honoratos prædulcis tibia manes.
M. Et parere decet juſſis, & grata jubentur.
mque fuit dignus ſenior, quem carmine Phœbus,
n calamis, fidibuſque Linus, modulatibus Orpheus
ncinerent, atque acta viri laudeſque ſonarent.
quia tu noſtræ muſam depoſcis avenæ,
cipe quæ ſuper hęc ceraſus, quam cernis ad amnĕ,
ntinet, inciſo ſeruans mea carmina libro.
r. Dic age; ſed, nobis ne vento garrula pinus
ſtrepat, has ulmos potius fagosve petamus.
M. Hîc cantare libet: virides nam ſuggerit herbas
llis ager, lateque tacet nemus omne. quieti
pice ut ecce procul decerpant gramina tauri.
Omniparens æther, & rerum cauſſa liquores,
rporis & genitrix tellus vitalis, & aër,
cipite hos calamos, atque hæc noſtro Melibæo
ittite, ſi ſentire datur poſt fata quietis.
m ſi ſublimes animæ cœleſtia templa,
lereaſque colunt ſedes, mundoque fruuntur:
noſtros aduerte modos, quos ipſe benigno
ctore fouiſti, quos tu, Melibœe, probaſti.
nga tibi, cunctiſque diu ſpectata ſenectus,
liceſque anni, noſtrique nouiſſimus æui
rculus, innocuæ clauſerunt tempora vitæ.
ec minus hinc nobis gemitus lacrymæque fuere,
uàm ſi florenteis mors inuida pelleret annos.
ec tenuit tales communis cauſſa querelas;
eu Melibœe, jaces letali frigore ſegnis
ge hominum, cœlo dignus canente ſenecta,
oncilioque Deûm. plenum tibi ponderis æqui
ectus erat. tu ruricolûm diſcernere lites
ſſuêras, varias patiens mulcendo querelas.
ub te ruris amor, ſub te reuerentia juſti
loruit; ambiguos ſignavit terminus agros.
landa tibi vultus grauitas, & mite ſerena
ronte ſupercilium, ſed pectus mitius ore.

Tu

Tu calamos aptare labris, & jungere cera
Hortatus, duras docuiſti fallere curas.
Nec ſegnem paſſus nobis marcere juuentam, 6
Sæpe dabas meritæ non vilia præmia Muſæ.
Sæpe etiam ſenior, ne nos cantare pigeret,
Lætus Phœbea dixiſti carmen auena.
Felix ô Melibœe, vale. tibi frondis odoræ
Munera dat, lauros carpens, ruralis Apollo:
Dant Fauni, quod quiſque valet, de vite racemos,
De campo culmos, omnique ex arbore fruges:
Dat grandæua Pales ſpumantia cymbia lacte,
Mella ferunt Nymphæ, pictas dat Flora coronas.
Manibus hic ſupremus honos. dant carmina Mu-
ſæ , 7
Carmina dant Muſæ; nos te modulamur auena.
Silueſtris nunc te plantanus, Melibœe, ſuſurrat,
Te pinus reboat, te quidquid carminis Echo
Reſpondent ſiluæ, te noſtra armenta loquuntur.
Namque prius ſiccis phocæ naſcentur in aruis,
Hirſutuſque freto viuet leo, dulcia mella
Sudabunt taxi, confuſis legibus anni,
Meſſem triſtis hiems, æſtas tractabit oliuas ,
Ante dabit flores autumnus, ver dabit vuas ,
Quàm taceat, Melibœe , tuas mea fiſtula laudes. 8
TIT. Perge puer, cœptum tibi jam ne deſere carmen
Nam ſic dulce ſonas , vt te placatus Apollo
Prouehat, & felix dominam perducat ad vrbem.
Namque hîc in ſiluis præſens tibi fama benignum
Strauit iter, rumpens liuoris nubila plena.
Sed jam ſol demittit equos de culmine mundi,
Flumineos ſuadens gregibus præbere liquores.

ECLO

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

ECLOGA II.

IDAS & ALCON.

Ormoſam Donacen puer Idas, & puer Alcon
Ardebant: rudibuſque annis incenſus uterque
Donaces venerem furiata mente ruebant.
anc, cum vicini flores in vallibus horti
arperet, & molli gremium compleret acantho,
uaſere ſimul, Veneriſque, immitis vterque,
am primum dulci carpebant gaudia furto.
inc amor, & pueris jam non puerilia vota.
ueis anni ter quinque hyemes, & cura juuentæ.
ed poſtquam Donacen duri clauſere parentes,
uod non tam tenui filo de voce ſonaret,
ollicitusque foret linguæ ſonus, improba ceruix,
uffuſusque rubor crebro, venæque tumentes:
um verò ardentes flammati pectoris æſtus
arminibus, dulcique parant releuare querela.
mbo æuo, cantuque pares, nec diſpare forma:
mbo genæ læues, intonſi crinibus ambo:
tque ſub hac platano mœſti ſolatia caſus
lternant: Idas calamis, & verſibus Alcon.
D. Quæ colitis ſyluas Dryades, quæque antra Napeæ,
Et quæ marmoreo pede Naiades uda ſecatis
Littora, purpureoſque alitis per gramina flores,
Dicite quo prato Donacen, qua forte ſub vmbra
Inueniam, roſeis ſtringentem lilia palmis?
Nam mihi jam trini perierunt ordine ſoles,
Ex quo conſueto Donacen expecto ſub antro.
Interea tanquam noſtri ſolamen amoris
Hoc foret, aut poſſet rabidos medicare furores,
Nulla meæ trinis tetigerunt gramina vaccæ
Luciferis, nulloque biberunt amne liquores:
Siccaque fœtarum lambentes vbera matrum
Stant vituli, & teneris mugitibus aëra complent.

Ipſe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

Ipſe ego nec molli junco, nec vimine lento
Perfeci calathos cogendi lactis in uſus.
Quid tibi, quæ noſti, referam? ſcis mille juuencas
Eſſe mihi: noſti nunquam mea mulctra vacare.
Idas ille ego ſum, Donace, cui ſæpe dediſti
Oſcula, nec medios dubitaſti rumpere cantus,
Atque inter calamos errantia labra petiſti.
Eheu nulla meæ te tangit cura ſalutis!
Pallidior buxo, violæque ſimillimus erro.
Omneis ecce cibos, & noſtri pocula Bacchi
Horreo: nec placido memini concedere ſomno.
Te ſine, væ miſero! mihi lilia nigra videntur,
Pallentesque roſæ, nec dulce rubens hyacinthus,
Nullos nec myrtus, nec laurus ſpirat odores.
At tu ſi venias, & candida lilia fient,
Purpureæque roſæ, tum dulce rubens hyacinthus,
Tum mihi cum myrto laurus ſpirabit odores.
Nam dum Pallas amet turgẽteis ſanguine baccas,
Dum Bacchus viteis, deus & ſata, poma Priapus,
Paſcua læta Pales, Idas te diliget unam.
Hæc Idas calamis. tu, quæ reſponderit Alcon
Verſu, Phœbe, refer, ſunt aurea carmina Phœbo.
ALC. O montana Pales, ô paſtoralis Apollo,
Et nemorum Syluane potens, & noſtra Dione,
Quæ juga celſa tenes Ericis, cui cura jugaleis
Concubitus hominum totis connectere ſeclis,
Quid merui, cur me Donace formoſa reliquit?
Munera namque dedi, noſter quæ non dedit Idas;
Vocalem longos quæ ducit Aëdona cantus:
Quæ, licet interdum contexto vimine clauſa,
Cum paruæ patuere fores, ceu libera ferri
Nouit, & agreſteis inter volitare volucres;
Scit rurſus remeare domum, tectumque ſubire
Viminis, & caueam totis præponere ſyluis.
Præterea tenerum leporem, geminaſque palumbes
Nuper, quæ potui, ſyluarum præmia miſi.
Et poſt hæc Donace noſtros contemnis amores?

For-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

ſitan indignum ducis, quod ruſticus Alcon
cupiam, qui mane boues in paſcua ducam:
pecorum pauere greges, formoſus Apollo,
n doctus, Fauni vates, & pulcher Adonis.
in etiam fontis ſpeculo me mane notaui,
ndum Purpureos Phœbus cum tolleret ortus,
c tremulum liquidis ſplenderet lumen in undis.
od vidi, nulla tegimur lanugine malas.
cimus & crinem. Noſtro formoſior Ida
cor: & hoc ipſum mihi tu narrare ſolebas,
rpureas laudando genas, & lactea colla,
que hilares oculos, & formam puberis æui.
c ſumus indocti calamis. Cantamus auena,
a diui cecinere prius, qua dulce locutus
yrus e ſyluis dominam peruenit ad vrbem.
s quoque, te propter Donace, cantabimus urbi:
modo coniferas inter viburna cupreſſos,
que inter pinos corylum frondeſcere fas eſt.
Sic pueri Donacen toto ſub ſole canebant:
gidus è ſyluis donec deſcendere ſuaſit
ſperus, & ſtabulis paſtos inducere tauros.

ECLOGA III. BACCHVS.

PAN.

NYctilos, atque Mycon, nec non & pulcher Amyntas
rrentem patula vitabant ilice ſolem;
im Pan venatu feſſus recubare ſub vlmo
æperat, & ſomno laſſatas ſumere vires;
uem ſuper ex tereti pendebat fiſtula ramo.
anc pueri (tamquam prædam pro carmine poſſent
mere, faſque eſſet calamos tractare deorum)
uadunt furto: ſed nec reſonare canorum
ſtula, quàm ſuêrat, nec vult contexere carmen.
d pro carminibus male diſſona ſibila reddit.

Tum

Tum Pan excuſſus ſonitu ſtridentis auenæ,
Iamque videns, Pueri, ſi carmina poſcitis, inquit,
Ipſe canam. nulli fas eſt inflare cicutas,
Quas ego Mænaliis cera conjungo ſub antris,
Iamque ego, Bacche, tuos ortus, & ſemina vitis
Ordine detexam. debemus carmina Baccho.
Hæc fatus, cœpit calamis ſic montiuagus Pan.
Te cano, qui grauidis hederata fronte corymbis
Vitea ſerta plicas, qui comptos palmite tigres
Ducis odorato perfuſus colla capillo,
Vera Iouis proles. jam tunc poſt ſidera cœli
Sola Iouem Semele vidit Iovis ora profeſſum.
Hunc pater omnipotens, venturi prouidus æui,
Protulit, & juſto produxit tempore partus.
Hunc Nymphæ, Fauniq; ſenes, Satyrique procaces,
Nos etiam Nyſæ viridi nutrimus in antro.
Quin & Silenus paruum veneratus alumnum,
Aut gremio fouet, aut reſupinis ſuſtinet vlnis,
Et vocat ad riſum digito, motuque quietem
Allicit, aut tremulis quaſſat crepitacula palmis.
Cui deus arridens, horrentes pectore ſetas
Vellicat, aut digitis aures aſtringit acutas,
Applauditve manu mutilum caput, aut breue mentum,
Et ſimas tenero collidit pollice nareis.
Interea pueri floreſcit pube juuenta,
Flauaque maturo tumuerunt tempora cornu.
Tum primùm lætas oſtendit pampinus vuas.
Mirantur Satyri frondes & poma Lyæi.
Tum deus, O Satyri, maturos carpite fructus,
Dixit, & ignotos, pueri, calcate racemos.
Vix hæc ediderat, decerpunt vitibus vuas,
Et portant calathis, celerique illidere planta
Concaua ſaxa ſuper properant, vindemia feruet
Collibus in ſummis, crebro pede rumpitur vua,
Nudaque purpureo ſparguntur pectora muſto.
Tum Satyri, laſciua cohors, ſibi pocula quiſque

Obuia

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

uia corripiunt: quod ſors dedit, occupat vſus.
ntharon hic retinet, cornu bibit alter adunco:
oncauat ille manus, palmaſque in pocula vertit:
onus at ille lacu bibit, & crepitantibus haurit
aſta labris: alius vocalia cymbala mergit:
que alius latices preſſis reſupinus ab vuis
cipit ad potus; ſaliens liquor ore reſultat,
umeus inque humeros & pectora diffluit humor.
mnia ludus habet. cantuſque choroſque licentes,
Venerem jam vina mouent. raptantur amantes
oncubitu Satyri fugientes jungere Nymphas,
m jamque elapſas hic crine, hic veſte retentat.
um primùm roſeo Silenus cymbia muſto
ena ſenex auidè non æquis viribus hauſit.
x illo venas inflatus nectare dulci,
eſternoque grauis ſemper ridetur Iaccho.
uin etiam deus ille, deus Ioue proſatus ipſo,
plantis vuas premit, & de vitibus haſtas
gerit, & lynci præbet cratera bibenti.
Hæc Pan Mænalia pueros in valle docebat,
parſas donec oues campo conducere in vnum
ox jubet, vberibus ſuadens ſiccare liquorem
actis, & in niueas adſtrictum cogere glebas.

ECLOGA IV. EROS.

LYCIDAS, MOPSVS.

Opulea Lycidas, nec non & Mopſus in vmbra,
Paſtores, calamis ac verſu doctus vterque,
Nec triuiale ſonans, proprios cantabat amores.
Nam Mopſo Meroë, Lycidæ crinitus Iolas
gnis erat: pariliſque furor de diſpare ſexu
Cogebat trepidos totis diſcurrere ſiluis.
Hos puer ac Meroë multùm luſere furenteis,
Dum modo condictas vitant in vallibus vlmos,
Nunc fagos placitas fugiunt, promiſſaque fallunt
Antra,

Antra, nec eſt animus ſolitos alludere fonteis.
Tum tandem feſſi, quos luſus adederat ignis,
Sic ſua deſertis nudarunt vulnera ſiluis,
Inque vicem dulceis cantu dixere querelas.
MOP. Immitis Meroë, rapidiſque fugacior Euris,
Cur noſtros calamos, cur paſtoralia vitas
Carmina? quémve fugis? quæ me tibi gloria victo?
Quid vultu mentem premis, ac, ſpem fronte ſerenans,
Tandem dura negas? non poſſum nolle negantem.
,, Cantet, amat quod quiſque: leuant & carmina curas.
LYC. Reſpice me tandem, puer ô crudelis Iola:
Non hoc ſemper eris. perdunt & gramina flores,
Perdit ſpina roſas, nec ſemper lilia candent,
Nec longum tenet vua comas, nec populus vmbras.
Donum forma breue eſt, nec ſe tibi cõmodat annus.
,, Cantet, amat quod quiſque: leuant & carmina curas.
MOP. Cerua marem ſequitur, taurum formoſa juuenca,
Et Venerem ſenſere lupæ, ſenſere leænæ,
Et genus aërium volucres, & ſquamea turba,
Et montes, ſiluæque: ſuos habet arbor amores.
Tu tamen vna fugis; miſerum tu perdis amantem.
,, Cantet, amat quod quiſque: leuant & carmina curas.
LYC. Omnia tempus alit, tempus rapit: vſus in arcto eſt.
Ver erat, & vitulos vidi ſub matribus iſtos,
Qui nunc pro niuea coïere in cornua vacca.
Et tibi jam tumidæ nares, jam fortia colla,
Iam tibi bis denis numerantur meſſibus anni.
,, Cantet, amat quod quiſque: leuant & carmina curas.
MOP. Huc, Meroë formoſa, veni; vocat æſtus in vmbram:

Iam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

n pecudes ſubiêre nemus, jam nulla canoro
tture cantat auis, torto non ſquamea tractu
nat humum ſerpens: ſolus cano, me ſonat omnis
ua, nec æſtiuis cantu concedo cicadis.
Cantet, amat quod quiſque: leuant & carmina curas.
c. Tu quoque ſæve puer, niveum ne perde colorem
e ſub hoc; ſolet hic lucentes urere malas.
c age pampinea mecum requieſce ſub vmbra.
c tibi lene fluens fons murmurat; hîc & ab vlmis
rpureæ fœtis dependent vitibus vuæ.
Cantet, amat quod quiſque: leuant & carmina curas;
op. Qui tulerit Meroës faſtidia longa ſuperbæ,
honias feret ille niues, Libycoſque calores,
rinas potabit aquas, taxique nocentis
n metuet ſuccos, Sardoaque gramina vincet,
ua Marmaricos coget juga ferre leones.
Cantet, amat quod quiſque: leuant & carmina curas.
c. Quiſquis amat pueros, ferro præcordia duret,
l properet, diſcatque diu patienter amare,
identeſque animos teneris non ſpernat in annis,
ferat & faſtus. Sic olim gaudia ſumet,
modo ſollicitos aliquis deus audit amantes.
Cantet, amat quod quiſque: leuant & carmina curas.
op. Quid prodeſt, quod me pagani mater Amyntæ
r vittis, ter fronde ſacra, ter ture vaporo
ſtrauit, cineresque auerſa effudit in amnem,
redens viuo crepitantes ſulphure lauros.
m ſic in Meroën totis miſer ignibus arſi?
Cantet, amat quod quiſque: leuant & carmina curas.

LYC.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

LYC. Hæc eadem nobis varieque coloria fila,
Et mille ignotas Mycale circumtulit herbas;
Cantauit, quod luna timet, quo rumpitur an-
guis,
Quo currunt ſcopuli, migrant ſata, vellitur arbos
Plus tamen ecce meus, plus eſt formoſus Iolas.
,,Cantet, amat quod quiſque: leuant & carmin
curas.

T. CA

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

T. CALPVRNII SICVLI

BVCOLICON

AD

NEMESIANVM CARTHAG.

ECLOGA I. DELOS.

ORNITVS, CORYDON.

NONDVM ſolis equos decliuis mitigat æſtas,
Quamuis & madidis incumbant præla racemis,
Et ſpument rauco feruentia muſta ſuſurro.
R. Cernis vt (ecce) pater quas tradidit, Ornite, vaccæ
olle ſub hirſuta latus explicuere geniſta?
s quoque vicinis cur non ſuccedimus vmbris?
rrida cur ſolo defendimus ora galero?
R. Hoc potius, frater Corydon, nemus, iſta petamus
ntra patris Fauni; gracileis vbi pinea denſat
ia comas, rapidoque caput leuat obuia ſoli:
llantes vbi fagus aquas radice ſub ipſa
otegit, & ramis errantibus implicat vmbras.
R. Quo me cunque vocas, ſequor, Ornite. nam mea Leuce
m negat amplexus nocturnaque gaudia nobis,
ruia cornigeri fecit ſacraria Fauni.
R. Prome igitur calamos, & ſi qua recondita ſeruas.
c tibi defuerit mea fiſtula, quam mihi nuper

Matu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

Matura docilis compegit arundine Lygdon.
Et jam captatæ pariter ſucceſſimus vmbræ.
Sed quænam ſacra deſcripta eſt pagina fago,
Quam modo neſcio quis properanti falce notaui
COR. Adſpicis vt virides etiam nunc littera rim
Seruet, & arenti nondum ſe laxet hiatu?
Ornite, fer propius tua lumina: tu potes alto
Cortice deſcriptos citius percurrere verſus.
Nam tibi longa ſatis pater internodia largus,
Procerumque dedit mater non inuida corpus.
OR. Non paſtor, non hoc triuiali more viator,
Sed deus ipſe canit: nihil armentale reſultat;
Non montana ſacros diſtinguunt jubila verſus.
COR. Mira refers. ſed rumpe moras oculoq; ſequ
Quamprimum nobis diuinum perlege carmen.
OR. Qui juga, qui ſiluas tueor ſatus æthere Faun
Hæc populis ventura cano. juuat arbore ſacra
Læta patefactis incidere carmina fagis.
Vos ô præcipuè nemorum gaudete coloni,
Vos populi gaudete mei. licet omne vagetur
Securo cuſtode pecus, nocturnaque paſtor
Claudere fraxinea nolit præſepia crate:
Non tamen inſidias prædator ouilibus vllas
Adferet, aut laxis abiget jumenta capiſtris.
Aurea ſecura cum pace renaſcitur ætas,
Et redit ad terras tandem ſqualore ſituque
Alma Themis poſito, juuenemque beata ſequu
Sæcula, maternis cauſſam qui luſit in vlnis.
Dum populos Deus ipſe reget, dabit impia vinc
Poſt tergum Bellona manus, ſpoliataque telis
In ſua veſanos torquebit viſcera morſus:
Et modo quæ toto ciuilia diſtulit orbe,
Secum bella geret. nullos jam Roma Philippos
Deflebit, nullos ducet captiua triumphos.
Omnia Tartareo ſubigentur carcere bella,
Immergentque caput tenebris, lucemque timeb
Candida pax aderit, nec ſolum candida vultu,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

Qualis ſæpe fuit, quæ libera Marte profeſſo,
Quæ,domito procul hoſte,tamen graſſantibus armis
Publica diffudit tacito diſcordia ferro.
Omne procul vitium ſimulatæ cedere pacis
Iuſſit, & inſanos clementia condidit enſeis.
Nulla catenati feralis pompa ſenatus
Carnificum laſſabit opus, nec carcere pleno
Infelix raros numerabit curia patres.
Plena quies aderit , quæ ſtricti neſcia ferri
Altera Saturni reuocet Latialia regna,
Altera regna Numæ , qui primus ouantia cæde
Agmina, Romuleis & adhuc ardentia caſtris,
Pacis opus docuit, juſſitque ſilentibus armis
Inter ſacra tubas, non inter bella, ſonare.
Iam nec adumbrati faciem mercatus honoris,
Nec vacuos tacitus faſceis, & inane tribunal
Accipiet conſul: ſed legibus omne reductis
Ius aderit, moremque fori vultumque priorem
Reddet, & afflictum melior deus auferet æuum.
Exultet quæcumque Notum gens ima jacentem,
Erectumque colit Boream, quæcumque vel ortu
Vel patet occaſu, medióve ſub æthere feruit.
Cernitis vt puro nox jam vigeſima cœlo
Fulgeat? vt placida radiantem luce cometem
Proferat? vt liquidum mittat ſine vulnere ſidus?
Non per vtrumq; polum, ſicut ſolet, igne cruento
Spargit, & ardenti ſcintillat ſanguine lampas.
At quondam non talis erat, cùm Cæſare rapto
Indixit miſeris fatalia ciuibus arma.
Scilicet ipſe Deus Romanæ pondera molis
Fortibus excipiet ſic inconcuſſa lacertis,
Vt neque tralati ſonitu fragor intonet orbis,
Nec prius ex meritis defunctos Roma penates
Cenſeat, occaſus niſi cùm reſpexerit ortus.
COR. Ornite, jam dudum velut ipſo numine plenus
Me quatit & mixtus ſubit inter gaudia terror:
Sed bona facundi veneremur numina Fauni,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

OR. Carmina, quæ nobis deus obtulit ipſe canenda,
Dicamus, teretique ſonum modulemur auena:
Forſitan Auguſtas feret hæc Melibœus ad aureis.

ECLOGA II. CROTALE.

ASTACVS, IDAS, THYRSIS.

INtactam Crotalen puer Aſtacus & puer Idas,
Idas lanigeri dominus gregis, Aſtacus horti,
Dilexere diu: formoſus uterque ſed impar
Voce ſonans. terras hi cùm grauis vreret æſtas,
Ad gelidos fonteis & eaſdem forte ſub vlmos
Conueniunt, dulcique ſimul contendere cantu
Pignoribuſque parant. placet, hic vt vellera ſeptem,
Ille ſui victus ne meſſem vindicet horti.
Et magnum certamen erat ſub judice Thyrſi.
Adfuit omne genus pecudum, genus omne ferarum,
Et quæcumque vagis altum ferit aëra pennis.
Conuenit vmbroſa quicumque ſub ilice lentas
Paſcit oues, Faunuſque pater, Satyrique bicornes.
Adfuerunt ſicco Dryades pede, Naiades vdo,
Et tenuere ſuos properantia flumina curſus.
Deſiſtunt tremulis incurrere frondibus Euri,
Altaque per totos fecere ſilentia monteis.
Omnia ceſſabant, neglectaque paſcua tauri
Calcabant: illis etiam certantibus auſa eſt
Dædala nectareos apis intermittere flores.
Iamque ſub annoſa medius conſederat vlmo
Thyrſis, &, O pueri, me judice pignora, dixit,
Irrita ſint moneo: ſatis hoc mercedis habeto,
Si laudem victor, ſi fert opprobria victus.
Et nunc alternos magis vt diſtinguere cantus
Poſſitis, ter quiſque manus jactate micantes.
Nec mora, diſcernunt digitis; prior incipit Idas.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

ID. Me Siluanus amat, dociles mihi donat auenas,
Et mea frondenti circumdat tempora teda.
Ille etiam paruo hoc dixit mihi non leue carmé,
Iam leuis obliqua creſcit tibi fiſtula canna.
AS. At mihi Flora comas parienti gramine ſpargit,
Et matura mihi Pomona ſub arbore ludit.
Accipe, dixerunt Nymphæ, puer, accipe fontem,
Nam potes irriguis nutrire canalibus hortos.
ID. Me docet ipſa Pales cultum gregis, vt niger albæ
Terga maritus ouis naſcenti mutet in agna,
Quæ neque diuerſi ſpeciem ſeruare parentis
Poſſit, & ambiguo teſtetur vtrumque colore.
AS. Non minus arte mea mutabilis induit arbos
Ignotas frondes, & non genitalia poma.
Ars mea nunc malo pira temperat, & modo cogit
Inſita præcoquibus ſurrepere perſica prunis.
ID. Me teneras ſalices iuuat aut oleaſtra putare,
Et gregibus portare nouis, vt carpere frondes
Condiſcant, primoque recidere gramina morſu,
Ne depulſa vagos quærat fœtura parentes.
AS. Et mihi cum fuluis radicibus arida tellus
Panditur, irriguo perfunditur area fonte,
Et ſatiatur aqua, ſuccos ne forte priores
Languida mutata quærant plantaria terra.
ID. O ſi quis Crotalem deus adferat! hunc ego terris,
Hunc ego ſideribus ſolum regnare fatebor:
Decernamque nemus, dicamque, ſub arbore numen
Hoc erit, ite procul (ſacer eſt locus) ite profani.
AS. Vrimur in Crotalen: ſi quis mea vota deorum
Audiat, huic ſoli, virides quà gemmeus vndas
Fons agit, & tremulo percurrit lilia riuo,
Inter pampineas ponetur faginus vlmos.
ID. Ne contemne caſas, & paſtoralia tecta:
Ruſticus eſt (fateor) ſed non eſt barbarus Idas.
Sæpe vaporato mihi ceſpite palpitat agnus,
Sæpe cadit feſtis deuota Parilibus agna.
AS. Nos quoque pomiferi laribus conſueuimus horti

Mittere primitias, & fingere liba Priapo:
Roranteiſque fauos damus, & liquentia mella,
Nec fere grata minus, quam ſi caper imbuat aras.
Id. Mille ſub vberibus palanteis paſcimus agnas:
Totque Tarentinæ præſtant mihi vellera matres:
Per totum niueus premitur mihi caſeus annum.
Si venias, Crotale, totus tibi ſeruiet hornus.
As. Qui numerare velit, quàm multa ſub arbore noſtra
Poma legam, citius tenues numerabit arenas.
Semper olus metimus; nec bruma, nec impedit æſtas,
Si venias, Crotale, totus tibi ſeruiet hortus.
Id. Quamuis ſiccus ager languentes excoquat herbas,
Sume tamen calathos nutanti lacte coactos.
Vellera tunc dabimus, cùm primum tempus apricum
Surget, & à tepidis fiet tonſura Kalendis.
As. Et nos, quos etiam prætorrida munerat æſtas,
Mille renidenti dabimus tibi cortice Chias,
Caſtaneaſque nuces totidem, cùm ſole Nouembri
Maturis nucibus virides rumpentur echini.
Id. Num, precor, informis videor tibi? num grauis annis?
Decipiorque miſer, quoties molliſſima tango
Ora manu, primique ſequor veſtigia floris
Neſcius, & gracili digitos lanugine fallo?
As. Fontibus in liquidis quoties me conſpicor, ipſe
Admiror toties. etenim ſic flore juuentæ
Induimus vultus, vt in arbore ſæpe notaui
Cerea ſub tenui lucere Cydonia lana.
Id. Carmina poſcit amor, nec fiſtula cedit amori.
Sed fugit ecce dies, reuocatque crepuſcula veſper,
Hinc tu, Daphni, greges, illinc agat Alpheſibœus.
As. Iam reſonant frondes, jam cantibus obſtrepit arbos.
I procul, ô Dorida, primumque reclude canalem,
Et

Et ſine jam dudum ſitientes irriget hortos.
Vix ea finierant, ſenior cùm talia Thyrſis:
Eſte pares, & ob hoc concordes viuite; nam vos
Et decor, & cantus, & amor ſociauit, & ætas.

ECLOGA III. EXORATIO.

IOLAS, LYCIDAS.

NVmquid in hac, Lycida, vidiſti forte juuencam
Valle meam? ſolet illa tuis occurrere tauris.
Et jam pæne duas, dum quæritur, eximit horas:
Nec tamen apparet. duris ego perdita ruſcis
Iam dudum, nullis dubitaui crura rubetis
Scindere, nec quidquam poſt tantum ſanguinis egi.
LYC. Non ſatis attendi: neque enim vacat. vror, Iola,
Vror, & immodicè. Lycidan ingrata reliquit
Phyllis, amatque nouum poſt tot mea munera Mopſum.
IOL. Mobilior ventis ô fœmina. ſic tua Phyllis?
Quæ ſibi (nam memini) ſi quando ſolus abeſſes,
Mella etiam ſine te jurabat amara videri.
LYC. Altius iſta querar, ſi quando vacabis, Iola.
Has pete nunc ſalices, & læuas flecte ſub vlmos:
Nam cùm prata calent, illic requieſcere noſter
Taurus amat, gelidaque jacet ſpatiatus in vmbra,
Et matutinas reuocat palearibus herbas.
IOL. Non equidem, Lycida, quamuis contemptus abibo.
Tityre, quas dixit ſolus pete ſolus, & illinc,
Si tamen inuenies, deprenſam verbere multo
Huc age. ſed fractum referas haſtile memento.
Nunc age, dic, Lycida, quæ vos tam magna tulere
Iurgia? quis veſtro deus interuenit amori?
LYC. Phyllide contentus, (ſolus tu teſtis Iola es)
Callirhoën ſpreui, quamuis cum dote rogaret.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

En ſibi cum Mopſo calamos intexere cera
Incipit, & puero comitata ſub ilice cantat.
Hoc ego cùm vidi, (fateor) ſic intimus arſi,
Vt nihil vlterius tulerim. nam protinus ambas
Diduxi tunicas, & pectora nuda cecidi.
Alcippen irata petit, dixitque, relicto
Improbe te Lycida, Mopſum tua Phyllis amabit.
Nunc penes Alcippen manet, ac ne forte vagetur
Ah vereor. nec tam nobis ego Phyllida reddi
Exopto, quàm, quòd Mopſo jungetur, anhelo.
IOL. A te cœperunt tua jurgia: tu prior illi
Victas tende manus. decet indulgere puellæ,
Vel cùm prima nocet. ſi quid mandare juuabit,
Sedulus iratæ contingam nuntius aures.
LYC. Iam dudum meditor, quo Phyllida carmine placem:
Forſitan audito poterit miteſcere cantu:
Et ſolet illa meas ad ſidera ferre Camœnas.
IOL. Dic age, nam ceraſi tua cortice verba notabo,
Et deciſa feram rutilanti carmina libro.
LYC. Has tibi, Phylli, preces jam pallidus, hos tibi cantus
Dat Lycidas, quos nocte miſer modulatur acerba,
Dum flet, & excuſſo diſpergit lumina ſomno.
Non ſic deſtructâ macreſcit turdus oliuâ,
Non lepus extremas legulus cùm ſuſtulit vuas,
Vt Lycidas, domina ſine Phyllide, tabidus erro.
Te ſine, væ miſero! mihi lilia nigra videntur,
Nec ſapiunt fontes, & aceſcunt vina bibenti.
At ſi tu venias, & candida lilia fient,
Et ſapient fontes, & dulcia vina bibentur.
Ille ego ſum Lycidas, quo te cantante ſolebas
Dicere felicem, cui dulcia ſæpe dediſti
Oſcula, nec medios dubitaſti rumpere cantus,
Atque inter calamos errantia labra petiſti.
Ah dolor! & poſt hoc placuit tibi torrida Mopſi
Vox? & carmen inops? & acerbæ ſtridor auenæ?

Quem

Quem ſequeris ? quem, Phylli, fugis ? formoſior illo
Dicor, & hoc ipſum mihi tu narrare ſolebas.
Iam quoque diuitior. certauerit ille tot hœdos
Naſcere, quot noſtri numerantur veſpere tauri ?
Quid tibi, quæ noſti, referam? ſcis, optima Phylli,
Quàm numeroſa meis ſiccetur buccula mulctris,
Et quàm multa ſuos ſuſpendat ad vbera natos.
Sed mihi nec gracilis ſine te fiſcella ſalicto
Texitur, & nullo tremuere coagula lacte.
Quòd ſi dura times etiam nunc verbera, Phylli;
Tradimus ecce manus. licet illæ & vimine torto,
Scilicet & lenta poſt tergum vite domentur,
Vt mala nocturni religauit brachia Mopſi
Tityrus, & medio furem ſuſpendit ouili.
Accipe, ne dubita, meruit manus vtraque pœnas.
His tamen, his, inquam, manibus tibi ſæpe palumbes,
Sæpe etiam leporem decepta matre pauentem
Miſimus in gremium. per me tibi lilia prima
Contigerant, primæque roſæ. vix dum bene florem
Deguſtabat apis, tu cingebare coronis.
Aurea ſed forſan mendax tibi munera jactat,
Qui metere occidua ferales nocte lupinos
Dicitur, & cocto pinſare legumine panem:
Qui ſibi tunc felix, tunc fortunatus habetur,
Vilia cùm ſubigit manualibus hordea ſaxis.
Quod ſi turpis amor precibus (quod abominor) iſtis
Obſtiterit, laqueum miſeri nectemus ab illa
Ilice, quæ primum noſtros violauit amores.
Hi tamen ante mala figentur in arbore verſus:
„ Credere, paſtores, leuibus nolite puellis:
„ Phyllida Mopſus amat, Lycidas habet vltima rerum.
Nunc age, ſi quidquam miſeris ſuccurris, Iola,
Perfer, & exora modulato Phyllida cantu.
Ipſe procul ſtabo, vel acuta carice tectus,
Vel propius latitans vicina, vt ſæpe, ſub ara.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

IOL. Ibimus, & veniet, niſi me præſagia fallunt:
Nam bonus à dextra fecit mihi Tityrus omen,
Qui redit inuenta non irritus ecce juuenca.

ECLOGA IV. CÆSAR.

MELIBOEVS, CORYDON, AMYNTAS.

QVid tacitus, Corydon, vultuque ſubinde minaci,
Quidve ſub hac platano, quam garrulus adſtrepit humor,
Infeſta ſtatione ſedes? juuat humida forſan
Ripa? leuatque diem vicini ſpiritus amnis?
COR. Carmina jam dudum, non quæ nemorale reſultent,
Voluimus, ô Melibœe; ſed hæc, quibus aurea poſſint
Sæcula cantari, quibus & deus ipſe canatur,
Qui populos vrbeſque regit, pacemque togatam.
ME. Dulce quidem reſonas, nec te diuerſus Apollo
Reſpicit, ô juuenis; ſed magnæ numina Romæ
Non ita cantari debent, vt ouile Menalcæ.
COR. Quidquid id eſt, ſilueſtre licet videatur acutis
Auribus, & noſtro tantùm memorabile pago:
Dum mea ruſticitas, ſi non valet arte polita
Carminis, at certè valeat pietate probari.
Rupe ſub hac eadem, quam proxima pinus obumbrat,
Hæc eadem nobis frater meditatur Amyntas,
Quem vicina meis natalibus admouet ætas.
MEL. Iam puerum calamos & odoræ vincula ceræ
Iungere nunc cohibes, leuibus quem ſæpe cicutis
Ludere conantem vetuiſti fronte paterna?
Dicentem, Corydon, te non ſemel iſta notaui:
Frange, puer, calamos, & inanes deſere Muſas,

At potius glandes rubicundaque collige corna:
Duc ad mulctra greges, & lac venale per vrbem
Non tacitus porta. quid enim tibi fiſtula reddet,
Quo tutere famem? certè mea carmina nemo
Præter ab his ſcopulis ventoſa remurmurat echo.
COR. Hæc ego, confiteor, dixi, Melibœe; ſed olim
Non eadem nobis ſunt tempora, non deus idem.
Spes magis arridet. certè ne fraga ruboſque
Colligerem, viridique famem ſolarer hibiſco,
Tu facis, & tua nos alit indulgentia farre.
Tu noſtras miſeratus opes, docilemque juuentam
Hiberna prohibes jejunia ſoluere fago.
Ecce nihil querulum per te, Melibœe, ſonamus,
Per te ſecura ſaturi recubamus in vmbra,
Et fruimur ſiluis Amaryllidos. vltima nuper
Litora terrarum, niſi tu, Melibœe, fuiſſes,
Vltima viſuri, trucibusque obnoxia Mauris
Paſcua Geryonis, liquidis vbi curſibus ingens
Dicitur occiduas impellere Betys arenas.
Scilicet extremo nunc vilis in orbe jacerem,
Ah dolor! & pecudes inter conductus Iberas,
Irrita ſeptena modularer ſibila canna:
Nec quiſquam noſtras inter dumeta Camœnas
Reſpiceret: non ipſe daret mihi forſitan aurem
Ipſe Deus vacuam, longeque ſonantia vota
Scilicet extremo non exaudiret in orbe.
Sed, niſi forte tuas melior ſonus aduocet aureis,
Et noſtris aliena magis tibi carmina rident,
Vis hodierna tuâ ſubigatur pagina limâ?
Nam tibi non ſolum venturos noſcere nimbos
Agricolis, qualemque ferat ſol aureus ortum,
Attribuêre dei; ſed dulcia carmina ſæpe
Concinis, & modo te Bacchëis Muſa corymbis
Munerat, & lauro modo pulcher obumbrat Apollo.
Quòd ſi tu faueas trepido mihi, forſitan illos
Experiar calamos, here quos mihi doctus Iolas
Donauit, dixitque: Truces hæc fiſtula tauros

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

Conciliat, noſtroque ſonat dulciſſima Fauno.
Tityrus hanc habuit, cecinit qui primus in iſtis
Montibus, Hyblæa modulabile carmen auena.
MEL. Magna petis, Corydon, ſi Tityrus eſſè laboras.
Ille fuit vates ſacer, & qui poſſet auena
Perſonuiſſe chelym, blandè cui ſæpe canenti
Alluſere feræ, cui ſubſtitit aduena quercus,
Quem modo cantantem rutilo ſpargebat acantho
Naïs, & implicitos comebat pectine crines.
COR. Eſt (fateor, Melibœe) deus: ſed nec mihi Phœbus
Forſitan abnuerit, tu tantùm commodus audi:
Scimus enim quàm te non aſpernetur Apollo.
MEL. Incipe, nam faueo: ſed proſpice, ne tibi forte
Tinnula tam fragili reſpiret fiſtula buxo,
Quàm reſonare ſolet, ſi quando laudat Alexim.
Hos potius calamos, magis hos ſectare canales,
Per me qui dignas cecinerunt conſule ſiluas.
Incipe, ne dubita. venit en & frater Amyntas:
Cantibus iſte tuis alterno ſuccinet ore.
Dicite, ne mora ſit, vicibuſque reducite carmen:
Tuque prior, Corydon, tu proximus ibis Amynta.
COR. Ab Ioue principium, ſi quis canit æthera, ſumat,
Si quis Atlantiaci molitur pondus Olympi:
At mihi, qui noſtras præſenti numine terras,
Perpetuamque regit inuenili robore pacem,
Lætus, & Auguſto felix arrideat ore.
AM. Me quoque facundo comitatus Apolline Cæſar
Reſpiciat, montes neu dedignetur adire,
Quos & Phœbus amat, quos Iuppiter ipſe tuetur:
In quibus auguſtos viſuraque ſæpe triumphos
Laurus fructificat, vicinaque naſcitur arbos.
COR. Ipſe polos etiam qui temperat igne geluque,
Iuppiter ipſe parens, quo tu jam proximus ipſe,
Cæſar, abes, poſito pauliſper fulmine ſæpe
Creſſia rura petit, viridique recliuis in antro

Car-

Carmina Dictæis audit Curetica ſiluis,
Am. Aſpicis vt virides, audito Cæſare, ſiluæ
Conticeant? memini, quamuis vrgente procella,
Sic nemus immotis ſubitò requieſcere ramis,
Et dixi: Deus hinc, certè deus expulit Euros.
Nec mora Pharſaliæ ſoluerunt ſibila cannæ,
Cor. Aſpicis vt teneros ſubitus vigor excitet agnos?
Vtque ſuperfuſo magis vbera lacte grauentur?
Et nuper tonſis exundent vellera fœtis?
Hoc ego jam (memini) ſemel hac in valle notaui,
Et, veniſſe Palem, pecoris dixiſſe magiſtros.
Am. Scilicet omnis eum tellus, gens omnis adorat,
Diligiturque deis: quem ſic taciturna verentur
Arbuta, cujus iners audito nomine tellus
Incaluit, floremque dedit; quo ſilua vocato
Denſat odore comas, ſtupefacta regerminat arbos.
Cor. Illius vt primum ſenſerunt numina terræ,
Cœpit & vberior, ſulcis fallentibus olim,
Luxuriare ſeges, tandemque legumina plenis
Vix reſonant ſiliquis: nec præfocata malignum
Meſſis habet lolium, nec inertibus albet auenis.
Am Iam neque damnatos metuit jactare ligones
Foſſor, & inuento, ſi ſors dedit, vtitur auro.
Nec timet, vt nuper, dum jugera verſat arator,
Ne ſonet offenſo contraria vomere maſſa:
Iamque palam preſſo magis ac magis inſtat aratro.
Cor. Ille dat, vt primas Cereri dare cultor ariſtas
Poſſit, & intacto Bromium perfundere vino,
Vt nudus ruptas ſaliat calcator in vuas,
Vt quoque turba bono plaudat ſignata magiſtro,
Qui facit egregios ad peruia compita ludos.
Am. Ille meis pacem dat montibus: ecce per illum
Seu cantare juuat, ſeu ter pede læta ferire
Carmina, non nullas licet hîc cantare choreas,
Et cantus viridante licet mihi condere libro,
Turbida nec calamos exſurdant claſſica noſtros.
Cor. Numine Cæſareo ſecurior ipſe Lycæus

Pan

Pan recolit ſiluas, & amœna Faunus in vmbra
Securus recubat, placidoque in fonte lauatur
Naïs, & humanum non calcatura cruorem
Per juga ſiccato velox pede currit Oreas.
AM. Dii, precor, hunc juuenem, quem vos (niſi fallor) ab ipſo
Æthere miſiſtis, poſt longa reducite vitæ
Tempora, vel potius mortale reſoluite penſum,
Et date perpetuo cœleſtia fila metallo:
Sit deus, & nolit penſare Palatia cœlo.
COR. Tu quoque mutata ſeu Iuppiter ipſe figura,
Cæſar, ades, ſeu quis ſuperûm ſub imagine falſa
Mortalique lates: viuas, atque hunc, precor, orbem,
Hos, precor, æternus populos rege; ſit tibi cœli
Vilis amor, cœptamque, pater, ne deſere terram.
MEL. Ruſtica credebam nemorales carmina vobis
Conceſſiſſe deos, & obeſis auribus apta:
Verum, quæ imparibus modo concinuiſtis auenis,
Tam liquidum, tam dulce canunt, vt non ego malim,
Quod Peligna ſolent examina, lambere nectar.
COR. O mihi quam tenero decurrunt carmina verſu!
Tum, Melibœe, ſonent, ſi quando in montibus iſtis
Dicar habere Larem, ſi quando noſtra videre
Paſcua contigerit. vellit nam ſæpius aurem
Inuida paupertas, & dixit, Vilia cura.
At tu, ſi qua modò non aſpernanda putabis,
Fer, Melibœe, deo mea carmina. nam tibi fas eſt
Sacra Palatini penetralia viſere Phœbi:
Tu mihi talis eris, qualis qui dulce ſonantem
Tityron è ſiluis dominam deduxit in vrbem,
Oſtenditque deos, & ſpreto dixit ouili,
Tityre rura prius, ſed poſt cantabimus arma.
MEL. Reſpiciat noſtros vtinam fortuna labores
Pulchrior, & meritæ faueat Deus ipſe juuentæ!
Nos tamen interea tenerum mactabimus hœdum,

ariter ſubitæ peragemus fercula cœnæ.
ınc ad flumen oues deducite: jam fremit æſtas,
n ſol contractas pedibus magis admouet vmbras.

ECLOGA V.

MYCON.

Orte Mycon ſenior, Canthuſque Myconis alumnus,
›rrentem patula vitabant arbore ſolem,
ım juueni ſenior præcepta daturus alumno,
lia verba refert tremulis titubantia labris:
Quas errare vides inter dumeta capellas,
ınaque laſciuo concidere gramina morſu,
ınthe puer; quos ecce greges à monte remotos
:rnis in aprico decerpere gramina campo,
os tibi do ſenior juueni pater: ipſe tuendos
ccipe: jam certè potes inſudare labori,
ım pro me gnauam potes exercere juuentam.
ſpicis vt nobis jamdudum mille querelas
dferat, & baculum premat inclinata ſenectus?
ed qua lege regas & amantes luſtra capellas,
t melius pratis erranteis mollibus agnas,
'ercipe. Vere nouo, cùm jam tinnire volucres
ncipient, nidoſque reuerſa lutabit hirundo;
'rotinus hiberno pecus omne mouebis ouili.
'unc etenim toto vernanti gramine ſilua
'ullat, & æſtiuas reparabilis inchoat vmbras:
Tunc florent ſiluæ, viridiſque renaſcitur annus.
Tunc Venus, & calidi ſcintillat feruor amoris,
Laſciuumque pecus ſalienteis accipit hircos.
Sed non ante greges in paſcua mittito clauſos,
Quàm fuerit placata Pales. tum ceſpite viuo
Pone focum, Geniumque loci, Faunumque, Laremque
Salſo farre voca, tepidos tunc hoſtia cultros

Im-

Imbuat: atque etiam, dum viuit, ouilia luſtra.
Nec mora; tunc campos ouibus, dumeta capellis
Orto ſole dabis, ſimul hunc tranſcendere mortem
Cœperit, & primæ ſpatium tepefecerit horæ.
At ſi forte vaces, dum matutina relaxat
Frigora ſol, tumidis ſpument tibi mulctra papillis,
Implebis quod meſſe fluat: rurſuſque premetur
Mane, quod occiduæ mulſura redegerit horæ.
Parce tamen fœtis: nec ſint compendia tanti,
Deſtruat vt niueos venalis caſeus agnos.
Nam tibi præcipuo fœtura colatur amore.
Te quoque non pudeat, cùm ſerus ouilia viſes,
Si qua jacebit ouis partu reſoluta recenti,
Hanc humeris portare tuis, natoſque tepenti
Ferre ſinu tremulos, & nondum ſtare paratos.
Nec tu longinquas procul à præſepibus herbas,
Nec nimis amotæ ſectabere pabula ſiluæ,
Dum peragit vernum Iouis inconſtantia tempus.
Veris enim dubitanda fides: modo fronte ſerena
Blandius arriſit, modo cum caligine nimbos
Intulit, & miſeras torrentibus abſtulit agnas.
At cùm longa dies ſitientes adferet æſtus,
Nec fuerit variante deo mutabile cœlum;
Iam ſiluis committe greges, jam longius herbas
Quære: ſed ante diem pecus exeat. humida dulces
Efficit aura cibos, quoties fugientibus Euris
Frigida nocturno tinguntur paſcua rore,
Et matutinæ lucent in gramine guttæ.
At ſimul argutæ nemus increpuere cicadæ,
Ad fontem compelle greges, nec protinus herbas
Vel campos permitte ſequi: ſine protegat illos
Interea veteres quæ porrigit eſculus vmbras.
Verùm vbi decliui jam nona tepeſcere ſole
Incipiet, ſeræque videbitur hora merendæ;
Rurſus paſce greges, & opacos deſere lucos
Nec prius æſtiuo pecus includatur ouili,

Quàm

àm leuibus nidis ſomnos captare volucris
gitet, & tremuli tremebunda coagula lactis.
cida jam tereti conſtringere vellera junco
m jam tempus erit, maternas demere lanas,
corumque jubas & olentes cædere barbas,
te tamen ſecerne pecus, gregibuſque notatis
nſimiles include comas; ne longa minutis,
llia ne duris coëant, ne candida fuſcis.
l tibi cùm vacuas poſito velamine coſtas
nudabit ouis, circumſpice, ne ſit acuta
rfice læſa cutis, tacitum ne puſtula virus
xerit occulto ſub vulnere: quæ niſi ferro
mpitur, ah miſerum fragili rubigine corpus
rrodet ſanies, & putrida contrahet oſſa.
ouidus (hoc moneo) viuentia ſulphura tecum,
ſcyllæ caput, atque intacta bitumina porta,
ceribus laturus opem: nec Brutia deſit
ra tibi, & liquido ſimul vnguine terga, (memento)
ſint raſa, linas. viui quoque pondera melle
genti coquito, lentumque bitumen aheno,
preſſurus oui tua nomina. nam tibi lites
ferret ingenteis lectus poſſeſſor in aruo.
nc etiam, dum ſiccus ager, dum feruida tellus,
um rimoſa palus, & multo torrida limo
ſtuat, & fragiles nimius ſol puluerat herbas,
rida conueniet ſuccendere galbana ſeptis,
tua ceruino luſtrare mapalia fumo:
bfuit iſte malis odor anguibus; ipſe videbis
rpentum cecidiſſe minas. non ſtringere dentes
lla poteſt vncos, ſed inani debilis ore
ſarcet, & obtuſo jacet exarmata veneno.
'unc age, vicinæ, circumſpice, tempora brumæ,
ua ratione geras. aperit cùm vinea ſepes,
t portat lectas ſecurus vinitor vuas,
ncipe falce nemus viuaſque recidere frondes.
'unc opus eſt teneras ſummatim ſtringere virgas,

Tum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

Tum debes ſeruare comas, cum permanet humor,
Dum viret, & tremulas non excutit Africus vmbras.
Has tibi conueniet tepidas fœnilibus olim
Promere, cum pecudes extremus clauſerit annus.
Sic tibi nitendum eſt. labor hoc in tempore noſter
Gnauaque ſedulitas venit, & paſtoria virtus.
Nec pigeat ramos ſiccis miſcere recentes,
Et ſuccos adhibere nouos. ne torrida nimbis
Inſtet hiems, nimioque gelu, niuibuſque coactis
Incuruare velit nemus, & conſtringere frondes.
Tu tamen aut læues hederas, aut molle ſalictum
Valle premes gelida. ſitis eſt penſanda tuorum,
Canthe, gregum viridante cibo. nihil aridus illis,
Ingenti poſitus quamuis ſtrue, proſit aceruus,
Virgea ſi deſint liquido turgentia ſucco,
Et quibus eſt aliquid plenæ vitale medullæ.
Præcipuè gelidum ſtipulis & fronde caduca
Sterne ſolum, ne forte rigor penetrabile corpus
Vrat, & interno vaſtet pecuaria morbo.
Plura quidem monuiſſe velim: nam plura ſuperſunt.
Sed jam ſera dies cadit, & jam, ſole fugato,
Frigidus æſtiuas impellit noctifer horas.

ECLOGA VI. LITIGIVM.

ASTILVS, LYCIDAS, MNASYLVS.

SErus ades, Lycida: modo Nyctilus & puer Alcon
Certauere ſub his alterno carmine ramis,
Iudice me, ſed non ſine pignore. Nyctilus hœdos
Iuncta matre dedit: catulum dedit ille, leænæ
Iurauitque genus: ſed ſuſtulit omnia victor.

LYC.

:. Nyctilon vt cantu rudis exuperauerit Alcon,
le, credibile eſt, vt vincat acanthida cornix,
:alem ſuperet ſi dirus aëdona bubo.
Te potiar, Petale, qua nunc ego maceror vna,
nagis aut docili calamorum Nyctilus arte,
cantu magis eſt, quam vultu, proximus illi.
c. Iam nunc decipior te judice. pallidus alter
nit, & hirſuta ſpinoſior hiſtrice barba;
ndidus alter erat, læuique decentior ouo,
ridens oculis, crinemque ſimillimus auro,
dici poſſet, ſi non cantaret, Apollo.
O Lycida, ſi quis tibi carminis vſus adeſſet,
quoque laudatum poſſes Alcona probare.
c. Vis igitur, quoniam nec nobis, improbe, par es,
tuos judex calamos committere noſtris?
conferre manus? veniat licet arbiter Alcon.
. Vincere tu quemquam? vel te certamine quiſquam
gnetur, qui vix ſtillantes, aride, voces
mpis, & expellis male ſingultantia verba?
c. Fingas plura licet. nec enim potes, improbe, verba
probrare mihi, ſicut tibi multa Lycotas.
quid opus vana conſumere tempora lite?
ce venit Mnaſylus: erit (niſi forte recuſas)
biter. inſta nunc non credulus, improbe, verbis.
. Malueram, fateor, vel prædam nactus abire,
uam tibi certanti partem committere vocis:
ec tamen hoc impune feres. en aſpicis illum,
ndida qui medius cubat inter lilia, ceruum?
uamuis hunc Petale mea diligat, accipe victor.
it frenos, ſcit ferre jugum, ſequiturque vocantem
edulus, & menſæ non improba porrigit ora.
ſpicis vt fruticat latè caput? vtque ſuis ipſis
ornibus, & tereti lucent redimicula collo?
ſpicis vt niueo frons irretita capiſtro

Luceat

Lucet, &, à dorſo quæ totam circuit aluum,
Alternat vitreas lateralis cingula bullas?
Cornua ſubtiles, ramoſaque tempora molles
Implicuere roſæ, rutiloque monilia torque
Extrema ceruice notant: vbi pendulus apri
Dens ſedet, & niuea diſtinguit pectora luna.
Hunc ego, qualemcunque vides in valle, paciſcor
Pendere, dum ſciat hic ſe non ſine pignore vinci.
LYC. Terreri, Mnaſyle, ſuo me munere credit:
Aſpice quàm timeam. genus eſt (vt ſcitis) equarum
Non jugale mihi, quarum de ſanguine ponam
Velocem Petaſon, qui gramina, matre relicta,
Nunc primùm teneris libauit dentibus. illi
Pes leuis, adductum latus, excelſiſſima ceruix,
Terga ſedent, micat acre caput, ſine pondere ceruix
Et tornata breui ſubſtringitur vngula cornu,
Vngula quæ viridi ſic exultauit in aruo,
Tangeret vt fragiles, ſed non curuaret, ariſtas:
Hunc dare, ſi vincar, ſilueſtria numina juro.
MN. Et vacat, & veſtros cantus audire juuabit.
Iudice me ſanè contendite, ſi libet: iſtic
Protinus ecce torum fecere ſub ilice Muſæ.
Sed, ne vicini nobis ſonus obſtrepat amnis,
Gramina linquamus, ripamque volubilis vndæ.
Namque ſub exeſo raucum mihi pumice lymphæ
Reſpondent, & obeſt arguti glarea riui.
AS. Si placet, antra magis vicinaque ſaxa petamus
Saxa quibus viridis ſtillanti vellere muſcus
Dependet, ſcopuliſque cauum ſinuantibus arcum
Imminet, exeſà veluti teſtudine, concha.
MN. Venimus, & tacito ſonitum tutabimur antro.
Seu reſidere libet, dabit ecce ſedilia tophus:
Ponere ſeu cubitum, melior viret herba tapetis.
Nunc mihi ſepoſita reddantur carmina lite:
Nam vicibus teneros malim cantetis amores:
Aſtile tu Petalen, Lycida tu Phyllida lauda.

YC. Tu modo nos illis jam nunc , Mnaſyle, precamur,
ribus excipias, quibus hunc & Acanthida nuper
ceris in ſilua judex audiſſe Thalea.
S. Non equidem poſſum , cùm prouocet iſte, tacere.
mpor enim meritò : nihil hic niſi jurgia quærit.
diat , aut dicat, quoniam cupit. hoc mihi certè
lce ſatis fuerit, Lycidam ſpectare trementem,
m te ſtante palam ſua crimina pallidus audit.
YC. Me , puto , vicinus Stimicon , me proximus Aegon
os inter frutices tacitè riſere volentem
ſcula cum tenero ſimulare virilia Mopſo.
S. Fortior ô vtinam nondum Mnaſylus adeſſet !
ficerem ne te quiſquam tibi turpior eſſet.
N. Quid furitis ? quæ vos inſania tendere juſſit,
vicibus certare placet ? ſed non ego vobis
rbiter : hoc alius poſſit diſcernere judex.
t venit ecce Mycon, venit & vicinus Iolas :
itibus hi veſtris poterunt imponere finem.

ECLOGA VII. TEMPLVM.

LYCOTAS, CORYDON.

LEntus ab vrbe venis , Corydon: vigeſima certè
Nox fuit, vt noſtræ cupiunt te cernere ſiluæ,
t tua mærentes expectant jubila tauri.
OR. O piger, & duro jam durior oſſe Lycota,
ui veteres fagos, noua quàm ſpectacula , mauis
ernere, quæ patula juuenis deus edit arena.
YC. Mirabar quæ cauſſa foret tibi tanta morandi,
Cur tua ceſſaret taciturnis fiſtula ſiluis,
Et ſolus Stimicon caneret pallente corymbo ;
Quem ſine te mæſti tenero donauimus hœdo.

Nam

Nam, dum lentus abes, luſtrauit ouilia Thyrſis.
Iuſſit & arguta juuenes certare cicuta.
COR. Scilicet inuictus Stimicon, & præmia diues
Auferat, accepto non ſolum gaudeat hœdo,
Verum tota ferat quæ luſtrat ouilia Thyrſis;
Non tamen æquabit mea gaudia : nec mihi, ſi qui
Omnia Lucanæ donet pecuaria ſiluæ,
Grata magis fuerint, quam quæ ſpectamus in vrbe.
LYC. Dic age, dic Corydon, nec noſtras invid
aures
Deſpice : non aliter certè mihi dulce loquere,
Quàm certare ſoles, quoties ad ſacra vocatur
Aut fœcunda Pales, aut paſtoralis Apollo.
COR. Vidimus in cœlum trabibus ſpectacula text
Surgere, Tarpeium prope deſpectantia culmen,
Immenſoque gradus, & cliuos lene jacentes.
Venimus ad ſedes, vbi pulla ſordida veſte
Inter fœmineas ſpectabat turba cathedras.
Nam quæcumque patent ſub aperto libera cœlo,
Aut eques, aut niuei loca denſauere tribuni.
Qualiter hæc patulum contendit vallis in orbem,
Et ſinuata latus, reſupinis vndique ſiluis,
Inter continuos curuatur concaua montes :
Sic tibi planitiem curuæ ſinus ambit arenæ,
Et geminis medium ſe molibus alligat ouum.
Quid tibi nunc referam, quæ vix ſuffecimus ipſi
Per partes ſpectare ſuas? ſic vndique fulgor
Percuſſit. ſtabam defixus, & ore patenti,
Cunctaque mirabar, nec dum bona ſingula noram.
Tum mihi, dum ſenior lateri qui forte ſiniſtro
Iunctus erat, Quid te ſtupefactum, ruſtice, dixit,
Ad tantas miraris opes? qui neſcius auri
Sordida tecta caſas, & ſola mapalia noſti.
En ego tam tremulus, tam vertice canus, & iſta
Factus in vrbe ſenex, ſtupeo tamen. omnia certè
Vilia ſunt nobis, quæcumque prioribus annis
Vidimus, & ſordet quidquid ſpectauimus olim.

Bal.

teus en gemmis, en illita porticus auro
rtatim radiant. nec non, vbi finis arenæ,
oxima marmoreo peragit ſpectacula muro:
rnitur adjunctis ebur admirabile truncis,
coit in rotulam, tereti quà lubricus axis
poſitos ſubita vertigine falleret vngues,
cuteretque feras. auro quoque torta refulgent
tia, quæ totis in arenam dentibus extant,
entibus æquatis: & erat (mihi crede, Lycota,
qua fides) noſtro dens longior omnis aratro.
dine quid referam? vidi genus omne ferarum,
c niueos lepores, & non ſine cornibus apros,
anticoram ſiluis etiam quibus editur Alcen
dimus, & tauros quibus aut ceruice leuata
eformis ſcapulis torus eminet, aut quibus hirtæ
ctantur per colla jubæ, quibus aſpera mento
rba jacet, tremuliſque rigent palearia ſetis.
on ſolum nobis ſilueſtria cernere monſtra
ontigit: æquoreos ego cum certantibus vrſis
pectaui vitulos, & equorum nomine dignum,
d deforme pecus, quod in illo naſcitur amni,
ui ſata riparum venientibus irrigat vndis.
h trepidi quoties nos deſcendentis arenæ
idimus in partes, ruptaque voragine terræ
merſiſſe feras; & eiſdem ſæpe latebris
urea cum croceo creuerunt arbuta libro.
YC. O felix Corydon, quem non tremebunda ſenectus
npetit? ô felix, quod in hæc tibi ſæcula primos
ndulgente deo dimittere contigit annos!
Nunc tibi ſi propius venerandum cernere numen
ors dedit, & præſens vultumque habitumque notaſti;
Dic age, dic, Corydon, quæ ſit modo forma deorum.
OR. O vtinam nobis non ruſtica veſtis ineſſet!

Vidiſ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

Vidiſſem propius mea numina : ſed mihi ſo
des ,
Pullaque paupertas, & adunco fibula morſu
Obfuerunt. vtcunque tamen conſpeximus ipſum
Longius, ac, niſi me decepit viſus, in vno
Et Martis vultus & Apollinis eſſe putaui.

F I N I S.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

JANI VLITII

VENATIO NOVANTIQVA,

Sive ad

GRATII ET NEMESIANI

CYNEGETICA

COMMENTARIVS.

Cui accedit ejusdem

VARIARVM LECTIONVM LIBELLVS in omnia Poëmatia quæ hoc compendio continentur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

*Plato lib. VII. de Legibus, poſtquam Venatio-
nem quadrupedum multis commenda-
vit, ita finit librum:*

Μόνη δὴ πᾶσι λοιπὴ καὶ ἀρίστη ἡ τῶν τετρ
πόδων ἵπποις, καὶ κυσὶ, καὶ τοῖς ἑαυτῶν θη
σώμασιν· ὧν ἁπάντων κρατοῦσι δρόμοις καὶ πλη
γαῖς, καὶ βουλαῖς, αὐτόχειρες θηρεύοντες, ὅσ
ἀνδρείας τῆς θείας ἐπιμελές. τούτων δὴ πάντ
ἔπαινος, μὲν πέρι καὶ ψόγος, ὁ διηρημέν
ἂν εἴη λόγος· νόμος δὲ ὅδε· ΤΟΥΤΟ
ΜΗΔΕΙC ΙΕΡΟΥC ΟΝΤΩC Θ
ΡΕΥΤΑC ΚΩΛΕΥΕΤΩ, ΟΠC
ΚΑΙ ΟΠΗΠΕΡ ΑΝ ΕΘΕΛΩ
ΚΥΝΗΓΕΤΕΙΝ. &c.

*Polybius in Excerptis de Scipionis inſtitu-
tione militari.*

Λοιποῦ δ' ὄντος τοῦ κατὰ τὴν ἀνδρείαν καὶ
φιλοπαίτου σχεδὸν ἐν πάσῃ μὲν πολιτείᾳ, μά
στα δ' ἐν τῇ Ῥώμῃ, μεγίστην ἔδει καὶ τὴν ἄσκη
σιν περὶ τοῦτο τὸ μέρος ποιήσασθαι. καλὸν
οὖν τι πρὸς πάντην τὴν ἐπιβολὴν αὐτοῦ (
pionis) καὶ διὰ τῆς τύχης ἐγένετο συνέργημ
τῶν γὰρ ἐν Μακεδονίᾳ βασιλικῶν μεγίστην πο
μένων σπουδὴν περὶ τὰς κυνηγεσίας, &c. ὧν ἐ
λαβόμενος ὁ προειρημένος, καὶ νομίσας ο
νεὶ βασιλεύειν, ἐν τούτῳ κατεγίνετο πάντα
χρόνον, &c. καὶ προσλαβὼν τὸν τοῦ Πολυβίου
τοῦτο τὸ μέρος ἐνθουσιασμὸν, &c. quæ long
cula, quam ut hic tranſcribi poſſint, ſummam
men Venationis commendationem habent.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

PROLEGOMENA,

In quibus de Venationis origine & proceſſu, ac nova hac GRATII *editione diſſertatur.*

CVm plurimum publicæ pariter, ac literariæ rei priſcorum inventorũ renovationes conferre viderent primi bonarum artium reſtitutores, viri do-
iſſimi, alii alias edocendas ſibi quiſque
mpſerunt. Laudandum ſane inſtitutum,
io & antiquitas decori ſuo, & noſtra ad
tiquum reformentur: niſi plerique eo-
m amœnitati magis, quam honeſto ſtu-
uiſſent; nec quid ſciri profuit, ſed quid
ptuit, oſtendere. Quinimo plerique in-
a Urbis pomœria, aliqui non ultra Thea-
orum podia, nonnulli & intra privatos
rietes ſe continuerunt; quid ibi rerum,
ne æquè ac male, geſtum ſit, ſcire con-
nti. Quorum illi quoque moribus no-
ris & peſſimum ſæculo exemplum ape-
erunt, qui quam ſumptuoſè olim Romu-
des & aleam & gulam exercuerint omni
npensâ indagarunt: ut ſcilicet & noſtri

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

lurcones ad antiqua ſtomachum exacuant, & in tanto vitiorum curriculo illi palmam auferre contendant. Rectius ill vero, quanquam pauci, qui ſe in agros diffuderunt, ut quid diligens agricola, quid ſagax venator, quid anceps prædæ auceps, ſemperq; dubius piſcator captarent, com pertum haberent. E quibus ego cum Venationem præcipuam, ita maxime neglectam haberi viderem, eam ab origine ſu examinare, & in hodiernum quoq; uſum deducere, operæ pretium exiſtimavi. Nam unus & alter, qui ad Oppianum ſcripſerunt, quantumvis magni Viri, de verbis magis, quam rerum cognitione, ſolliciti fuerunt. Pejori etiam ſucceſſu ille egit qui Gratium è ſilvis in ſcholam aliquam Grammaticam compellere conatus eſt. Ita, inquam, neglectum hactenus honeſtiſſimè antiquis Heroibus habitum exercitium; ignaviane an incogitantia, non dixerim. Vtra ſit, tantum etiam odium conflavit, ut inter ſervilia officia jam à multi accenſeatur Venatio, qui quod è Saluſti male intellexerant, quam Principum a omni æuo Virorum exempla, probare ma luerunt. Ad quos refellendos non jam to illuſtres ex optimis Autoribus locos ad ducam, quos & alii congeſſerunt, & quorum aliquos inſigniores in averſis titulo

rum

m paginis ipſe ob oculos poſui; ſed quic-
uid à Criſpo arguitur, facile concedam;
ſi quis *venando intentus ætatem agat,* ille
rvile magis *officium* exercere, quam le-
itimam corporis agitationem, & libidini
otius quam voluptati indulgere merito
enſeatur. *Nec vero laudaverim per ſe ma-*
opere duritiem corporis ac lacertorum, ſed
bus validior toto corpore animus imperet,
uem non nimiæ indulgentiæ molliant, non
piæ principales ad ſegnitiem luxumque de-
rqueant, tunc ego ſeu montibus, ſeu mari
cerceatur, & lætum opere corpus, & cre-
entia laboribus membra mirabor; ut de
mperamento Venationis, quam tanto-
ere in optimo Principe laudaverat, loqui-
ur Plinius Cæcilius. Qui modicè & non-
unquam venatur, hoc agit, *ut animus a-*
tatione motuq; corporis excitetur, ut idem
ibi de ſe teſtatur: qui immodicè aut aſ-
duè, corpori inſervit, animumque illius
bidini emancipat. Nec enim vituperare
mnino Criſpus potuit, quod virtutis in-
tamentum in Jugurtha fuiſſe agnovit,
uantumvis fingamus ipſum à venatione
ienum fuiſſe. Talis certe faſtidioſorum
ontemptus legem non facit, non magis
uam ſi Clericus aliquis nobis eam invi-
eat, quia ſibi interdictam exercere nolit.
Quare toleremus facile quæcunque Sare-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

ſberienſis Johannes ſibi, ſuique ordin
hominibus ſcripſerit: hoc inſuper laud
mus, quod licenter exerceri venatione
concedens, nimiam culpaverit. Difficili
feramus quod Plinium notaverit Vir D
ctiſſimus, quia Venatione in Trajano la
data, *olim hæc experientia juventutis, h*
voluptas erat: his artibus futuri duces i
buebantur, ſubdiderit. Ille vero addit:
ſane veteres Romanos factitaſſe legas
à prima adoleſcentia in militia, aut ejus
ercitiis, erant. Si verba ſua intellexit,
quæ illa militantium adoleſcentum exer
citia fuerint, utique & venationem in
ea fuiſſe ignorare non debuit: nec potu
ſi Polybii locum, quem præfationi h
præmiſimus, videre illi contigiſſet, ex q
& utrumque Scipionem, & ipſum Po-
bium, ut convenientiſſimum militaris
boris incitamentum, *bellicæque diſcipl*
ſimilitudinem, ut vocat eam Cicero,
nationem habuiſſe & exercuiſſe conſt
Si Plinio fidem negat, cur Ciceroni,
non ſemel eam commendat, cur Flacc
qui

Romanis ſolemne viris opus, utile fam
Vitæque & membris,

vocavit, ut Græcos nunc omittam, au
ritas ſua perit? Sed ne omnibus reſpond
neceſſe ſit, omnibus unum, qui id val
opp

opono Xenophontem, qui & in perfe-
iſſimi illa Principis inſtitutione venatio-
em primum bellicæ virtutis tirocinium
oſuit, & in proprio de Venatione libro
t Heroum exemplis prœmium ſtabili-
it, totque hortationibus & rationibus
pilogum munivit, ut qui ea legerit, alio-
um (at quot, quantique Viri!) autoritati
perſedere, ne dicam, de venatione me-
us quam cum vulgo ſentire, poſſit. Itaque
unc de origine ejus, & proceſſu altius o-
nnia repetam, ſimulque Gratii metho-
um (cujus laus ut maxima, ita maxima
li, quia Poëtæ debetur) Lectori concilia-
o. Primi mortalium cum ad poſſidenda
a, quæ uſui ſuo creata videbant, animum
dverterent, nihil æquè, ac animalia, juva-
e experti ſunt. Sed enim illorum quæ-
am ſponte dominos admiſerunt, quædam
on niſi perdomita. Horum indomito-
um aliis violentia, aliis velocitas detrecta-
ionem ingenitam obſtinavit. Igitur in
iolenta illa, evitandæ aut præveniendæ
evitiæ eorum neceſſitas, primam conten-
ionem exſtimulavit. Tum quidem ut ſe
efenderent ab iis laceſſitos,

omnis in armis
Spes fuit, & nuda ſilvas virtute movebāt.

Fortitudo arcebat pericula, inquit Seneca
ib. XIV. Epiſt. XCI. Deinde ſucceſſu paul-

latim confidentiores, nec tamen nuda
agendum ſemper experti, adhibitis inſtru-
mentis, & ratione, ultro ea oppugnatu
iverunt, cùm ut iis interfectis tutius i
ſua obirent, tum ut proximis ſuccurreren
& infirmiores à validioribus tuerentur,
loquitur Seneca. Non aliter quam de R
manis Saluſtius: *Poſt ubi virtute peric*
propulerant, ſociis atque amicis auxilia p
tabant. Et hoc quidem in antiquis Ron
nis etiam laudavit Plinius: *Nec medio*
pacis decus habebatur ſubmota campis irr
ptio ferarum, & obſidione quadam libera
agreſtium labor. Et hoc noſter:

Hinc omne auxilium vitæ, certusq; relu
Ordo, & contiguas didicere ex artibus ar
Proſerere; hinc demens ceſſit violentia re

Hic bellum illud ferinum ſubſtitit, &
Maro loquitur Georg. I. dum

varias uſus meditando extunderet ar
Tum laqueis captare feras, & fallere v
Iuventum, & magnos canibus circumd
ſaltus.

id eſt, in eas quoque feras, quæ fugere
latere tutiſſimum habebant, dolos pr
larunt: quæ altera & propria magis *ve*
tionis ſpecies, ſiquidem ei à *venis* indag
dis aut nomen, aut ſaltem ſimilitudo
Hæc voluptatem, qua capti laborem
defugerent, adhibuit. Nam prior illa b

a tota, & *periculoſæ plenum opus aleæ* erat,
πολεμικὴν plane refert. In qua, uti dixi,
m defenſioni primum ſerviret, inventa
nt retia, formidines, venabula, jacula,
o ordine ea accuratè deſcribit Gratius.
uæ ubi ultrò oppugnantes poſtea adhi-
uerunt, eadem, ſed ampliore uſu, & com-
odiora fuerunt. Itaque retia non ſolum
cendi, ſed & concludendi feras, ac ca-
endi cauſſâ tendebantur. Nec formido
igere, ſed in retia eas cogere didicit. Ve-
abula, non modo qualia Dercylos ad ex-
piendos apros invenerat, ut majori vul-
ere certius conficerent, etiam craſſiore
beliſco, ut ſoliferrea, munita. Jaculis,
uibus antea eminus vulnera minabantur.
petere ultro & inſequi fugientes adin-
entum. Itaque, ubi *induſtriam finem te-*
git, eadem arma ad ἰχνευτικὴν tranſlata.
enim ſumma illa genera ſervemus, du-
ex venatio eſt, bellica & indagatoria: ita
t illa utilitatem, hæc voluptatem magis
abeat; illa vires, hæc ſagacitatem requi-
t: velocitas autem utrique ad perfectio-
em accedat. Sed quia curſu ſolo aliqua
iam venatio conſiſtit, triplicem commo-
è ſtatuerunt Romani, cum duplicem tan-
um habuerint Græci. Plinius: *certare cum*
gacibus feris curſu, cum audacibus robo-
, cum callidis aſtu. In curſoria enim agi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

litatem, ut in bellica robur tam anim
quam corporis, & in inveſtigatione ſaga
citatem ſpectabant. Laudatiſſimæ quiden
in Principe priores duæ, quia & in militi
neceſſitatem habent: tertia tamen pro
prium *venationis* nomen meruit, quia *i*
venatu ſolertia & ſagacitas præcipua eſt, u
loquitur Plinius avunculus. Ideoque *ve*
naticum pro ſagaci poſuit Plautus Milit
Glor. Julius Firmicus lib. V. cap. VIII. *S*
militer & nutritores canum Moloſſorum
Vertagorum, & qui ſunt ad venationes ac
commodati. Moloſſos ad bellicam, Verta
gos ad curſum, & alios, quos non nomi
nat, quia plurima eorum genera, ad vena
tiones, i. ἰχνευτικὴν accommodat. Sunt e
nim diverſa canum genera pro diverſo, cu
aptiores ſunt, venationis genere. Senec
lib. X. Epiſt. LXXVII. *In cane ſagacit*
prima eſt, ſi inveſtigare debet feras; curſus,
conſequi; audacia, ſi mordere & invader
Noſter:

Sive indomitos vehementior hoſtes
Nudo Marte premas, ſeu bellum ex ar
miniſtres,
Mille canum patriæ, ductique ab origin
mores Cuiq; ſua.

Hic quidem duo tantum genera recenſet
bellicoſos, ut Medos, Celtas, Seras, Ly
caonas, Hyrcanos, Britannos, Moloſſos
& ſa

t ſagaces, ut Gelonos, Athamanas, Acarnanas, Ætolos. In utroque Perſam commendat, &, quia optatiſſimum hoc, ex utroque genere mixtos etiam formavit. Sed his tertium genus poſtea adjungit;

at te leve ſi quà
Tangit opus, pavidosque juvat compellere dorcas,
Petronios (ſic fama) canes, volucresque Sicambros,
Et pictam macula Vertraham delige falſa,
Ocyor affectu mentis, pinnaque cucurrit.

Hi ſunt veloces, quos *fama* magis, quam uſu cognovit Gratius. Nondum enim tum Romanis cogniti, Galliâ Belgicâ, ex quâ orti, nondum ſatis ſubactâ. Nam quod Silius Italicus lib. X. *Belgicum canem* ſagacem fingat, qui *occultos apros agitat,*

Erroreſque feræ ſollers per devia merſa
Nare legit, tacitoque premens veſtigia roſtro,

ipſius error eſt, qualis ille Lucani cum *levem & clamoſum Moloſſum* facit; quibus hanc veniam, & fingendi poteſtatem non invidemus. Mirandum magis quod Oppianus, qui duobus fere ſæculis poſt noſtrum vixit, veloces nullos aut Gallicos canes inſigniores recenſeat. An igitur & tum nondũ innotuerint, qui jam Gratio de *fama* ſaltem celebrati? Quod ſi ſit, recen-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

tior omnino autor eſt ille, qui ſe Athenien-
ſem Xenophontem ſecundum facit, quem
τῷ πάνυ Salmaſio debemus. Scripſit ille de
velocium ſive Vertagorum Gallicorum
canum venatione librum, non aliâ, quam
qua hodie Belgæ ſola utimur. Nam ſaga-
ces, niſi cum velocibus miſcendi ſunt, lon-
gè iis poſtpoſuit. De quibus ex profeſſo di-
cam ad ipſum illius Cynegeticon, ubi id
cum altero majoris Xenophontis & no-
va verſione publici juris facere, & ipſam il-
lam recentiorum venationum uſque ad
noſtra tempora deducere per otium con-
tigerit. Velocium itaque venatio è Galli[a]
primum petita, ut bellicoſorum ex Aſia,
ſagacium ex Græcia. Ex temporum ſeri[e]
bellica prior eſt, quæ nunc pene tota obſo-
levit, niſi quam in tauros & urſos ſpecta-
cula Anglorum exhibent. Sagacibus ſuus
ubique manſit honos : præterquam apud
nos, qui veloces ſemper agitavimus pro-
pter regionis ſitum: donec prima Agaſſæos
ſuos

Per non aſſuetas docuiſſet currere valles

Inclyta illa, optimi Venatoris, Jacobi Re-
gis proles, Eliſa Boëmorum Regina, ut hac
etiam virili magnanimitate ſortis ſuæ ad-
verſa eluctaretur : & poſt Illam inter reli-
qua Virtutis ſuæ incitamenta Regium hoc
exercitium adhibuiſſet Guilielmus Arau-
ſionen-

ſionenſium Princeps, ne non omnia Regi dignus probetur gener. Sed ut ſuperius relicta abſolvam, de indomitis animalibus, quæ velocitate ſibi conſulere dixi, non idem ſentiendum, quod de canibus: quaſi curſoria venatio ad ea proprie pertineat. Verum ſub eo genere & piſces & aves comprehendi; ut Plato, quem plurimum ſequimur, utroſq; ſub fugientibus conjunxit in Sophiſtâ. Namque ideo aliqui, qui θηρευτικὴν omnem absolvere voluerunt, κυνηγετικὰ, ἁλιευτικὰ, & ἰξευτικὰ ſimul ſcripſerunt. Quæ aliqua ratio fuit cur Gratio Halieutica illa ſubjicerem; alias in notis meis ad ea daturus. Nunc vero & quid mihi cum venatione negotii ſit, qui togæ deditus, à ſagâ alienus ſemper fui, expediam. In Anglia cum ſtudia mea ruris otio expoſuiſſem, & nobilium aliquot Juvenum, quicum agebam quotidie, hortatu ad ſodalitium, quod propinquâ hieme illis deligere moris eſt, venaticum adductus eſſem, adeo volupe mihi id fuit, ut præteriiſſe hibernum, quam adeſſe triſte illud tempus, citius adverterem. Nam cum & noſtro, & equorum ac canum labori tridui fere quies intermitteretur, Xenophontis, Oppiani, ſed maximè Gratii præcepta (cui jam dudum operam meam addixeram) ad partes & examen vocare ſolebamus: & ſæ-

pe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

pe diverſi hoc aut illud probare, arguere donec uſu experiremur. Aliquando & comites Poëtas illos, & pugillares ferebamus, ut in ipſo actu adnotaremus. Aut ab equis deſcendentes, ſilvæ nos committebamus, & ſtudia illa noſtra ſimul adhibebamus; *ipſumque illud ſilentium quod venationi datur, magna cogitationis incitamenta* fuerunt. Ne Plinio tantùm crederemus, quod & ipſi experiebamur, *non Dianam magis montibus, quam Minervam inerrare.* Redeunte itaque vere in Gallia transfretans, dum ſarcinulas colligerem & illa in commentarii formam redigere cœpi, & quid alii de ea re ſcripſiſſent, perpendere; ne ſi bene, actum agere; ſi perperam dicta, probare viderer. Tum & quod è ſcriptis codicibus auxilii peti potuit, diligenter conquiſivi, & typis commiſiſſem, niſi domeſtici vulneris gravior afflictu domum, & rem familiarem cogitare compulſus fuiſſem. Cui hactenus intentior ſeria agebam, niſi amicorum, quorum non levis apud me autoritas eſſe potuit, hortatu ad illa abſolvenda rebus commodè prolatis rediiſſem: metu magis ne ignavia deſtitiſſe, quam ut laudis præmio inductus viderer, quod mihi maximum ſit, Principibus placuiſſe Viris. Novam ita paulatim editionem Gratii concinnavi

&

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

plurima loca partim ab ingenio, partim
veteribus libris emendavi: defectus ali-
quot de meo ſupplevi, & deformem licet
cicatricem obducere malui, quam ſenſu
carentia, & hiulca illa Lectori commen-
dare. Nec aliter fieri potuit in tanta penu-
ria veterum librorum, quibus & ego ma-
lui quam mihimet credere. Sed rarius de-
ſcriptum fuiſſe Poëtam noſtrum ex eo con-
jicere eſt, quod inter antiquos nemo, præ-
ter Ovidium, ejus meminerit, cum tamen
Virgilio (nam poſt illum proximo loco
Gratium etiam poſuit Naſo) nihil, mate-
ria minus, inferior ſit: & meliora Gram-
maticis antiquis ſuppeditare potuiſſet,
quam quæ illi ex poſterioris ævi ſcripto-
ribus petierunt. Sed & Plinii ævo jam no-
men Gratii denotuiſſe non temere credi-
derim; de quo ad Halieutica agam. Nam
ex Inſcriptionibus veteribus, quæ Gratium
nominant, nihil certi. Hic autem, ut in-
genuè dicam quod ſentio, non puto aliud
exemplar unquam fuiſſe, quam quod San-
nazarius ex Galliis in Italiam tranſtulit: in
quo Gratii Cynegeticon, Halieutica, &
Nemeſiani ac Calpurnii reliqua eo ordine
legebantur, quo ea ex illius vetuſtiſſimi
codicis apographo primus edidit Georg.
Logus apud Aldum Anno cIɔ Iɔ XXXIV.
menſe Februario; utque iterum excuſa ſunt

Augu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

Auguſtę Vindelicorum ejuſdem anni m
ſe Julio. & tertio, niſi fallor, apud G
phium cIↃIↃXXXVII. Quem ordine
& textum ab omnibus ſervatum prim
immutavit P. Pythœus in veterum E
grammatum ſyntagmate, ex conjectu
an ex alio veteri libro, nondum mihi c
ſtat. Hoc certum, ſi ex exemplari, fu
vel vetuſtiſſimum illud ipſum autog
phum, quod in notis ſuis citat, vel me
aliquod apographum, quam quod Æſi
der ex ipſo libro Sannaſarii, aut Logus
Æſiandri apographo deſcriptum hab
Nam & ipſæ literæ Longobardicæ, c
bus ille liber perſcriptus fuit, variè hu
aut illi acceptæ etiam majorem muta
nem cauſari potuerunt, quàm qua edit
nem Pythœi ab aliis diſſidere videm
De qua in variarum lectionum libello p
ra dicturus ſum, ſi modo interim mihi c
pia fiat illius MS. codicis, quem in Th
næa Bibliotheca vidit Vir doctiſſimus,
& hoc præter alia infinita debeo. Inte
nec ſic plura quam unum illud exempl
fuiſſe credam. Nam quod Germanic
aliquam Longobardicis literis, incert
ubi aut quando excuſam Editionem, qu
primam fuiſſe putat, éque ea diverſas ſ
à vulgaris lectiones citet Barthius, qui
te annos triginta ad hos autores expl

ones Grammaticas edidit, vereor ne ma-
rem fidem mereatur, quam altera Tigu-
na anni cIↃ IↃ XXXVII, quam toties lau-
at, & ex Germanica ſua, ut alias omnes e-
tiones, expreſſam dicit. Eopſe enim anno
πάνυ Geſnerus Tigurinus Tiguri fuit,
git, ſcripſit, & poſtea Geſnerorum typo-
aphæo præfuit. Is inquam in Bibliothe-
ſua nullam Tigurinam horum autorum
litionem recenſet: aut cum plurima ex iis
taverit paſſim in libris de Animalibus,
hil ſimile illis, quæ ex Tigurina adducit
arthius, uſquam allegavit: ſed uti in Al-
na habentur, &, quæ illam quoque ex-
eſſit, in Gryphiana anni cIↃ IↃ XXXVII.
uam ſolam in Bibliotheca ſua poſuit, uti-
ue non omiſſurus popularem ſuam, ſi ul-
fuiſſet. Ipſe etiam ſibi non ſatis conſtat
arthius, modo ex Germanica ſua alias
mnes editiones propagatas, ſed multa te-
erè mutata in iis eſſe, dicens, modo vi-
m ulli unquam negans. Hoc potius, &
e ipſi quidem viſam fuiſſe credidero; ſed
x ingenio ſuo nobis illa excudiſſe, quæ
eciosa magis, quam veriſimilia, & ſæpe
nepta autorem ſuum clamant. Si cui te-
ere de illo Viro tam multæ lectionis hæc
enſuiſſe videar, ille Satyram de Lite Ho-
pitalii, ille Veſtricii Spurinnæ fragmenta
x Plinii lib. III. Epiſt I. efficta, aliaque pro
anti-

antiquis nobis obtruſa aliquantum conſi-
deret. Illa enim jam magni Viri ut ſpuri-
ordine moverunt: hæc vero, quæ ſoli mi-
hi moleſtiam fecerunt, antequam digno-
ſcerem vera à falſis, quia vera omnia puta-
bam, ſuſpecta magis quam falſi convicta
etiamnum relinqui poſſunt. Ideoque e
fide, qua ille propoſuit, cuicunque libue-
rit, omnia inter varias lectiones repræ-
ſentata habeat. Nec aliter feciſſem etiam
ſi illis integram fiduciam attribuiſſem,
ne ipſe indignetur nomen, quod ſolum
ex iis captavit, apud nos primum perdi-
diſſe. Talibus enim farcire commenta-
rium meum nolui, ſatis alias magnum
pro autore, cujus mentem quam verba
penſi magis habui: niſi quatenus intelle-
ctum morarentur, aut ab interprete mal
habita ſenſum ipſum interverterent. Hæ
in anteceſſum monenda putavi; ut quotie
illius explicationes aut emendationes a
examen vocandæ eſſent, toties ingenium
hominis deſignare neceſſe non haberem
cujus libri tamen jam ſcholas noſtras inva-
ſerunt, & tironibus commendantur. Ide
quoque ſcilicet monui, ne *cirratorum cen-
tum dictata fuiſſe Pro nihilo pendiſſe* à ma-
giſtris noſtris arguar; quorum illa ſocor-
dia effectum eſt, ut ad Academias promo-
ti Latinè loqui plerique erubeſcamus: &

ind

de in forum præcipitati citius Barbarè
ıam vernaculam ſciamus. Ego certè, ut
ria agendi ipſe mihi ſemper autor fui,
ı aliis leve hoc, quod graviſſimi ab omni
vo viri in ſeceſſu ſemper coluerunt, ſtu-
endi genus inutile omnino non eſſe per-
aſum velim. Illis vero, quorum ope &
onſilio in hiſce uſi ſumus, & porro ute-
ıur, in ipſo hic veſtibulo grates ago, &
e laudes eorum, ut merentur, totas mihi
aginas facerent, hoc quoque excuſatum
olo, quod nominando illos omnia quæ
ici poterant maxima comprehenderim:
ominabo autem ad ipſa, quibus ſuppetias
ılerunt, loca. In quibus vero ab illis diſ-
ꞁntio, quamquàm raro, & invitus ferè fe-
erim, ea non ut contraria ſuis, ſed ut di-
erſa ſaltem rogo habeant: aut ſi ne ſic
uidem ſententiæ dicendæ locum mihi
oncedunt, ſciant me opinione mea citius,
uam obſequio deceſſurum: modo dicen-
em ferre, diſcenti favere, errantem doce-
e non dedignentur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

ΕΙΣ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΒΛΙΤΙΟ
κυνηγεσίαν κατορθωθεῖσαν.

Δίκτυα κυκλοτερῆ μεγαλήτορος ὅπλ
κυνηγοῦ,
Καὶ κυνίας ὠκύποδας ΒΛΙΤΙΟΥ βίβλος
ἥδε διδάσκει.
Χαίρετε θηρευταὶ, μέγας ὄλβος ἂν ἔσσετ
ὕμμιν.
Ος γὰρ ἂν Αρτέμιδος καὶ Απόλλωνος μέγ
δῶρον
Υμμιν ἀνορθώσαι, Χείρων ἕτερος γ' ἀνατέλλ
Ουκέτι νῦν κάπροις μὲν ὀδοὺς, ποῦς οὐδ' ἐλα
φροισιν,
Μήδε λέοντι κράτος, μήδ' ἄρκτῳ χρήσιμο
ἔσται.

ΒΙΛΕΛΜΟΣ Ο ΚΡΟΜΜΩΝ

IANI VLITII

AD

GRATII CYNEGETICON

COMMENTARIVS.

GRATII FALISCI] Quia verſu
XL. hanc patriam ſuam innuere vi-
detur: *noſtris imbellia lina Faliſcis.*
Ne Barthio tantum credamus, qui
ex Germanica ſua Editione edidit:
GRATI PHALISCI. Sed Ve-
res *Faliſcos*, non *Phaliſcos* ſcribi voluerunt.

CYNEGETICON] Pythœus, neſcio unde,
lidit CYNEGETICON *Lib.* I. quod eſſe de-
uit, *κυνηγετικῶν* liber unus. Nam qui plures li-
ros de venatione ab eo ſcriptos eſſe putant, egregie
lluntur. Rectius itaque alii ex autographo edide-
unt, *Cynegeticon*, puta opus, ut *κυνηγετικός* liber
enophonti utriq;. Aliter vero illi qui plures *κυνη-
γετικῶν* libros ſcripſerunt, de quibus ad Nemeſianũ
liquid dicemus. Gratius Cynegetico ſuo totã *κυνη-
γεσίαν*, ſed ſtrictim, complexus eſt, ut nihil deſiderari
oſſit. Inprimis retia quam aptè exorditur! Lina iis
onficiendis deligit: uſumq; eorum ex punita priſco-
um temeritate neceſſarium eſſe oſtẽdit. Deinde For-
nidinem, tendiculas, exactè abſolvit. Paucis etiam
erſibus quantum jaculorum agmen conſcribit! Atq;
ta ſtatim ad ipſam *κυνηγεσίαν* validè armatum ve-
iatorem perducit: quæ, quia *prima illa canum*, *non*
ulla

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

ulla peritis Cura prior, merito nomen huic inſtitut dedit.

Verſu I. *Dona cano divum*] Τὸ μὲν εὕρημ θεῶν, eodem modo inchoaverat κυνηγετικὸν ſuum Xenophon, quem & hic & paſſim alibi, ut oſten dam, ſequutus eſt Gratius. Nihil poterat elegantiu Verſu uno proponit: ſemiverſu invocat: tum narra candidiſſime. Plura poëmatii brevitas recuſabat; a Iulius Scaliger Poëtices lib. VI. cap. VII. quem ope ræ pretium eſt inſpicere, ſi quis ad Poëtæ noſtri ar tificium, quo in omnibus decorum æqualiter obſer vavit, manuduci commodè velit.

Ib. *lætas venantibus artes*] Malim tamen aliu quam *lætas*, ſive *placidas*, ſive aliud melius excogite ait idem Scaliger. Quid ita, magne heros? Ecqui melius excogitari poteſt? Minime. *Lætus* παθητι κῶς pro grato & placito eleganter ponitur. ut, *Lito ra myrtetis latiſsima*, apud Maronem: *lætumque co lonis Vber agri*, Auſonio Epiſt. XXIV. & cui non Tum quidem tertio caſu, non ſexto gaudet, ut π δεῖνι & Barthio viſum.

Ib. *artes*] ita venationem (ſed ἰχνευτικὴν ſpe cialiter, ut infra dicam ad v. CLI) paſſim vocat, qui artis vocabulum eſt. Sareſberienſis Ioannes lib. I cap. IV. *Adhac carnificium eorum artem exigit, & artem facit, ſuum habet opificem*

Chironomanta volanti Cultello.

Nunc pugione ſtricto, nunc hebetata machæra mira bilis, ſi te caſu ſolemniis eorum contigerit intereſſe, ca ve tamen ne artem loquendi verbo quouis offendas: qui aut vapulabis, aut condemnaberis inſcitiæ bonorum omnium, ſi eorum figmenta non noveris. Ita ſcriben dus ille locus. Namque etiam hodie Angli venatio nem artem vocant, & ipſum Protocynegum regium artis Magiſtrum, ut Galli ſuum Grandem Venato rem. De quo ad Xenophontis junioris cap. XX commodus dicendi locus erit.

II. *in armis ſpes fuit*] Violenter omnia agere, vi-
us fidere primi illi Venatores ſolebant, qui *ἰχνευ-*
τικὴν nondum noverant, & *πολεμικὴν*, nullis ad-
bitis inſtrumentis aut canibus, *nuda virtute* exer-
bant. Qualis ille Nemrod apud Moſem lib. I.
p. X. ὅυτος δ᾽ ἤρξατο εἶναι γίγας ἐπὶ τῆς γῆς.
τος ἦν γίγας κυνηγὸς. Qui Joſepho dicitur fuiſſe
λμηρὸς ἐ κτ χεῖρα γενναῖος. Quales & illi,
quibus v. LXII. poſtea loquitur, ubi vide quæ
noto. Horatius:

Vnguibus & pugnis, dein fuſtibus, atque ita porro
Pugnabant armis, quæ poſt fabricaverat uſus.

IV. *vitaque erat error in omni*] Ita Manilius quo-
ue ſtatim ab initio: *rudis nullo diſcrimine vita —*
tione carebat, & reliqua iſtius prooemii, quæ ſi
um hiſce apud Gratium conferas, utrobique natu-
e rudimenta luculenter, ſed tanquam eodem ſtilo
epingi cognoſces citius, quam uter ab altero mu-
aaverit.

VII. *Hinc omne auxilium*] à ratione ſcilicet. Se-
eca lib. X. Epiſt. LXXV. *Ama rationem, hujus te*
mor contra duriſſima armabit. Catulorum amor in
cnabula impingit feras, quas feritas & inconſultus
mpetus præſtat indomitas. Ita nimirum, ut feræ illæ,
tiam primi venatores, *Inconſulti homines*, ſine ra-
ione agebant, ſed pari *mercede*, ut infra loquitur.
um demum periculo atque negotiis compertum eſt, in
ello plurimum ingenium poſſe; ita & in venatione,
rino bello, ut huc Saluſtii verba ducam.

IX. *cecidit*] *ceſsit*, edidit Barthius, quod unde ſit,
on video. Ita in eadem voce mutatum apud Ma-
imianum Eleg. II.

Ruſticus expertum deflet cecidiſſe juvencum.

ti in MS. codice legitur, pro quo vulgò: *ceſsiſſe.*

XI. *altaque circum Firmamenta dedit*] inſtru-
nenta & *reperta auxilia*, tanquam fulcimenta aliqua
dhibuit, non aliter quam pedamenta vineæ *adjuto-*
ria

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

ria appellat Palladius. Scripſimus *circum*, pro *circ* Ita dicit in Vet. Ed. ſe inveniſſe ſcriptum Barthius ſed ablegat, ut nugis ſuis locum faceret. Omnin tmeſis eſt, pro *circumdedit*, id eſt addidit: ut Tacitu de Agricola cap. XX. *Egregiam famam paci circum dedit.* Attius eàdem tmeſi dixit: *circum magniſonan tibus Excita ſaxis.* Manilius: *Inque deum deus ip tulit*, pro, intulit ipſe deum deus: & mille talia.

XIII. *bello ferino*] quanquam ſæpe ita utramqu venationem vocat, poteſt tamen commodè ad πο λεμικὴν referri, quà prima illa ætas *indomitos veh mentior hoſtes Nudo Marte* preſſit. Ariſtoteles lib. Politicorum cap. VI. ideo πολεμικὴν acquiſiti nis ſpeciem eſſe dixit, quia venationem, qua veter illi vitam ſuſtentabant, ſub ſe complectitur. Na omnis quidem venatio κτητικὴ eſt; aliqua venati πολεμικὴ eſt; ergo & aliqua πολεμικὴ κτητικ eſt. Ita intelligenda verba illa Philoſophi: διὸ κ πολεμικὴ φύσει κτητική πως ἔσται· ἡ γὰρ θηρευτ κὴ μέρος αὐτῆς. Cave autem etiam ἰχνευτικὴ ſub illa θηρευτικῇ comprehendi putes: quanquam i naturali illa acquiſitionis ſpecie, quam ex jure natur deduxit Imperator noſter Inſt. de Rer. Diviſ. §§. X & XII. coire videntur. Manilius illam πολεμικὴ omnino intellexit lib. IV.

Ille novas ſemper pugnas, nova bella ferarum
Apparat, & pecorum ſpolio, vivitque rapinis.

Vbi & λῃστρικὸν quid ſubeſt, ideoque non fruſt repetit; *& vivere rapto.* Idem paulo poſt: *nunc bell gerunt violenta ferarum.* Nam ubi de ἰχνευτικῇ lo quitur, ipſe etiam *artes* vocavit lib. V.

XVI. *Aſſcivere tuo c. ſ. nomine*] *numine*, edid Barthius: tum interpretatur *aſſcivere*, i.e. ſcita fec runt. Diſcat à Feſto: *Aſſciſcere eſt adjungere, vel ad ſumere.* Imo contrarium hic ſignificat τῷ *deſciſcere* & παθητικῶς accipiendum.

XVIII. *Najades*] Ipſa enim Diana apud mellitiſſimum Hymniſten Iovem patrem oravit:

λὸς δέ μοι ἀμφιπόλους Ἀμνισίδας εἴκοσι
νύμφας.

Ne reliqua quæ non parum huc faciunt

XIX. *Mænaliuſque puer*] Callimachus eodem Hymno in Dianam:

ἵκεο δ' αὖλιν
Ἀρκαδικὴν ἐπὶ Πανός, ὁ δὲ κρέα λυγκὸς
ἔταμνε
Μαιναλίης, ἵνα οἱ τοκάδες κύνες εἶδαρ
ἔδοιεν.

Quid igitur Bacchum nobis ſomniat interpres? *Pueri* enim minorum iſti gentium dii vocabantur. Virgilii Georg. I.

uncique puer monſtrator aratri,
Et teneram ab radice ferens Siluane cupreſſum.

Quæ Gratius noſter haud obſcurè ſequitur. Vetus lapis Romæ: BONO DEO PUERO POSPHORO.

XXII. *niſus*] ita confidenter reſcripſi, donec alius *luſus* illos, quos vulgata exhibet, nobis approbet. Turnebus conjicit: *& non ſine crimine luſus.* Barthius: *& non ſine carminis uſu*. Quo igitur τὸ *deludere* referatur? *Niti* hic Gratio eſt, quod Manilio aliiſque *aggredi*. *Niſum* hunc poëtarum irridet Perſius initio Sat. V. quod tanquam hiantes conatum ſuum initio poëmatis ſoleant exaggerare; illud *ut par ſit centeno gutture niti.* Martianus Capella:

Noſtruque ſuada quo allubeſcat niſibus.

Sic quidem in MSS. codd. legitur, quos vidi.

XXIII. *arma dabo venandi*] ita depravatiſſimum hunc locum emendavimus, in quo explicando fruſtra laborat interpres, & immeritò Turnebum ſugillat, quaſi ille interpolaverit: *caſſeſque plagarumque viar aſtus*, uti in omnibus editionibus ante Pythœum, & ab ipſo Gratio ſcriptum fuit. Sit ſane Latinum *plagium*, etiam ſine exemplo, quo tamen *Armorum*

morum caſſes? Hoc inquã Latinum non eſt. Bart
qui ut *caſsium arma* accepit, ſibi illa cum plagio
habeat, ut mihi veram lectionem non invideat. N
ita quoque arma deſcripturus præfatur Xenoph
φράσω καὶ αὐτὰ, καὶ τὴν ἐπιστήμην ἑκάστου, id
Gratio; *arma dabo, & perſequar artem armorum.*

XXV. *jungere*] id eſt, annectere. Proprium
artis vocabulum in retium confectura: ut texere
pannis. Vetus Scholiaſtes Iuvenalis ad Sat.
Teſtudineo conopæo] *hoc eſt linum tenuiſsimis ma*
junctum. Sed vulgo corrupta ea vox eſt.

XXVI. *Limbum*] Peridromum jubet circum
luto annulatim *filo* retis oræ apponi, eoque *tenu*
commodè hac illac attrahi aut contrahi rete poſ
Nam & expandi contractum, & contrahi exp
ſum, ubi uſu veniret, debebat; non ſecus quàm
tinæ annulis quibuſdam per virgam ferream tr
mittuntur, quam *epidromum* quoque, quia funis
loco erat, videtur vocaſſe Cato de R. R. cap. XIII.
le à Turnebo à intellectus. Plinius lib. XIX. cap
Hi caſſes vel ferri aciem vincunt: vidimusq́ jam t
tæ tenuitatis ut annulum hominis cum epidromis tr
irent, uno portante multitudinem qua ſaltus cir
rentur. Ita lego. *Tranſennam* liceat Latine dic
quæ eſt funis extentus, per quem aliquid tranſmi
tur, de qua eruditè multa Turnebus lib. V. cap.
Nam & epidromum, & tranſenna in re navali u
habent. Gloſſæ veteres: *Epidromum*, σχοινίον
μικρὸν κοντότερον. Vulgo ſcribitur: *Epicrocum.* A
quoq; velum ſignificat, quale per epidromum tra
mitti ſolet. Sed hæc nihil ad venationem. Xenoph
περίδρομον ſemper vocat, & σαρδονίοις quib
dam annexum dat; quæ ſunt illæ ſpirulæ, per quas
ridromus tranſit. Polluci σαρδόνες nihil aliud
quam *tenue* illud *filum* quo limbum jungit Grati
qui ita circumvolutus per ſupremas retis maculas
circum peridromum, totidem annulos efform

q

ot in ſupremo maculas tranſmittit. De peridro-
s ad Xenophontem latius agam: hic vero quo uſi
rint ex Oppiano aperiam. Veteres cum multo-
n retium indagine ſilvam aliquam clauſiſſent, me-
inter retia ſpatia pleraque caſſibus continuabant:
nnulla, quà & venatoribus, & feræ intra ſeptum
midine compellendæ tranſitus eſſet, pervia habe-
nt. Ideoque intervalla ea *παράδρομα* & *διαδρομαὶ* vocantur apud Pollucem. Sed tamen extre-
a retium ita corrugiata & contracta habebant, ut
opus eſſet viam claudi, quam citiſſimò expandi per
ridromon, & coire in continuam *δρκυοστασίαν*
ſſent. Idque plerumque ſimulac indaginem intraſ-
fera, ne quà exiret, fiebat. Aliter Oppianus lib.
. ubi poſt feram pinnato in caſſem compulſam,
ſum caſſem occludi peridromo ſuo oſtendit:

Ακρόλινοι θρώσκουσι καὶ ἐγκονέοντες ὕπερθεν
Σπαρτόδετον ζωνύουσι περίδρομον, &c.

uæ ita vertenda erant:

Quod ſimulac videre viri qui cornua ſervant,
Proſiliunt unà, & geminos conjungere limbos
Accelerant extendentes, & retia claudunt.

uditus interpres nihil prorſus intellexit. Dixerat
te Oppianus:

Εν δὲ δύω κλίνοιν δοιαῖς ἑκάτερθε κεραίαις
Ανέρας ἀκρολίνους.

i ſcilicet ad *ἀκρωλένια* ſtabant. Pollux: *ἐστὶ δέ τι*
ρκυος μέρος καὶ ἀκρωλένια, ὅπερ ἐστὶ τὰ περιττὰ τῶν δρκύων. ἃ οἱ μὲν κεράστεδα, οἱ δὲ πτερύγια ὠνομασαν. Extrema caſſium quę colligata pendebant,
nec diſſolverentur ad claudendam ſtationem. Ita
cta quia in angulis caſſium tanquam in ſummitate
biti eſſent. Nam & *κεράστεδα* pro ipſis angulis ve-
um, ut vocem כנפות quæ *πτερύγια* propriè ſigni-
at redderent, LXX interpretes poſuerunt Deuteron.
XXII. v. XII. uti me docuit Theologorum noſtro-
m Princeps. Sed & ipſa illa *στρεπτὰ*, ſive penicula-

menta (Belgæ *quiſpels* vocant) eadem vox ſignific
Num. c.xv. v.36. Ex quo intelligendum ſemper p
tavi Matth. c.XXIII. v.5. ubi à Salvatore noſtro r
prehendũtur Phariſæi ὅτι μεγαλύνουσι τὰ κράσπε
δα; non fimbrias continuas, aut *limbum*, ut pleriq
verterunt, ſed peniculamenta illa, qualia etiamnum
ex auro ingentia in pectore geſtitant hodierni ſac
ſici. Nec aliter locum hunc intellexiſſe Epiphaniu
Hæreſ. xv. & τὸν δεῖνα Theologum poſtea con
peri. Heſychius quoque: Κράσπεδα τὰ ἐν τ
ἄκρῳ τοῦ ἱματίου κεκλωσμένα ῥάμματα, καὶ τ
ἄκρον αὐτοῦ. Et peniculamenta, & ipſam, in q
illa eſſe ſolent, alam veſtimenti. Ita & apud Poll
cem κράσπεδα non tantum ipſæ alæ caſſis ſunt, ſ
illa quoque ſuperflua quæ colligata peniculamen
inſtar in alis pendebant, donec expandenda eſſen
Quod ut ſubitò & non impeditè fieret τοὺς περιδρ
μους ἀναμμάτους eſſe jubet Xenophon. Nam du
ille, in ſumma unum, in ima ora alterum, qui ad
gatis lapidibus humi contineret eam, accommod
Servius, & ab eo Iſidorus lib. IX. c.v. *Plagas pr*
prie dicimus funes illos, quibus circa imam & ſu
mam partem retia tenduntur. Gratius unicum ta
tum videtur peridromum habere: & ſufficit unus d
ctilis. Nam inferiorem ductilem eſſe non requir
tur, in quo lapides adligantur, ut rete contineat
non ut tranſmittat. Ita peridromum & epidromu
diſtinguit Pollux lib. v. cap. IV. Sed Gratio h
ſufficiant.

Ib. *aſtringere limbos*] non eodem ſignificatu, q
prius, hic *limbos* poſuit, ſed pro lineis filis. Qu
cum intelligeret Nic. Loënſis memoriæ lapſu cit
vit: *aſtringere lina.* Nam nulla editio eſt, quæ id
exhibuit. Præcipit Gratius fila quadruplici no
aſtringi in quadrangulas maculas, quas βρόχους a
pellant Græci. *Limbus* itaque hic non περίδρομ
aut περίπεζον ſed quodvis filum ſignificat. Qu
ſi c

cui durius videbitur eodem verſu diverſo ſignifica-
ı poni, neceſſe eſt ut per *quadruplici tormento aſtri-*
os limbos, τοὺς περιδρόμους ἐκ τετλάρων τόνων
λίνων συμπεπλεγμένους intelligat, quanquam
ribus tonis plerunque funes torqueantur. Ita & du-
licem hic peridromum habebimus. Mihi tamen
rior ſententia ſedet.

XXVII. *linea*] id eſt, limbi illi, & fila linea, &
συνεκδοχικῶς pro reti, ex priore ſententia. Ex po-
eriore, *linea* hic quoque peridromum ſignificet, in-
r quos (nam ſingulare pro duali poſuit) medio ſpa-
o caſſis ſive rete attexitur per ſenas maculas in alti-
ıdine. Ita *lineas* in reti certè accepit Plinius lib. XI.
ap. XXIV. de araneis: *Derelicta laxè prætendit ſum-*
a parte, ut arbitrari liceat: illaque de facili cernun-
ur, atque ut in plagis lineæ offenſæ, præcipitant in ſi-
um. Quæ ad hunc modum MSS. ope emendata
biter explicabo. Aranea cum penſum ſuum abſol-
it, derelicta laxè & craſſiora fila ſummâ parte ad
ıſtar peridromi prætendit, ut arbitrari ea muſcis li-
eat. Quæ evitantes id quod maxime apparet in
ſum ſinum inopinæ præcipitant, non ſecus quam
eræ cum peridromum vident, & declinant, in ipſum
aſſem ſe pergere non intelligunt. Vir doctiſſimus
piphyll. lib. VII, cap. I. *lineam* hic apud Gratium
ro pinnato accepit, & inde deducit parœmium, *li-*
eam mittere. Vtrumque erroneum. Apud Gratium
nea nihil aliud eſt, quam quod diximus. Apud
lautum Moſtellaria act. V. Sc. I.

Non ego illi extemplo meum oſtendam ſenſum, mit-
tam lineam.

pſa verba oſtendunt, ſenem illum ſervum ſuum vel-
e expiſcari, & ex ipſo ſcire omnia, quæ ſe ſcire diſ-
imulabat, ut addit ſtatim. Quod miror magnum
raſmum quoque fefelliſſe.

XXVIII. *medio caſſem*] proxime hæc ad poſterio-
em ſententiam expoſui. Sed ex priori *caſſis* hic par-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

tem retis mediam, quæ in concavum oblongè ſe
ſinuat, & ſinus inſtar eſt, ſignificat. Græci τὴν σπ
τάλην, Galli *burſas* vocant. Latini à *caſſo*, id
inani, *caſſem* & *caſsidem* derivant. Nam *caſsid*
quoque pro reticulo in fœminarum capite geſtari
lito expoſuerunt Vett. Grammatici. Nec aliter ἄ
κυς apud Græcos. Heſychius: Ἄρκυν, μεσά
κυλον (forte δίκτυον hic intercidit) καὶ γυναι
κεῖον κεκρύφαλον. Pollux lib. v. cap. IV. ubi
caſſibus agit, dicit quod κεκρυφάλῳ ἐοίκασι κατὰ
σχῆμα εἰς ὀξὺ καταλήγουσαι. Sed ἄρκυς ap
Græcos ſemper pro diverſo, & ſeparato reti ponitu
ut δίκτυον ſit rete planum, ἄρκυς ſit caſſis, ſive r
concavum. Latini quoque ita caſſem & rete diſc
nunt in ipſa primæva vocum notione, ſed in u
poëtæ maximè, confundunt, qui caſſem pro reti
plagas quoque poſuerunt. Nam hæ quoque dif
runt, ut ad Aurelii Cynegeticon dicam. Solus G
tius qui caſſem partem retis formavit: quod in piſc
torum retibus quidem eſt, ſed in venatorum ſup
lectile disjuncta ſunt; niſi quod inter retia caſſes i
termittuntur, qua feræ exitum tentaturæ ſint, &
indaginis partem faciunt, non retis. Olim hoc c
ſervabant venatores, ut cum retia longo tractu tete
diſſent inter ſingula fere caſſes interjicerent, qui
ras, quam plurimæ ſint, *tergo* ſuo *concipiant*, & i
plicent dum tranſitum tentant. Oppianus lib. I

Δίκτυα δ' ἀμπετάσαντο, καὶ ἄρκυας ἀμφ
βάλοντο

Retiaque expandunt, & caſsibus intervallant.

Idem lib. I. ubi venatoriam ſupellectilem recenſet

Δίκτυα τε, σχαλίδας τε, βρόχων τε πολύς
ματα δεσμά
Ἄρκυας, εὐςρεφέας τε λύγους.
Retiaque & vallos, & multiforatile textum
Connexum maculis caſſem, funeſque retortos.

Quæ miſerrimè à Rittershuſio reddita facile excuſ

qu

ıia vulgata lectio ſine commodo ſenſu eſt. Sed ıod *ἄρκυας* craſſa retia, *δίκτυα* caſſes, vertit, non ınus errat, quàm magnus Bodinus, qui *δίκτυα* marum, *ἄρκυας* omnium ferarum retia eſſe docet.)mnia hæc vero contraria ſunt. *Δίκτυα* ſunt *retia*, *ρκυες caſſes*. Illa ad quamvis feram, etiam leporm; hi potiſſimum ad majores capiendas tendebanr. Nam & ſolos caſſes in viis, ſi apri denſis ſilvis :cutiendi ſint, tendi præcipit Xenophon, apud ıem etiam omnes interpretes caſſem cum reti & aga confundunt. Apud alios autores par error. Si rammaticos conſulas omnes incaſſum te dimitnt. Sed mirum magis quod tanti Viri qui ad Opanum ſcripſerunt, ubi ex profeſſo hoc agendum er, nec Xenophontem, nec Pollucem vel inſpexiſſe ideantur, ſed potius ipſos interpretes. Barthius etm, ut octiduum ſuum laborem prodat, neque illos ltem vidit.

XXIX. *Per ſenos circum uſque ſinus*] viden' τὸ *rcum* concavitati reſpondere? Poteſt tmeſis eſſe, ut *rcum Fundamenta dedit*, quod modo notavi. Alias *queare* eſt nodis aſtringere. *Sinus* pro maculis poit, quas à medio ore retis, ubi caſſis naſcitur, ſque ubi anguſtiis ſuis terminatur, ſex numerat. lia apud Xenophontem ratio, qui, ut dixi, caſſes paratos habet, ideoque decem maculas bipalmares, : in aprariis cubitales metitur. Sed arbitrio venato; hoc relinquendum eſt, qui ex locorum occaſioid omne moderetur.

XXX. *ſi quiſquam eſt plurimus*] nulla hic opus t parentheſi. Eadem phraſis eſt apud Imp. §. *v.* ıſt. de Hæred. *in quotcunque plurimas uncias hæreditem dividere.* Amicus meus *plurimum*, maximum ponit, adducto Virgilii loco, in quo *nux plurima* o maxima ponatur: Georg. 1. *cum ſe nux plurima uis Induet in florem.* Nam & Servius pro *longâ nu-*, id eſt amygdalo interpretatur. Cur igitur non

pro juglande, quæ nucum maxima? Mihi conſtat ſimpliciter accipiendum eſſe, ut illud ſequ. lib. *tractu ſurgens oleaſter eodem Plurimus indicio eſt.*

XXXI. *Et bis vicenos paſſus*] Gratius CC pedes rete ſuum extendit, Xenophon CCXX plus minus. Tum addit: ἐὰν ᾖ μείζω δυσμεταχείριστα ἔσται. cui verbotenus reſpondet noſter:

Ingrati majora ſinus impendia ſument.

Nam & in menſura nihil ab eo abiit, quam pro maxima hic ponit Gratius, quia majorem non habet Xenophon. Habet ille tamen minora etiam retia, δεκώρυγα, εἰκοσώρυγα. Si enim omnia τριακοντώρυγα eſſent, æqualis ſemper δικτυοστασία eſſe deberet. Atqui diverſis locis, prout viæ vel ſemitæ ſe habent, diverſa intervalla conſiderari debent, ut plerunque ad viam deſinat rete, ibique caſſis interjiciatur, vel etiam plaga. Itaque & minora retia habere, non majora, convenit.

XXXII. *decem nodis*] ut puta, ſi bipalmares maculæ eſſent, ut in communi reti apud Xenophontem, rete ad XX. palmos conſurgat. Quam menſuram bis excedit Xenophon, qui τριακονθάμματα δίκτυα facit. Niſi illum dicamus transverſas maculas numerare, quarum binæ plenam maculam unam æquant. *Plenos* ideo *nodos* expreſſit noſter, ne obliquos intelligamus. Si ita plenas maculas apud Xenophontem ſupputemus, rete illud ad LX palmos exurget, quod altius eſſet quam in ulla venatione opus fuerit, ne dicam ad leporis, in qua totus ille liber laborat. Sed præſtat obliquas numerare, ut æquali proportione differat cum Gratio, & XXX ἅμματα nodos plenos XV, & *decem pleni nodi* XX ἅμματα complectantur.

XXXIV. *Ciniphiæ paludes*] Cinips fluvius & regio inter utramque Syrten eſt, quæ propter uber agri optimum linum producebat. Pingui, humido, non arido ſolo linum gaudere omnes clamant R.R. Scriptores

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

ores antiqui. Quid igitur unus Plinius adver- eorum præcepta lib. XIX cap. I. ita infit: *Seri- ſabuloſis maxime.* Cui ſi fidem ſuam ſartam te- m præſtare volumus, legendum *paludoſis*: an *pa- loſis?* Quod arbitrio maximi illius Reſtitutoris inquo: ut illis quoque qui Tacitum curant an non *iphii* pro *Cinithiis* reſtituendi ſint Annal. II. cap. I. Nam *Cynethii* alio loco ponendi ſunt. Cinips n adeo longe Carthagine abfuit, ut fortaſſe ideo ne id linum Καρχηδόνιον appellarint Græci, cu- tantum & Φασιανῦ meminit Xenophon. Sed nius neutrius meminit. Pollux expreſſit Καρχη- νιον, ὡς ἀπὸ τῆς Εσπέρας πομιζόμενον. Nam ſpanicum quoque Plinio laudatur. Quod an bene tellexerit, ibi diſceptabo.

XXXV. *Æolia de valle Sibyllæ*] Ita imprimi cu- eram, quia nullam *Æoliam vallem* lino celebrem, Cumano potius palmam attribui inveniebam, i *Æolica Sibylla* vaticinata eſt Æneæ: cum pau- poſt diebus ὁ πάνυ Salmaſius ita locum hunc in s ad me literis & citavit, & intelligendum eſſe do- it. Quo conjecturam meam non juvari tantum, l tanquam oraculo affirmari exiſtimavi. Conji- ndi anſam præbuerat mihi Plinius cap. de lino: *t ſua gloria & Cumano in Campania, ad piſcium alitum capturam: eadem & plagis materia. Ne- e enim minores cunctis animalibus, quam nobiſmet is, lino tendimus. Sed Cumanæ plagæ concidunt ros, & hæ caſſeſve ferri aciem vincunt. Vidimus- e jam tantæ tenuitatis ut annulum hominis cum epi- mis tranſirent, uno portante multitudinem, qua ſal- cingerentur. Nec id maximè mirum, ſed ſingula um ſtamina centeno quinquageno filo conſtare.* Ver- ſunt quantivis pretii, & attentè legenti Gratium nſideranda. Vetus liber habet: *Sed ad Cumanas gas concidunt apri, & hi caſſes ferri aciem convin- nt.* Fortean: *Sed Cumanæ plagæ concludunt apros, & hi*

& hi caſſes vel ferri aciem vincunt. Concludere uſitatiſſima in Venatione vox, ut mox noſter : *includas retibus urſos.* Cumas itaque *vallem Sibyllæ Æoliæ* vocavit, id eſt Æolicæ. Quod cum vett. interpretes non caperent apud Horatium lib. I. Epiſt. XIIX. repoſuiſſe videntur : *Ætoliis onerata plagis jumenta.* Vti in primis editionibus inveni. Vnde recentiores, *Ætolis.* Sed ſi *Æoliis* legamus, non opus erit à Meleagro retia mutuari Flacco, quæ optima in Italia ſua habebat.

Ib. *Sibyllæ*] ut de hac dicam, quærendum obiter quæ illa *Æolia vallis.* Virgilius: *Euboicis Cumarum adlabitur oris* lib. VI. dixit. Quo loco ineptit Servius qui à Græco aliquo vocabulo nomen Cumarum deducit. Ἱπποκλῆς ὁ Κυμαῖος καὶ Μεγασθένης ὁ Χαλκιδεὺς διωμολογήσαντο πρὸς σφᾶς αὐτούς, τῶν μὲν ἀποικίαν εἶναι, τῶν δὲ τὴν ἐπονυμίαν, ὅθεν νῦν προσαγορεύεται Κύμη, referente Strabone lib. V. Vellejus non utrumque Chalcidenſem facit, quod viſum τῷ πάνυ Caſaubono, ſed ſimpliciter duces nominat lib. I. Hippocles ille Cumæus à patriâ urbe Cume in Æolide coloniam nominavit. Nam & colonos inde ſecum duxiſſe, è Strabone colligere eſt. Non autem è Cumâ Euboicâ, quam ego nullam fuiſſe exiſtimo ; ſed fictam ab illis qui Hippoclem, τὸν Κυμαῖον, Chalcidenſem putavere. Ita lapſi Servius & Stephanus. Poſſunt igitur Cumæ in Italia & *Æolicæ* & *Euboicæ* dici: quam hoc frequens, tam illud inſolens. Certum itaque eſt ſcripſiſſe Gratium: *Æoliæ de valle Sibyllæ,* & eorum opinioni acceſſiſſe qui duas Cumis Sibyllas fuiſſe tradiderunt. Quod mirum videri non debet. Non enim ea quæ Æneæ vaticinata eſt, & illi retulit ſe CCC. non amplius annos victuram abinde fore, potuit Romanis rebus interfuiſſe. Fuiſſe autem ipſam Cumanam quæ Tarquinio libros Sibyllinos obtulerit, ſtatim aſſeremus, ubi primum de *Cumaa,*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

…a diſpexerimus. Si locus conjecturæ eſſet in re …ꝺ obſoletâ & incertâ, Amazonem illam Cumes …olicæ conditricem, quam ſtatuunt Strabo, Ste…nus, aliique, ipſam Sibyllam aut pro ea habitam …ſe hariolarer. Eamque cum colonis ſuis turbatâ …æciâ Italiam petiiſſe. Nunquam enim coloniæ in …erto ignotoque ſolo niſi nutu aliquo divino quæ…e videntur fuiſſe. Vtcunque id ſe habuerit, Sibyl…h *Cumæam*, quæ prior Cumis fuit, nominarunt …ores, quia Cume Æolicâ oriunda, & ideo *Æo…n* vocat Gratius. Varro apud Lactantium lib. 1. …1. (at quo elogio auctoratus!) inter decem Si…llas recenſet, *quartam Cumæam in Italia, quam …vius in libris belli Punici, Piſo in Annalibus no…net.* Ita enim ibi exhibent ſcriptum optimi libri, …o quo alii ex Iſidoro, *Cimmeriam* ſubſtituunt, ubi …ntra fieri debeat, cum ille ex Lactantio omnia …botenus pene deſcripſerit, lib. VIII. c. VIII. Sed …pari errore, an librorum vitio, Suidas: Τετάρ-…, ἡ Ἰταλικὴ, ἡ ἐν Κιμμερίᾳ τῆς Ἰταλίας. …od advertens Obſopœus legit ἐν Κύμῃ. Cum …ſic quidem ab ineptia ſua excuſetur Suidas. Vbi …m Italicam iſtam invenit? In verbis ſcilicet Var…nis, quibus *Cumæam in Italia*, non autem Italicam …mis aut Cimmeriæ fuiſſe, dicit. Nam alteram po…s ita dicendam mox dicemus; & Cimmerios in …lia quæſitos, meram fabulam fuiſſe demonſtrat …abo lib. V. Errorem itaque Iſidori error duplex …idæ, Suidam Antimachus, ut vara vibiam, ſequi… : & è Cimmeriis iſtis tenebris pictores hodierni …vam nobis Cimmeriam Sibyllam delineant, et…n fuſcam, ne quid patriam, quam illi à Scythis pe…runt, dementiatur facies. Sed & monſtrum in …ronicon Alexandrinum irrepſit, inter XII. Sibyl…numera ta Τετάρτη Ἀδὴν, ἡ Κιμμερία. Melius …da, ſive quiſquis ille fuerit, ipſiſſima verba Varro…, & *Cumæam in Italia* repræſentat. Deiphoben

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

indigetavit eam Maro; Demo Pauſanias in Phocicis: Τὴν δὲ ἐπὶ ταύτῃ (puta Herophylæ Erythræa) χρησμοὺς κατὰ ταὐτὰ εἰποῦσαν ἐκ Κύμης τῆς ἐν Ὀπικοῖς εἶναι, καλεῖσθαι δὲ αὐτὴν Δημώ, συνέγραψεν Ὑπέροχος ἀνὴρ Κυμαῖος. χρησμὸν δὲ οἱ Κυμαῖοι τῆς γυναικὸς ταύτης ἐς οὐδένα εἶχον ἐπιδείξασθαι, λίθου δὲ ὑδρίαν ἐν Ἀπόλλωνος ἱερῷ δεικνύουσιν οὐ μεγάλην, ΤΗC CΙΒΥΛΛΗC ἐνταῦθα κεῖσθαι φάμενοι ΤΑ ΟCΤΑ. *Nam omnium Sibyllarum carmina & feruntur, & habentur, præterquam Cumææ*, quanquam alia ratione, tradit & Lactantius ibidem. Et Cumææ illud ſepulcrum eſſe, quod & in hupogæo, ubi vaticinata fuerat monſtratum ſibi narrat Iuſtinus in monitorio ad Græcos, ex eo apparet quod Cumææ hupogæum, ſive ut vocat Ariſtoteles θάλαμον κατάγειον, ab Ænea petitum, conſtet. Idque etiam hodie advenis demonſtrare incolas, oculatus mihi teſtis eſt Illuſtris Boſwelius. Virgilius Æn. VI.

Talibus ex adyto dictis Cumæa Sibylla
Horrendas canit ambages, antroque remugit.

Vbi Servius: *Bene addidit Cumæa propter diſcretionem*: nimirum, ab eâ quæ Romanis rebus interfuit. Hanc mille annos vixiſſe ex Phlegonte Tralliano, περὶ Μακροβίων, ubi ipſius carmina primùm legimus, & ex Ovidio palam eſt: ideoque *longæva ſacerdos* Maroni, eademque πολυχρονιωτάτη dicitur Ariſtoteli, qui Κυμαίαν vocat, uti & reliqui. Nam & eſt aliqua inter *Cumæam* & *Cumanam*, ut inter Κυμαίαν & Κυμεῖαν, & Cumen (niſi potius *Cymen* ex Tacito, Plinio, aliisque: ut & *Cymæa* Sibylla apud Hyginum) ac Cumas differentia; quanquam urbs utraque Κύμη Græcis dicta ſit, & Virgilium *Cumæum carmen* pro *Cumano* poſuiſſe adnotet Iſidorus. Stephanus mire hac in re curioſus: Κύμη, πόλις Αἰολίδος, τὸ ἐθνικὸν, Κυμαῖος. Ἔστι δὲ καὶ ἑτέρα Ἰταλίας, ταύτης τὸ ἐθνικὸν, Κυμαῖος. Igi-

tur

ur alteram Sibyllam Κυμεῖαν debuit nominare
Suidas, & ſi quis alius Κυμαίαν pro *Cumana*: de quà
eſtat ut aliquid dicam. Differt ea à *Cumæa* non ſolum nomine & patria, ſed & habitatione, vaticiniis, ac ſepulcro. Quæ ſingula ex autoribus ita adducam, ut fides penes illos, mihi autem ſatis ſit demonſtraſſe diverſas ab illis habitas fuiſſe. Varro apud Lactantium dicto loco: *Septimam Cumanam nomine Amaltheam: quæ ab aliis Demophile, vel Herophile nominetur: eamque novem libros attuliſſe ad regem Tarquinium Priſcum.* Id enim *inter omnes convenit Sibyllam ad Tarquinium Superbum tres libros attuliſſe*, inquit Plinius lib. XIII. cap. XIII. quanquam primo intuitu anus viſa illi fuiſſe à Gellio aliisque tradatur. Sed quod Superbum nominet Plinius, alii diſſentiunt; & ipſe quoque Priſcum fuiſſe putavit in calculo ſuo Solinus, quamvis ex Plinio Superbum deſcripſerit. Expreſſè ad *Tarquinium Priſcum* Amaltheam Cumanam Sibyllam, novem attuliſſe libros, cum Varrone tenet Iſidorus, nec aliter eam vocat Servius quem habeo penes me MS. non pejoris notæ, quam ille P. Danielis, ex quo *Malthea* ediderunt. *Demophilen*, vel *Herophilen* autem quod ab aliis dicat nominari Varro, iidem ſunt qui Cumanam & Erythræam confundunt. Illa enim à pleriſque Herophile vocatur. Erroris occaſio hæc fuit: Sibyllini libri ab ipsà Sibyllà Cumanà Tarquinio regi oblati, in Capitolio adſervati fuerunt, donec Syllanis temporibus, quotquot non combuſſerat Sibylla, unà cum Capitolio igni abſumpti ſunt, ut Solinus cap. VIII. Tacitus Annal. VI. c. XII. & Dionyſius Halicarnaſſenſis lib. IV. teſtantur. Primum itaque Cumas, ut veriſimile eſt, & per totam Italiam miſère quæſitum, ſi alicubi recuperari poſſent. Cumque præter ſpem parum aut nihil per Italiam inveniſſent, jamque pernotuiſſet fuiſſe aliquam Erythris Sibyllam, ex S. C. eò delegarunt, qui exſcriberent ejus oracula.

racula. Ea igitur, cumque aliis aliunde petitis, in combuſtorum loco habuerunt. Quæ cum aliqua haberent à prioribus non diſſimilia, eadem Cumanæ fuiſſe putaverunt; & cum in ipſo initio Erythræam ſe eſſe dicat, ei & priora ac reliqua attribuerunt. Vnde *Cumana* fuerit non conſtat. Niſi aliqua fides debeatur Clementi Alexandrino, recenſenti inter Sibyllas, τὴν Ἰταλὴν ἡ τὸ ἐν Ῥώμῃ Κάρμαλον ᾤκησεν, ἧς υἱὸς Εὔανδρος. Quæ & Antimachus in præfatione ad Sibyllina oracula habet. Non enim poteſt hoc niſi de *Cumana* accipi, cum altera jam toto ſæculo ante Romam conditam obierit: hæc autem Romæ fuerit. Quâ diſtinctione uſus eſt Solinus: *Cumis Sibyllæ ſacellum eſt, ſed ejus quæ rebus Romanis Olympiade* L. *interfuit*. Vixiſſe tum ſcilicet, & fatis Romanis intentam fuiſſe. Niſi error in ſcriptura ſit, ut ad Priſcum Tarquinium ex Varrone videatur reſpexiſſe. *Cumanæ* igitur hoc ſacellum erat: *Cumææ* autem ſpelunca illa, de quâ ſuperius. Addit ibidem Solinus: *Hujus ſepulchrum in Sicilia adbuc manet. In Lilybæo oppido*, ſcilicet, ut ipſe paulo poſt. Idemque deſcripſit de more Iſidorus, qui expreſſe *Cumanæ* id aſſignat. Nam *Cumææ* Cumis ſibi monſtratum narrat Iuſtinus, in ipſo Hypogæo in quo vaticinata fuerat. Sed ſatis hæc ſuperque ἐν παρέργῳ, de quibus aliàs latius; ne illorum reprehenſionem incurram, qui nihil niſi ex profeſſo dictum volunt. De *Cumæa* tamen dicendum erat, ut intelligeretur, cur *Æolicam* eam vocaret Gratius. Nec poterat de *Cumæa* dici, niſi diverſa à *Cumanâ* ſtatueretur, idque autoritate veterum evinceretur. Meritò autem *Æolicam* Sibyllam, non *Cumanam*, uti poterat, nominavit; cum & ab illis qui duas treſve tantum Sibyllas numerant, *Cumæa* fere non omiſſa ſit: & ipſum vocabulum *Sibyllæ* ab Æolibus petitum; ſive à σιὸς & βυλὴ, quod Varroni, aliisque; ſive à σίβη, quod τῷ πάνυ Salmaſio placuit.

XXXVI.

XXXVI. *ſtupea meſſis*] Gloſſæ veteres: *Stupa*, ννάβις, στύβης vel στύπης ἀγαθῆς. Ita legendum. ılgo nullo ſenſu στύβης, ἀγγαθῆ. Aliæ quoq; : *Stu-* , κάνναβις. Itaq; quam hic *ſtupeam meſſem* mox *nnabias ſilvas* vocat. De quo ibi. Nam hic potius *peam meſſem*, pro lino, ſed duriore, intelligere . Plinius de lino: *Quod proximum cortici fuit ſtu- appellatur, deterioris lini, lucernarum fere lumi- bus aptior: & ipſa tamen depectitur ferreis ænis do- c omnis membrana decorticetur.* Tale retibus aptiſ- num. Nam in macerato candor ipſe damnoſus. oc enim aqua in candorem uſque maceratur, illud ıpario malleo tunditur, cætera impolitum & omo- ıum manet, de quo multa Illuſtris Exercitator ad linum nos docuit. Feſtus in ſchedis; *Stupam li- m impolitum vocant Dorii Græci.* Idem & man- iis aptum, quali in tergendis diſcipulorum pedi- s uſus Salvator. Aldhelmus:

Stupea cui fuerant pepli velamina texti.

ἐντιον ſiue λίντιον cur vocetur apud Iohannem, fra dicam. Fuiſſe autem deterioris lini, & terſioni tioris certum eſt. Nonnus ideo ſpurium linum vo- vit ad Evang. cap. XIII.

Καὶ λινέην λαγόνεσσι νοθὴν ἐζώσατο μίτρην
Σφίξας σκληρὸν ὕφασμα.

t *ſtupa* non ſolum linum impolitum, ſed & quod ı cannabo crudum maxime eſt. Vnde Iſidorus: *tupa cannabi eſt ſive lini.* Hic autem pro lino ſtu- o, id eſt crudiore poſuit Gratius. Nam vel ex te- uiſſimo lino retia fieri præcipit Xenophon. Et o- nes linum retibus dant. Gloſſæ Iſidori: *Liniarius, tiarius. Liniaria, retia linaria, Perſ.*

XL. *imbellia lina*] quia veſtimentis ea ſerviebant. lius: *induti ſua lina Faliſci.* Ita & Sætabicum & gyptium æque ac Faliſcum propter tenuitatem ā veſtibus commendantur, retibus inutilia cenſen- ır à Gratio. Hoc eſt quod ſtatim dicit: *alio ſpectan- or Sætabes uſu.* XLI.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

XLI. *Hiſpaniq;ue*] attamen *ex eadem Hiſpan Zoelicum non dudum venit in Italiam plagis utiliſſimum*, inquit Plinius, quod Gratii tempore ignotu adhuc. Sætabico idem primas aſſignavit ut cand diſſimo, & Silius quoque lib. III.

Sætabis & telas Arabum ſpreviſſe ſuperba,
Et Peluſiaco linum componere lino.

vel, *filum componere filo*, ut lib. XIV. *vitaque e æquat munera vitæ*, & alibi: *caput defendere lino, lino munire latus*. De quo alibi. Sætabico lino ac cenſet Ægyptium: ita & hic Gratius.

XLII. *operata*] ſolemnis hæc ſacrificiorum vox ut multis probavit formulis magnus Briſſoniu Gloſſæ antiquiſſimæ: *operari*, ἱερουργεῖν, ἱερ ποιεῖν. Iuvenalis Sat. XII.

Et matutinis operantur feſta lucernis.

ita enim omnes codices à mille retro annis habuiſſ indicio eſt doctiſſimi Grammatici veteris Scholior *operantur, id eſt ſacrificant. ut Virgilius, lætis opera tus in herbis.* Solinus cap. II. de popularibus Grat Faliſcis: *Hi ſacrificium annuum ad montem Soract Apollini faciunt: id operantes geſticulationibus reli ligioſis*, &c. Ea vera lectio ab illuſtri Exercitato eſt. *Operantes* ſacrificium, ut *operantur feſta* apu Iuvenalem. Fuit cum, *adoperta ſuo ſacra ad B. lino* ex corrupta lectione *operta*, legi vellem: quia hun quoque velandi ſacra ſua ritum Idololatris ſuis e SS. Dei fœdere tranſcripſiſſet ὁ κακοδαίμων, & Æ gyptios id potiſſimum factitaſſe ex Apuleji loco di diciſſem, quem ſtatim adducam. Nam *operta ſacr* paſſim apud Authores vocantur, quorum origo SS. Tabernaculi tegumento, quod Hebræi נפרת vocant, male à quibuſdam pro ſella ſumptum. Se nunc priori lectioni acquieſcam, donec de *opertanei ſacris* agere maturum aliquando erit.

Ib. *ſacra ad Bubaſtia*] Bubaſtis ἐν τῇ κορυφῇ Δέλτα à Geographo ponitur, & *procul à mari* Mel autho

more: longius à Canopo. An igitur *turba Canopi* ...o Nili oſtio Bubaſtim ſacrificatura tam longo ...ere petiit? Nihil minus. *Canopici* hic ſunt Æ...tii, ut Silio *Peluſiaci*. *Bubaſtia ſacra*, ſunt Dia...ſacra. Bubaſtis Ægyptiis Diana eſt. Vetus Epi...mma: Οὕτω Βούβαστις κατακλύεται. Vetus ibi ...olion pro Diana accepit adducto Herodoti loco ...lib. II. Αἰγυπτιστὶ δὲ Ἄρτεμις Βούβαστις καλεῖται. ...od loco huic intelligendo ſufficiat, ne tranſcri...n illa quæ inibi eruditè obſervavit Brodæus. Hoc ...en monebo non Dianam ab urbe illa, ſed potius ...Diana nomen illam adeptam videri, cujus auſpiciis ...dita eſt. Nam hæc communi Ægyptiorum lin...a Bubaſtis, ut à Græcis Artemis vocabatur, inquit ...rodotus eodem lib. quod ſi ab urbe, in qua ma...nè colebatur, petitum eſſet, non Ægyptii tantum, ...l & Romani illis tacentibus ita eam indigetaſſent, ...Triviam, Nyttiam, & mille talia.

XLIII. *lino velatur*] Quid, an adeo egens lini Æ...ptus, ut ſacerdotibus id veſtiendis non ſufficiat? ...nbelle, tenue, candidiſſimum, adeoque venanti ...utile fuiſſe nemo negat. Abundaſſe tamen lino Æ...yptum, certiſſimum eſt, quod propter excellentiam ...iam ab omnibus fere gentibus petitum fuit. Salo...monis tempore vectigali commercio in Iudæam mi...ravit, ut ex lib. I. Reg. cap. x. ſcire eſt: Colchos, ...x Herodoto. Plinius de lino: *Ignoſcat tamen ali...uis Ægypto ſerenti ut Arabiæ Indiæque merces im...portet.* Quia pinguiſſima illa regio quavis alia meſſe ...bundare poterat, ne lini ſatione injuriam illam, de ...ua locutus eſt, pateretur. Hoc tamen excuſandum ...ropter celeberrimum lini commercium quod pluri...num exercebatur in Ægypto. Adeone Ægyptium li...num ab omnibus expetitum erat, ut vix ſacerdotibus ...uis veſtiendis ſatis retinuiſſe videatur? Plinius quo...que paulo poſt ex goſſypio illos veſtiit? *veſtes inde*, ...nquit, *Sacerdotibus Ægypti gratiſſimæ*. Nec hoc

veri

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

veriſimile. Nam Herodotus, à quo illa habet Pliniu
de Indis hoc dixerat. Et linum verum Ægyptiis ide
& Apulejus attribuunt. Hic Apolog. I. *atque ea lin
texto involvere, quod puriſſimum eſt rebus divinis v
lamentum. Quippe lana ſegniſſimi corporis excremen
tum profanus veſtitus eſt. Sed enim mundiſſima li
ſeges inter optimas fruges terrâ exorta non modo indu
tui & amictui ſanctiſſimis Ægyptiorum ſacerdot
bus, ſed opertui quoque in rebus ſacris uſurpatur.* No
tamen ei lanæ accenſendum goſſipion eſſe à Salma
ſio jam ſcimus. *Superior pars Ægypti in Arabiam
vergens gignit fruticem quem aliqui goſſipion vocant
plures xylon, & ideo lina inde facta xylina*, dixera
Plinius. Illius itaque *Ægypti ſacerdotibus veſtes in
de gratiſſimæ.* Nam reliqua quatuor tantum gener
habebat celebria *Taniticum*, *Peluſiacum*, *Buticum*
& Tentyriticum. Ex quibus Peluſiacum Silio, Phæ
dro, aliisque celebratur, cui propter vicinitatem ac
cenſendum Bubaſticum. Primi itaque λινουργίαν
Herodoto & Strabone teſtibus, exercuerunt Ægy
ptii; plurimum ſeverunt Ægyptii: ſanctiſſimum &
in ſacris ſuis habuerunt Ægyptii. Quid tandem
Gratio fiet, ſi adeo lini egenos habuit Ægyptios, ut
ne ſacerdotibus quidem, qui eo ſolo uti debuerunt,
velandis ſuffecerit? Si quis attente præcedentia &
ſequentia conſideret, hoc illum voluiſſe dicere facile
negabit. Locutus primum de aptiſſimo lini genere,
Cumano & Tuſco, tum quoque quæ retibus inutilia
ſint, quantumvis alias celeberrima, ne fama fallatur
retiarius, recenſet Faliſcum, Sætabicum, & Ægy-
ptium: quæ non tenuitate ſed etiam candore im-
probat:

Ipſe in materia damnoſus candor inerti
Oſtendit longe fraudem atque exterruit hoſtes.

Noluit itaque innuere non quærendum in Ægypto
linum eſſe quia inopia laborat, ſed eo utcunque alias
laudato in retibus non utendum. Quod facilius ex

verbis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

…is ejus perciperetur, ſi ſcripſiſſet: *Sic operata*, vel …*adoperta*. Nimirum ſicut Sætabicum *alio uſu*, …endi puta, ſic & Ægytium eſſe. Sed vulgata non …rere ſollicitanda, quæ jam τῷ πάνυ Salmaſio ſe… & defenſa eſt apud Solinum.

…b. *ſonipes æſtivi turba Canopi*] idem ad Hiſtor. …uſtas & ibidem ad Solinum, quomodo ſuppe…eo crepitaculo modum ſaltantes, ut ita loquar, …âverint olim, eruditè, ut omnia, expoſuit; & re…bit: *feſtivi turba Canopi*. Quod non potui non …bare ſimul ac Strabonis illa deprehendi lib. XVII. …erapidis Æde Canopica: ἀντὶ πάντων δ' ἐστὶν ὁ …ν πανηγυριζόντων ὄχλος τῶν ἐκ τῆς Ἀλεξανδρείας …όντων τῇ διώρυγι. πᾶσα γὰρ ἡμέρα καὶ νὺξ …ηθύει τῶν ἐν τοῖς πλοιαρίοις καταυλουμένων …κατορχουμένων ἀνέδην μετὰ τῆς ἐσχάτης ἀκολα…ας καὶ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν. *ante omnia memora…is eſt eorum turba, qui ad feſtivos conventus per foſ…a Alexandria deſcendunt: quæ ſingulis diebus ac no…bus plena eſt navicularum viros & mulieres ve…ntium extrema cum laſcivia cantantes atque tri…diantes*. Ita vertit magnus Caſaubonus, fortean …atium ſecutus. Lucanus lib. VIII.

Et Peluſiaci tam mollis turba Canopi.

XLIV. *Ipſe in mat. damnoſus*] hæc in omn. vett. …b. ſcriptura. Pythæus τὸ *in* omiſit, niſi error ty…rum eſt. Barthius certe ita citat, & emendat: *Ipſe …mat.* unde conſtat nullam illi editionem quàm …thœanam viſam unquam fuiſſe, quantumvis ex …a omnibus inviſa adducit: *Ipſus materia*. Tum e…dit, *damnatus*, ut ſupra *certusque*, pro *rectusque*, & …*ſsit* pro *cecidit*; & paulo abhinc, *rigidi custos Al…rti*, & ſimilia pro lubitu intruſit.

XLV. *exterruit*] pro exterret, ut mox: *Nam fuit … laqueis uſus*, pro eſt. & deinde: *Miſcuit, & ſum…sam complectitur ignis*. pro Miſcet: & infinita talia …uæ male tentavit Barthius, & ſemper in eundem la-

pidem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

pidem impegit. Si tamen autoritate melioris co
τὸ exterruit nobis dedit Pythœus. Nam omnes a
te illum editiones habuerunt, *exterritur*: fortean ἀ
χαϊκῶς. ut *lavitur*, *fervitur*, & multa id genus a
apud Nonium cap.x. Turnebus conjecit, *exterrita*
quod proprius antiquam lectionem eſt, quam *e*
terruit.

XLVI. *rigui horti*] Palladius Februario: *Hoc me*
ſe ultimo cannabum ſeres terra pingui, ſtercorata, r
gua, plana, atque humida. Ita leg. ex MS. & Col
mellæ lib. II. cap. x. à quo illa deſcripſit verbotenu
Quod horto cannabem aſſignaverit noſter, ſecut
idem unus eſt Plinius lib. XIX. cap. IX. nam à ca
IV. uſque ad finem ejus libri hortenſia tractat. S
& Gratium illi ad manum fuiſſe crediderim cu
ſcripſit inibi: *Ipſa cannabis vellitur poſt vindemia*
ac lucubrationibus decorticata purgatur: optima Al
bandica plagarum præcipuè uſibus.

XLVII. *Cannabias.*] ſequitur apud Plinium d
eadem Alabandica cannabe: *Improbatur cortici pr*
xima, ut & medullæ: laudatiſſima è medio quæ me
vocatur. Hinc patet cur cannabem ſtupam interpre
tantur vett. Grammatici. Stupa vocatur non canna
bi tantum, ſed etiam lini id quod cortici vel medul
læ proximum, ut modo dicebam. Plinius *medullam*
quoque ſimpliciter vocavit lib. ult. cap. III. *Succin*
oleo addita flagrant dilucidius diutiusque, quam lini
medulla. quæ indubitata eſſe lectio debet. Stupam
omnino intelligit. Virgilius Æn. V. *Stupa vomen*
tardum fumum. Sed Servius ibi *abuſive linum* intel-
ligi dixit. Ex quo loco Iſidorus ſtupam dixit can-
nabi ſive lini eſſe. Στύφειν eſt inſpiſſare, interare
ſpiſſim. Hinc ϛύπη omne id quod infercitur ſive va-
ſis componendis, ſive navium rimis. Livius alicubi,
interamenta navium vocat, uti in omnibus codd.
invenit Cl. Gronovius, à quo ille jam legi dignus
prodit. Hodie etiam cannabis ſtupa ei rei inſervit,

ipſa

annabis retibus, & reſtibus. Nec aliter olim. us ibidem: *utiliſsima funibus cannabus*. Et mox: a *Alabandica plagarum præcipue uſibus*. Nam us ipſa ſtupa cannabia ſufficiebat. Vnde *lintea* pro fune infra: & *ſtupea vincula* apud Poëtas. us vel ſtupa lini, vel optimum cannabis deligebat. Recentiores *cannabum*, non *cannabem*, mu- etiam genere dixerunt. *Stuppam* quoque pro *a*, ut mille talia.

LVIII. *ſed illis*] id eſt, valide ſtationem ſuam untur, ne qua fera perrumpat, ne Æmonii qui- urſi. Grammaticum hic, & aliquoties ago, quia t Interpres etiam hanc ſuam artem non ſatis cal- quem hic τὸ *ſed* non disjunctivum ſed copula- poſitum fugit, & in partes fugavit à Gratii men- ngè diverſas.

LIX. *includas retibus*] ſic *apros concludere* Plinio a aſtruebam. Seneca lib. 1. de Clem. *Sic feras s & pinna concluſas contine*. Nam & *continere* n alibi eodem ſignificatu uſus eſt : *Nec mirum eſt m maximos ferarum greges linea pennis diſtincta ineat*. Vbi male *conterreat* reponi vult novus ad ſinum Exercitator. Seneca Hippolyto:

Picta rubenti linea pinna
Vanos cludat terrore feras.

n ſuccenſeam magno Pythœo, cui tantum de- t hi authores, ſi ex Cod. ſuo hic *retibus* pro *ſen- us* ſuppoſuit. Sed videtur Turnebum ſecutus, qui *ibus* legendum mandavit. Hoc ſcio, ex conjectu- non debuiſſe mutari vocem, quæ in omnibus edi- erat. Vnde etiam Bargæus in Cynegetico ſuo *in- dere ſentibus* mutuatus eſt, & luculentâ periphra- xplicuit. Sed alia etiam ratio ſubeſt cur potiſſi- um *urſos includere ſentibus* dixerit Gratius. In ma- rum ferarum, aprorum maximè, venatione, ubi bile jam indagatum eſt, quod illi plerunque in nſiſſimis ſilvis habent, ſolos aditus feræ expanſis caſſi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

caſſibus obſtruere moris eſt. cætera ut natura ſi… impervia relinquunt, aut ſicubi intervallum, aut p… riculum eſt ne exitum ſibi faciat, cæſis ad id arb… rum ramis & ſentibus ea circumſepiunt, & claudu… Xenophon cap. XXVI. ὑπὲρ δὲ ἑκάστης ἐμφερ… τῶν τῇ ὕλῃ καὶ τὰ δύσορμα, ἵνα εἰς τὰς ἀρκ… ποιῆται τὸν δρόμον, καὶ μὴ ἐξαλλάττων. quæ ita ver… *utrinque vero ſentibus omnia obſtruenda ſunt, etia… ea quæ invia, ut recto in caſſes curſu feratur, neu… quam declinans.* Interpretes nihil agunt, & retia co… fingunt, quæ nulla in aprorum illa venatione adh… buit Xenophon, ut apud ipſum oſtendam. Vnu… hic Apulejum addam, qui & ſuperiora confirmet, … ipſe hinc lucem capiat. Metamorp. VIII. *Iamq… apud frondoſum tumulum, ramorumque denſis tegm… nibus umbroſum proſpectu veſtigatorum obſeptis cam… pis, canes venationis indagini generoſæ mandatæ cub… li reſidentes invadere feras immittuntur: ſtatimque ſ… lertis diſciplinæ memores partitæ totos præcingunt ad… tus.* Quo loco vera lectio eſſe mihi videtur, quæ i… optimæ notæ MS. cod. Vrſiniano reperitur: *obſentit… campis.* nova voce, ſed apud Apulejum. *Obſentir… campos* eſt *includere ſentibus.*

LII. *Nulla fides*] diſtingue: *non eſt humentibu… uſus in armis, Nulla fides. Ergo, ſeu preſſa,* &c. vid… quæ ad V. LX. annoto.

LIII. *Inter opus*] Barthius: ſi ſubitus torrens val… lem illabatur, dum retia extenſa ſunt. Tum ex Cod. ſuo ſibi legit; *ſeu preſſo flumina vallo.* An Gratius tam præpropere ad venationem inermis adhuc ruat? Imo in linificio adhuc totus eſt, & cannabis recens evulſæ expanſionem intelligit, quæ *lucubrationibus decorticata purgatur,* ut vidimus apud Plinium. Hoc opus, hic labor eorum fuit, quos *ſtuparios* vocat recentior Latinitas. Gloſſæ antiquæ: Κάνναβις, *ſtuppa.* Καναβάριος, *ſtupparius.* Iſidorus: *Stipatores dicuntur, qui in vallibus ſtupam componunt.* Si

itaque

vallem illam in qua cannabis expoſita erat, flu-
preſſerint, ſive paludes humectaverint, ſive im-
rfuderit, quomodo præveniendum ne imbi-
humorem aut putredinem lina, paucis expedit
us. Memini tamen aliquando credidiſſe hic de
o illo mergendi palude vel foſſa cannabem, quo
eam macerant ruſtici, agi; ut ſi nimium mace-
uerit, tum vento vel fumo eam ſiccari voluerit
us. Nam & hoc quoque hodie fit ut ſuper ce-
n rogo & denſiſſimo fumo evaporentur. Sed
uos id factitaſſe nondum comperi, ut ſenten-
mutem. Nam de lino in candorem macerando,
es eſt, de quo Plinius, & ſuper eo multa Salma-
πτύνυ.

. *cauſſæque malum*] hic unus eruditorum om-
qui Gratio manum adhibuerunt communis
ulus. Lectionem hanc cum in cod. ſuo inveniſ-
magnus Pythœus, in editione ſua non auſus fuit
utare, quam gratiam illi debere fateor. Sed in no-
bi citaverat, alias *craſſæque modum*, quomodo
es ante eum editiones habuerunt, conjicit, *craſ-
e udum.* Turnebus, *craſſæque madefecere paludes.*
iſſime Barthius, *clauſæque*, vel ut poſtea maluit,
ſæve malum f. p. Nolo ego eandem cum illis
nam terere. *Cauſſæ malum*, eſt corruptionis ma-
. quæ vocis hujus notio à Medicis petita. Cel-
lib. I. *Cauſſæ evidentes vocantur in medicina
uibus oritur malum.* Ita lego, pro *quæritur ma-
.* Plinio nihil frequentius, quam *mederi cauſ-
vel cauſſationi. Cauſſa* pro morbo, & *cauſſatio*
oque apud Palladium lib. I. Tit. IV. Hinc re-
i Medicorum filii *cauſſarium locum* dixerunt non
tum qui dolore afficeretur, ſed à quo primum af-
o reliqua vitium trahunt. Meritò itaque & in ca-
n medicina toties voce hac uſus Gratius, nullibi
interpretibus intellectus: *Cauſæque affectuſque ca-
m.* ubi reliqua loca, in quibus *cauſas* pro morbis
ſuit, congregabo.

LIV.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

LIV. *ad flatus*] optimam hanc lectionem à T nebo Pythœus primus dedit , ante qué in editis fu *ad fluctus*. Plinius de cannabe: *Semen ejus cum eſt turum diſtringitur, & ſole, aut vento, aut fumo ſic tur.* Eodem plane ordine quo Gratius de ipſa cann be , niſi quod ſolem neglexerit. Lucretius hoc ſuppeditare poterat lib. 1.

fluctifrago ſuſpenſæ in litore veſtes
Vveſcunt; eædem diſpanſæ in ſole ſereſcunt.
At neque quo pacto perſederit humor aquai
Viſum eſt, nec rurſum quo pacto fugerit æſtus.

LVI. *caligineo fumo*] ut citius ſicceſcant uvida tia , Barthius. Ego jam dixi ſtatim. cannabem corticatam ita ſolere fumigari. Itaque & *arma* detur vocaſſe lina, quibus retiarius ſe ad opus ſu accingit. Eligat lector. Certe funem quoque pinn tum *arma* vocat paulo poſt.

LVIII. *maturis ignibus*] reddidit illa Maro ex Georg. lib. 1.

Pulverulenta coquat maturis ſolibus æſtas.

accendere τὸ *coquat*, *ignibus ſoles , anno æſtatem* fert. *Lini* enim *maturitas flaveſcente colore intel gitur*, ut ait Plinius.

LIX. *Plejas*] Plinius de lino: *Vere ſatum , æſta vellitur.* Avienus Arati Paraphraſtes de Plejadibu

Nec minus arenti cum crine attollitur æſtas ,
Et cum cana comas redit anno bruma rigenti,
Tempora deſignant : nam ſi ſe gurgite tollunt
Vergiliæ, curvas in flava novalia falces
Exercere dies: ſi condunt æquore flammas ,
Tellurem preſſo proſcindere tempus aratro.

quæ vulgo etiam in opt. Editione corruptiſſim Vult igitur Gratius ſimul cum reliqua meſſe , no ante, ut ſolet primas meſſes facere, vellendum linum

LX. *Imbiberit*] irreparabile damnum , vet. ſuar ſibi editionem pejorem hic vulgatis , & prodigio mendoſam eſſe, ait Barthius , tum intercidiſſe com men-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

lationem retium, aliaque mera deliria. Turne-
iſtinctione putavit levicula tantum opus eſſe,
n non video à vulgari ullo modo differre. Py-
s ex V.C. citat: *longior uſu.* Vnde veram lectio-
dedi:

Imbiberit, tanto deſpondet longius uſu.

ongius, ut compendio ſcribi ſolet, abiit in *longiꝰ*,
longior, quod mille exemplis probare poſſem.
ondere inuſitata vox librariis viſa, etiam apud
ium lib. XVI. cap. XXXIII. ubi *ſolo deſponſo*
eſſum *non appellatam* naſci videtur annuere.
MS. cod. vetuſtiſſimus *aeſponſo* habet, quod
è ſponſo accepit Salmaſius. A quo Viro hoc ma-
ccipere, quam meum probare, niſi & illud ſibi
tur deberi, utpote ſine quo vel vulgata contenti
debuiſſemus. *Deſpondet uſu* linum, cum votis re-
i non reſpondet. *Deſpondet ſolum* cum nihil pro-
t, & *votis avari agricolæ non reſpondet*, ut locu-
Maro. Abſolute turdos caveis clauſos *deſpondere*
t Columella lib. VIII. cap. X. Si *uſum* legas, vul-
or locutio erit, ut deſpondere animum. Ordo
en verborum idem: Linum, ſi non tantum aliqua
caſione humectatum fuerit, cui præſenti ſiccatio-
medendum docuit, ſed humor vitiorum peſſimus
m imbiberit, tanto longius abeſſe ut uſum patia-
, imo ne tactum quidem, niſi cura vincitur, quod
gnum opus eſt. Itaque & hic medicos ſequitur,
primo prævenire morbos cautione docent; ſi in-
erint, medentur; ſi perſtiterint, extremis malis
rema remedia adhibent, ex Hippocratis dicto,
ut noſter infra: *in ſubito ſubita eſt medicina tumul-*
Non aliter de lino hic. Primo cavendum *ne hu-*
r ſubeat, quia *non eſt humentibus uſus in armis,*
ulla fides. Ergo ſi vel à flumine, vel à palude, vel
imbre perfuſa fuerint, ſole vel fumo ſiccanda, ut
i ſuo reſtituantur. Tum abrupta methodo inter-
it de præveniendo eo tres verſus, qui ad primum
mem-

membrum referendi; niſi quis poſt hos duos traj
malit. Quo tamen opus non eſt, ſi ſuam Poëtæ
centiam non denegamus. Igitur rediens ad meth
dum, cum imbiberit humorem linum, vel, ſi m
vis, humor ipſe, longius uſu ſuo deſpondere, qu
tangi quoque impar, gradatim pergit, & majus opu
majoremque curam ſubnaſci deberè oſtendit. Qu
imbiberit per ἀνακολουθίαν dixerit, cum non de
no, ſed *linis, armis, armamentis* præceſſerit, fac
feret qui plura talia ad v. DVIII. à me annotata l
get. Hæc itaque abunde ſufficient, quibus audacia
mutati à mè textus approbem.

LXI. *Magnum opus*] non debuerunt hæc pare
theſi includi, ut Turnebo quoque ſuboluit. Eſt enir
id quod infra dicit:

Scilicet ad magnum major ducenda laborem
Cura. quamvis diverſa re.

LXII. *Nonne vides*] facillime ſenſum hujus præ
cipitis digreſſionis aſſequere, ſi per cogitatione
præmittas Xenophontis illa: καὶ μηδεὶς αὐτὰ (a
ma puta, & armorum artem) φαῦλα νομισάτ
εἶναι, ἀνδρὶ γὰρ δὴ τούτων οὐκ ἂν εἴη πρᾶξις. Il
ſuum *munus* vocavit Gratius, non quidem nuda ar
ma, ſed artem eorum. Nam illi quoque, quos pc
fuit, Semidei armis uſi ſunt (ut *Ancæus geminus ſec*
ribus) ſed violenter tantum, non arte temperati
De his ſupra dixit:

prius omnis in armis
Spes fuit, & nuda ſilvas virtute movebant
Inconſulti homines.

Violentos hos venatores merito culpat Gratius
quanquam ethnicus, quanquam ipſe venationis a
mantiſſimus. Quo minus mirum toties eos in SS
ſcriptura in exemplum maximæ cujuſvis violenti
& crudelitatis traduci, aut quod venationem nun
quam in bonam partem ſumi adnotet Hieronymus
cum de hâc ſemper loquatur SS. ſcriptura. Sed quo
omnen

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

nem ideo venationem à Deo damnatam colli-
t Theologi, non procedit.

.XII. *Semideos, illi*] hic articulus demonſtrat *il-*
ntelligi, quos dixi violenter omnia egiſſe. Vt qui
bus ſiſi cœlum & mare tentare, matreſque deo-
quavis via petere auſi fuerint. Quæ etiamſi pa-
erint, ne ſic quidem ſemper vi ſua tutos fuiſſe
venabantur, quia ars deerat, exempla docent.

b. *aggeribus*] Gigantomachiam ſtolidæ illorum
citatis primum exemplar proponit. Eadem vo-
adem in re ita uſus C. Severus Ætna:

onſtruitur magnis ad prælia montibus agger.

aliter autor Herculis Oetæi Choro 1.

Qui vaſtus Briareus, qui tumidus Gyges
upra Theſſalicos conſtitit aggeres.

nias turres hic nobis erigit Barthius, & ſtrenuè,
quam, nugatur. Tum jurat legendum: *illi ag-*
us lethâre ſuperbos, pro lethavêre, & in ſequenti:
res feræ amatores auſæ tractare Deorum.
od ut perſuadeat, dicit in ſua ſibi editione eſſe:
*feræ * matres.* quam antea tamen dixerat nihil
s hic ferre.

.XIII. *Ire freta*] quanquam unica literula traje-
hanc veriſſimam ipſius Gratii manum agnoſco,
debui lectorem arbitrio ſuo fraudare, ut non
vv Grotii conjecturam meæ præferre ipſi inte-
m eſſet, quam mecum Cl. Gronovius commu-
ivit:

illi aggeribus tentare ſuperbis
Æthera, matronaſque auſi tractare Deorum.

propoſita mihi animum cadere, & nimis angu-
nterpretatione mentem Gratii aſtrinxiſſe vereor.
freta Latinum tamen eſt, ut *rate currimus æquor*
roni. Intelligit autem *prima Deûm magnis freta*
ia nautis, & Argonautarum temeritatem.

b. *matres Deorum*] feras intelligo, quæ Deorum
tices fuerunt: ut capræ quæ Iovem, pantheræ

quæ Bacchum lactaviſſe narrantur. Vide Hyginu
fab. CCLII. cui titulus: *Qui lacte ferino nutriti ſu*
Deorum enim nomine & ſemidei & heroës cenſe
di, ut notaverunt Viri docti. Si cui nimis longè p
titum hoc videtur, per me licet Grotianam lecti
nem, vel ſaltem ſenſum, quem illa facit, huic lo
accommodet. Vtcunque velis, *tractare* eſt affliger
vexare, ut multis exemplis oſtendit Barthius, vid
que *mercedem* in proximo pro pœna poni, ſed m
locum Virgilii huc traxit. Dediſſet illum potius:

Hac gener atque ſocer coëant mercede ſuorum.

LXVII. *Victa Venus*] Cl. Gronovius conjic
Icta. Vetus Epitaphium:

Ictus ab angue puer, victa dolore parens.

Ictus domeſtico vulnere, Agricola Tacito.

Ib. *Ancæus*] Ovidius Metam. VII. *Ancæo noc*
temeraria virtus. Non ille quidem cœlum tenta
aut ire freta auſus, ſed Matrem Deorum offendit,
ſacri fuerunt apri. Tacitus de Germanis: *Matr*
Deûm venerantur: inſigne ſuperſtitionis formas ap
rum geſtant. Nec melius Dianæ litavit ille Adon
quem & ipſum violentum venatorem fuiſſe etym
nominis indicat. Eſt enim plane Hebraicum, דון
quod *dominum*, ſed potentem quoque, ſignificat.

LXVIII. *geminisque ſecuribus*] is eſt Naſoni,
pennifer Arcas. *Geminæ ſecures* ſunt utrinque acu
& bipennes. Gloſſæ Iſidori: *Bipennum, bis acutu*
Ita legendum, non *Pennum*: id enim *ab una tant*
parte acutum eſt inſtar ſecuris, ipſo Iſidoro teſte l
XIX. cap. XIX. Gloſſæ Græco-Latinæ: *Bipennis*,
στομος ἀξίνη. An δίστομος, ut δίστομα φάσγα
apud Euripidem? Eadem in aliis Gloſſis voca
Runa, ex utraque parte acuta, uti ex Feſto ſc
bendum.

LXIX. *cultorque feri*] Qui agros colit, ſordes t
lit. Ita orbem tot feris, tot monſtris purgavit Her
les, & tanquam virtutis ſuæ campum excoluit, qu

mo

ꝓroſè nimis moribus præfecit colendis interpres. *ere* hortos, agros, propria ſignificatio verbi eſt. d & *vitem colere* Palladio, quem obiter ex MSS. endabo. Februario tit. XII. *Nam quæ altius co-ur plus quam octo palmites habere non debet, ita ut ſideremus ſemper in inferiore parte cuſtodem.* Vul-male: *tollitur*, & *conſervemus*. Iul. Firmicus lib. II. c. X. *Erit quoque vinearum & amator & cultor.*

LXXIV. GRATIA] alluſit ad nomen ſuum, ut & ra: *quem plurima ſemper* GRATIA *per noſtros um teſtabitur uſus.* Fruſtra Barthius, *ſe ſpondet*, ex ſibi cod. legit. *Reſpondet* nomini ipſius Poëtæ, promiſſis illis:

Carmine & arma dabo venanti, & perſequar artem Armorum.

rgo refert id quod ſubintelligendum monui ad v. II. nimirum neceſſaria eſſe arma.

LXXV. *Sunt quibus*] introrſum hæc poſita ſunt, & ſupra v. XXV. & aliquoties in ſequentibus, quo-novum caput & titulum habuit vetuſtiſſimus dex: quæ ſervaverunt primæ editiones, ſed Py-eus in margine appoſuit, ne textus interrumpere-. Ego autem veſtigio illo, quod dixi, relicto in iarum lectionum libellum relegavi. Non enim à atio, ſed tamen non à recenti neque indocta ma-appoſita ſunt. Hoc loco titulus fuit: *De pinnatu ficiendis. Pinnatum* Grammaticus vocat, inſtru-ntum illud quod linea & pinnis conſtabat, & ab ctu formido dictum. Quod particulatim hic cum itio expediam, & plenius ad Aureliani Cynegetici em abſolvam.

LXXVI. *Inſtrumentum*] Servius ad iſta Virgilii . XII. *puniceæ ſeptum formidine pinnæ*] *Pinnatum icet, inſtrumentum quoddam in fune ad terrendas ias factum.* Ita forte ſcribendum.

LXXVII. *vellera cygni*] *vellus* proprie eſt mani-us ſive *tractus lanæ*, ut Tibullus & Tertullianus

in Pallio vocant. *Vellera nivis* ab illis quos cong
ſit Barthius non propter mollitiem aut colorem,
à ſimilitudine dicta. Iccirco Paulus Diaconus lib.
Vera lana de nubibus pluviæ mixta defluxit. N
quoque Belgæ *flocken*, id eſt *vellera nivis* vocamus,
pflucken Saxonico, quod vulgo *plocken*, id eſt *velle*
unde & *vellus* Latinis. Ita vellus plumam dixit G
tius quia vellitur, ut, *decerptæ vulture plumæ.* N
autem plumas inſtar velleris contextas & conglob
tas intellexit, ut Barthius ariolatur. Quanquam
totas alas ſuperaddiderit Oppianus lib. IV.

Ἐκ δ' ἄρ' ἀπήρτηται πῖλα μυρία πυμφ
νόωντα,

Οἰωνῶν τε δινηρῶν παραπλήσια ταρσά.

LXXX. *dirus odor.*] Seneca lib. II. de Ira, cap. x
Acerrimas feras umbra, vox, & odor inſolitus exagit
quod huc referendum. Lucanus lib. IV.

dum pavidos formidine cervos
Claudat odoratæ metuentes aëra pennæ,

LXIII. *linea pinnis*] *Picta rubenti linea pinna*,
necæ Tragico. & lib. I. de Clem. *Sic feras lineis*
pinna concluſas contine. Alibi idem *lineam pennis*
ſtinctam vocat. Vt diverſa omnino videantur *pi*
& *penna*. Gloſſæ veteres: *Penna* πτερόν. *Pinna* π
ρυξ. Sunt igitur *pinnæ* alarum, & ipſæ alæ frequ
ter: ut *penna* plumam in pectore vel tergo denot
quam *tactu mollem*, & *vellera* ideo vocavit Grat
De hiſce hactenus. Hic vero de pinnis agere inci
pro alis forte poſitis, quibus uti Oppianum dixi.
pinna etiam pro pluma poteſt accipi, ut πτερὸν,
πτέρυξ. Gloſſæ: πτέρυξ, *pinna, pluma, ala.*

LXXXV. *metus*] Primæ editiones habueru
Hic magis in cervos valuit dolus. Sed bene quod
dicem ſuum ſecutus ita ediderit Pythœus. Pinna
enim ab effectu non tantum *formido*, quod jam T
nebus aliique obſervarunt, ſed & *metus* vocatur.
ſtatim: *ſi qua metus eludat bellua falſos.* Ita intell

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

ilii illud lib. IV. *Et pacare metu ſilvas:* uti bene t Illuſtris Scaliger, ſed ſenſum Manilii non ex- it. Ipſe ſe explicat lib. v. *& claudunt campos idine mortis.* Nemeſianus: *volucreſque metu con- ere prædas:* quo loco Manilium majore luce ndam. Oppianus Hal. IV. Ηλέματον πτώσσου- ενὸν φόβον, quæ male vertit interpres. Quod ſi s, retineatur, exemplum eſt apud Virgilium qui Æneid. *inſidiis territum* cervum dixit, quem *puniceæ ſeptum formidine pinnæ.* Eſt proprius hic ervos dolus, ut ait Gratius, & ex omnibus fere rum locis ubi de formidine agitur, colligere eſt, *a enim vanis terrori ſunt,* ut ait Seneca, & maxi- meticuloſis cervis. Apulejus lib. VIII. ubi vena- venatorem ſic compellat: *Quid ſtupore confuſi, tiam caſſa formidine ſimiles humilitati cervorum um, vel in modum pavoris fœminei dejecti, tam am prædam mediis manibus amittimus.* Sed vul- xtat; *ſervorum iſtorum.*

XXXVI. *Lineaque*] Ita melius eſſe, & de reti- ab anconibus ſuſpenſis agi, notat Barthius. Sed & Vet. Ed. ita inveniſſe dicit, ex VC. quod Pythœus notaverat dudum. In primis editionibus, *Linteaq́;* terat ſane hoc ferri, ut per *lintea* intelligeremus duriore lino facta vincula, quæ ſtupea & ex ſtu- fieri ſolita ſupra oſtendi fuiſſe. Λινέην νόθην μί- ην Nonnus dixit, & σκληρὸν ὕφασμα, quod ντιον ſive λίντιον in textu eſt apud Iohannem cap. II. Non potuit igitur tenue & terſum fuiſſe *lin- m*, quo Salvator ſe circumſtrinxit, ut pedes diſci- lorum abſtergeret. Nam quod Tertullianus *pro- am Oſiridis veſtem* id vocauerit, ideo eſt quia Æ- ptii Oſiridis Sacerdotes lino tantum veſtiri reli- oſiſſimè obſervabant. Herodotus lib. II. Ἐσθῆτα φορέουσι οἱ ἱρέες λινέην μούνην. ἄλλην δέ σφι θῆτα οὐκ ἔξεστι λαβεῖν. Apulejus lib. XI. *vide- endam de ſacratis* (Oſyridis ſacerdotibus) *linteis*

injectum : & paſſim eodem libro, ubi *linteum* pr
lino ponitur, ut Tertullianus acceperat. Nam quc
linum id goſſypion eſſe putatur, veriſimile non e
Certè Herodotus ita locutus non fuiſſet, ſi & goſſ
pio uſi fuiſſent, cujus utique ipſe meminit lib. III.
Indos veſtitui accommodare; non autem Ægyptio
ut ex eo videtur percepiſſe Plinius. Sed hæc alio l
co jam dixi. *Linteum* illud fuit igitur omnino om
linum, & ex eo mantilia fieri etiam hodie apud Ga
los ſolent, ut melius abſtergerent ſordes. Gloſſæ v
teres *linteum* ὀθόνην aliquoties exponunt. Vtraq
vox, tam Græce quam Latine, pro velo nonnunqua
ponitur, quia ex eo texuntur vela. Avienus Perieg

Inter & oppoſitas intendite lintea terras.

Ita legendum, ut alibi idem: *Graja rexerunt lint*
cymba. Sed & hic locus vulgo corruptus. *Lin*
arma, vel *Linea* ipſa hic retia eſſe facile conceſſ
rim Barthio, niſi vox iſta *lucent* formidinem intel
gendam innueret. De qua ſupra: *Hæc clara luce cor*
ſcant, Terribiles ſpecies. Retia autem nequaquam l
cere debent, ſed terræ ſimillima eſſe, ne ullo modo
feris conſpicua ſint. Quapropter ipſe Gratius ca
dorem lini improbavit ſupra: nam

Oſtendit longè fraudem atque exterruit hoſtes.

Si enim feræ retibus ſe undique claudi agnoverin
tentabunt fugam per ipſa quæ fugerant, proculcabun
que formidinem, ut loquitur Seneca lib. I. de Cle
Omnino igitur de formidine accipiendum, & *lin*
vel *lintea arma* ſunt funis ex ſtupa, ut fieri oſtend
plexus, quam *lineam* ſtatim vocabat.

Ib. *extructis anconibus*] *Ancones* ſunt hic furcil
breviores, quibus formidines injiciuntur: quaru
in ſummo cornua bina ſunt, ἀγκῶνας, ſive cubitu
referentia. A forma enim ita indigetavit Gratius,
cervos quoque alii. Servius ad Eclog. II. *figere ce*
vos] *furcas quæ dictæ ſunt cervi ad ſimilitudinem co*
nuum cervinorum. Varro lib. IV. inter caſtrenſia a

ceſ

ſet: *Vallum, vel quod ea varicare nemo poſſit, vel* *d ſingula ibi extrema bacilla furcillata habent fi-* *am literæ* V. *Cervi à ſimilitudine cornuum cervi.* æ temerè ſuſpecta & ſollicitata fuiſſe miror ab Il- tri Viro. *Vallum* à *vallis* nomen habet, & *vallus* aro deminuitur. Iccirco vallum per antiphraſim μολογίζει Varro, quod vallos, quibus inſtruitur, *ricare*, id eſt inflectere nemo poſſit. Per *ea* videtur *lla* pro *vallos* intellexiſſe, neutro genere. Ita & oſſæ veteres: *Vallum* χάραξ. id eſt *vallus*, ut fre- entius dicitur: quia *vallum* proprie munimentum vallis præcinctum. Virgilius Georg. I.

Exacuunt alii vallos furcasque bicornes.

lli ſunt furcæ bicornes, ut & *vari*, à quibus deri- ntur, ut egregiè docuit Maximus Salmaſius. In ve- tione quoque uſum habent. Lucanus lib. IV.

Aut dum diſpoſitis attollit retia varis
Venator.

ipſo nomine incurvam ſui figuram produnt, qua- n in ſuſtentandis retibus habere debent, ut ſupe- ra cornua intra indaginem inclinent, inferior pars ima parum diſtet. Hoc eſt quod jubet Xeno- on cap. XVI. πηγνύειν δεῖ τὰς χαλίδας ὑπτί- ας, ὅπως ἂν ἐπαγόμεναι ἔχωσι τὸ σύντονον. *ſi ge-* *oportet varos ſupinos, ut adducti melius contranitan-* *r.* Supini ſunt illi, qui extra δικτυοστασίαν circùm- ns eos defigit: proni fiunt illi, qui retia introrſum ſpendet. Ita proni etiam erunt feris indagine ſeptis: ſupini illis, quæ forte extrinſecus in retia incurre- nt. Pollux: καθίστανται δὲ αἱ χαλίδες πλάγιαι, ἄλλον εἰς ἀλλήλας προσνεύουσαι. Non ut proxi- us proximo, ſed ut è diametro oppoſiti mutuò in- r ſe capita inclinent. Si enim ſupini eſſent incur- ntibus feris, facile reſupinarentur: ſed proni contra ituntur, & retia impetita ſuſtentant. Contra in val- oppugnantibus proni, & intra vallum ſtantibus pini ſunt. Vtrobique tamen incurrentibus adverſi,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

& capite prominentes extra vallum. Ab hac forma incurva *vari* dicti. Gloſſæ veteres: *Vari* ῥαιβοὶ *Varicus* ῥαιβός. *Varico*, ῥαιβόω. *Vari* inquam dicti quia *varicent*, id eſt inclinent: non autem quo varicari, id eſt flecti nequeant, ut Varro voluit. It varis quoque ſuſtentabantur retia quæ in Amphitheatrorum podiis ad prohibendas feras tendebantur qui eodem modo quo in indagine ſupini collocabantur, & proni in feras. *Dentes* ideo, quia ſupin prominent, vocavit eleganter Calpurnius noſter Ecloga ultima:

Retia quæ totis in arenam dentibus extant.

Quo loco Elephanti dentes nobis fingit Barthius Sed *dentes* & *vari* à totius corporis curvitate, *cerv* & *ancones* à bifido capite tantum appellantur. Στάλικες, χαλίδες, & σταλίδες, non ex ſe, ſed à poſitura vari fiunt, ut ex Xenophonte & Polluce vidimus. nec cornua ex ſe habent, ſed ab inciſura. Xenophon cap. II. δικροὶ ἔχουσι μικροὶ τὰ ἐντμήματα μὴ βαθέα. Gloſſæ antiquiſſimæ: στάλικες, τῶν δικτύων αἱ στάσεις, *plagæ: ſingulare non habet.* Quod ex loco aliquo male deſumptum, in quo στάλικες συνεκδοχικῶς pro tota ἀρκυστασίᾳ viderentur poni. ut in Theocriti epigrammate:

Αμπώτιδες, στάλικες δ' ἀρτιπαγεῖς ἂν ὄρη.
Αγρόταδ' δέ τυ Πὰν, &c.

Et *plagas* pari errore pro indagine expoſuit. forte ex illo Virgilii: *Retia rara, plagæ.* De quo alibi. Ita & apud Nonnum Dionyſiac. xv. Nicæa habere dicitur Καὶ σταλίκων ξύλον ὀρθόν. Pro quo lib. v. legitur, Καὶ σταλίκων τύπον ὀρθὸν. Niſi & ibi ξύλον ſcribendum ſit. Nam τύπος σταλίκων obliquus ſemper eſſe debet, ut vidimus ex Xenophonte & Polluce; non rectus, quanquam ipſi στάλικες per ſe recti ſint. Forſan ipſius Nonni hic error eſt. Apud Calpurniũ certe *Dentibus æquatis*, non pro rectis, ſed pro æqualiter inter ſe diſtantibus, parci poſſit, niſi empha-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

phaſis illa, qua ad augendam admirationem uti-
, legendum requireret, *Dentibus auratis.* cum &
retia, & porticus *illita auro*, fuerint. Hæc obi-
quia ſuccurrendum Calpurnio quacunque occa-
ne arbitratus fui, ut dignior Gratio comes pro-
ut. Nunc videamus an bene *ancones* furcillas inter-
tatus ſim. Barthius, quanquam ita quoque expo-
, cum tamen retia ab anconibus ſuſpenſa dicat, &
erramenta fuiſſe, videtur pro hamis in arboribus
xis poſtea accepiſſe. Iis certe ſolent aucupes uti:
n venatores. Illis enim eundem in locum redire
nper integrum. His ſemper mutandus, prout ce-
erit indagatio, vel ipſæ feræ duxerint. Itaque fur-
æ commodius figuntur, & tolluntur, quam hami
ſive lignei, ut ſolent, ſive ferrei, ut Barthio viden-
. Illas merito *ancones* vocat Gratius, quia paten-
tibus cornubus, quam retium furcillæ, proprius
cubiti formam accedunt. Atque ita eſſe conve-
, ut & expeditius injici iis & eximi formido poſ-
& attracta per finem concuti & moveri. Illud
uiritur cum ſubito feræ concluduntur. qua de
ſa & Gratius præcepit ne multæ nimis pinnæ
t:

Ne reprenſa ſuis properantem linea pinnis
Implicet.

nper enim feſtinandum eſt venatori. Hoc vero fit
concuſſa formidine minus audeant eam accedere
æ, ſed potius retia intrarent. Oppianus lib. IV.

Κλαγγηδὸν παταγεῦσιν ἐπ' ὀφρύα μηρίνθοιο,
Σευόμενοι καὶ δεῖμα πολύχροον. ἡ δέ τ' ἀνιγρὴ
Πάντα δ' ὁμοῦ δείδοικε, λόχον, κτύπον, αὐλὸν,
αὐτὴν,
Δειμαλέην μήρινθον· ἐπεὶ κελάδοντος ἀήτεω
Ταινίαι τ' ἐφύπερθε διηερίαι κραδάουσι,
Κινύμεναι πτέρυγές τε λίγξαι συρίζουσιν·
Οὕνεκα πεπταίνουσα καὶ ἄρκυας ἀντίον
ἕρπει.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

Quorum ſenſum, quia non aſſequitur doctus Inter-
pres, ita reddidi obiter:

Haud taciti incutiunt pictum formidine limbum,
Et varias agitant pinnas. fera triſtis oberrat
Vndique cuncta timens, turbam, ſonitum, æra fragorem,
Terribilemque metus ſpeciem. crepitantibus auris
Deſuper aëriæ vibrantur vellera pennæ,
Concuſſæque alæ ſtridentia ſibila reddunt:
Quæ male ſuſpiciens caſſes adverſa ſubivit.

Ib. *extructis*] Barthius ut hamos ſuos accommo-
det, dicit *ex tritis* (ita cod. ſuum habere) anconibu
lucere retia, vel *extritis* (ut vulgo) valde tritis eſſe
& reſpondere *lineis lucentibus*. Ego nullus dubit
veram eſſe lectionem quam dedi à Cl. Gronovio i
ora libri ſui adnotatam dudum, & erectis furcill
injectam formidinem intelligendam.

XIC. *Nam fuit*] Barthius negat hæc cohærere,
mutila eſſe pronunciat. Tum reponit, *Iam fui*
Omnino nihil deeſt, & elegans eſt ἀσυνδεσία. For-
midine quamvis feram poſſe capi cum dixiſſet, ea
que ſe contentum eſſe, ſubdit aliquos tamen & la
queis uti, quos cervino nervo jubent contexere, cu
jus odor ſuſpicionem feris facere non poſſit. Titulu
hic præfigitur, *Pedicæ*. Quiſquis fuit ille Gramma-
ticus *laqueos curraces* pro pedicis habuit. ut & ma-
gnus Turnebus expoſuit, qui facile currunt, curren-
teque nodo, quem vocant Galli, illaqueant & ne-
ctunt. Non ineptè ſane, inquit Barthius. Sed ut ipſ
nullam ſine ineptia aliqua notam abſolvere pergat
curracibus, pro celeribus feris exponit, eamque Gra-
tii ſententiam fuiſſe docere Manilium lib. V.

ducuntur & ipſi
Retibus, & claudunt campos formidine mortis,
Mendaceſque parant foveas, laqueoſque tenaces,
Currenteſque feras pedicarum compede nectunt,
Aut canibus ferrove necant, prædaſque reportant.

Ego

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

o totum locum propoſui, ut nova ſimul luce per-
iderem. Accedam facile Barthio Gratii veſtigiis
iſtere Manilium, ſed hoc illi apparuiſſe, negat in-
pretatio ipſius Barthii. Retia, formidinem, la-
eos, pedicas, canes, ferramenta venatoria, eadem
ie proſequitur Gratius, niſi quod fovearum nulla
entio. Non temere tamen ex Gratii mente eas ad-
lit Manilius. Deſcribuntur enim his ſex verſibus
lli alii laquei quam ποδοςράβαις ex Xenophonte,
p. XXIV. Ramos è taxo in coronæ formam plexos
vis ferreis ligneiſque introrſum extantibus fige-
nt, & deſuper laqueum adnectebant. E traverſo
ligabant palum longum ſatis ac gravem, eumque in
obem ſumma ſui parte ad coronæ menſuram la-
n, inferiore in anguſtum deſinentem, immittebant,
iam, ne apparerent inſidiæ, levi terræ ſtramentis
fultæ injectu cooperiebant. Ita cum in aliquam
lem ſcrobem (nam plures habere convenit) inopi-
um pedem intuliſſet cervus, non tantum laqueus il-
, qui facile abrumperetur, ſed tota illa fixis aculeis
orona adhærebat, & currentem comitabatur cum
alo ſuo, qui manifeſto veſtigio terram ſulcaret, di-
geretque ſequentem venatorem. Quæ breviter,
uantum hic requirebatur, delineavi; plura ad Xe-
ophontis Cynegeticon dicturus. Prioribus tribus
erſibus ποδοςράβην ſolam deſcribit Gratius: reli-
uis palum illum adnectit. Et curraces forte voca-
it laqueos, quia currentem ſequuntur: imo & ipſi
ali ſuis veſtigiis curſum ejus denotant. Manilius
luobus illis verſibus ſimul complexus eſt totam
ianc ποδαγρείαν. *Mendaces foveæ* ſunt ſcrobes illæ.
Laquei tenaces, illi qui coronæ adligantur. *Pedicæ*,
pſæ ποδοςράβαι. Tum ſi conjectura hæc non fri-
get, *compedem* pro palo accipiam qui quaſi alter pes
adhæret. ut *compater* vulgo, qui patris vice. Nam
aliàs *pedica*, *compes*, & *laqueus* ferè eadem ſunt, &
ταυτολογίαν commiſiſſet optimus Poëta. Id quo-
que

que veritus eſt Firmicus, ſed male evitavit, dum la queos tenaces in caſſes mutavit, lib. VIII. cap. IX ubi Manilium ita exprimit: *Is retibus feras capiet aut foveis decipiet, aut variis caſſibus, ferroque ſecta bitur, aut canibus, ferarum capiendarum gratia, ſcru tabitur ſecreta ſilvarum.* Quia *laqueos* pro maculi accepit, *varios* inde *caſſes* effinxit. Nam retia no poſſe intelligi videbat, de quibus præceſſerat: nec pe dicas, quia de iis ſequitur continuo. Falſus eſt etian in eo quod ſimpliciter foveis capi feras putavit. quo & alii ſibi perſuadent, quos alibi confutabo. Mul tum certè fovearum in venatione uſum eſſe conſtat Ita & hic, in qua dentata illa pedica latet. Sed fove captam ita feram nemo dixerit. Falſus hinc quoqu Bargæus, inſignis Poëta, in Cynegeticis ſuis Grati verba fere eum in ſenſum detorſit, quem iis putavi ineſſe Barthius, & in media ſepe factis paradromi laqueos ſuſpendi jubet. Quod illi ut Poëtæ quidem non ut interpreti, licuit. Quamvis enim ita fieri quo que ſolitum à Servio docemur ad illa Georg. I. *Tun laqueis captare feras*] *id eſt illaqueare feras incurvati arboribus:* hic tamen vox *teget* arguit laqueos illo foveis tectos intelligi à Gratio, & *curraces* dici, qui

Currentesq; feras pedicarum compede nectunt.

XC. *Cervino*] Namque etiam *hic magis in cervo valuit dolus*, in quorum venatione ποδοστράβας ſua contexuit Xenophon, quanquam & in apparia obi ter eas nominet. Itaque cervino è nervo contexi de bent, ne cervus fraudem & alienum odorem, ſi ex alio nervo vel lino ſint, percipiat. Alii recentiore ipſos laqueos cannabeos, quibus utuntur, cervino fimo oblinunt, vel ejus animalis cui inſidiantur. & ſic quoque

Fraus teget inſidias habitu mentita ferino.

quod aliter non eſt intelligendum, quidquid è codice ſuo minetur loco ſaniſſimo Barthius.

XCII. *Quid qui*] Dixi hic primum de palo illo

denta-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

atis pedicis adjungendo agi. Itaque ſenſus eſt: liquos laqueis curracibus ſolis, ideoque feram um laqueis implicitam nullo relicto fugæ ſuæ gio, quia palus deeſt, ſæpe in alienas inopinanmanus incidere. Quid qui igitur *ilignum robur* lum pedicis ſuis adhibuit, an non certius agit? XCIV. *imprudens*] Iterum repeto: bene illum e, qui palum pedicis adhibuit, quoniam aliàs nul- ſui veſtigium ſolâ pedicâ relinquente, feram illa- tam venator ipſe aſſequi, & ita laboris ſui lucra ere vix poſſit: ſed inopinanti alicui ſæpe obtinge- Id quidem ne ſæpius male cedat venatori, pro- it poſtea Longobardorum lex XXII. tit. *Si quis feram ab alio plagatam, aut in taliolam* (ita πο- δοςράβην videtur vocare) *tentam, aut canibus cir- datam iter ſuum poſtpoſuerit, & volens eam lucra- per eam ſe miſerit*, &c. Hoc prorſus id eſt quod tius hic veretur. Nihil autem hic recti percepit thius, idque ut cautè diſſimulet, qui ſua non po-, aliena agit, & Catonis Dionyſii diſtichon hoc,

Cum dubia incertis verſetur vita periclis,
In lucro tibi pone diem quicunque laboras,

caligero vindicat, ut nugis ſuis offunderet. Quin reſcribendum clamat: *quocunque labor ſtat.* Λῆ-, Λῆροι. Eſt enim plane illud Horatii l. I. Od. IX.

Quem ſors dierum cunque dabit lucro Appone.

i Porphyrio: *dicit unumquemque diem vitæ no- e nos de lucro computare debere, eo quod mors quoti- poſſit accidere.* Apud Catonem ergo, quicunque orat, quamvis nihil eo conſequatur, tempus ta- n lucratur & diem quo ducta ſupereſt linea, quia n perdidit nihil agendo, aut fato ereptus eſt.

C. *Arcadium*] fallor, niſi omnino ignotiore no- ne Ariſtæum indicare voluerit, quem *Arcadium giſtrum* vocavit Maro Georg. IV. ubi *memoranda venta* ejus panſurus, eodem quo Gratius modo ex- amat:

Quis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

Quis deus hanc, Muſæ, quis nobis extudit artem
Vnde nova ingreſſus hominum experientia cœpit
Paſtor Ariſtæus, &c.

Tum quoque, quę Dercylo ſuo adſcribit noſter, A ſtæo conveniunt. Adeo hic ipſe juſtè egit ut idec *diis inter aſtra collocatus*, & Aquarius eſſe Hygi tradatur, ſive quiſquis ille fuit qui Germanici C Aratæa ex Hygino pleraque deſcripſit, ut data oc ſione ex MSS. libris oſtendam. Idem, aliique plu ma inventa Ariſtæo attribuunt, & venationem eti Nonnus Dionyſiac. lib. v.

Πρῶτος Ἀρισταῖος νόμιος καὶ ἐπώνυμ
ἀγρεύς,

Et mox omne venationis inventum exponit. N mirum, quod, cum amita ejus fuerit Diana, pri ab annis educare eum,

Auctoremque operi dignata inſcribere tanto.

Sed etiam propter juſtitiam ſuam potuit tantop illi carus fuiſſe, ut de Dercylo, quem vocat, Grati & de Chirone Xenophon, qui ita infit: Τὸ μὲν ε ρημα τῶν θεῶν, ἄγραι καὶ κύνες. ἔδωσαν καὶ ἐτίμ σαν τούτῳ Χείρωνα διὰ δικαιότητα. Home Scamandrio Iliad. v. Oppianus Perſeo & Centau inventum hoc adſignant.

Ib. *ſtat*] Non rectè quidem, *ſcit*, conjiciebat n gnus Turnebus: ſed quæ tanta hæc inſcitia ſit, quam à Barthio traducatur, nondum video. Ac iſte impune credidit tantis viris illudere, qui igno ſibi rogaverat in præfatione, ſi non ſemper alba li iverit, ut ſtimulum additum ad perfectiores cu habeat, quas huic Poëtæ voviſſe dicit. Quod ſi rem, tali iſtum nunc ſtimulo exciperem, ut po manum à Gratio contineret. Sed ne & mihi ve deſit, parcam etiam iſti, ut mihi parci volo. *Stat ma*, id eſt, pertinax penes illum manet. quanqu id verum non ſit, ut ex diverſis plurimorum tra tionibus deſignavi modo. Quod fortean Turne

ſi

ſolvit, cum *ſcit* reſcriberet. Sed recta locutio eſt, *n fama.* Vlpianus IC. l. 14. §. 10. D. Quod me- *Pœnâ autem uſque triplum ſtetur.* Vbi male qui- *ci, præſtetur.*

b. *Manalus autor*] Neſcio quid montem cum vi- ejus nomine confundi ſomniet Barthius. Tole- lior magni Turnebi conjectura, *quem Manalus r.* Mihi veriſimile eſt ſcripſiſſe Gratium:

quem Manalus auctorem
Et Lacedæmoniæ primum vidiſtis Amyclæ.

verbotenus reſpondeat præmiſſis: *tantis quem pri- m induſtria rebus Prodidit auctorem.* quanquam m ſequatur.

CV. *primis in annis*] primis illis temporibus. No- infra eodem ſenſu: *inventaque ſimplicis anni.* plura, & Barthium non intellexiſſe hæc oſten- n. Bene tamen quod codicem ſuum, in quo *ar-* dicit eſſe, non ſequitur: neque ſuum Pythœus, quo *arvis* legitur. Vnde patet iſtos librarios quo- e hic hæſiſſe.

CVIII. *Ille etiam*] Barthius dicit in ſua ſibi edi- ne legi: *Ille aciem.* Itaque nulla ante Dercylon nabula fuerunt, ſiquidem ex ſolo ligno conſtare n poſſunt. Sed Plinius lib. VII. cap. LVI. Cre- ſes dicit venabulum inveniſſe. Verba ejus ita le- nda & diſtinguenda ſunt ex MS. cod. Illuſtris Bo- elii: *Pilum Penteſileam Amazonem; ſecurim Pi- m; venabula & in tormentis ſcorpionem Cretes.* erunt enim hi primi venatores, primi ſagaces ca- s habuerunt, aliaque in venationis uſum, de qui- s alibi plura dicam. Varia itaque illa Barthii le- o à mala manu eſt. Cretenſes venabula invenerunt, primus ea valido dente induit Dercylos. An fer- o? ita videtur, cum alio jam muniiſſent venabu- m ſuum antea Cretenſes, ſed minus valido. Ita & di, qui etiamnum hodie primam illam mundi in- ntiam repræſentant, vero dente vel oſſe aliquo ha-

ſtilia

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

ſtilia ſua muniunt. Doctiſſimus Gronovius obſe vat lib. II. cap. XIII. additam venabulo hic λογ χὴν ἐμπεπτώτου καὶ στεγνοῦ σιδήρου, verbis Pollucis ex lib. V. cap. III. Quod hic *valido dente* indue eſt, idem ſtatim erit, *verutis dentibus ſtrictum.* At *veruti dentes*, & *geminæ furcæ* eædem quæ antea *m* *ræ* ſint, ut τῷ δεῖνι viſum, etiam hic validum de tem eſſe cenſeam qui moris excipit onus. Singula pro duali poſito *validi dentes* ſunt, quas *geminas fu* *cas* ſtatim vocat. Ita non primus invenerit aut pra fixerit cuſpide venabula Dercylus, ſed à Cretenſibu inventa & leviter inſtructa, ut veriſimile eſt, duobu utrinque dentibus, ſive moris inſuper munierit, q obliquam dentium figuram plane referunt, ut *dent* pro varis apud Calpurnium modo habebamus. Se ſi *dentem* pro cuſpide accipimus, ita & *veruti dent* accipiendi erunt: & *moræ*, quas geminæ furcæ f ciunt, longè ab iis diverſæ manent. Nec aliter de tes illi paulo poſt interpretandi: *exigui ſpicant haſt lia dentes.* Hoc ſenſu poteſt legi: *Ille aciem*, quo alias ineptum ſit.

CIX. *proni moderatus*] *proni vulneris ira* eſt, cun præceps in mortem ſuam fera, ita prono pectore vul nus telumque recipit, ut tranſmiſſo eo per pectu ſuum ipſi venatori manum adeat. Quod propriun aprorum eſt. Halieutico fragmento:

Actus aper ſetis iram denuntiat hirtis,
Et ruit oppoſiti nitens in vulnera ferri,
Preſſus & emiſſo moritur per vulnera telo.

De eodem intelligendus Auſonius Epigrammate II ubi aprum ita circumſcribit innominatum:

Cedere quæ lato neſcit fera ſaucia ferro,
Armatique urget tela cruenta viri.

lemma ipſum eſt, *de fera à Cæſare interfecta.* Dubium non eſt aprum ſignificari, qui nunquam devitare ſolet venatorem, ſed ſimul ac conſpectum incurrit. Quanquam memini in Galliis vidiſſe, quos

ſolo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

…clamore in fugam agebamus. Sed minoris hi …tis erant, quam quales graphicè deſcribit Xeno… cap. XXVIII. omneſque antiqui. Hinc lu… ſpero affore depravatiſſimo loco Silii Italici lib. …no, qui vulgo ita concipitur:

poſtrema capeſsit
…ralia candentem mandens aper ore cruorem,
…mque gemens geminum contra venabula torquet.

…geminum dentes intelligit Dauſquæius. Roma… …rinceps editio partim, & MSS. cod. habent: *…antem mandens aper ore cruorem, & intra vena… …fertur.* quod elegantiſſimum eſt, & Xenophon… …a exprimit: ἀφίκοιτ' ἂν διὰ τῆς ῥάβδου προω… …κὼ τὸν πρὸς τὸ προβόλιον ἔχοντα. Sed quid *τῶ… …num* fiet? An *gemituque intra v. fertur?* niſi … malit *geminum cornu in venabula torquet*, vel, *…no cornu in venabula fertur.* Vt ſunt apud Cal… …ium Ecl. ult. *non ſine cornibus apri.* Maronis il… …rumvis commendant lib. III. Georg.

…erſaque in obnixos torquentur cornua vaſto
…um gemitu, & ſtatim: *Multa gemens,* &c.

…X. *moris*] irruentis ita, ut dixi, apri *onus moris …pit* Dercylos. id eſt, extantibus utrinque alis mo… …s eſt feram ne totum ſubiret venabulum. Dicit …ius hunc primum adinveniſſe duas illas furcu… … quæ circa medium fere cuſpidis utrinque pro… …ent. Κνώδοντας vocavit Xenophon, ex quo e… …ie deſcripſit illos Pollux lib. v. cap. IV. initio. …n quæ ex fine cap. III. adduxit Vir doctiſſi… …, nihil omnino huc faciunt, ut & illa ſequentia …dunt: πρὸς δὲ τοὺς σῦς κατὰ τὸ τοῦ αὐλοῦ τέ… …, περὶ τῶν πτερύγων, τὸ προβόλιον κνώδοντας …φοτέρωθεν ἐχέτω τῷ αὐλῷ συγκεχαλκευ… …ους σιδήρου στερεοῦ ἑκατέρωθεν προβεβλη… …ς, ὡς μὴ προωθῶν αὐτὸν ὁ σῦς ἀφίκοιτο …ὰ τοῦ δόρατος εἰς τὸν ἄνθρωπον· ἀλλὰ καὶ οἱ …δοντες ἱστάντες αὐτοῦ τὴν ὁρμὴν ἐμποδὼν

τῇ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

τῇ ῥύμῃ γένοιτο εἰς τὸ πρόσω μὴ προχωρε
Non πτέρυγες itaque moram faciunt, neque in e
trahendo mora illa eſt, ſed quam in ingreſſu κνώδο
ντες ſive dentalia habent. Non aliter quam ſi q
enſe tranſadigat quidquam capulo tenus, ipſe c
pulus moretur & ſiſtat impetum. Silius lib.
ſimul exigit enſem Qua capuli ſtatuere moræ. Qu
plane Sophoclis illud explicat Antigono: ξίφους E
καὶ διπλοῦς κνώδοντας. quanquam longè dive
mente expoſitum à doctiſſimo Scholiaſte. Den
lium horum plurimas exprimi formas curavi in ip
titulo libelli hujus, partim ab antiquo partim à co
jectura delineatas, ut ne *moræ* hæ legenti moram f
cerent. Contrariæ enim his ſunt, quas in extrahe
do ſagittæ habent. Lucanus lib. VI.

Ille moras ferri, nervorum & vincula rupit,
Affixam evellens, oculo pendente, ſagittam.

Ideoque triangulum verutum à Vegetio, & τριγλ
χινα talem ſagittam appellaſſe Homerum Iliad. X
facile Viro doctiſſimo aſſenſerim: an tamen ſagitta
potius quam venabulum cum geminis ſuis furcis p
αἰχμὴν τριγλώχινα ſignificaverit Oppianu
ſummopere dubitem. Imo omnino venabulum i
telligi convenit, cujus mentionem in armis recenſe
ſendis credibile non ſit eum omiſiſſe, ſed magis ab
incepiſſe. Sagittam etiam ſemel nominaſſe ſufficit
ſequenti verſu. Hoc vero:

Αἰχμὴν τριγλώχινα, σιγύνην εὐρυκάρηνο

utramque venabuli ſpeciem complexus eſt, quam
hic apud Gratium eodem ordine habemus, trifurca
ſcilicet, & orbiculo toto clauſam.

Ib. *excepit*] artis hujus vocabulum eſt, quam i
venabulo tenendo egregie inſtruxit Xenophon ca
XXVII. & ab eo Pollux lib. V. cap. IV. & propri
quidem ad excipiendos apros. Vti ad Calydoniu
illum excipiendum apud Ovidium:

protentaque forti
Tela tenent dextra lato vibrantia ferro. Ma

tialis in Apophor. *Venabula:*

xcipient apros, expectabuntque leones,
Intrabunt urſos, ſit modo firma manus.

ndandus hinc Iſidorus lib. XVIII. c. VII. *Vela dicta quaſi venatui habilia. Excipia quia verem excipiunt, quaſi excipiabula. Excipiunt e- apros*, & ſeq. quæ ex illo Epigrammate expreſ- *Excipiabula* etiam Servius vocat ad IV. Æneid. exit Martialis ad collocationem illam qua infi- hastile dextris pede & manu firmantes, læva ram dirigebant cuſpidem. Vnde lucem capit ca Hippolyto:

Tu grave dextra, lævaque ſimul
Robur lato dirige ferro.

dianus etiam genu inflectit lib. II. in Rufinum: *ſque genu venabula tendit.* Quod debilitare po- quam ſtabilire excipientis gradum videtur.

X. *verutis Dentibus*] jam dicebam aut cuſpidem, dem quod geminæ furcæ ſignificare *verutos den-* Hac notione legendum *ſtructa*, pro inſtructa, ut icus lib. VIII. cap. IX. *Parabunt retia, vena-, ſagittas, & quicquid ad ſtructionem ejus ſtudii net.* Priore autem ſignificatu, *ſtricta* elegantiſ- è dicitur: & *verutis*, id eſt acutis, *dentibus* reſpon- Nam *veruta pila dicuntur, quod veluti veruta nt præfixa*, ut legendum apud Feſtum in ſchedis. to ὄνος λύρας ſatyrâ: *Nempe ſues ſilvaticos in tibus ſectaris venabulo, aut cervos, qui tibi mali l fecerunt, verutis. ô artem præclaram!* Ita con- anda & ſcribenda hæc apud Nonium cap. pen- quæ vulgo corruptiſſima, & divulſim leguntur. é Nonius *Verutum telum breve & anguſtum* ex- at. Vnde & hic *verutis dentibus ſtricta haſtilia* non lato venabula ferro, ſed anguſto & tereti. Idque us omnino ad excipiendos apros. At cum cæſim que pugnandum eſt, non tereti ſed bifida & lata ide eſſe oportet, quæ *lato venabula ferro* vocant

Maro

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

Maro & Naſo, niſi εὐρυκάρηνα προβόλια utrob
que potius interpretemur. Nonius ibidem: *Venab*
lum venantium telum latiſsimum, à cæteris aciei lo
gitudine, diverſum puta. Ille etiam latitudinem ci
ca obeliſcum, ubi totos alii orbes clauſerunt, & p
aciei longitudinem verutum dentem & teretem cu
ſpidem agnoſcere videtur, & ſcripſiſſe: *exſerta aci*
longitudine. Sed de his latiferreis ex profeſſo ſtati
agendum eſt.

Ib. *ſubiere*] quis neſcit haſtilia per fiſtulam cuſp
dis uſque ad alas vel geminas furcas, quæ in medi
ſunt, ſubire? Barthius: *ſubiere in furcas*, pro in e
mutata ſunt. Cujus generis alias phraſes, inquit, no
tavimus ad Claudianum. Euge, Barthi, qui tal
cirratorum centum dictata ſcholis noſtris approb
ſti! Sequenti verſu ejuſdem etiam generis tua no
eſt. Quare in Saturnalia hæc, quia ſine riſu legi n
queunt, differemus; & omiſſo te jam abhinc Grati
toti incumbemus.

CXII. *clauſerunt*] mirè indulget abſtruſis & ve
poëticis locutionibus Gratius noſter. E quarum nu
mero & hæc eſt, inſolentior quam pro vulgari captu
Deſcribit hic nobis εὐρυκάρηνα προβόλια, qu
poſt exſertam aciei longitudinem ferreum orbiculum
ſive obeliſcum latiſſimum furcarum loco, ſed eund
in uſum, habent. Hæc ideo *lato venabula ferro* vocan
Maro & Naſo: hic potiſſimum qui in excipiend
apro Calydonio talia adhibuit. Quorum figuras ali
quot in titulo libelli hujus ex veteribus marmoribu
& nummis exhibui. *Totos clauſerunt enſibus orbes*
idem eſt ac ſi dixiſſet, totis clauſerunt orbibus enſes.
Τὸ *enſibus* tertii caſus eſt, vel pro in enſibus. *Clau*
dere eſt circumdare. *Toti orbes* ſunt, qui enſes ſive
cuſpides totas circumeunt, cum furcæ tantum ab u-
no & altero latere extent. Orbes autem aliqui harum
loco adhibuerunt, ut eo validius irruentem feram
exciperent, & maſſà tota illa certius onus ſuſtineret,

quam

in dentalia quæ forſan nimium intrare, vel ali- caſu rumpi poterant. Eodem ordine poſt fur- m venabulum σιγύνlω ὀϊερυκάρηνον ſubjungit ianus. Heſychius σιγύνους, ξυστὰ δόρατα, ἢ ὁλοσιδήρους ἄκοντας exponit. Nec aliter Eu- hius apud Homerum, qui ligneum nihil in iis oſcit, ſed totos ferreos. *Soliferrea* ad verbum red- r apud Gellium lib. x. cap. xxv. *Phalarica*, *ſe- halarica*, *ſoliferrea*, *gæſa*. Ita ſcribendum. Nam ισὸν quoque ſoliferream haſtam interpretantur mmatici. Pollux lib. vII. Δορύξους, δόρυ ὁ- σίδηρον· καλεῖται δὲ γαισὸς, ὅ ἐστι Λυβικόν. d Pauſaniam in Atticis legendum quoque γαι- , ὁλοσίδηρον δόρυ, ubi vulgo γαῖος. Et apud um, *gæſum*, *grave jaculum*. Seneca Hyppolito edram venantem dicit velle:

Et rigida molli gæſa jaculari manu.

leg. ex melioribus codd. *Gæſum* enim reddit ἐπι- υχον βέλος apud Euripidem, melius ſane quam oſiaites, qui mirè eo loci nugatur. *Gæſum* ta- n & σιγύνους aliquo modo inter ſe differre credi- im, & errare illos qui confundunt etiam cum σι- ύνω ſive ζιβυνῶ, cujus mentio in novella con- utione LXXXV. ὅ τοὺς τε καλουμένους ζιβυνί- , ἤτοι μισιβίλια. Profecto ſoliferreæ haſtæ ſi- σιγυνῶοι ὀϊερυκάρηνοι graviores erant, quam ut ſſilium inſtar haberentur. Et etymon etiam di- ſum eſt. Nam σιγύμνους (ita vocantur à Lyco- one) quaſi γύμνον σίδηρον eſſe obſervavit Tze- s: & Suidas, aliique Macedonicum telum eſſe tra- nt. At *ſibina* ejuſdem originis & gentis eſt, cujus ις, quod acutum interpretatur Paulus Feſti abbre- tor. Fallitur tamen ille cum *ſibinam telum vena- i ſimile* eſſe hariolatus eſt ex verſu Ennii:

Illyrici reſtant ſicis, ſibinisque fodentes.

igitur venabulis fodebant Illyrici? imo ſibinis, uli genere, ut exiſtimare eſt, acuto & πλατυνο- μένῳ.

μάρμω. At in Gloſſis etiam legitur vulgo, σιβυνὴ *venabulum*, ubi omnino emendandum eſt, σιγυνή. Heſychius quoque erroris hujus particeps eſt: Ζιβύνη, ὁλοσίδηρον ἀκόντιον. Quod ſequentia ſatis arguunt: ἢ λόγχη, ἢ σπάθη, ἢ μάχαιρα. Ζιβυνία, λογχίδια μικρά. Poſterior hæc notio vera eſt: cui prior tota adverſatur, & errorem ſuum prodit. Nam & alibi ipſe Heſychius: Σιγυνὴ, ὅπλον δόρατι παραπλήσιον. Ne opus ſit Suidam advocare, qui utramque vocem ita diſtinguit: Σιβυνὴ ἀκόντιον Ῥωμαϊκόν. Σιγυνὴ καὶ σιγύνες τὰ δόρατα παρὰ Μακεδόσιν. ἐν ἐπιγράμματι.

Τὰν κυνέα, τάν πήραν τε, καὶ ἀγκυλόεντα σίγυνον.

Quæ ſi inſpexiſſet Cl. Rittershuſius, non confudiſſet venabulum cum jaculo, aut Suidam ad id probandum allegaſſet temere. In epigrammate illo ἀγκυλόεντα σίγυνον obiter obſervandum eſt non pro ſoliferreo, ſed pro furcato venabulo poni, quale hic apud Gratium Dercylos formavit. Vnde conjicio non ſemper ſoliferreum, ſed ſolido maximè & lato ferro munitum propriè σίγυνον eſſe. Quis enim unquã vidit tota ferrea venabula, aut quomodo tractari commodè potuerunt? Quid militiæ actum ſit, non dico. At in venatione σίγυνοι nihil aliud ſunt, quam quæ hic deſcribit Gratius lato venabula ferro, cujus ingens maſſa διηρυκάρηνον σιγύνην quidem refert. Neſcio tamen an ὁλοσίδηρος dici mereatur, niſi pro ſolidiferreo, non ſoliferreo, interpretari liceat.

CXVIII. *Quam longa*] Verbotenus hæc expreſſit Apulejus initio lib. x. *Sed etiam lanceam longiſſimo haſtili conſpicuam, in ſummo ſarcinarum cumulo, adinſtar exercitus, ſedulo compoſuerat.* Nam &, de quo loquitur, è Macedonia forſan, à qua non longe aberat, miles erat. Mira tamen illa locutio, lancea longiſſimo haſtili conſpicua, pro cuſpide ſu-

pe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

giſſimum haſtile exaltata. *Lanceam* pro λόγ-
ıit, unde forſan & originem trahit. Alias pro
aſta ponitur. Siſenna apud Nonium: *Galli*
bus, Suavi Lanceis configunt. Ita videtur le-
n ex vett. librorum ſcriptura, *ſani*. Vt *Sua-*
:vos recentior librarius vocaverit, qui hodie
& lanceis etiamnum utuntur, & lancearii ſua
vocantur. *Lancer* Gallis eſt jaculari; unde ali-
iſi fallor, lanceam deducunt. Eſtque longiſ-
, quale Macedonibus hic attribuitur, cum e-
ferro haſtile, quod per totam fere Europam
ıilitat, & merito venatori incommodum eſſe
ır à Poëta noſtro. Quare miror unde Suidæ
tem venit, σιγύνους Macedonibus attribue-
ξυστὰ δόρατα intellexerit ex priore Heſy-
ɪpoſitione, quia & lanceæ illæ lævitate ſua
endantur. Vix tamen erroris immune hoc eſt,
iſertim in Epigrammate, quod adducit, pro
ılo ponatur σίγυνος, & Macedonica lan-
dico, in venatione uſum habere non poſſit.
X. *Albania*] ita legendum conjecit ὁ πάνυ
bus, cum ex autographo primæ editiones ha-
Livania. Quod gloſſema eſt à ſciolo aliquo
tum, qui Livoniam ſive Livaniam ſuo tempore
ıam Albaniam vocari didicerat. Nam & hodie
a quæ Caſpium mare ab occaſu adjacet ita no-
ur. Quod *Lucaniam* ex ſuo cod. ſuppoſuerit
eus, vereor ne ἀνιστόρητον ſit. Nam de iis nihil
ıid memoriæ proditum eſt. At Albani cele-
ni antiquitus venatores habiti, & canes eorum
ınibus ferè celebrati. De ipſis Albanis Strabo
ı. Ἀκοντισταὶ δέ εἰσι καὶ τοξόται. & deinde: θη-
ταὶ καὶ αὐτοὶ καὶ οἱ κύνες αὐτῶν εἰς ὑπερ-
ὼ, οὐ τέχνῃ μᾶλλον ἢ σπουδῇ τῇ περὶ τοῦτο.
o magis quam peritia. Vt merito imperitiam
in venabulis eorum notaverit Gratius: in ipſis,
pernices vocat, venatoriam hanc laudem vi-
deatur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

deatur reliquiſſe, hoc tantum culpandis, quod ar
ſua non ſatis expedita habuerint. Tale quid in vi
nis eorum reprehendit Avienus :

qua perit hujus
Fluminis os, diri ripas habitant Iaxartæ.
Tendere non horum quiſquam certaverit arcum
Ambitus hos etenim multus trahit: & grave cur
Pondus ineſt taxis, longo ſunt ſpicula ferro.

Quæ à Dionyſii mente diverſa longè ſunt, ut al declarabo. Scripturam autem quam hic poſui, ma veteris libri veſtigio quam veritati inſiſtere fate donec melius quid ſuccurrat. Nam qui Sacas Dionyſio inferciunt, ipſius potius quam Avi mentem aſſequuntur, cui hoc familiare ſatis eſt authore ſuo diſſentire.

CXXI. *ſalubres*] id eſt, temperata mediocri Cujus locutionis unum & alterum exemplum mellitiſſimis Plinii mei Epiſtolis dabo, quia ea q attulit Grammaticus hoc loco aliena ſunt. Lib. Epiſt. ult. *Si prædiolum iſtud tam ſalubriter emer ut pœnitentiæ locum non relinquat.* Ita juſto & te perato pretio, ut neque emptori nimium, neque v ditori minus videatur: ut amicitiæ jura & erga hu Bæbio, & erga illum Plinio ſalva manerent. Lib. Epiſt. XXX. *Attendimus ergo ut quam ſaluberri reficiantur.* Ne ſcilicet aut nimia novitate à reliq differant, aut neglecta integritatem perdant. Ita qu que *victoriæ ſanitatem* vocat Tacitus Hiſt. II. c XXVIII. cum ita temperatur, ut neque differatu neque præcipitetur: neu diſtrahatur ſparſim, neu no loco & diſcrimine tota cumuletur. Et in dia go de Oratoribus cap. XXV. *eloquentiæ ſanitatem* i terpretatur ipſe, *in diverſis ingeniis eſſe quandam dicii ac voluntatis ſimilitudinem & cognationem.* mirum in illis, qui decorum inter ſublime, & co mune dicendi genus temperanter obſervant. *Sa bres modi* hic ſunt, cum telum neque exiguo, ut M

ced

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

donicum, dente *leve* nimium *vulnus* ſtringat: ne- ‑e ingenti, ut Albanicum, cultro jaculantis impe- ‑m corripiat, & gravitate ſua citius terram verſus ‑clinet. Hoc eſt quod ſequitur:

Neu leve vulnus eat, neu ſit brevis impetus illi.

‑*nnia tela* enim non venabula tantum, ſed etiam ja- ‑la & ſagittas complectuntur.

CXXV. *ne tela relinquite*] Merito hoc monuit per- ‑ctiſſimus Venator, cum alii omnes de ſagittis nihil ‑æceperint, & præcipuam artis ſuæ partem neglexe- ‑nt, qua Cretes & Albani potiſſimam venationis ‑oriam adepti ſunt. Chiron quoque, quem primum ‑natorem celebrat Xenophon, hinc Sagittarii no- ‑en meruit. Sed quia hæc antiquiſſimæ venationis ‑on modo pars, ſed ſpecies quædam fuerit, cum ſo- ‑armis ageretur, eo magis paullatim uſum perdi- ‑t. Niſi quod Indi etiamnum rude illud ævum re- ‑æſentantes ſagittis victum ſibi venentur. At An- ‑i, optimi hodie venatores, iis in cervos maximè ‑untur, ut veſtigia eorum ſanguinis odore perfuſa ‑rtius, ſed diutius quoque ſuboleant. Nam ſclope- ‑o eos configere, illegitimum habetur.

CXXIX. *Cornus*] Omnino primum locum me- ‑it cornus, quæ & venabulis à Xenophonte, & ha- ‑is à Marone ſæpiſſime commendatur. Georg. II. ‑*& bona bello Cornus.* Vtpote *quæ maxime ſpiſſæ du-* ‑*itatis eſt*, teſte Plinio. Ovidius lib. VIII. de An- ‑æo: *& ærata torſit grave cuſpide cornum: Quo bene* ‑*brato*, &c. ita enim reſtituenda videtur inuſita- ‑or vox, quam qui non capiebant in *cornu* mutave- ‑nt. Sed enim quid eſt *grave cuſpide cornu?* Quan- ‑uam ſciam *cornu* συνεκδοχικῶς nonnunquam pro ‑aculo poni apud Silium alioſque, non video quo- ‑modo tamen gravari cuſpide dicatur, quod ipſa cu- ‑pis ſit; aut cur ærata ſit cuſpis, ſi cornu præfixa fue- ‑it. *Cornum* vero pro ipſa corno poni mirum videri ‑on debet, ut *pomum* pro arbore, *uva* pro vite apud

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

Maronem Georg. II. *Pira*, & *inſita perſica*, & *ol*
aſtra arborum loco apud Calpurnium Ecloga II.
ſexcenta alia. Bene itaque Ancæo venanti corneu
jaculum attribuit Naſo, ut Hippolyto Epiſt. IV. *l*
to venabula cornea ferro.

Ib. *umbroſæ*] Servius ad initium lib. III. Ænei
ubi eſt *denſis haſtilibus horrida myrtus*, *umbroſam* i
terpretatur. Itaque non Venus hic, ut ſomniat un
braticus Commentator, ſed myrtus *umbroſa* dicitu
Cum hæc ſcriberet Gratius, in mente habuit Mar
nis illa Georg. II.

At myrtus validis haſtilibus, & bona bello
Cornus, Ituræos taxi curvantur in arcus.

Illis enim & taxos ſubjungit, ſed haſtilibus non a
cubus videtur commendare. Avienus Periegeſi:
grave curvis Pondus ineſt taxis, longo ſunt ſpicula fe
ro. Vereor itaque ne labili memoria Virgiliana i
male ſecutus ſit Gratius, dum jaculis deligit taxun
quem arcubus ille commendaverat. Sed & quod *p*
Veneris litora myrtum ex Cypro videtur laudare, e
emplo pariter caret. Niſi potius hic ordo verboru
ſit: *& Veneris myrtus* (plurium numero, ἀρχαικῶ
umbroſæ per litora. Veneri dicatam myrtum omn
ſciunt. *Litora myrtetis lætiſſima, & amantes lito*
myrtos apud Maronem habemus eodem libro. Se
vius utrumque conjungit ad finem V. Æneid. *Vn*
etiam myrtus ei conſecrata, quia litoribus gaudet. I
legendum ex MS. meo cod.

CXXXI. *lutoſer* *] hic unus ſine medela à me r
lictus locus, quia nihil certi habeo quod dicar
Conjecturis defungendum erit, donec ſuppetias qu
tulerit. Principem inter eas pono, quam ſuppedit
vit conſultus à me ſuper hoc loco incomparabi
Salmaſius:

Et magis incomptus operæ, loti, ſed agreſtis
Termes. Ab Eois, &c.

Doctiſſimus Gronovius annotaverat in ora libri ſu
f.

f. *incomptûs*. Certe Lucretius initio lib. 1. *virgineos comptus* dixit. Vnde legendum ego conjiciebam:

Et magis in comptûs operæ cupreſſus agreſtis.

Ex cupreſſo enim *radios trivere rotis, hinc tympana plauſtris Agricolæ*, autore Virgilio Georg. II. Et cum patria illi ſit Creta, teſte Plinio, fortaſſe antiquiſſimi venatores Cretenſes inde jacula ſua fecerunt. Qua forſan de cauſa olim pictores cum venationem pingerent ſemper fere cupreſſo ut epizodio ſuperveſtiebant. Verba Plinii quibus hoc tradit lib XVI. cap. XXXIII. ita partim ex palmaria Salmaſii correctione, partim ex conjectura legenda ſunt: *Trahitur etiam in picturas operis topiarii; venatus caſſesque & imagines ferarum tenui folio brevique & virente ſuperveſtiens.* Vulgo: *claſſesve & imag. rerum.* Sed librarii illi neſciebant quam ridiculi Flacco fuiſſent pictores, qui cupreſſum naufragio aut claſſibus appingebant. De his alibi, ne parem cum illis culpam incurram. Quid ſi hic apud Gratium legamus: *incomptus operæ cupreſſus agreſtis Termes?* Quia ſupra per *incultum termitem* Silvani innuere videtur cupreſſum, ex illo Maronis: *ferens Silvane cypreſſum.* Cui numini agreſti illa *agreſtis operæ* arbor conſecrata fuit. Ideoque & Servius ad Eclog. X. *agreſti capitis Silvanus honore*, cupreſſum Silvano attribui notavit.

CXXXII. *Termes*] ſi vulgata diſtinctio retinenda eſt, *termes virga* eſt ut *termiteus ramus* infra. Livius lib. 1. *porcum ſaxo ſilice percuſſit.* Palladius Martii Tit. X. *Seritur plantis de matre radice divulſis.* Ita enim optimæ notæ MS. liber ſcriptum exhibet. Plura hujus farinæ alii congeſſerunt. Sin ex Salmaſiana diſtinctione *termes* ad præcedentia cohæret, propius ad Maronem, quem in Georg. II. paſſim ſequitur, etiam hæc accedent: *ab Eois deſcendit virga Sabæis.* Brevius ille: *ſolis eſt thurea virga Sabæis.* Non ſpernendum eſt quod omnes libri conſtanter

ſervent: *deſcendet*. Quod forſan ἀρχαϊσμὸν ſapit, ut ſupra, *exterritur*.

CXXXVIII. *ad aëra*] ut rideas, Lector, en tibi catum commentum bardi interpretis: non eſt Latina hæc ſcriptura. Scribendum *ad æthera*, vel *in aëra*. Ergo Latinum quid ſit neſcivit Maro, cum dixit, *tendere ad auras*, *vox currit ad auras*, & Georg. II. quod huic apud Gratium geminum germanum eſt, *dum ſe lætus ad auras Palmes agit*.

CXLIV. *gemmantes*] Virgilius eodem iterum libro:

Inde ubi jam validis amplexæ ſtirpibus ulmos
Exierint, tunc ſtringe notas, tunc brachia tonde.

Quæ pari elegantia reddita à Gratio eſſe nemo eſt qui neget. *Gemmantes verſus*, ſunt virgæ cum incipiunt gemmas protrudere. Palladius Martii tit. x. *Ramus gemmante jam matre ſumatur*. Ita lego adjutu optimi illius codicis. Si enim *gemmata* jam eſſet, ut vulgo eſt, fruſtraretur depoſitionem. Sciunt hoc hortorum cultores. Barthius è ſua ſibi editione, *gummãtes*, producit, quanquam inuſitatum eſſe credat. Miror homini tantæ lectionis hoc viſum. Apud Palladium frequens eſt, *gummare*, & uno & altero loco ex MSS. quoque reducendum. *Gummatione* ollas muniri jubet Columella. Vnde Iſidorus in Gloſſis: *gumma, tectorium*. Sed vulgo ibi, *tegorium*. Auſonius Edull. VI. de Myrrha:

Gummea fletiferi jaculatur ſuccina trunci.

gummæ inſtar defluentia. Vulgo, *gemmea*. Gummam enim ita ſtatim circumloquitur noſter: *ſi quis vitium nociturus ſufficit humor Vlceribus fluet*. *Verſus* primus hoc loco dedit ex cod. ſuo Pythœus, ante quem in omnibus fuit: *verſu*. Itaque refingi poſſit, *gummantes exige verſu*. Sed quia de gummatione ſtatim ſequitur, nihil mutandum. Non ſatis enim eſt notas ſtringi, ſed & verſus, ut enodes omnino & *teretes* ſe *ferrent ad ſidera virgæ*. Vnde medela facile

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

detur Manilio lib. v.

& valida venabula cuſpide fixa,
Lentaque contextis formare haſtilia nodis.

Sagittas per *haſtilia* intellexit recte Firmicus. Sed quis unquam ſagittas nodatas vidit? aut quomodo entum dici poteſt quod nodis confixum eſt? Omnino ex Gratii præcepto ſcribendum, *correctis*, vel *confectis*. Nam quod ferreis clavis Phalaricæ aliæque craſſiores haſtæ configantur, ad ſagittas aut jacula trahi non poteſt.

CXLVI. *venas durabit*] refert plane illa Georg. II.

Seu durat magis, & venas aſtringit hiantes.

quanquam diverſa in re. Ita jam multoties demonſtravi, & porro demonſtrabo Gratium noſtrum Maronis lectione delectatum maxime fuiſſe: nuſquam tamen ita imitatus eſt, ut non aliquid elegantiæ de ſuo addiderit, ne exſcripſiſſe videatur. Hactenus quidem ex Georg. II. nunc ubi de canibus agit, præſertim de morbis eorum, plurima ex IV. Georg. mutuatus eſt.

CL. *orbes luſtramus*] Quid tantum ſpatii in minutis illis, quanquam neceſſariis, conſumpſimus? quin jam lora attrahis, & gyro curre Poëta tuo, ut cum Naſone loquar. Sequitur Maronis illa Georg. III. *Nec tibi cura canum fuerit poſtrema.* Ideoque κυνηγεσία toti huic arti nomen impoſuit. Et κυνηγετικὸν opuſculum hoc merito inſcribitur, in quo cum nihil venatori neceſſarium deſit, tum plurimum in canum inſtitutione laboratur. Quod alii, qui plures κυνηγετικῶν libros ſcripſerunt, hanc tamen partem, à qua libris ſuis nomen indiderant, tam levi plerique manu pertractarint, non extra culpam eſt, ut alibi dicam ex profeſſo.

CLI. *per artes*] Vide annotata ad initium: *latas venantibus artes.* Quibus hoc addendum *artes* ſemper vocari à Gratio, quoties venationem in genere intelligit. Quod vero ibi dicebam etiam ἰχνευτι-

κὴν ſpecialiter *artis* vocabulo ab illo deſignari, adeo verum eſt, ut ſingulari tum ſemper utatur: cum vero plurali, tum omnem venationē comprehendat. Hoc quidem paſſim obvium, & maxime hoc loco apparet. Statim enim dividit has *artes* : *ſive indomitos vehementior hoſtes Nudo Marte premas.* Quibus bellicoſam venationem indicat, ut oſtendi in Prolegomenis. *Seu bellum ex arte miniſtres.* id eſt, ἰχνευτικὴν. Hic enim duplicem tantum venationem præmittit, cui tertiam poſtea ſpeciem adjungit, & artium vocabulo ſimul concluſit, ut ſuo loco dicam. Manilius lib. v.

catulos nutrire ſagaces ,
Et genus à proavis, mores numerare per artes.

Iul. Firmicus lib. VIII. cap. IX. ita hæc reddidit: *Nutrient etiam canes qui ferarum cubilia, & latentes latebras præſagis naribus perſequantur, & omnia animalia quæ ad venationem faciunt.* Sed nihil de aliis animalibus apud Manilium, neque præter equos aliis opus eſt ad venationem. Quare putabam ſcripſiſſe Firmicum: *& omnia canum alia genera*, vel tale quid quo Manilium exprimeret. *Mores* canum *per artes numerant* qui veloces à bellicoſis & ſagaces ab illis cautè dignoſcunt: ut egregiè in ſequentibus facit Gratius, & pluribus declarabo ad v. CXC. Claudianus tripliciter diſtinguit : *variæ formis & gente ſequuntur Ingenioque canes.* Quorum poſteriora duo genera eadem ordine & numero, quæ in illis Manilianis, ſunt.

CLIII. *ex arte*] ἰχνευτικῇ, ut ſæpius jam dixi. Et ita *artes* quoque apud Manilium pro ſagacitate ſola accepiſſe videtur Firmicus, ſi integer locus eſt.

CLIV. *ab origine mores*] Hoc eſt quod dixit Manilius, *Et genus à proavis.* Vt infra mater Vmbrica, pater Hyrcanus. Nam ab origine gentem, à gente artes dignoſcimus, an bellicoſi vel ſagaces aut veloces ſint. Duplicem itaque diſtinctionem canum in illo

o verſu facit Aſtronomicus. Priorem *à proavis :* Καστόρειαι vel ἀλωπεκίδες apud Xenophontem ajorem cap. III. Alteram *per artes*: ut διάπονοι l ἰχνευταὶ apud minorem cap. III. & διάπονοι l πυέλωποι apud Pollucem lib. v. cap. v. De ibus alias. Si itaque cum Cl. Gronovio ex Gembl. od. legeremus ; *mores numerare per urbes:* aut *per or-us*, ut ex ipſis verbis Gratii aliquando effingebam, is idem dici videretur. Niſi per *proavos* cenſeas tan-um numerari Caſtorios, vel Vulpinos, quorum non prima fœtura ſed longo tempore genus formatur, t mox ex Ariſtotele demonſtrabo. *Per urbes* vero, el quod auribus meis ſuavius, *per ortus*, Creticos, aricos, & id genus alios à gente, qua oriundi, deno-iinatos. Sed ne quid nimium argutemur, Lectori ium arbitrium eſto.

CLV. *prælia*] primo loco bellicoſos ponit, nec mmerito ; ſiquidem primus eorum uſus rudi adhuc rbi fuit, qui à feris defenderent greges, gregumque nagiſtros. Vnde conſtat antiquiſſimam eſſe hanc enationis ſpeciem, qua ſe illius ævi Heroës *exerce-ent ad ſimilitudinem bellicæ diſciplinæ*, ut ait Cicero ib. II. de Nat. Deorum. Decorè igitur, *prælia*, *bellum*, *Martem*, & *arma* vocat Gratius, quoties hanc ipſam πολεμικὴν, non quamvis (ut interpre-ti viſum) venationem diſtinctè intelligendam ponit.

CLVI. *Celtas*] Primi itaque & in Gallia canes bel-licoſi fuerunt, & nullos adhuc ſagaces ibi fuiſſe Gra-tii tempore ex ipſo aliiſque colligere eſt. Strabo te-ſtatur lib. IV. quod canibus ad vera bella uterentur Galli. Plinius lib. VIII. cap. XL. *de Canibus : Hoc idem è lupis Galli, quorum greges ſuum quiſque ducto-rem è canibus & Lyciſcam habent. Illum in venatu comitantur, illi parent. Namque inter ſe exercent et-iam magiſteria.* Ita legendum mox oſtendam. Igi-tur hi quoque feroces erant procul dubio. Præterea de bellicoſis eorum nulla apud alios ſequuta eſt men-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

tio. Nam quos Xenophon junior recenſet, non puto Gallicos fuiſſe. Adeo & in Gallia, ut paſſim, bellicoſa illa venatio paullatim in deſuetudinem abiit. Et jam Xenophontis τοῦ δεῖνος ævo velocibus plurimum utebantur. Quanquam & ſagaces aliquando iis intermiſcebant. Hi quando in Gallias delati ſint ut incertum, ita certiſſimum Gratii ætate nondum illatos fuiſſe. Strabo lib. IV. refert, quod ex Britannia in Gallias deferrentur præter alia, καὶ κύνες εὐφυεῖς πρὸς τὰς κυνηγεσίας. Κελτοὶ δὲ καὶ πρὸς τοὺς πολέμους χρῶνται καὶ τούτοις καὶ τοῖς ἐπιχωρίοις. Bellicoſi illi, non ſagaces erant. Ridiculum itaq; quod nobis Fouillous initio Cynegetici ſui, quod ante centum ferè annos Gallicè condidit, de canibus ſagacibus à Bruto Latinorum Rege in Armoricum, Bretaniam ab illo denominatam, delatis fabuletur. Quiſquis ille Ioannes Monumetenſis fuit, in cujus Chronico illa legerit, ſcio meras fabulas eſſe, & haud dubiè Galfredum Monmuthenſem velle innuere, qui tamen tale quid nuſquam tradit. Hoc quoque inſigniter falli, quod Brutum in Armorico continuò regnaſſe narret, ambiguitate Britanniæ deceptus. Suam enim Britanniam à Bruto illo denominatam ex Chronico illo contendunt Angli, ſeque devicto Armorico Britanniæ nomen impoſuiſſe. Illud ambiguum; hoc veriſimile videri poteſt, & ita quoque ſagaces canes, ut olim bellicoſi, in Gallias è Britannia primum invectos, quod hodie frequenter fieri compertum habeo. Sed unde in Britanniam delati, nondum liquet.

CLX. *Lycaones*] cujates apud Naſonem Actæonis canes,

Pamphagus, & Dorceus, & Oribaſus, Arcades omnes.

Ἀρκάδες item Polluci & Oppiano celebres. Quare hos innui à Gratio veriſimile eſt; non Aſiaticos Lycaonas canes, quorum nulla apud autores mentio.

CLXI.

CLXI. *Hyrcanæ*] Canes è tigride & cane proge-
s Indis aſſcribunt plerique. Ariſtotel. lib. VIII.
nimal. cap. XXVIII. φασὶ δ᾽ ἐκ τοῦ τίγρεως
ὠὸς γίνεσθαι τοὺς Ἰνδικούς. Quæ ita vertit Pli-
s : *E Tigribus eos Indi volunt concipi.* Pollux
n ex Ariſtotele refert: diverſos tamen Indicos ab
rcanis recenſuerat : Μολοττικαὶ, Ἐρετρικαὶ,
ιγαναὶ, Ἰνδικαί. Vulgo circumferuntur, Ορκα-
. quod miror non offendiſſe interpretes. Exce-
 itaque Gratio, qui mixtum hoc canum genus
canum indigetavit, nemo eſt. Nec temere for-
, cum in Hyrcania & India plurimos fuiſſe ti-
 obſervet Plinius lib. VIII. cap. XVIII. & vici-
 inter ſe tam cum Indis quam Albanis fuiſſe
canos conſtet. Idcirco credibile videtur hujus
eris fuiſſe celeberrimos illos Alexandri canes,
leones & elephantos proſternerent, quos ab In-
um Rege dono habuit. Ita ſane Pollux, Curtius,
que referunt. Plinius diverſè paulum: *Indiam pe-*
i Alexandro Magno Rex Albaniæ dono dederat
ſitatæ magnitudinis unum. Albanum tamen fuiſſe
 dicit. Nam Strabo, qui Albanorum canes et-
 laudaverat, hos Alexandro oblatos diſertè Indi-
 fecit lib. XV. Fallitur itaque Solinus cum Plinii
 ad Albanos canes traxerit; uti & à Solino accepit
nyſii Paraphraſtes Priſcianus, & hunc errorem
 inſuper cumulavit, dum miſſum ex Albania ca-
n Alexandro fuiſſe fabulatur.

CLXII. *ſilvis*] ab Ariſtotele petita hæc : ἄγοντες
εσμεύουσιν εἰς τὰς ἐρημίας τὰς κύνας. Quæ
reddidit Plinius : *in ſilvis coitus tempore alligant*
minas. Ex eo Solinus : *Indi coitus tempore in ſal-*
tus alligant canes fœminas. Iſidorus quoq; lib. XII.
. II. *Solent & fœminæ canes noctu in ſilvis alli-*
æ admitti ad beſtias tigres ; vide reliqua hujus
i Iſidoriani infra ad v. CCLVII.

CLXV. *gravis*] planior ſenſus erit ſi legamus *gra-*

vem, uti equidem citavit ὁ πάνυ Salmaſius ad Solinum. Apud Maronem: *It gravis Auletes*, id eſt, *fortis* inquit Servius. At Æneidos v.

ſerpentem ſi gravis ictu
Seminecem liquit ſaxo, lacerumque viator,

ubi iterum pro forti accipit Servius, ego malim *gravis ſaxi ictu* conſtruere & legere. Avienus Fab. XL. *gravem leonem* indigetat, cui *gravem iram* & *graves oculos* attribuit Fab. XXIV. Eodem ſenſu hic *gravem tigrim* haberemus. Si quis vulgatam rejici nolit, durior conſtructio erit: *canis auſa tigrim ſuccedere gravis* (id eſt, jam gravida facta aut futura) *majore tulit de ſanguine fœtum.*

CLXVII. *aula*] pro nido, ut apud Maronem *aula apum*, interpretatur Barthius. Vtrumque erroneum. *Aulæ* enim non apibus, ſed Regi eorum metaphorice aſſignantur Georg. IV.

ipſi regem, parvoſque Quirites
Sufficiunt, aulaſque & cerea regna refingunt.

Apud Gratium vero quid hic *aula* ſit docet Servius ad IX. Æneid. *Græci aulas vocant animalium receptacula. Vnde ſepta, quæ turbas prohibent in ſacris ædibus & tribunalibus, aulas vocamus.* Non ſunt itaque nidi aut caveæ, ſed tota cancellata ſepta, quales illæ in templis aulæ, quæ altare ſepiunt.

CLXX. *Excutiat*] ingenioſiſſima quidem hoc loco Gronovii mei conjectura, *Excuſet*, ſed ita Gratium ſcripſiſſe nondum mihi probat. *Excutere metum, furorem* Maroni, ut hic *excutere crimina*: quod amplius aliquid ſignificat quam *excuſare*. Qui crimen excuſat, umbraculi loco aliquid obtendit. Vnde metaphoricè *excuſare* pro obumbrare poſuit Palladius Novembri tit. VII. Qui vero *excutit*, totum delet, & abolet. Ita Hyrcanus hic canis domi facta crimina, inter venandum non celat, ſed prorſus excutit virtute ſua, ut nihil mali unquam de eo meminiſſe liceat, qui tam ſtrenue munia ſua exequitur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

CLXXI. *quos repperit*] *Vmber hoſtes quos repperit, in adverſos fugit.* Quid planius poterat dici? A-... tamen hæret Interpreti, & ſcribendum edicit: *...repperit.* Inſulſe prorſus. Nec quidem ſequentia ...llexit, quorum hic ordo eſt: *Vmbro quanta fides ...ſolertia naris eſt, utinam tanta etiam foret virtus.*

CLXXII. *Vmber*] locutus fere hactenus de belli...is canibus, optat ut Vmber quoque talis ſit, quia ...pore ſatis magno fuiſſe videtur, ſed animo impar. ...s & ſagacitas ejus commendabilis ſatis erat, ne ... inutili habeatur. Silius lib. III. *aut exigit Vm-... Nare ſagax è calle feras.* Iccirco infra: *Inconſultis ...er dabit Vmbrica Gallis Senſum agilem.* Solus ita... animus requiritur, ut inter bellicoſos cooptetur ...ber. Hoc quod in Vmbro deſiderat, apta tranſ...ſione ſatis ſuperque in Britannico cane eſſe ſtatim ...dit. Quod ideo moneo, ne quis de Agaſſæo Op...ni intelligenda ſequentia autumet.

CLXXIV. *dubio*] Auſonius in Moſella: *bivio re-...s munimine pontus. Dubius* itaque hic pontus, ... nunquam certa ſtatione manet, ſed modo huc ...do illuc æſtu ſuo agitur. Ammianus lib. XXVII. ...oc ipſo freto: *ad Bononiæ litus, quod à ſpatio con-...verſo terrarũ anguſtiis reciproci diſtinguitur maris.*

CLXXV. *Britannos*] Antequam de canibus Bri...nnicis, quos hic celebrat Gratius, diſtinctè dicam, ...a illi potiſſimum huic ſcriptioni meæ anſam præ...tunt, de toto eorum genere aliquid præmittam. ...m duæ ſpecies cognitæ tantum fuerunt, robuſti, ...quibus hic Gratius aliique, & Agaſſæi, qui & velo...te & ſagacitate excellunt, de quibus ad Nemeſia...n dicam. Hodie quidem illi robuſti etiamnum ...erſunt, ſed ruſticis & paſtoribus magis inſerviunt: ...nunquam tamen & venationi, cum validior ali...s cervus, cui impares ſint vi collatâ ſagaces ſive ...guinarii, debellandus eſt. Quod plurimus eorum ...m in bellicoſa venatione uſus fuerit, manifeſtis etiam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

etiam veſtigiis apparet ex Theatrali illa venatione, quam in urſos & tauros exhibent Anglorum laniones: quibus jampridem interdictum fuit taurum mactare, antequam tribus ad minimum canibus ad ſatiem uſque vexatus fuerit. Vnde etiam per minimos pagos frequens hoc ſpectaculum occurrit, & multis educandi hujus generis canes animum facit, ne impune ſit laniis, niſi ſtato pretio redimant, virum gregis ſui mactare. Londini autem ei luſui peculiare extructum dudum theatrum eſt, & tauri validiores aliquot, præter urſos, aliasque id genus feras, aluntur, qui ſemel ſeptiduo depugnent cum canibus; quos unicuique licet immittere, modo plures duobus non concurrant in Taurum, quatuor in urſum. Vidi aliquoties ſingulum canem, qui nares mordicus appetens ita inhærebat, ut nullo impetu excuti poſſet. Vidi etiam qui eadem vi palaria vel collum invaderent, ut non immerito jam olim de iis dixerit Claudianus lib. III. de laud. Stiliconis:

Magnaque taurorum fractura colla Britannæ.

Hujus enim generis fuerunt, quos Moloſſis æquiparat Gratius, cujus ævo nec ſagaces nec veloces è Britannia petitos hactenus fuiſſe hinc patet. Sed & Strabo qui paulo poſt floruit lib. v. teſtatur canibus Britannicis ad bella ſua uſos fuiſſe Gallos: Ταῦτα δὴ κομίζεται ἐξ αὐτῆς (Βρεττανικῆς puta) καὶ δέρματα, καὶ ἀνδράποδα, καὶ κύνες εὐφυεῖς πρὸς τὰς κυνηγεσίας. Κελτοὶ δὲ καὶ πρὸς τοὺς πολέμους χρῶνται καὶ τούτοις καὶ τοῖς ἐπιχωρίοις. Ex quibus apparet ſatis frequenter petitos inde hoc genus canes fuiſſe, etiam Romanis, quorum majeſtati generoſa maxime conveniebat venatio, cui aptiſſimi, ut nunc quoque, illi canes. Hæc ideo magis retuli, quia Iohannes Cajus Anglus in libello ſuo de canibus Britannicis hos ſupinè nimis præterierit, qui olim Gratio noſtro & Straboni cogniti, nec etiamnum adeo *degeneres*, ut ita ab eo vocari, aut ut inutiles ablegari debue-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

rint. Miſerè inſuper fallitur, ſi Hyrcanum, quem ex Gratio, eundem putavit eſſe cum Vrcano nem ex urſo & cane ridiculè ſatis ἐτυμολογί- c unquam tale canum ex urſis mixtum genus annia viſum fuiſſe crediderim, quamvis ex nixtos canes caſus magis quam uſus aliquan- tulerit. Ille enim & hoc quaſi protritum ali- idetur nobis obtrúdere, quod ego rumore tan- & vix ita compertum habeo. Sed & ejuſdem otæ ſunt reliqua, quæ inibi perſcripſit, ut ſuo ngula eventilabo. Quamobrem indignum au- o fœtum hunc, quam ſecus quidquam de illo qui inter prioris ſæculi eruditos haud obſcu- omen jam obtinuit, cenſere malim. Et hoc n loco canum Britannorum merita à populari inia vindicare curæ pretium exiſtimavi.

XXVII. *ad ſpeciem*] Sunt ſane deformes ſatis ſi Anglorum canes, ſed longè minus quam narii, quos vocant, qui & generoſi ferè & va- orpore ſunt, non adeo tamen, ut bellicoſis toti eri poſſint. Si hos intelligas, non poteſt quid- iis melius attribui, quam quod hic de defor- e in Britannicis canibus excernit Gratius. Ocu- ta lippis & detortis, labris & malis adeo for- & dependentibus apparent, ut advenis mera tra videantur. At quanto deformiores, eo fere res æſtimandi. Nam ſi & labra plurimum pro- ant, eò certius odorem quaſi ſorbent, & cla- n ululatum faventis veſtigationis teſtem edunt. & ab ululatu illo *howndes* nomen adepti ſunt, *undes*, quo fere modo nos quemvis canem ap- nus. Nam hinc quoque *to hunte*, id eſt, venari nes videntur feciſſe, quantumvis contrarium t Cajus, qui vernaculam ſuam non ſatis bene nque ἀναλογίζει.

LXXVIII. *catulis*] Non vereor tamen ut dimi- o hoc vocabulo evincatur, quo minus de belli-

coſis

coſis canibus loquatur hic Gratius, ut ſatis jam ſuperque aſſerui; dubito tamen utrum pro *canibus* commode ſatis poſitum, an ita potius ſcribendum ſit. Nam quod Oppianus lib. I. Agaſſæos Britannicos, quos domeſticis catellis non majores eſſe canit, γένος ἄλκιμον ἰχνευτήρων vocet, non ideo bellicoſis accenſendos eſſe, aut de illis loqui Gratium, quia *catulos* hic appellat, mihi perſuadere poſſum, ut planius ad Aurelii Cynegeticon aperiam. Et de bellicoſis hic agi plenius ex ſequentibus patebit, ubi dicit: *At te leve ſi qua Tangit opus.*

CLXXIX. *Ad magnum*] Hanc è vett. libb. ſcripturam ſervavi. Barthius ex ſua ſibi Edit. refingit: *At, magnum*, &c. Videtur illum offendiſſe τὸ *venit*, quod ad *catulos* Britannos referri non poterat. Ideoque & jubet Edit. ſuam ſibi ſuppeditare, *catuli jactura Britanni.* Sed quam frequens hæc numeri mutatio ſit Gratio, oſtendam ad v. DIX. Mens Gratii autem hæc eſt: *cum opus ad magnum venit*, id eſt cum bellandum eſt collatâ cum feris vi, & extremo vitæ periculo decernendum, non minoris animi & virtutis tum apparere Britannicos canes, quam Moloſſos. Poteſt & digeri hoc modo: Britannicus canis *cum ad magnum opus venit*, per numeri ἀνταλληλίαν. Idem tamen manet ſenſus, & de bellicoſo Britannico cane omnia intelligenda ſunt. *Magnum opus* itaque bellicoſa eſt venatio, ut mox, *leve opus* cum curſu tantum in fugaces feras contenditur. *Opus* ipſam ſæpiſſimè venationem vocat.

CLXXXI. *Moloſſos*] ſi tres hi verſus ad Britannicum canem ſpectant, ut modo referebam, τελείαν στιγμὴν hic ponenda erat. Sin ad Athamanes, bene habet vulgata interſtinctio, & hic ſenſus ac ordo verborum eſt: In bellicoſa venatione cum coram pugnandum eſt, non minus fraudem, qua Athamanes & ſequentium locorum canes feram circumveniunt, quàm apertam Moloſſorum virtutem commen-

...i. Vtcunque velis, pergit omnino bellicoſos
...cenſere, inter quos celeberrimi olim Moloſ-
...que *egregios* hic vocat, *acres* Virgilius Georg.
...bi Servius: *in Moloſsis fortitudo laudatur.*
...Hyppolito:

Teneant acres lora Moloſſos.

...ndecorè nimium Lucanus ex hoc ipſo Sene-
... effinxit: *tenet ora levis clamoſa Moloſsi.* quod
...llatis inter ſe utriuſque locis apparebit. Nec
...xcuſetur, quod Martialis (ſi modo is autor
...gr. penult. Spectac. dixerit: *veloces fugeret
...ma Moloſſos.*

...XXXII. *fraudes*] dolus an virtus quis in hoſte
...t. Athamanes illi, reliquique, quos Moloſſis
...rat, ſagaces quidem ſunt, ſed haud adeo im-
...t non fraude aliqua circumventas feras inva-
...derent. Itaque & bellicoſis meritò adnume-
... *Fraudes* eorum ſunt ſubiti inſultus, & re-
... ac taciti acceſſus. Tale quid in Indico cane
... Plinius: *ingenti primum latratu intonuit:
...ruit aſſultans, contraque belluam exurgens hinc
...c artifici dimicatione, quà maxime opus eſſet,
...ns atque evitans, donec aſsidua rotatum verti-
...fflixit.* Hæc bellicoſorum fraudes ſunt. Nam
... ſagace longè diverſæ commendantur.

...XXXIII. *Acyruſque*] ἄκυρον omnino hoc
...ulum eſſe, nemo non videt. Geſnerus conje-
...mus, *Acytus*, quæ *inſularum rotundiſsima* eſt
...Plinium lib. IV. cap. XII. cætera tamen adeo
...ilis, ut tam generoſos canes produxiſſe veriſi-
...non ſit. Fuit cum ſubſtituendum putarem *Acri-*
...uod initium Meſſeniaci ſinus eſt, cui in proximo
...ent *Pheræ*, & haud longè Taygetus mons cani-
... aconicis cognitiſſimus. Prominet & Italiã ver-
...critas, ideoq; Romanis Peloponneſum præter-
...antibus vel adeuntibus notum fuiſſe promon-
...m credibile eſt. Nunc vero ipſum *Taygetum* hic
reſti-

reſtituendum puto, cujus canes pro toto genere κ
ἐξοχὴν poſuit Maro Georg. III. *Taygetique can*
Ille enim paſtoribus, qui ex bellicoſorum num
canem ſuum ſemper deligere etiam hodie ſole
Spartanos commendat, qui præter robur & velocit
præſtant, ut adnotat Servius. Illius itaque aſſidu
imitator Gratius haud dubiè acerrimos Spartanos
hic inter bellicoſos canes fraude aliqua inſignes a
cenſuit. Bellicoſos eſſe hiſce apud Senecam patet:

At Spartanos, genus eſt audax
Avidumque feræ.

Non enim obſtat quod ſimul ſagaces fuerint, ut rel
qui quoque, quos hic fraude aliqua Moloſſoru
virtuti exæquat. Illi enim nuda vi commendantur
hi, inter quos Spartani, dolo aliquo aut inopinatò f
ras ſuperveniebant. Maximè Spartani qui veloc
quoque, & triplicem venationem exequebantur,
infra dicam. Scriptum itaque olim hic fuit: *Ta*
getus, Pheræque. Error autem ex eo venit, quod ſy
labâ *ge* primum ſupraſcriptâ, & ita in finem vocab
li relegatâ poſtea videatur effictum: *Taytusge.* E
quo ſcioli fecerunt, *Acytusque.* Nam *T, R* &
in MSS. codd. parum differunt: *Pheræ* ſunt Φηρα
oppidum haud procul Taygeto monte. Si quis mal
Taygetuſque Pheræque ut Φεραὶ Pelaſgorum opp
dum ſit, non pugnem, niſi quod canes Pelaſgo
nuſquam celebratos eſſe, hos vero Laconicis accen
ſos conſiderari velim. Sed ipſa Diana apud Callim
& Taygetum colere, & Φεραίη tamen dicitur.

CLXXXIV. *Sicut Acarnanes*] Hippolytus apu
Senecam huc quoque venatores ſuos dimiſit:

Vos, qua tepidis ſubditus Auſtris
Frigora mollit durus Acarnan.

Vbi optima edit. adhuc habet, *Acharnan*, quod re-
ctum non eſt. Non aliter quam in Vibio Sequeſtro
MS. memini inveniſſe inter paludes: *Ambracia, A-*
charniæ, pro *Acarnaniæ*. Nam *Achaiæ*, quod in vul-

gata

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

...hinc manavit, ineptum eſt. Circumjacent ...Ambracium ſinum Acarnanes. Sed Gratium ...reſpexiſſe hoc loco (& τῷ *ſubierunt* præſer- ...iſtoriam & fraudes Demoſthenis, cum adver- ...loponneſios bellum gerens CD Acarnanas in ...is locaſſet, qui hoſtes prætereuntes à tergo in- ...ent: quod optime illis ceſſiſſe late refert Thucy- ...ſub finem lib. III.

...XXXVI. *quos nondum conſpicit*] Ætola canis ...oſæ venationi inepta cenſetur, quia nondum ...ectos apros clangore excitat. Laudatum itaque ...o in Acarnane, quod *taciturna ſupervenit ho-* ...onſpectam autem feram bellicoſis canibus la- ...bus invadere non illicitum ideo habebatur. ...in ſagacibus quoque bellicoſæ venationi inſer- ...bus id laudatum. Halieutico:

...produnt clamore feram, dominumque vocando
...repitant.

...et fugiente jam fera hoc omnino neceſſarium, ...bſint venatores cum bellicoſis canibus, eo ad- ...tur: vel ſi præſto ſint, eò major animoſiorque ...entium impetus ſit, & ſimul terrorem omnem ...geat undique excitatus fragor. Quapropter & ...clamoreſque adhiberi in urſorum venatione ...t Oppianus lib. IV. Virgilius in hoc quoque de- ...m venationi attribuit Georg. III.

...æpe volutabris pulſos ſilveſtribus apros
...Latratu terrebis agens: monteſque per altos
...ngentem clamore premes ad retia cervum.

...m ſagacibus latratu omni interdicitur, ante- ...n cubili ſuo excitanda fera. De quo mox dicam.

...LXXXVIII. *convicia*] Pollux lib. V. cap. XI. ...τι δὲ καὶ προκυνεῖν, τὸ περιϋλακτεῖν, πρινὴ τὸ ...ον ἀνευρεῖν. Hoc in Ætolo hic reprehendit ...r, quaſi metu, ne feram accedat, latrans eam ...et: ut thraſones illi qui jactãtia roboris ſui, dum ...terrere conantur, timiditatem ſuam produnt.

CXC.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

CXC. *totas per artes*] id eſt, contemnas quide... πολεμικῆ, ſed non etiã in ἰχνευτικῆ & indu... ria. Quanquam enim bellicoſi non ſint Ætoli ... rum quam celeres, & quam ſagaces. Artes ven... itaq; tres ſunt, robur, odor, velocitas. Robuſti fe... mnes canes ſunt quos hactenus nominavit, exc... Gelonis & Vmbro. Athamanes & reliqui fr... magis quam nuda vi hoſtes ſuos debellant, ne... minus bellicoſi habentur. His ſubjicit nunc Æto... & bellicoſæ venationi aut fraudulentæ ineptos ... oſtendit, quia produnt clangore ſuo feras non ... conſpectas. Si enim coram adverſas latratu inv... rent, hoc ferri poterat; imo laudatum quoque in ... dico cane apud Plinium. Quod vero ad ipſa vel... ſublatret, aut metum arguit, aut nimiam præ... tantiam. Certum enim eſt latrantes canes minus ... tuendos, & timidiores eſſe, quam qui taciti irru... ut in proverbio eſt. Excuſari tamen aliquo m... poteſt, ſi nimio in feram fervore hic gaudii teſti... tratus ferè invito exprimitur, quanquam fruſtra... mius properat furor. Fortaſſe itaque tales ſunt ... toli, quales Cretici canes, quos ἰζαμεῖς ἀπὸ τῶ ὀξ... dictos fuiſſe tradit Xenophon minor cap. III. ... quibus ſuo loco latius agam.

CXCI. *celeres*] Non ut inter veloces conſtitu... ſint, ſed quod celerius & expeditius inveſtigent. ... eſt quod in prolegomenis dicebam, velocitatem ... lim τῇ πολεμικῇ & ἰχνευτικῇ ad perfectionem ... ceſſiſſe. Hoc eſt cur Maro Georg. III. dixerit: *Vel ... Spartæ catulos*, qui ſagacitate alias commendan...

CXCIII. *Idcirco*] Quia dixerat Ætolum can... non plane ſpernendum eſſe, quamvis bellicoſæ ... nationi ineptus ſit, ſi quidem ſagacitas, quæ mult... eo, *præcipua in venatu eſt* (ut loquitur Plinius) ... *circo* hic, ut robur cum ſolertia coëant, ſagaces c... bellicoſis miſcet. Præcipuus itaque hactenus de b... licoſis ſermo fuit; parcior per intervalla de ſagacib...

qu...

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

um uſum in Ætolo primum conſiderare, & hinc
tè applicare incipit.

. *miſcebo*] Oppianus quoque lib. 1. miſcet qua-
genera, ſed minus accurate, & hoc inſuper πα-
ξάζει, quod addit: ἀτὰρ πολυφέρβεται πάν-
φῦλα μᾶλλον ἢ μονόφυλα. Ratio cur mixta ge-
prævaleant ſimplicibus colligenda ex Ariſtotele
1. de gener. animal. cap. VIII. ſi cui altius
ſophari lubeat, quàm ut ea contentus ſit, quam
edit Poëta: *ex omni florem virtute capeſſunt,*
uitur natura favens. Sed quod generoſiſſimos
ex Moloſſis & Laconicis mixtos ab Ariſtotele
ib. probari ad Oppianum notaverit Vir doctus,
on invenio. Hoc comperi, illi & Xenophonti
tos quidem fuiſſe canes ex feris mixtos, pri-
autem Gratium ex diverſis canum gentibus
m genus proferre. Itaque non contra Xe-
ontem & Pollucem ſimplicia genera commen-
ppianus, ut alter quoque apud eum obſervat
pres, ſed contra ſolum Gratium. Recenſet ta-
& mixtos Ovidius inter Actæonis canes, *patre*
eo, ſed matre Laconide natos. De ſemiferis au-
nfra ſuus dicendi locus erit.

XCIV. *Quondam*] non ſtatim à prima mixtura,
ltero vel tertio fœtu, ut de ſemiferis Indorum
us tradit Philoſophus. Xenophon de Laconi-
leganter: ἐν πολλῷ δὲ χρόνῳ συγκέκραται
ῶν ἡ φύσις.

. *mater*] canes fœminas hic omnes ſagaces con-
t, mares bellicoſos. Maſculam virtutem merito
rit. Fœminis etiam ſagacitatis plurimum ineſ-
ſus docuit. Vnde forſan ſagaces fœminino ge-
ſemper ponunt Græci, & priſci Latini: aliquan-
c quemvis venaticum, quia tales. Non pari
qua Gratius, peritia in miſcendis canibus uti-
ppianus, cum & ſexum non diſtinguit, & ſaga-
um ſagacibus, bellicoſos cum bellicoſis coire
jubet.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

jubet. Qua inſcitia & in παράδοξον illud inc
quod optima ſimplicia genera eſſe dicat.

CXCVII. *Moloſſo*] ſiquidem Ætola tam *vana-
gua* & clangoſa ſit, quanto clamoſiores catuli
& Moloſſo naſcerentur, ſi etiam is talis eſſet,
lem inconſultò facit Lucanus lib. IV. cum dicit
net ora levis clamoſa Moloſsi? Gratius autem
modo ut latratu abſtinerent, ſed etiam ut ſimul
licoſi fierent, cum Moloſſis miſcet Ætolos, ut
lonos qui *Martem odere* cum Hyrcanis, Vmbro
rifugas cum Gallis, & viceverſa ut bellicoſi, qui
inconſulti, *ſenſum agilem* apiſcerentur.

CIC. *leve opus*] Hinc quoque patet de belli
canibus hactenus egiſſe, & illud venationis *mag
opus* dignius pro majeſtate Romana habuiſſe Ro
num vatem. Dorcas & lepores ſectari nunc *leve*
ideo vocat. Vnde ridere aliquando ſubiit, quam
peroſè magnus Xenophon leporinam venatio
inſtituit! quantum indaginis & caſſium in ea
dat! quam gravia præcepta tam levi militiæ præ
bat! ut tacitè ſe gerant, & quovis modo quam c
rimè animalculum conficiant! Egregiam vero
dem & ſpolia ampla, ſi quis *infelicem beſtiolam
puſculum timidum tanto fortaſſe prædabitur app
tu*, ut merito hoc perſtringit Ioan. Sareſberie
Damas figere etiam leve quid cenſet Hyppolitu
ore Romano Senecæ:

nunc veloces
Figis damas leviore manu.

Ignoſcat tamen aliquis Britanniæ venanti hæc,
ferocioribus animalibus vacua jamdudum eſt. Ig
ſcat & Bataviæ noſtræ, quæ jam primum venatio
tirocinium facit cum Aſcanio ſuo, non defect
utique ubi Æneas ille factus erit.

CC. *dorcas*] inuſitatior hæc vox à δὺρξ, δόρκ
non à δορκὰς, unde *dorcades* fecerunt Latini. Glo
veteres: δορκὰς, *damma*, *capriola*. Ita ſcribebant
tt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

pro *damæ, capreolá*. Nam δόρκοι & ἰόρκοι
ppianum diverſa ſpecies eſt, nec *damæ* reddi
nt à docto interprete, quorum perpetuum e-
n eſt, *timidi damæ*, ut hic *pavidi dorcæ* vel
Sed monſtro ſimile eſt, quod apud Plinium
ib. VIII. cap. LIII. *de ſemiferis animalibus:*
damæ & pygargi & ſtrepſicerotes. Sed illa
hæc tranſmarini ſitus mittunt. Quid, an da-
ur nullæ in Italia? Falſiſſimum, nec Plinius
quam ſcripſit. Reſtituendæ eo loco *chamæ*
r, ignotiores & ſemiferæ beſtiæ, ut ipſo no-
rriti ferre eas non potuerint librarii, tam hic
libi. Sed cap. XIX. ejuſdem lib. meliores
SS. adhuc ſervant: *Pompeji Magni primum*
nderunt chama, quem Galli rufium vocabant,
pi, pardorum maculis. De quo alibi.

1. *Petronios*] Extat lex Burgundionum, *De*
Veltrais, aut Segutiis, aut Petrunculis, quæ
abet: *Si quis canem veltraum, aut ſegutium,*
unculum præſumpſerit involare, jubemus ut
us coram omni populo poſteriora ipſius oſculetur.
, he! ridete, ô boni venatores, & hanc quo-
inter Platonicas leges veſtras ſeſquipedalibus
enotate. Sed ad rem. *Petrunculi*, & *Petronii*
ſunt, canes veloces ſimul & ſagaces, non à
aliqua, ſed à qualitate nomen ſortiti. Feſtus
dis: *Petrones, ruſtici à petrarum aſperitate, &*
dicuntur. Petronii hinc Romanorum fami-
Petronii canes, quia ita *ſolidos calces* habent
infra in cane ſuo requirit Gratius) ut petras &
etiam illæſim percurrant. Εὔποδες hi vocan-
nophonti cap. VII. qui & alibi canes per aſpe-
nontoſa agitari præcipit, ut tales fiant. Idem
enophon ſequitur cap. XXV. Merentur plane
omen minores & velociſſimi inter ſagaces An-
m canes, quos à velocitate *fleethownds*, ſive no-
ialecto *vliethonden*, vocant. Vtuntur his per
mon-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

montana & nuda gignentium loca, ubi & ipſi l
res minores & diverſicolores à reliquis (quales i
lares omnes eſſe tradit Xenophon cap. XII.) v
citate quoque & degyrandi calliditate multum
pollent, & vix à Vertagis ſive leporariis capi
poſſunt. Sed & Petrunculi illi, qui veſtigiis eo
non minus celeriter quam ſagaciter inſtant, hau
cile trihorio minus talem aliquem defatigant,
Lincolnienſi montium æquijugi tractu aliqu
ipſe vidi. Vt & Petronii hic velocium claſſi adſc
& ſagaces fuiſſe, ex ſequentibus colligere eſt: *qua
tronius bene gloria conſtat*, inveniendi & inveſtig
puta latentes feras. Reprehendit in Petroniis p
Gratius quod taciti accedere feras nolint, ſed c
gore nondum conſpectas citare. Hoc quoque
cet Anglicis Petrunculis convenit, qui ſimula
veſtigia incidunt, unanimi & continuo clango
decurrunt. De quo mox dicam. Nunc amplius
jas ſit hic *Petronius* diſpiciamus. In Italia *fama*
tum cognitum fuiſſe Gratii ævo ipſa hic verba f
faciunt. Gallis etiam non videtur attribui p
quorum canes bellicoſorum primos poſuit m
Eadem ratio cur Britanniæ non aſſcribendus ſit.
que ignorata patria illius adhuc fuit, & ex Belgi
riginem traxiſſe, quod in præfatione dicebam,
non abſimile eſt. Reſtant enim ejus generis adhu
Flandria, ubi ante aliquot ſæcula adeo hæc viguit
natio, ut ipſi Principes ſaltuum præfecti vocari
recuſaverint. Alterum argumentum, quod Belga
pori venando deditiſſimi ſimus, cui & hic inſe
Petronios dicit Gratius. Nam quod Belgicum
nem in apros immiſerit Silius, ἀκυρόλογον eſt
in Præfat. notavi; quanquam ſagacem dici tole
le aliquatenus ſit.

Ib. *Sicambros*] Hi certè populares noſtri ſunt,
rito *volucres*, quia *venticanes* eos vocamus, qu
Diana apud Callimachum habet Θοάσονας

ex

κυνοσουρίδας, *Veloces Spartæ catulos*, quibus res ibi venatur: uti noſtrates plurimum in le- quoque exercentur. Talem proculdubio in-oluit Naſo Metam. I.

anis in vacuo leporem cum Gallicus arvo
t. || inhæſuro ſimilis jam jamque tenere
rat, & extento ſtringit veſtigia roſtro.

e Celtico non poſſe intelligi, ex iis quæ dixi ſtum eſt. Et Gallo-Belgicum noſtrum, ſi cur- & lepori inhærentem videas, non poſſis ex- delineare, quam in illis fecit Ovidius. Ex hac uerunt Vertrachæ ſive Vertagi, ut ſtatim di- innotuerant jam veloces hi aliquatenus & O- Nam Pollux Κελτικοὺς inter γενναίους re- s non videtur hos intellexiſſe, ſed quos Celtas ocavit Gratius. Et quanquam illius ævo jam os ſatis fuiſſe credibile eſt, minus tamen mi- n de eorum venatione nihil ſcripſiſſe, cum iores & Xenophontem maxime in iis, quæ de one libro V. collegit, ſequatur. Idem de Op-enſendum, ne ſecius quicquam de tanta illius ate dicamus, qua venationem tractavit: ſi qui- merito ſuo inter Græcos poëtas primas ei attri- luſtris Criticus. Ille, ut plurima, ita & de Gal- anibus dicere quidquam neglexit, qui jam à honte juniore in ipſa Græcia agitati fuerant. nim æquum eſt ut propter Oppiani negligen- centior, quam ſtilus ſcriptumque ferunt, te- abeatur hic non infimæ Græciæ author. De editione mea Græcorum κυνηγετικῶν, Θεῶ ον, latius diſſeram.

III. *Vertraham*] Mirum nemini videbitur, barbaræ voces in Latium delatæ non literas t ſed totas ſæpe ſyllabas diverſas acceperint. ola id infinita manifeſtant. E Belgio noſtro ita um demigravit hæc cum cane appellatio. Hoc facilius ex Xenophonte juniore quam etymo- logiam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

logiam aſſignare eſt. Tradit ille cap. III. hoc can
genus Vertragos Gallis (Belgicis puta) dici à ve
citate. Vnde Gerardus Voſſius ὁ πάνυ filius
vertit mihi olim, dum fata Deusque ſinebant, à v
tigh ſive *veerdigh* , quod promptum nobis ſignifi
Vertagum, ut apud Martialem ſcribitur, poſſe ded
Melius ſane quam Cajus à *vertendo* , vel ab *agi*
vertendo Farnabius, vel à *feram trahendo* Turneb
aut denique, quod ineptiſſimum , à *ventis trana*
ventranam è ſuo ſibi cod. petitam Barthius, qua
Latio ſit , derivant. Sed fallitur quoque Xenop
ille, quod à celeritate eos denominet. Quod ign
facile poteſt cum homini Græco, & linguæ Galli
ut & in aliis adverti, imperito, tum quod corrup
ad eum ea appellatio venerit , quàm primitus in
tium delata fuit. Integrior, aut ſaltem minus co
pta eſt , quæ hic apud Gratium legitur. Integ
fuiſſe auguror , *Veltracha* , quod hodie *Veltb*
diceremus. *Velt* campum ſignificat. Idque Burg
diones in *Veltrai* jamdudum , & etiamnum in
tro ſuo Itali, quæ à *Veltracha* formata, expreſſer
Ita illi canes hos veloces, quia per campeſtria & p
na venantur, vocarunt. Nam in montanis aut ſi
ſtribus locis , ubi ſtatim à conſpectu ſe ſubdu
poſſunt lepores, nullus horum uſus eſt , qui ſolo
ſu, non odoratu , venantur. *Racha* Saxonibus
nem ſignificavit. Vnde Scoti hodie *rache* pro c
fœmina habent , quod Anglis eſt *brache*. Nos v
brack non quemvis canem , ſed ſagacem vocam
forſan κατ᾽ ἐξοχὴν ut *venatio*, & *venaticus* pro
gaci , quod in prolegomenis obſervabam ; & *ve*
tor canis pro ſagaci apud Silium. Lex Friſica anti
bracconem & *barmbracconem* pro accipitrario
fuit tit. IV. de quo alias. *Veltracha* , abiit itaque
Vertracha, & *Vertraha*, quod hic habemus pronu
tiationis an librariorum errore non facile dignoſc
eſt Nam quod *Veltrahum* hoc loco citet Lindenb
gi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

g, ab ipſius ingenio eſſe credo, cum *Veltraum* le-
git in Burgundionum legis additamento tit. x.
non mirum eſt antiquam vocis formam jam ab
retro ſæculis ſervari, cum gens ea etiamnum
ra antiquæ Gallicæ linguæ veſtigia habeat, quam
Gallorum populi, qui à Belgio & Germaniâ re-
tiores; qui quò Italiæ propinqui magis erant, eò
lius ſermonem patrium immutaverunt. Nam
trem etiam in Salica & Alemannorum legibus in-
ire eſt; unde in Gloſſis *Veltra*, & hodie *Veltro*
lis. De quibus ad Xenophontem. Videri alicui
ſit *Veltracham* hic apud Gratium quoque integrè
ptum fuiſſe, cum in Notis Tyronis ac Senecæ ex-
ſſe *Veltragam* legamus: niſi quod *Veltagra* (quaſi
gicè *Veltjager*, ut, *Venator curſu canis*, Maroni
eid. XII.) perperam excuſum eſt. *Veltraga* au-
n & *Veltracha* eodem modo pronuntiantur. Sed
traha ab illis poſitum eſt, qui *Vertragum* apud
os legerunt. Martialis apophor. *canis Vertragus:*

Non ſibi, ſed domino venatur Vertragus acer,
Illæſum leporem qui tibi dente feret.

omnino legendum ex MS. cod. Leidenſi, ut po-
tior vocula *racha* vel *raga* agnoſci aliquatenus
ſit. Vulgo *Vertagus*. Sed forſan adeo non recens
c mendum eſt, ut inde jam ad Firmicum perve-
rit lib. V. cap. VIII. *Similiter & nutritores ca-*
m Moloſſorum, Vertagorum, & qui ſunt ad vena-
nes accommodati. Vertagos enim ibi expreſſè pro
ocibus, ſive *Veltrachis* poſuit. Quodque *Vertra-*
aſſcribit Martialis, plane noſtris canibus lepora-
convenit, qui cum & cuniculos, ut plurimum,
nantur, vivam prædam, aut ſaltem nullatenus læ-
n ad dominum ferunt. Vnde facile veram lectio-
m Martiali reddere eſt lib. III. Epigr. XLVII.

Leporemque illæſum Gallici canis dente.

lgo etiam in opt edit. *læſum* ἀπερισδιονύσως.
ec rectius ἐπακτῆρα reddit in apophoreto illo Il-

luſtris Scaliger Ioſephus , ad quod reſpexit hoc lo
Martialis. Vnde videri poſſit jam crebriores pau
tim in Italiam deveniſſe. Non tamen ex fœtura
abundaſſe, quæ extra patriam in pleriſque ferè ca
bus plurimum degenerat. Quare identidem ex ſ
quemque gente petere , optimum cenſent optimi v
natores.

Ib. *macula falſa*] Sæpe fit, ut albos vel lucidi
feris apparentis nimium coloris canes fuligine pi
gant illi , qui lucrum etiam ex nocturna venatio
captant. Ita intelligi poſſe locum hunc innuebat m
hi nuper Illuſtris Boſwelius. Nec tamen diſplic
ſibi faſſus eſt pro ea, qua mecum agit , comitate ſu
quod *pictam macula falſa* , pro diverſicolori int
pretarer. Solent enim optimæ *Veltrachæ* nigris f
viſque mixtim virgis luporum luciorum terga pot
ſimum referre, ita tamen ut nec virgæ , nec macu
propriè dici poſſint. Idque apertè ſignificat Xen
phon junior cap. III. οὕτω ταῖς ποικίλαις ἐπα
θεῖ τὸ ποικίλον. *ita in variegatis ſublucet macu*
ſum quid, vel ut ex Gratio reddam , *ita in pictu fa*
quaſi ſubnitent maculæ. Hinc etiamnum viden
Angli canes hos *grayhounds* vocare , id eſt, ſub
ſcos vel nigro & albo mixtos, quod nos *graw* di
mus. Enimvero vernaculam ſuam male conſul
Cl. Cajus, cum *grehundes* ſcripſit, quaſi à *gre*, qu
præcipui gradus hi inter canes ſint. Nec debuit l
cum hunc ſuſpectum habere ὁ πάνυ Stephanus Sch
diaſm. lib. IV. cap. I. cum & Xenophontis illa i
dem propoſuiſſet, unde plenam lucem capit Gratiu

CCIV. *Ocyor*] Oppianus de Agaſſæo: Ῥίμφ' ἔθε
πτέρω ἐναλίγκιος. Sed ſignificantius Veltrachæ c
leritatem , ut oportebat , exaggerat noſter. Qua
tumvis rapidiſſimum quid excogitaverimus , i
ipſum, dum cogitamus , affectus mentis noſtræ ſiv
ἐπίνοια antevertit. Ita animalia omnia celerita
vincit hoc canum genus. Vnde manifeſtum ſatis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

n eſſe *Veltracham* vel *Vertagum* Martialis, canem
em *tumularium* vocamus, ut Cajo & Farnabio
peram acceptum. Hi ſaltu, illi curſu excellunt.
d Gratium imitatur & exprimit ſimul Claudianus:

Quantum non jaculum Parthi, non impetus auſtri,
Non leve ſollicitæ mentis diſcurrit acumen.

CCVII. *preſſantes gaudia*] Videtur hic ordo verrum eſſe, *quod ſi gaudia diſſimulare, ferasque maro luſu preſſantes taciti accedere poſſent*, &c. ut hic nſus ſit: quod ſi inventas ad cubile ſuum feras non ratu ſuo excitare, ſed potius taciti accedere, &, m jam tempus eſt, preſſare excitatas etiam latratu), poſſent, illis Petroniis palmam attribuendam :. *Diſsimulare gaudia* contrarium eſt ei quod indicit: *effecta levi teſtatur gaudia cauda. Preſſare as*, ut ſtatim, *premit inventas Veltracha feras*. Si σύγχυσις hæc non arridet, ita diſponat: *mao prenſantes gaudia luſu Diſsimulare*, (gaudia ſciet ἀπὸ κοινοῦ repetenda) *feras tacitique accedere ſent*. Sed *diſsimulare feras*, ut in aliis editionibus tinguitur, Inductoris, non gregariorum canum : & propriè tumulariis noſtris canibus conveat, qui circumeuntes cuniculum, & ſtrictiore pauim gyro adpropinquantes, roſtro in terram demiſ, alteroque oculo in diverſa intento, aliud ſe ageſimulant, donec incautum derepente inſiliunt. on adverſabor equidem, ſi quis ſic quoque hæc inligi velit, ſed laude prorſus fraudem hanc carere enophonti τῷ δεῦτέρῳ & Anglorum venatoribus tus aſſentior.

CCVIII. *tacitique accedere*] Olim hæc lex venanis fuit, ut cum ad cubile ſive πρὸς τὰς εὐναίας νη ferarum inveſtigatio fieret, latratu abſtinenm eſſet; maximè cum jam propè ipſam feram eſt. Hoc enim eſt quod *tacitos accedere* velit Grais, quodque in Acarnane laudatum, etiam in Ætocane ſupra requirebat, quodque infra præcipit, *ne*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

voce laceſſeret hoſtem. Sed præceptum illud ad ſingu
lum canem inductorem proprie pertinet, ut ibi o
ſtendam. Hic vero cum totum agmen incedit, qui
obſervari olim conſueverit, diſpiciendum. Cum pro
pe cubile eſſent, ſubſiſtendum canibus aliquantun
erat, ne diſcurſu eorum excitatus lepus abſenti vena
tori conſpectum venationis auferret. Qui ut tempo
ri accedat, motu caudæ vel alio quovis ſigno id per
cipit. Si vero proſiliat citius lepus, latratu hoc ſigni
ficandum eſt. Hinc tralaticiè apud Nonnum Dio
nyſ. XVI. cani ſuo Nicæam inventuro hoc præci
pit Bacchus:

Παρθένον αἴκεν ἴδῃς, ταχὺς ἔρχεο μάρτυ
σιγῇ,
Ἢ νοερῇς ὑλακῇσιν ἀπαγγέλλων Διονύσῳ.

Nimirum ut ſi inventa contineat ſe, tacitus id ſigni
ficet: ſin fugiat, latratu annunciet. Ita prorſus in ve
natione, ut inventam feram, modo prope ſit vena
tor, tacitis ſignis primum arguant; cum vero à cu
bili ſe proripuit, latrantes eam inſequi etiam antiqu
omnes præcipiunt. Et quamvis è conſpectu abieri
tamdiu quam πρὸς τὰ δρομαῖα ἴχνη inveſtigati
vel redinveſtigatio peragitur, latratu & clangore in
ſiſtere, legitimum. In bellicoſa autem ſimulac con
ſpecta fera eſt, latratu & clamore prodenda eſt vena
tori, & ipſi quoque bellicoſi validè adlatrare conſuê
runt, ut accuratè in Hippolyto ſuo expreſſit Seneca

— at vos laxas
Tacitis canibus mittite habenas:
Teneant acres lora Moloſſos,
Et pugnaces tendant Creſſæ
Fortia trito vincula collo.
At Spartanos (genus eſt audax,
Avidumque feræ) nodo cautus
Propiore liga. Veniet tempus
Cum latratu cava ſaxa ſonent:
Nunc demiſſi nare ſagaci

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

Captent auras, luſtraque preſſo
Quærant roſtro.

[illegible]e tota aſſcripſi, cùm propter elegantiam & quia [illegible] multum faciunt, tùm ut videremus quam bene [illegible]ationem intellexerit Lucanus, qui ita hæc con[illegible]nxit lib. IV.

[illegible]enator, tenet ora levis clamoſa Moloſſi,
[illegible]partanos Cretaſque ligat; nec creditur ulli
[illegible]ilva cani, niſi qui preſſo veſtigia roſtro
[illegible]olligit, & præda neſcit latrare reperta,
[illegible]ontentus tremulo monſtraſſe cubilia loro.

[illegible]et Hippolytus famulos ſuos aprum illum, quem [illegible]m ante deſignavit, venari, eoque ſe accingere. [illegible] bellicoſæ venationi commendat merito Mo[illegible]os, Cretas, Spartanos. Sed quia illi cominus pu[illegible]turi ſunt, præmittit tacitos canes qui cubile feræ [illegible]eſtigent, ne latratu ullo præmaturè nimium exci[illegible]r. Tum autem latratu omnia miſcenda eſſe edi[illegible] cum deprehenſam feram bellatores illi aggre[illegible]itur. Moloſſi itaque ligantur, quia ad graviora [illegible]a, non ſagacitati, inſerviunt. Quod duplici er[illegible]e confudit Lucanus, cum & *levem* & *clamoſum* [illegible]erit, ut alibi oſtendi. Porro quando illud *tempus* [illegible]*iet, cum latratu cava ſaxa ſonent*, ſi *præda neſcit* [illegible]*are reperta?* Quanquam enim ſagaces ſint, in [illegible]licoſa venatione ad conſpectam feram latratu in[illegible]gere permiſſum illis eſt, ut ſupra dixi. Halieutico:

Et produnt clamore feram, dominumque vocando
Increpitant.

[illegible]quitur ibi de ſagacibus venationi bellicoſæ inſer[illegible]ntibus, ut ſequentia manifeſtant: *quem ſi collatis* [illegible]*git armis, Inſequitur*, &c. Sed Lucanus illa ad [illegible] ὁπτικὴν traxit, quibus Seneca πολεμικὴν in[illegible]it. Quo reſpectu hoc quidem ferri poteſt, quod [illegible]atu abſtineri velit. Suffragatur ei hic Gratius, & [illegible]que Plinius, in iis quæ alibi jam adduxi. Aliter [illegible]o Xenophontis junioris & Longi ævo. Nam & ſa-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

gaces in ipſa inveſtigatione latrabant non minu quam in perſecutione ſive etiam ad cubile ducentia quæ εὐναῖα ἴχνη vocantur ibi, ſive currentis leporis veſtigia i. τὰ δρομαῖα ſublegerent. Vnde ii veteri Epigrammate eſt:

Et canis in ſomno leporis veſtigia latrat.

Eo jam abinde modo Britannici canes leporem plurimo latratu venantur, & quanto vocaliores, eo laudatiores habentur. Nec verentur ſcilicet optimi venatores, ut tardius accedente identidem latrantiun agmine proripiat ſe vitæque horam unam & alteran extendat lepus, cujus non de pelle aut pulpa, ſed contentione tantum luditur. Ne ideo Vertragis ſuis ſagaces poſthabeat ille Xenophon. Nam hodie in Anglia ſagaces nobiliſſimi quique exercent; Vertragi autem leporem conficere, indignum bene nato parum abeſt quin habeatur.

CCIX. *Metagontes*] Magnus Geſnerus à *Metagonio* Libyæ urbe hos denominatos eſſe ariolatur, ut ſint Libyci canes, quos laudat Nemeſianus. Quo modo tamen *Metagontes* inde formari poſſint non video. Stephanus, à quo illud petiit ὁ δεῖνα, poſuit τὸ ἐθνικὸν, Μεταγωνίτης. Vnde fiunt *Metagonitæ*, non *Metagontes*. Sed vox hæc pura puta Græca eſt, ut ſupra *ancones*, & ſexcenta id genus alia formarunt Latini. Intelligit enim canes ſemiferos, qui ex fera & cane geniti paulatim in diverſum quoddam genus coaleſcunt. Apertè hoc infra oſtendit, cum Hagnonem dicit ex Thoë *ſemiferam prolem* finxiſſe, cui & hic ſtatim *Metagontem* aſſignat. Et poſtquam talem etiam fœturam miſceri hortatus eſt, ſubdit: *prodantque tibi Metagonta parentes*. Itaque μετάγοντες dicti, quia multo tempore & fœtu μετάγεται καὶ συγκέκραται ἡ φύσις αὐτῶν, ut fere de canibus ex vulpe ſemiferis loquitur Xenophon cap. 11. Sed & aliæ ſunt tralaticii hujus generis ſpecies. Quarum primam ex tigride & cane mixtam ſupra habuimus. Altera ex

oë & cane, vel ex vulpe, aut etiam cum lupo etur, ut infra dicam. Præterea λεοντομιγεῖς ad- Pollux. Sed quod ex urſo & cane novum genus, d Vrcanum vocat, formet Cajus, exemplo & ſi- rorſus caret.

CX. *Ad veſtram*] *virtutem*, ex proximo repe- am. Dicit enim Spartanos & Cretenſes canes Metagontium virtutem proxime accedere. *Spar- Creta non patria vulgo*, & vilibus canibus, *ad ram virtutem promittit*, jactat, & comparat alu- os ſuos *non vile genus*. Poterat probari Barthii jectura; *Ad veſtrum non vile genus*, niſi peſſime interpretatus fuiſſet, quaſi verò dicat Gratius, Metagontes nec Spartanos nec Cretenſes ſe pares mittere.

CCXI. *Sparta*] malim ego: *nunc patria vulgo rta.* non vulgarium, ſed omnium fere canum gò patria habita Sparta, & crebra eorum men- vulgò occurrit. Xenophon hos ſolos ſagaces vit. Primos eos poſuerunt Pollux & Nemeſia- s. Sed & propter robur paſtoribus deliguntur d Varronem & Virgilium: ut merito eos *genus dax avidumque feræ* vocaverit Seneca. Et Silius apros quoque armavit. Lib. I. *Spartanus latra- us actus aper.* Præterea, quia cuivis venationi mmendabiles erant, *Veloces Spartæ catulos* voca- t Maro Georg. III. Idem quoque *Amyclæum ca- m*, pro quovis bono cane in genere poſuit, ut ob- vat Iulius Philargyrus ad eundem lib. Duas eo- m ſpecies agnoſcit Xenophon cap. III. Caſto- s & ἀλωπεκίδας. Illæ à Caſtore; hæ quia ex vul- & cane primum progenitæ. Sed Ariſtoteles lib. III. cap. XXVIII. in genere Laconicos canes ἐξ λώπεκος καὶ κυνὸς mixtos eſſe dicit. Vnde Pollux uoque omnes ἀλωπεκίδας eſſe tradit lib. V. cap. V. quod inde eſſe exiſtimo, quia Caſtoriæ cum vulpinis lurimum coëuntes paulatim in unum genus coa-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

luerint. Pollux ibidem: ταύτας δ᾽ ὁ αὐτὸς οὗτος ποιητὴς καὶ ἀλωπεκίδας λέγει, καὶ μιξαμβροὺς τὸ γένος ἀλωπεκικωτέρας. Ita corruptiſſimus locus dudum à me reſtitutus, cujus rationem alibi expoſui. Hæc autem ideo adduxi, ut videri melius poſſit, an non Gratii mens fuerit, Spartanos & Cretenſes canes ad Metagontium genus formandum commendare. *Ad veſtrum genus* miſcendum Sparta & Creta promittunt alumnos ſuos, *non vile genus*. Siquidem & vulpini illi Metagontes ex Spartanis canibus primitus mixti fuerint.

Ib. *Creta*] robore, odore, & curſu, æque ac Laconici, excelluerunt pariter Cretenſes canes. *Pugnaces Creſſæ*, Senecæ. Vnde & Xenophon ad aprariam venationem eas adſcivit. Sagacitatem in illis præcipuam agnoſcit alter Xenophon cap. III. & adeo celebre ac primum inter ſagaces hoc genus eſſe exiſtimavit, ut nullo alio uſum Xenophontem majorem videatur crediſſe. Verum ille, ut dixi, Laconicos ſolos in communem venationem aſſcripſit: & in aprariam demum Cretenſes canes. Celeritatem in his arguit, quod eorum aliqui, ἵπποισιν ὁμήθεες ἀγχιστῆρσι, quos probat Oppianus, πάριπποι indigetarentur ideo, teſte Polluce, velut apud Xenophontem juniorem legitur, ἱταμοὶ, ἀπὸ τοῦ ὀξέως. Ælianus lib. III. de animal cap. II. κύων Κρῆσσα κούφη καὶ ἁλτικὴ, καὶ ὀρειβασίαις σύντροφος. καὶ μέντοι καὶ αὐτοὶ Κρῆτες τοιούτους αὐτοὺς παραδεικνύουσι, καὶ ἄδει ἡ φήμη. Fuerunt enim ipſi primi venatores, ut ſuperius dicebam. Quare mirum non fit ſi & canibus eorum *ducti hac ab origine mores*. Ita modò pari dolo Acarnanes & canes eorum comparavit noſter, & Moloſſis à gente ſua innatam generoſitatem deducit ibidem Ælianus. *Totas* itaque *per artes* apti fuerunt canes Cretenſes, & antiquiſſimi procul dubio. A quibus originem duxerunt Carici, eo forte tempore, cum adhuc in Creta ſub Minoë

age-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

…nt ipſi Cares. Sunt enim ejuſdem generis Cre-
… Carici, agminatim & cum latratu venari ſoli-
… Xenophonti credimus τῷ δευτέρῳ. Imo &
… Varius hoc dixerat, ſi per librarios licuiſſet.
…s ejus luculenti de Cretica cane ſuperſunt apud
…robium lib. VI. cap. II. ita legendi:

…u canis umbroſam luſtrans Gortynia vallem,
… veteris potuit cervæ comprendere luſtra,
…evit in abſentem, & circum veſtigia latrans
…era per nitidum tenues ſectatur odores:
…on amnes illam medii, non ardua tardant,
…erdita nec ſeræ meminit decedere nocti.

…tè vulgo: *circum veſtigia luſtrans Æthera.*
…CXIII. *lorum*] Dicit primum Hagnona cane in-
…ore ad venationem uſum fuiſſe, qui loro per
…re aptato ſequentem venatorem per veſtigia ad
…um cubilia ducit. Plinius de canibus: *Scruta-*
…veſtigia atque perſequitur, comitantem ad feram
…iſitorem loro trahens. Sic intelligendus Ennii lo-
… apud Feſtum, in quo *vinclo aptam venaticam* di-
… ſed non *aëno*, ut reſtituere eo loco voluit Illuſtris
…iger. Quo enim æneum vinculum venaticæ, ni-
… ſtrepitu ſuo feras excitet, antequam ad cubile
…edat? Veteres libb. habuerunt *venenox* & *venox*,
…le *velox* formari poterat. Ego ſcriptum fuiſſe con-
…o: *vinclo venatica pernox Apta ſilet.* Quæ infra
…us explicabo. Seneca Thyëſte Actu III.

Sic cum feras veſtigat, & longo ſagax
Loro tenetur Vmber.

…liqua cum Ennianis infra abſolvam. Sed primum
… ipſo loro videamus. Xenophon in mundo canum
…ſt collaria ita accommodat: οἱ δὲ ἱμάντες ἔχον-
…ς ἀγκύλας τῇ χειρὶ, ἄλλο δὲ μηδέν· οὐ γὰρ κα-
…ῶς τηροῦσι τὰς κύνας οἱ ἐξ αὐτῶν εἰργασμένοι
… δέραια. Hæc paulo diverſè exprimit Pollux
…p. IX. τὸ δὲ περιδέρραιον ἐξῆπται στενοῦ ἱμάν-
…ος, ὃς κατὰ τὸν κυνάγχην ἐξηγκύλωται, καὶ ἀπὸ

τούτου ἄγεται ἡ κύων. Quæ ita vertit interpres: *Sed collarium à tenui loro dependet, quod ad canis ducem tenditur, & ab hoc canis ducitur.* Fortaſſe propius mentem Pollucis, quam verba, quæ alium ſenſum formant. Κύναγχον ille pro κυνηγῷ ſumpſit, ſine exemplo. Geſnerus ὁ πάνυ dubitat an non pro collari variandi gratia, quam affectat, poſuerit Pollux. Sed nec eo ſenſu vox illa uſpiam occurrit. Heſychius κυνάγχην, τὸν διὰ χειρῶν δεσμὸν quibuſdam dici docet. Vnde & hic κυνάγχος pro ἀγκύλη Xenophontis poſitus videatur, atque ita vertendum: *Collarium vero tenui loro alligatur, quod per anſam inflectitur,* &c. Aut ſcribendum omnino: ὃς κατὰ τὸν κυναγωγὸν ἐνηγκύλωται, id eſt, *quod per anſam à venatore tenetur:* ut paulo ante ex Xenophonte præcipit canes ſemeſtres venatum educi vinctos ἱμάντι μακρῷ ἐνηγκυλωμένῳ, ut egregie reſtituit Geſnerus. Atque ei potiſſimum uſui lora hæc ductitia videtur adhibuiſſe Xenophon, cum in leporis venatione plurimus ſit, ad quam ita inſtitui quidem catuli, non autem inductores ſinguli, ut ad majores feras, exigi ſolent. Vtrovis modo lorum in ſummo anſam habere, & collari annecti ſufficit. Sin ita teneri debuit, ut cum opus eſſet dimitti ſubito in feram & exſolvi canis poſſit, legendum eſt: ὃς κατὰ τὸν κυναγωγὸν ἐξηγκύλωται. *quod verſus ductorem extenditur.* Nam eo uſu ſolet lorum per annulum collaris medio ténus tranſmiſſum utroque fine dupliciter teneri, ita ut uno eorum manu dimiſſo exſolvatur canis, & lorum ex annulo elapſum apud venatorem maneat. Quod ideo à *ſlippe* vocant Angli, ab elabendo. Et plurimum hujus uſum olim quoque fuiſſe dubitari non poteſt, ſive cum bellicoſi canes, donec exurgeret fera, in promptu ita haberentur, ut in apraria venatione Hippolytus eos diſpoſuit apud Senecam:

Teneant acres lora Moloſſos,
Et pugnaces tendant Creſſæ

For-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

Fortia trito vincula collo.
[..]nductoris impetum ita quoq; coërcet Oppianus:
αὐτὰρ ἐπακτὴρ
[..]αὶ μάλα νιν θύνοντα βιησάμενος τελαμῶσι.
[..] cum *titulos*, id eſt, ſtationes ſuas partiti veloces,
[..] Xenophon junior inſtituit cap. XX. ſimulac ex-
[..]at lepus ex proximo tantum immittendi, ne ſi-
[..] incurſent, loro vincti educerentur. Quod & in
[..] venationibus hodie obſervari paſſim conſuevit.
[..]b. *celſa cervice*] imo *preſſa*, ut Seneca ibidem:
[..]*aque preſſo quærant roſtro*. Sed nihil mutandum.
[..]*im cervicem* in ipſo cane, non in actu, laudat; ut
[..]a: *Sint celſi vultus.*
[..]CXIV. *Bœotius Hagnon*] videtur hic fuiſſe pater
[..]hyos, quem Hagnium vocat Apollodorus. Vnde
[..]*niaden* Tiphyn indigetavit Val. Flaccus. Bœo-
[..]n illum fuiſſe ex Hygino ſcias fab. XIV. *Tiphys*
[..]*rbantis & Hymanes filius, Bœotius: is fuit guber-*
[..]*or navis Argi*. Cur tamen Phorbanta, pro Ha-
[..]ne, illi patrem faciat, nondum didici. Patria illi
[..]ſpiorum locus Aphormion in Bœotia, teſte Ste-
[..]no. Hinc ipſe Tiphys *Theſpiades* dicitur Vale-
[..], & Hagnonem forte ita appellavit Gratius: *Ha-*
[..]*n Theſpiades*. Nam quod *Aſtilides* ex ſuo ſibi cod.
[..]at Barthius, quia *Aſtilus* ruſtici nomen eſt apud
[..]lpurnium, riſu magis quam fide dignum eſt. Plu-
[..]de hoc Hagnone, aut venatione & cane ejus fru-
[..]à quæras. Quod Hagnonem canis nomen ex Gra-
[..] male citaverit Vir doctus ad Callimachum, for-
[..]ſe ab eo eſt, quod inter Vulcani canes Hagnon ali-
[..]is nominetur apud Mythologum.
[..]CCXIIX. *Vidit, qua propior*] *Vidit artes, qua pro-*
[..]*r patuit via*, pro, vidit qua artibus propior patuit
[..]. Helleniſmus eſt, ut apud Mellitiſſimum Ana-
[..]conta:

Ἐγὼ δὲ τὰς κόμας μὲν,
Εἴτ' εἰσὶν, εἴτ' ἀπῆλθον,
Οὐκ οἶδα. id eſt κατὰ λέξιν·

Ego

Ego ſed meos capillos,
An ſint mihi, vel abſint, Ignoro.

Qualis illi propria eſt ſermonis inaffectati ἀφέλεια Plauto nihil familiarius. Sed & poſterioris ævi Iuvencus Lib. IV. *cunctos ſi credere fas eſt,*
Quod tua labentes poßint præcepta negare.
Quæ vulgo peſſimè diſtinguuntur. Dionyſius Cato in moralibus diſtichis: *vitulum ſine creſcat aratro.* Sed hæc illis digna, qui Catonem prælegunt.

CCXIX. *vaſa tenentia*] Pollucis caput III. eſt περὶ συνεργῶν κυνηγέτου καὶ σκευῶν, quæ verbotenus & *turbam comitem* & *vaſa* Gratii referunt. Sed *vaſa tenentia longe*, ſunt ex Aurelio, *longoque meantia retia tractu*: non quæ feras ex longinquo tenent, ut nugatur Interpres. *Tenere* abſolute, eſt perſtare. Rufus Feſtus Avienus Ora maritima:

Hinc ſunt columnæ pertinaces Herculis:
Abila atque Calpe (hæc læva dicti ceſpitis,
Libyæ propinqua eſt Abila) duro perſtrepunt
Septentrione, ſed loco certæ tenent.

Ita legenda hæc vulgo corruptiſſima. *Pertinaces* dixerat, quia *loco certæ tenent*, & perſtant. Niſi quis malit *pertinacis Herculis*, ut poſtea, *efficacis*. Noſter infra: *Mille tenent peſtes.*

CCXX. *Vnus*] Expeditiſſimus & frequens olim hic cum ſingulo cane inveſtigandi modus, quoniam facilius quoque *unus* & haberi & duci potuerit, ne tantopere Hagnonem ideo extollat Gratius. Excerpta Gloſſarum cap. de Beſtiis: *Canis* κύων, *Inductor* ἐμβιβαστής, *Index* μηνυτής. Non dubium enim eſt, quin talem ſignificaverit Gloſſographus, qui per veſtigia inducit inquiſitorem. *Ductor* vocatur in Lege antiqua Alamannorum Tit. LXXXII. *de canibus Seuſiis.* §. 2. *Qui illum ductorem, qui hominem ſequentem ducit, quem Laitihunt dicunt, furaverit,* XII. *ſol. componat.* Vnde facile defendi poteſt contra Dalechampii manum, quod de Gallorum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

canibus dixerit Plinius : *quorum greges ſuum*
ue ductorem è canibus & ducem habent. Quan-
n non ex lyciſcarum genere, aut Gallicus ſemper
t inductor. Fuit tamen ex ſeuſiorum fere gene-
t colligere eſt ex Lege Bojar. Tit. XIX. §. 1. *Si*
canem ſeucem, quem Leithunt vocant, furaverit,
& §. 3. *Si autem ſeucem, qui in ligamine veſti-*
n tenet, quem Spurihunt dicunt, furaverit, &c.
is, & *ſeuſius*, detorta ſunt ex *ſeguſius*. Ita vide-
canem inductorem, quia *hominem ſequentem du-*
vocaſſe recentior Latinitas, aut Galli fortaſſe ex
i-Latino vocabulo deduxiſſe, quaſi *ſecutios.*
nquam non canes, ſed venator ſequitur. Sicut &
ακτῆρες ipſi venatores dicuntur, cum potius ita
ictores canes dicendi ſint. Nam quod *Seguſios*
allica gente denominari conjecerit magis quam
ruerit Xenophon junior cap. III. mihi nondum
ſuaſum habeo. Eſt enim oppidum tantum *Segu-*
m, ſive *Seguſio*, ut apud Ammianum ſcribitur.
od paulatim in *Seuſia* & *Suſa*, ut hodie vocatur,
ortum poſſit videri, & inde *Seuſios* dictos. Niſi
à verba legis aliud innuerent. Tum ſi à Seguſiana
nte nomen habuiſſent, ita etiam communi idio-
ate indigetaſſent eos Galli, & Germani. Sed ex
gibus eorum conſtat à M. retro annis *laitihunt*
re leithihunt vernaculà ſua dixiſſe, quod hodie nos
hont, id eſt, *ductorem* canem nuncupemus. Verum
his ſuo loco, ubi ſimul & alterum errorem Xeno-
ontis illius oſtendam, quod Seguſios omnes ſaga-
s fuiſſe exiſtimaverit. Nunc autem videamus cur
Bojar. lege *ſpurihunt* dicatur, *qui in ligamine veſti-*
um tenet. Hodierno idiomate ita vocatur canis ac-
pitrarius, qui ibidem §. 6. *bapichunt* vocatur. Sed
eurhont videtur genus omnium inveſtigatorum di-
endum eſſe, & κατ' ἐξοχὴν pro eo, qui fetas inve-
igat. *Spoor* nos veſtigium, & *ſpeuren*, inveſtigare di-
imus. Galli vero *limier*, quaſi à *limbo*, ſive ligami-

ne,

ne, quo tenetur, vocant. Vnde & Angli detorquen ſuum *lyemmer*. Non autem ab Anglica voce, u Cajus ariolatur. Qui hoc quoque fallitur, quod hun ab *inquiſitore* diverſum facit. Cum ille, quem ſic vo cat, *inventor* dicendus proprie ſit. Hic autem, quen *ſpeurhont* vocari dixi, verbotenus *inquiſitorem* ſi gnificet. Sed Plinius ipſum venatorem, qui ab e ducitur, *inquiſitorem* vocavit; Græci ἐπακτῆρα. Homerus Odyſſ. T.

Οἱ δ' ἐς βῆσσαν ἵκανον ἐπακτῆρες· πρὸ δ' ἄ αὐτῶν
Ἴχνη ἐρευνῶντες κύνες ἤϊσαν.

Heſychius: Επακτῆρες, κυνηγοὶ οἱ τοὺς κύνα ἐπάγοντες, καὶ δίκτυα, καὶ δόλους. Sed quomodo poſſunt dici ἐπάγειν τοὺς κύνας, qui ipſi à canibu ducuntur? aut quid ad inquiſitorem pertinent retia aliaque, quibus ſeorſim præerat δικτυαγωγὸς? Me lius ſane Scholiaſtes Sophoclis ad initium Ajaci Maſtig. περιέλκονται γὰρ τοὺς κυνηγέτας αἱ κύνε ἐπὶ τὰ ἐπαγόμενα. παρ' ὃ καὶ ἐπακτῆρας θέλουσι ἔνιοι αὐτοὺς καλεῖσθαι, ὡς ἐπαγομένους ὑπὸ κυνῶν. Sed doctiſſimus Grammaticorum Heſychiu ἀπὸ τοῦ ἐπάγειν, non ἀπὸ τοῦ ἐπάγεσθαι voluit deri vari ἐπακτῆρα. Itaque ſic canis ipſe potius dicen dus erat. Quod τῷ πάνυ Scaligero quoque in men tem venit, cum ἐπακτῆρα, pro cane vertit in Mar tialis illo: *domino venatur vertagus acer*, θηρᾷ τῷ κτήτορι δ' ὀξὺς ἐπακτήρ. quanquam male *verta gum* pro cane inductore accepit, ut ſuperius nota bam. Verum ἐπακτὴρ ſemper pro inquiſitore, v συνεκδοχικῶς pro venatore ponitur. Vt viceverſ *ſeguſius* canis, qui ſequentem ducit.

CCXXI. *ferarum Paſcua*] Seneca eleganter:

Qua comitatæ gregibus parvis
Nocturna petunt pabula fœtæ.

perperam in opt. edit. legitur, *feræ*. A loco illo, ub noctu paſcitur fera, commode ſemper incipit inve

ſtiga

..., quæ ad cubile inveniendum fit. Græci hanc ...ὰ εὐναῖα ἴχνη vocant, quia illa deſinit ſimul ...ubile perventum eſt. Talem hic nobis inſti... ...tius uſque ad v. CCXLVI.

...XXII. *per fontes*] Xenophon c. XI. τὰ ῥεῖθρα ...anibus luſtrari vult, quia, ut ſubjungit, ἔστιν ὅτε ...ύνουσι τὰ ῥεύματα, καὶ ὑποκάμπτουσι, καὶ ...ύονται εἰς φάραγγας. Quod de leporibus ...n ad omnes feras extendi poteſt. Nam φά... ſunt, *quas trivere, latebræ.* Et flumina non ...lepores, ſed cervi ſæpiſſime tranant. Quare ...es hic luſtrat Metagon, & hoc in Gortynia ca...lavit Varius apud Macrobium:

...amnes illam medii, non ardua tardant.

...autoritatem capere poſſit antiqua ſcriptura li...m apud Plinium: *Scrutatur veſtigia atque per...ur, comitantem ad feram inquiſitorem loro tra... quamvis aquam tranſiliens ſe occultaſſet.* Vbi ...legitur: *qua viſa quàm ſilens & occulta, quàm ...cans demonſtratio eſt,* &c. Quod contra ve...nis legem eſt. Nam excitata & viſa fera clarâ ...xcipienda eſt, ut ſupra jam cœpi dicere, & por...endam.

...XXIII. *Primæ lucis opus*] hoc inter omnes ve...i peritos convenit, ſummo mane venationem ...andam eſſe, præſertim ſi πρὸς τὰ εὐναῖα ...ea inſtituatur, ut hic fieri dixi. Homerus O... XIX.

...μος δ' ἠριγένεια φάνη ῥοδοδάκτυλος ἠώς,
...έν ῥ' ἤϊσαν ἐς θήρην, &c.

...gnificantius Apollonius Rhodius lib. IV.

...μος δ' ἀνέρες ὕπνον ἀπ' ὀφθαλμῶν ἐβά-
λοντο
...ρόται, οἵτε κυνέσσι πεποιθότες οὔποτε νύκτα
...γχαυρον κνώσσουσιν, ἀλευάμενοι φάος
ἠοῦς. quæ ſic verti:

...empore quo medios oculis depellere ſomnos

Ducto-

Ductores ſuevere canum, nec ſtertere longum
Gaudent, ſed primæ radios prævertere lucis.

Quid Latini quoque in eo admonuerint ad fine
Aureliani Cynegetici dicam. Hic vero Maronem
examen ducam, quod, cum videatur Homerum
qui, *jubare exorto* cunctantem adhuc Didonem *ta-*
dem venatum eduxerit lib. IV. Nam quod *jubare e-*
ortum de Heſpero interpretetur Servius, ad mente
Virgilii non facit, cum jam *ſurgens aurora* præceſſ
rit, & omnino referri hoc debeat ad illa præmiſſa:

In nemus ire parant, ubi primos craſtinus ortus
Extulerit Titan, radiisque retexerit orbem.

Poſt ſolis ortum igitur venatum exierunt, non D
do tantum, ne quid fœmina in comptu ſuo mora
excuſet, ſed Æneas, Aſcanius, & Trojana juventu
Quid, an decori obſervantiſſimus vates neſcivit pr
mæ lucis hoc opus eſſe? Potuit ab Homero ſcire
qui poſtquam Vlyſſem cum ſociis eo tempore, qu
in adducto loco videre eſt, exeuntem in ſaltus pe
duxiſſet, ita demum orientem ſolem canit:

Ηέλιος μὲν ἔπειτα νέον προσέβαλλεν ἀρουρ
Vix primis tandem radiis ſol perculit agros.

Fortaſſe culpabilis Maro iis ſit, qui temerè cenſur
ſuæ tantum vatem ſubjicere ſolent. Ego ſtrenue ca
ſam illius ſuſcipiendam potius exiſtimo. Hieme
fuiſſe cum venatio illa inſtitueretur, colligere eſt e
iis quæ morandi Carthagine cauſam dederant Ænea

Dum pelago deſævit hiems & aquoſus Orion.

& cum Dido illi ingerit: *hiberno moliris ſidere cla-*
ſem. Hieme autem ante ſolis ortum veſtigia nimi
gelu aut frigore mortua ſunt, & à ſole iterum reca
leſcere debent, antequam odorem reddant. Ideo or
to aliquantum ſole mature ſatis exitur. Imo vel ipſ
meridie. Oppianus lib. I.

Χείματος δ' ἐν μεσάτῳ μέζου ἤματος ἀ-
χνώοσοιο.

Sed hoc tardè nimis, quia ſolis calore veſtigia deſer
vent

videbimus proximo verſu. Sufficit igitur ut
quantum ſolvatur. Super quo egregie ratio-
Xenophon ὁ πάνυ cap. VIII. Ideoque ve-
prodituro edicit cap. XVII. ut æſtate quidem
em exeat, hieme vero cum ſole oriente : reli-
ni tempore μεταξὺ τέτε. Nam olim toto
enabantur, contra quam boni ſolent venato-
ad Nemeſianum dicam. Imo & totos dies,
multam ſæpe noctem nimia aviditate perſeve-
Oppianus paulo ante:

ποτὲ δ᾽ ἑσπερίε, ποτὲ δ᾽ αὖτε καὶ ὄρφνῃ
ρας ὑπ᾽ ἀκτίνεσσι σεληναίης ἐδάμασσαν.

nunc veſpere, nunc quoque noctu
ivagæ domuere feras ad lumina Phœbes.

erito Flaccus, cum alias venationem ſumma
ffecerit, reprehendit lib. I. Ode I.

manet ſub Iove frigido
ator teneræ conjugis immemor,
viſa eſt catulis cerva fidelibus,
rupit teretes Marſus aper plagas.

Scholiaſtes : *Dicit alios ſtudio venandi ple-*
e in ſilvis pernoctare. Vnde facile intelligi po-
ur *venatica pernox*, canis ſagax dicatur Ennio
a emendatione : aut cur in Gortynia cane lau-
rius quod, *nec feræ meminit decedere nocti.*
XXIV. *Intemerata*] Sequitur apud Apollo-
continuo:

ἢ πρὶν ἀμαλδῦναι θηρῶν σίβον ἠδὲ καὶ ὀδμὴν
ηρείην, λευκῇσιν ἐνισκίμψασα βολῇσι.

temerata legant ut ſigna vapore ferino,
æ nondum calido perfudit lumine Titan.

ec interpretari liceat, ut commode cohæreant
præcedentibus, & ſenſum potius quam verba
amur. Hinc tralaticiè Sophocles in limine A-
Maſtig. κυνηγετοῦντα καὶ μετρούμενον ἴχνη τὰ
ς νεοχάρακτα. Vbi doctiſſimus Scholiaſtes ad-
notat:

notat: ὁπόταν γὰρ νεωστὶ αἱ ἀποχωρήξεις τῶν ζῴ-
γίνωνται), μᾶλλον ἐπακολουθοῦσιν οἱ κύνες, π
ὑπὸ ἀνέμου ἀφανισθῇ ἡ ὀδμή. Ita leg. non οἱ κ
νηγέται. niſi poëticè dictum putemus, ut θηρη
ρες κύνες Callimacho, ἀγρευτῆρες Nonno, &
nator canis apud Maronem & Silium. Seneca H
polyto:

> *Dum ſigna pedum roſcida tellus Impreſſa tenet.*

Quæ ſuaviſſimè imitatur Aurelius noſter:

> *Venemur dum mane novum, dum roſcida tellus*
> *Nocturnis calcata feris veſtigia ſervant.*

CCXXV. *Turba loci*] ſi qua fuerit eo loco turb
tio, vel multitudo veſtigiorum in diverſa tende
tium, majore gyro acceſſus abituſque feræ inter
cat, ut cognoſcat qua abierit. Sed de veſtigiis ad c
bile ducentibus hæc intelligenda ſunt, quæ pro
hac illac paverint feræ plurimum in paſcuis earu
conturbata eſſe ſolent. Aliter paulo cum πρὸς τ
δρομαῖα ἴχνη turbatio incidit, quia hac parte a
cedere, alia abire ſolent agitatæ feræ. At cum à p
ſcuo ſuo ad cubile redeunt, eadem qua acceſſera
redire plerunque ſolent, niſi paſcentes forte in dive
ſa aufugentur. Eodem tamen modo intricata veſ
gia circuire debet canis, ut egreſſum eorum reperi.
Turba hæc veſtigiorum Xenophonti cap. XVII. u
ad cubile inveſtigatio inſtruitur, διπλᾶ καὶ τριπλ
ἴχνη dicuntur, ut etiamnum ſuo idiomate eam a
pellant Angli. *Secare ſpatia* dicuntur Xenophon
περιφερόμεναι διὰ τὰ αὐτά, διὰ τῶν αὐτῶν
ἐπηλλαγμένα, περιφερῆ. Quæ perperam inte
pretatus eſt Vir doctiſſimus. Περιφερῆ ἴχνη, ſu
veſtigia congirata. Nam hoc ſæpe paſtum prodeun
tes feræ faciunt. *Secare* autem proprie dixit noſter
cum tota paſcua circumeuntes canes ex parallelo i
accedentis vel abſcedentis, quæ eadem ad cubile du
cunt, veſtigia incidunt. Imitatur enim Xenophon
tem cap. XVIII. ut ego illa diſtinxi, ne videatur ea

den

ſtra repetiiſſe, quæ cap. præcedenti haben-
um illa ad primam inveſtigationem cubilis
nt. Hoc vero cap. XVIII. currentis veſtigia
do recuperanda ſint, docet. Quæ haud ob-
quitur Gratius, ubi infra pro lege obſervanda
quæcunque hic in Metagonte laudat.
XXV. *egreſſu*] feræ videlicet è latibulis, inquit
us. Quæ arguunt quam parum in hiſce intel-
e, quæ aliis interpretari voluit. *Egreſſum* ve-
um puta à loco illo, in quo turbata erant, ad
procedentium. Qui ſimul ac repertus eſt ὁ
περιχαρὴς τῇ εὑρημίᾳ ὤν, αἰκάλλει τὸν δε-
ην, καὶ φιλεῖ τὼ πόδε, ut tradit Ælianus, ſed
thoritate incertum. Nec enim hoc fieri un-
obſervavi, ſed contra ut egreſſu reperto nihil
ti canes ſummo cum ardore ſpatiis incumbe-
ut hic Gratius, & Xenophon quoque cap. XVII.
runt.
XXVI. *Incubuit ſpatiis*] *Spatia* vocat trami-
ive egreſſum veſtigiorum, qui πρὸς τὰ εὐναῖα
ex eſſe ſolet. Alter quo ad paſcuum accedit fera,
quo è paſcuo ad cubile ſuum redit. Non aliter
n in circo duo utrinque ſpatia ſunt; primum,
d à carceribus ad primam metam, ſive deflexio-
, decurritur; alterum, quo iterum ad carceres
tur. Vnde *ſpatia* dicuntur quoque ipſæ decurſio-
, quæ per illa ſpatia fiebant. Egregia itaque tra-
one duplicem veſtigiorum tramitem *ſpatia* vocat
ter. *Spatia extera*, quæ ſtatim habuimus, eſt tra-
s ille qui extra turbam loci continuus procedit,
nunc eum incumbere dicit. Eandem phraſin ea-
n in re infra repetit: *incubuit ſpatiis ad proxima*
ſis. Quare in proximo: *qualis permiſſa Lechæis*
τὸ κοινοῦ ſubintelligi debet, *incubuit ſpatiis*, ut fre-
enter hoc occurrit in Gratio. Niſi elegantia illa
piamur, quam loco huic ineſſe docuit Cl. Grono-
us, ſi ita diſtinguatur: *Incubuit, ſpatiis qualis perm.*
Lechæis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

Lechæis. Qui egregiè hæc obſervavit, & ab inte
tis audacia vindicavit.

CCXXVIII. *ſpes ambitioſa*] Quia, ut in Ha
ticis eſt, *capiunt animis palmam, gaudentque tri*
pho. De equis Theſſalicis ſuo loco plura dicam
& hæc attentius conſiderabuntur.

CCXXX. *nimio favore*] aut cum *fruſtra ni*
properat furor, qui latratum, *malignum officium*,
citat; cui hæc lex dicta, *ne voce laceſſeret hoſtem*:
cum *virtus irrita damno eſt*, quia feras taciti acc
re non poſſunt; cui præcipitur, *ut ſignis occulto*
guat hoſtes. Ita mutuo hæc inter ſe reſpondent
incomparabili methodo connexa ſunt à ſummo
te, ne tamen affectatum quidquam adverti po
Tanta tuis, Grati, reſpondet ab artibus ergo Gr

CCXXXI. *ne voce laceſſeret hoſtem*] Incon
nimis inductor canis, urſos inveſtigans apud Op
num lib. IV.

> ἐπὴν εἰς ἄκρον ἵκωνται
> Εὔπλανέος στιβίης, θηρὸς δὲ πανάιολον εὐν
> Αὔληχ' ὁ μὲν θρώσκει παλάμης ἀπὸ θηρη
> ρος,
> Οἰκτρὰ μάλ' ὑλακόων, κεχαρημένος ἔξο
> θυμόν.

Non enim fieri poſſit, quin excitaretur illo latr
fera, antequam retia & formido diſponerentur. S
oblitus eſt ejus, quod ipſe lib. I. monuerat:

> Μηδ' ὑλάειν ἐθέλοιεν, ἐπεὶ μάλα θηρευτῆρ
> Σιγὴ τέθμιός ἐστι, πανέξοχα δ' ἰχνευτῆρσι.
> *Nec latrare velint; quoniam venantibus apta,*
> *Sed mage quærendis optata ſilentia luſtris.*

Xenophon ὁ πάνυ, cujus ad inveſtigandum edic
ex cap. VII. in compendium redegit noſter, hoc qu
dem non præceperat; ſed obiter cap. IV. ubi canun
vitia recenſet, reprehendit eos, qui μανικῶς περι-
φερόμενοι ὑλακτοῦσι περὶ τὰ ἴχνη, ὅτε εἰσπί
πτουσιν εἰς αὐτά, ἀφρόνως καταπατοῦσι τὰ
αἰσθή

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

...τῆς. Ex quibus tamen colligi non poteſt la... in canibus ſuis damnaſſe, ſed potius τὸ ἀ-... ſive nimiam vocis intentionem, qua opus non ...ſi ad veſtigiorum recuperationem ſignifican-... Vnde apparet cur vocalibus canibus uſum fuiſ-... ...nophontem τὸ δεῖνα dicat alter ſynonymus. ...item Gratius ab illo hic diſcedat, evidens ra-... . Ille totum ſagacium canum agmen inſtruit, ...mper cum latratu hodie quoque inveſtigant. ...ſter hanc ſingulo inductori cani legem poſuit, ...e feram laceſſat inter inveſtigandum. Nec id-... ...hibuit maturo luſu gaudia ſua prenſare, & la-... ut fieri oportet, feræ bellum denunciare. Sed ...nihil de eo dixit, quia tantum ϑύναμα ἴχνη ad ...nſtrandum cubile hic inſtruit. Ita accipienda ...ue illa Lucani, jam aliquoties à nobis exagitata:

& præda neſcit latrare reperta
...ntentus tremulo monſtraſſe cubilia loco.

...cubile quærere, unica Inductoris cura eſt. Re-... , quæ huc ſpectant, Inductoris officia egregie ...ibit Ælianus lib. VIII. de animalibus cap. II. ...ηγεῖται δὲ τοῦ κυνηγέτου, ἱμάντι μακρῷ προ-... ...μένος, καὶ ῥινηλατεῖ τῆς φωνῆς ἔχων ἐγκρατῶς ...σιωπῶν. Hoc quidem de ſilentio, quod inveſti-... ...oni tribuitur. Quando autem prope feram ſe eſſe ...ificaverit venatori, ut is indagine ſtatim cubile ...dat, & excitandæ feræ tempus eſſe agnoverit, ...κεῦθα δὲ καιροῦ ὑλάκτησεν ἡ κύων· νοεῖ γὰρ αὐ-... ...τηνικαῦτα ἡ βοὴ εἰς ἀνάστασιν τοῦ συὸς ὑποθή-... , ἵνα ἐμπέσῃ φεύγων, καὶ τοῖς δικτύοις κατα-... ...θῇ. *Tum opportune allatrat canis, quia voce opus ...ntelligit ad excitandum ſuem, ut præcipiti fuga ...tia incidens capiatur.* Quare neſcio quid illud ...quod in cane tali admiratur Plinius: *qua fera vi-... ...iam ſilens & occulta, ſed quam ſignificans demon-... ...io eſt, cauda primum, deinde roſtro.* Non enim ... , ſed latente adhuc fera cauda & roſtro ſe prope

cubi-

cubile eſſe arguere debet, ut proxime videbi[t] Gratio, à quo illa habere, ſed male percepiſſe tur Plinius. Niſi illi meliorem lectionem redd quam ex vett. codd. modo adduxi. Sed ne pe quidem luſtri odore, nedum fera viſa, adeo ſ tinere ſolet canis, quin aliquo gannitu, & quaſi vocis eliſione gaudia ſua teſtetur. Hoc ἐγ κλαγγάνειν vocat Xenophon cap. XIX. non i ctum ab ullo interpretum, ut ibi oſtendam. C nus lib. IV. ubi inductorem ad cubile perdu ita loquitur de hoc gannitu: ὁ μὲν θρώσκει π μῆς ἀπὸ θηρητῆρος Οἰκτρὰ μάλ' ὑλακόω χαρημένος. Sed nimis hæc ad latratum acce cujus intempeſtivitas feram excitaret, antequa ret indago. Melius lib. I. κνίζει τε κεχαρμέν V. DVI. Hinc animam recuperabit elegans, ſe ploratus fere, Ennii locus, quem partim eme modo, confutata Scaligeri conjectura. Qui c quidem ex diverſo petita illa inter ſe cohære derat in Conjectaneis ad Varronem:

animuſque in pectore latrat:
*Veluti ſi quando vinculis venatica venenox **
*Apta ſolet * ſi forte ex nare ſagaci*
Senſit, voce ſua nictit ululatque ibi acuta eſt.

Sed nimium ab hac veteri ſcriptura, & ab li mente diſceſſit. Ego, partim quoque de meo ſarcienda hæc conjicio:

animuſque in pectore latrat,
Sic veluti, quamvis vinclis venatica pernox
Apta ſilet, luſtrum *ſi forte ex nare ſagaci*
Senſit, voce ſuem nictitque ululatque ibi acut
Et citat abſentem, cupiens diſcriminis, hoſte

Quæ veſtigiatim ſequitur Seneca Thyëſte Actu

Sic cum feras veſtigat, & longo ſagax
Loro tenetur Vmber, ac preſſo vias
Scrutatur ore: dum procul lento ſuem
Odore ſentit, paret, & tacito locum

R

ſtro pererrat : præda cum propior fuit,
vice tota pugnat, & gemitu vocat
ominum morantem , ſeque retinenti eripit.

x cur dicatur Ennio, vide ad v. CCXXIII. Non n adeo mihi hoc placet , quominus dubitem an patria canis venaticæ interciderit, vel etiam no- *Venaticam* abſolute poſuit, ut *Vmber* Senecæ, lio lib. III. *aut exigit Vmber Nare ſagax è calle* :. & *pernix Venator Lacon* , ibidem. Vnde & Ennium refingi poterat : *venatica pernix.* Quã- nim pro ſagace ponatur *venatica* , ut *venaticus* Plauto, poteſt & *pernix* dici, quia multum lau- n ſagace quoque velocitas habet , ut ſupra mo- *Suem* non tantum Ennius, ſed & Seneca, & Æ- s in hac ſingulari inveſtigatione nominaverunt, proprie, ut addit hic, τοῦτο ἐπὶ συῶν καὶ ἐλά- ν δρῶσεν οἱ κύνες. *Nictit*, non *nictat*, ut Scali- placuit , ſcripſiſſe Ennium arguit Feſti ex hoc annotatio: *Nictit canis in ferarum veſtigiis levi- anniens.* Hoc Senecæ eſt : *gemitu vocat Domi- morantem.* Cave ita accipias , quod ex Halie- alibi adduxi: *dominumque vocando Increpitant.* enim de aperto latratu agitur , quo agminatim eſtigantes canes feram excitant, vel forte τὰ δρο- μαῖα ἴχνη perſequuntur. Sed huc referri debet illud cani: *& præda neſcit latrare reperta.* Id eſt ex Æ- no τῆς φωνῆς ἔχων ἐγκρατῶς. Scilicet , ut addit canus, *contentus monſtraſſe cubilia.* Quamvis nec ſatis ἀπορία illa , quam aliquoties in hoc lo- notavi , excuſetur. Melius dixiſſet : *& præda* tum *latrare repertâ contentus.* Solent enim & hi luctores repertam aut viſam feram valide allatra- ut vidimus ex Oppiano.

CCXXXII. *propioris*] propria ſignificatione , vi- iorem ac primò obvium denotat , non facilio- n , ut Barthius commentatur. Edicitur itaque à giſlatore noſtro, ne concepto ſemel odore deſiſtat ,

ſed

ſed iiſdem veſtigiis continuus inhæreat, etiam
viorem prædam facilius, aut aliam aliquam è
gio propius habere poſſit. Quare merito in
ctore hoc laudavit Ælianus: καὶ πάλιν τοῦ ἐξ ἀ
ἰχνεύσεως ἔχεται, καὶ πρόσω βαδίζει ἔστ' ἄν
κηται πρὸς τὴν κοίτην. Quæ pari modo co
xit Silius lib. IX.

Noc ſiſtit, niſi conceptum ſectatus odorem
Deprendit ſpiſſis arcana cubilia dumis.

Vnde imperitiæ argui poſſunt illa Oppiani lib
Ἐξοπίσω δ' εἴπερ τι νεώτερον ἀθρήσειαν
Ἴχνος, ἐπειγόμενοι τόγε αὐτίκα καγχ
λόωντες
Λῃθόμενοι τοῦ πρόσθεν.

Videtur enim id in inductoribus laudare, quod
ne accidat, cavet Gratius. *Propioris lucri pignora,*
veſtigia propius latentis feræ. Verbotenus enim
nophontem expreſſit cap. IV. ὑπολαμβάνουσαι
τοῦ πρόσθεν τὰ ἴχνη παραλείπουσι τοῦ λαγώ.
plexa propioris lucri pignora derelinquunt primo
ctus. Eleganti traductione *pignora lucri* vocat, v
gia feræ quaſi oppignoratæ per veſtigia ſua, ac c
lucrandæ, uti infra etiam: *ne prima faventem pi*
ra fallant.

CCXXVIII. *offenderet*] παραλείπῃ ex Xe
phonte. Senſum, quem hiſce ineſſe aperui, offe
non tantum, ſed conſpurcat turpiter Barthii co
mentum. Si enim ea verbi vis eſt, quam ille at
buit, non dubitem ſubſcribere Gronovianæ co
cturæ, *offundere.* Sed *offendere primos actus* eſt τῆς
ἀρχῆς ἰχνεύσεως ἀπέχεσθαι. Quæ id faciunt, P
luci dicuntur, ἐπαναχωρεῖσθαι ἐκ τῆς διώξεως, κ
παραλιπεῖσθαι τὸ θηρίον. Inſtare autem primis ac
bus, ἐπευθύνειν τὰ ἴχνη idem dixerat antea. Luc
tius lib. I. *Quæ ſemel inſtiterunt veſtigia certa via*
Solent enim boni inductores veſtigia ſemel conc
pta, etiamſi alia quantumvis recentiora aut olen

mag

..gis ſubinde occurrant, conſtanter perſequi, do-
.. ad id quod indagare occeperant, ſive hominem,
..m ad fures etiam deprehendendos iis utuntur An-
.. ſive feram, delati fuerint. Quibus contraria ſunt
.. Oppiani modo citata.

..CCXXXV. *domus ferarum*] Nonius de var. V. S.
..ſtra dicuntur ferarum habitacula. Virgil. Ænei-
..libro III. vitam in ſilvis inter deſerta ferarum
..ſtra domoſque traho. Videtur enim artis vocabu-
.. eſſe, ut Angli lepori *ſedem*, nos *cubile*, ſed preſ-
.., qualia caſtrenſia ſunt, attribuimus. Galli, quie-
..ocum, ſive in quo jacet. *Quietes* Lucretius lib. I.

..Namque canes ut montivagæ perſæpe ferai
..Naribus inveniunt intectas frunde quietes.

..od tamen idem *ſaxea tecta*, ut Barthius, aut *in-*
..ta cubilia frunde, ut Giſanius obſervat, feris at-
..uerit, nemo illis credet qui Lucretium ipſum
..v. vel oculo jaculo inſpexerit. Quale & Ritterſ-
..ii παρέργημα, cum canes fœminino genere di-
.. fuiſſe ex Lucretii adducto loco probare voluit,
.. ſi *mõtivagæ* ad canes referri debeat, quod male ex
..anii Indice hauſerat. Nam Lucretius ad feram re-
..t, ut l. II. bis occurrit, *montivagum genus ferarum.*

..CCXXXVI. *Vt ſciat*] Dubito utrum ad canem,
.. venatorem referri debeat. Si ad canem, jubetur
..iligenter indagare, ut certo ſciat an propè feram
.. Sin ad venatorem, jubetur canis ſignis arguere
..ultos hoſtes, *ut* hic *ſciat*. Ita infra, *Admonet*,
..a venator, vel Hagnon ille, cujus diſciplinæ hæc
..nia ſubjiciuntur. Quare erratum eſt ſive typorum
..: Viri docti, qui hoc loco citat: *Vt ciat.*

.. b. *ſignis arguat*] fallitur idem, ſi hic *argutarium*
..em inſtrui putavit, qui inter veloces accenſetur
..l. Bojariorum. Falſus etiam Seneca, ſi hæc ex-
..mere conatus eſt in Hippolyto:

En diva favet! ſignum arguti
Miſere canes. vocor in ſilvas.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

Neceſſario enim hæc de latratu intelligenda ſun
quo advertebatur Hippolytus feram excitatam,
accurrendi tempus eſſe, quia *longo* adhuc *itinere* a
erat, ut ſequenti verſu ipſe dicit. Et *arguti* canes ſu
φιλόφθογγοι, ut vocantur in vet. epigrammate ap
Pollucē. Signa autem, quę Gratius hic dari vult, tac
pręſenti inquiſitori fiunt. Plinius: *comitantem ad ſe*
inquiſitorem loro trahens. Qua viſa quam ſilens
occulta, ſed quam ſignificans demonſtratio eſt, cau
primum, deinde roſtro. Quæ preſſo pede Gratium
quuntur, quamvis ille *occultam* demonſtratione
minus concinnè dixerit, quaſi legiſſet hoc loco: *o*
cultis & ſignis. Imo manifeſta potius ſigna dici d
bent, quia iis ferā ὑποδηλοῦσι καὶ διαδηλοῦσι cane
ut Pollux hoc in illis probavit. Sed fera ipſa *occu*
dici debuit, quia ſimulac *viſa*, non his ſignis, ſed c
more, prodenda eſt. Ita recte *occultos hoſtes* hic p
ſuit Gratius: & Silius lib. x.

Vt canis occultos agitat cum Belgicus apros.

Occultos hoſtes manifeſtis ſignis arguunt, ut dum a
huc occultantur retia circūtendat venator, quod *v*
fera integrum non ſit. Quare & hac in parte evide
Plinii error eſt. Quæ illa ſigna ſint luculenter doc
Pollux cap. x. περιηγεῖται δὲ τῷ θηρευτῇ, κἂν ἐ
γὺς ᾖ τῆς ἀνευρέσεως. ὑποσημαίνειν, καὶ τὰ ἐνδ
ὑποδηλοῦν, διαδηλοῦν. τῇ χαρᾷ τῆς ψυχῆς, τ
πηδήματι τοῦ σώματος, τῇ φαιδρότητι τοῦ πρ
σώπου, τῇ λαμπρότητι τῶν ὀφθαλμῶν, τῇ μ
ταλλάξει τῶν σημάτων, τοῖς ἀναβλέμμασι τῆς ὄψ
ως, τοῖς πηδήμασι τῆς ἐλπίδος, τῇ στάσει τῶν ὤτω
τῷ σεισμῷ τῆς οὐρᾶς τῷ τὸ σῶμα πᾶν ἐπικραδαίνε
Ita legenda hæc. Poſtrema duo ſigna etiam hab
Gratius, & ab eo Plinius, *cauda primum, deinde r*
ſtro. Quare male τὸ σῶμα πᾶν ex Xenophon
ſubſtituit Geſnerus. Nam Pollux illa ſigna non om
nia Caricis agminatim indagantibus, ſed potius ſin
gulo inductori videtur appropriaſſe, atque à Xeno

phon

ponte, ut aliquoties, divertiſſe. Μεταλλάξιν σημά-
ν ex Xenophontis tamen habet cap. VI. ubi in-
pretes quoque σωμάτων legerunt, quo modo &
ad Pollucem legi voluit Geſnerus. Sed σήματα
nino hæc ſunt, quæ Gratius vocat, *ſigna*. Vt Xe-
phon cap. IV. dixerat ἀσήμως inveſtigare, qui
ibus aut cauda immotis oberrant.

CCXXXVII. *levi cauda*] Xenophon cap. VI. &
I. σὺν ταῖς οὐραῖς τὰ σώματα ὅλα συνεπι-
κραδαίνουσαι δῆλον ποιοῦσι τῷ κυνηγέτῃ τὸ
περιχαίρειν, ὅτι τοῦ λαγῶ ἐγγύς εἰσι. Hoc eſt, *levi*
antur gaudia cauda, agili περὶς σεισμὸν. Pollux
pliciter, τῷ σεισμῷ τῆς οὐρᾶς.

CCXXXVIII. *infodiens*] Hoc quivis fere canes fa-
e ſolent, cum prædam ſuboluerunt. Quare mi-
hoc ſignum à Xenophonte aliisque omnibus
termiſſum eſſe.

CCXXXIX. *naribus*] *celſas apprenſare naribus*
as opponitur τῷ *Mandit humum*. illud enim *mer-*
are fit: hoc vero (ut forte leg.) *celſis naribus*: ut
Halieutico: *elatis rimantur naribus auras*, quod
quoque opponitur, τῷ *demiſſo quærunt veſtigia*
ro. Vnde mendi convinci poteſt Senecæ locus:

Nunc demiſſi nare ſagaci
Captent auras, luſtraque preſſo Quærant roſtro.

ribe: *dimiſſi*. Non poſſunt *demiſſi auras captare*,
od *elatis naribus* fit. Itaque & apud Senecam *ca-*
re auras, opponitur preſſè inveſtiganti. Sed ibi,
& in Halieutico, de inveſtigatione hoc dicitur,
vero de ſignificatione inventi cubilis. Quod non
madvertebat meus ille (heu quondam!) Gerar-
Voſſius, G. F. cui hanc reſtitutionem, quod pro
es, nunc *auras* in ed. mea legatur, L. M. Q. acce-
m fero. Sed putabat ille de preſſis naribus nihilo-
nus hæc intelligenda ex corrupto Senecæ loco.
nnino hic de illo geſtu agitur, cum elatis & tre-
lis naribus ipſas auras rimantur, ut propinquam

feram odorent. Hoc Polluci eſt: τὸ ςόμα πᾶν ἐπ κραδαίνειν. Solent enim tremulo roſtro undiqua odorẽ ſectari, ſed maximè eò intendi ubi cubile e ſentiunt. Quare geſtum hunc non naribus ſed ocu attribuit Xenophon, quaſi circumſpiciant an ipſa fe appareat. Hoc eſt quod dixit: ἀπὸ τῶν ἀναβλεμμά των καὶ ἐμβλεμμάτων τῶν ἐπὶ τὰς καθέδρας τοῦ λ γώ. Et Pollux, τοῖς ἀναβλέμμασι τῆς ὄψεως. Æl nus ſimpliciter dixit; καὶ προσωτέρω οὐ πρόεισι, nec u la alia ſigna obſervat. Simpliciter etiam Xenoph cap. XIX. ἀναίρουσαι τὰς κεφαλὰς, ὑποδηλ σαι. Ita reſtitui. Quod vero hoc loco ſcribendu *appreſſat naribus aures* conjecerit Clariſſ. Pythœu videtur ex Xenophonte petiiſſe, qui inveſtigantes c nes dicit ἐπικαταβάλλειν τὰ ὦτα. Nonnus lib. Dionyſiac.

Ὀρθια ὀξυκέλευθον ἐπὶ δρόμον οὔατα τείνων

Verum hoc expreſſè inveſtigantis adhuc eſt, ut ſci hinc venator an odorem perceperit. Quare illos r prehendit Xenophon cap. IV. qui προσίονται ἀσ μως, ὥς τε μὴ γιγνώσκεσθαι ὅτι ἰχνεύουσι. Vbi illos vituperat, qui συνάγουσι τὰ ὦτα, quod eſt *appreſſare aures*. Aut ſi aliud id eſt, non debet tam inter ſigna demonſtrandi cubilis accenſeri, quo primum concepta, non *effecta*, *gaudia teſtatur*.

CCXL. *ut ne*] τὸ *ut* eleganter παρέλκει. Phædr hinc obiter aſſeram lectionem Fab. LXXXI. *ut ne ir te dimiſſum te ſentiam*. Vbi miror quod particu tam innoxia offenſam dederit editoribus, qui com muni conſpiratione eam expunxerunt. Item fab. I.

Qui diſſolutos mores ut compeſceret.

Ea genuina unici cod. Pythœani ſcriptura eſt, pr quo in omnibus fere editionibus, etiam in optim Rigaltiana male ſubſtitutum eſt: *vi compeſceret*. Qua vero illi tam violentum regem, ac ſuo ſibi tergo ma lum accerſere voluerint. Sed ad rem. *Ne prima fa ventem pignora fallant*, idem eſt quod modo: *ne qu*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

nimio redeat jactura favore, & ſuperius: *ſi qua eſt* *fallitur ejus Turba loci.* Nam quæ in Hagnonis ne laudavit, hic nunc in leges vertit. Haud aliter, Xenophon quæcunque præceperat de ſignis c. VI. de inveſtigatione cap. IV. eadem poſtea c. XVII. to applicat.

CCXLI. *aſpretis*] *Orbem aſpretis clauſum*, intelli- ngros ſepibus circummunitos, quorum ad ſepes pxima obeunda ſunt, ut agnoſcat canis, an & qua le ſe proripuerit fera. Hoc ſupra dixerat: *majore ut ſpatia extera gyro.* Hinc Nonnus, niſi fallor, elligendus lib. v. de Actæonis canibus dominum erentibus dicens:

Κύκλαδας ἔνθα καὶ ἔνθα περιτρεχόωσι κο-
λώνας.

Hac illac mediis circumdant montibus orbes.

Maro lib. XI. tralaticiè de Arunte Camillam ve- giatim inſequente loquutus;

Hos aditus, jamque hos aditus, omneſque pererrat
Vndique circuitum, || & tacitus veſtigia luſtrat.

uod cum non intelligeret Servius, inſidiantis id e commentus eſt. Imo omnes ibi à venatione tra- ctæ locutiones. Iam antea quoque dixerat: *mult* *prior arte Camillam Circuit.* Appoſite ſane, quia la Camilla *ſola contenta Diana*, & *cara* illi *ante a- s* venatrix erat.

CCXLII. *acceſſuſque, abituſque*] preſſo pede hoc primit, quod eo loco Maronis vett. libri ſcriptum hibent: *Hos aditus, jamque hos abitus.* Qua ſcili- t fera ad cubile acceſſerit, & qua inde abierit. Τὰ ἰναία καὶ τὰ δρομαῖα ἴχνη. Canes qui acceſſoria curſoria veſtigia non diſcernunt, inutiles haben- r. Idque in Seguſiis culpavit Xenophon junior p. III. τὸ ὅμοιον τῆς κλαγγῆς ἐπὶ παντὶ ἴχνει, τῶν δρομαίων οὐ μεῖον, ἢ τῶν εὐναίων. Εὐναία *bitu impreſſa* vertit Holſtenius, ſecutus Omnibo- um, miſerrimum Xenophontis alterius interpre-

tem. Vtrumq; ineptè. Ita accedentis & cubile ſuur petentis feræ veſtigia vocavit uterque Xenophor Tum maxime cum à paſtu lento gradu domum re dit. Ideo certiora quoque ſunt. Xenophon majo cap. IX. ὄζει δὲ τῶν ἰχνῶν ἐπὶ πλείω χρόνον τῶν εὐ ναίων, ἢ τῶν δρομαίων· τὰ μὲν εὐναῖα ὁ λαγὼς πο ρεύεται ἐφιστάμενος, τὰ δὲ δρομαῖα ταχύ. Pol lux ideo videtur εὐναῖα ἴχνη etiam εὔρεια nuncu paſſe. Niſi gloſſema ſit male infartum à librario. In terpres Pollucis neutrum intellexit. Δρομαῖα ἴχν ſunt quæ cubili ſuo excitata fera relinquit, quæ ple rumque velociter percurrit, & ideo facilius evane ſcunt. Hoc in illis ſignificat Xenophon. Sed no idcirco *velocia* verti debuerunt. Aliquando enim & iis diutius immorantur, prout propius vel longiu inſtiterint canes. De his nihil præcipit Gratius, qu cubilis demonſtratione hanc inductoris inveſtiga tionem terminat. Non enim illius eſt effugientes fe ras curſu conſequi, ſed demonſtratas ex proximo poſtquam indagine cubile cinxit venator, in reti impellere. Hæc *plena* ſingularis inveſtigationis *vi ctoria* eſt. *Abitus* vero ideo notare debet, ut *ſi fort loci ſpes prima fefellit*, & abiiſſe eam deprehenderit venatori hoc ſignificet, ne incaſſum caſſes ſuos tendat.

CCXLIII. *Admonet*] Venator ſcilicet. Nec ſane canibus tanta ingenii vis eſt, ut conjicere poſſint qua abitum inventum iri veriſimillimum ſit. Quapropter venatori etiam injungit Xenophon canes ad recuperanda, ſi forte perdiderint, veſtigia longo gyro circumducere cap. XIX. Hoc enim eſt, περιάγειν αὐτὰς κύκλους πολλοὺς πυκνοὺς ποιούμενον.

Ib. *ſpes prima*] Si forte *prima faventem pignora* fefellerint, & cubile eo quo putabat loco non fuerit, ſed eum circumiens deprehenderit abitum feræ, ſive veſtigia longius inde præcedentia, iis porro incumbit, donec alio majore circuitu loca quæ nondum adie-

erat perluſtrans, in prima veſtigia iterum redeat. enim ſecundo circuitu nullum feræ abitum inve- it, certus fit intra *intactum gyrum* contineri fe- . Hic ſenſus eſt difficillimi in toto Gratio loci, m nemo ex corruptiſſima vulgo ſcriptura expi- ri hactenus potuit.

CCXLIV. *ad proſpera * ſiſer*] *Proſia* forte coa- rat in *proſpa*. Virgula addita hoc abiit in *proſpera*; d fit *proſsima*, ſive *proxima*. *Siſer* adjecta litera & ectis mutuo ſyllabis, fit, *verſis*. Proculdubio itaq; pſit Gratius: *ad proxima verſis*. Barthius, ne ni- l ſciviſſe ingenue fateretur, inſcitiam ſuam ineptia nulavit. Dubium non eſſe, quin feliciter emen- erit, *ad proſpera ſciri*. Scilicet ut non in cubile, in ampliſſimum granarium inducat feram. Qua- i omnes haberent, non facile foris quærerent vi- m, qui domi tam largè ſuppeteret, & actum de natione foret. Eſt autem σιρὸς vel σιῤῥὸς vox æca, vel potius exoterica ex Cappadocia vel Thra- , ſignificans ſpeluncam ſubterraneam, in quam ndi frumenta ſolent. Nec alia ulla notione uſur- tum invenitur, quicquid deliret Barthius. Varro . I. cap. LVII. *Quidam granaria habent ſub terris, luncaſque quas ſiros vocant, ut in Cappadocia & hracia.* Quæ verbotenus ab eo deſumpſerunt Co- mella lib. I. cap. VI. & Plinius lib. XVIII. c. XXX. d quid hæc ad venationem? non magis quam cun- a Barthii commenta, aut canis ad præſepe.

CCXLVI. *Ergo ubi.*] Hic enim canis inductoris ficia deſinunt, quia, ut ille, *Contentus tremulo mon- aſſe cubilia loro.* Cætera venatoris comitumque e- s ſunt; ut puta indaginem circumponere, & vin- as ad retia feras conficere. Ælianus: ϗ περιϊτέ- ν οὐ πρόσσι, puta ὁ κύων· συνῆκεν οὖν ὁ θηρατὴς, ὑποθωΰξας σημαίνει τοῖς ἀρκυωροῖς. οἱ δὲ περι- άλλουσι τὰς ἄρκυς.

CCXLVII. *norit præmia*] Feliciſſimè ita hunc lo-

cum reſtituit Cl. Gronovius. Ælianus lib. VIII cap. II. Κύων ἀγρευτικὸς ἅπας, αὐτὸς μὲν λαβὼν θηρίον ἥδεται, καὶ κέχρηται τῇ ἄγρᾳ ὡς ἄθλῳ ἐὰν αὐτὸν συγχωρήσῃ ὁ δεσπότης. *Canis omnis venaticus ipſe ſibi capta fera plaudit, & præda parte ut præmio fruitur, ſimulac acceſſerit venator.* Hoc *venandi munus* vocat Aurelius. Hanc primam canum laudem eſſe cenſuit in Halieuticis quoque, quam equis antea attribuerat:

Nam capiunt animis palmam, gaudentque triumpho.

Quare non debuit victores hoc præmio ſuo fraudare Xenophon, qui ſuas partes canibus dare neglexit. Hodie exta illis objiciuntur, & ſanguine calido tinguntur roſtra, ut odorem captæ feræ imbibant. Hoc videtur innuiſſe Hyppolytus in optime venatoris munia exprimente prologo illo:

Tum roſtra canes ſanguine multo
Rubicunda gerunt: repetitque caſas
Ruſtica longo turba triumpho.

CCXLIX. *hæc ultima palma trophei*] Quid, Grati, an hæc adeo ampla ſpolia, & egregia trophæa ſunt, feram cepiſſe? Non ideo ſane *Romanis ſolemne viris opus* hoc fuit, ſed quia *utile famæ, Vitæque & membris*, olim his artibus futuri duces imbuebantur, ut ex Flacco & Plinio ſcimus. Sed ſecutus noſter (utinam non hic) Xenophontem fuit cap. XXVI. qui miſeram lepuſculi capturam venationis ſummam æſtimans, ita concludit: ἔστι γὰρ θηρατικὸν μὲν, φιλόπονον δὲ, τὸ ἐκ παντὸς τρόπου ἑλεῖν ταχύ. Quod in primævis venatoribus ferri poterat, quos ipſa natura hunc primum acquirendi modum docuit, & *ſpoliis corpus veſtire ferarum*, & *diteſcere præda*, ut divinè canit Lucretius lib. V. Oppianus quoque lib. II. Centaurorum ſæculo aſſignat quod ἐπιδόρπιον εὕρατο θήρην. *quæ cœnas venanti præbeat, artem.* Quare juri gentium non recte aſſcribitur,

tur, *quod nullius eſt, id naturali ratione occupanti* ...cedi, in §. XII. Inſtit. de Rer. Div. Quod ab ipſa ...tura dictatum eſſe, ex Platonis Sophiſta perdiſci ...teſt. Hic tamen non ideo venationem tantopere ...udavit lib. VII. de LL. ſcilicet ut præda contentus ...iret, ſed eaſdem ob cauſas, quas Romani probave...nt, alibi à me latius expoſitas.

CCLIII. *ſemiferam*] quæ ex fera, & manſueta ...t domeſtica beſtia procreatur. Plinius lib. VIII. ...p. *de ſemiferis animalibus: In nullo genere æque* (ac ... ſuibus ex præcedenti capite repetitis) *facilis miſtu... cum fero, qualiter natos antiqui hybridas ſues voca...nt ſemiferos.* Ita lego ope vet. codicis. Vnde con...t *damas* hoc capite locum non habere, quas pu...lanimitas omni feritate exuit. Sed *chamas* ſubſti...endos videri, quos ex lupo & pardo mixtos eſſe ...ibi tradit. Plinius illo cap. non tantum ſemiferos ...cavit, qui ex diverſis parentibus feritatem indue...nt, ſed etiam illos qui ambigenæ proprie dicuntur, ...ve ex feris, ſive domeſticis animalibus mixti. Ex...t in Pythœano ſyntagmate epigramma vetus de ...*mbigenis*, quod ita incipit:

Hæ ſunt ambigenæ quæ nuptu diſpare conſtant.
Apris atque ſue ſetoſus naſcitur Ibris.
At lupus & catula formant coëundo Lyciſcam.

...ſtus hinc emendandus: *Bigenera dicuntur animalia ...e diverſo genere nata, ut leopardus ex leone & pan...era, hibris ex apro & ſcropha domeſtica.* Ita recte ...ett. lib. Vulgo, *cicur ſus.* quod miror Scaligero po...uiſſe arridere. Bene tamen idem ad Varronem ob...rvat *hibrida* quidvis ſemiferum & ſpurium ſignifi...are: Quod & Plinius intellexit cum Antonium ita ...ictum fuiſſe annotat citato cap. Quo etiam ſpectat, ...uod in Gloſſis MSS. Ampliſſ. Petavii memini le...iſſe: *Ibridæ canes, Lyciſcæ.* Id eſt, ſemiferi, ambi...enæ. Servius ad Eclog. III. *multum latrante ly...iſca*] *Lyciſcæ ſunt, ut etiam Plinius tradit, canes na-*

ti è lupis & canibus, cum inter ſe forte miſcentur. MS. meus lib. habet, *Lyciſci ſunt.* Vti hinc quoque de more exſcripſit Iſidorus lib. XII. cap. III. *Lyciſci autem dicuntur, ut ait Plinius, qui ex lupis & canibus nati.* Ego quidem nullibi iſthæc apud Plinium invenio: nec falſo tamen à Grammaticis adduci crediderim, ſed librariorum injuria intercidiſſe hanc inſolitam canis appellationem Lib. VIII. cap. de canibus: ex quo capite & reliqua, quæ de canibus tradit, compilavit Iſidorus; ne quis putet cum Servio ſimul lapſum fuiſſe, cum ſcribentibus illa Plinius ad manum fuerit, & procul dubio hic ipſe locus: *Hoc idem è lupis Galli, quorum greges ſuum quiſque ductorem è canibus & ducem habent.* Ita vulgatum. Sed quæ inter *ductorem* & *ducem* tanta differentia? Videbat id Vir doctus qui *paſtorem* pro *ductore* legebat. Male tamen. Quis canis *ductor* ſit, jam ſupra oſtendi. Mendum latet in *duce.* Tò *&* abeſt eo loco in vet. cod. In aliis fuit, *lintiſcum*, ut teſtatur Geſnerus: quod hinc etiam in primas editiones Iſidori manavit. Vnde elicimus ſcripſiſſe Plinium: *ſuum quiſq; ductorem è canibus lyciſcam habent.* Cujus vocabuli veſtigium hodieque in Gallica voce *lice* reſtat, quæ canem libidinoſam ſignificat. Maxima enim libidine neceſſè eſt ut incenſæ fuerint, antequam adulterum & hoſtem fere admiſerint. Recenſet & lyciſcam inter Actæonis canes Naſo: *& Cyprio velox cum fratre Lyciſca.* Quem *Lycitan* vocaverat Æſchylus, citatus à Polluce. Cur tamen Cyprium eum faciat Ovidius, cauſam non comminiſcor. Gallorum id inventum eſſe tradit Plinius. Nec vero abhorret. Auget fidem medii ævi poëma bucolicon, quod in Galliis ante aliquot ſæcula conditum fuiſſe certis argumentis perſuadeor. In eo laudatur talis *lyciſca*, non è cane fœmina & lupo, ſed ex mare & lupa genitus. Sed quia ab inſtituto alienum adeo non eſt, en tibi ea, quæ maxime huc faciunt, ex MS. codice deſumpta.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

Armentis erat his cuſtos canis acer & atrox,
plures aderant, ſed multis fortior unus.
uod genus extiterit, quæ vires, accipe paucis:
ſticus à domino patrem ſuſceperat ejus.
bilis ille canis, qui cervum ſolus, & aprum
i poterat retinere ſua: nec pulcrior uſquam.
rpus erat nigrum, caput album, crura nigredo,
oſtremos albedo pedes diſcreverat: ipſas
ures, & collum color aſpergebat uterque.
æſerat hunc cervus, foditque per ilia cornu,
mmiſſumque ſibi ſervabat ruſticus illum.
ulnere curatus jam vadit ubique ſolutus.
orte lupam dudum captam nutriverat ille,
anc ſequitur canis, & coitu commixtus adhæſit,
tque canem genuit cui commendatur ovile.
ires nativas generis pars utraque ſervat.
obuſtos renes, robuſtum pectus habebat:
auda brevis, ſed groſſa nimis, villataque villis.
ortis & acer erat, multumque audebat in armis.
unc dominus dives paſcebat ſufficienter.
Diſperiere feræ: latratum noverat ejus
Abdita ſylvarum ſervantes turba luporum.
Hæc fuit ergo quies armentis omnibus illis,
Dum vixit bonus ille canis, cuſtoſque fidelis.
Deſeruit fortuna virum; nam perdidit illum.
Aſcivit ſocios paſtor, communeque damnum
Flevit, & in laudem canis hæc duo carmina ſcripſit:

TE VIVENTE LUPI PERIERUNT, TE PEREUNTE
VIVENT. ARMENTIS ET NOBIS OCIA TOLLENT.

e ne cui delicatas aures obtundat rancidum hoc, c deſiſtimus, & ad propoſitum revertimur. Talem aque hic nobis videtur commendare Gratius, ſi idem Thoës ex luporum genere fuerint. Qui ſi ones domuere, non minor ab illis in Lyciſca illo Gal-

Gallico virtus reſtat, *qui cervum ſolus & aprum Vi poterat retinere ſua.* Qualium canum crebra mentio eſt in Cod. legum antiquarum, quæ eodem fere ævo latæ, quo poëma illud conditum fuiſſe videtur. Alamannorum Lex tit. LXXXIII. *Si quis bonum canem porcarium, urſaricium, vel qui vaccam vel taurum prendit*, &c.

CCLV. *Seu norit voces*] Ita primus videtur emendaſſe ὁ πάνυ Geſnerus, cum in edit. ſua invenerit, *morit*. uti in primis editionibus fuit. Barthius ex ſuo ſibi lib. citat: *Seu norit fauces*. Vnde olim, antequam de fide iſtius libri dubitarem, conjiciebam; *Seu morit fauces*; ut ad Thoëm hæc referrentur, quaſi ad etymon facta alluſione: ſive θῶες ἀπὸ τοῦ θωάξαι, quod apud Heſychium legitur & exponitur θηλεωδῶς βοῆσαι, ſive ἀπὸ τοῦ θωάζ, id eſt θοινάζ, ut rectè emendavit in Heſychio Geſnerus, nomen adepti fuerint. Nunc vero mihi tanti non eſt ille ſuſpectus nimium codex, ut aurum ære mutem. Nam voces domini ſui noſcere præcipua in cane obedientia eſt. Et locum hunc hauddubie imitatur Nemeſianus:

Nec non conſuetæ norint hortamina vocis,
Seu curſus revocent, jubeant ſeu tendere curſus.

Quo loco plura hac de re obſervabo.

CCLVI. *Thoës*] *Luporum id genus eſt, procerius longitudine, brevitate crurum diſſimile, velox ſaltu, venatu vivens, innocuum homini*, autore Plinio lib. VIII. cap. XXXIV. Quæ particulatim obiter excutiemus. *Luporum genus* eſſe, plerique veterum conſentiunt. Multa de eo recentiorum diſſenſio, quorum opiniones accurate collegit Geſnerus in doctiſſimo opere de animalibus. Verum ipſe peſſimam ſecutus mehercule videtur. *Cervarium lupum* à Gaza paſſim reddi, ne indignetur, autoritatem ſuam, ſi quam habent, interponunt Gloſſæ veteres: *Lupus cervalis*, θῶς. Aliæ: *Cervarius*, θῶς. Ita dicti, quia

cer-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

maxime infeſti. Oppianus ideo tanquam tri-
id canit Halieut. lib. II.

ὑπερφιάλους ἔλαφον περιποιπνύεσ.
crudivoro cervum depaſcere morſu.

hos videtur intellexiſſe lib. v. Thebaid.
um cerva cruentis Circumventa lupis. Et di-
inius lib. VIII. cap. XXII. *de lupis: Sunt*
ere, qui cervarii vocantur, qualem è Gallia in
i Magni arena ſpectatum diximus. Quæ re-
ſunt ad cap. XIX. ejuſdem libri: *Pompeji*
primum ludi oſtenderunt thoëm, quem Galli
vocabant, effigie lupi, pardorum maculis. Ita
ibendum nunc videtur. Oppianus enim ver-
s illa thoi attribuit, quem ex lupo & pardo
naſci canit lib. III. *κυνηγ.*

ὅμου δὲ φέρουσι διπλοῦν μεμορυγμένον
ἄνθος,
τέρα μὲν ῥινοῖσι, προσώποις δ᾽ αὖ γενε-
τῆρα.

hoës utroque ferunt ex ſemine florem,
giemque lupi, maculoſaque tergora matris.

itaque genitorem eſſe inter omnes conſtat;
e non item. Nec magna adeo differentia,
ntheræ, ſive pardi, & hyenæ maculis ſaltem
iant, ſi cætera diſſimiles. Heſychius: Θώας
ἐξ ὑαίνης καὶ λύκου γινομένους. Sed idem in-
ës eſſe dicit εἶδος θηρίου ὡς λύκος, quaſi
υλον genus ſit. Quod & Plinius ſenſit, quam-
um effigie, pardum maculis referre dicat. Quo-
& Euſtathius modo λυκοειδὲς θηρίον, modo
παραπλήσιον vocat.

leones] Plinius lib. x. c. penult. *Diſſident*
leones. Quod à Stagirita Philoſopho habet
. de hiſt. anim. cap. XLIV. θῶες πολεμοῦσι
κυσὶ καὶ τοῖς λέουσι· διὸ ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ
ονται. Cum quo non bene convenit Gratio,
inimici canibus fuerint thoës. Niſi ſcripſerit
forte

forte Ariſtoteles, τοῖς ὑσί. Nec enim credibile
canes & thoës eodem loco ſimul non inveniri, c
nulla regio adeo egena canum ſit. Animadvertit
eruditus interpres, qui poſteriora illa ſic reſtrin
quo fit ne eodem in loco ſint cervarii & leones. Imo
canes ſimul & cervarii, ſi vera eſt vulgata ſcript
Sed nec ſi φιλάνθρωποι adeo fuerunt thoës, ut
dit Philoſophus, pugnare debuerunt cum *fideliſſi*
ante omnia homini canibus, ut Plinii verbis utar.
facilis adeo cum iis miſtura fuerit, aut *huc exacta*
luntas, ut cum canibus fœtus exercere voluerit
quod nulla moleſtia hic promittit Gratius, ſi po
ſimum canum generi infeſti fuerint. Quę dum ani
adverto, ſuccurrit alia conjectura, qua concilie
cum Gratio & Plinio Ariſtoteles, ſi ſcripſerit: π
λεμοῦσι δὲ σὺν τοῖς κυσὶ καὶ τοῖς λέουσι. *pugnant*
cum canibus contra leones. Nec quicquam ſane
thoum cum canibus inimicitia ullus retulit ex A
ſtole. Non Plinius, ut vidimus. Non Ælianus lib
cap. VII. Non denique Euſtathius, qui ad Iliad.
ex ipſo Ariſtotele citat, θῶας πολεμίους λέουσι,
que aliquoties poſtea repetit, ſed de canibus nih
Imo contra, hoc inter illos convenit, ut & cæc
pariant catulos, teſte Ariſtotele, & ὑλάκτειν dica
tur, ut obſervat Pollux. Quare & ſemifera ex th
ac cane proles *commiſſos domuere leones*, combina
utriuſque parentis virtute. Fallor niſi talis fuer
quem maculis inſignem, quaſi ex thoë patre ſerv
tis, facit Callimachus Hymno in Dianam: οἵ ῥ
λέοντας εἷλον ἔτι ζώοντας ἐπ᾽ αὔλιον. *qui viv*
traxere in tecta leones. Oppianus lib. I. nudi ad p
gnora Martis commendat canes, qui Σιμότεροι
μὲν ἔασι προσώπατα, & quaſi vulpina ſpecie ſun

Καὶ σύας ὑβριστῆρας ἐπαΐξαντες ὄλεσσαν,
Οσσοι μηδὲ λέοντας ἐοῦς τρείουσιν ἄνακτας.

Id eſt, ut modo apud Ariſtotelem legebam, qui
cum ſuibus, & cum leonibus pugnant. Inter quo
poſt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

ꝗtmodo optimos eſſe canit Oppianus:
Τοῖς ἴκελοι μορφαὶ μάλα θήρεσιν ὠμηςῆσιν,
Ἢ καὶ ἀλωπήκεσσι, θωαῖσί τε παρδαλίεσσι.
i feris ſimiles maximè ſunt, ſive qui *vulpina ſpe-*
& thoës referunt. Videtur enim illa periphraſi
ocis originem alluſiſſe, quaſi thoës dicti quia
lorum velociſſimi ſunt. Etymologicon magnum:
ιες, ἀπὸ τοῦ θέω τὸ τρέχω γίνεται θῶς, ἢ ἀπὸ τοῦ
. ταχεῖς γάρ εἰσι καίπερ βραχυσκελεῖς ὄν-
Eadem ſunt apud Phavorinum. Hic inſuper
, θόων, ſcribi docet, uti & Suidas. Θόες etiam
d Arrianum leguntur. In qua vocabuli diverſi-
Plinius videtur hæſiſſe lib. VI. cap. XXIX. *Gen-*
Troglodytarum idem juba tradit Therothoas à ve-
dictos, miræ velocitatis, ſicut Ichthyophagos, ve-
tes ſui maris animalia. Ita obiter conjicio, do-
melius quid afferatur loco non ſatis ſano, qui
corruptus ad Solinum quoque pervenerat. *Ich-*
phagi enim, non quia *natantes ceu maris anima-*
ut vulgo legitur, ſed à piſcibus captandis & e-
dis dicti, ut *Therothoæ*, a thoibus venandis. Sed
Θηροθόας apud Iubam forte invenerit Plinius,
auſus id pro θωοθήρεις accipere, videtur in am-
io reliquiſſe, utrum ſint Θηροθόαι, à thoibus
andis, an Θηρόθοοι. quia mira velocitate vena-
tur. Illud prius veriſimile ſatis, Iubam intelle-
, quia θηρόθοος epitheton pluribus gentibus
mmune eſſe poterat. Sed θηροθόαι differentiam
gnem habent, quia thoës plurimum venabantur.
ti enim θηροθόαι pro θωοθῆραι, ut θηρολέξης
d Suidam, pro λεξιθήρης. Hoc vero, quod θη-
όας, quia venatu veloces, dictos putaverit Pli-
s, verba ipſius arguunt, ſed non tamen certo af-
mare. Quia enim videbat non Θηροθόας, ſed
ροθοὺς tum dicendos eſſe, & hoc genti illi Tro-
dyticæ, quod aliis commune eſt, nomen dare non
uiſſe. Quam ambiguitatem Solinus quoque ex

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

Plinio ſervavit : *Troglodytæ tanta pernicitate polle ut feras quas agitant, curſu pedum aſſequantur.* Fe enim illas putavit thoës eſſe, quas ideo cap. XXX. pos Æthiopicos vocaſſe videtur, quia Theroth Æthiopiam habitabant.

CCLVII. *lacertis*] hoc de Indicis ſemiferis ca bus dixit Iſidorus: *& naſci ex eodem fœtu canes a acerrimos & fortes, ut in complexu leones proſterna* Potuit itaque Gratius reſpexiſſe ad hiſtoriam ca illius, quem Alexander Magnus ex India vel Al nia habuit, cujus apud omnes *clariſſima fama* e quo aſtu & impetu Leones domuerit. Vide quæ pra de eo annotavi. Quod igitur thoi Gratius, id ni ſemifero attribuit Iſidorus, & *complexu proſter re*, ex *parvis domuere lacertis* effinxit.

CCLVIII. *Nam genus exiguum*] Duo , vel tria ſummum, genera thoum eſſe tradit Ariſtoteles , optimos, qui exigui generis : *ἄριστοι δ' οἱ μικρ τῶν θώων*: Heſychius hoſce ex Homeri Iliad. Λ. l co intellexit: Θῶες ὄρεσφιν] *θηρία μικρὰ ἐν τ ὄρεσι.* quia videbat tales à Poëta cenſeri , qui me leonis prædam deſererent : *ἐπί τε λῖν' ἤγαγε δα μων Σίντην, θῶες μέν τε διέτρεσαν. tum forte perveniente leone Diffugiunt thoës.* Sed nec ſic qu dem conciliantur hæc cum Ariſtotele, qui poſtqua de univerſo genere dixerat , cum leonibus pugna thoës, ſubdit: *ἄριστοι μὲν οἱ μικροὶ τῶν θώων.* Erg & minimos cum leonibus maxime pugnare ſenſi Quem ſequitur hic Gratius , non temere ideo à Bo dino reprehendendus, quamvis aliud finxerit Home rus. Euſtathius vero, ex quo errorem hunc Grat convinci poſſe credidit , utramvis opinionem expo ſuit, ſed pro vulgatiore eam habuit quæ Ariſtotelem ſequitur. Ideo noſter quoque *clariſsimæ famæ* aſſi gnat, tam *exiguum genus* thoës Leonum domitores. Et Plinius quoque univerſim brevitate crurum diſſi miles eos eſſe dixit à reliquo luporum genere. It

βρ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

υσκελεῖς vocarunt Phavorinus & Etymolo-
n magnum. Sed Oppianus inter lupos etiam a-
it, qui Καὶ πόδας, ἠδὲ πρόσωπον ὀλίζο-
o. III. poſt quos ſeparatim de thoïbus agit.
us illos πρόσωπον ὀλίζονας, ὄμμασι βαιοὺς,
ur hic intelligere, ut ſequentia oſtendunt.
CLIX. *Vulpina ſpecie*] Pollux, ſi credimus Vi-
gno ita citanti ad Oppianum, dicit θῶας λύ-
ἀλώπεξιν ὁμοίους εἶναι. Viden' quam prope
res lupos Oppiani referant thoës, quos & adeo
es vulpina ſpecie eſſe dicit Gratius, *ut fateri pu-*
Hic ſenſus & ordo verborum, quæ in omni-
litionibus peſſime diſtinguuntur, & pudeat fa-
quam miſere à Barthio deformentur. Laudatur
n bellicoſo cane quantumvis deformis videri,
a ſpecies ab Oppiano, quia feritatem maximè
, ut apparet ex iis quæ modo adduximus. Nec
e cauſa putem ἀλωπεκίδας optimos Laco-
canes olim indigetatos fuiſſe quam quia *vulpi-*
peciem præ ſe ferrent. Eamque appellationem
ionem præbuiſſe, cur ex vulpe mixti eſſe vulgo
entur. Non autem, quia quotidie ita mixtim
entur, quamvis id tradat Ariſtoteles. Conje-
n meam adjuvat Pollux, qui ἀλωπεκίδας di-
ſſe ex Xenophonte refert, quarum olim fœtura
vulpe mixta fuiſſe dicitur: λέγουσι τὰς μὲν
κίνας ἐξ ἀλωπέκων τὸ ἀρχαῖον καὶ κυνῶν γε-
ας κληθῆναι ἀλωπεκίδας. Ita quippe intelle-
enophontis illa cap. III. ἐν πολλῷ δὲ χρόνῳ
έκραται αὐτῶν ἡ φύσις. Quod vulgo recepta
o confirmavit adeo, ut omnes fere ita credi tra-
nemo autem compertum habuerit. Non nega-
ego ex vulpe & cane mixtam prolem ſæpe na-
itam, ſed omnes Laconicas ἀλωπεκίδας ejus
s fuiſſe ne ipſi quidem, ſi id aſſerat, Ariſtoteli
m. Heſychius ἀλωπεκίδας, κυνῶν εἶδος
citer vocat: τοὺς δ' ἐξ ἀλώπεκος καὶ κυνὸς,

ὥσπερ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

ὥσπερ τοὺς Λακωνικοὺς κυνίας φασὶ γίνεσθαι, κ
ναλώπεκας dici, alibi tradit. Scholiaſtes Callin
chi: Κυνοσουρίδας] τὰς ὑπὸ κυνῶν καὶ ἀλωπ
κων τικτομένας κύνας. Η τὰς Λακωνικάς. Κυ
σουρὶς γὰρ τόπος Λακωνικῆς. Non omnes ἀλ
πεκίδες igitur Laconicæ, ſi mixtum ex vulpe ge
fuerunt. Sed omnes Laconicos canes ἀλωπηκώδ
fuiſſe credibile eſt, ideoque ἀλωπηκίδας dict
Ita videtur crediſſe ille Scholiaſtes, omnes La
nicos canes vulpini generis fuiſſe. Nam καστόρε
& ἀλωπεκίδες ſæpius inter ſe mixtæ in un
quoddam genus paulatim coaluerunt, & quia *vul
nam ſpeciem* omnes ſervarent, ἀλωπεκίδες univ
ſo generi nomen manſit. Vt hodie leones & leu
culos appellamus canes, qui ſpeciem leoninam h
bent. Varro lib. 11. de R.R. canem paſtoralem e
cernit, *colore potiſſimum albo, quod in tenebris ſpe
leonina*. Ita hic *vulpina ſpecie* dicuntur canes ſer
feti, non quod ſpeciem vulpini generis conſtituere
aut ex vulpibus mixti eſſent, ſed quia formam & vu
tum vulpinum haberent. Vnde etiam Caſtorii ca
cum vulpinis mixti, ἀλωπεκίδων nomen ob
nuerunt, quia faciem ſervarent. Vel forte quia ea
ex ſe referrent. Vnde Ariſtoteles omnes Laconic
canes ἀλωπεκίδας eſſe credidit. Pollux: αἱ
Καστόριδες Κάστορος θρέμματα, Απόλλων
τὸ δῶρον. Ταύτας δ' ὁ αὐτὸς ποιητὴς τὰς ἀλ
πεκίδας λέγει, μιξαμένου τὸ γένος ἀλώπεκι κα
στορος. Sed horrendum prorſus monſtrum, ex vu
pe & caſtore mixtis canis natus! Scribendum om
nino: ταύτας δ' ὁ αὐτὸς ποιητὴς καὶ ἀλωπεκίδα
λέγει, καὶ μιξαμένους τὸ γένος ἀλωπεκιδα στορας
Merito autem Nicander, ex quo hoc citavit Pollux
etiam Caſtorios canes vulpinos vocavit, quia no
minus, quam alii Laconici, vulpinam ſpeciem re
ferrent. Et Xenophon, quamvis duo illa genera ci
tavit, forma tamen inter ſe diſcrepare, aut diverſ

reve

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

magis quam nomine eſſe, non obſervavit.

LX. *At non eſt alius*] Dubitari poteſt, utrum ë, an ſemifera ex thoë prole accipienda hæc Sed & illa, *Nam genus exiguum*, &c. eodem, ec, pertinent. Itaque ad Metagontas ſemifeolem Hagnonis referenda potius ſunt, ut ſive s, ſive ἀλωπεκίδας, ad fœturam commend potiſſimum ἀλωπεκίδας Spartanorum camendari à Gratio, præcedentia illa arguunt:

veſtrum non vile genus, non patria vulgo
rta ſuos & Creta ſuos promittit alumnos.

mum ad ſemiferam prolem fingendam.

LXI. *refellat Inter opus*] ἥ τε γὰρ τέχνη πᾶσα στοχάζεται, ἵνα τὸ κατασκευασθὲν ἐπιτηδείως ἔχῃ πρὸς τὸ ἔργον, πρὸς ὃ κατεσκεύασται. ὅτε δὲ οδεχομένης, καὶ τοῦ κυνὸς ἐπιμελουμένου τοῦ ut egregiè ratiocinatur Antoninus Imp. lib. taque *opus* hic quoque eſt, quod in fœtura caonſiſtit: ut ſupra, *Inter opus*, quod ad retiaertinet. Alias pro venationis actu fere ponijus *tanta ad munia fœtus* ſemiferos ex thoë t. Nam ſi hic ita ſumas, idem bis diceretur. nus hæc vocavit φιλοτήσια ἔργα, ubi de caœtura agit lib. 1. ſed leviter nimium pertra & pleraque omiſit. Diligentior hac in parte hon cap. XX. quem noſter preſſo pede ſequideoque putabam ἀλωπεκίδας hic quoque endari ad fœturam, quamvis nemo ſit, qui vulpino generi accenſuerit. Habent tamen *am* ſpeciem, ut oſtendi, ideo & mixti ex thoines *exiguum genus* & *vulpina ſpecie deforme* i potuit, & ἀλωπεκίδες dici, ſi bene conjeci gis à ſpecie, quam genitura, dictas eſſe.

LXV. *pecus hoc immane*] Quia, *pudeat quam efateri Vulpina ſpecie.* Non eſt igitur cur σκόnc verſum eſſe declaret aliquis tenebrio, qui iſo illo cod. cœcam conjecturam facit, *mutan-*

te

te juventa. Imo in ipſa juventa fœtura exercenda eſt

Dum ſuperant vires, dum læto flore juventus,

Aurelio aſtipulante. Sed ille inſuper ineptè ariolatur intercidiſſe hic aliqua. Non potuit convenienter ad canum fœturam tranſgredi, quam ubi primum ipſos majores deſcripſerat, ex quorum notis & ſpecie proles agnoſcitur, an bono pignore eorum virtutem referat. Hic ſenſus & ordo elegantiſſimæ continuationis eſt.

CCLXIIX. *Ne renuat ſpecies*] Ne forma inter ſe diſſideant, aut inhonora illa ſit. Quod ſtatim dicebat, *Iunge pares.* Ita modo *ſpeciem* & *decores* in Britannico cane deſideravit, & ſtatim *vulpinam ſpeciem*, pro vultu poſuit. Varro canem paſtoralem vult eſſe, *colore potiſsimum albo, quod in tenebris ſpecie leonina.* Fuit tamen cum locum hunc ita reſtingerem:

Et primum expertos, anni quum gratia prima eſt
In Venerem jungunt: tum ſortis cura ſecunda
Ne renuat ſpecies, aut qua detrectet amorem.

Quæ Aurelius pari ordine ſequitur:

Principio tibi cura canum non ſegnis ab anno
Incipiat primo, &c.

Per *expertos* vero intellexit, *facilem curſu, facilemque recurſu. Ne renuat ſpecies*, hoc illi eſt:

Huic parilem ſubmitte marem, ſic omnia magnum

Niſi quod de fœmina apud noſtrum intelligere illud conveniat. Ita etiam *gratia prima anni*, non ſit *cum Ianus temporis autor Pandit* annum, ſed ipſo vere quod & Oppianus præcipit:

Εἴαρι μὲν πρώτιστα λέχος πόρσυνε κυνέσσι

De quo latius ad Nemeſiani illa. Hoc vero loco nihil temere mutandum tandem κέκρικα.

CCLXIX. *Sint celſi* VULTUS] Nunc canum formam & ſpeciem, quæ optima ſit, paucis his verſibus abſolvit, quæ aliis totam paginam facit. Quia nemo eſt, qui accurate hæc examinavit, ego ſingula

cura

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

...orum deſcriptionibus comparabo, ut appa-
...n non etiam hac præcipua in parte palmam
...t noſter. Cum *celſos vultus* requirit, neceſ-
... nervoſa & levia capita eſſe ſequitur. Si enim
... & gravia ſint, pondere ſuo pronas terras ſpe-
...gerentur. Contra *celſi vultus*, ut *Os hominis*
... & *Ardua frons* in equo, elatum animum præ
...t. Egregie itaque *κεφαλὰς ἐλαφρὰς καὶ ὀρ-*
...utriuſque Xenophontis, & longiorem Pol-
...er hæc dilatationem, compendii fecit nuſ-
...erboſus Vates. Hoc inſuper complexus vi-
...uod & *σιμὰς τὰς κεφαλὰς* requirunt Xe-
...n major & Pollux. Nam certiſſimum id le-
...c agilitatis ſignum eſt, ut plerique equi An-
...ni ſimum caput habent, elata fronte currunt,
...e cum de velocitate certant. Miror itaque
...ter Xenophon parum referre dicat *γρυπαὶ ἢ*
...ῖεν, cum ille velocis canis formam deſcribat,
...ius etiam in bellicoſo cane celſos vultus, &
...tico *faciem formoſam* Varro, commendent,
...n virtutem potius, quam *ſpeciem mentituroſ-*
...*res* conſiderari convenit. At in veloce, ut ſi-
...aput leve, ita levitas agilitatem arguit. Bene
...ddit: *ἀλλ' αἱ βαρυκέφαλοι μόνον πονη-*
...deoque Oppianus *κάρηνον κοῦφον* cani ſuo
..., quem illi, quos leve tangit opus,

ζωναοῖσιν ἐφοπλίζουσι δρόμοισι,
...ρηθοις, ἠδ' ἐλάφοισιν, ἀελλόποδί τε
λαγωῷ.

...nim in anteceſſum moneo, generoſum à Gra-
... delineari, ſagacem à majore Xenophonte
... & Polluce cap. x. ſagaci-celerem, qualis Pe-
... canis, ab Oppiano lib. I. velocem ſive Ver-
...n à juniore Xenophonte capp. IV. & V. uti
... ſed peſſimè, diſtinguuntur. Sed generoſis ac-
...di ſunt, ut ſupra dicebam, paſtorum *canes*
...*res* & villatici, quos deſcribunt M. Varro
lib.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

lib. II. cap. IX. *ad formam artis expoſitam in no* *partes*, & Columella lib. VII. cap. XII. Hic q dem duplicem habet, pecuarium, qui propius ad nerofos accedit, quia gregum defenſor, & aliqu to velocior eſſe debet, quam villaticus, qui *plus minus & in gradu, quam eminus & in ſpatioſo cu facere debet*, ideoque *capite tam magno* eſt, *ut corp videatur pars maxima.*

Ib. *hirtæ* AURES] Quales apparent in duo illis ingentibus & jubatis fere canibus, quos ex ve ri marmore repræſentavit Marlianus. Sed in A nidis ſtatua, de qua ad Nemeſianum dicam, can qui ad latus ejus eſt, curtas aures habet, ut ho plerique villatici. In bellicoſis enim magis one quam uſui ſunt longæ, aut pendulæ aures. Cauſ non comminiſcor itaque, cur paſtoralem ſuum V ro *capitibus & auriculis magnis & flaccis*, & villa cum Columella *dejectis & propendentibus auri* forment. Niſi hanc illis gratiam facimus, ut *fi formoſi eſſe*, quod Varroni placet, appareant. Plau Feſto autore, *appellantur canes, quorum aures l guidæ ſunt ac flaccidæ, & latius patere videntur.* T les hodie omnes fere ſagaces ſunt. Fortaſſe & oli Sed quid Xenophonti & Polluci fiet, qui ὦτα λ πτὰ, ϗ μικρὰ, καὶ ψιλὰ ὄπισθεν, contra Gratiu & omnem gratiam obtrudunt? Quid Polluci, q inter vitia annumerat, δασείας τὰ ὦτα, hirtos a ribus? Sed male ille τὰ ψιλὰ ὄπισθεν per unive ſas aures propagavit. Nec μικρὰ ὦτα, ſcripſiſſe X nophontem, aut Laconicos canes parvas adeo au habuiſſe veriſimile mihi ſit. Nam παρουατίους, qu celebrat Callimachus Hymno in Dianam, Lacon cos fuiſſe, & auritos ſignificare, dubitari non pote Nec diverſi adeo generis ſagaces olim fuiſſe, qua qui hodie ſunt, auribus ſemper longis & flaccidis ex veterum monumentis colligere eſt, in quibus t les auriti canes viſuntur. Tum quomodo dici po

ſu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

ικὰ παραβάλλειν τὰ ὦτα, quod tales canes age-
vat Xenophon cap. VI. ſi pendulæ non ſint
Quare ſcripſiſſe illum jam dudum mihi per-
τὰ ὦτα μακρὰ, λεπτὰ, ψιλὰ ὄπισθεν. Flac-
m aures & molles, & non hirtæ plerunque
Pollux autem & Oppianus corruptam Xeno-
i loci ſcripturam adeo ſecuti ſunt, ut rem
non attenderint. Sed minime excuſandus eſt
nus, qui, cum in ſagace ſuo velocitatem jun-
re poterat longas aures remigii inſtar eſſe, ut
onga, quam merito laudat, pro gubernaculo
la eſt. Quapropter & Xenophon cap. XIV. cur-
um leporem auribus, non cauda, dirigere dicit:
ωλύειν γὰρ τὸ σῶμα οὐχ ἱκανὴ ἡ οὐρὰ, διὰ
ραχύτητα, ἀλλ᾽ ὑπ᾽ ὠτὶ ἑκατέρῳ τοῦτο
Scire etiam potuit Britannicos Agaſſæos au-
naxime fuiſſe, qui quantum remigio illo au-
roficiunt, quo capita ſuſtentant & dirigunt,
n plus velocitatis acquirunt. Vt merito de il-
as, quod de Lacedæmonio cane Nemeſianus:
que nimis molles fluitant in curſibus aures.
o verſu colligas non parvas aures habuiſſe La-
os, ut vulgo apud Xenophontem deſcribun-
manifeſti erroris Oppiani illa convincas:

βαιὰ δ᾽ ὕπερθεν
οὔατα λεπταλέοισι περιστέλλοιντ᾽ ὑμένεσσι.

quis λεῖα δ᾽ ὕπερθεν Οὔατα, ut ψιλὰ ὄπισθεν,
idem fere eſt Xenophonti, ſcribi malit, aut
pro levi & flaccido ex Aurelio interpretetur.
l exemplo tamen caret. Nam βαιὰ expreſſe re-
t μικρὰ ὦτα ut apud Xenophontem legiſſe vi-
: & βαιὸν, μικρόν, exponunt vett. Gramma-
Nullo itaque modo hanc Oppiani negligentiam
averis, quantumvis alias magniloqui Vatis.
is alter Xenophon cap. V. Ὦτα δὲ μεγάλα ἔσω
υσὶν, καὶ μαλθακὰ, ὥστε ὑπὸ μεγέθους καὶ μα-
ότητος ἐπικεκλασμένα φαίνονται. Quod
Au-

Aurelius dixit: *molles fluitent in curſibus aures.* H
die tamen in Vertrago, ut plerunque ſunt inflex
ita an magnæ ſint aures, parum attenditur: nec *ſt*
tant in curſu, ſed retroverſum *ἀνακεκλασμέναι*
ita loquar, non *ἐπικεκλασμέναι* ſive propend
ſunt. Hoc quoque videtur agnoviſſe ὁ δεῖνα, c
addit: *οὐ μαλθακὰ ἀλλὰ καὶ εἰ ὀρθὰ φαίνοιτο, οὐ πο*
ρόν. Sed quod ſubjungit, *εἰ μὴ μικρά τε εἶν*
σκληρά, hodierno uſui pugnat, & correctioni n
in altero Xenophonte fidem Atticam aſtruit.

CCLXX. *Os magnum*] ut ex diducto & pat
rictu poſſis æſtimare, quanto animo & morſu f
invaſuri ſint. Varro: *latratu gravi, hiatu mag*
|| *Dant etiam jus ex oſſibus, & ea ipſa oſſa contu*
dentes enim facit firmiores, & os magis patulum, p
pterea quod vehementius diducuntur malæ; acrior
que fiunt, propter medullarum ſaporem. Ita diſt
guenda hæc, quæ ex vulgari interpunctione inept
ſenſum trahunt. Tantus rictus in bellicoſis tant
requiritur. Quare alii omnes conſulto hoc præ
ierunt. Nam quod Oppianus dentatum os, *κάρχ*
αρον στόμα ſagaci attribuat, poëticè dictum eſt. T
quod etiam *ἐκπάγλον τελέθοι στόμα* producit,
μέτωπα μεγάλα magis ſpectat, quam ad ipſum

CCLXXI. ILIA VENTRES] Divinè prorſ
tribus verbis extulit, quæ copioſe *παραφράζει* A
relius:

—multamque gerat ſub pectore lato
Coſtarum ſub fine decenter prona carinam,
Quæ ſenſim rurſus ſicca ſe colligat alvo.

Gratii mentem & verba ita exprimit Naſo:

Et ſubſtricta gerens Sicyonius ilia Ladon.

Hoc eſt quod & in Villatico ſuo quærit Varro:
feminibus ſummis corpore ſuppreſſo. Quam eleganti
non aſſequuntur Græci. Xenophon: Πλευρὰς
ἐπίπαν βαθείας, ἀλλ' εἰς τὸ πλάγιον παρηκ
ούσας. Pollux: *αἱ πλευραὶ δὲ ἔσωσαν προεστα*

μ

σιν, ὃ μὴ πρὸς τὴν γῆν βαθυνομένῃ. Quæ
...esiano, & decoro contraria ſunt, niſi τὸ μὴ ex-
...atur, aut potius τὸ ἐπίπαν ex Xenophonte in-
...atur, ut ſcripſerit: καὶ μὴ ἐπίπαν πρὸς τὴν
βαθυνόμενα. Hoc veriſſimum mihi videtur.
...enim ubique terram verſus profunda eſſe de-
...atera, ſed carina illa *ſenſim ſiccâ rurſus ſe colli-*
...vo. quod noſter: *aſtricti ſuccingant ilia ven-*
... Hoc Oppiano eſt: πλευρῶν ἐπικάρσια ταρ-
...aterumque obliqua carina. Quod maxime in
...agis apparet, qui latiſſimas circa pectus coſtas
...nt, alvum ſtrictiſſimam. De hiſce Xenophon
...r cap. V. Λαγόνας ἀνειμένας, ἰσχία μὴ συν-
...ένα, κενεῶνας λαγαρούς. Quæ ita verti:
...es ſolutos, coxendicem non coartatam, ilia con-
... Interpres enim nihil recti percepit, ut ex alte-
...nophonte videre eſt, & latius eo loco exigam.
...LXXII, CAUDA *brevis*] Hoc quoque arguit
...oſum canem delineari à Gratio, aut ſaltem in
...elocitas non requiritur: cujus generis etiam vil-
...s Columellæ, *cauda brevi*, & Varronianus, *cau-*
...ſſa. Sic in Bucolico illo medii ævi:
...uda brevis, ſed groſſa nimis, villataque villis.
...el melius fuerit ut tota trunceiur, ut hodie fit;
...e Columella, *catulorum caudas poſt diem* XL.
...ri, docet. Secus vero, ſi curſu res agenda eſt.
... enim commendatur
...ελαφρήτ', ἐκταδιός τε πέλοι δολιχόσκιος
οὐρή,
... merito ad velocitatem ſagacis dirigendam re-
... Oppianus. Vbi ridiculum eſt Viri docti com-
...um: *Melius Gratius: Cauda brevis. Magna nam-*
...uda venaticis curſoribus oneri. Quis adeo deli-
...t, ut hoc ei credat? Nam etiam in venaticis non
...ibus, οὐρὰς μακρὰς, ὀρθὰς Xenophon major
... altero dicam, qui λεπτὰς, μακρὰς Vertrago,
...nnes hodie venatores, attribuit) & προμήκεις

 omni-

omnino requirit Pollux. Sed maxime in curſorib longiſſima probatur cauda, quæ gubernaculi inſt eſt, & totú corpus dirigit. Xenophon de lepore c. x: οὐρὰν δ᾽ οὐκ ἐπιτηδείαν ἔχει πρὸς δρόμον· ἐπο θύειν γὰρ οὐχ ἱκανὴ τὸ σῶμα διὰ τὴν βραχύτη *Caudam vero ad currendum idoneam non habet, qu propter brevitatẽ totum corpus dirigere non poteſt.* Id in Vertrago ſcilicet caudas ὑγρὰς καὶ εὐκαμπεῖς quirit Xenophon minor; pro quo apud alterum ſc bitur λιγυρὰς, quod ego non capio. Corruptiſ mum locum ita reſtitue: οὐρὰς μακρὰς, ὀρθὰ ὑγρὰς· μηρολαίας μὴ σκληράς. Quæ nemo inte pretum intellexit. Quid enim eſt οὐρὰ μηρολαῖο Sed mendum hoc adeo antiquum, ut Pollucem qu que occupaverit, qui hinc ſimiliter reſtituendus. N ſi λιγυραὶ dicantur caudæ, quæ dum hac illac curſu jactantur, ſibilum edunt: adeoque ςριφναὶ λεπταὶ ſint. Gratius ſupra: *levi teſtatur gaudia ca da.* Quod tamen mihi non perſuadeo.

Ib. *longumque* LATVS] Columella: *Pecuari canis, neque tam ſtrigoſus, aut pernix debet eſſe, qua qui damas, cervoſq́, & velociſsima ſectatur animali nec tam obeſus & gravis, quam villæ horreique cuſto ſed & robuſtus nihilominus, & aliquatenus promptu & ſtrenuus, quoniam & ad rixam, & ad pugnam nec minus ad curſum comparatur, cum & lupi repelle re inſidias, & raptorem ferum conſequi fugientem prædamque excutere, atque auferre debeat. Qua ſtatus ejus longior productiorque ad hos caſus magis ha bilis eſt, quam brevis, aut etiam quadratus, quonian (ut dixi) nonnunquam neceſsitas exigit celeritate be ſtiam conſectandam.* Eadem quippe ratio, cur in bel licoſo *longum latus* poſcat Gratius, quod propriun alias velocitatis ſignum. Μηκεδανὸν δέμας ide Oppiano placet; & maxime in Vertrago Xeno phonti: ἓν γὰρ οὐδὲν, inquit, οὕτω τεκμήριον ἐ ὠκύτητός τε καὶ γοργότητος εὕροις ἂν ἐπιλεγό

μενον

τὸ ταὐτὸν ἐπὶ πάσῃ ἰδέᾳ κυνὸς, ὡς τὸ μη-
ς τοὐναντίον τὴν βραχύτητα, ἐς τὸ βραδὺ
ἀγεννές. Imo addit, quantumvis vitioſos ca-
ſi modo longi ſint, & veloces, & animoſos eſ-
Poſterius hoc etiam apud Gratium locum habet,
bellicoſos ratio illa extendi poteſt. Τὴν γα-
στέρα certe hinc in bove matre metitur Virgilius
g. III. *Tum longo nullus lateri modus.* Et in
Nemeſianus: *Immodicumque latus.*

. *diſcretaque* COLLO] Traducta hæc locutio
næ comptu, quam in fronte olim, & nobis nu-
plurimùm diſcernere, moris erat. Ita canem
pilos in collo diſcretos, & hinc illinc quaſi de-
os, habere vult Gratius. In villoſis animalibus
etio illa tota tergora diſcriminat. Imo & Feſto
re, *biſeta porca dicitur, cujus à cervice ſita biſa-
dividuntur, cum jam eſſe incipit major ſex men-*
. At in cane diſcretio pilorum ab interſtitio
orum per frontem & collum uſque inter ſcapu-
tenditur. Quare Xenophon in ipſa fronte po-
videtur τὰς διακρίσεις βαθείας. Ita certe ex
is ejus collegit Pollux: τὸ μέτωπον πλατὺ,
διακρίσεις ἀκριβῶς ἔχον. Noſter vero in
collo diſcretam cæſariem agnoſcit, quod in pilo-
antum eſt, & qui collum longum ac rotundum
ent. Ideo de collo amplius quicquam monere
tvacaneum illi viſum fuit. Nam longum ac ro-
lum id eſſe debere Xenophon uterque, Pollux,
Oppianus uno ſpiritu pronunciant. Sed Varro
ralem ſuum *craſsis cervicibus & collo* com-
dat.

CLXXIII. CAESARIES *non pexa nimis*]
qu*e* à reliqui corporis pilis diſcreta, ut tanquam
na caprina ſomniat Barthius, ſed de univerſo
canino intelligenda hæc ſunt. *Pexum* in veſti-
villoſum, ſive multis floccis pectine æquatis
actum proprie ſignificat, ut docuit ad Soli-

num omni laude major Salmaſius. Nec aliter eg
hic accipio *pexam cæſariem.* Non villoſos nimium
nec raros adeo pilos, ut frigoris injuriæ pateant, ſ
medium quid requirit Gratius. Si enim *pexam* p
lævi & molli interpretere, pugnaret hoc cum aliis
mnibus, qui tenues, ac molles pilos poſcunt. Xen
phon major c. VII. Εὔτριχες δὲ, ἐὰν ἔχωσι λεπτὴν
καὶ πυκνὴν, καὶ μαλακὴν τὴν τρίχα. Et ſignifica
tius alter cap. VI. καὶ ἡ θρὶξ, εἴτε οὖν τοῦ δασέ
γένους, εἴτε τοῦ ψιλοῦ τύχοιεν οἱ κύνες, λεπτὴ ἔσ
καὶ πυκνὴ, καὶ μαλθακή. Sed Gratius hic *non nim*
pexam ſive πυκνὴν τὴν τρίχα, nec nimis ψ
λὴν eſſe jubet, quia μηδὲν ἄγαν. Hoc ita mod
ratur major Xenophon eod. cap. ἐπὶ δὲ ταῖς μ
ρίαις ἄκραις τρίχας ὀρθὰς, βαθείας, καὶ ἐ
ταῖς ὀσφύσι καὶ οὐραῖς κάτω· ἄνωθεν δὲ μετρία
Et Columella *quadratum* ſuum ruſticum canem *cr*
ribus hirtis, villoſoque pectore conſtituit, cætera,
colligere eſt, minus villoſum. Idẽ de ove l. VII. c. II
Id pecus, quamvis ex omnibus animalibus veſtitiſ
mum, frigoris tamẽ impatientiſſimum. Vnde facile in
telligere eſt, quę *cæſaries frigoris impatiens* hic dicatu

CCLXXIV. *validis ab* ARMIS.] Columell
amplo villoſoque pectore, latis armis. Gratius Xen
phontea illa reſpexit: στήθη πλατέα, μὴ ἄσα
κα. ἀπὸ τῶν ὤμων, τὰς ὠμοπλάτας διεστώσας μ
κρόν. Pollux: στήθη εὔσαρκα, εὐρύτερα. αἱ
ὠμοπλάται τῶν ὤμων μικρὸν ἀφεστηκέτωσαν. No
videtur Xenophontem intellexiſſe, apud quem ſc
pulæ non ab humeris disjunguntur, ut perperam iſ
credidit, quodque fieri non poteſt, ſed inter ſe didu
ctæ ſtatuuntur, adeoque totum pectus amplifican
Ita hæc explicat alter: τὰς ὠμοπλάτας διεστώσα
ἐχέτωσαν, καὶ μὴ ξυμπεπληγυίας, ἀλλ' ὡς οἷο
τε λελυμένας ἀπ' ἀλλήλων. Hinc Εὐρέες ὠμο
πλάται Oppiano: quod inepte disjunctim edidit &
interpretatur Rittershuſius, quaſi ὠμοπλάταις ca
nibus ut epitheton attribuatur. CCLXXV

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

CLXXV. PECTVS, *quod magnos capiat mo-*
Non potuit majore ſpiritu pectoris amplitudi-
commendare ſummus Vates. Inferiora omnia
, quæ alii exaggerant, quorum nemo rationem
dit. Leviter eam attigit Xenophon περὶ ἱππι-
in initio: τὴν μὲν στέρνα πλατύτερα ὄντα καὶ
ς κάλλος, καὶ πρὸς ἰσχὺν, καὶ πρὸς τὸ μὴ
λλάξ, ἀλλὰ διὰ πολλοῦ τὰ σκέλη φέρειν, εὐ-
ώστερα. Ad velocitatem poſteriora hæc maximè
itantur in equo. Sed quod obiter addit, καὶ πρὸς
ὺν, hoc in cane noſtro primas tenet. Autor ſe-
eteris bucolici, quod ſupra citavi, paſtorali ca-
tribuit, *Robuſtos renes, robuſtum pectus*, hoc eſt
lum ex Columella. Ita enim utrumque conjun-
Oppianus: καὶ στήθεα νέρθε κραταιὰ, Εὐρέα.
oque εὔστερνα probant Xenophon & Pollux.
r ſimpliciter, πλατέα ἀμείνω τῶν στενῶν. Me-
ſane, quia lata pectora non laudantur propter
λλος aut εὐστερνίαν, ſed quia in tam laxo do-
ilio prælargiores pulmones, majoresque animi
itant, qui ſpiritu ſuo non deſtituuntur, aut cre-
us reſpirare cogantur, atque ita defatigentur.
c tralaticiè Perſius Sat. I.

Grande aliquid, quod pulmo animæ prælargus an-
helet.

c aliter Sat. V. *ſinuoſum pectus* vocat, quam ex quo
tenas voces ſimul eloquatur. Ea enim per totum
d exordium utitur metaphora. Quod miror Vi-
n maximum non advertiſſe, qui *ſinuoſum pectus*
intimo exponit. *Sinuoſum pectus* merito etiam
cane noſtro dicas,

Quod magnos capiat motus, magniſque ſuperſit.

eſt, quod neque anguſtiis ſuis extenuat, & præclu-
ſpiritum, neque crebrius reſpirantem fatiget ni-
um. Sed quicquid excogito, non poſſum aſſequi
n auguſtam hanc ſummi Vatis mentem, quæ ſtu-
rem magis, quam interpretationem admittit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

CCLXXVI. PLANTA] Contra laudant h
Varro & Columella. Ille in paſtorali: *pedibus m*
gnis & altis, qui ingredienti ei diſplodantur: dig
diſcretis: unguibus duris ac curvis: ſolo nec ut corn
nec nimium duro, ſed ut fermentato ac molli. Hic
villatico: *veſtigiorum articulis & unguibus amp*
ſimis, qui Græcè δρακαὶ *appellantur.* Δρακαὶ,
δράκες expanſam palmam *diſcretis digitis* ſigni
cant. Heſychius: δρακὸς, τῆς παλάμης τοῦ χειρ
Et paulopoſt: δράξ, δράκα. Vſitatius eſt δράξ,
pugno, ut Gloſſæ exponunt. Sed quia diſtinctè ad
tur δράξ, ἡ τοῦ χειρὸς, *pugnus*, non temere hinc c
ligas ad pedem alias quoque pertinere, ut hic ap
Columellam δρακαὶ pro δράκες. Ita Heſych
quoque hanc vocem agnoſcit, quam alibi fru
quæras. *Ploti appellantur, qui ſunt planis pedibu*
autore Feſto. Propriè *plauti, qui lata pandunt ve*
gia planta, id eſt, qui δρακὰς habent. At *plaudi*
nes apud eundem ſunt, qui aures late patentes h
bent: ubi male quidam libri, *plauti. Plaudi* en
à plaudendo; at *plauti* à πλατὸς deducuntur, qu
& vernacula noſtra in *plat-voet* ſervat.

CCLXXVII. *Mollis in officio*] Ex Xenopho
cap. III. αἱ δὲ ἄποδες, οὐδ' ἐὰν ὦσιν εὔψυχοι, τ
πόνους δύνανται ἀνέχεσθαι, ἀλλ' ἀπαγορεύ
διὰ τὸ ἄλγος τῶν ποδῶν. Quibus opponun
εὔποδες cap. VII. εὔποδες δὲ, ἐὰν μὴ καταρρ
γνύωνται αὐτῶν οἱ πόδες τὰ ὄρη θεουσῶν.

CCLXXVIII. *dura* CRURA.] σκέλη στιφ
Xenophonti, pro quo apud Pollucem minus prop
στρυφνὰ dicuntur: niſi pro εὐπαγῆ, quod alter X
nophon habet, ille poſuerit. Varro: *cruribus rec*
& potius varis, quam vatiis. Columella: *crurib*
craſsis & hirtis Hoc quidem quadrato ruſtico n
invidemus. Illud vero, quod in defenſore ſuo *re*
crura, depoſcit Varro, etiam in venaticis ſuis proba
uterque Xenophon & Pollux. Oppianus:

Oρ

Ὀρθοτενεῖς κώλων ζανοὶ δολιχήρεες ἱστοί.
Et recta, & longis extantia crura lacertis.

ſterius hoc etiam Nemeſiano placet: *ſit cruribus*
is, Sit rigidis. Rigidum vero hic *ſiccos lacertos* re-
. Sed de longis cruribus nihil Gratius, qui non
curſum, ſed *ſolidos hac in certamina calces*, & ad
gnum opus canem ſuum armat. Secus vero, qui
ocitatem ad *leve opus* requirunt. Oppianum &
meſianum dico. Quare miror Xenophontem ju-
orem longa crura Vertrago non attribuiſſe, quæ
n ex verbis illius, ſed de ingenio ſuo appoſuit in-
rpres. Ille autem ex altero priora crura poſteriori-
s breviora præfert. Vnde & Oppianus: τὼ πρό-
εν δέ τ' ὀλιζοτέρω πόδε ἔστω. Quod in aſcen-
ndo tantum uſum habet. Per æqualia autem lon-
ora jugiter crura plus proficiunt. Ridicula itaque
æculorum Lexicographorum ratio eſt, quam de
oum velocitate dant, quia βραχυσκελεῖς ſunt.

CCLXXIIX. *ſolidos* CALCES] πόδας περι-
φερεῖς καὶ στῤῥοὺς uterque Xenophon & Pollux. Cui
ontrarius eſt Varronianus, *pedibus magnis, & altis,*
i ingredienti ei diſplodantur. Nam Pollux inter
tia poſuit, πόδας περιμήκεις. Qui incompacti
nt, *& ingredienti diſploduntur*, id eſt, dilatantur.
nde ſcripſiſſe Varronem opinor: *pedibus magnis*
latis. Nam *alti* pedes plerunque στῤῥοὶ & nervo-
ac *ſolidi* ſunt. At *lati* ſunt, qui *veſtigiorum articu-*
s ampliſsimos habent, ut Columella quoque eos
ult. *Veſtigia* autem, & *ſola* Varroni, modo *plan-*
as, & nunc *calces* eleganter vocat Gratius. Hæc cur
mollia & *ut fermentata* velit Varro in tam ſolido ca-
e, cauſam nullam comminiſcor. Imo alienam hanc
uſtico mollitiem ac moleſtam eſſe vel ruſticus vi-
leat. Quid ſi igitur ita opitulemur: *ſolo nec ut cor-*
eo ac nimium duro, ſed nec ut fermentato ac molli?
ta modus etiam hac in re optimus ſervetur.

CCLXXX. *unique incluſa marito*] Xenophon ju-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

nior cap. XXVIII. Κράτιστον δὲ καθεῖρξαι ἐν τα τῷ τὸν ἄῤῥενα ἅμα τῇ θηλείᾳ· αὐτὸν δὲ ἀφα εἶναι ἅμα ταῖς κυσὶν. αἱ γὰρ ἐν τῷ ἐμφανεῖ ὁμ λίαι οὐ γόνιμοι, εἰ χρὴ πείθεσθαι ἀνδράσιν κυν γετικοῖς. *Optimum autem eſt marem cum fœmi ſolum includi, nec conſpici à quoquam dum cum f minis rem habet. Nam coitus qui in propatulo fi infœcundi ſunt, ſi peritis venatoribus credendum.*

CCLXXXI. *magnos*] Non temere forte ſuſpe vox hæc fuit Viro doctiſſimo, qui conjecit:

nec patitur Veneris ſub tempore mores
Illa, neque in meritæ ſervit faſtigia laudis.

Nam quæ Barthius adduxit, ut *magnos*, multos, a vulgares interpretetur, neque cœlum, neque ter tangunt. Sed donec meliora ex libris vetuſtis af rantur, ne temere quid mutemus, ego vulgatam ſi pliciſſimo ſenſu pati potero. Fruſtra laborari di Poëta, niſi canis fœmina uni incluſa marito fueri eumque quantumvis magnum patiatur, ac admitt Nemeſianus hinc præcipit:

Huic parilem ſubmitte marem ſic omnia magnun

Magni enim canes in ſuo quique genere præferu tur. Xenophon canum formam, quæ optima ſi deſcripturus ita orditur: πρῶτον μὲν οὖν χρὴ εἶνα μεγάλας. Quod eruditè temperavit Pollux: Ἀρ ταὶ δὲ τῶν κυνῶν ἀπὸ μὲν σώματος, μεγάλαι, μ δὲ ἀσύμμετροι, μὴ δὲ ἀνάρμοστοι. *magni quiden ſed non immanes, non incompoſiti.* Quæ latius exequ tur alter Xenophon. cap. IV. Vnde lucem capit ve ſus Lucilii apud Varronem de L. L. lib. VI.

Nequam & magnus homo es, laniorum imman
canes ut.

Et vulgare parœmium: μέγα βιβλίον, μέγα κα κόν. Quæ omnia referenda ſunt ad Platonicum, μη δὲν ἄγαν. Sed merito Gratius canem admiſſariu in bellicoſo genere magnum requirit, cum totum il lud genus *immane pecus* ſupra vocaverit, id eſt, ma

gnum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

um. Vt contra *magnum* pro immani & enormi
uit Lucilius. Ejuſdem generis fere ſunt villatici
defenſores canes, quos *magnitudine ampla* Var-
& *ampliſſimi corporis* facit Columella. Imo vel
oci ſuo Μηκεδανὸν κρατερὸν δέμας, ἄγριον,
ibuit Oppianus. Similiter de Vertragis Xeno-
on: καὶ μὴν εἰσὶν αἱ μείζονες, εἰ τὰ ἄλλα ὅμοιαι
οιεν, κατ' αὐτὸ τὸ μέγεθος εὐφυέστεραι τῶν
μικρῶν. Quibus potius tantum corpus impedi-
nto eſſe quis credat. Sed ita compertum habent
s hujus periti, maximis corporibus, ſi non im-
dicis, maximos animos fere ineſſe, ſive ad robur,
maxime, ſive ad ſagacitatem, vel etiam ad velo-
tem natura ſua comparata ſint. Nemeſianus:

Pondere nam catuli poteris perpendere vires,
Corporibuſque leves gravibus prænoſcere curſus.

od noſter ſtatim: *leves deducet pondere fratres.*

CCLXXXII. *emeritæ laudis*] Hinc Nemeſianus
alos quoque vult, *emeritæ laudes virtutis amare.*
l in matre ea laus intelligenda eſt, qua tam di-
im & magnum conjugem demeruerat, cujus pri-
complexu contenta eſſe debet, ut laudis ſuæ fa-
ia & conjugii legem ſervet, alioſque omnes re-
t minorum vulgo gentium maritos. Xenophon
. XX. ἄγειν δὲ καταπαυομένας, ἵνα θᾶττον
κύμονες γίνωνται, πρὸς κύνας ἀγαθούς. Ideo
mos complexus laudat, eoſque ſufficere cenſet Gra-
s noſter.

CCLXXXIII. *Primi complexus*] Ex Maronis
org. III. *ubi concubitus primos jam nota voluptas*
llicitat. Sed in diverſum ſenſum traducta. Apud
m *nota voluptas* eſt, quam noſter ſtatim vocat
patientis naturæ furorem. Quæ ſe invicem mu-
o explicant.

CCLXXXVI. *Da requiem*] Idem prorſus in equa
ſervat Virgilius ibidem. Xenophon hoc mode-
ur, ut gravidæ non quidem continuò, ſed mo-

dicè ac intermiſſè tamen exerceantur. Rationem a
dit: ἵνα μὴ φιλοπονίαν διαφθείρωσι. *ne a
boris ſtudio deſueſcant*. Inepte enim interpres v
tit: *ne nimio labore fœtum perdant*: Quaſi ſcriptu
fuerit ἵνα μὴ διὰ φιλοπονίαν φθείρωσι. Fefe
illum τὸ διαλείπειν quod non deſinere eſt, ſed
ἐνδελεχῶς ἐξάγειν opponitur. Non indeſinent
nec omnino deſinere, ſed intermiſſe eas venatum
duci præcipit, ne à labore deſueſcant. Nec dive
longe ratio eſt quam alter poſuit cap. XXVIII. ὁ
περίπατος ἀγαθὸν ἐς ῥώμην ταῖς κυσίν. Sed h
indifferenter dixerat: μετὰ ταῦτα δὲ ἐξάγειν μὲν ἐ
θήραν, ἐφεῖναι δὲ αὐτὰς λαγωῷ μηκέτι. Gravi
quidem venatum educendas, modo non in lepore
Vt contra Gratius *ſolitos remitti labores*, nullo exc
pto, jubet. Inter utrumque tenet ὁ πάνυ Xen
phon, quod tutiſſimum eſt.

CCXIC. *excernere parvos*] Varro: *In nutrica
ad ſecundum partum, ſi plures ſunt, ſtatim eligere
portet, quos habere velis; reliquos abjicere. Qua
pauciſſimos reliqueris, tam optimi in alendo fiunt, pr
pter copiam lactis*. Ita ſcribendum eſſe, apud Nem
ſianum oſtendam. Hic autem de electione optin
agitur. *Parvos*, pro catulis poſuit, quos mox *min
res* quoque vocat.

CCXC. *Signa dabunt ipſæ*] Ipſæ matres. Quæ i
la ſigna ſint, egregie canit Aurelius noſter: *dabit ma
ter partus examine honeſtos Iudicio natus ſervans*
& paulo poſt: *ſic conſcia mater*

Segregat egregiam ſobolem virtutis amore.

Videtur tamen ſcribendum: *ſigna dabunt ipſi*: ni
mirum, quos proxime vocavit, *parvi*, ſive catuli
Quod & ſequentia probant, in quibus ſigna, qua
ipſi dant, exequitur.

CCXC. *teneris artubus*] Incompactis & ἀσυμ-
μέτροις prorſus membris optimæ ſpei catuli ple-
runque ſunt. Vnde de magnitudine eorum facili

eſumptio eſt. Enormia autem illa membra, & *ura natantia*, ut cum Aurelio loquar, paulatim, ut lida eſſe incipiunt, ita ſimul aptiore compage ad- i corporis normam ſequuntur. Sin minus, peſ- næ notæ illi futuri ſunt, qui τὴν ἀσυμμετρίαν ulti ſervant. Xenophon minor cap. IV. *φαῦλαι τῶν μεγάλων, ὅσαι τὰ μέλη ἀπαγεῖς καὶ ἀξυμ- τρως τέ· φαυλότεραι ἂν εἶεν οὕτω γε ἔχουσαι τῶν ικρῶν, εἰ τὰ ἄλλα κακὰ ἴσα προσείη αὐταῖς.* uia membra incompoſita, quanto majora ſunt, eo ajus impedimentum afferunt. Contra in minori- us minus hoc vitii habet. *Teneri* itaque artus ſunt i ſoluti & quaſi luxati ſunt. Hæc ideo explicanda ant, ne quis Barthio aſſentiatur, qui locum hunc, iem exponere tentat, ne inſpexiſſe quidem vide- r. Nam ipſa verba quoque male citavit: *vix oſſi- s hæret*] moles enim, ait, inconcinna & inepta urſui, nec habilis ſagacitati. Non reprehendit hic conncinam molem, ſed laudat potius in catulo atius. Nec magnum corpus uſquam vituperavit: c quid adulto ad curſum vel ſagacitatem conve- iat, ſed quid in catulis excernendis ſpectandum ſit equitur hoc quidem loco.

CCXCVII. *Ira jacet*] Inepte vulgo legitur: *Ire acet*. Nihil nobis rei eſt cum ſatellitibus à latere, uos catulo quaſi curiam adituro circumfundit in- rpres. Ego non dubito bonæ frugis eſſe lectionem, uam dedi. *Ira jacet*, cum *impatiens aquæ vehe- ientia ſortis* frigeſcit. Perſentiunt enim citius ac mi- us tolerant frigus teneri, qui meliores, catuli. Non liter quam tremor ille membrorum laudatur in quo. Ideoque patitur turbâ inerti operiri, ac tegi, t à frigore defendatur.

CCIC. *levîs deducet p. fratres*] Ita ſcribendum eſt. *leves*. Quo ſenſu imitatur hæc Nemeſianus:

Corporibusque leves gravibus prænoſcere curſus.

Graviores itaque præſtant, qui fratres ſuos *pondere dedu-*

deducunt, id eſt, vincunt. Non quia in libra quaſi appendantur, ſed *è manibus*. Neſcio itaque cur *manus* catulo attribui velit Vir doctus in Indice ſuo ad Curtium, cum promptior ſenſus ad manum ſit.

CCCII. *Blandimenta*] Quæ de matris cura hic præſcribit Gratius, ipſi proli eadem præſtari vult Varro lib. II. de R. R. cap. II. *Cum depulſi ſunt agni à matribus, diligentia adhibenda eſt, ne deſiderio ſeneſcant. Itaque deliniendum in nutricatu pabuli bonitate: & à frigore & æſtu ne quid laborent curandum. Cum oblivione jam lactis non deſiderant matrem, tum denique compellendum in gregem ovium.*

CCCIII. *ut erit delata*] Ita vulgatam, quæ ſenſu prorſus carebat, levi diſtinctione ad aliquem ſaltem ſenſum accommodavi. *Illa*, nimirum mater, *perinde* ac tu illam curâ ſequere, minores ſuos quoque proſequetur. *Vt erit delata*, id eſt, cum ad catulos ſuos deferetur, quia interdiu fere ſemoventur catuli, ne diſtrahant *invalidam laſſato viſcere matrem*, ut Aurelius loquitur. Vel, *ut erunt delata*, blandimenta illa. Sed nequid diſſimulem, non placet mihi tam conciſa & obſcura βραχυλογία. Primæ editiones ex Romano illo antiquiſſ. cod. conſtanter repræſentant: *ſuos ut erit delacta minores*. Quod arguit primum editorem non potuiſſe veram ſcripturam aſſequi, ideoque ipſa MS. Cod. veſtigia propoſuiſſe. Vnde Pythœus fecit: *ſuos, ut erit delata, minores, Ac longam*, &c. Sed ego veram lectionem dudum eſt elicui:

Illa perinde ſuos, uteri de lacte, minores,
Ac longam præſtabit opem.

Vt ſit σύγχυσις, quâ aliquoties uti Gratium oſtendi. *Illa perinde minores ſuos cura proſequetur, ac uteri de lacte longam præſtabit opem.* Sed quia & hæc abſtruſam ſatis ſententiam formant, fuit, dum capillo promiſſo ariolari occiperem, ut ita quoque refingerem aliquando:

Illa petendo ſuos, ut erit dilata, minores.
Ad longam perſtabit opem.

Quod

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

d fit cum à catulis ſuis venatum abducitur, ut at induſtria matrem. Sunt enim qui hoc fa-, ne lactatione nimia virtutem ſtudiumque mu- Xenophon junior cap. XXX. Τεκοῦσαν δὲ εἰ θέλοις ἐπαναλαβεῖν τὴν πρόσθεν ὠκύ-, μὴ ἐᾶν ἐκτρέφειν αὐτὴν, ὅτι μὴ ἐς ὅσον κουφίσαι τὸ πολὺ τοῦ γάλακτος. *Si fœtam næ ſuæ velocitati reddi cupias, enutrire catulos e ſiveris, niſi quatenus nimio lactis levanda eſt.* poteſt tamen ita differri, quin ejulatu ſuo ad o-hanc catulis ſuis præſtandam admitti efflagitet, quamdiu perſtet, donec longa induſtria deſue-eri huic ſuo renunciet. Semota interim matre i alienæ nutrici ſubjiciuntur, non tamen è vul-titæ, ne degenerem ſuccum aut ſpiritum tra-: ſed ταῖς ἐπιλεγομένων γυναίαις, ut præci-idem Xenophon. Imo Oppianus à cerva, vel , aut lupa lactari catulos docet, addita ratione:

δὲ γὰρ ἂν κρατεροῦσί τε, καὶ ὠκέας ἔξοχα θείης,
ἰδομένους αὐτῇσι γαλακτοφόροισι τιθήναις.
rſibus ut ſimiles nutricum & robore fiant.

ra major Xenophon cap. XX. matri ſuæ relin-dos eſſe cenſet: αἱ γὰρ θεραπεῖαι αἱ ἀλλότριαι εἶσιν αὔξιμοι· τὸ δὲ τῶν μητρῶν καὶ τὸ γάλα θὸν, καὶ τὸ πνεῦμα. Quæ cum diſtinctione a probavit quoque alter, poſt illa quæ modo xi. Columella: *Nec unquam eos, quorum ge-am volumus indolem conſervare, patiemur alie-utricis uberibus educari, quoniam ſemper & lac iritus maternus longe magis ingenii, atque in-enta corporis auget. Quod ſi effœta lacte defici-caprinum maxime conveniet præberi catulis, donec menſium quatuor.* A qua ſententia nec Gratium orruiſſe, ſequentia evincunt. Quocirca potius t ſecundam conjecturam, ex qua hoc quoque ipiatur, hoc loco teneamus; *uteri de lacte.*

CCCIV.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

CCCIV. *Cum deſunt operi*] Id eſt, nutrititi
Tum deniq;, cum nutritioni, quod proprium
tris opus eſt, ſuperſedebunt, & aliud agendo de
fecerint, in ipſos *catulos* à matre *relictos curam tr*
ire præcipit Gratius, ex Maronis illo Georg. III

Poſt partum cura in vitulos traducitur omnes.

Vtitur noſter aliquoties *operis* voce, pro quov
ctu, ut alibi annotavi. Imo pro quovis motu
lidiore, etiam inanimatis rebus *opus* ſuum adſcrib
Cornelius Severus de Ætna:

Hinc ſpiſſæ rupes obſtant, diſcordiaque ingens
Inter opus nectit varias, mediaſque coërcet.

Id eſt, prout ignis ſe agitaverit, nunc varias rupes
tu ſuo connectere, modo medias ſpiſſim obſta
coërcere, ac ſupprimere. Sequitur enim:

Pars igni indomitæ, pars ignes ferre coactæ.

Rupes aliæ igni indomitæ, nimirum quæ ſpiſſæ
ſtant, aliæ, quas ignis coërcet, illum ferre cogun
Hoc illud *opus* eſt, quod *artificem*, cui *divina re*
cura eſt, *incendit*. Additur ſtatim:

res ipſæ credere cogunt;
Quin etiam tactu moneant contingere toto,
Si liceat. Prohibent flammæ (cuſtodiaq; igni
Illi operum eſt) arcentque aditu, divinaque re
Cura ſine arbitrio eſt.

Ita fere ſcribendus hic operoſiſſimus, & nulla ha
nus magnorum Virorum opera intellectus ulli loc
qui nunc ſua iſta ſibi luce clarius, quam olim c
ſudum eſt, lucet. Sed ego ad *opus* meum à πυρ
γῶ hoc jam redeo. Ita enim venationem ſæpiſſi
vocat noſter, ut alibi obſervavimus. Vnde &
conjiciebam olim: *tum denique fœtæ*

Cum deſunt, operis fregitque induſtria matres.

Id eſſet, venationis ſtudium, cui dum intentæ ſun
catulos ſuos citius deſerunt, atque ita cum φιλο
κνίας ubera pereunt. Duplicem itaque ob cau
fœtæ venatum educuntur. Prima, quam de grav
ex

rcenda reddidit Xenophon, ἵνα μὴ φιλοπο-
ν διαφθείρωσι. Altera, ut citius ubera ſiccen-
r, & ita ad munia ſua ac priſtinam virtutem re-
nt. Hanc conſideravit alter Xenophon cùm in iis
ex cap. XXX. adduxi, tum in ſequenti, ubi fœ-
acte graves cavet ne in leporem immittantur, aut
dè nimis exerceantur, ne ilia rumpantur. Hoc
venatoris induſtriæ videtur attribuiſſe Gratius,
mvis nihil mutemus, ut ſatius eſt.

b. *fregitque induſtria*] *Frangere matrem* hic eſt,
uralem affectum, quem in prolem habent matres,
cere, ac tandem abolere. Ita *fracta clauſtris feræ*,
ous diuturna captivitas omnem feritatem exuit.
hius Cæcilius in Panegyrico verſus finem: *Vſur-
pant gloriam iſtam* (Venationis ſcilicet) *illi quo-
principes, qui obire non poterant: uſurpabant au-
ut domitas fractaſque clauſtris feras, ac deinde in
rum quidem ludibrium emiſſas, mentita ſagacita-
lligerent.* Ita reſtituo ex melioribus libris. Vul-
neptiſſime in omnibus editionibus legitur: *fra-
que clauſtris. Induſtria* hæc venatoris eſt, ut nec
nte, ſed paulatim hanc oblivionem catulis ſimul
matri inducat. Hanc paſtori quoque præſcripſit
ro: *Duobus menſibus primis à partu non disjun-
tur à matre catuli, ſed minutatim deſuefiunt.*

lb. *matres*] τὴν φιλοτεκνίαν. Ovidius Meta-
rph. VIII.

pugnat materque ſororque
Et diverſa trahunt unum duo nomina corpus.

φιλοτεκνία καὶ φιλαδελφία Althææ modo fi-
n ſuum modo fratrum funus objectat. Hinc lu-
n capit Germanicus Cæſar in Phænom.

Sidere donavit cancrum Saturnia Iuno
Nunquam oblita ſui, nunquam ſecura novercæ.

od ita παραφράζει Avienus alibi: *novercales ut
per proderet iras.*

CCCVII. *Lacte*] Sequitur Xenophontæa illa:

ἐπὶ-

ἐπειδὰν δὲ ἤδη πλανᾶται τὰ σκυλάκια, διδόν
γάλα μέχρι ἐνιαυτοῦ, καὶ οἷς μέλλει τὸν ἅπαν
χρόνον βιώσεσθαι. *Mazam* hinc accepit quoque n
ſter: quem ſequitur, ſed granditis paſſibus, Nem
ſianus verſ. CLIX. & ſequ. apud quem latius de la
quo nutriendi ſunt catuli, dicemus.

Ib. *maza*] Pane ſubacto. Varro: *nec non ita p nem ordeaceum dandum, ut non potius eum in la des intritum.* Quod per totam vitam, ut Xenoph videtur intellexiſſe, iis cibarium eſt. Vt & Col mella, *omnes ſine diſcrimine canes ordeacea fari cum ſero commodè paſcit. Sin autem ſurculo conſi ager ſine paſcuo eſt, farreo vel triticeo pane ſatian ſunt, admiſto tamen liquore coctæ fabæ, ſed tepi* Hæc maza eſt, ſive lacte, ſive aquâ ſubacta. Ha Nemeſianus *Cererem cum lacte* vocat, ſed catulis *i terdum*, non ſemper, præberi vult, *tenueſque ma retinere cibatus.* Gratius vero Xenophontem exp mit: καὶ οἷς μέλλει τὸν ἅπαντα χρόνον βιώσεσθα Vt totius hæc *impendia vitæ* jam catuli noſcere i cipiant. Calpurnius Ecl. II.

Et gregibus portare novus, ut carpere frondes
Condiſcant, primoque recidere gramina morſu.

Ita emendavi in editione mea. *Novi greges* ſunt gni, qui frondes carpere diſcunt, ne depulſi à ma bus aliquando *lactis deſiderio ſeneſcant*, ut loqui Varro. Ideo & hic noſter mazam præberi catul jubet. Quos alii lacte contentos eſſe volunt. Na alter quoque Xenophon ex majore videtur percepi ſe, ὅτι χρὴ γάλακτι ἀνατρέφειν τὰ σκυλάκια quaſi nihil præter lac illis aſſignaſſet. Sed melius n ſter per illa, οἷς μέλλει τὸν ἅπαντα χρόνον βιώσε σθαι, mazam intellexit.

CCCVIII. *Nec luxus alios*] Subjungit Xenophon ἄλλο δὲ μηδέν. Quæ verbotenus ſequutus eſt Gra tius. Pollux neſcio unde novum præceptum addi dit: ἀλλὰ μετὰ τούτων τὸ τῶν ἁλισκομένων αἵμα
δε

προσφέρεσθαι τοῖς σκύλαξιν, ἵνα προσεθί-
ζω τῇ κυνηγετικῇ τροφῇ. Μετὰ τοῦτο, puta
καὶ τῶν μητρῶν γάλα, quod male ex margine in
m quorundam codd. irrepſit. Vnde etiam eſt
vulgo τὸ μετ̓ paulo ante perperam inculcatum
ſcribendum eſt: Τροφαὶ μὲν δὴ τοῖς σκύλα-
ὸ ἐκ τῶν μητέρων γάλα. Poſt hoc ſecundo
ferinum ſanguinem commendat Pollux. Vnde
hauſerit, an de ſuo addiderit, incertum mihi
Illud certum Gratii præcepto adverſari, qui ta-
avidæ impendia vitæ à catulis amolitur. Quare
us inter præmia, quæ diſcentibus poſt captam fe-
ex ipſa præda conceduntur, accenſenda eſt fe-
ſanguinis libatio. Quo Senecæ illud modo ap-
bam: *tum roſtra canes*
Sanguine multo rubicunda gerunt.

CCX. *humanos* &c.] Elegantiſſima & digna
onis æmulo digreſſio. Ille ſub finem Georg. III.
boum morbos deplorat, ita quoque luxuriam
itur, quaſi communem vitiorum matrem:

atqui non Maſsica Bacchi
Munera, non illis epulæ nocuere repoſtæ.

Servius: *Et per tranſitum tangit illa, quæ dicunt
ici, morbos venire ex cibi & potus nimietate, vel
tione.* Vnde anſam habuit Gratius tam ſpecio-
ſpatioſè digrediendi. Verba ejus vulgo depra-
aliquantum leguntur, & miſerrime tractata ab
rprete. Ea ego leviter immutavi, ut ſi non de-
, ſaltem ſenſui ſuo reſtituerem; donec certiora
editant meliores, ſi qui ſunt, codices.

CCXIII. *Mareotica*] Non dimittam hoc loco
unitam interpretis audaciam, qua puriſſimum &
ius culpæ reum Vatem perſtringit effrictæ fron-
nequam. Age, & dum Magiſter noſter extrava-
r, nos etiam relicta præda ſoricem iſtum ſuis ve-
is & judicio prodamus. *Errorem hic Gratio vix
ndam*, inquit. Quid hæc ſignificent, equidem
argu-

argutari nolo. Sed an alibi errores Gratii defe- rit, ipſe videat. Ego nullum in nitidiſſimo hoc p- mate vel nævum agnoſco, niſi quos affingere ei natus eſt, hic ipſe erro ex ſua ſibi Germanica edi- ne. Hoc inſuper inepte mendax, quod menc ſui meminiſſe non potuerit, qui in titulo glori eſt, autores hos nunc commentariis luculentis explanatos, in Germania hactenus editos non Quod addendum eſt iis, quæ in Prolegomenis ad- ſtruendam fidem Germanicæ iſtius editionis ac cebam. Sed videamus qua in re erraviſſe Grat- putaverit. *Mareotis*, ſubjungit, *Nili palus in Æ- pto quidem eſt. At Mareotica vina non ab Æ- pti parte illa, ſed ab alia Græciæ aut Epiri potius ceperunt.* Primum, ut vera hæc eſſe ponamus, erroris hæc arguunt in Gratio? Aut quid contrar illis pronuntiavit Gratius? Atqui *Pharios reges* *reotica* potaſſe cecinit. Ideone *Mareotica* vina Æ pto aſſignavit? Non poterant tanti reges Ægy Mareotica ex Græcia, ſi modo inde petenda era habuiſſe, cum tot inter Græcos ac Ægyptios co- mercia jam ab antiquo interceſſerint? Si Barth inter compotores ſuos Hiſpanica vel Græca v ſtrenue hauriat, an adeo propere deliret, ut Germ- ca ſe bibiſſe confeſtim dicat? Imo cõtra, ſi Græca v ſint Mareotica, eo ardentius expetita à luxurioſis Ægyptiorum regibus contendi poſſit. Vt ſoler longinquo advecta cariora eſſe, quantumvis Rhe- no ſuo inſtertere malit Barthius. Quis tamen dixit *Mareotica* vina non ab Ægypti parte illa de- minata eſſe, cum ipſe fateatur *Mareotidem* palud Nili eſſe, An Mareotis non facit Mareoticum? N auſus fuit hoc negare. At *Mareotica vina non tam ex Ægypto ſunt*, inquit. Quod falſiſſimum eſſe hæc appellatio, & res evincit. Servius ad illa Geor

Sunt Thaſiæ vites, ſunt & Mareotides albæ.

Ægyptiæ: Mareotis enim pars eſt Ægypti. Eund

er-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

em cum Gratio deliraſſe Servium pronuntiat
is Interpres. Deliraverunt itaque omnes, quot-
ſunt, qui Mareotici vini meminerunt, antiqui
ores. Strabo lib. XVII. περὶ Μαρείας λί-
, quam & Mareotim dici antea monuerat:
νία τέ ἐστι περὶ τοὺς τόπους, ὥστε καὶ διαχεῖ-
πρὸς παλαίωσιν τὸν Μαρεώτην οἶνον. *In his*
maxima vini copia eſt, ut etiam Mareoticum vi-
diffundatur, & in longum tempus ſervetur. Ita
endum eſſe patet ex Heſychio: Μαρεῶτις, εἶ-
ἀμπέλου. Vti & *Mareotides* apud Maronem.
o tamen negare Μαρεώτην uſitatius dici. Athe-
s ſub finem lib. I. ὅτι ὁ Μαρεώτης οἶνος Ἀλε-
δρεωτικὸς τὴν προσηγορίαν ἔχειν ἀπὸ τῆς
της Μαρείας καὶ πόλεως ὁμωνύμου, &c. Ste-
nus non fontem, quod fabuloſum eſt, ſed lacum
refert: Μάρεια, πόλις καὶ λίμνη, ἣ καὶ Μα-
ρεῶτις λέγεται, ἀφ' ἧς καὶ Μαρεώτης οἶνος. Adeo
ille vini hujus Ægyptii celebritatem præterire
uit. Nec Horatius poſt Cæcubum vim Mareo-
vini extollere omiſit lib. I. Ode XXXVII.

Mentemque limphatam Mareotico
Redegit in veros timores.

reotico vino. *Mareotis in Ægypto palus eſt, jux-*
quam vinum optimum naſcitur. Ita recte vetus
olion. Nec audiendus Vir doctus, qui de Ægy-
opulentia ea interpretatur. Reſpexit enim pro-
dubio Horatius ad panicum illum terrorem, quo
chantes agitantur, quaſi potu à Baccho immiſ-
n. Eum *in veros timores redegiſſe* Cæſar canitur.
d ad Barthium redeamus, ſi tantum modo ab in-
dulitate ſua impetrare poteſt, ut nunc Mareotica
a Ægyptia eſſe tot autoribus credat. Aut ſaltem di-
t nobis à qua Græciæ parte, an Epiri potius, Mareo-
a vina accipi velit. Nemo Geographorum eſt, qui
jus ſimiliſve appellationis locum ullum in Græcia,
t alibi quã in Ægypto, poſuit. Sed omne illi funda-
men-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

mentum eſſe videtur Columellæ locus lib. III. c.
ubi Mareoticas vites Græculis accenſet: *Nam*
Græculæ vites ſunt, ut Mareoticæ, Thaſiæ, Pſythiæ,
phortiæ, ſicut habent probabilem guſtum, ita noſtris
gionibus & raritate uvarum, & acinorum exiguit
minus fluunt. Heic cardo totius ineptiæ Barthia
vertitur, quem ſi emoverimus, tota concidet ſomn
rum machina. *Græculas* eas vites videtur vocare C
lumella, quia Maro lib. II. Georg. juxta Græcas
tes etiam *Mareotides* poſuerit, ut modo vidim
Quod an bene collegerit, aut, ſi fortaſſe, Mareoti
vites in Græciam propagatas eſſe, ut Thaſias quoq
quæ ad Thraciam magis pertinent, an adeo co
pertum habuerit, non temere aſſeruerim. Vide
alii utrum hoc ſibi perſuadere poſſint, an potius ſc
pſiſſe Columellam: *Nam quæ trunculæ vites ſu*
Qua voce alibi quoque utitur. *Trunculæ vites* ſu
quæ minus altè coluntur, quam præcedentes quæ
ſumma arbore, quibus has opponit, quæ & *aci*
rum exiguitate formæ ſuæ reſpondent. Vt ſtatim
orticulam vocat, ab inertia denominatam. Vtcu
que hæc accipiamus, ſcio non debuiſſe hinc Gra
lapidem moveri, qui totam antiquitatem pro ſe h
bet. Niſi & reliquos ejuſdem delirii accuſaturus
inſulſus Interpres, qui, quod in aliis quærit, ipſe ſi
mali cacat. Apage tam putidas nugas.

CCCXXV. *tetendit*] τὸ ad ἀπὸ κοινοῦ repete
dum: *& ad ſummos tetendit honores*. Hoc mone
ne quis ulla in parte pulcerrimæ & incomparabi
prorſus hujus ſententiæ pedem offendat, aut Barth
nugas audire neceſſum habeat. Adeo illuſtria & pe
ſpicua hæc ſunt, ut facula non magis quam meri
dies, nedum Scholaſtici iſtius tenebrionis offucii
indigeant: quem ego iterũ Anticyras faceſſere jube

CCCXXVIII. *unuſque magiſter*] Hic κυναγω-
γὸς eſt Polluci. Cujus nulla, quod miror, menti
apud alios eſt. Sed major Xenophon ipſi venato
ho

magiſterium videtur reliquiſſe, quem ideo κυ-
γὸν vocat, quia *prima illa canum, non ulla pe-*
ura prior, ut ſupra monuit Gratius. Pollux:
τῶν κυνῶν δὲ ἀγωγὴ, κυνηγέσιον ὁμωνύμως
γῷ καλεῖται). Ab hac ſcilicet parte tota vena-
omen ſortitur. Olim enim ipſe venator omnia
unia obibat, *nec ſibi turbam Contraxit comi-*
Ipſe canes ducere, quod præcipuum eſt, ipſe
perſequi & inquirere ſolebat. Qualis ille, quem
laudavit noſter, Hagnon, qui uno cane indu-
aſſumpto totam venationem ſolus exequeba-
inc κυνηγέται & κυναγτῆρες (ſi modo inte-
æc vox eſt apud Pollucem lib. VII. cap. ult.
) & ἐπακτῆρες ipſi dicti. Hi ſunt Ἀγρόται,
κυνέσσι πεποιθότες, Apollonio. Poſtea ve-
diverſa officia venatio diſtributa eſt, & totam
iam requirebat. Hippolytus eam egregie parti-
n prologo ſuo apud Senecam. Δικτυαγωγοὺς
otinus ab exordio affatur:

Ite umbroſas cingite ſilvas.

m ἰχνεύτὰς, ſive inveſtigatores dimittit:

Summaque montis juga Crecropii
Celeri planta luſtrate vagi. ||.
Hac hac alii, qua nemus alta
Texitur alno; qua prata jacent. ||
Vos, qua Marathon tramite lævo
Saltus aperit || *Vos, qua tepidis*
Subditus Auſtris frigora mollit
Durus Acarnan. Alius rupem
Dulcis Hymetti: parvas alius
Calcet Aphidnas, &c.

ita paſſim oberrantibus ipſos, quos dixi, κυνα-
γοὺς officii ſui diſtinctè quoque admonet:

At vos laxas
Canibus tacitis mittite habenas, &c.

n δρκυωροὺς & λινόπτας, alioſque ejuſdem fe-
officii miniſtros ordinatim diſponit:

Alius

Alius raras
Cervice gravi portare plagas ;
Alius teretes properet laqueos.
Picta rubenti linea pinna
Vano cludat terrore feras.
Tibi libretur miſſile telum :
Tu grave dextra lævaque ſimul
Robur lato dirige ferro.
Tu præcipites clamore feras
Subſeſſor ages: tu jam victor
Curvo ſolves viſcera cultro.

Hæc ultima palma trophæi. Quæ ſingula, uti ea quæque in venatore ſuo requirit, Gratii præceptis applicanda. Sunt enim divina prorſus & ex arte, ac methodice ab optimo venatore diſpoſita.

CCCXXX. *Hunc* &c.] Imitari hæc videtur Oppianus lib. 1. ubi venatoris habitum ita delineat:

Τῷ μὴ πιαλέοι θῆρης ἐπὶ μῶλον ἴοιεν,
Μηδέ τε λεπταλέοι· καὶ γὰρ ποτὲ δηρίσασθαι
Θηρσὶν ἐναλίοις χρειὼ πολυαρκέα φῶτα.
Τοὔνεκά μοι δέμας ὧδε κεραοσάμενοι φοιτώντων,
Ἀμφότερον κραιπνόν τε θέειν, σθεναρόν τε μάχεσθαι.
Καὶ δ' ἄρα δεξιτερῇ μὲν ἐπικραδάοιεν ἄκοντας,
Ἀμφιδύμους ζιγυνὰς· δρεπάνην δ' ἐπὶ μεσσόθι ζώνης. ||
Λαιῇ δ' αὖ πεζὸς μὲν ἄγοι κύνας. &c.
Corpore nec veniant *hæc in certamina* obeſo,
Nec graciles nimium : *ſed agendi tempora belli*
Noverit , & ſocios tutarier hoſte minores.
Ille mihi media *juvenis de pube legendus ,*
Vtrumque & pernix , *& ſumptis impiger armis.*
Terribilique manu vibrata falarica dextra
Det ſonitum , medio *præcingatque ilia cultro.*
Quem lævâ ſequitur *ſilvas domitura juventus.*

Ita

is Gratii verbis hæc vertere liceat, ut agno-
am preſſo pede ea ſecutus fuerit Oppianus.
XXXI. *Nec vile arbitrium eſt*] *Arbitrium*
πιζκεψις, ut & evidentius in illo C. Severi
em modo emendavi: *divinaque rerum Cu-*
rbitrio eſt. id eſt, fruſtra hic eſſe, qui curant
cognoſcere cauſas, quia cominus arbitrari
cere, aut palpare non licet,
ajor ſpecies Ætnæ ſuccurrat inanis.
nim hic, ſi retinendus eſt, parentheticus fie-
, & hoc ordine explicandus. Mihi tamen
placuit eum expungi, ut male repetitum ex
enti. An bene, aliorum arbitrium eſto.
ec regna] Merito itaque acceptâ venandi à
o venia Rex etiam ſibi eſſe viſus eſt Scipio,
Polybius in Excerptis, quæ ex Conſtantino
rogeneta edidit doctiſſimus Valeſius: ὢν ἐπι-
θυμος, καὶ νομίζας οἱονεὶ βασιλεύειν. *Qua*
i venandi poteſtate, quaſi regnum adeptus, &c.
enim Regium hoc & ſolum Rege dignum
n fuit exercitium, quia ex eo στρατιῶται τε
, καὶ στρατηγοὶ γίγνονται, ut graphicè ἐπιλο-
enophon. Quapropter & Oppianus & Aure-
ſter Imperatoribus ſuis μεγακλέα δήνεα θή-
inerunt. Et Philoſtratus venatorem ſuum re-
oque ornatu inſignivit εἰκόνων lib. 1. cap.
De quo latius alibi dicam.
CXXXII. *Iuvenis*] Xenophon cap. 11. Χρὴ
δὲ τὸν ἀρκύων ἐπιθυμοῦντα τοῦ ἔργου, καὶ τὴν
ὶ Ἕλληνα, τὴν δὲ ἡλικίαν περὶ ἔτη εἴκοσι.
δος ἐλαφρὸν, ἰσχυρὸν, ψυχὴν δὲ ἱκανόν,
πόνων τούτοις κρατῶν χαίρῃ τῷ ἔργῳ. Quæ
atim ſequitur Gratius, ut Gratium Oppianus.
uod Xenophon ea ad retium curam, quaſi ea
ua venatoris ſit, commendaverit, quæ pro-
t melius ea applicuit Gratius, ad κυνηγεσίαν
ntur. Sed, ut dixi, omnia hæc munia ipſi o-
lim

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

lim venatori obeunda erant; idem canum ducto ad retia ſubſeſſor erat. Vnde Xenophon τὸν ἀρκυωρὸν, ut habent MSS. codd. inibi, pro venatore fuit. Et Plinius Cæcilius, quum *ad retia* tantum ſederet, ſive ἀρκυωρὸν ipſe ageret, venari tam profeſſus eſt lib. I. Epiſt. VI. & lib. V. Epiſt. X

CCCXXXIV. *acceſſus*] Videtur hæc tranſtu noſter ex iis, quæ per venationem addiſci poſſe militantibus uſui ſint, docet Xenophon in Epil Ἐν δὲ ταῖς προσόδοις ταῖς πρὸς τοὺς πολεμίους οἷοί τε ἔσονται ἐπιέναι, καὶ τὰ παραγγελλόμ ποιεῖν, διὰ τὸ οὕτω καὶ αὐτοὶ αἱρεῖν τὰς ἄγ *In acceßibus quoque hinc ſcient quomodo hoſtes in ſuri ſint, & imperata faciant, quia & feras ip modo venantur.* Hi ſunt acceſſus, hæc agendi t pora belli. Hinc tralaticie Maro Æneid. XI.

Hos aditus, jamque hos aditus, omnemque perer
Vndique circuitum, & certam quatit impr
haſtam.

Quod jam ſupra ad verſ. CCXLII. applicavi.

CCCXXXV. *ſocios*] Haud aliter ac Romani, *virtute pericula propulerant, ſociis atque amicis au lia portabant*, ut loquitur Saluſtius in prooemio li Catilinarii. Sed *ſocii* hic ſunt canes. Vt ſupra q que: *nec ſibi turbam Contraxit comitem*, de can agmine poſſit intelligi. Pollux enim cap. III. π συνεργῶν κυνηγέτου καὶ σκευῶν inſcriptum ita ditur: Καὶ συνεργοὶ μὲν κυνηγέτου κύνες, ποι, &c. *Et venatoris ſocii* ſive *comites ſunt can equi.*

CCCXXXVII. *faciliſque*] Ita edidi ex conjec ra, donec melius quid ſuccurrat, Nam *fartus*, *factis* Barthio, non Gratio, digna ſunt. Sed pote vulgata defendi pro captu recentioris librarii, ex ſui ſæculi loquela hanc phraſem videtur G tio affinxiſſe: *factus armis*, id eſt, factis armis inſt ctus. Sic paſſim loquitur ſequior Latinitas. Iul. pi

plinus in Maximinis : *Fecit & ſpathas argenteas, ut etiam aureas.* Scilicet factis ex auro uſus eſt. At nquam ita loquuti ſunt principis , quo vixit no-, ævi authores. Quē naſuti librarii barbariſmum i cultiſſimo hoc poëmate abigerem, malui auda-quam negligentiâ peccare. Sed enim omnino ex io autoris eſt, *facilis armis*; ut ſupra : *faciles, ma-que Lycaones armis.* Et de Ancæo : *geminiſque ribus ingens.*

CCCXXXVIII. *tegat imas faſcia ſuras*] Pollux r Venatoris σκευὴν etiam recenſet : καὶ ὑποδή-ματα κοῖλα ἐς μέσην τὴν κνήμην ἀνήκοντα, μετὰ ἀκριβεῖ περιεσταλμένα. *Et ſemiplotia ad liam tibiam* (ſive *imas ſuras*) *faſcia aſtricta.* Ita m ὑποδήματα illa vocari docet Feſtus in *Ploti : eas quoque dimidiatas, quibus utebantur in venan-quo planius pedem ponerent, ſemiplotia appella-t.* Xenophon ſimpliciter ὑπόδεσιν venanti ac-mmodat. Oppianus γυμνοῖσι δὲ ποσσὶν ὁδεύειν, *ibuſque incedere nudis*, inveſtigatoribus edicit, ne-arum ſtrepitu feras excitent. Quod aliàs incom-dum nimis eſt, & hodie uſu prorſus caret.

CCCXXIX. * *inulina*] Tinearum haſce injurias, aidem abſque veterum librorum ope vindicare eſt, id quod poſſumus , celabimus aliquatenus, a ſarciatur hæc lacuna :

ſit ſociis *vitulina tuis, aut tergore fulvo*
Mantica, cincta chlamys , *canaque è mæle galeri.*

æ particulatim excutiemus. *Vitulina mantica* eſt χεῖος κυνοῦχος, quem requirit Xenophon c.11. ν δὲ καὶ ἐν ὅτῳ ἔσονται αἱ ἄρκυς καὶ τὰ δίκτυα ἐν πέρρις, κυνοῦχος μόσχειος. Quæ proculdu-inde mutuatus eſt Gratius , cum & ſequentia de e verbotenus tranſtulerit , ut ſtatim videbimus. lux : κυνοῦχος δὲ, δέρμα μόσχειον , εἰς ὃ ἐν-εται τὸ δίκτυον, τῷ σχήματι πεποιημένον, ὥσ-τὰ σύσπαστα βαλάντια. Hinc eſt quod He-

ſychius

ſychius exponat: Κυνοῦχος, θυλάκιον, βαλλά
ντιον, ἢ μαρσίππιον. Nam hac generali notio
apud autores non invenitur.

CCCXL. *canaque è macle*] Poteſt & vulgata ha
ſervari. Eſt enim *maclis* ſive *machlis* fera, ut teſta
Plinius lib. VIII. cap. XV. *Item notam in Scand*
navia inſula, nec unquam viſa in hoc orbe, multis t
men narratam machlin, haud diſsimilem illi, ſed nu
lo ſuffraginum flexu. Hanc ſi intelligere potuit Gr
tius, merito *canam* dixit, cum pleraque etiam hod
Septentrionalis orbis animalia pilo albido ſint. V
ſorum pelles albos quotidie inde advehunt noſtra
nautæ, & ipſos ſæpe lepores ac mures terreſtres a
bos inveniri referunt. Dubitari tamen merito pote
an Gratii ævo innotuerit jam hoc cum patria ſua
nimal. Itaque melius eſt ut τῷ πάνυ aſſentiam
ſcribenti *male.* Sed quod idem *lucifugaque e ma*
reponat (pace ipſius dixerim) ipſe verſus fere reſpu
Commodius autem vulgata exponi & teneri pote
quia mælinæ pelles, quarũ & hodie frequens uſus,
mnino *cane* ſunt, & ipſæ mæles tam Gallis qua
Anglis canæ peculiariter indigetantur. De quibus
tius infra dicam. Omnino itaq; vera hic lectio eſt: *c*
naq; è mæle galeri. Haud diſſimili capitis tegmine
fuiſſe videntur Albani, venatione celebres olim, qu
Strabo l. XI. refert habuiſſe περίκρανα θήρεια πα
ραπλησίως τοῖς Ἴβηρσι.

CCCXLI. *Toletano cultro*] Gladium Hiſpanie
ſem ſignificari ſuſpicor. De eo jam alii dixeru
Sed culter venatorius diverſum uſum habet. M
tialis Apophor. XXIX. *Culter venatorius*:

Si dejecta gemes longo venabula roſtro,
Hic brevis in grandem cominus ibit aprum.

Ita leg. ex MS. Cod. Prior verſus lucem accipit
illo Naſonis Metamorph. X. *excuſsit pando venab*
la roſtro. Vel legendum, *defecta longo ven. roſtro*,
eſt, quæ cuſpide ſive dente ſuo exarmata ſunt. S

alium uſum in venatione habet hic culter, ut vi-
e eſt in illis, quæ modo ex Seneca appoſui:

Tu jam victor curvo ſolves viſcera cultro.

iod de exenteranda fera accipi poteſt. Niſi quis
lit etiam ad priorem, quem poſuit Martialis, uſum
c applicare, ſiquidem is præcipuus eſt. Pollux:
ρη μὲν, ὡς ὁπότε συμπέσοι θηρίῳ, ἔχειν ἀμύ-
νεσθαι. Hinc Oppianus venatori ſuo accingit,

δρεπάνην δ᾽ ἐπὶ μεσσόθι ζώνης·
Καὶ γὰρ καὶ θήρεσσι πικρὸν πόνον ἐντύνοιντο,
Καί τε κακῶν φορέοιεν ἀλεξητήρια φωτῶν.

ρεπάνην pro *curvo*, quem vocat Seneca, *cultro*
ſuit. Improprie, & confuſè quidem. Δρεπάνη
m proprie falcem denotat, cujus diverſus longe
ıs eſt, ut ſtatim oſtendam. Oppianus utrumque
nfudit. Quod enim ille τῇ δρεπάνῃ aſſignat, pro-
um eſt venatorii cultri, quo ſe cum adverſus feras,
malignos, ſi qui occurrant, homines defenderent.
citus Annal. III. cap. XLIII. *Quadraginta mil-*
fuere, quinta ſui parte legionariis armis; cæteri
n venabulis & cultris, quæque alia venantibus te-
ſunt. Vnde colligere eſt, diverſos aliquantum hos
ltros à gladiis Hiſpanienſibus fuiſſe, non adeo ta-
n, ut non eidem uſui inſervire potuerint. Ideo
ρην cultri loco poſuit Pollux. Et tumultuarii illi
ıd Tacitum cultris gladiorum vice habuerunt, ut
ıabula pro pilis.

CCCXLII. *falarica*] Lucanus: *tortilibus vibrata*
alarica nervis. Vnde Silius lib. I.

Librari multa conſueta phalarica dextra.

i *vibrari* quoque reponendum videtur.

CCCXLIII. *curva falce*] Xenophon cap II. con-
ıuo poſt κυνοῦχον μάχαιρον requirit & δρέπανα,
ἐν ᾗ τῆς ὕλης τέμνοντα φράττειν τὰ δεόμενα. *fal-*
, quibus ſilva cædatur, ubi obſentiri aliqua loca o-
rtet. Ita enim ea voce utitur Apulejus, ut ſuperius
notavi. Pollux cap. III. δρέπανα δὲ· ὅπως εἰ δέοι

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

τῆς ὕλης κόψαι εἰς τὴν τῶν ἀρκύων ἀκώλυτον στ σιν, ὑπάρχοι τὰ δρέπανα. Quando id fieri co veniat, etiam ſuperius demonſtravi ad verſ. XLI Noſter autem longe alio uſu falcem habet, ut *rum pant non pervia.* Ita quippe legendum conjecit V doctiſſimus. Vulgo: *rumpant nova pervia.* Quo eundem ſenſum admittit. Similis enim locutio apu Val. Flaccum initio l. 1. *medioſque inter juga conci curſus Rumpere.* Id eſt, rumpendo patefacere, ut hic in Gratio. Inepte vero interpres, *rumpat*, l gendum eſſe monet. *Rumpant*, ut modo *pracingan* nimirum *ſocii* vel *famuli*, quorum appellatione intercidiſſe vel hinc certum eſt. Aut eadem hic ell pſis eſt, quam ad verſ. CCXLIII. familiarem Gra eſſe oſtendi.

CCCXLIV. *Canum remedia*] Hæc epigraphe haud exiguæ in hoc poëmatio partis, qua totius κυ νηγετικῆς petitiſſimus vates canum medicinam pe tractavit. Nihil enim de hac Xenophon, aut qui quam recentiorum poſt Gratium. Niſi paucula qu ex Ariſtotele tranſcripſit Pollux, & peculiari capi VIII. περὶ νοσημάτων κυνῶν complexus eſt. Qu parum eſt ut ſciamus, ſi remedia ignoremus. At hic Gratius luculenter & affatim ſuppeditat. Qu rum aliqua mutuatur, aliqua de ſuo addit Aureliu ut in cynegetico illius advertemur. At nec tanti i la ſunt, ut de palma cum noſtro poſſint contende Videtur enim, ut omni in parte perfectum ſe oſte dat κυνηγέτην, huic ex profeſſo curam quoq impendiſſe, &, ſi non vane hinc auguror, medic næ dogmata haud leviter tantum calluiſſe. De q videant Medicorum filii. Non enim meum eſt o ficinas illorum everrere, aut arcana artis perſcruta Contentus mihi ero, ſi ea, quæ ab antiquis magiſt didici, in ſymbolum conferam, ut antiquitati, verborum magis quam curationum integritati co ſulam. Non eſt tamen, cur de ſalute gregis noſtri

hi

e petenda diffidam, cum Hypercritici Cenſoris
tre illud elogium conſidero: Vbi canum, inquit
iger Iulius, tum morbos tum remedia deſcribit
tius, ſatis oſtendit ætatis (imo & artis) ſuæ feli-
tem: ſunt enim luculentiſſima.

CCXLVI. *Cauſſaſque*] Hæc quoque à Medicis
ta vocis notio, ut ſupra oſtendi ad illa: *cauſæ*
malum fecere paludes. Eaque ſæpiuſcule in Me-
s his utitur: ut mox: *fallenteſque argue cauſſas.*
paulo poſt, ubi de peſtilentia inquirit:

Cum vitium cauſſæ totis egere latentes
Corporibus, ſeraque aperitur noxia ſumma.

deinde: *& primas vincere cauſſas.* Dubitari por-
utrum hoc modo, an ſimpliciter intelligendum
ut illud, quod ſequitur: *elementa mali cauſſas-*
recidunt. Potius tamen eſt ut eo, quem dixi, ſi-
ficatu accipiatur. *Cauſſæ* ſunt enim, *elementa ma-*
quas προηγαζερχτικὰς in genere vocant Philo-
hi. De quibus conſulendi Medicorum illi, qui
τολογικὴν pertractatunt, & ante alios Hippo-
tes.

Ib. *tueri*] Non vulgaris hæc vocabuli notio à Ma-
e mutuata videri poteſt, quæ illi frequentiſſima
Et maxime ex Georg. III. ſiquidem ex illo li-
plurima in hac pharmacopœa ſua condidit Gra-
. Huic itaque loco geminum eſt:

Hæc quoque non cura nobis leviore tuenda.

eſt conſideranda. Ita & hic *tueri*, eſt advertere cu-
n. Et ſuperius *tutelam* eodem ſenſu poſuit:

Tranſeat in catulos omnis tutela relictos.

m enim deinde *arbitrium* vocavit, ut ſuo loco
tavi. Hinc quoque *tutelam* in jure dictam eſſe
o; non à *tuendo* i. defendendo; quanquam id
omnibus ICC. ſedit. Autor inveteratæ hujus o-
ionis eſt Servius Sulpicius, ut videre eſt L. 1. D.
tutelis. Quo loco poſt Servianam tutelæ defini-
nem ſubjicit Paulus IC. *Itaque appellantur tuto-*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

res quaſi tuitores, atque defenſores : ſicut ædituí dicu
tur, qui ædes tuentur. Imo *ædituí* dicti, quia *æ*
tuentur, id eſt, inſpiciunt. & ἐπισκοποῦσι. Sic
tutores dicti, quos *momboirs*, i. inſpectores imp
berum vernacula noſtra indigetamus. Nec alia
cauſa ἐπίτροποι Græcis dicti videntur, quaſi ani
adverſores. Ἐπιτρέπεσθαι enim eſt advertere.
mommen antiqua Belgarum lingua intueri ſignifi
bit, ut ex derivatis agnoſcere eſt. *Vermommen*, i
tuitum obvelare, aliaq; in vulgus nota hoc arguu
Sic etiam *tutores* olim dictos fuiſſe quid vetat? F
ſtra enim etymologiam à ICC. diſcamus, cujus
ſcitiam paſſim ipſi produnt. Error ille, quo tutore
ut ædituum, quaſi ædium defenſorem, dictum fu
argumentatur Paulus IC. utrumque evincit. N
Æditus eſt ſacræ ædis tuitor, id eſt curam agens,
recte docet Feſtus. Varro lib. VI. de L. L. *A quo*
iam quidam dicunt illum, qui curat ædes ſacras, æ
dituum, non Æditumum. Sed tamen hoc ipſum
eadem profectum eſt origine, quod quem volumus
mum curare, dicimus: tu domi videbis. ut Plau
cum ait: Intus para, cura, vide quid opus ſie
Sic dicta Veſtiſpica, quæ veſtem ſpiceret, id eſt vide
veſtem ac tueretur. Hinc *tutor*, ἐπίσκοπος, ἔφ
ρος, ἐπόπτης, vel *cuſtos*; ut Flaccus in arte Po
cuſtode remoto. Et *tutela*, ἡ ἐπισκοπὴ: quo ſe
modo uſurpavit noſter. Nam *tueor*, & antiqui
tuor tam videre, quam defendere ſignificant. Erra
illi qui tuor & tueor diuerſa eſſe putant: quaſi h
defendere, illud videre tantum denotet. Quod al
latius oſtendam, ne hic in ſcholaſticum pulvere
nimis excurram.

CCCLI. *Eſt aliud*] Scribendum olim putavi: *h*
quoque noſſe Eſt aliud, vel potius, *illud*, *quod præ*
opem, pl. n. Nunc vero nihil mutari volo, poſtqua
σύγχυσιν hanc verborum Gratio familiarem ad
eſſe obſervavi. Quæ ut promptius agnoſcatur, c
ſtinguendum erat: *E*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

Eſt aliud, quod præſtet, opus, placabile numen.
CCCLII. *Nec longe auxilium*] Virgilius Geor. III.
Non tamen ulla magis præſens fortuna laborum eſt,
Quam ſi quis ferro potuit reſcindere ſummum
Vlceris os: alitur vitium, vivitque tegendo.
nc noſter *vulneris ora* dixit; pro quo ineptè *oræ* ex
ſibi codice adducit & commendat Barthius. Ita
x: *lacerique per ulceris ora.* Et deinceps: *ſi perni-*
anguſto paſcitur ore Contra pande viam. Quæ pla-
ex Maronianis hiſce expreſſa ſunt.
CCCLIII. *atroque*] Ita elicui ex veteri lectione,
oque, quam ex archetypo ſervaverunt primæ edi-
nes. Primus Geſnerus legendum conjecit, *utero-*
. Quod in editiones poſteras male propagatum
t. At quis neſcit A & V nihil inter ſe differre in
uſtioribus manu exaratis libris, quorum vetuſtas
c maxime argumento intelligitur? Deſcriptoris
que incuria *utroque* hic ſcriptum fuit, pro, *atroque*
lant cum ſanguine fibræ. Hoc etiam ex Georg. III.
itum videtur; *it naribus ater Sanguis.* Item Æ-
d. III. *huic atro liquuntur ſanguine guttæ.* Vt
λαν αἷμα Theocrito in Pharmaceutr.
CCCLIV. *ex ipſo*] Serenus Sammonicus c. XLVII.
Quem nocuit ſerpens, fertur caput illius aptè
Vulneribus jungi; ſanat quem ſauciat ipſa,
Vtque Lariſſæa curatur Telephus haſta.
legendum eo loco, non *Cui nocuit*, quod Viro do-
in adverſ. placuit. Epitaphium vetus:
Nil te damna nocent communis funere lethi.
æc quadrantarii ſcriptura eſt. Pro quo alii edide-
nt: *Nil te dura movent.* Vti & antea in eodem E-
aphio: *Multorum invidiam tandem caruiſſe.* Quo
co iidem ſuppoſuerunt: *invidiâ.* Sed hæc ἐν παρέργῳ. Nunc pergamus.
CCCLV. *Viroſam eluviem*] Non pus aut ſaniem,
lotium intellige. *Viroſam* vocat propter ſalſedi-
m. Vt *ſalſedinis virus* Plinio alicubi: & lib. XXXI.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

cap. VI. aquam marinam *vetuſtate virus deponent*
dixit. De lotio autem loqui Gratium ſequens ill
arguit: *venas dum ſuccus comprimat acer*: id eſt, l
tii virus. Et Dioſcorides quoque adverſus vuln
à cane non rabido facta probat urinam ejus. Qu
cum laudaret Geſnerus ὁ πάνυ, mirum eſt, non
diſſe & hæc de lotio ferino intelligenda eſſe. Fimu
itaque caninum, quem ille hic Gratio oggerit, fo
cariis relinquimus, cum urinæ *ſuccus acer* apertè a
tribuatur, nec de fimo accipi poſſit. Nec melius pr
miſſo capillo hic ariolatur Barthius, & neſcio qu
inaudita nobis obtrudit remedia ex pure, aut tab
& aceto, quæ nec cogitavit quidé hoc loco Gratiu

CCCLXII. *pecuaria*] Interpres iterum hic hom
ni libero nato ſtigmata inurit, mutilum pronuntia
& de præſtigiis neſcio quæ ex anili diſciplina no
bis adducit. Omnem illi lapidem movit τὸ *ſe*
non disjunctivum, ſed copulans. Quod etiam ali
notavi. *Pecuaria* autem de canibus dici mirum v
deri non debet. Infra: *defecta mala pecuaria tab*
Ita & Xenophon lib. VIII. de inſtitut. Cyri equ
& canes βοσκήματα vocavit. Et in Geoponic
lib. XIX. cap. III. de canibus adjicitur: καὶ τὰς ἄλ
λας νόσους τῶν κτηνῶν, *& reliquos morbos pecorum*
Quo loco fruſtra Viri docti Cornarius & Geſner
κυνῶν reſcribi voluerunt, quaſi pecorum appella
tione canes non veniant.

CCCLXVI. *cura eſt altior*] Ita ab ingenio primu
edidit Pythœus. Ante quem omnes editiones repræ
ſentant, *curas altior illis*. Quaſi ſcriptum primitu
fuerit:

Illa gravis labes & curis altior illis.

Altior labes, quam ut curæ illam vincere poſſint
Vt infra: *curaque potentia major*. Altiorem laben
vocat, quam *cauſſæ totis egere latentes Corporibus*
Quemadmodum paulo ante: *licet alti vulneris ora*
Abſtiterint. *Altum* enim & infra pro profundo po
ſuit:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

: *circum atræ mœnia ſilvæ Alta premunt*. Eodem
u hic *altior labes* dicatur. Si tamen ex cod. ſuo:
t eſt altior illis, edidit Pythœus, non eſt quod re-
amus: modo *illi*, non *illis*, ſcribatur: *& cura eſt*
or illi. Hoc enim eſt quod infra dicit: *ad magnum*
ior ducenda laborem Cura. *Cura altior* hic eadem,
: ibi *major* dicitur. Cui etiam quadrat, quod ſu-
ex hoc, uti vulgo legitur, loco illuſtravi:

Magnum opus, & tangi, niſi cura vincitur, impar.

CCLXVII. *totis*] Ita omnes præter Barthianam
iones. Illa habet, *toties*. Quod ſupinitati ſuæ
utare debuit Barthius, nec ideo codicem ſuum,
m nunquam vidit, ementiri, ut tanquam ſuum
dicet, quod omnes libri habent. Ejuſdem farinæ
lia buttubata muſteus ille luculentorum com-
ntariorum (hoc enim encomium, tanquam fœ-
n in cornu, titulo præfert) liber exhibet. Vnum,
d ad manum erat, pro aliis loquatur. Verſu
xxxiii. ubi omnes editiones habent, *& ſumptis*
iger armis, ille edidit, *integer*. Animadvertit ta-
n in ſua quoque ſibi editione veteri legi, *impiger*.
ue adeo correctores (quo nomine nemo ante il-
quam Pythœus intelligi potuit) ſuggillat, quod
mutaverint, ſiquidem eam editionem ſecuti ſunt.
am, malum, editionem ſecuti ſunt, Barthi! An
, quam negas ulli viſam, & ἄοπτον toties vocas,
ſcilicet ex Nephelococcygia eam tecum dormi-
ndus advexiſti? Sed eadem, qua ita vocas, pa-
Lipſiæ excuſſam eſſe ex literis Germanicis ſive
ngobardicis te arbitrari dixeras, & Germanicam
im indigetaveras. Quia nempe in Germania tua
a, quam nunquam niſi per ſomnum vidiſti, ſo-
iaveras aliquando. Nam in Germania ante te ne-
nem autores hoſce edidiſſe apertè in ipſo luculen-
editionis tuæ capite pronuncias. Quid tamen im-
taverunt, quos incuſas, correctores? Ego in om-
us editionibus, *impiger*, legi vigilans video. At

tu, *integer*, quod cerebro tuo excudiſti, illos edidi
ſe accuſas. Nimirum quia nec alias editiones, ni
per ſomnum, inſpexiſti, qui tuam adeo ut ſimia
miam amas, laudas, commendas.

CCCLXIX. *per contagia morbus*] Lege, *morb*
Paſſim enim noſter hic Maronis illa ſequitur, u
morborum cauſsas & ſigna docet Georg. III.

Continuo ferro culpam compeſce, priuſquam
Dira per incautum ſerpant contagia vulgus.
Quam multæ pecudum peſtes, nec ſingula morbi
Corpora corripiunt, ſed tota æſtiva repente
Spemque gregemque ſimul, cunctamque ab origi
gentem.

Hinc illud, quod præceſſit: *Contra pande viam.*
reliqua, quæ operæ pretium eſt inter ſe comparare
ut appareat quam parum ſummo vati inferior ſit Gr
tius. Verſu CCCLVII. *Mortis enim patuere viæ.* H
Maroni eſt: *Nec via mortis erat ſimplex.* Tum quo
ſequitur hic: *nec viribus ullis, Aut merito venia e*
Expreſſum eſt ex alio ejuſdem libri loco, ubi ſup
boum ſtragem ita ingemit Maro: *Quid labor a*
benefacta juvant? Quodque addit noſter: *aut ſpe*
exire precanti. Reſpexit iſta longe antecedentia:

alitur vitium vivitque tegendo,
Dum medicas adhibere manus ad vulnera paſtor
Abnegat, & meliora deos ſedet omnia poſcens.

Item quod hic continuo ſequitur:

CCCLXXIII. *Quod ſive à Stygia*, &c.] Mar
paulo aliter in fine ejuſdem libri:

Sævit & in lucem Stygiis emiſſa tenebris
Pallida Tiſiphone: morbos agit ante metumque,
Inque dies avidum ſurgens caput altius effert.

Vt hæc Gratius, ita Gratium imitatur Aurelius

Quod ſeu cœleſti corrupto ſidere manat,
Cum ſegnes radios triſti jaculatur ab æthra
Phœbus, & attonito pallens caput exerit orbe.

Quæ ſe invicem mutua luce elucidant. Sed, ut dixi,
à Ma-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

arone divertitur paulum noſter, ut altiorem ex-
oſitionem inſtitueret. Videtur enim reſpexiſſe A-
onis fabulam, cujus temeritatem non in ipſo tan-
, ſed etiam in canibus ulta eſt Diana, quæ eadem
ſerpina eſſe ab antiquis traditur. Namque & illis
tinuo tantam rabiem immiſit, ut non modo do-
num ſuum invaderent, ſed etiam *βραδέεσσι γε-
νυς Δαρδάπτειν κατὰ βαιόν. tardiſque vorarent
ti maxillis*, ut canit Nonnus lib. v. Dionyſ.
erat jam antea: ἀχνυμένης γὰρ
Νύμφαισιν ἀτρέπτοισι βαρύφρονος ἰοχε-
αίρης
φοιτάδος οἰστρήεντι μεμηνότες ἄσθματι
λύσσης.

Quos furtim commiſſa & inevitabilis ulli
ra pharetratæ in furias rabiemque Dianæ
gerat, inſanos vibrantes morſibus ignes.

iceat hæc Gratii verbis contexere, ut appareat
im commiſſam iram ad Actæonem referri poſſe,
furtim tantum nudam Dianam conſpexerat.
interpres *τὸ furtim* ad ultionem duxit, quaſi la-
e cauſa ejus. *Commiſſa ira* eſt, quam vocat ali-
i Maro, *ira irritata Deorum*. Vt plane infra hoc
etit noſter: *commiſſa quantum Deus ultor in ira
e ſequens valeat*. Aut ſi Virgilii illud Georg. IV.
exit noſter:

Non te nullius exercent numinis iræ,
Magna lues commiſſa.

quoque, ut *lues* & *piaculum* alias, pro culpa
poteſt accipi, tanquam effectum pro efficiente.
quo Grammaticorum judicium eſto. Agitur au-
hic apud Gratium non de rabie, ſed de peſti-
tia canum ab illo verſu: *Illa gravis labes*, uſque
m ad rabiem tranſit. Vti etiam Maro in adducto
o: *Pallida Tiſiphone*. Quare non fruſtra ibi ad-
at Iunius Philargyrus: *Tiſiphonem hic non u-
m Furiarum debemus accipere, ſed peſtilentiam,*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

cui eleganter Poëta hoc nomen dedit. Gratius aute Proſerpinam, ſive Dianam autorem mali hujus n minat, quia ſummum illi in canes vitæ neciſq arbitrium attribuerunt veteres. Theocritus in Pha maceutriis:

Τᾷ χθονίᾳ θ' Ἑκάτᾳ, τὰν καὶ σκύλακες τρ
μέοντι
Ἐρχομένᾳν νεκύων ἀνά τ' ἠρία καὶ μέλαν αἷμ
Nocturnæque Hecatæ, catuli quam protinus horre
Sanguineos circum tumulos & buſta meantem.

CCCLXXVI. *ſeu terra*] Hinc Nemeſianus:

Exhalat ſeu terra ſinus, ſeu noxius aër Cauſa ma

Sed ille rabiei has cauſas aſſignat, nec videtur perc piſſe de peſtilentia hic agere Gratium. Eaſdem qui pe & peſtilentiæ cauſas recenſet Maro:

Hic quondam morbo cœli miſeranda coorta eſt
Tempeſtas, totoque autumni incanduit æſtu,
Corrupitque lacus, infecit pabula tabo.

CCCXXVII. *trans altas d. valles*] Maronis alia in re eodem tamen lib. *in ſola relegant*
Paſcua, poſt montem oppoſitum, & trans flumir
lata.

Hinc eſt, quod ſubditur: *latumque fuga ſuperabit amnem.* Sed Gratius *vallem* pro *monte* poſuit, qua per hypallagen *altam* videtur vocaſſe. Si enim pr profunda interpretere, ut alibi quidem, intellectu t men duriuſculum erit. Nec legi velim *latas*, quo olim mihi in mentem venit.

CCCLXXVIII. *ſuperabitis*] Præceſſit, *averte* & ſequitur, *Diſce vices.* Quare hic quoque olir *ſupera citus*, aut tale quid legendum comminiſceba Nunc aliter ſentio, nec quicquam mutari volo. Fre quentiſſima enim hæc Poëtæ noſtro verborum ἀ φέλξα. Et maxime obvia, qualis hic eſt, nume enallage, cujus exempla alia inferius dabo.

CCCLXXIX. *dicta*] Ita edidi ex conjectura. Iu bet enim illa quoque remedia adhiberi, quæ mod

ulceri

bus curandis præſcripſit; non quidem promi-
ſed cum delectu, & examine, quid optimum,
ræſentiſſimum ſit. Hoc eſt quod addit: *&, quæ*
eſt proxima, tenta. Fruſtra enim hoc ſit tenta-
niſi remedia aliqua ſciamus, quæ experiamur.
i *dicta* illa jam ſunt. Inepte ergo Barthius *victa*
r, ineptius explicat. Tum *ficta*, quod ex ſuo ſi-
to codice adducit, idem in aliis omnibus edi-
bus figmentum obtinet. Idem error ex ſcri-
am initio Apulejani Apologi corrigenda eſt:
ter quod paulo prius patroni Æmiliani multa in
roprie conficta, & alia communiter in Philoſo-
dicta ab imperitis, mercenaria loquacitate effu-
nt. Quod tamen verum eſſe non juraverim.
CCLXXXIII. *invictaque tardis*] Male in edi-
e meâ typotheta aut hypotheta aliquis ſuppo-
tardos, cum præſtet veterum librorum ſcriptu-
are. *Tardis* remediis, aut potius tertio caſu *tar-*
nedicis (qualis ille apud Maronem,

Qui medicas adhibere manus ad vulnera paſtor
Abnegat & meliora deos ſedet omnia poſcens)

ctam fieri rabiem dicit, quia interim malum præ-
tatur. Idcirco addit: *ſic tutius ergo Anteire au-*
is. Cui reſpondet Ovidii illud:

Principiis obſta; ſero medicina paratur,
Cum mala per longas invaluere moras.

CCCLXXXVII. *Vermiculum dixere*] In ambigua
m fide ab ipſis medicis habitum, vermiculus ſit,
ne, ut fuſe oſtendit Geſnerus in perfectiſſimo o-
e de animalibus. Plinius tamen id quaſi aſſerere
letur lib. XXIX. cap. V. *Eſt vermiculus in lingua*
um, qui vocatur à Græcis lytta: quo exempto in-
tibus catulis nec rabidi fiunt, nec faſtidium ſen-
nt. Quicquid itaque hac de re diſſentiant alii,
o & neſcientibus aut dubitantibus affirmo vidiſſe
e exſectum canis mei lingua tendonem aculeatum
tinque & propemodum moventem ſe ad conta-
ctum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

ctum. Quin etiam aſſerebat mihi ille exſector, qui quotidie hoc artificii oſtiatim exercet, nunquam citius in rabiem agi canes, quam cum vitam nanciſcitur & arroſu ſuo vexare nervos incipit ille qualiſcunque eſt vermiculus. Atque ideo vivum exſecari ex rabido jam cane non poſſe. Eo ne deveniatur, ut canit noſter aliquanto poſt, *ergo inſita ferro*

Iam teneris elementa mali cauſſaſque recidunt.

Nemo itaque eſt qui vermiculum hunc vidiſſe tradidit, quamvis ex communi opinione *vermiculum dixere*. Sextus Platonicus, ſiquidem Pliniana illa verbotenus fere deſcripſerit, non vermiculum, ſed *canis rabidi id quod ſub lingua habet*, periphraſtice vocavit. Confidentior non hic tantum Plinius, *cervis* etiam *ineſſe vermiculi ſub lingua inanitate circa articulum quà caput jungitur numero viginti produntur*, refert lib. XI. cap. XXXVII. Cui malim fidem ſuam deneget, quam *muſculos* ſupponat Clariſſimus Rondeletius. Autor enim Plinio Ariſtoteles lib. II Hiſtor. Animal. cap. XV. ex quo etiam apparet ſcripſiſſe Plinium eo quo citavi modo, ne videatur duobus diverſos locis vermiculos conſtituere. Vnde tamen didicerit Plinius *lyttan* Græcè vermiculum dici, ego adhuc quæro, cum omnes, quos conſului Græcorum medici ipſam rabiem, & proprie ferè caninam ita indigetent. Pollux cap. VIII. Νοσήματα μέντοι κυνῶν τρία, λύσσα, ποδάγρα, κυνάγχη· ἀλλ' ἡ μὲν ποδάγρα οὐ πάντη ἀνίατος. ἡ κυνάγχη δυσίατος· ἡ δὲ λύσσα εἰς θάνατον φέρει. Ita ſcribendum eſſe patet ex Ariſtotelis lib. VIII Hiſt. Anim. cap. XXII. unde illa deſumpta ſunt. Aut ſi defendi poteſt vulgata lectio: ἡ δὲ λύσσα δυσίατος, omnino id accipiendum ita ut Gratius *invictam tardis* rabiem eſſe modo dicebat. Sed melius etiam cum illo conveniat Polluci ſi eo, quo poſui, modo verba ejus concipiantur. Η δὲ κυνάγχη δυσίατος, id eſt quod inferius habetur:

Au

urvatæ ſi qua eſt tutela podagræ.
ια εἰς θάνατον φέρει, plane Gratii verbis
Præcipitat lætale malum. Vnde & Neme-
Eſt etiam canibus rabies letale periclum.
XXXVIII. *ſiti*] Hanc quoque cauſatur i-
emeſianus noſter :
ſeu cum gelidus non ſufficit humor,
a per venas concreſcunt ſemina flammæ :
uid id eſt, imas agitat ſub corde medullas.
hoc Gratio eſt : *præcepit viſcera.* quaſi ver-
lle, haud ſecus ac angina, etiam fauces oc-
ut potius motu ſuo incendat. Ita obiter ra-
videtur aſſignaſſe perfectiſſimus vates, quam
nter veteres, quod ſciam, tam prope attigit.
Geor. III. eandē ex aëris intemperie, quæ pe-
m producit, rabiei & anginæ quoq; originem
: *Hinc canibus blandis rabies venit.* Nimi-
tquam ex infecto aëre *ignea venis*
ibus acta ſitis miſeros adduxerat artus.
ſter haud dubiè reſpexit.
XIC. *Æſtivos vibrant*] Nonnus Dionyſ. v.
οιτάδος οἰστρήεντι μεμηνότες ἄσθματι
λύσσης.
um vibrant rabidis agitatos morſibus ignes.
άδος quaſi *fugam molientis*, ſi bene id ad ver-
um retulit Interpres, qui mala tamen conjectu-
rabie hic legi voluit : *Æſtivoſque vibrant.*
re autem propria de rabidis locutio videtur eſ-
nde Ammiano ſuam facile ſcripturam aſſerere
tio lib. XIV. *ſed adverſando jurgandoque, cum*
n congrueret ei, ad rabiem potius evibrabat Au-
um, actus ejus exaggerando creberrime docens (an
ns ?) *idque, incertum qua mente, ne lateret, af-*
ns. Quam miror ex Regio cod. in editione ſua
ſervaſſe Doctiſſimum nuper Editorem, ſed peſ-
interpolaſſe. Nec felicius alter ingenio ſuo, ut
ſtrum vocabuli oſtentaret, quam veteri ſcriptu-
tedere maluit.
CCCXC.

CCCXC. *Sedem ſp. amatam*] Ita levicula tione locum hunc reſtitui. Lucanus lib. I. *tremo tunc forſitan urbis amatæ Plenus abit viſu* pejor tamen, ſi cui arridet, Viri Clariſſimi con ra eſt: *& ſedem ſpernit avitam.* Cui aſtipulatu gilius lib. III. Georg.

Et ſtabula aſpectans regnis exceſſit avitis.

Nam Barthii phaleræ, quibus vulgatam ado emptorem non adeo facile deliniant; niſi qui bonæ frugis oblationem glandem malit. Nec hæc ad vermiculum applicavit, quæ ad canem nent. Fefellit illum, ut ſemper, numeri enallag toties jám uſus eſt Gratius. Quod ne identider ſtendere neceſſe ſit, ad verſ. DIX. una congeri empla omnia proponam. *Molitur fugas*, nimir ut dixi, canis, id eſt, jam vagari & hac illac ir diſcurrere, ut ſolent rabioſi, incipit. Ideoque ir di præcipiunt κυνοσόφοι: quia ipſo motu vali inſanire & furere occipiunt. Ita intelligendum q ſequitur poſtmodum apud Poëtam noſtrum:

Scilicet hoc motu ſtimuliſque potentibus acti
In furias vertêre canes.

CCCXCV. *tenui*] Non qualitatis, ut quis pu ſed quantitatis hoc eſt. Vt Virgilius Georg. cum meridie quidem *alta greges ad ſtagna* juſſiſſe

Currentem ilignis potare canalibus undam,

Solis ad occaſum, Tum tenues dare rurſus aquas, p cipit, nimirum ut mane ipſo rore ſitim ſedavera Vnde Palladius Novembri tit. XIII. *Deinde ubi xo jam die ardor infringitur, & ſolum primo im veſpertini roris humeſcit, gregem revocemus ad paſc* Ille enim per *tenues aquas* rorem intellexit apud M ronem, à quo illa deſumpſit. Sed præſtat de aqua i terpretari, ut rectius Columella lib. VII. cap. II *Tenues*, id eſt modicas: quod forte & Philargyr intellexit, dum exponit, *parvas*. Inepte vero Servi aquarum id epitheton eſſe ex alieno ad hunc loc collegit.

CCCI

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

CCIC. *ſimplicis anni*] *Annus* per ſynecdochen ...s pro toto, ut *Longa dies* apud Poëtam, pro ævo ...tur. Noſter ſupra: *illum primis nemorum Dea ...it in annis.* Illud enim venationis primum ævum ...reſpexiſſe videtur. Quare nimia inepti interpre- ...ontumacia eſt, qui cum hæc intelligeret, nihilo- ...us ibi *armis*, hic *ævi*, & apud Nemeſianum Ec- ...ı IV. *annis* ex ſuo ſibi cod. obtrudat. Vbi proba ...o eſt, quam in hac editione ſervavi:

...onum forma breve eſt, nec ſe tibi commodat annus.

...ſt tempus, quod mutare omnia conſuevit. Seneca:

Anceps forma bonum mortalibus,
Exigui donum breve temporis.

...ic eſt quod *annuum* pro longævo ſæpe ponitur. ...ſſæ veteres: *Annua, anus*, γραῦς, πολυετής. ...ſcribendum conjicio. Vt forte reſpexerit Gloſſo- ...phus illud Poëtæ alicujus: *fama loquetur anus.* ...ongæva. Eædem Gloſſæ paulo poſt: *Annoſa, an-* ...ı, πολυετής. Sic emacula. Latinus Pacatus: *Spe ...toriæ, cum luce ventura pervigil ageret, tardum ſo- ...*, *deſertorem diem*, *annuum noctis æſtivæ tempus ...minatur*. Adeo enim morarum impatiens erat ...perator, ut quamvis breviſſimæ æſtate noctis tem- ...anno longius illi videretur. Ovid. Epiſt. XVIII.

Septima nox agitur ſpatium mihi longius anno.

...uod antea dixerat: *& nox erat annua nobis.* Epi- ...phium vetus à Pythæo editum:

Nondum vicenos annos compleverat, annum
Supremum Parcæ ſorte dedere mihi.

...eſt, ſupremum tempus. Scribendum ipſo ex lapi- ...tamē eſt: *annos compleverat annus, Supremum* &c.

...CDI. *Collaribus*] Neceſſarius eorum uſus cùm in ...mandis validioribus, & majores feras invaſuris, ...m in alligando *inductore*. Itaque diverſa illis atque ...ic conveniunt. Bellatoribus illis æque ac villati- ...s graviora: ferreis quidem clavis munita, ſed non ...ari modo. Villaticorum *millos* vocant veteres: alii

milla,

milla, & *mella*. Varro lib. II. R. R. cap. I de
villaticis agens: *Ne vulnerentur à beſtiis, impon*
his collaria, quæ vocantur mellum, id eſt cing
circa collum ex corio firmo cum clavulis capitatis
intra capita inſuitur pellis mollis, ne noceat collo
tia ferri. Vbi non fero Illuſtrem Criticum, qui
lium legit, ut à tranſmarina origine vocem ded
quæ Latio nota. In ſchedis Feſti: *Millus c*
canum villaticorum factum eſt ex corio, confixum
clavis ferreis eminentibus adverſus impetum
rum. Scipio Æmilianus ad Pop. Vobis, inquit,
que publ. præſidio erit is quaſi millus cani. Perp
vulgo: *canum venaticorum*. Gloſſarium Iſid
Millum, collare canis. Melius mihi quidem vid
à *mele* vel *armillâ* Geſnerus, quam à μελωτὴ S
ger, vel à mille clavis alii vocis ἔτυμον peti
Quanquam vix ex iſtis Propertii id capiam:

Serica nam taceo Volſi carpenta nepotis,
Atque armillatos colla Moloſſa canes.

Laſcivè enim iſtos armillis Cynthiæ ornatos, u
ſerico carpento vectam ipſam fuiſſe, accipio, ne q
temere, ſi modo vetus ſcriptura eſt, mutandum c
reliquis cenſeam. Nam Scaligeri conjecturam diu
quod illegitimam eſſe nos docuerit ὁ πάνυ Salm
ſius; ſed cur ipſe *Syrica* quam *Serica* malit, n
dum didici. Ita munitum ferreis clavis *millum* v
laticis convenire, dubio procul eſt: an & venatici
diſpiciemus; ne temere ita apud Feſtum repoſui
videamur. Quale id fuerit, docet Xenophon: K
νῶν δὲ κόσμος, δέῤῥαια, ἱμάντες, τελαμώνιε
(ita enim ex MSS. potius ſcribendum, mox appar
bit) ἔστω δὲ τὰ μὲν δέῤῥαια μαλακὰ, πλατέα, ἱ
μὴ θραύῃ τὰς τρίχας τῶν κυνῶν. Nihil in eo du
aut clavorum. An ne currentum pedes implicen
vel aures ne lædant, aliàve de causâ, non dixerin
Videtur id tamen præcautum; dum in utroque late
re lorum clavis & aculeis ferreis conſertum pro m
nimen

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

to erga validiores feras habuerint. Tales fue-
ræ τελαμωνίαι, quas ita deſcribit porro Xe-
n: αἱ δὲ τελαμωνίαι πλατεῖς τοὺς ἱμάν-
α μὴ τρίβωσι τὰς λαγόνας αὐτῶν. ἐγ-
ραμμέναι δὲ ἐγκεντρίδες, ἵνα τὰ γένη φυ-
σι. Sed planius Pollux: Τελαμωνία δὲ ἐστὶ
πλατὺς ἱμὰς ἑκατέρωθεν ἀπὸ τοῦ δεραίου
ὰς πλευρὰς παρήκων ἐναλλὰξ ὡς τοῦ πέ-
ντα μετὰ τὰς ὠμοπλάτας ἄκρας καὶ τὰς
νας στεγνύντων· ἧλοι δὲ ἢ ἐγκεντρίδες ἔπεισι
ελαμωνίαις. Certa itaque prælia facturi ita
antur canes; vel etiam ferinâ toti pelle conte-
tur, ut ibidem adnotat Pollux. Ornatus gra-
cervo ſuo tale quid videtur finxiſſe Calpurnius
r. *& à dorſo quæ totam circuit alvum*
Alternat vitreas lateralis cingula bullas.
ſthæc utrinque collari alligabantur, ita ut &
ri ac omitti poterant, ſi uſui non eſſent. Col-
utem ſimplex & unum ac idem ſemper, ſive
ωνίαις jungendis, ſive ἐξῆπτο στενοῦ ἱμάν-
ὃς κατὰ τὴν κυναγωγὸν ἐξηγκύλωτο, de quo
luctitio ſupra egimus: vel etiam copulandis,
omi alligandis inſerviat, ut ad Nemeſianum di-
Collare tale vocat, ἀχάλωκτον κυνοῦχον, autor
ammatis apud Suidam in κυνοῦχος, quia ſine
. Sed nec ipſe Suidas, nec H. Stephanus inde
quicquam percepit. Κυνοῦχος, inquit, ὁ τοῦ
ε κρατῶν δεσμός. Ille enim pro loro quo du-
& retinetur in inveſtigando canis accepit. At
ducto verſiculo omnino pro collari poſitum,
myops non videat? Solent ea quam latiſſima ac
ia maxime habere inductores, & reliqui ſaga-
Fruſtra itaque veretur Interpres ne durum nimis
re ſit ad *inducendas mœlis criſtas*. Nec proxi-
n verſum memoria tenuit, dum *millis* reſcri-
dum magnâ voce clamitat. Quid enim ſit, *colla-
millis criſtas inducere lucifugæ?* Vnum idem-
que

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

que eſt *millus*, & *collare*. Iſthic vero abeat cum
ſpertilione ſua εἰς ἀντίκυρας, ne ſaltem noctuas
thenas.

CDII. *lucifugæ mælis*] Quia cavernas incolit,
ſæpe haud aliter ac urſi totam hyemem in iis ſe
net, ut referunt mihi fide digni amici mei, qui a
quoties in Germania mælem venati ſunt. Hinc R
tilius Numatianus in Itinerario ſuo lib. 1.

Proceſſu pelagi jam ſe Capraria tollit:
Squallet lucifugis inſula plena viris.
Ipſi ſe monachos Grajo cognomine dicunt,
Quod ſoli nullo vivere teſte volunt.

Vnde & *ergaſtula* mox illis adſignat, quæ ſubter
nea fuiſſe ex Plauto aliiſque didicimus. Itaque *Luc*
fugæ dicuntur *males* quia foveas ſub arboribus p
runque, quas nunquam luce ſua perfundit Titan, i
habitant: non autem quod noctu tantum graſſentu
Aliam enim eſſe *mælem* ac *fouinam*, quam voca
Galli, dudum nos docuit Geſnerus. Nec quide
contrarium Varronis loco evinci poteſt lib. 11
cap. XII. ubi leporarii ſepta, *ut tectorio tecta ſin*
præcipit, *ne meles aut feles aliave quæ beſtia intra*
poſsit. Nam & *taxi*, qui omnino mæles veteru
ſunt, ungues ita probe aculeatos habent, ut ſeptu
aliquod mediocris altitudinis aſcendere valea
Quanquam illis, qui ex ſuillo, quod dicunt, gene
ſunt, hoc denegatum ſit. Alterius vero aliquem g
neris, quod caninum vocant, ipſemet ego vidi
Anglia arborem conſcendiſſe. Angli inter alia t
xi nomina etiam *gray*, ut Galli *griſart*, id eſt canu
à colore pili indigetant. Ideo enim & Gratius ſupr
canaque è mæle galeri. Non eſt itaque cur Geſne
non aſſentiar *taxum* hodiernum revera eſſe antiquo
rum *mælem*. Poſſit tamen ſcrupulum injicere
quod Plinius tradit lib. VIII. cap. XXXVIII, *Ali*
ſolertia in metu melibus: ſufflata cute diſtentæ ictu
hominum & morſus canum arcent. Alia enim ſole
ti

nclinato & per poſteriora crura extento
ſum arbori applicans canes morſu veneni-
Habet tamen cutem duriſſimam. Itaq;
nſtentione illius refert Plinius, vereor ut fi-
atur.
las inducere] Plurimum in collaribus, ſcu-
ris, aliiſque id genus à pluvia muniendis
rii uſum & olim & hodie eſſe, fuſè oſten-
υ Geſnerus. Non hoc tamen ſpectaſſe hic
verba ipſa fidem faciunt. Sed potius, ut
& maxime ſcabiem, præveniat, melinam
llari intrinſecus induci velle: quandoqui-
ollitet veſtitum collare collum non exa-
que terat. Maxime ſi ferreis clavis confi-
it. Varro: *quæ intra capita* clavorum *in-
lis mollis, ne noceat collo duritia ferri.* Sed et-
lum *tendant fortia trito vincula collo*, ut Se-
uitur, nimium noceant inductoribus aut
s, id fieri convenit. Nam eapropter & agni-
ad quævis collaria olim uſi. Pollux: ἐν-
ῶ τοῦ (δερμαγάμβῳ puta) ὑπερράφθω δέρ-
ος μὴ τρίβοιτο ὑπὸ τοῦ δέρματος ἢ σιδηρ
ς. Huic uſui itaque melinam pellem vel cau-
etur commendare noſter. Nec veriſimile eſt
veneficia hanc tantum adhiberi velle, ut
illa quæ ſequuntur. Quare illa omnia hoc
do interpungi ac ſcribi malim:

Collaribus ergo
qui lucifugæ criſtas includere malis
re: aut ſacris conſerta monilia conchis,
ivum lapidem, & circum Meliteſia nectunt
lia, & ſacris adjutas cantibus herbas.

III. *ſacris conchis*] *Venereas conchas*, ſed mi-
s, innui ex Plinii illis perſuadeor lib. XXXII.
c dubitamus idem (quod remoræ) *valere om-
era, cum celebri & conſecrato etiam exemplo
nidiam Venerem conchas quoque ejuſdem po-
tentiæ*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

tentiæ credi neceſſe eſt. Nimirum ut navem re-
rentur : *conchaſque quæ id præſtiterint apud Gni-
rum Venerem coli*, tradit idem lib. IX. cap. x
Vnde tamen perperam viſum Viris eruditis conch
Veneream eandem eſſe cum remora. Eam potiu
ſe, quæ vulgo *porcellana* dicitur, egregie aſtruit
ſnerus. Frequens Venerea inventu & uſu tam o
quam hodie. Nec aliam intellexit Tibullus lib.
Eleg. IV. *è rubro lucida concha mari.* Quod Prop
tiano illi geminum eſt : *è rubro concha Erycina ſ.*
Martialis lib. II. Epigrammate XLVII.

Lævior ô conchis, Galle, Cytheriacis.

Nam chartas iis lævigare ſolebant. Idem Apo. ccv

Lævis ab æquorea cortex Mareotica concha
Fiat, inoffenſa curret arundo via.

Plinius *concha* ſimpliciter id fieri tradit lib. XII
cap. XII. Ita ut utrobique κατ' ἐξοχὴν poni be
monuerit Geſnerus. Noſter expreſſius *ſacras* voc
vit, quia Veneri dictas & dicatas. ſed minuſcula
quæ commode in monilia conſerantur, qualia ho
die infantibus quoque appenduntur, intelligere co
gruum eſt. *Monilia* illa non collaribus induci po
ſunt æque ac criſtæ mælis, quod vulgata interpunct
præ ſe fert, ſed pro collaribus circumnectuntur co
lis, ut & vivi lapides, & coralia. Nam & Græ
περιδέραιον tam pro collari canis, quam moni
fœminarum ornatu ponunt. Quare potius eo, qu
poſui, modo diſtinguenda hæc ſunt. Perperam Blon
dus in libro de venatione ex hoc quaſi loco (ut plu
rima habet à Gratio, quem Maximi nomine citat
exſcripſit : plerique autem alii ex corallio baccatum
monile circumdant collo : Quidam & ſacris herbis
prætegunt, & cingunt frontem bacchare.

CDIV. *Et vivum lapidem*] Plinius lib. XXXVI.
cap. XIX. *Pyritarum etiamnum aliqui genus unum
faciunt, plurimum habens ignis, quos vivos appella-
mus, & ponderoſiſsimi ſunt.* Hinc Iſidorus lib. XVI.
cap.

Eſt alius Pyrites vulgaris, quem vivum la-pellant, qui ferro vel lapide percuſſus ſcintil-it. Hic ipſus eſt, quem *igniarium* vulgo s. An hunc tamen intellexerit noſter, quod viſum, vehementer addubito. Nullam e-erſus veneficia vim illi quiſquam attribuit. quid Amianto lapidi adſignat poſt illa, quæ Plinius: *Amiantus alumini ſimilis, nihil rdit: hic veneficiis reſiſtit omnibus, privatim m.* De quo tamen nihil apud alios invenio, tur qui Theophraſtum ad hæc allegant. Fuit minis id genus eſſe hariolarer inductus do-Cornelii Severi loco, quem ita dudum, ut rruptiſſimus erat, emendavi:

vis æternum pingueſcat ab ubere ſulfur
rcem legitur tantum. Fœcundior Ætnâ
, cui nomen facies dedit ipſa rotundæ,
reumque ſolum, nec obeſa cavamine terra,
vis accretus regerendis ignibus aptus.

len enim non tantum quia rotunda eſt, & *vamine* (ut bene emendavit Scaliger) obeſa tiam quia multa in eo στρογγύλη reperitur, er à θείῳ, id eſt ſulphure, Dian, dictam fuiſ-r innuere. Nam & Plinius teſtatur Stron-ian vocari. Strongyle autem aluminis ge-us multa apud medicos mentio. Plinius lib. ap. xv. id ſupra alia commendat, quod *ro- natura*, utpote revera στρόγγυλον. Sed diver-n antea ab eo nominavit *concreti aluminis nus*, quod *ſchiſton appellant Græci*. Cum Se-men ipſam στρογγύλην videatur *accretum la-*ocare. Sed hæc extra orbitam. Nec ſic enim len, quamvis *regerendis ignibus aptam*, atque vam, aut, ſimodo aluminis genus eſt, amian-ratio intelligi aſſertum iri poteſt. Nec an a-vice illa adhiberi ſoleant ego adeo ſcio. Di-ihi, ſi qui ſunt, incantationum periti.

CDV.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

CDV. *Meliteſia Coralia*] Plinius lib. xx
cap. II. de Curalio: *Aruſpices* Indorum *va*
imprimis religioſum id geſtamen amoliendis per
arbitrantur. Et paulo poſt: *Surculi infantiæ ad*
ti tutelam habere creduntur. Vide quam prope
ſequentia illa referat: *tutela pax impetrata Deo*
Solinus cap. II. de eodem curalio: *Excudunt*
illis multa geſtamina. Habet enim, ut Zoroaſtre
materia hæc quandam poteſtatem, ac propterea
quid inde ſit ducitur inter ſalutaria. Vbi frequen
aut plurimum naſcatur, diſcendum ex citato P
capite. Melitæum tamen non celebrat, quod mi
ſit, ſiquidem per excellentiam *Meliteſia coralia*
mendet noſter. Scribitur tamen apud Plinium
Siculo circa Heliam ad Drepanum laudatiſſi
naſci. Quæ dudum fuere mihi ſuſpecta. *Helia*
in Siculo mari nulla eſt aut fuit. Nec quidem ul
niſi quod Veliam ita olim dictam fuiſſe tradat
Plinius. Sed ea tamen ad Pæſtanum ſinum eſt. P
terea vett. quoque Libb. *Heliam* non agnoſcunt
Æolias habent, quæ tamen non magis in Siculo
ri, aut ad Drepanum, quam Helia, adjacent. V
non temere conjeci ſcribendum eſſe; *circa Mel*
ad Drepanum, aut potius, *ad Pachynum.* Ad
ſtinctionem alterius Melitæ, quæ ad Illyricum
De hac etiam Strabo lib. VI. Πρόκειται τῆς Παχυ
Μελίτη. At Dioſcorides ipſo in Pachyno pl
mum inveniri κοράλλιον tradit lib. V. Εὑρισκε
δὲ πλεῖστον ἐν τῷ κατὰ Συρακούσας ἀκρωτηρίῳ
καλουμένῳ Παχυνῷ. Vnde Vir doctus in Pli
conjecit: *ac Pachynum.* Sed quid *Heliæ* tamen
quæ nulla, ut dixi, in Siculo mari reperitur? S
bendum itaque ſaltem eſt: *circa Melitam ac D*
panum, vel *ac Pachynum.* In Siculo enim & M
tam hanc conſtituit Plinius lib. III. cap. VIII. M
jori audacia dudum, cum apud Heſychium leger
Κυράνια ἐκ μελίνης ἄλφιτα, offenſus inuſit
voc

…, ſcripſiſſe illum ariolabar: Κουράλια ἐκ Με-…ης ἅλφυτα, vel ἀλώφυτα, uſitatâ voce, & ni-… niſi hoc, ſignificante. Nam Dioſcorides quo-…κουράλλιον vocat φυτὸν ἐνάλιον. Hæc autem … tentabam (viderint quam bene Eruditi) ne ſo-… Gratius *Melitesia curalia* celebret. Videtur enim …iſtinctionem alterius Melitæ incolarum, quos …itæos vocant Plinius & Stephanus, Meliteſios … feciſſe. Quanquam Strabo etiam hos ad Pachy-… Μελιταίους vocet, & ab ipſis Melitæos catulos …ucit, quos Plinius & Stephanus expreſſe alteri ad …rum Melitæ aſſcribunt. Fortean rectius, *Meliten-…* Lucretius lib. IV. *Melitenſia, Chiaque vertunt.*

…b. *adjutas cantibus herbas*] Ita reſtitui ex prin-… Editione. Perperam Pythœus, *adjutant*, & Bar-…s *adjurant* edidere. Quibus & vetuſtiſſimi cod. …oritas, & ipſe ſenſus apertè refragatur. Quid e-… proſit ſi magicis cantibus herbas adjutent, niſi …djutas herbas circumnectant cani cum reliquis …uletis? Hoc ipſum vero innuere voluit noſter, & …culdubio eo quo repræſentavi modo ſcripſit.

…CDVI. *offectus*] Neſcio quæ malæ hic Barthium …erint præſtigiæ, dum *offectus* ab *offendo* deducit, …erbum hoc incantationibus proprium eſſe pro-…arus Petronii locum adducit: *nunquid te oſculum …um offendit?* Quaſi excantato & magicis præſti-… in nihilum redacto juveni hoc dicat laſciva mu-…. En ipſa doctiſſimi, ſi diis placet, Viri verba, …hoc ex ungue leonem æſtimemus. Sed Gratius …ter vel Orpheo interprete contentus eſto, aut quiſ-…s ille autor eſt, qui ita de Curalio:

Φάρμακα δ' ὅσσα πέλονται ἀπείθαλα, καὶ καταδέσμοι,
Ἀρραί τ' ἀγνάμπτοισιν Ἐριννύσι πάγχυ μέλουσαι,
Εἴτε μῖσος κεύθων οἰκοφθόρον οὐκ ἐνόησον
Ἀνὴρ, εἴθ' ὅσα λύματ' ἐπὶ σφίσιν, ἠδ' ἐπαοιδὰς

Σχέτλιοι ἀλλήλοισι μεγαίροντες τελέθουσι,
Πάντων ἀντίλυτον δηίοις κρατερώτατον εἶναι

Quæ obiter hoc modo interpretatus ſum :

Letiferos potus, & ficta faſcina ceræ,
Et diras, quas ipſa licet cantarit Erinnys
Sæva, preces, odio aut ſi quis devotus acerbo
Neſciat occultam fraudem, quaſque invidus iras
Foverit, inque vicem mala carmina & impia vo
Dixerit, exſolvet rutuli vis cuncta coralli.

Ib. *oculique venena*] Notum Maronis illud Ecl. III

Neſcio quis teneros oculus mihi faſcinat agnos.

Faſcinum enim vocatur hæc maligni & invidi ocu defixio, ſive ut Orpheus vocat καταδεσμός. Eju dem quippe originis eſſe, cujus *faſcis* & *faſcia*, etia *faſcinum* videtur. Grammatici Græci βάσκανο proprie eſſe dicunt, quod maligno oculo peragitu veneficium, quaſi φάσκανον, ἀπὸ τοῦ φάεσι και νειν. Hinc & apud Plutarchum lib. V. Sympoſ. Pro blema VII. eſt, περὶ τῶν καταβασκαίνειν λεγομε νων, καὶ βάσκανον ἔχειν ὀφθαλμόν. Vbi Florus ille f dem aſtruere conatur vulgi verbio, quo faſcinum ho oculis attribuitur. Aliis rejicientibus, quia vulgo ta tum credebatur. Quo proculdubio reſpexit B. Hie ronymus ad illa Apoſtoli, *O inſenſati Galatæ, qu vos faſcinavit non credere veritati: Quod uſus ſerm ne ſit trivii, & verbum quotidianæ ſermocination aſſumpſerit.* Quia vulgari tantum ſermone & dict faſcinum tale prædicabatur. Sequitur enim poſt ali quanto: *quod ex opinione vulgi ſumptum putamus ex emplum.* Non itaque verbum *faſcini*, quod viſu Viro omnia maximo, ſed eam de faſcino opinione vulgo adſcribit, quia prudentiores riſu illam fere ex cipiunt, ut videre eſt apud Plutarchum citati proble matis initio. Plinius quoque eò intendit lib. VIII cap. XXII. *Sed in Italia quoque creditur luporu viſus eſſe noxius, vocemque homini, quem priores con templentur, adimere ad præſens.* Dicit enim non tan

tum

quondam, ut id de quo præcedenti cap. loquutus, ſed in Italia quoque id jam credi, luporum viſu eſſè noxium. Male autem ex hoc Plinii loco nus cap. 11. Italicis lupis illud privatim, *quod cæteris ſimile non ſit*, aſcribit. Quod quidem nerus obiter monuit. Reſpexit itaque & Plinius garem de faſcino oculari opinionem, eamq; jam Italiam vagari tradit. Ideo etiam præcaute Gra- noſter, ut vulgarem opinionem elevet, expoſtu- cum iis videtur, qui contra ſentiunt: *non illa us ſolatia falſi Tam longam traxere fidem.* Ac ique ab experientia hæc amuleta commendat, rum nullus uſus ſit, ſi falſus ille vulgi jam olim us fuiſſet. Sed quia opinioni huic tam longa fide ſcriptum quaſi ſit, ergo & illis utendum eſſe, nerito uti artis peritos concludit. Falſum tamen, quod eandem amoliendi veneficia vim co- tribuere Dioſcoriden hic adnotat Barthius. od enim ille ſcribit: καὶ ἅλας σμήχει τὰς ἐν αλμοῖς. Id paulo latius exponit Plinius: *Cinis m miſcetur oculorum medicamentis. Spiſſat e- ac refrigerat. Hulcerum cava explet. Cicatrices nuat.* Quanquam Dioſcorides id quod ſubdit: ηρεῖ δὲ καὶ κοιλώματα σὺν ἅλας. quod verbote- eſt: *hulcerum cava explet*, ad oculos non videa- eſtrinxiſſe. Sed hæc nihil ad Gratium, inquam.

DVIII. *deformi*] Nemeſianus: *ſcabies & ſordi- enis Sæpe venit.* De qua ille præterea nihil. Ha- liqua, quæ huc faciunt, Columella lib. VII. ult. *de morbis & medicinis canum: Si ſcabies in- bit, cythiſi & ſeſami tantundem conterito, & pice liquida permiſceto, vitioſamque partem li- . Eadem peſtis ſi fuerit vehementior cedrino liquo- boletur.* Fallor etiam niſi & Calpurnii illa de ſca- intelligenda ita atque ſcribenda ſint Ecloga V.

ah! miſerum fragili rubigine corpus
Corrodet ſcabies, & putrida contrahet oſſa.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

Quæ itidem ex Maronis Georg. lib. III. ut tota
fere iſtam Eclogam, mutuatus eſt.

CDIX. *longi via peſſima leti*] Virgilius ibider
Nec via mortis erat ſimplex.

CDXI. *Pernicies redimenda*] Hæc etiam ex V
gilio hauſta eſt *triſtis medicina:*

Continuo ferro culpam compeſce priuſquam
Dira per incautum ſerpant contagia vulgus.

Hinc enim & illud: *ne dira trahant contagia vul*
Quod paulo aliter ſuperius expreſſit: *& per con*
gia morbi Venêre in Vulgus.

CDXV. *odorato viro*] Nihil aliud quam ſulfur
hoc intelligere ſe ait Barthius; quia ſupra ſaniem *v*
rus appellavit, ei vero concolor materies ſulfu
Itaque iterum concludit ſulfur ſic appellari. Prim
virus pro ſanie alibi poſuiſſe Gratium, hoc jam f
ſum eſſe oſtendi ad verſ. CCCLV. ſi modo eo ſpect
interpretis hoc delirium. Tum conſequentia ill
quam ille facit, nulla omnino eſt, quia virus nu
quam ad colorem, ſed ad odorem fere refertur.
eoque & hic *odoratum virus* ipſam, ſi forte, ſcabi
vocat. Calpurnius Ecl. V. *tacitum ne puſtula vi*
Texerit occulto ſub vulnere. id eſt virulentam ſ
biem, ut ipſe paulo poſt, ſi bene conjeci, eam ape
vocat. Senſus itaque verborum eſt: tunc vel bi
mina ſcabiei medicantur, cum lenta procedit.
prorſus eadem in curatione loquutus eſt Pallad
Majo Tit. VIII. *Sed tonſas oves hoc unguine me*
cemur. Hæc germana, & duum codd. autorit
confirmata lectio eſt. Vulgo: *medicemus.* Ne qu
tamen diſſimulem *odoratum virus* de bituminis g
veolentia accipiendum eſt. *Odorato medicata bit*
mina viro, ſunt infecta peſtifero odore. Tacitus l.
Hiſtor. ipſum lacum Aſphaltiten bituminis matre
gravitate odoris accolis peſtiferum eſſe tradit. *Med*
cata id eſt, infecta; ut *medicata veneno tela* Poë
alicui.

CDVI. *Imponaſque pices*] Ea quidem vett. librorum ſcriptura eſt: ſed dubito an non melius ita conſtituantur, & interpungantur hæc:

Idæaſque pices, immundæque unguen amurcæ
Miſcuit, & ſummam complectitur ignis in unam.

ut plane Virgilium referant lib. III. Georg.

Aut tonſum triſti contingunt corpus amurca,
Et ſpumas miſcent argenti, vivaque ſulfura,
Idæaſque pices, & pingues unguine ceras,
Scyllamque, helleboroſque graves, nigrumque bitumen.

Hinc etiam Calpurnius noſter Ecloga V.

viventia ſulphura tecum,
Et ſcyllæ caput, atque intacta bitumina porta
Vlceribus laturus opem: nec Brutia deſit
Dura tibi, & liquido ſimul unguine terga linantur.

CDXVII. *Miſcuit*] Imitatur hoc Aurelius:

Admiſcenſque diu facies concreſcere utrumque.

Palladius quoque eadem in re: *Succum decocti lupini, feces vini veteris, & amurcam pari menſura miſcebis, & in unum corpus omnia redacta curabis adlinire.* Plane enim hoc eſt, quod addit noſter: *& ſummam complectitur ignis in unam.* Ille tamen igni poëtice hoc attribuit, quod ſine eo miſceri illa non poſſint. Sed quod inconveniens hoc & Gratiana elegantia indignum eſſe cenſeat Barthius, niſi legatur, *miſcet id,* &c. omnino ferri non poteſt ab iniquo cenſore, qui frequentem hanc temporis mutationem ſive enallagen nuſpiam in toto Gratio obſervavit, atque incuria hic ignorantiam ſuam quoque proſtituit. Ita ſuperius de lino:

Oſtendit longe fraudem, atque exterruit hoſtes.

Quo loco jam aliqua adduxi. Addam hic & alia:

Ocyor affectus mentis pinnaque cucurrit,
Sed premit inventas, &c. pro, currit.
Extulit & furtim commiſſam ulciſcitur iram.

pro, effert. Et mox: *Blanditur menſis.* cum p
ceſſerit, *Ecce aderit.* Et id genus plurima, qua
genti paſſim obvia fiant, ne ſingula enotari opus
CDXVIII. *Inde lavant*] Id eſt, *ungi debet*
medicamine, ut loquitur hac in re Columella. I
rius noſter: *His lave præſidiis.* Quæ ſe invice
mala manu correctorum tutantur. Fruſtra Geſne
linunt conjicit, aut de lotione hæc accipi voluit
qua tantummodo inferius agitur.
CDXIX. *quæ te ne cura*] Hæc ipſius Gratii
nus eſt jam dudum felici conjectura Cl. Gron
reſtituta. *Cura* autem, ſi non proprie, etiam pro
ratione hic ſumi poteſt, uti ſæpe ea voce utu
medici. Noſter infra: *curaque potentia major.* Q
& antea pari extulit modo: *& cura eſt altior*
ut ſuo loco adnotavi. Et in ipſo exordio canum
dicinæ: *affectuſque canum tua cura tueri eſt.* H
ipſa eſt *cura*, quæ ſollicitum differat magiſtrum,
dextrè adhibeatur, & feliciter ſuccedat.
CDXX. *Et pluvias*] Quia hæ ſcabiei cauſæ
καταρχικαί ſunt. Virgilius Georg. III.
Turpis oves tentat ſcabies, ubi frigidus imber
Altius ad vivum perſedit, & horrida cano
Bruma gelu. Quo reſpexit noſter.
CDXXI. *Sic magis*] Barthius mirificè hæc
ſtinguit, legitque: *Dic magis ut nudis incumbant v*
libus, æſtus Adventu. Dic magis ut nugis incum
Barthius ergo. Gratius Matoniana illa ex lib. I
Georg. ſequitur:
Et ſtabula à ventis hiberno opponere ſoli
Ad medium converſa diem.
Sic etiam canes videlicet jubet tutos à vento ad
lem converti meridianum, vel etiam hibernum, c
nudæ adhuc gignentium valles ſunt. Sed præſtat
ipſo meridie illa ſumere, & *nudas valles* interpre
rubis ac ſpinis vacuas, ne iis ſe adfricent ſcabioſi
nes. Columella enim & hanc ſcabiei cauſam rece

ſi tonſum gregem patiaris ſilveſtribus rubis ac ſpi-
ſauciari.

CDXXIII. *Exudent*] M. Cato de R. R. cap. XCVI. *ſtea cum detonderis oves, unguito totas, ſinito bi- um aut triduum conſudent.* Columella lib. VII.). IV. *eoque liquamine tonſa ovis imbuitur, atque per triduum delibuto tergore medicamina perbibe-, quarto die, ſi eſt in vicinia maris, ad litus deducta rſatur.* Gratius quidem Maronis illa diverſa in re lib. I. Georg. reddidit:

Sive illis omne per ignem
Excoquitur vitium, atque exudet inutilis humor.

CDXXV. *mergentem*] Hoc eſt quod inibi pro- Columella. Cujus præcepti antiquiſſimus tradi- M. Cato eopſe, quo citavi, loco: *Deinde in ma- avito.* Tum ſubdit; *Eodem modo in omnes qua- pedes utito, ſi ſcabræ erunt.* Quo magis & cani- s ſcabioſis hæc conveniant, in quibus eadem, ut n oſtendi aliquoties, medendi ratio præſcribitur, ovillo gregi. Palladius: *Poſt triduum deinde, ſi re vicinum eſt, litori mergantur extremo.* Id no- o eſt: *mergentem litoris æſtu.*

CDXXIX. *fines*] Quod in procemio dixit: *teti- que induſtria finem.* Et in ſuo Manilius:

Omnia conando docilis ſolertia vicit,
Nec prius impoſuit rebus finemque modumque,
Quam cœlum aſcendit Ratio. Et antea:
Et quodcunque ſagax tentando repperit uſus
In commune bonum commento læta dedere.

a legendum, quod vel Gratius ſupra aſtruat:

Blandimenta vagæ fugias novitatis ibidem.

uia unuſquiſque commento ferè ſuo lætus eſt, *& expertis feſtinant uſibus omnes* novum quid adin- nire, donicum finem, quem ſibi quiſque ſuum aginatione determinat, jam inveniſſe ſe credant.

CDXXX. *Trinacria*] Ætnam innuere videtur per inacriam rupem, quanquam nemo hæc Ætnæ mi-

racula attribuerit. Non mirum tamen, ſi prodig
rum omnium quaſi compendio Ætnæ illa affinx
Gratius, quæ plerique ſcriptores diverſis locis ac
gionibus aſſignant. Strabo lib. VI. Agrigentin
lacum eandem, quã Aſphaltites, vim habere tra
ut injecta ſupernatent, quod non poteſt niſi à bi
mine eſſe. Dioſcorides lib. I. cap. C. & Plinius
XXXV. cap. XV. Agragantinum fontem vel fontes
nomine celebrant. Solinus cap. V. lacui Agragan
no eadem affinxit, à quo non longe abſit collis V
canius. Quæ ille à Gratio habet, ut mox oſtenda
ſed ineptè conciliavit. Ariſtoteles lib. de miral
auſcult. verſus finem, & Athenæus lib. II. in Si
liæ, quæ Carthaginenſibus paruit, regione font
hunc conſtituunt. Vnde Vitruvius lib. VIII. c. I
Carthagini talem fontem eſſe tradidit, ex male
tellectis Philoſophi verbis. Antigonus Hiſtor. r
rabil. cap. CLIV. Inter Sicanorum regionis fon
etiam hunc in Cyſtitrato ponit; ubi Mytiſtrat
bene ſupponunt Viri docti, ſiquidem id Cartha
nenſis ditionis, cui & tota ſubjacebat Sicania, fui
ex Polybio colligitur, adeoque non procul Agrige
to Sicaniæ capite. De quo mox latius. Sed omniu
maxime hac in re cum Gratio convenit Æliano l
XI. quanquam ipſe ab ſe parumper eodem libro d
ſentiat. Plurimum huc facit cap. III. Ἐν Αἴτ
ῃ ἄρα τῇ Σικελικῇ Ἡφαίστου ἵδρυται νεὼς, καὶ ἱ
περίβολα, καὶ δένδρα ἱερὰ, καὶ πῦρ ἄσβεστόν τε
ἀκοίμητον. *In Ætna Trinacria rupe Vulcano co*
dicta domus, quam circum ſacra mœnia ſilvæ, ubi
ignis perpetuus & inextinctus adſervatur. Adeo eni
prope hæc Gratium exprimunt, ut melior interpr
dari non poſſit. Quod & in ſequentibus apparebi
Conſtituit itaque noſter in radicibus Ætnæ ſpecu
ac ſtagna oleum ferentia, quo ſcabioſi canes cura
tur. Sane talia flammarum alimenta Ætnæ etia
adſcribit C. Severus:

Nun

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

Nunc ſpiſſus crebro præbetur flumine ſuccus:
Pingue bitumen adeſt, & quicquid cominus atras
Irritat flammas: illius corporis Ætna eſt;
Atque hanc materiam penitus diſcurrere fontes,
Infectæ erumpunt & aquæ radice ſub ipſa.

legenda hæc. In poſtremis autem nihil mutan-
m. Ait enim bituminoſam illam materiam non
tum penitus fontes diſcurrere, ſed etiam eam per
ectas aquas erumpere ſub radice montis. Fuit ta-
n cum ita hæc conſtituerem:

Atque hanc materiam penitus diſcurrere fontes,
Infectæ evincunt & aquæ radice ſub ipſa.

planior, ſed idem fere ſenſus ſit. Fontes bitumi-
ſi, & infectæ pariter ſub ipſa radice aquæ evincunt
em materiam penitus, i. intrinſecus diſcurrere.
que & Severus agnoſcit bituminoſos ab Ætna
ntes decurrere, & aquas ita infectas ſub radice ejus
gnare. Hæc enim ſunt, quæ vocat mox noſter,
gna oleo madentia vivo, quæ ad radicem Ætnæ et-
n conſtituit. *Trinacria* ergo *rupes* Ætna eſt. So-
us tamen pro Ætna accipere non auſus eſt, quia
lebat alios, & in iis Plinium ſuum Agrigentino
nti iſthæc aſſcribere. Addit itaque: *Nec longe inde*
lis Vulcanius. Quaſi in ambiguo relinquens, utrum
Ætna, quæ tamen longe Agrigento diſtat, an de
o aliquo monte Vulcano ſacro iſta intelligeret. Re-
exit autem Gratii iſta: *Vulcano condicta domus*, &
nc Vulcanium collem indigetavit. Solet enim ille
ëtarum non modo traditiones, ſed ipſa ſæpius ver-
repræſentare, ut multis locis apud eum indicavit
lmaſius. Hic autem Gratium vel aliquem Gratii
nitatorem ſequutus videtur, quod ipſa porro verba
ter ſe mutuò collata manifeſtabunt.

CDXXXII. *Alta premunt*] Id eſt, preſſè circum-
cent. Hæc περίβολα vocat Ælianus, ſive atræ
ta mœnia ſilvæ. Aut *alta* ſunt cavi illi & profundi
ditus. Quo ſenſu olim *Antra premunt* conjeci. Ut

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

infra: *rurſuſq́ reconditur antro.* Maximianus Eleg. 1

Vt magis incluſis ignibus antra fremunt.

Ita reſtituendum ex MS. codice Voſſiano. Præſ tamen hoc loco *Alta* teneri, ut deſuper hanc ſilv imminere ſpecui intelligamus. Nec enim de gemi Ætnæ camino loquitur, ſed de ſpecu aliquo in in tiore parte montis.

Ib. *ambuſtis faucibus*] Non ex ſpecu illo, ſed ex ſummis faucibus, ubi flamma exit, decurrunt. lius lib. XIV. *ſtat vertice celſi*

Collis hyems, gelidamque nivem tegit atra favil

Ita ſcribo. Claudianus de eodem lib. I. rapt. Proſe

Arcano defenſa gelu, fumoque fideli

Lambit contiguas innoxia flamma pruinas.

Sed illi tantum de nive. At Plinius etiam fontes Ætna exſurgere miratur lib. II. cap. CIII. *Cum mnis aqua deorſum feratur, exilire fontes, atque eti in Ætnæ radicibus flagrantis in tantum.* Duplex nim miraculum in hoc eſt. Primum quod cum o nis aqua deorſum feratur, ex radice montis exil fontes. Alterum, quod ex Ætna adeo flagrante fo tes profluant. Non video tamen unde Plinius fo tes illos magis ſurſum, quam deorſum ferri colleg rit, ſiquidem in ipſis radicibus montis exilirent. N temere itaque ſive ex conjectura ſive ex codice ſi Rodbertus Crikeladenſis (quem in cod. MS. ex i ſtructiſſima Patricii Iunii ἐν πάνυ bibliotheca d promptum penes me habeo) in defloratione ſua Pl niana verba illa hoc modo diſtinxit: *Nives in al mari non cadere, cum omnis aqua deorſum feratu Exilire fontes atque etiam in Ætnæ radicibus fl grantis in tantum.* Quo ſenſu legendum ſit: *Exil re fontes aquæ etiam in Ætnæ apicibus. Fontes aqua* quia & ignei fontes, & flumina flammæ indide manant. *Ætnæ apices*, quia geminis caminis a det, quas ambuſtas fauces vocat noſter, éque iis rum pi amnes miratione dignum ſit. Severus:

Atqu

Atque hanc materiam proni decurrere fontes,
Infectæ eructant & aquæ radice ſub ipſa.

quoque legi hæc poſſint. Vtcunque malis, *fontes* ponuntur *aquis*, quæ *radice ſub ipſa* ſunt, ut hic *buſtis faucibus amnes* ſtagnis, quæ ſubterſunt. Poſ- huc facere, quod Ariſtoteles narrat, juxta hunc ei fontem πλήσιον εἶναί τινα πέτραν αὐτοφυᾶ, qua æſtate flamma emicaret, hyeme vero ἐκ τοῦ ἰτοῦ τόπου κρουνὸν ὕδατος ἀναῤῥεῖν, ut hæ buſtæ fauces ſint, quæ & flammas & amnes ſi- al vomerent. Eadem quippe & ex Lyco quodam egino narrat Antigonus cap. CLIV. Sed de in- mpertis nihil tamen hic aſſevero.

CDXXXIII. *Vulcano condicta domus*] Nimirum ta hæc rupis. A Virgilio Æneid. VIII. mutuatum:

Vulcani domus, & Vulcania nomine tellus.

eo *Vulcanium collem* appellavit Solinus. Sed Æ- nus templum Vulcani in Ætna eſſe ſcribit: Ἐν ίτνῃ τῇ Σικελικῇ Ἡφαίστου ἵδρυται νεώς. Et p. XX, ejuſdem lib. Adrani non Vulcani hoc tem- um in urbe Adrano eſſe ex Nymphodoro refert, am urbem in ipſa Ætna conſtituit Stephanus. Heic que *Vulcano condicta domus*. Perperam autem ſo- s Solini fide *Vulcanium collem* prope Agrigentum m in tabulis quam Lexico ſuo Geographicis loca- t accuratiſſimus alias Ortelius, & de ejus collis tro hic Gratium loqui ariolatus eſt. Poſuiſſet po- us eopſe loco Μυτίστρατον, prope quod oppidum ic ipſe fons erat, ut bene reſtituit in Antigono ſuo l. Meurſius. Fuit enim non minus in Carthagi- enſium ditione quam Agrigentum, ut ex Antigo- o & Strabone colligere eſt. Perperam itaque ad Se- tentrionale Siciliæ latus id collocavit in tabulis ſuis dem, quem dixi, Ortelius.

Ib. *ſubter eunti*] Nimirum ubi *aquæ radice ſub pſa*, ut loquitur Severus. Subter ipſam domum Vul- ani, ſive pro Ætna ſive æde aliqua ibi poſita inter- pretere.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

CDXXXIV. *Stagna ſedent venis*] Venis vivis & oleo vivo madentia. Ita enim ἀπὸ κοινοῦ τὸ *viv* ſubintelligendum eſt. *Vivis venis* hæc ſtagna ſunt quæ ex ſe ipſis aquam perpetuo habent. Fontes et iam aliquantulo poſt vocat, quæ hic ſtagna dicun tur: *liceatque attingere fontes, Sancte, tuos.* Strabo quoque circum Agrigentum non unum, ſed plure lacus, ut videtur, bituminoſos facit. Non temer itaque *lacum*, in quo *oleum ſupernatat*, dixit Solinus quanquam alii *fontem* vocent. De quo inferius.

Ib. *oleo vivo*] Solinus etiam *oleum* aperte vocat, & Ariſtoteles: κρήνην ἐλαίου φασὶν εἶναι, τὴν ὀσμὴν ἔχουσαν τοῦ κέδρου τοῖς ἀποπρίσμασιν ὁμοίαν. Quæ ita reddidit Vitruvius: *Item Carthagini fon eſt, in quo natat inſuper oleum odore uti ſcobes cedri, quo oleo etiam pecora ſolent ungi.* Ita ſcripſiſſe illum patet ex verbis Ariſtotelis. *Scobes cedri* ſunt ἀποπρίσματα τοῦ κέδρου. Perperam interpres *guttas cedri* vertit. Plinius de bitumine: *Gignitur & pingue liquorisque oleacei in Sicilia Agragantino fonte inficiens rivum.* Vetuſtiſſimus codex Pintiani habet: *impingue dicique liquoris oleacei.* Vnde refingi poſſit: *Gignitur & pingue, vivique liquoris ac olei.* Vivum liquorem & oleum, quia ἐπινήχει, i. ſupernatat, & perpetuo movetur. Vt vivum argentum, quod vernacula noſtra *mobile*, ſive *agile* dicimus, eadem ratione. Male autem naphtham hic à Gratio *vivum oleum* vocari adnotat Turnebus, quam *procul ab omni uſu abeſſe* jubet Plinius ibidem. *Vivum oleum* etiam dici potuit hoc liquidi bituminis genus, quia diutiſſime ardet. Severus de pyrite ſive molari lapide:

illa profecto
Miranda eſt lapidum vivax animoſaque virtus.
Cætera materies, quæcunque eſt fertilis igni,
Vt ſemel accenſa eſt, moritur. &c.

Ita alibi, *vivaces Ætnæi verticis ignes*, eidem, & *vivum ſulphur* Maroni III. Georg. quod Græci *apyron* vocant, teſte Plinio. Severus: *Quamvis*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

Quamvis æternum pingueſcat ab ubere ſulphur,
n mercem legitur tantum.

ernum ſulfur τὸ ἄπυρον vocat, quod etſi abun-
bi, non tamen ignem ex ſe concipere, ſed impu-
antum legi. Perperam itaque illa tentavit ὁ πάνυ
ger. Tertia inſuper cauſa dari poteſt, cur *vivum*
m dicatur hoc loco, quod non artificiale, ſed na-
le ſit. Vt *vivi lacus* Georg. II. *vivoque ſedilia*
Æneid. I. quæ pro naturalibus utrobique ex-
it Servius.

DXXXV. *vidi*] Potuit tale, quod ſtatim nobis
ripturus eſt, ſacrificii genus ipſe in Faliſcis ſuis
ſſe Gratius, idque poëtica licentia Siculis affin-
. Solinus ex Plinio refert cap. II. *quod perpau-*
imiliæ ſint in agro Faliſcorum, quos Hirpos vo-
. *Hi ſacrificium annuum ad montem Soractis A-*
ni faciunt: id operantes geſticulationibus religioſis
ne inſultant ardentibus lignorum ſtruibus, in ho-
m divinæ rei flammis parcentibus. Sed & ſpelun-
amfractu hujus montis erat non minore metu
nda, quam ea quæ hic nobis à Gratio depingi-
Plinius lib. II. cap. XCIII. *Item in Hirpinis*
ncti ad Ditis ædem locum, quem qui intravere,
untur. Vulgo legitur: *amſancti ad Mephitis æ-*
. Chiffletianus cod. MS. habet, *anfacti.* Vnde
elicui *anfracti*, vel *anfractum.* Mephitis autem
m dum Oedipus aliquis nobis deſignet, *Ditis æ-*
ſuppoſui applaudente Servio ad XI. Æneida:
oc autem monte (Soracte) *cum aliquando Diti*
i ſacrum perſolveretur (*nam Diis Manibus con-*
tus eſt) *ſubito venientes lupi exta rapuerunt: quos*
diu ſequerentur paſtores, delati ſunt ad quandam
ncam, halitum ex ſe peſtiferum emittentem,
ut juxta ſtantes necaret. Sed hæc nihil certi e-
unt, non magis quam Faliſcum fuiſſe Gratium
o, quod *noſtros Faliſcos* dixerit, aſſertum iri poſ-
Abſit itaque ut temere quicquam ſecus ſuſpice-
mur,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

mur, aut poëtica magis quam hiſtorica fide oculatum teſtem dignemur.

Ibid. *pecuaria*] Vitruvius: *quo oleo etiam pecora ſolent ungi.* Plinius: *Vtuntur eo ad lucernarum lumina, olei vice: item ad ſcabiem jumentorum.* Hinc Solinus: *è quarum capillamentis legitur unguentum medicum contra armentarios morbos.* Athenæus: ὁ ἀποσφαιρῶντες χρῶνται πρὸς τὰ πρόβατα καὶ τὰ κτήνη. Κτήνη autem & *pecuaria* de canibus et-
iam dici ſupra obſervavi. Quare etiam hic ita com-
mode accipi poteſt, ne alienum gregem curare vi-
deatur Magiſter noſter. *Malam* autem *tabem* pro
ſcabie poſuit, cui proprie curandæ hoc oleum com-
mendatur. Antigonus: τοῦτο δ' ἐν τε τοῖς λύχνοις
καίεσθαι, καὶ δύνασθαι φύματα, καὶ ψωριάσαι,
προσαγορευόμενον Κυστιτραῖον. *Idque in lucer-
nis uri, & puſtulis ac ſcabiei mederi, appellatum vulgo
Cyſtitraum.* Quæ appellatio videri poſſit à canibus
vulneratis deducta eſſe; niſi potius ſcriptum fuerit,
Μυτιστράτιον. Quia ipſum oppidum, prope quod
hic fons erat, Mytiſtratum fuiſſe jam bene anim-
advertit Vir doctus, atque ita apud Antigonum ſcri-
bendum eſſe. Quanquam Dioſcorides à tota inſula
Σικελὸν ἔλαιον vocari tradat.

CDXXXVII. *Te primum*] Id eſt, principem, inquit
Barthius, ut Maroni, *Trojæ qui primus oris*, &c. Quod
quia pro principe etiam non expoſuerit Servius, com-
mentationem ejus meris ineptiis farctam eſſe pro-
nunciat. Sed habet tamen hoc, quod voluit, argu-
tiæ etiam Servius, quem inviſum inauditum à ſcho-
la exulem immerito proſcribit hic Scholaſticus, qui
ſi vel tria grammata bene intellexiſſet, nec hæc ad
Gratium, nec ex illis Gratii hæc exponere fategiſſet.
Nemo, qui vel poëtam ullum legit, neſcit ab invoca-
tione numinis ordiri ſacrificia ſua ſacrificos. Ideo
primum Vulcanus hic invocatur, quia *Vulcano con-
dicta domus.* Ordo autem verborum de more inte-

…orum hic eſt : *Te primum Vulcane , Incola* …*ci , pacemque tuam precamur.* Sed hoc Bar… …n intelligentibus dico.

…XXXVIII. *Incola*] Ælianus de animal. l. XI. … καὶ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ Ἀδριανοῦ νεὼς ἐπι… …δαίμονος. Vir doctus de Adriano Imp. an …quærendum vult. Nugæ. Fuit quidem hic …fanum à Diodoro lib. XIV. & Plutarcho in …celebratum. Sed quia cap. III. ejuſdem li… …anus id Vulcano expreſſè aſſignavit, malui …do hic quoque legi : καὶ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ …ου νεὼς ἐπιχωρίου δαίμονος. Atque ita τὸ …ου ex gloſſemate appoſitum videtur. Νεὼς …ίου δαίμονος, *templum indigetis alicujus* …lent enim fere indigetes dii innominatim ci… …od etiam ex SS. fœderis arcano idololatris ſuis …pſit ὁ κακοδαίμων. Nam & veri Dei no… …effabile dicitur, & exprimere illud grande ne… …per habitum Iudæis. Ita & indigetes Dii ha… …d gentiles , quorum nomina indigetare non … quaſi per ἀντίφρασιν ita dicti. Feſtus : *In…* …*dii, quorum nomina vulgari non licet.* Apol… …Rhodius lib. I.

(αὐτὴ
…μὲν εἴπ' οὐ προτέρω μυθήσομαι, ἀλλὰ καὶ
…ος ὁμῶς κεχαρίσθω, καὶ οἳ λάχον ὄργια
κεῖνα
…μονες ἐνναέται, τὰ μὲν οὐ θέμις ἄμμιν
ἀείδειν.

…a quidem ceciniſſe nefas. quin inſula & ipſa,
…que hinc longum valeant quicunque deorum
…getes, ſacriſque metum ſervemus opertis.

…es ſi olim *indicetes* ab *indico* dicti, ut docuit … Salmaſius, dubium non eſt quin eo reſpexe… …us, cum *indigetes* interpretatur , *quorum no…* …*vulgari non licet.* Vt *indigetes* ſint, quorum no… …non dicata & ignota ſunt. Hinc etiã ἀγνώ… …ους dixiſſe patrios & indigetes Deos videntur

Athe-

Athenienſes, non autem peregrinos & ignotos p
ſus, ut quidem plerique interpretantur. B. Hiero-
mus ad Ezechielis cap. XVI. *Signum dominicæ*
ctificationis nomen eſt Omnipotentis Dei quod q
tuor literis Hebraicis ſcribitur (nimirum יהוה)
apud eos vocatur ineffabile, dum nomen ejus non p
dici. Cujus majeſtatem etiam gentilitas non ignor
& Athenienſium teſtatur ara, ignoto Deo. Imo g
tilitas etiam ſuorum deorum nomina ineffabilia
buit propter majeſtatem, quam vero numini ita
rogatam iri ſperabat impius obtrectator, ſive dia
lus. Non autem ignotus Deus pro vero Deo Iud
rum, ſed Ignoti Dii plurium numero apud At
nienſes colebantur, ut alibi adnotat idem Hiero
mus. Quod tamen Aſiæ, Europæ, & Africæ ig
tis Diis eam aram extructam fuiſſe exiſtimat, n
dum ego unde id ſciverit, & an verè tradat, comp
tum habeo. De quo videant Eruditi. Ego inte
pro innominatis τοὺς ἀγνώστους θεοὺς accipio, q
& indigetes vocant. Virgilius Georg. I. *Dij Pa*
indigetes. Quia enim locales ſive patrii Dii pler
que non expreſſo nomine *indigetes* dicuntur.
que propter metum ac majorem quaſi reverenti
factitatum fuiſſe videtur. Ita cum Ænean patr
ſuum Dei loco coli voluit Aſcanius, *indigetem* e
appellavit. Servius ad XII. Æneida: *Aſcanius fi*
ejus victo Mezentio cum cæteris Trojanis credens
jactitans inter numina receptum, ſive patrem vol
conſecrare; templum conſtituit, quod Dei Indigetis
pellare juſsit. Sed ne quid nimium exorbitemus, ſ
ficit hic oſtendi *incolas* ſive topicos deos plerunq
nomine caruiſſe, ut intelligatur cur templum ill
Adranenſe ἐπιχωρίου δαίμονος ſimpliciter di
Ælianus, non Adrani, ne ſibi ipſi obloqui cenſeatu
Vulcani potius dixiſſet, ut jam antea expreſſè c. 11
Ἐν Αἴτνῃ τῇ Σικελικῇ Ἡφαίστου τιμᾶται νεα
Illud ipſum templum eſt, quod hic cap. XX. in o

pi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

Adrano eſſe dicit. Adranum enim, ſive ὄχ(ε-
ις Ἀδρανὸς, in ipſa Ætna urbs fuit autore Ste-
no, apud quem ita legendum eſſe ex Æliano pa-
non Ἀδράνιος. Quanquam amnem ita voca-
nc perperam intellexerit Doctiſſ. Cluverius. Me-
Ortelius ipſi amni quoque Ἀδρανον nomen in-
t ex ipſius Stephani verbis. Verum ex iis quo-
quæ de canibus Vulcani utrobique narrat Ælia-
apparet tam hic quam ibi de eodem agi, quan-
n diverſa parum, & ex diverſis, ut videtur, au-
bus deſumpta ſint. Ἐπιχώριος δαίμων, eſt
cus ſive localis deus. Servius ad Æneida VII.
enim topici, id eſt locales, ad alias regiones nun-
m tranſeunt. Hi Apollonio ſunt, Δαίμονες ἐν-
), & interprete Gratio, *dii incolæ loci.* Poſſunt
verba ejus hoc ordine diſponi: *Te primum Vul-*
(ut pote cui tota Ætnæ domus condicta) & ſe-
do loco tuam quoque pacem precamur, ô *ſancte*
incola! Vt & hic innominatim localem ſive
ώριον δαίμονα invocet. Ita certe in illo quod
itur: *liceatque attingere fontes, Sancte, tuos.*
elicet, *Incola ſancte loci.* Nec obſtat quod præ-
t: *Vulcano condicta domus.* Illud enim de Ætna
piendum, *quam ſubter eunti* demum hæc ſtagna,
i fontes ſuum genium privatim habentia ſedent.
Virgilius Georg. I. poſtquam Deos patrios in-
tes invocaſſet, inſuper Romulum ſeparatim ci-
Dii patrii indigetes, & Romule. Romulus e-
, quin inter patrios deos habitus fuerit, dubio
ul eſt. Non erat tamen inter indigetes deos, quia
nen ipſius ab invocante exprimitur. Præmittun
autem merito indigetes (inter quos & Æneas re-
s fuit, ut ex Servio vidimus quia nunquam ſuo
mine ſeorſim invocatur) ſiquidem hoc majeſtatis
oris erat, ut indicta nomina ipſorum manerent.
CDXL. *fontes*] Ariſtoteles κρήνην ἐλαίου vocat.
enæus ſimpliciter κρήνην, ut & Vitruvius, *fon-*
tem.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

tem. Dioſcorides: ὑγρὸν ἐπινηχόμενον ταῖς
ναις. ut Gratius quoque plurium numero *fontes*
nius: *Agragantino fonte inficiens rivum*. Quia o
illud ſupernatat, & inficit magis, quam implet ri
Dioſcorides: ὑγρὸν ἐπινηχόμενον ταῖς κρή
Athenæus: κρήνη ἐστιν, ἡ τὸ ἐφιστάμενον ἐλαίῳ
ὅμοιον. *quaſi oleo infectus fons*. Concinnius
apud Plinium legi poſſit: *Agragantinorum*
inficiens rivum. Illum ſcilicet, à quo Agrigen
& tota adeo Agrigentinorum regio nomen t
Stephanus de urbibus: Ἀκράγαντες, πόλεις
τῆς Σικελίας ἀπὸ ποταμοῦ παραῤῥέοντος.
σὶ γὰρ Δοῦρις, ὅτι αἱ πλεῖσται τῶν Σικελῶν
λεων ἐκ τῶν ποταμῶν ὀνομάζονται. Agragant
rum rivus itaque eſt Acragas. Videtur enim
ſcorides verbis inſtituiſſe: κατὰ τὴν Ἀκραγαντ
χώραν τῆς Σικελίας. De rivo tamen nihil ille, q
de ſuo addidit Plinius. Non abſonum quidem
eſt, quod ex Lyco Rhegino refert Antigonus,
ἐν Μυζιστράτῳ κρήνην οἷον ἐλαίῳ ῥεῖν, *oleo*
fluere. Sed an iſtum, quiſquis ſit, autorem ſequ
etiam ſit Plinius, quem eo nomine in Catalogo
XXXV. non poſuit, incertum prorſus eſt. Quanq
alibi Neapolitanum Lycum citat. Mire autem ri
illum à Plinio accepit Solinus, quaſi voluiſſet d
re ex fonte bituminoſo Agrigentinorum totum
vum profluere, ſcripſiſſetque fortean *efficiens*,
ſufficiens rivum. Ita enim ex verbis Plinii, ut ſo
novam hiſtoriam contexit: *Idem ager Agrigent*
eructat limoſas ſcaturigines, & ut venæ fontium
ficiunt rivis ſubminiſtrandis, ita in hac Siciliæ p
ſolo nunquam deficiente, æterna rejectatione terr
terra evomit. Vt venæ fontium ſufficiunt rivis ſub
niſtrandis, reſpiciunt hunc Plinii locum; quem
bene retulerit in hunc ſenſum, ſiquidem alium p
tant illa ut hodie leguntur verba, nec aſſeverari
mere, nec negari poteſt. Hoc ſcio, neutri, ſi hoc

lu

...t, me poſſe credere, totum oleo rivum infectum ...ſſe, quantumlibet ex uno & altero fonte meis ipſe ...lis aliquando viderim totum fluvium ſatiſque ...olum profluere, *ac torrentem uno ſe emergere hia-* ...uti legendum eſt apud Severum de hac re loquen- ...) qui in Ligerim, cujus diminutivum nomen ha- ...ſe prope Aureliam exonerat.

...CDXLI, *ter quiſque vocant, ter*] Emendationem ...c libenter Barthio acceptam refero. Duæ hæ vo- ...in unam coaluerant, *vocanter*. Ita paulo ante: ...*ipſis ultima rebus auxilia. Ipſis* coaluit, ex *ipſe* ...ui ſcribendum eſt. Hoc autem loco terno ſo- ...ni ſacrificiorum numero tam preces quam obla- ...nes computat. Vide Servium ad illa Æneid. VI.

...dem ter ſocios pura circumtulit unda,
Spargens rore levi & ramo felicis olivæ.

...o videri poſſit reſpexiſſe noſter tam hic, quam ſe- ...nti ſtatim verſu, cum dicit:

...CDXLII. *ſtruitur ramis felicibus ara*] Solinus: ...*a vitea ſuper aras ſtruunt. Felices ramos* ille pro ...is videtur accepiſſe. Et ſane non uno nomine fe- ...ſſima inter arbores dici poteſt vitis. Sola bis par- ...t, teſte Plinio lib. XVI. cap. XXV. Sola, quod ho- ...num vuæ gratiſſimum ſit, ſuppeditat. Idem l. XIV. ... XXII. *Duo ſunt liquores corporibus humanis gra-* ...*imi, intus vini, foris olei, arborum è genere ambo* ...*cipui.* Hinc *felix oliva* Maroni, & *felix malum, ...non præſentius ullum Auxilium venit.* Ita & *felix* ...rito in ſuſtentanda hominum vita vitis dicatur, ...contra *infelix arbor* apud Livium, quæ vitam ho- ...ni intercipit. Nolo tamen aſſerere viteos ramos ...*felices* à Gratio dici. Quin potius omne genus ...orum felicium, quæque irreligioſè adhiberi pote- ...t, intellexiſſe videtur. Quibus opponuntur omnes ...: quæ *ferales* dicuntur, ut cupreſſus, taxus, aliæ- ...: rogorum pyris extruendis damnatæ. Plinius ... XVI. cap. XXVI. *Infelices autem exiſtimantur, damna-*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

damnatæque religione, quæ neque ſeruntur unqu *neque fructum ferunt.* Vbi *infelices* dicuntur ſter Ita enim caput inſcribitur: *quo tempore quæ feran* *quæ fructum non ferant, & quæ infelices exiſtin* *tur.* Virgilius Georg. II.

Exiit ad cœlum ramis felicibus arbos.

Id eſt, fertilibus, & bene accreſcentibus in nc frondes. Verumenimvero convenientiſſima lo etiam huic loco interpretatio Servii eſt ad illa modo adducebam: *felicis olivæ] arboris feſtæ.* I ad VII. Æneida: *felici comptus oliva] frondibus c* *ptus ſertæ olivæ.* Scribe, *feſtæ olivæ.* Quam co ċturam meam haud ita nuperam confirmat poſtli nio liber meus MS. qui habet, *feſte. Felices* ig *rami* ſunt feſti, ſive ſacri. Virgilius Æneid. *feſta velamur fronde] ut laurus, oliva, hedera,* notat Servius.

CDXLIII. *Hic dictu,* &c.] Exſtructam rite ar flammæ ſponte ſua incendunt. Quod ita dedu hinc Solinus: *Nec longe inde collis Vulcanius, in* *qui divinæ rei operantur ligna vitea ſuper aras ſtruu* *nec ignis adponitur in hanc congeriem: cum profic* *intulerunt, ſi adeſt Deus, ſi ſacrum probatur, ſarme* *ta, licet viridia, ignem ſponte concipiunt, & nullo* *flagrante halitu ab ipſo numine fit accendium. Ibi* *pulantes adludit flamma, quæ fluxuoſis exceſſibus v* *gabunda, quem contigerit non adurit: nec aliud* *quam imago nuncia perfecti rite voti.* Poſteriora h ex ſequentibus deſumpta: *Deus illam molliter ara*

Lambit, & ipſe ſuos ubi contigit ignis honores,
Defugit ab ſacris, rurſumque reconditur antro.

Quæ illi, ut ſolet poëtas compilare, ob oculos fuiſſ nemo ſpero negatum ibit.

CDXLIV. *è pectore*] Non ex ſuperioribus Ætn crateribus, ſed indidem fere, unde fons vivi olei, *ru* *ptique ambuſtis faucibus amnes* emanant. Quo mag eodem de miraculo, quanquam diverſa fama acc

pro

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

oqui Ariſtotelem autumo lib. citato: Φασὶ δὲ
της τῆς κρήνης πλησίον εἶναί τινα πέτραν αὐ-
ῆ, μεγάλην τῷ μεγέθει. ταύτης οὖν λέγουσιν,
ταν μὲν ᾖ θέρος, φλόγα ἀναπίπτειν πυρός·
ῶνος δὲ γινομένου, ἐκ τοῦ αὐτοῦ τόπου κρουνὸν
ος ἀναῤῥεῖν. Eadem fere narrat Antigo-
ſed magis diverſa à Gratio, adeoque etiam à ve-
olent enim talia miracula in vulgus non uno
r modo narrari, ſed fama variari & plerunque
ſcere. Quorum numero eximendus eſt noſter,
ajorem fidem oculato teſtimonio, quam om-
li ex vago relatu, proculdubio meretur.
XLV. *flumine flamma*] Ariſtoteles φλόγα
ς vocat, quæ Solino, *flamma flexuoſis exceſſi-*
gabunda, ex hiſce ipſis Gratii verbis. Severus:
denteſque ſimul flammas ac flumina rumpunt.
ina arenæ ardentis; ut & *flumen* ardentis bitu-
poſt modo: *ſpiſſus crebro præbetur flumine ſuc-*
lta utrobique, ſed maximè poſtremo loco le-
um malim. Nam de igne per *vimen* colato, ut
a præ ſe fert, vel ab ipſo Scaligero paucis per-
n iri puto. Severus alibi:
mma micat, latoſque ruens exundat in agros.
XLVII. *procul hinc*] Imitatur Maronem
d. VI.
ventante Dea, procul ô procul eſte profani,
clamat vates, totoque abſiſtite luco.
L. *Queis ſcelus aut manibus*, &c.] Lucanus l. V.
Paan ſolitus templis arcere nocentes.
eculiare aliquid huic fonti erat, ut caſtos tan-
c puris manibus accedentes admitteret, de quo
: impuris ac ſceleſtis autem impune id non eſ-
t poſtmodo monet Gratius. Narrat Ælianus
um Vulcani canibus ad minimum mille cuſto-
ui rite adeuntibus blandirentur, ſceleratos mor-
aderent, impuros vero abigerent tantum: Ἐὰν
ᾖ χεῖρας ἐναγής, τοῦτον μὲν δὲ δάκνουσι καὶ
ἀμύ-

ἐμύοσουσι. *Si cui autem ſcelus manibus ſumpt*
eſt, eum mordent & laniant. Ita enim illa verbo
nus cum Gratio conveniunt. Idem cap. xx. de
dem canibus: καὶ τῶν μὲν παραινούντων ἱμωε
δρκοῦσαν εἰσπεράττονται· ἐμπηδῶσι γὰρ, καὶ τ
ἐσθῆτα αὐτοῖς καταῤῥηγνύουσι, καὶ σωφρονοῦ
ἐς τοσοῦτον αὐτούς. τοὺς γε μὴν πειρωμένους λ-
ποδυτεῖν, διασπῶσι πικρότητι. *Contumeli*
autem, ut par eſt, puniunt: inſiliunt enim, & v
eorum lacerant, & eatenus caſtigant. Eos denique
furari moliuntur, acerbiſſime dilaniant.

CDL. *cecidere animis*] Ita confidenter reſcri
Forſan malit aliquis; *cecidere animi, & trepida*
membra. Vt Virgilius Æn. III. *ſanguis Dirig*
cecidere animi. Poteſt tamen defendi, quod poſui
cidere animis, ſubintellecto *ſimul cum.* Vel tertio
ſu, *animis cecidere membra*, id eſt, non ſufficiunt
deſtituunt animos. Ad hanc porro rem conduc
iſta C. Severi, quæ ex conjecturis ita olim reſtitu

Nam ſimul atq; movent Euri, turbãq; minan
Diffugit, extemploque ſolum tremit: ictaque r
Et grave ſub terra murmur demonſtrat, & igne
Tum pavidum fugere, & ſacris tum cedere rebu
Par erit, & tuto ſpeculaberis omnia colli.
Iam ſubito effervent operoſæ incendia rupis, &c.

Ille enim igni hæc adſcribit, quæ noſter ſacerdot
canibus cuſtodibus Ælianus attribuit. *Operoſæ r*
cui paſſim *opus* ſuum attribuit Severus, ut ſupra
que oſtendi. Vel *operoſa incendia*, ut alibi: *m*
operata ruinis Flamma micat. Priora autem illa
alibi declarat Severus; ubi de ventis Ætnæ ince
moventibus loquitur:

Anguſtis opus eſt turbare in faucibus illos.
Fervet opus, denſique fremunt, premiturque ru
Nunc furtim Borea atq; Noto, nunc unus uterq
Hinc venti rabies dum ſævo quaſſat hiatu,
Fundamenta ſolo trepidant.

C

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

mutuo inter ſe collata emendationi meæ utro-
loco invicem adſtipulantur.

)LII. *Qui pretio, &c.*] Virgilius Æneide VI.
n furiarum contubernio locavit,

quibus inviſi fratres, dum vita manebat,
lſatuſve parens, & fraus innexa clienti.

hi duo verſus ſenſum ſuum traxerunt.

)LVI. *ſed cui bona mens eſt*] Ælianus etiam ca-
attribuit, ut, quos bona mente & obſequenter
ere agnoſcunt, blande ac comiter excipiant:
ς μὲν σωφρόνως, καὶ ὡς πρέπει τε ἅμα καὶ χρὴ
ιόντας εἰς τὸν νεὼν καὶ τὸ ἄλσος οἱ δὲ σαίνουσι
κάλλουσι. Quod tamen ipſi quoque numini vi-
poſtea c. XX. aſſcripſiſſe: καὶ περὶ ἄλλα μὲν ὅσα
ρ αὐτοῦ λέγει, καὶ ὅπως ἐμφανής ἐστι, καὶ ἐς τὸ
ομένων προχείρως εὐμενής τε ἅμα καὶ ἵλεως
μεθα. *Sed reliqua, quæ de hoc deo refert, quam-*
ſit clarus, & in ſupplices prompte facilis ac propi-
alias dicemus.

DLVII. *Deus illam molliter*] Non ſecus atque
lianus, etiam hic Deo τῷ ἐπιχωρίῳ parem pro-
tionem acceptam refert noſter. Hinc illa Soli-
ſi adeſt Deus, ſi ſacrum probatur, ab ipſo numine
ccendium. Quod item ex SS. Fœdere, Levit.
IX. & Iudic. cap. VI. petierunt Idololatræ.

DLVIII. *ubi contigit ignis*] Solinus: *Ibi epulan-*
dludit flamma, quæ flexuoſis exceſſibus vagabun-
quem contigerit, non adurit: nec aliud eſt quam
go nuncia perfecti rite voti. Adludit, ut Gratio
bit. Sed quid hic epulantes? Fortaſſe ſcripſit
operantes. Vt pari in miraculo idem loquitur
. II. *Id operantes geſticulationibus religioſis impu-*
nſultant ardentibus lignorum ſtruibus, in honorem
inæ rei flammis parcentibus. De qua phraſi alibi.
letur tamen de epulis, quas ſacrificantes hic cele-
verint ſolemniter, aliquid ab aliis accepiſſe Soli-
. Nam & Ælianus narrat illos, cum ebrii ple-
runque

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

runque ac titubantes diſcedant, à canibus cuſt-
bus templi domum deduci. Νύκτωρ δὲ τοὺς
θύοντας ἤδη καὶ σφαλλομένους κατὰ τὴν ὁδὸν,
πομπῶν δίκην καὶ ἡγεμόνων τε, μάλα δεξ
ἄγουσι, προηγούμενοι ἐς τὰ οἰκεῖα ἕκαστον. V
colligas ſatis indulgenter illos *epulari* ſolitos fui
nec quicquam ſuper eo vocabulo apud Solinum
tandum eſſe.

CDLIX. *Defugit ab ſacris*] Non pugnat h
quod Ælianus ignem hunc Vulcani in æde ἄσβ
τε καὶ ἀκοίμητον, *perpetuum & inextinctum* m
re ait. Poteſt enim in ipſo antro talis fuiſſe. Sec
ſcio quam bene cum his congruant, quæ Ariſt
les, ſive quiſcunque ejus libelli autor eſt, & Ant
nus narrant, æſtate quidem flammam ex petra e
ti, hyeme fere aquam profluere. Et paulo aliter
tigonus: ἀπὸ δὲ Πλειάδος μέχρι πρὸς Ἀρκ
τον, τὸ μὲν ἡμέρας καπνὸν ἀναφέρουσαν
πνέουσαν θερμόν· ἐν δὲ τῇ νυκτί, φλογὸς πλη
μένην. Quæ equidem, & quicquid Græcia men
Audet in hiſtoria, oculati Romani teſtis relatui
ge poſthabenda cenſeo.

CDLX. *Huic fas*] Nimirum, *cui bona pectore m*
eſt. Non tamen pœnitet me conjecturæ meæ,
olim ductus legebam: *Hinc fas*, &c. Videlicet,
quam ſacra probantur incendio ab ipſo numin
cto, ut Solinus hinc videtur intellexiſſe, ean
flammam *imaginem nunciam perfecti rite voti*,
quoque dixiſſe. Ariſtoteles: δεῖν δέ φασι τὸν π
ιόντα πρὸς αὐτὴν ἁγνεύειν, καὶ τούτου γινο
πλεῖον ἀναβλύζειν αὐτὴν τὸ ἔλαιον, ὥστε ἀσ
λῶς ἀρύεσθαι. *Oportet autem primum luſtrari*
ſuros ad fontem, quia tum plurimum olei exund
idque tutius ab illis legi tradunt. Ita ſcribenda
terpretanda hæc ſunt. *Hinc* itaque, ubi ſacra rite
acta ſunt, & ignis ille ſacrorum probator rurſum
tro reconditus eſt, quem cominus accedere t

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

ſit homini nato. Fabuloſum enim nimis eſt, d Solinus neſcio unde addidit: *Ibi epulantes ad- t flamma, quæ flexuoſis exceſſibus vagabunda quē igerit, non adurit.* Sed, ne quid temere ſine vete- n autoritate librorum mutemus, rectum eſt quod lerunt omnes, *Huic fas:* puta τῷ ἀγνοουμένῳ, Ariſtotelis verbis. Fruſtra igitur Barthius cum ſibi codice eſt, cujus adjutu hæc trajicere & con- dere conatur. Abſit.

CDLXI. *Nec mora*] Lippis & tonſoribus nota phraſis, qua nulla frequentior apud poëtas, a hoc loco aptior. Quid enim hic moræ fiat emedium, ſacris jam rite peractis? Barthius ta- n, ne deſinat eſſe, qui ſemper, Barthius, ſcriben- n edicit:

lis, mora ſi medias exedit noxia fibras,
His fave præſidiis.

oſuit illi vulgata, *Hæc mora;* quam tamen du- n non inemendatam tranſiit Geſnerus.

CDLXVII. *dimiſſa*] Neque hæc bene interpreta- ὁ δεῖνα. Senſus verborum eſt: Quod ſi dimiſſa, imis diu dilata ac procraſtinata medendi facul- rimam opem fallat, nec mala, quæ per longas luere moras, vincere queat, tum ad extrema re- ia deveniendum. Ideo enim quoque monitum, *mora.* In curatione videlicet.

CDLXIX. *in ſubito*] Geſnerus conjicit: *in ſum- ſumma eſt med. tum.* ut conveniat huc ſententia pocratis, extremis morbis extrema remedia ten- la. Imo diverſa longe hæc ſunt etiam apud Me- os. In ſubitaneis enim morbis, qualis peſtis ma- e, ſubita remedia adhibere neceſſitas cogit. quæ in extremis morbis extrema commendatur licina, non ita ſubito, ſed deliberato fit. *Subitus* ue *tumultus*, quam *præcipitem labem* dixit. Qua- extremo lib. III. Georg. deſcribit, quem & imitatur noſter, Virgilius.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

CDLXXIV. *Subſiduaſque fraces*] Quam oculat
hic fuerit Barthius, qui contra omnes editiones ec
dit, *fæces*, idque pro captu ſuo interpretatur; ſed cu
nec ſibi ita ſatisfeciſſet, ex editione illa, ut voc
informi profert & præfert, *fæces*, alii diſpiciant. E
fæculenta illa mero non prætulerim, quod admiſc
ſine fæce & hic ſufficit. Adduntur tamen *fraces*, q
ſunt preſſarum olearum reliquiæ oleo inſidentes. F
nius lib. XV. cap. VI. *Oleum in tabulato minui, a*
teriuſque fieri. Idem & in amurca & fracibus:
ſunt carnes, & inde fæces. Ea vera lectio eſt per
ram à doctiſſimo Editore ſollicitata. Tradit eni
in iis quid *fraces* apud Catonem ſint, à quo illa deſc
pſit Plinius. Primum carnes, & inde poſtquam
lutæ ſunt, inſtar fœcium. Hinc *fraceſcere*, & *frac*
dicitur olea, quæ putreſcit, apud Catonem de R.
Fraces itaque olei, ut fæces vini. Fraces autem
vino admiſceri jubet noſter. Columella quoque l
VI. cap. XIII. *Quidam fraces vino & adipe con*
miſcent, eoque medicamento poſt fomenta prædicta
tuntur. Sed Gratius hoc fomento poſt rigidiora m
dicamenta, ad feſſum corpus ſolandum, utitur.

CDLXXVI. *Liber medicina*] Ex Marone Geor. I

Profuit inſerto latices infundere cornu
Lenæos: ea viſa ſalus morientibus una.

CDLXXVII. *tuſſis*] Non qualis homines vexa
ſed quæ fauces aliorum animalium & maxime ſuu
ac canum obſidet, & proprie κυνάγχη dicitu
Hanc enim intelligi apparet ex loco Virgilii, &
legantiſſima illa ad ἔτυμον alluſione, Georg. III.

Hinc canibus blandis rabies venit, & quatit ag
Tuſſis anhelaſues, & faucibus ANGIT *obeſis.*

Nonius Marcellus de propriet. ſermon. *Angina g*
nus morbi eo quod angat, & Græcè Συνάγχη *appe*
latur. Lucillius lib. XXX.

Inſperato abiit quem una angina ſuſtulit hora.

Non inuſitatum videlicet Lucillio quantitatem v
cu

pro lubitu immutare, ut eo quoque verſu, quem Nonius in *Anchora:*

unis enim præciſus cito atque anchora ſoluta.

m locum perperam mihi videtur tentaſſe Tur- s ὁ πάνυ. *Anquina* enim non eſt funis ancho-, ſed quo *ad malum antenna conſtringitur*, ut ex- t Iſidorus. In quo tamen errore non levius ver- fortean fuit antiquus Gloſſographus, dum ſcri- *Anguina*, ἄγκυρα. συνάγχη, κυνάγχος. excuſemus illum reponendo: *Angina*, ἀγχό- ο ἄγκυρα, quæ nihil ad *anquinam*, minus *ginam* facit.

DLXXVIII. *ſi qua eſt tutela*] Pollux: ἡ μὲν ἄγρα οὐ πάντη ἀνίατος. *Podagra autem non s incurabilis eſt.* Ita enim legendum monui ſu- g. 254. Vbi male editum eſt: ἡ δὲ κυνάγχη ατος, loco ejus quod hic poſui.

DLXXIX. *Mille tenent peſtes*] Virg. III. Georg.

on tam creber agens hyemem ruit æquore turbo,
uam multæ pecudum peſtes.

DLXXX. *Mitte age*] Diſtinguendum eſt:

tte, age (non opibus tanta eſt fiducia noſtris)
tte animæ ex, &c. vel, *Mitte, animæ ex*, &c.

ſteriore ſenſu τὸ *mitte*, ſit ἄπαγε.

DLXXXII. *Supplicibusque ſacris*] Merito *ſup-* vocantur hæc ſacra, quibus tutela & pax deo- etitur. Ita accipienda illa, quæ præceſſit, pre- formula: *pacemq; precamur Incola ſancte tuam.* a, ut ſimul hæc abſolvam, nunc prius hic ali- licam, & poſtea qualia illa pacifica ſacra ſint line abſolvam. *Pacem deorum* itaque expete- mnis apud ethnicos mos fuit, quem, ut pluri- iam ex veri numinis cultu mutuati ſunt. *Pax* SS. literis vel millies ita ſumitur, pro paca- & propitiatione. Vti & in cantico Angelorum endum eſt: καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις ία. Hæc enim eſt pax Dei, ἡ ἐν ἀνθρώποις

εὐδοκία. Quo etiam modo vetus Interpres vi- tur hæc conjunctim accepiſſe : *& in terra pax ho- nibus bonæ voluntatis.* Hinc ſolemnis illa Apoſto- rum εὐλογία, εἰρήνη ὑμῖν ἀπὸ Θεοῦ. Quod aliter accipiendum eſt, quam ſi dicatur εἰρήνη Θ Vnde & Ipſe dicitur ὁ Θεὸς εἰρήνης. *Pax* enim non ſemper ab offenſo & infenſo Numine, ſed mr:iter ut placidum ac propitium ſit, petebatur. aliter quam Actorum cap. XIII. Sidones ac T *petebant pacem* ab Herode, quanquam bellum nondum indixerat. Quod ſimpliciter, & no hac Deos precandi formula, intelligendum eſt. ſtra itaque eſt Servius ad illa Æneid. I. *Orante niam*] *Meretur enim benevolentiam, qui licet i cens ſit, veniam, tanquam peccaverit, petit.* Ni cod. meo MS. reſcribatur: *veniam tamen, quam peccaverit, petit.* Quæ erudita prorſus ſententi Non enim tanquam peccaverit, ſed æque ac ill peccaverit, veniam petit. Recte etiam ibidem o vat: *Et proprie verbum pontificale eſt, unde eſt modo poſce deos veniam. Et paulo poſt ; pacemq aras Exquirunt.* Quo loco *pacem*, *benevolentiam* terpretatur, adducitque illud: *Si ſine pace tua invito numine.* Male autem, *pacemq; per aras Ex runt*, refert ad explorandam Deorum voluntat an vellent huic rei conſentire. Illud enim per mas, ut ſequitur, ab aruſpice fiebat. Hæc vero exquiſitio præcedebat. Vnde illud ſuperius :

Te primum, Vulcane, loci pacemque precamu
Incola ſancte tuam.

Hæ itaque primæ ſacrificantium preces erant,& tis miſcebantur. Virgilius III. Æneid.

Sed votis precibuſque jubent expoſcere pacem.

Sæpe etiam ipſa, quæ vovebant, munera & obl nes cum precibus addebant. Hæc ſunt quæ *ſupp ſacra* vocat noſter. Virgilius Georg. IV. fine: *tu nera ſupplex Tende petens pacem.* Quanquam il

co-

cilianda ira deorum agitur, & victimæ cædan-
. Idem enim & in pacificis ſacris fiebat, ut hic
dus Dianæ mactatur. Cujus itidem origo ex an-
iis Divinæ Legis ceremoniis, quas populo ſuo
ſcripſit Deus per Moyſen Levit. capp. III. & VII.
æ pacifica ſacrificia fiebant communiter ipſo ſab-
ho, ut colligere eſt ex Eſechielis cap. XLVI. καὶ
τοῦ σωτηρίου αὐτοῦ, ὃν τρόπον ποιήσει ἐν τῇ ἡ-
μέρᾳ τῶν σαββάτων. Ita enim LXX. reddiderunt *pa-*
ca, quæ Hebraicè dicuntur שלמים, *ut ipſa con-*
atio pacificorum ſalus ſit offerentis, inquit Hiero-
mus. Merito etiam σωτήρια voces, quibus hic *fa-*
um labes exire minaſque docet Gratius.

Ib. *tutela Deorum*] Cui geminum germanum eſt,
od præceſſit: *tutela pax impetrata deorum.* Quaſi
uleta illa, non minus quam ſacra hæc pacifica,
τηρίων loco habenda ſint. Tutela hic non eſt
ισκοπή, ſed pro protectione ponitur. Ita mox:
magna fides tutelaque virgo. Non aliter quam tu-
æ navium diis ſuis inſcribebantur, quorum pro-
ctioni committebantur. Vnde & in illo, quod a-
inde adduxi: *tutelâ pax impetrata deorum*, tutelâ
orum, non autem pax deorum, interpretandum
. Nam *pax* ibi pro integritate ſumenda eſt, ut
autus id videtur exponere Mercatore:

Apollo quaſo te ut des pacem propitius,
Salutem & ſanitatem noſtræ familiæ,
Meoque ut parcas gnato pace propitius.

on aliter, quam apud Hebræos vox שלום tam
cem quam *incolumitatem* denotat. Vnde שלם
o *victima pacifica*: quam ideo σωτήριον reddide-
int LXX. qualis & hic pro incolumitate canum à
oëta offertur. Adeo ſanctiſſimi ritus ab idololatris
omiſcue uſurpati, & inſtinctu diaboli adulterati
ulatim ſunt.

CDLXXXIII. *molimur compita*] Non è trivio,
c vulgaris hæc locutio. *Compita* Grammatici di-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

cunt eſſe, quaſi *competa*, quia multæ viæ eodem co. petunt, ut triviæ & quadriviæ. Iſidorus: *Comp ſunt ubi uſus eſt conventus fieri ruſticorum, & di competa, quia multa loca in agris eodem competu, & quo convenitur à ruſticis*. Vero hic quidem n multum abfuit, ſed in etymologia non minus, qu Varro, aliique, antiquum obtinet. Quid enim *moliri compita*, ſi triviæ hic intelligendæ? Eg *comeo* vel *combeo*, cujus frequentativum ſit *cu bito*, ut *rebito* apud Plautum à *redeo*, factum fu reor *combitum*, & mutata litera *compitum*. Nam *compitus* olim dicebatur, ut *reditus*, *ambitus*. Va de Scenicis Originibus lib. III. *Vbi compitus e aliquis*. Id eſt, ubicunque coitus hominum erat. & Iſidorus ſenſit, vel quiſcunque illi autor fuit, c *compita* explicat, *ubi uſus eſt conventus fieri ruſtico*. Iunius Philargyrus ad illa Georg. II. *& compita cum*] addit inter alia: *ubi pagani agreſtes buccina c vocati ſolent certa inire conſilia*. Quia nempe hi c ventus ſolemnes in triviis & quadriviis, ubi & l compitalitii colebantur, & plerunque ara aliqu rat, ideo ipſa loca, ubi combitabant, compita di Sed proprie ipſi conventus ſive ad conſilia, ſive ſacrificium aliquod publicum peragendum, ita d fuiſſe primitus videntur. Propertius lib. II. Eleg. x *& de te compita nulla tacent*. Nulli ſcilicet homin cœtus. Ita & hic accipiendum, *molimur compi* Id eſt, convenimus ad ſacrum hoc Dianæ perag dum. Nam pleraque hæc paganorum ſacrificia, maxime quæ Dianæ fiebant, unde Trivia dicta e in mediis viis & locis, quibus conventus ut facil me fiebant, quæ inde compita, & compitalitia ſa nuncupaverunt, fieri olim conſueverunt.

Ib. *aëriis lucis*] Quæ proximo verſu, *nemora alt* nimirum vocat. Vbi lucus hic ſit, manu quaſi c monſtrat Ovidius Faſtor. lib. III.

Val

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

Vallis Aricinæ ſilva præcinctus opaca
Eſt lacus, antiqua relligione ſacer.
Hic latet Hyppolytus loris direptus equorum :
Unde nemus nullis illud aditur equis.

ac Statio Hercule Surrentino lib. III. Silva I. *fugis cum regibus altum Fumat Aricinum Triviæ mus*. Ita emendaveram ex hoc Gratii loco, ubi *mora alta* vocat, cum ſtatim vidi non aliter verba à Cluverio adduci. Nam vulgo inepte legitur, *um*. Adducit ὁ δεῖνα Lucani locum ex lib. III.

Quà ſublime Nemus, Scythicæ quà regna Dianæ.

od non de luco hoc Dianæ, ſed de oppido adjate in proximo, unde & *Nemorenſis* Diana dici-, ego accipi malim. Aricinum vero nemus eſt, à *nemoralis Aricia* Ovidio, & Martiali, quorum a hic à doctiſſimo Cluverio non tranſcribo, dici-. De eo & mox. Fuit tamen cum hoc loco mal-, *Egeriis lucis*, legere, quia Egeriæ Numæ con-is in hoc luco fons celebratiſſimus fuit. Nam & venalis Sat. III. *ſacri fontis nemus & delubra* hæc, ia Egeria in iis colebatur, & *vallem Egeriæ* idcir-appellavit. Fuit & cum è contra non de Aricino more, ſed de quovis, ut Dianæ omnes dicati fue-it, luco hæc acciperem, quia apud Papinium le-am : *omniſque pudicis*

Itala terra focis Hecatejas excolit Idus.

uaſi hoc ſacrum in quovis per Italiam luco tum ret. Sed hiſce conjecturis meis nec veritati, nec toris judicio utique præſcriptum volo.

CDLXXXIV. *Spicataſque faces*] Servius ad illa eorg. I. *ferroque faces inſpicat acuto*] *Incidit ad ci, id eſt ariſtarum imaginem.* Ita emendo adjutu S. cod. Idem paulo ante: *Dicimus autem & hic cus, & hoc ſpicum. Cicero in Arato:*

Spicum illuſtre ferens inſigni corpore virgo.

eo quaſi verba ſua & etymon vocis ſimul expo-ns dixit: *Incidit ad ſpici, id eſt, ariſtarum, imagi-*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

nem. Alludens ſimul ad illud Eclogæ VIII. *Mopſe novas incide faces.* Quo loco in P. Danielis editione legitur: *Corneæ ſane faces, quas, quaſi diutiſſime luceant, rapiunt tanquam vitæ præſidia. Namque ii quæ ſunt petitæ diutius feruntur vixiſſe.* Eo ſaltem modo legenda hæc ſunt. Quid tamen per *corneas faces* velit innuere, utrumne ex corneo ligno, an cornu ad inſtar inflexæ, quales in veteribus monumentis memini vidiſſe, intelligendæ ſint, haud temere aſſeruerim. Plinius lib. XVI. cap. XVIII. *ſpinam nuptiarum facibus auſpicatiſſimam,* & carpinum, & corylum familiariſſimas recenſet. Nihil autem de corno, quæ propter duritiem ſuam facibus inidonea eſt. *Incidere* autem faces non idem eſt, quod *inſpicare. Inciſæ faces* ſunt, quæ ex diſſectis per medium laminis ligneis fiunt, & circulis, ut conjicere eſt, uno & altero ferreis continebantur. Quales plurimæ in antiquis lapidibus viſuntur. At *ſpicatæ faces* fiebant ex ligno ſolido in aſtulas & ariſtas quaſi undique inciſo ac exaſperato, quibus flamma facilius concipitur & nutritur. Nec aliter ſenſit Servius cum *inſpicare* expoſuit *incidere ad ſpici imaginem.* Tales in Dianæ nemorali ſacro adhibuiſſe, ex hoc Gratii loco diſcimus. Verba enim ejus, ut vulgo ſe habent, ita conſtruenda ſunt: *Spicataſque faces, ſacrum Dianæ, ſiſtimus ad nemora alta.* Faces hæ ſacrum Dianæ erant. Propertius lib. II. El. XXXII.

Cum videt accenſis devotam currere tedis
In nemus, & Triviæ lumina ferre deæ.

Quas *lucentes faces* dixit Naſo: *lucentes portat ab urbe faces.* In his quippe maxime conſtabat hoc luſtrale ſacrum, quod ſacrum Dianæ abſolute dicitur. Vetus Kalendarium in lapide, Idibus Auguſti: SACRUM. SPEI. SALUTI. DEANAE. VOLCANO.

Ib. *nemora alta*] Turnebus citat: *ſacrum ad nemorale Dianæ.* Quod, niſi veteri ſcriptura ſtandum

ſit,

nicè amplectar. Ab hoc enim nemore Arici-
ut dixi, *nemoralis Aricia* & *nemorale ſtagnum*
templum dicitur. Ovidius lib. XIV. Metam.
hicæ ſtagnum nemorale Dianæ. & lib. I. de ar-
nandi :

cce ſuburbanæ templum nemorale Dianæ.

: hic *ſacrum nemorale Dianæ*, quæ in hoc Ari-
nemore colebatur, dixerit Gratius.

DLXXXV. *catuli velantur*] Statius Papinius
am, quam citavi, ſilva: *ipſa coronat*
meritos Diana canes, & ſpicula tergit,
t tutas ſinit ire feras.

o, quod noſter nimirum hic ſubdit:

travere arma, ſacris & pace vacantia feſta.

e Papinio videntur ob oculos fuiſſe.

DLXXXVII. *ſacris*] Tertio caſu, *vacantia ſa-*
& feſta pace, id eſt ſolemni quiete, qualem de-
it Papinius.

DLXXXLVIII. *fumantia liba*] Hinc etiam ille:
at Aricinum Triviæ nemus. Fumat Triviæ. ſci-
dum hæc illi liba adolentur, quæ & in pacificis
beri præcipit Moyſes Levit. cap. VII. Οὗτος
ὁ νόμος θυσίας σωτηρίου, ἣν προσοίσουσι Κυ-
. Ἐὰν μὲν περὶ αἰνέσεως προσφέρῃ αὐτὴν,
προσοίσει ἐπὶ τῆς θυσίας τῆς αἰνέσεως ἄρτους σε-
μιδάλεως ἀναπεποιημένους ἐν ἐλαίῳ, καὶ λάγα-
ἄζυμα διακεχρισμένα ἐν ἐλαίῳ, καὶ σεμί-
λιν πεφυραμένην ἐν ἐλαίῳ. Vbi ἄρτους pro
posuerunt LXX. uti & *panem* Cato de R.R. cap.
XCV. Θυσία αἰνέσεως eſt quod dicit noſter, *pro-*
anno reddit honorem.

DLXXXIX. *Præveniunt*] Quid ſi, *Proveniunt?*
provenire ſit προσφέρεσθαι. Προσφέρειν autem
tendere Virgilio: *tu munera ſupplex Tende.* Nam
δῶρα ſimiliter illa dicuntur apud Moyſen paulo
t: ἐπὶ ἄρτοις ἀζύμοις προσοίσει τὰ δῶρα
τοῦ ἐπὶ θυσίᾳ αἰνέσεως σωτηρίου αὐτοῦ.

CDXCIII.

CDXCIII. *reſpondet*] An ipſa Diana cœlitus reſpondebat? Vel an ipſum Deæ ſimulacrum oracula pronuntiabat conſulentibus? Nugæ. Non ſi quid credula Roma Elevet, accedam: quanquam & id auſint de ea, quæ in Regia Lutetiæ oſtenditur, Dianæ ſtatua aſſerere Galli, humana voce olim loquutam fuiſſe. Quid ſi itaque reſcribamus:

Ergo impetrato reſpondent multa favore
Ad partes quà poſcis opem: ſeu vincere, &c.

Vt Maroni: *illa ſeges votis reſpondet avari Agricolæ.* Et alia, quæ ſupra adduxi. *Impetrato favore*, id eſt, cum jam *tutela pax impetrata deorum* eſt. *Favorem* itaque nunc, quam *pacem* antea, vocat. Hac impetrata reſpondent multa, ac feliciter ſuccedunt ſive in curandis vulneribus, ſive in ipſa venatione.

CDXCVII. *Reſtat equos finire notis*] Commode hanc κυνηγεσίας partem poſtremo loco tractat poëta, præmiſſa ea, à qua nomen ſortitur totum hoc inſtitutum. *Prima illa canum, non ulla per artes Cura prior*, ut merito cecinit. Præpoſtere autem Oppianus priorem ac potiorem libri primi partem in equis, & fabulis quibuſdam, quæ nihil ad venationem, conſumpſit. Non auſim tamen hæc apud Gratium de equis ſatis ſalva præſtare. Nuſquam enim, quod hic videtur promittere, notis ſuis equi formam definivit, de qua ad Nemeſianum. Niſi per *notas* cenſuram intelligamus, qua non quidem ex forma, ſed ſecundum genus ac patriam excernit *quos arma Dianæ Admittant*. Id enim eſt quod ſubdit: *non omne meas genus audet in artes*. Eaque de cauſa non à forma, ut Xenophon, aut moribus, ut Virgilius aliique, ſed à patria mox incipit pleroſque notare, & venationi inutiles primum percenſere. *Finire notis* enim eſt, *percenſere notis*, ut alibi de catulis loquitur. Petita metaphora à cenſoribus, qui ut equites ita & equos eorum ſæpe notabant. Vnde illa ſolemnis cenſendi formula apud Val. Maxim. lib. II. cap. IX.

Traduc

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

duc equum Sacerdos, ac lucrifac cenſoriam notam.
ire autem eſt definire; ut *fungi*, pro defungi, a-
Maximianum, Prudentium, aliaque hujus notæ.
). *præveniens quondam*] Ita ſuperius loquitur:
Quondam inconſultis mater dabat Vmbrica Gallis
Senſum agilem. i. aliquando.
rius ad illud Æn. 11. *conjunx quondam tua dicta*
nquor? Quondam, inquit, *aut aliquando ſigni-*
t: quaſi nunc uxor non ſit quæ relinquitur. Aut
e quondam, ſemper, ſignificat (ut in Georgicis:
Vt quondam in ſtipulis magnus ſine viribus ignis.)
Eſt, quam ſemper conjugem nominaſti. Ita lego ope
. codicis. Qui intellectus, ſi cui arridet, hic et-
n applicari poteſt. Non temere tamen mihi olim
ejeciſſe videor: *ſunt quos imbellia fallant*
Corpora, præveniens quoniam eſt incommoda virtus.
illis quibus *Eſt vitium ex animo*, opponat hos
quidem magno animo & alacritate incipiunt,
propter corporis imbecillitatem deficiunt. Nam
tra nimius properat furor, quia *virtus irrita damno*
, ut in canibus Ætolis ac Petroniis notavit. Simi-
r etiam de canibus Xenophon cap. III. αἱ δ'
ποδες, οὐδ' ἐὰν ὦσιν εὔψυχοι, τοὺς πόνους δύ-
νται ἀνέχεσθαι, ἀλλ' ἀπαγορεύουσι. Nam & hos
τοῖς ἀψύχοις, id eſt, quibus *Eſt vitium ex animo*,
ponit diſparatim. Multo autem magis vitupe-
ntur inter equos οἱ ἄποδες. Quia, ut loquitur
m initio ἱππικῆς, τοῦ μὲν σώματος πρῶτον
μὶ χρῆναι τοὺς πόδας σκοπεῖν, *in corpore e-*
ino primum pedes ſpectandos dicimus. Idcirco
am corporis hic imbecillitatem notat in animo-
, mox in pedibus videtur cauſſari, ubi de Parthico
uo canit:
Ante opus excuſſis cadet unguibus: & tamen illi
Eſt animus, finget que meas ſe juſſus in artes.
ui horum numero merito accenſendus eſt, *quos*
bellia fallunt Corpora.

DII.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

DII. *Theſſalus*] Primas huic omnes fere concedunt. Varro catalogum præſtantium equorum ita inchoat lib. II. cap. VII. *Itaque ad hoc nobiles à regionibus dicuntur: in Græcia Theſſalici equi*, &c. Et notum illud è tripode,

> Ιππον Θεσσαλικὸν, Λακεδαιμονίαν τε γυναῖκα,

Theſſalicum inter equos, Lacedæmoniamq; puellã, primas olim obtinuiſſe, referente Strabone lib. X. Vnde noſter ſupra: *Theſſalium quadriga decus.*

DIII. *Glaucum*] Servius ad illa Virgilii Geor. III. *honeſti Spadices, Glaucive: Glauci autem ſunt fælineis oculis, id eſt quodam ſplendore perfuſis.* Ita MS. codex. Commendat itaque Gratius inter Mycenæos ſive Argivos equos, qui glauci ſunt, & qui non tantum ex ſanguine eorum deſcendunt, ſed ipſis Mycænis in patria ſua educati ſunt ad Olympiacum certamen. Contra Plato inter malos equos accenſet *γλαυκόμματον.* Vt & hodie vituperantur glauci, niſi parem & æqualem in utroque oculo maculam rotundam undique, non ſemicircularem, habeant.

Ib. *ingens.*] Quod de canibus dixi ad v. CCLXXXI. idem in equis obſervatur, maxima corpora maximi animi capacia plerunque eſſe, modo non enormia. Varro: *Forma eſſe oportet magnitudine media, quod nec vaſtos, nec minutos decet eſſe.* Indiſtincte autem Palladius Martio tit. XIII. in admiſſarii forma primum requirit, *vaſtum corpus & ſolidum.* Et poſtea in pullis *conſideranda magna, longa corpora* commendat. Concinnius noſter ingentem laudat, quod maxime ad *robori convenientem altitudinem*, quam requirit item Palladius, referri debet. Hinc enim celeritas, ut præcipua Venatoris equi virtus, indubitatò præſumitur. Vnde Oppianus lib. I. poſtquam Libycos equos omnium velociſſimos conſtituiſſet, hoc quoque præſtantiæ illorum accommodat, quod

> *Μείζονες εἰσιδέειν Λίβυες κρατεροὶ γεγάασιν.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

ionem adjicit, οὕνεκεν εἰσὶν
ιέσσονες εἰσιδέειν, καὶ κρείσσονες ἀυτὸς ὀρέειν.
ud minus ut curſu valido quam corpore præſtent.
d. *ardua*] Vt Virgilio, *generoſus pullus in ar-*
tius ingreditur. Rationem cur hoc etiam in
commendetur, egregiè reddit Xenophon
Ἱππικῆς initio: τά γε μὴν γόνατα ἢν
ζων ὁ πῶλος ὑγρῶς κάμπτῃ, εἰκάζοις
ι ἱππεύοντα ὑγρὰ ἕξειν τὰ σκέλη. τὰ
ρὰ διηνεκῶς εὐδοκιμεῖ· ἀπταιστότερον γὰρ
πονώτερον τὸν ἵππον τῶν σκληρῶν σκελῶν
χει. *Inoffenſius enim & minus laborioſe ita in-*
quus, quam ſi rigida ſint crura. Hinc bene
nus: θέοι δὲ περίδρομος ὁπλὴ ῥεῖα μάλ'
ὶης. *rotundaque ſe ungula tollat Altius à ter-*
on enim hoc tantum in ingrediendo decorem
, ſed tam in curſu quam ſaltu optatiſſimum,
ongius extenduntur ac *funduntur*, ut noſter lo-
, crura ita in ſe collecta. Pollux lib. I. c. XI.
πάρεξει γὰρ αὐτῷ, Σίμων λέγει, διὰ πλείστου
ἐκριπτεῖν· καὶ τοῦτο δὲ Σίμωνος εὔδρομος,
ρομος ἵππος ὁ μὴ ὀλίγον αἴρων ἀπὸ
ἐν τῷ τρέχειν τὰ σκέλη. *Prodeſt enim equo,*
Simon, crura plurimum effundere: ideoque cur-
ilis ac proficiens equus illi dicitur, qui non levi-
tum crura ſua inter currendum humo tollit.
o & verto hæc; quanquam de tolutario equo,
a dicam, accipi poſſit vulgaris ſcriptura, quæ
x ipſo Polluce falſi convincitur, inter laudes
ente γόνυ λαγαρὸν πρὸς τὴν συγκαμπὴν
gendum eſt) & inter vitia γόνατα δυσκάμπτη.
V. *Eleas luſtravit arenas*] Virgilius Georg. III.
vel ad Elei metas, & maxima campi
labit ſpatia.
s; *ſcilicet circi. Elis autem eſt civitas Arca-*
in qua agebatur curule certamen. & eſt ſpecies
ere. Ita & hic poſſit accipi. Non enim in cer-

tami-

tamine Elæo Mycenæis ſemper equis uſi, ſed & Nu
midicis, ut infra canit noſter: *Piſis Numidæ ſolver*
jugales. *Arena* etiam & *luſtrare* Romanorum pro
pria vocabula fuerunt: illud è theatro, hoc è circ
petitum. Gloſſæ veteres: *luſtravit*, περιέρχε). Quo
eo poſſit referri. Ita ſupra: *cur exiguis tantos in par*
tibus orbes Luſtramus? Id eſt, cur tot ſpatia in tan
exili arena decurrimus? cur tantum verborum in ha
non præcipuæ artis noſtræ parte conſumpſimus
Eadem tralatione utitur & Varro lib. I. de RR. cap
III. ubi exquirit de œconomica agreſti, *ars an ſit*
an quid aliud, & à quibus carceribus decurrat ad me
tas. Scilicet, unde incipiat, ubi deſinat.

DVII. *terrena Syene*] Quod montoſa, nec obvi
fluminibus, inquit Interpres, & hoc corollario qua
ſi, animadverſiones ſuas & Gratium abſolvit. Im
Συήνη πόλις μεταξὺ Αἰγύπτου καὶ Αἰθιοπίας
ἐπὶ τῷ Νείλῳ, autore Stephano, apud quem ita in
terpolandum. Quia autem & inſula ſive peninſul
cognominis in ipſo Nilo adjacet, ideo *terrenam Sye*
nen ipſum oppidum videtur vocaſſe Gratius. No
enim in peninſulà, ut perperam in tabulis ſuis con
ſtituit Ortelius, ſed in continenti Thebaide oppidum
fuit. Inſula autem Syene aliud in ſe oppidum ha
bebat, ut ex Strabonis lib. XVII. ſciri poteſt. Pa
rum tamen hoc cauſæ habet, ut *terrena* dicatur, ſi
quidem ab ipſa Nili ripa minimum diſtat Syene
Quare ſuſpecta mihi hæc vox eſt, *terrena.* Quid
ſcripſerit, *turrita Syene?* Vt Dionyſius ὁ περιηγη
τής, μέχρι βαθυκρημνοῖο Συήνης, dixit, qui
duobus montibus in acutum turrium inſtar deſinen
tibus cingebatur. Herodotus tradit lib. II. εἶναι
δύο ὄρεα ἐς ὀξὺ τὰς κορυφὰς ἀπιγμένα μεταξὺ
Συήνης τε πόλιος κειμένα τῆς Θηβαΐδος καὶ Ἐ
λεφαντίνης. Vel etiam quia revera à turri ſua cele
bratiſſima fuit, *turritam Syenem* dixerit. Ezechie
cap. XXIX. ἀπὸ πύργου Συήνης, καὶ ἕως ὁρίων Αἰθιό

πων

à turre Syenes uſque ad terminum Æthiopiæ. ecte quidam Interpretes, & forſan ipſi LXX. erant alii: ἀπὸ Μαγδώλου καὶ Συήνης. Quod guitate vocis מגדל evenit, quæ & *turrim* ſi-cat, & oppidi quoque nomen eſt. B. Hierony-: *Pro turre, quæ Hebraice* מגדל *dicitur,* LXX. *omen poſuerunt, ut* Μαγδωλὸν *ſcriberent. Tur-tem Syenæ uſque hodie permanet caſtrum ditio-manæ ſubditum.* Hinc autoritatem capit vett. ſcriptura apud Plinium lib. V. cap. IX. de Nilo: *nis Ægyptiæ eſſe incipit à fine Æthiopiæ Sye-a vocatur peninſula* C *millium paſſuum ambitu, a caſtra ſunt latere Arabiæ.* Nam *Ceraſtæ*, quos lgata lectione in tabulas ſuas deduxit Ortelius, unquam fuerunt. Malim tamen hic apud Gra-, *extrema Syene*, minori mutatione. Ita Fri-*xtremos imperii* vocat Tacitus Annal. IV. Idem *antinen ac Syenen clauſtra olim Romani impe-*iſſe tradit Annali II. Et Lucano *Regni clauſtra*, quæ Syene non ita longe diſtabant.

VIII. *Parthis inter ſua mollia r.*] Vegetius Mu-d. lib. I. cap. LVI. *Parthis conſuetudo eſt equo-reſſus ad delicias has arte mollire: non enim cir-tque ponderibus prægravant, ut ſoluti ambula-diſcant, ſed ipſos equos, quos vulgo trepidiarios, ari verbo tottonarios vocant, ita edomant ad le-tem, & quædam blandimenta vecturæ, ut Aſtur-s ſimiles videantur.* Quaſi mollities hæc illis i natura, ſed ex inſtitutione veniat. Idem por-ponit ut per aſpera ac fragoſa loca agitati faci-unc gradum ſumant. Veriſimile tamen eſt na-tiam, ut Anglorum hodie Thieldones, propter tiorem corporis pedumque maxime conſtitu-m ita comparatum illis fuiſſe, ut ſi non ſponte, ori tamen diſciplina ambulare, ut vocant, con-rent. Fuere enim ungula pedum minime ſolida rma, ut ex hiſce apud Gratium conjicere eſt:

Ante

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

Ante opus excuſſis cadet unguibus. nimirum ſi per aſpera & ſaxoſa vehantur. Vegetius ibidem: *in quo ſpatio* (ſilicibus aſpero) *cum equus frequentiſſime exerceri cœperit, in illos ſilices neceſſario offendit, & priores & poſteriores ungulas impingit, & aliquando vel cadit, vel ſic offendit, ut cadere videatur. Poſt quod admonitus injuria tollit altius crura & inflexione geniculorum atque gambarum molliter vehit.* Ob ungularum infirmitatem itaque non minus ceſpitationi obnoxii fuerunt, quam illi, quos dico, thieldones, cum quibus & in velocitatis ſtudio comparari poſſint. Strabo lib. III. palmam hanc illis reliquiſſe videtur, dum Celtibericorum equorum velocitatem extollens Parthicis tantum æquiparavit: ἐοικέναι δὲ τοῖς Παρθικοῖς, διὸ καὶ ταχεῖς εἶναι, καὶ εὐδρόμους μᾶλλον τῶν ἄλλων. Oppianus, poſtquam Siculorum equos omnibus prætuliſſet, ſuperaddit: ὠκύτεροι Σικελῶν δέ τε Παρθοί. Imo non tantum χαροποὺς facit, ſed & adverſus leonem audere tradit. Hoc videtur ſenſiſſe & noſter, cum canit: *& tamen illi Eſt animus*, &c. Qui hoc tantum in illis reprehendit, quod molli pede fulti ſint, & εὐποδίαν, quæ præcipua inter equi virtutes, non habeant.

DIX. *veniat*] Mira hæc loquendi ſupinitas, & negligentia, nec optimis tamen autoribus, inter quos nec Gratio quis locum deneget, adeo inſolens. *Parthis* plurium numero poſitis, mutato eo de ſingulari hic porro loquitur: *veniat*, &c. Exempla hujus ἀνακολουθίας, ſi uſquam alibi, hoc in poëmatio plurimum obvia. verſu LX. *Imbiberit*, &c. ubi vide annotata: illa item, quæ diverſimode intelligenda eſſe ariolabar v. CLXXIX. Illud quoque huc facit:

Fontem averte mali: trans altas ducere valles
Admoneo, latumque fuga ſuperabitis amnem.

Et quod ſtatim abinde ſequitur: *Diſce vices.* Nec longe abhinc: *Strymonio facilis tutela Biſaltæ: Poſſent*, &c. & per illos *Cantatus Grajis Agragas.* Sed poſt-

odo iterum ad ſingularem redit: *O quantus in* *lle meis.* Sunt & alia, quæ huc referri poſſint: a diverſe haberi queant, lectoris arbitrio, cui e obvia facient, relinquam.

Caudini ſaxa Taburni] Vibio *Taburnus Sa-* *ni* mons olivifer. Ex Marone Georg. II. *atque* *ignum veſtire Taburnum.* Ibidem Servius: *montes ſignificat etiam montuoſa & aſpera lo-* *nda eſſe.* Vnde conſtat cur ſaxa Taburni mol- arthorum equo invia eſſe canat noſter. Sed ddit, *Taburnus autem mons Campaniæ*, fi- n meretur. Campania enim Vulturno amne tur, ultra quem Taburnus hic, & Caudium, anorum ignominiâ inſignes Caudinæ Fur- rrat pariter Doctiſſimus Ortelius, cum Ta- hunc cum Liburno Appuliæ monte apud um confundit.

V. *Callæcis*] Plinius lib. VIII. cap. de equis: *n Hiſpania Callaica gens & Aſturica, equini* *quos Tieldones vocamus, minori forma appel-* *urcones, gignunt: quibus non vulgaris in cur-* *s, ſed mollis alterno crurum explicatu glome-* *de equis tolutim capere inceſſum traditum ar-* vett. libb. ope iſthæc emendo. *Callæcos* ta- bi Plinius vocat, non *Callaicos*. Lib. IX. c. I. oëlorum lino: *civitas ea eſt Callæciæ*, inquit, *ropinqua.* Perperam vulgo, *Gallæciæ. Cal-* etiam vocat Iuſtinus lib. XLIV. Aſturcones i alterno crurum explicatu incedunt, eos ho- que *telden* ſive *tellen* vocamus: ut è veteri m lingua *teldones* Celtiberis dictos videri *Tellen* autem verbum *numerare* nobis ſignifi- nc illi *telden* ſive *tieldones*, quia alterni eo- ſſus diſtincte numerari poſſunt. Martialis eris ſuis id ſcivit Apophoreto CIIIC. *Aſturco:* *rrevis ad numerum rapidos qui colligit ungues.* *nit ab auriferis gentibus Aſtur equus.*

Hinc

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

Hinc fortaſſe & *tolutarii*, & *tolutim* incedere dicu
tur, cujus etymon fruſtra alii in Latio quærunt. N
nius: *Tolutim dicitur, quaſi volutim, vel volubilit*
Inepte. Quin ſaltem à *tollere*, *tollutim*, ut ſcript
alicubi invenitur, deduxiſſent. Nec enim *tolutim* p
velociter, ſed pro pedetentim ponitur; & *tolutariu*
non quia volutim volat, ſed ad numerum qui c
ligit ungues, dicitur. Plautus Aſinar. Act. III. Sc. I

Demam hercle jam tibi de ordeo, tolutim ni badiz

Id eſt, commode, & inconcuſſè, ut ſolent tolutai
Varro Trihodite: *Sed ut equus qui ad vehendum*
natus, tamen hic traditur magiſtro, ut equiſo doceat
lutim. Quibus locis, uti & reliquis quos adduci
male pro volutim interpretatur Nonius. *Tolutim* i
cedere, eſt numeratim, adeoque molliter, & inco
cuſſim. Silius lib. III. de Aſturibus:

His parvus ſonipes, nec Marti notus: at idem
Aut inconcuſſo glomerat veſtigia dorſo,
Aut molli pacata celer trahit eſſeda collo:
Herdus agit, juga Pyrenes venatibus acer
Metiri, &c.

Vnde liquet cur venatum & per Pyrenem educi C
læcos equos jubeat Gratius, à minaci autem Ma
prohibeat. Quod vero Parthorum mollitiei opp
nat Callæcos, ut durioris ungulæ, ac operæ, adeo
per ſcrupoſa agitari valeant, neſcio quam bene id i
cum aliis conveniat. Strabo lib. III. equos Celtib
rorum tradit, ἐοικέναι τοῖς Παρθικοῖς, καὶ γὰρ τ
χεῖς εἶναι καὶ εὐδρόμους μᾶλλον τῶν ἄλλων. Qu
omnino de Callaicis vel Aſturconibus intelligendu
eſt. Vnde & de hoc genere loqui videtur Pollux li
I. cap. XI. Ἀμείνων δὲ ἵππος ὁ μὴ ἐναλλὰξ, ἀ
λὰ διὰ πολλοῦ τὰ σκέλη διατιθεὶς καὶ διαφέρω
κακὸς δὲ, εἰ τὴν διάστασιν ἔχει τῶν σκελῶν ὡς μ
κίστην. ὑπάρξει γὰρ αὐτῷ, Σίμων λέγει, δ
πλείστου τὰ σκέλη ῥίπτειν. καὶ τοῦτο δὲ Σίμωνο
εὔδρομος, εὐθύδρομος ἵππος, ὁ ὀλίγον αἴρ
δι

ὶ τ̃ γῆς ἐν τῷ τρέχειν τὰ σκέλη. Quæ ſingula ieldonibus noſtris conveniunt. Non enim *alter-rurum explicatu*, ut perperam habet Plinius, ſed ul ſublatis modo dextris modo ſiniſtris per vi-a cruribus, poſteriori ſemper prioris pedis veſti-m tranſgrediuntur. Quantoque magis excedunt, minus à terra ſublevant pedem, adeoque facilius pitant, ſi qua aſpera occurrant. Quod tamen de urconibus, qualem deſcribit Martialis, intelligi n poſſit; quia non ſimul ambos ab eodem latere es tollunt, ſed pedetentim, ac numeratim. Ita ut nollius aliquanto incedant, adeoque delicatiori- ſemper inſervierint. Talis ille quem puero ſuo vet nequam amator apud Petronium: *pro hac fe-tate cras puero Aſturconem tieldonicum optimum ibo.* Ita malim; aut *Caledonicum* potius, quam *acedonicum.* In Macedonia enim nulli unquam urcones cogniti, nec illis extra patriam ſuus ma-honos, ut hodie & in Anglicis & Caledonicis donibus experimur, ſimulac cum alienigenis mi-itur, ſtatim degenerare. Nolim tamen aſſerere erſos adeo Aſturcones ac Thieldones fuiſſe, cum rte tam illos qui in Callæcia, quam in Aſturia ita getaverit Plinius. Et proculdubio ſumma in u-que genere mollities fuerit. Quam Oppianus quo- videtur conſideraſſe, cum univerſæ genti Hiſpa-rum attribuit,

Ὁπλὴν οὐ κρατερὴν, πηλοτρόφον, εὐρυπέ-
διλον.

iidem etiam incuſantur, quod ſint, θυμοί τε μεί-ω καὶ ἀνάλκιδες ἦτορ. Vt merito quidem his rtem tentare minacem non auſit noſter, ſed inſu- ſcrupoſam Pyrenen illis luſtrandam committe-on debuerit. Niſi *Callæcos equos* pro Hiſpanis in ere, quod ex proximo verſu facile aſtruere eſt, ut tra Oppianus Iberos pro Celtibericis, quos cele-: Strabo, poſuerit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

DXV. *Murcibii*] Fortean, *Murcinii*, à Μέρκ
νος, ut Appiano dicitur, vel *Myrcinii* pro Myrci
nii, à Μύρκιννος, quæ Stephano eſt, πόλις κ
σθεῖσα παρὰ τῷ Στρύμονι ποταμῷ. Ita ut
Murcinios intelligat Thracios, quos turpes, ſpecieq
deformes, ac ξυλοσώμους, quales & tenaci pleru
que ore ſunt, facit Abſyrtus. Eodem fere loco &
ſaltæ ad Strymonem: ita ut utrumque pro Thra
poſitum videatur. Vti mox Naſamones & Nun
dæ. Et modo Callæci & Hiſpani, non diverſim,
pro iiſdem. Cæterum Θρήικες etiam Oppiano
ter equos, & *Thracius* à Marone cantatur. *Murci*
autem ne fando quidem cogniti.

DXVIII. *Naſamonia* virga *Fingit equos*] Ita ſc
ptum hoc loco fuiſſe quovis pignore auſim cont
dere. Cui gemina germana ſunt illa Lucani lib. I v

nudo reſidens Maſſylia dorſo
Ora levi flectit frenorum neſcia virgâ.

Fingere enim noſtro eſt, quod *flectere* Lucano, ali
que, quorum hac de re loca ad Nemeſianum expe
dam. Ita & modo: *fingetque meas ſe juſſus in arte*
I. facile doceri ſe patietur. Varius apud Macrobiu

Quem non ille ſinit lentæ moderator habenæ,
Qua velit ire: ſed anguſto prius ore coërcens
Inſultare docet campis, fingitque morando.

Quod ita, adnotante Macrobio expreſſit Virgili
lib. III. Georg. *gyroſque dedere Impoſiti dor*
Vnde conjicio ſcripſiſſe forte Varium: *fingitque*
tando. Quanquam & *morando* ſciam equos inſtit

Ibid. *Numidæ*] Numidis infrenibus alii id att
buunt, quod Naſamonibus Gratius; niſi utroſque,
opinor, pro Libycis poſuit. Libyci enim equi cel
bratiſſimi & olim & hodie, quos *Barbaros* nunc v
camus. Nec alii quiquam tantum venatione con
mendabiles. His Numidas venantes velociſſim
quoque feras conſequi tradit Xenophon junior ca
XXIV. Ita ut merito in Piſæo certamine iis uſi fu
rint, quod canit noſter. DXI

DXIX. *patiens operum*] Idem de iis ibidem Xe-
phon: οἱ δὴ ὠκύτητι διαφέροντές εἰσιν, καὶ
ἐπὶ μήκιστον ἀντέχουσιν θέοντες. *qui & velocitate*
ent ſumma, & currendi laborem diutiſſime ferunt.
m fere de velocitate & tolerantia eorum tam in
quam ſolis æſtu ferendo canit Oppianus. Ælianus
i. de animal. c. 11. Ἵππου δὲ τῆς Λιβύσσης, inquit,
ερὶ Λιβύων λεγόντων ἀκούω τοιαῦτα· ὠκίστους
εἶσιν ἵππων· καμάτου γὰρ δὴ ἢ αἴσθονται οὐδέν.
orum velociſſimos eſſe, & nullo laboris ſenſu affici.

DXX. *Centum actus ſpatiis*] ὑπερβολικῶς. V-
nquodque certamen conſtabat VII. ſpatiis. Quis
ue credat unum equum XIV. certaminibus ſuf-
ſſe, ſiquidem toto die non plura quam XXV. de-
cari poterant? Scilicet hanc veniam petimuſque
nuſque poëtæ.

DXXI. *Nec magni cultus*] Pergit Ælianus: Λέ-
ι δὲ καὶ οὐκ εὔσαρκοι, ἐπιτήδειοί γε μὴν καὶ φέ-
ὀλιγωρίαν δεσπότου εἰσίν. οὔτε οὖν αὐτοῖς κο-
λὴν προσφέρουσιν οἱ δεσπόται. *Graciles autem*
& macilenti, adeoque apti ad ſuſtentandam do-
ni incuriam. Nec enim magnos cultus domini ad-
ent. Vide & reliqua, quæ ſequuntur apud eum.

Ib. *ſterilis*] Barthius in adverſariis legi vult:

ſterilis quodcunque remiſit
Terra, cibus: tenueſque ſitim pote ducere rivi.

, *Terra, ſatis.* Sed cur *ſterilis* terra? ſiquidem *ut*
ſque præſtantior eſt, ita ubere campo paſcitur, quod
equis tradit Columella lib. VI. Quid ſi itaque,
lis quodcunque remiſit Terra, fuit, legamus?
rro de pullis: *& ſiquid aliud terra natum libenter*
nt. De Libycis equis ibidem Ælianus: ἀλλ' ἅμα
διήνυσαν τὸν προκείμενον δρόμον, καὶ ἀποβάν-
νέμεσθαι ἐῶσι. *ſed ſimul atque curſum inſtitutum*
fecerunt, deſcendentes eos ad paſcendum dimittunt.
mirum quodcunque illis obvium fuerit, non ple-
ad præſepia. Niſi Gratius ſterilem Numidarum
ionem reſpexerit.

DXXII.

DXXII. *ſitim producere*] Non ſitim ſedare, ſ
producere ſaltem eam poſſunt tenui rivo, quia faci
tolerant. Oppianus etiam Libycos equos hoc el
gio extollit lib. I.

Ἐσθλοὶ δ' ἠελίε φορέειν πυρόεσσαν ἐρωὴν,
Καί τε μεσημβρινὴν δίψης δριμεῖαν ἐνιπὴ

Id enim eſt quod Ariſtoteles teſtatur lib. VIII.
animal. cap. VIII. δυνάμαι ἵππον καὶ ἄποτ
ἀνέχεσθαι καὶ τέτταρας ἡμέρας. *Producere*, pro
producebant, vel ſubintellecto, ſolent. Pallad
us Febr. XXV. *Multum proficis ſi lætamen adju
gas : ſed bubulum ſpiſſa & gravia poma generare.*
tit. XXXI. *Quod vinum medicina quoque proderi
ubi ſtypticis eſt utendum: ſtomachum ſolidare tituba
tem, rejectiones ſanguinis inhibere, fluorem ventris a
ſtringere*, &c. Ita utrobique & multis aliis apud eu
dem locis hunc familiarem Palladio loquendi m
dum reſtituunt MSS. codd. ubi vulgo neſcio quæ no
gloſſemata interſeruntur.

DXXIV. *Ætnæas per artes*] Conjeci aliquand

Poſſent atque meas utinam ſe ferre per artes.

Vt modo: *non omne meas genus audet in artes.* Et it
rum: *fingetque meas ſe juſſus in artes.* Has artes, hun
ludum in Siculis laudat, per quos *victaque fragoſum
Nebroden liquere feræ.* Aut *Ætnææ artes* pro Py
rhica equeſtri accipiendæ, quam primus in Sicili
inſtituiſſe Æneas traditur lib. V. Æneid. Aut ſalte
de velocitate, qua in Olympicis excelluerunt Ætnæi
& Siculi equi. Oppiano item, Ὠκύποδοι Σικελοὶ
οἵ τε νέμονται Καὶ τρικάρηνον ὄρον, qui Ætna
depaſcuntur.

DXXVI. *tenuis ſpina*] Laudatur equus Varroni
ſpinâ maxime duplici. Et Maroni, Cui *duplex agi-
tur per lumbos ſpina.* Hinc intelligimus cur ὀσφὺν
διπλῆν probent Xenophon, & Pollux. Hic etiam
inter vitia reponit, ὀσφὺν ὀξεῖαν, *tenuem ſpi-
nam.*

DXXXII.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

XXXII. *Spadices*] Servius ad illud: *honeſti Spa-* ...] *Quos phœniciatos vocant, preſſos, myrteos.* Ita ex MS. cod. *Preſſus* color in equo etiam inter ...ipuos ponitur Palladio. De quo multa ὁ πα-...ulmaſius ad Tertulliani Pallium, quem ita quo-...n Servio, ut ex libro meo citavi, reſtituiſſe, poſt-...nio comperi.

XXXIII. *pecuaria Cyrrhæ*] Phocenſia. Ordo ...ſt: *Et pecuaria magnum decus Cyrrhæ devota ti-...hæbe*, vix venatui apta eſſe.

XXXIV. *tenſas*] Servius *thenſam* ſcribi jubet, ... θεῖα, *qua deorum ſimulacra portantur*. Vett. ...nmaticis, *Thenſæ ſunt ſacra vehicula*. Gloſſæ ta-...ſcriptum exhibent: *Tenſa*, θρόνος. *Tenſæ*, ...οι. Quid tamen hic ſit, *agere in ſacraria then-* ...ondum plane aſſequor; nihilo certius, quam ...enſu illa apud Calpurnium accipienda ſint Ec-... I.

Nam mea Leuce
...ervia cornigeri fecit ſacraria Fauni.

...s Scholiaſtes Iuuenalis ad Sat. VI. *Iſiacæ ſa-...a lenæ*, pro *hortis templorum* videtur interpreta-...idendum itaque utrum hic noſter ſilvas & ne-... Dianæ *ſacraria* vocet. An potius ſimplici ſen-...lit innuere ſpadices hos & Phocenſes equos ad-... validos eſſe ut vehicula ſive eſſeda, *quibus deo-...ſimulacra portantur*, vixdum agere ſuſtineant. ...ntra in Aſturcone laudat Silius lib. III.

...ut molli pacatata celer trahit eſſeda collo

...uldubio enim gravia ſatis ſimulacra illa plerun-...uerunt: quale illud, cui vehendo Lucius aſinus ...etamorph. Apulejana inſudavit. Vnde & apud ...nium Veliterna: *Vende tenſam atque mulos*. ..., cum aſinorum hic frequentior fuerit labos, ...uic impares propemodum fuerunt equi, merito ...ationis opere arcendos eſſe edicat noſter.

XXXV. *Venanti pugnat color*] Quis color cui-... venationi conveniat, ita diſcernit Oppianus:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

Στικτόποδας ἐλάφοις κυανώπιας ὁπλίζοιο
Ἄρκτοισι γλαυκοὺς, ϗ παρδαλίεσσι δαφοινοὺς
Αἴθωνας δ' ἵππους πυριλαμπέας ἀμφὶ C
ἐσσιν,
Αὐτὰρ ἐριγλήνους χαροποὺς χαροποῖσι λέου

DXXXVI. Crura *illi*] Ita quidem ſupplevi vu gatam, ut aliquis ſenſus ſit; malim tamen: *optim nigri* Crura *pili*, vel *optima nigris* Crura *pilis*. La dantur enim badii (qui etiamnum *bay* dicunt tam Anglis quam Gallis, & *baji* Italis) cruribus n gris ſuffulti, ut plurimi ſunt apud Anglos.

DXXXVIII. *Italiæ parentes*] Italicæ matr Virgilius eodem encomio Italiam laudat Georg. 1

Hinc bellator equus campo ſeſe arduus infert.

Et Plinius quoque pari in Italiæ laudes digreſſio Hiſtoriæ ſuæ opus ἐπιλογίζων, adjicit poſt ali *Quicquid eſt quo carere vita non debeat, nuſquam e præſtantius: fruges, vinum, olea, vellera, lina, ſtes, juvenci: ne equos quidem in trigariis præferri los vernaculis animadverto.* Quocirca & hac exc matione finiiſſe Cynegeticon ſuum videtur Grati & pauci tantum, ſi qui deſunt, periiſſe verſus. Q nunc ſunt poſtremi, ita commode interpolentur:

O qua*ntum Italicæ, ſic dii voluere, parentes*
Præſtant, *& terras omni præcepimus uſu!*
Noſtraque quam pernix *illuſtrat prata* juventus

JAN

IANI VLITII

AD

M. AVR. OLYMPII NEMESIANI

CYNEGETICON

LIB. I.

COMMENTARIVS.

NEMESIANI] Sæpe mecum dubitavi an hic liber ejuſdem Nemeſiani eſſet, cujus Eclogæ IV extant: tum quoque an hic ipſus ſit, quem Vopiſcus ἁλιευτικὰ, κυνηγετικὰ & ναυτικὰ ſcripſiſſe tradit: ſed …nium maxime an eidem liber de Aucupio, quem …ſit Longolius & Geſnerus, attribui poſſit. Pri…n mihi dubitandi anſam fecit, quod κυνηγετι…ῶν horum unicum tantum exemplar habitum ha…tus ſit, in quo præter Gratii Cynegeticon, Ha…icon fragmentum, & hæc Nemeſiani κυνηγε…ὰ nihil amplius ejuſdem, nec Eclogas adeo, exti…, ex primi Editoris Georg. Logi præfatione aper…ntelligi poteſt. Contra vero, cum Eclogarum …imi, ut diverſæ editiones fidem faciunt, codices …. fuerint, in nullo tamen eorum κυνηγετικὰ comparuerunt. Alterum quaſi argumentum …, quod Vopiſcus nec Bucolica, nec de Aucupio ἰξευτικὰ Nemeſiani recenſeat. Cum enim Ne…ani ævo proximus fuerit, adeoque notiſſimi

tanquam vatis ſcripta enumeret, hauddubie & Bucolica ejus tot codicibus vulgata noviſſet, & ſi ejuſdem fuiſſent, in ſcriptorum illius recenſione non omiſiſſet. Niſi imo ad diſtinctionem alterius Nemeſiani qui Bucolica, aut potius qui de Aucupio ſcripſerat, adjeciſſe videatur: *Nam & cum Nemeſiano contendit*, illo ſcilicet, *qui* ἁλιευτικὰ, κυνηγετικὰ & ναυτικὰ *ſcripſit.* Dico ad diſtinctionem illius potius qui de Aucupio, quam qui Bucolica ſcripſerat. Non enim ſtilus patitur ut eidem ſolœca illa de Aucupio fragmenta, & nitidiſſimæ pro illa ætate Eclogæ attribuantur. Bucolica itaque, ut nec hujus ſint, qui κυνηγετικὰ hæc, aliaque à Vopiſco citata conſcripſit, nec ejus, cui ἰξευτικὰ inſcribuntur, neceſſario alium autorem habent. Si ſtilum ſpectamus, nulli potius quam Calpurnio debentur. Ita enim in utroque Bucolico, ac lac lacti, ſimillimus. Imo & iiſdem pæne verbis verſus aliquot ex altero repetuntur. Quod ab Homero & Marone, aliiſque ſæpe factitatum, nemo, qui illos legit, ignorare poteſt. Ne furti alterutrum horum inſimulemus cum Hypercritico cenſore, qui ipſa loca inter ſe comparavit Poet. lib. VI. cap. V. Accedit huc, quod cum Nemeſiano Bucolicon ſuum inſcripſerit Calpurnius, eumque ſub Melibœi nomine inducat & ut Cæſari amicum laudet Ecloga IV. eidem mortuo parentare videatur alterius ſive ſecundi Bucolici Eloga I. Hoc enim poſt mortem Nemeſiani abſoluto primo Bucolico jam ſenem ſe confeciſſe, ipſe ſub Tityri perſona videtur illic innuere:

Diximus & calamo, & verſu cantavimus olim,
Dum ſecura hilares ætas ludebat amores:
Nunc album caput & Veneres ſtupuere ſub annis,
Iam mea ruricolæ dependet fiſtula Fauno.

Præterea, cum Siculus fuerit, ideo etiam II. Bucol. Ecl. II. canere videtur: *& noſtra Dione Quæ juga celſa tenes Erycis.* Quaſi Siciliam patriam ſuam innuens.

...as. Sed omnium maximè argumento duci po-
... quod princeps Bucolicorum horum editio Ro-
...a omnes uno ordine Eclogas XI. ſub Calphur-
...nomine repræſentet: præmiſſis iis, quæ vulgo
... illi attribuuntur, & ſequentibus hiſce quatuor,
... ſub Nemeſiani nomine circumferuntur. Qua-
... ultima inde etiam in omnibus antiquis libris,
...IV. ſed XI. & expreſſe VNDECIMA in Par-
...ſi Editione numeratur. Quod primus in ſua
...nvit Cl. Pythœus. Quo ordine tamen, quem
...armenſis cum Romana ſervat, omnes à Cal-
...io ſcriptas eſſe non temere ſuſpicari me fatea-
... qui argumenta illa à me poſita diligentius ex-
...erit. Nemeſiani autem hujus, ut ad hunc tan-
... revertar, ſola κυνηγετικὰ hæc extare cenſen-
...erit. Quamquam ipſe etiam apud Calpurnium
...IV. ſub Melibæi nomine innuere videtur, Bu-
...a ſe condidiſſe:

...os potius calamos, magis hos ſectare canales
...er me qui dignas cecinerunt conſule ſilvas.

...eſſum enim ex Virgilii Ecloga IV.

... canimus ſilvas, ſilvæ ſint conſule dignæ.

... II. Bucol. Ecloga I. ſignificat Calpurnius:

...æpe etiam ſenior, ne nos cantare pigeret,
...etus Phœbæa dixiſti carmen avena.

... forſan jam olim inducti librarii ſecundum il-
...ucolicon Nemeſiano affinxerunt. Fortaſſe ta-
... verba Maronis in alium ſenſum detorſit. Et
...*dignas conſule ſilvas* dicat, forte id honori ipſius
...eſiani tribuit, quaſi conſularis aut ſaltem am-
...ni ordinis viri. Fuit enim non tantum Cæſari in-
...,ut cum quo contendere dignaretur filius ipſius
...erianus, ſed etiam *omnibus coloniis illuſtratus*
...*it*, teſte Vopiſco. Præterea conjectari ab aliquo
...ntendi poſſit, ipſum M. AVRELII præ-
...n, quod Nemeſiano dant libri veteres, illi ex
...itione cum Caro & filiis ejus commune fuiſſe.

Paſſim enim illi in nummis M. AVRELIVS CARVS, M. AVRELIVS CARINVS, & M. AVRELIVS NVMERIANVS vocantur. Ideo favorem ejus captaſſe, & bucolicon ſuum ei inſcripſiſſe videtur Calpurnius, ut clare ipſe teſtatur Ecl. I. ubi Melibœum vocat ipſum Nemeſianum.

Forſitan Auguſtas feret hæc Melibœus ad aures.

Et Ecloga IV. ſub eodem nomine eum ita compellat:

Fer, Melibœe, Deo mea carmina: nam tibi fas eſt
Sacra Palatini penetralia viſere Phœbi.

Et tota fere iſta & altera, quæ II. Bucol. prima eſt, Ecloga magnam illi potentiam adſcribit, & favorem apud Carum Imp. quem Deum paſſim vocat, Calpurnius, eoque vivo Bucolicon ſuum primum, & mortuo alterum condidit. De quo ſuo loco dicendum aliquid erit. Hic oſtendiſſe ſufficiat quis qualiſque Nemeſianus fuerit. Quando autem *κυνηγετικὰ* ſua ſcripſerit, poſt aliquanto expendam.

CYNEGETICON] Ita edidit Pythœus, fortaſſe ſecutus Hincmari teſtimonium: *in libro qui inſcribitur Kynegeticon Carthaginienſis Aurelii.* Rectius vero primæ editiones exhibent, CYNEGETICON LIB. vel CYNEG. LIB. I. id eſt, *κυνηγετικῶν* liber primus. Vopiſcus expreſſe *κυνηγετικὰ* ſcripſiſſe Nemeſianum teſtatur. Nec uno, ſed pluribus libris ea complexum eſſe, aut ſaltem ita voluiſſe, ipſe fidem facit, cum ait:

Horum animos, moreſque ſimul, nareſque ſagaces
Mox referam; nunc omnis adhuc narranda ſupellex Armorum, &c.

Ita ut ad minimum alter liber perierit, in quo ipſam *κυνηγεσίαν*, quam hic promittit, executus fuerit. Niſi & plures intercidiſſe quis exiſtimet, quibus & ſingularum ferarum, ut diverſa eſt, venationem abſolverit. Quo illa intendere videntur:

Nos timidos lepores, imbelles figere damas,
Audaceſque lupos, vulpem captare doloſam

Gau-

audemus : nos flumineas errare per umbras
Malumus, & placidis ichneumona quærere ripis
nter arundineas ſegetes, felemque minacem ;
mplicitumque ſinu ſpinoſi corporis erem
erre domum, talique placet dare lintea curæ.

c quippe quaſi præcipuam κυνηγετικῶν partem duobus (quorum ultimus etiam periit) poſte- bus libris dilatavit Oppianus, omiſſa pene ea nomen arti fecit. Quæ tamen ipſa ab accurati toris induſtria minus aliena ſint, quam tota illa malium hiſtoria, quæ libb. II. & III. occupat. t & illhæc merito inter κυνηγετικὰ opera tra- erit, ſi forte, Nemeſianus noſter. Contra qui ηγεσίων tantum abſolverunt, illa nihil ad inſti- m ſuum pertinere arbitrati ſunt. Quam præci- curæ pretio cum habuerit Gratius, κυνηγετικὸν culum ſive poemation illius inſcribi debuit, non ηγετικῶν liber, ut perperam affixit primus edi- Quapropter & Xenophontis κυνηγετικὸς non contrroverſia titulum ſuum fert, quatenus lepo- ervi, & apri venationem tam fuſe inſtituit: niſi odi iſtius negligentiam naſcentis adhuc ſub illo tionis informitati imputemus. Siquidem plu- aque κυνηγετικῶν libros ſcripſerit, aut ſaltem re propoſuerit Aurelius noſter, excuſari facile t quod centum plus minus verſus in prælusione mpſerit; quamquam totus hic, qui unus jam eſt, liber, non multum trecentos excedat. Quod er ſeptuaginta verſus fabulis recenſendis impen- eratur Hypercriticus cenſor, error in calculo i enim bene ſupputentur, non plures triginta

I. *Pandimus*] Minus prudenter cum dixit *ca-* ſubdit *Pandimus*, inquit Hypercriticus. Ex- rus id Barthius legendum omni ſacramento critices aſſerit, *Pandimur*, poſtquam jam ten- t, *Pan tuus*. Sed ego juramento illius non ma-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

jorem fidem habeo, quam atopienſi & Vtopienſi iſti Editioni, ex qua nobis iterum hoc nugamenti profert. Miror magis ἀκαταλληλίαν hanc inſolentem in deficientis Latinitatis poematio tot magnis Viris haberi, cum claſſici fere autores ea non abſtinuerint. Quam frequens Gratio ſit, ad verſum DVII. oſtendi. Aut ſi illi debitus inter principes locus denegatur, quid Latiniſſimis Catullo & Tibullo fiet, qui eadem periodo, *inſperanti nobis*, *merenti nobis* dixerunt, ut ſummi Viri jam fuſe inter alia obſervarunt? Hic ſaltem poſt aliquot commata ut Nemeſiano licentia illa & more majorum, & ex cotidiano jam iſtius ſæculi uſu adhibita non excuſetur, mera prorſus invidia ſit. Maxime, ſi ita diſtinguatur:

Venandi cano mille vias, hilareſque labores,
Diſcurſuſque citos: ſecuri prælia ruris Pandimus.

IV. *Helicon jubet*] ἀπροσδιονύσως. Quid ſi *ingentes, Helicon, juvat ire per agros*. Aut, ſi *Helicus* latina terminatione potuit fingi, forte ſcripſit: *ingentes Helici juvat ire per agros*. Imitatur enim Virgilium lib. III. Georg.

Sed me Parnaſſi deſerta per ardua dulcis
Raptat amor: juvat ire jugis qua nulla priorum
Caſtaliam molli divertitur orbita ſulco.

Vt ille item Lucretium expreſſit libb. I. & IV.

Avia Pieridum peragro loca, nullius ante
Trita ſolo: juvat integros accedere fontes
Atque haurire, juvatque novos decerpere flores.

Vnde ſequentia noſter quoque deſumpſit: *ducitque per avia qua ſola nunquam Trita rotis.*

V. *Caſtaliuſque*] Quod ſubſtantivum hoc fontis nomen eſſe velit interpres, ſequentia non ſatis bene conſideraviſſe arguitur, quæ non ad fontem, ſed ad fontis alumnum referri debent, atque ita ſcribendum hoc loco evincunt:

Caſtaliuſque mihi nova pocula fontis alumnus,

vel, ut Pythœo placuit, *Caſtaliique*. Quis *Caſtalii* *fontis*,

ſis, vel *Caſtalius alumnus* ſit, ex Culice Maronis, ‑nis neſcire poteſt, intelligat:

Phœbus erit noſtri princeps & carminis autor,
Et recinente lyra fautor; ſive educat illum
Alma Chimæreo Xanthi perfuſa liquore,
Seu nemus Aſteria, ſeu qua Parnaſſia rupes
Hinc atque hinc patula præpandit cornua fronte,
Caſtalia & reſonans liquido pede labitur unda.

‑o enim ſubdit noſter; *Et parere deo*, &c.

‑II. *metatur*] Equidem *metam* nullam ponerem, Iul. Scaliger. Mallem itaque ego, *metitur*. Sic, ‑*mnum metitur piſcibus æquor* Proteus, apud Maro‑ ‑ IV. Georg.

‑X. *Trita rotis*] Ex Lucretianis: *loca nullius ante ‑a ſolo.* Ita & Oppianus lib. I.

ρχεο, καὶ τρηχεῖαν ἐπιστείβωμεν ἀταρπὸν
ἣν μερόπων οὔπω τὶς ἑῆς ἐπάτησεν ἀοιδαῖς.

‑n tamen Gratius id anticipaverit. Vt & Virgilius ‑ Heſiodum, & Manilius poſt Aratum novi ſe ‑uid afferre præfantur.

‑.*curru*] Et quid opus habet curru venator? ſubdit ‑*vα*. Quid ſi non tantum ut triumphi ad inſtar ‑e victoriæ teſtis *feratur plauſtro Præda gementi*, ‑l Hippolytus apud Senecam inſtituit; verum ‑n quo ipſe uteretur venator ſive ut equis requiem ‑nde concedat, ſive ut *noſtras agere in ſacraria ‑as*, quod Gratius innuit, ſolemne fuerit, ſive ‑l non minus in ferino quam humano bello ex ‑bus olim præliati ſint.

‑II. *Et quamvis*] Ita recte verſum hunc loco ſuo ‑uit magnus Pythœus, qui vulgo ibi inſeritur:

ſponſaſque truces ſub fœdere primo,
(Et quamvis curſus oſtendat tramite noto)
Dulcia funereis mutantes gaudia tedis.

‑ifeſto errore, & nequicquam excuſabili.

‑III. *facile eſt*] Hæc conjectura mea in margi‑ ‑ffixa temere ab hypotheta in textum propa‑

gata eſt. Nec male tamen, ſi cui arridet. Quid ſi i
Et quamvis curſus oſtendas tramite noto
Obvia Calliope, facias inſiſtere prato, &c.
Sed primæ editiones habent, *curſus ſe oſtendat.* Qu
ſi ex autographo ſervarunt, ut pleraque apparent, i
potius refingendum erit:
Et quamvis curſus ſe oſtendat tramite noto,
Obvia Calliope facias inſiſtere prato
Complacito, rudibus quo luceat orbita ſulcis.
Uti evitetur ſimul affectationis vitium, quod hic r
prehendit Scaliger. Quomodo, inquit, *lucet*, ſi n
eſt *trita?* quomodo, ſi nondum ſulcos habet à rot
Imo ſenſus hic ſit: Quamvis curſus ſe oſtendat tram
te noto, tu tamen facilis, ô Calliope, fac me inſiſte
prato complacito, ut & in illo tua ope tandem orb
ta aliqua luceat per rudes hactenus & invios ſulcos.
XVII. *pellicis*] Autor carminis de laude Hercu
Alcmenam ſic alloquitur: *nil ſancta ſuperbæ*
Pellicis inſidias cælo modo ſreta tremiſcas.
Ita enim ille quoque, ut hic Nemeſianus, Iunone
pellicem vocat. Fortean pro noverca utrobique p
nitur. Sic *pellicem* vocat Ino, novercam quipp
Helles, Feſtus Avienus periegeſi, cujus verba h
modo legenda:
Hoc pecoris dorſo ſternacis in æquor
Inachis illata eſt. Sic pectus canduit ira
Pellicis, & tanto divam dolor extulit igni.
Contra novercam pro pellice poſuiſſe videtur Ge
manicus cæſar Phænomenis Aratæis:
Sidere donavit cancrum Saturnia Iuno:
Nunquam oblita ſui, nunquam ſecura novercæ.
Alcmenæ ſcilicet. Quod tamen & aliter explicavi.
XXII. *dixiſſe*] id eſt, ceciniſſe. Ita mox: *Bibli-*
dos indictum nulli ſcelus. Et ſtatim abinde:
Horrendaſque vices generis dixere prioris.
Ecloga I. Bucolici, quod Aurelii inſcribitur:
Diximus & calamo, & verſu cantavimus olim.
Paulo

ulo poſt ibidem :

Dicat honoratos prædulcis tibia manes.

erumque, *Dic age.* Et ſub finem : *Phœbea dixiſti rmen avena.* Calpurnius quoque in fine Ecl. 1. *rmina dicamus.* Item Ecl. IV.

Dicite, nec mora ſit, vicibuſque reducite carmen.

a omnibus fere his locis conſtanter omnes libri riptum habent, quibus contra Barthius ex menda- ſuo ſibi codice omni operâ *ducere* intrudit, quem m autore ſuo duci malim, quam ſequi. Nam quæ Tibullo & Horatio allegat, ſi non diverſo longe nſu accipi debent, certe non ejuſdem ævi locutio- m ſapiunt. Vt aperte quidem in illo Eclog. II.

Vocalem longos quæ ducit aedona cantus

ducere eſt protrahere & extendere. Reliqua au- m, quibus audaciam ſuam tueri conatur, majori dacia ab ipſo corrupta producuntur. Quod ne entidem repetere neceſſe ſit, hic ſemel & ſerio onitum volo.

XXVII. *ſævo violatum crimine patrem*] Cur *ſæ- m* adeo? Quid ſi *fœdo?* aut potius *ſcævo.* Sæpe im hæc inter ſe locum commutant.

XXXVII. *cycnum, plumamque*] Hanc primæ edi- nis ſcripturam ſervare malui, quam cum Pythœo iſi potius typorum error eſt) contra proſodiæ le- m reponere, *cycnumque, plumamque ſenilem.* anquam nec inſolens hoc in recentioris Latinita- poematiis videri poſſit. Epigramma à Pythœo itum : *albiplumem valeat calcare columbam.* Imo ipſi Nemeſiano id genus plurima affingunt veteres itiones, ut infra oſtendam, illo verſu : *& crura tantia ponunt.* Hic tamen invitis libris nihil mu- dum : modo, ut nomen proprium agnoſcatur, juſcula ſcribatur : *Cycnum, plumamque ſenilem.*

XLI. *Horrendaſque vices*] Μεταμορφώσεις in- lige. An potius, *Horrendaſque neces?* i. cædes, ricidia.

XLIII. *incendia*] Pythœo reſtitutionem hanc debet autor noſter, ante quem vulgo, *ingentia*, nullo ſenſu legebatur. Idem narrat Avienus periegeſi:

Hæc cum Pandionis tectum combureret aulæ,
Attica qua pulcro tellus pingueſcit Iliſſo,
Proditur; inque fugam propere cum vertitur exul
Has poſt in terras pinu ſubit Æetine.

Ita reſtituo obiter, quæ vulgo depravatiſſima. Niſi quis hoc modo malit:

Hæc cum Pandionis letum componeret aulæ ||
Proditur, inque fugam propere convertitur exul:
Has poſt in terras pinu ſubiit Ætine.

L. *ſumere prædas*] Vere, nec poetice tantum. Nam & Philoſophus lib. I. Polit. cap. VIII. venationem prædatoriam agnoſcit, & latius eam exequitur in Sophiſta divinus Plato. Vnde ſenſum pariter & ſtabilimentum capiet antiqua ſcriptura apud Manilium lib. IV. de ſub Leone natis:

Ille novas ſemper pugnas, nova bella ferarum
Apparat, & pecorum ſpolio, vivitque rapinis.
Hoc habet, hoc ſtudium; poſtes ornare ſuperbos
Pellibus, & captas domibus præfigere prædas,
Et pacare metu ſilvas, & vivere rapto.

Perperam Gemblacenſis: *& vivere victor.* Expreſſit enim Maronis illa Æneid. VII.

Horrida præcipue cui gens, aſſuetaque multo
Venatu nemorum, || *ſemperque recentes*
Convectare juvat prædas, & vivere rapto.

Quorum poſtrema totidem apicibus Æneid. IX. repetuntur. Prædatoria autem hæc venatio fere antiquiſſima eſt, & ad rude illud ævum referenda, quo *nuda ſilvas virtute movebant Inconſulti homines*: cumque venantibus non aliud adhuc propoſitum eſſet, quam *feras interficere, & diteſcere præda*, ut accurate oſtendit Lucretius lib. V. Vnde forſan *equos ad prædam*, pro ad venationem, idoneos vocavit Varro de R. R. lib. I. cap. VII. *Neque eodem modo*

paran

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

'antur ad ephippium, ut ad prædam. Niſi ſcripſiſſe
m ſuſpicemur: *ut ad rhedam.* Et paulo ante quo-
e: *alii ad curſuram, alii ad rhedam.* Cum & ibi
imi recenſeantur, & hic ephippiatis merito & ex
dine opponantur *qui trito ducunt epiredia collo Se-*
pedes, ut Iuvenalis quoque diſtinguit Sat. VIII.
jus generis & ille, *qui molli trahit eſſeda collo* apud
ronem Georg. III. & Silium.

LIV. *placidis ripis*] Quibus arcentur, qui lites
ant, avidoſque tumultus, civileſque ſtrepitus,
lique fragores, ut ipſe edicit infra Aurelius. Et
ilo abhinc ita Dianam invocat, *quæ ſaltus placi-*
ſilvaſque pererras. Fruſtra itaque Barthius *placitas*
as Ichneumoni addicit.

LVII. *erem*] Ita antiqui vocabant, quem poſtea
ium, & *erinaceum*; ſive cum aſpiratione *heri-*
m, & *herinaceum.* Quomodo & *herem* olim di-
unt à χῆρ, χῆρος, ut recte docuit omni laude
jor Salmaſius. Sed vox nuſquam pene, quod
m, integra extat. Reſtituit eam ὁ δεῖνα Plauto
ptivis Act. I. *modo venare leporem, nunc erem te-*
. Quo loco Mss. codd. *irim* & *hirim* fere ha-
nt, quaſi *herim* ſcripſerit. Quam vocem iidem
dd. expreſſam habent Menæchmis Act. III.
II. *cui ego æquè ac heris hæream.* Vbi inepte vul-
: *ac hæres.* Sed Peniculus ibi Menæchmo ſua ver-
eddit, qui paulo ante ita ſecum felicitatis ſuæ ra-
nem duxerat:

Prandi, potavi, ſcortum accubui, abſtuli
Hanc: qualis heris nunquam erit poſt hunc diem.

o loco etiam male habita & accepta hæc vox eſt.
ivit mihi ad hanc lectionem antiqua ſcriptura:
lus heres. Vnde editoribus æque proclive fuit
ngere, *cujus hæres*, vel *heres*; ac mihi veram le-
onem elicere, *qualis heres* vel *heris.* Adludebat
næchmus ad herinaceorum morem, qui poſt-
am ad ſatiem repleti ſunt, *volutati ſupra jacentia*
poma

poma (ut ait Plinius lib. VIII. cap. XXXVII.) *unum amplius tenentes ore, portant in cavas arbores.* Vtinos hodieque erinaceis aſſimilamus avaros illos, qui poſtquam opipare conviviati ſunt, reliquiis menſarum onuſti inſuper recedunt. Ita nec contentus Menæchmus prandiſſe, potaſſe, ſcortum accubuiſſe, niſi pallam item auferret, erinaceo ſe onuſtiorem diſceſſiſſe gloriatur. Cui poſtmodo iterum ſuis ipſi verbis reſpondet Peniculus, ut leg. conjicio:

Occiſu's heres: non ego te indutum foras
Exire vidi palla?

Conſpectus enim, ut erat palla uxoris ſuæ involutatus, Menæchmus haud melioris ſortis fuit, quam cum

Κώμαυλος τὸν ἐχῖνον ἰδὼν ἐπὶ νῶτα φέροντα
Ῥάγας, ἀπέκτεινεν τῷ δ' ἐπὶ θειλοπέδῳ.

Quod ex epigrammate aliquo citat Suidas in ἐχῖνος. Altero quoque loco, ut jam cœpi dicere, ſuis Menæchmo verbis reſpondet Peniculus: *cui ego æque ac heris hæream.* Prandio ſcilicet, æque ac heris prædæ ſuæ hæret. Niſi potius ita diſtinguatur:

Cur auſu's facere? cui ego æque ac heris hæream.

Vt minantis hæc ſint. Cui (nempe tibi, qui auſus es me abſenti funus facere prandio) ego æque durus ac aſper jam ſim ac heris. Itaque alluſum ad Græcorum dictum: πρὶν ἢ δύο ἐχῖνοι εἰς φιλίαν ἔλθοιεν. Vel ad illud potius: ἐχίνου τραχύτερος. Quod melius in aſperos, quam in moroſos, ut Eraſmo viſum, quadrat. Ariſtophanes Pace:

Οὐδέποτ' ἂν θείης λεῖον τὸν τραχὺν ἐχῖνον.

Quo & Varro reſpexit Sexageſi: *Se circumſpexe atque inveniſſe, quum dormire cœpiſſet tam glaber quam Socrates, alvum eſſe factum ericium è pilis albis cum proboſcide.* Ita ſcripſiſſe Varronem credo. Vel ita: *alvum eſſe factam ericiam.* Augent fidem ea, quæ ex eadem Sexageſi citat Nonius alibi, illis prioribus ita ſubjicienda:

O ſtulta

ulta noſtri pectoris dormitio
ilabilis, quæ me puellum impuberem
iſti.
puellus iſte queritur una nocte pectinem pul-
em ſibi *albis* (f. *altis*) *pilis*, & τὰ αἰδοῖα pro-
is in modum creviſſe. Sed nequis Cato nos in
iculis hiſce deprehendat, in viam redeamus.
K. *vicinis ſueta moveri Litoribus*] Si Eclogas
quæ ſub ejus nomine proſtant, aut alias ullas
t Nemeſianus, de illis hic illum loqui cen-
Sed, ut dixi, non meminiſſe illarum Vopi-
argumento eſt nullas ab autore noſtro ſcriptas
Meminit ille ἁλιευτικῶν, meminit & ναυτι-
Quæ ipſa hîc potius intelligi debere, expreſ-
verba innuunt. Niſi quis allegoricè ea acci-
n eſſe ex ſequentibus colligat.
IV. *Divi Cari*] Quanquam vivo adhuc Caro
γετικὰ hæc condidiſſe Nemeſianum veriſimile
on tamen abſolviſſe niſi poſt mortem ejus, &
Imperium ſuccedentibus dedicaſſe, ipſa verba
faciunt. Cur autem vivo Caro ſcripta eſſe exi-
n, hiſce potiſſimum argumentis inducor. Pri-
, quod ab exceſſu Cari uſque ad Numeriani
, minus temporis interfuerit, quam ut id con-
alicui operi pulvinaris digno ſufficere potue-
um etiam quia Vopiſcus refert Numerianum
diſſe cum Nemeſiano, qui ἁλιευτικὰ, κυνη-
& ναυτικὰ ſcripſit. Si enim κυνηγετικὰ
ſiani vidit Numerianus, neceſſario ſequitur
antequam ipſe cum patre Caro ad bellum Par-
n proficiſceretur, & nondum, uti jam ſunt,
edicata viderit. Mortuo jam Caro Nume-
Nemeſianum videre non potuit, adeoque
edicationem hanc legere, quippe in reditu ex
te extinctus. Poſterius tamen hoc levi manu
poteſt. Non enim cum Nemeſiano in ſcri-
κυνηγετικοῖς contendiſſe Numerianum, ſed
cum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

cum eo Nemeſiano, quem ipſe ſciebat κυνηγέτικα ſcripſiſſe, refert Vopiſcus. Videtur itaque Aurelius noſter, ſimulac ad Perſicam expeditionem ſe contuliſſet cum Numeriano Carus, diſceſſum domini ſui ut ſolaretur, rus, vel forte ipſam patriam ſuam Carthaginem ſeceſſiſſe, atque ibi κυνηγέτικα hæc ſcribere cœpiſſe. Quod mox plenius aſtruam. Accepto de morte Cari nuntio, cui inſcribere illa forſan propoſuerat, mutato propoſito, ut novum apud novos dominos favorem ſibi conciliaret, illico his eâ quâ videmus adulatione inſcripſit: facta infectaque, utcumque fama è longinquo acceperat, laudibus eorum ſubſcribens, vel affingens. Quin etiam Romam redire decrevit, ut ipſis triumphantibus & Imperatoribus ſolemniter declarandis hæc ſimul cum nova devotione offerret. Perveniſſe tamen & obtuliſſe credibile non eſt. Quin potius inabſoluto, uti extat, κυνηγετικῶν opere in mediis turbis, vel forte etiam inter reliquos Cari vel Carini domeſticos periiſſe putaverim, antequam Diocletianus quieti ſuæ reſtitueret imperium. Hæc conjicere quidem licet, non aſſerere. Cæterum quod vivo Caro hæc ſcripſiſſe & filiis ejus dedicaſſe aſſerat interpres, quam veriſimile ſit, operæ pretium eſt excutere. *Divum*, inquit, ideo vocat Carum, quod imperium jam in fratres filios diviſerat, ipſe expeditionem obiens in Orientem. Quare filiis adminiſtrantibus imperium jam quaſi divum numero acceſſerat Carus. Quæ ridicula plane, & ἀνιστόρητα ſunt. Citat tamen Vopiſcum citat & victorem Schotti, quaſi ex illis hæc tradat. Fefelliſſe illum videtur quod uterque refert, Carum *liberis Cæſaribus nuncupatis ubi primum accepit imperium* ad bellum Perſicum properaſſe. Idque amplius, quod Carino *Gallicanum imperium* ceſſiſſe, & *habuiſſe in animo Carum, ut Carino Cæſareum abrogaret imperium*, ex Oneſimo tradat Vopiſcus. Iſthæc enim, ſi tamen vel ſomnians legit Barthius, ec-

traxit

..., ut Carino imperium jam ceſſum pro parte, ... parte Numeriano relicta, atque adeo veluti ...um Carum filiis ſuis non ſibi bellum Perſicum ..., ariolatus ſit. Ideoque mox ſubdere Aure... *edomitas fraterno numine gentes.* Primum hoc ... quod Cæſarem & Imperatorem eſſe, & Gal...um vel Cæſareum imperium à Romano, abſo... κατ' ἐξοχὴν Imperio dicto, non diſtinxerit. ...dum παρέργημα, quod Numerianum quo...que ac Carinum imperium adminiſtrare dixe...litus & neſcius ejus, quod ipſe ex Vopiſco re... Carino Galliis præfecto, Numerianum cum ...aro in Orientem profectum. Tertium, quod ...is ſuis, ſimulac expeditionem in Orientem ſuſ...it, ceſſiſſet imperium Carus, nunquam ipſe ...ator fuiſſet, quia cum ipſo imperio eam ſuſce... Verba Vopiſci de Caro: *ubi primum accepit ...ium, conſenſu omnium militum bellum Perſi... quod Probus parabat, aggreſſus eſt.* Idem paullo ... *Imperatoris Perſici nomen meruiſſe* eo bello tra...tum, quod ille ſibi nequicquam aſſumpſiſſet, ...es filios ejus jam ſumma imperii ſtetiſſet. Vn...et primo quam ridicula illa argumentatio In...tis, trm quam ſtupenda in ipſis quæ legiſſe ſe ...at ſupinitas ejus, & ἀνιστορησία ſit. Tole...r fuiſſet, ſi primæ conjecturæ, honorem ſci...defunctorum viventi Caro datum, propius in...t; aut Calpurnii ſui (ita vocat) Ecl. I. at...s conſideraſſet, ubi Carum jam primum Imp. ...n (non autem filios ejus, ut Barthius, aut ...trum, ut ὁ πάνυ Caſaubonus ariolantur) ali...s Deum vocat: *Dum populos Deus ipſe re...* deinde: *afflictum melior Deus auferet ævum.* ...oties etiam Ecl. IV. Et Deos inſuper vocat ...n & filios ejus Ecl. VII. Sed & Aurelius no...atim ab hinc: *Pœne prior genitore Deo.* Caro ...t, qui hanc appellationem ambiiſſe aut ſaltem amaſſe

amaſſe videtur. Vnde & nummi ejus, ut Viri doć
teſtantur inſcripti: ΘΕΩ ΚΑΡΩ. Alius: DE
ET DOMINO CARO AVG. Item alius, quer
citat Caſaubonus: DIVO CARO PARTHI-
CO. Qui tamen an vivo Caro cuſus ſit, magnope
addubitem. Aut ſit ſane. Nam ne ſic quidem Divu
Carum pro vivo accipere hic licet apud Aureliun
Obſtat, quod non tantum filiis ejus, ſed maxin
etiam domino ſuo nominatim victoriam illam Pa
thicam, cui ſoli debebatur, adſcripſiſſet ipſius Ca
ut ex Calpurnio oſtendimus, domeſticus pene clie
Aurelius. Obſtat etiam, quod cum Numerianum

Vltum Romulei violata cacumina regni

dicat, hauddubiè mortem Cari ab ipſo veluti expi
tam intelligat, quaſi poſt patrem aliquid in Per
ultra, & *intima Perſidos* tentaverit Numerianus. I
quo ſuo loco latius.

LXV. *fraterno numine*] Quaſi Dii in gratiam
liorum patri indulſerint victorias, ait Interpres.
nugæ nugas ducunt. Numen hîc non Diis fratr
victoriæ faventibus, ſed ipſis fratribus attribuitur
autore noſtro, quos mox vocat *bona numina terr*
ut *numen Cæſareum* de Caro dixit Calpurnius Ecl. I
Idem Ecloga VII. primi quoque Bucolici:

Nunc tibi ſi propius venerandum cernere numen
Sors dedit, & præſens vultumque habitumque n
taſti,
Dic age, dic Corydon, quæ ſit modo forma Deoru

Intelligit enim proculdubio non tantum Carum, ſ
& hos ipſos filios ejus, Carinum, & Numerianu
qui ſimul cum patre ſpectaculis præfuerunt. De
ipſis verba ſunt Vopiſci: *Memorabile maxime Ca*
& Carini, & Numeriani hoc habuit imperium qu
ludos Romanos novis ornatos ſpectaculis dederunt. V
bene illa ex Ms. codice reſtituit ὁ πάνυ Salmaſius.

XLIX. *quæ nuper bella ſub arcto*] Scimus ex Vo
piſco, Carinum à patre ad Perſicam expeditione
accinct

ancto *decretis ſibi Galliis atque Italia, Illyrico,* *aniis, ac Britanniis & Africa, Cæſarianum te-* *ė imperium.* Victor autem Scotti *ad munimen-* *Galliæ miſſum* ſimpliciter dicit; uti & Vopiſcus *Carinum ad Gallias tuendas* deſtinatum dixerat. tamen ſucceſſu egerit, quaſve victorias obtinue- ab iis quos ad manum habeo Hiſtoricis non tra- . Fortaſſe & ipſe Nemeſianus magis ex adula- e & Poetica fingendi quidlibet licentia, quam pertò, aut etiam rumore aliquo accepta, hæc nit.

XXI. *Pæne prior genitore deo*] Hujus quoque, an bellum Gallicum Carinus, quam Perſicum pa- us confecerit, fides penes autorem ſit, ut maxi- mbigua. Nam nec Perſicum quidem confectum ſo Caro fuiſſe, ſatis certò traditur, quamvis RTHICVS in nummo vocetur, & *Perſici* *raturis nomen meruerit*, autore Vopiſco. Idem pe addit, quaſi debellati nondum eſſent, *Licet* *ac licebit per ſacratiſſimum Cæſarem Maximia-* *Perſas vincere.* Vtcumque id ſe habuerit, pro ecto æſtimatum fuit, poſtquam ipſos Perſas *o fudiſſet*, ut verba ſunt Eutropii, quæ ita vertit ius: *καὶ ἐκράτησεν αὐτῶν πολλοὺς συμπτωλο-* . quaſi plane debellaſſet. quod & ipſi Numeria- ibuit Aurelius, cum ſubdit:

. *intima frater Perſidos*, &c.] Aurelius Victor: *Numerianus, amiſſo patre, ſimul confectum æſti-* *r bellum, cum exercitum reductaret, Apri præ-* *prætorio ſoceri inſidiis exſtinguitur.* Videtur ita- & poſt mortem patris aliquid in Perſas tentaſſe Numerianus, quo *Romulei violata cacumina* ulciſceretur. Vel ſi ab ipſo Caro jam confectum un fuerat, ut alii tradunt, & vulgata quoque Victorem diſtinctio præ ſe fert, non eſt quod æ noſtri figmentum hiſtoricæ veritati oppona- . Ipſi enim Numeriano hic rerum à patre bene

geſta-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

geſtarum, quia aderat ſaltem, & quidem *συνεκστρα-*
τεύσας αὐτῷ, ut Pæanius loquitur, laudem attri-
buit. Quo certius conſtat mortuo Caro hæc ceciniſ-
ſe, quæ vivo illo non licuiſſet citra læſæ majeſtat
crimen, & certiſſimam manifeſtæ obtrectation
pœnam. Quod autem *intima Perſidos* à Numerian
occupata dicat, id ne ab ipſo quidem Caro factum
ſi Perſidos proprie dictæ intelligas. Nam vel inf
Meſopotamiæ fines victoria illa ſtetit. Perſida it
que poſuit pro univerſo Perſico imperio, ut Ammi
nus eam deſcribit lib. XXIII. *Sunt autem in om*
Perſide hæ regiones maximæ: Aſſyria, Suſiana, M
dia, Perſis, Parthia, Carmania major, Hyrcania,
infinitæ aliæ. Adeo ut ita quoque vix primos lim
tes ejus attigiſſe poſſint videri Carus & Numerianu
qui Meſopotamiam vixdum egreſſi erant. Aureli
Victor: *Igitur Carus* [ ] *Numeriani comitatu in M*
ſopotamiam pergit protinus, quod ea Perſarum qu
ſolemni bello ſubeſt. Vbi fuſis hoſtibus, dum gloriæ
conſulte avidior, Cteſiphonta urbem Parthiæ inclytæ
tranſgreditur, fulminis tactu conflagravit.

LXXII. *Babylonos ceperit arces*] Ammianus pa
lopoſt: *Splendidiſſimæ vero in omni Aſſyria urbes*
pervulgatæ hæ ſunt tres: Babylon cujus mœnia bi
mine Semiramis ſtruxit; arcem enim antiquiſſim
rex condidit Belus: & Cteſiphon, quam Vardanes p
ſcis temporibus inſtituit, poſteaque rex Pacorus Gr
indito nomine Perſidis effecit ſpecimen ſummum. M
rito itaque *veteres arces Babylonos*, & hæc *Perſi*
intima vocavit noſter, ſive ipſius tantum Baby
nos, ſive Babyloniæ arces univerſim intelligat. N
& Cochen arcem, Cteſiphontis arci ita conjuncta
ut unius tantum civitatis ſpeciem ambæ præbea
una cum Cteſiphonte cepit, ut refert Eutropius,
urbes nobiliſſimas vocat.

LXXIII. *violata cacumina*] Meras nugas iteru
agit Barthius, dum Euphraten hic Romulei reg

ca

nen dici, ſi tamen verba illius intelligo, autu-
Nec certius ſcio an veritati æque ac huic loco
eniat, quod in Alexandrino Chronico reperio
erianum fratris ſui Carini à Perſis occiſi necem
in illos expeditione facta ultum iviſſe. En to-
ia fide narrationem: Οὗτος δὲ ἦν ἐπίσκοπος
χείας μεγάλης, καὶ ἐκεῖ κατέφθασεν Κά-
ὁ βασιλεὺς ἀπιὼν πολεμῆσαι κατὰ Περ-
τοῦ θείου αὐτοῦ Κάρου· ὅστις Κάρος ἐκε-
ώθη ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ. Καρῖνος δὲ ἡττη-
ἔφυγεν εἰς Κάῤῥας τὴν πόλιν. καὶ παραφο-
ντες οἱ Πέρσαι ἔλαβον αὐτὸν αἰχμάλωτον,
θέως αὐτὸν ἐφόνευσαν, καὶ ἐκδήραντες αὐτὸν
ίσαντο δέρμα αὐτοῦ σάκκον καὶ σμυρνίσαντες
αξον εἰς ἰδίαν δόξαν. Τελευτᾷ δὲ οὕτως Κα-
ὢν ἐτῶν λϛ΄· καὶ μετὰ θάνατον αὐτοῦ Νουμε-
ὸς ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἐπεστράτευσεν κατὰ Περ-
εἰς ἐκδίκησιν τοῦ ἰδίου ἀδελφοῦ Καρίνου, καὶ
εγένετο αὐτῶν δυνατῶς. Primum quidem hoc
&quidem dupliciter, quod Carinum cum avun-
ſuo Caro in Perſas profectum dicit. Nec enim
Caro unquã profectus, nec Carum avunculum,
atrem habuit. Præceſſit pauloante: Ῥωμαίων
ἐβασίλευσεν ΚΑΡΟϹ ἅμα τοῖς υἱοῖς αὐ-
αρίνῳ καὶ Νουμεριανῷ ἔτη γ΄. Cujus tam pro-
oblitum eſſe hic autorem nolim exiſtimare, ſed
is ſcripſiſſe: μετὰ τοῦ θείου Κάρου, *cum divo Caro.*
modo vivum quoque indigetatum fuiſſe ſupra
di. Sed utcumque hoc excuſamus, reliqua à ve-
plurimum inſuper exorbitant. Nunquam enim
Perſas adiiſſe Carinum aliquis tradidit. Victor
tti: *At Carinus ubi Mœſiam contigit, illico Mar-
juxta Diocletiano congreſſus, dum victos avide
eret, ſuorum ictu interiit.* Non itaque in Perſi-
nec à Perſis, nec victus, nec eo, quo Græculus
at, mortis genere periit. Quapropter nec illud
imile, quod addit, poſt necem ejus Numeria-
num,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

num, ſuſcepta in Perſas expeditione, fratrem ſuum ultum iviſſe, claramque de iis victoriam reportaſſe. Nec ut hinc Nemeſianum iſta inferre interpretemur, fidei tantum quantum verbis quidem, congruum eſt. Aliud itaque fuit, quo Romanæ majeſtatis læſæ reatum ſubierint & luerint Perſæ. Veritati conſentaneum maxime eſt, ut, quia Meſopotamiam Romani imperii ditionem iterum incurſarent, rebellioni & ſeditionis reos habitos fuiſſe Perſas intelligamus: ideoque à Caro & Numeriano (cui ſoli item hoc ut reliqua patris geſta, affingit noſter) punitos quaſi Victor de Caro: *Numeriani comitatu in Meſopotamiam pergit protinus, quod eo Perſarum quaſi ſolemne bello ſubeſt.* De eodem Eutropius: *Sed dum bellum adverſus Sarmatas gerit, audito Perſarum tumultu ad Orientem profectus, res contra Perſas nobiles geſſit.* Veriſimile & illud, ut quia in Perſide fulminatus occubuerit Carus, eo *violata cacumina* imperii Romani cenſuerit Aurelius, patriſque necem ultum Numerianum, quaſi poſtea quidquam in Perſas tentaverit, vel audiverit, vel audiviſſe finxerit. Ideo enim & ſupra cecinit, *intima Perſidos* ab eo capta. V vide quæ adnotabam.

LXXV. *Parthorum*] id eſt, Perſarum. Ita Cteſiphonta *urbem Parthiæ inclytam* dixit Victor, quæ Perſico imperio ſuberat. Et in nummo DIVVS CARVS PARTHICVS, quia *imperatoris Perſici nomen meruerat*, referente Vopiſco.

Ib. *ſpicula nulla*] Eleganter. Quaſi nulla, quæ in Romanos porro mittere poſſent rebelles Perſæ, reliqua illis feciſſet. Ita enim victis irrideri ſolet, non ſupereſſe illis, quî lædant. *Nulla* itaque quæ perdita. Maro Ceiri:

Ne tantum in facinus tam nulla mente ſequaris.

Tam perdita, & amenti mente: aut quam nullam habes. Plautus Ciſtellaria Act. II. *Ita nullam mentem animi habeo.* Vbi perperam vir doctus ſubſtituit

it

bilam mentem. Ibidem Act. IV. 2. *Nulla eſt,*
ego ſum uſquam : perdita perdidit me. Quin
obmutiiſſe hic potius Barthium vellem, quam
ſibi codice, quem nullus habuit, in peſſimam
æ & ſinceræ locutionis corruptelam pellexiſſet
um Gronovium, qui iſtius fiducia hic legi ma-
ſpicula muta.

XVII. *Cum primum,* &c.] Videtur itaque Car-
e in patria ſua, vel ruri alicubi, Roma tamen
us multum, ſcripſiſſe Cynegetica ſua Aurelius,
iis abſolutis ad reditum Numeriani, ut reduci
et, & triumpho gratulabundus quoque intereſ-
omam reverti voluiſſe. Quæ meditantem, ſi
turæ locus eſt, interemptorum Numeriani pa-
c Carini nuntio offenſum, & fortaſſe, quia
o & Numeriano faverat, ultorem Diocletia-
veritum, deſtitiſſe propoſitis opere ac itinere
erim.

XVIII. *gaudia nota*] Vel hinc ſcias familia-
aro filiiſque ejus, ſed maxime Numeriano, &
etiam inter domeſticos domus Auguſtæ offi-
fuiſſe M. Aurelium noſtrum. Niſi etiam hæc
mina, quæ eadem cum illis habuit, cognatum
fuiſſe indicant. In nummis paſſim M. AV-
IVS CARVS, & in veteri lapide: M. AV-
IO CARINO NOBILISS. CAES. M.
ELIO NVMERIANO NOBILISS.
s. Fruſtra iterum cum ſuo ſibi codice hic eſt
ius, & conjectura, quibus hic locus non in-

XXI. *fratrum Auguſtos*] Opperiebatur ita-
lventum utriuſque ad imperium inaugurandi:
tem cum triumpho Romam ingreſſuri, ut ſi-
atrem conſecrarent. Nam ipſo jam vivo Au-
tiam appellati ſunt, & imperii participes fue-
Chronicon Alexandrinum : Ῥωμαίων λϛ´
λευσεν Κάρος ἅμα τοῖς ὑοῖς αὐτοῦ Κα-

ρίνῳ

ρίνῳ ϗ Νουμεριανῷ. & Caſſiodorus: *cui ſucceſ* *Carus cum filiis ſuis Carino & Numeriano*, *qui regn* *verunt annos* II. Et in ll. primo quoque imperii ann latis IMPPP. CARVS, CARINVS & N MERIANVS AAA. inſcribuntur. Inter quas e L. v. C. *quando provocare non eſt neceſſe*, aliæque. in nummis Cari, ut teſtantur viri docti, VIRTV AVGGG. Vnde ipſi etiam Carinus & Numerian Auguſti & Impp. vocati in plurimis nummis, qu tamen pleroſque vivo Caro cuſos eſſe temporis rat evincit. Qualis ille: IMP. C. NVMERIANV P. F. AVG. in cujus adverſa parte eſt, ORIEN AVGG. Cari & Numeriani puta. Poſt mortem v ro Cari paſſim Auguſti dicti, ut hic apud poetam n ſtrum, & L. 11. C. de divid. tutela, IMPP. C RINVS & NVMERIANVS AA. quam p mortem Cari latam eſſe certiſſimum. Adeo ut n breve nimis horum poſt mortem patris imperiu fuerit, ſed forſitan totius anni, qui ipſos fratres A guſtos Conſules habuit, quoque ipſo d. L. 11. perl eſt. Si breve enim adeo fuiſſet, ut quidam volu nec canere hæc atque illis inſcribere potuiſſet Nem ſianus, aut ſaltem, ſi modo illis ſuperſtes fuit, i mutaſſet ſtatim quæ immeritis per adulationem a ſcripſerat. Nec ipſe Numerianus cum Aurelio Ap linari, *qui patris ejus* (puta Perſico bello jam & v ſimul defuncti) *geſta in literas retulit*, *iiſdem q* *recitaverat editis*, ut refert Vopiſcus, contendere p tuiſſet. Nulla enim relatu digna quam in Perſas ge Carus; nec ea niſi poſt mortem ejus referri digne Aurelio Apollinari potuere. Conſequens itaque e ut ſi ea ipſa ab Apollinari recitata Numerianum ed diſſe intelligit Vopiſcus (nam & de Apollinari acci poſſunt verba illa) haud ita paullo poſt mortem Ca & ab illo recitata & ab hoc edita fuerint. Ex quib item (ſi commode modo ad Numerianum referu tur) colligi poſſit, quod ex hiſce Nemeſiani viſu etian

t Viro maximo in animadverſionibus Euſe-
Romam poſt mortem patris perveniſſe Nu-
um, atque una cum fratre Carino conſecra-
defuncti ibidem celebraſſe, quam vivente
utroque factam ex nummis certò intelligere
tur viri docti. Vt tum ſcilicet, non alibi aut
ui enim poterat, ſive in expeditione adhuc,
inere occupatus?) res geſtas patris ſui ab Au-
ollinari in literas redactas & recitatas edide-
que velut radio ſolis obtexuerit; quanto cer-
dere & corrigere poterat, quibus ipſe inter-
& quarum pars magna eundem auctorem &
haberet. Quod ſane alibi, quam Romæ,
ctum fuiſſe, credi non poteſt. Quin potius
a illa Vopiſci ad Numerianum cenſeam non
: aut ſi pertinent, fidem eorum elevandam
icunque in ipſo reditu extinctum Numeria-
diderunt: eo magis quod, qui aperte id ſcri-
um idoneum auctorem inveniam. Nec ideo
quæcunque è Chronico Alexandrino modo
pro certioribus; aut Poëtæ noſtri è longin-
ceptas ariolationes hiſtorica fide conſum-
aberi; ſed ut mihi de iis conjecturaſſe tan-
une eſſe, ita lectori, quibus accedat, inte-
lo.

XXII. *& milite multo Agmina.*] Iam ſaltem
m victorem è Perſide reductabat Numeria-
n hæc caneret Aurelius. Victor Scotti: *At
nus amiſſo patre ſimul confectum æſtimans
m exercitum reductaret, Apri præfecti præto-
inſidiis extinguitur.* Sed de morte ejus non-
uc vulgatum erat, quæ etiam ipſos *milites,
ſequebantur* (verba Eutropii) aliquamdiu
dem victor: *Denique diu facinus occulta-
m clauſum lectica cadaver, ſpecie ægri, ne
underetur acies, geſtabatur.* Quæ ſi vera
uddubie eopſe temporis intervallo, quo ru-
mor

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

mor erat vivum incolumemque cum exercitu rec
Numerianum, qui revera mortuus eſſet, dum m
ejus ab Apro occultabatur, hæc cecinit Aurelius
ſter: & forſan audita morte ejus, ne dedicatio
ſibi crimini eſſet apud imperii ſucceſſorem, inab-
lutum, quale nunc extat, opuſculum hoc reliq.
Sed tandem capillum promittere (ut Catones
tem, qui id non ferunt) atque ariolari deſino.

XC. *cothurnis*] Merito & hos inter ſuetos ve-
trici habitus poſuit noſter, fortean imitatus M
nem Æneid. I. ubi venatricis habitu Venus ait:

Virginibus Tyriis mos eſt geſtare pharetram,
Purpureoque alte ſuras vincire cothurno.

Adnotante recte Servio: *Cothurni ſunt calcea-*
ta venatoria crura quoque vincientia. De iis pro
dubio locutus erat & Gratius v. CCCXXXVIII.
gat imas faſcia ſuras; ſed verſus ſubſequens, ubi
thurnos adjiciebat, videtur intercidiſſe, forte hu
modi aliquis: *tegat imas faſcia ſuras*
Purpureum medio ſubſtringens crure cothurnu
Cui quadrant quæ ibi ex Polluce modo adducebn
Ἐνδρομίδας vocant Callimachus, & Nonnus:
Dianæ attribuens; hic ab Ariſtæo inter reliquo
natoris cultus inventas docens Dionyſ. v. F
ſemiplotia ſoleas dimidiatas quibus utuntur in ve
do vocat. Ea videntur ὑποδήματα κοῖλα Pol
eſſe, & à cavo ſonitu βλαῦται & βλαυτία (u
habes *ſemiplotia*) Græcis per ὀνοματοποιΐαν d
Hinc βλαυτῶν etiam πλῆθος ἐν σανδαλίῳ ἢ ὑ-
δήματι exponit Heſychius: apud quem βλαύ
male, pro βλαῦτα legitur. Ejuſmodi fere π
ψοφίαν intelligit, qualem ſcabillo ad modum
tus pantomimici fieri, erudite docuit Salma
Neſcio tamen quam bene talia ſandalia ven
conveniant, aut unde id hauſerit Feſtus. Paulus
breviator ejus, ut ſuo tempore id inuſitatum v
bat, non *quibus utuntur*, ſed *quibus utebantur in*
na

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

ndo, excerpſit. Videntur enim ligneæ fuiſſe ſoleæ : it certe ex ſandaliorum genere. A quo diverſa lon- ὑποδήματα κοῖλα Pollucis, quæ calceos Ro-anos propius referunt, quàm ὑπόδεσιν ſimpli-m & Græcanicam, quam venatori ſuo accom-odat Xenophon.

XCI. *Chlamys*] Ita & Dido Æneid. IV. *Sido-am chlamydem circumdata* venatum exiit apud aronem. Et primo quoque Æneid. Venerem ve-tricis habitu ſe obviam ferentem Æneæ chlamy-indutam fuiſſe, illa arguunt: *nodoque ſinus colle-i fluentes* ; ut mox oſtendam. Quæ ob oculos erunt Aurelio cum hunc, tum reliquum Dianæ bitum delineanti. Eſt autem chlamys veſtimen-m apertum, oblongum, & in anguſtum deſinens: jus ſuperiores anguli fibula infrenantur, collo-e circummittuntur. Iſidorus: *Chlamys eſt quæ a parte induitur, neque conſuitur, ſed fibula in-natur.* Nimirum quia anguli illi ſuperiores fibu-non ſuturâ, connexi fere manebant, *unâ parte*, ta collo tenus, *induitur*. Ideoque non tantum ριβάλλεσθαι, quod fit nonnunquam fibula ſo-a, ſed & περιτίθεσθαι & περιστέλλεσθαι dicitur. ppianus de venatoria chlamyde lib. I.

Αὐχένος αὖθ' ἑκάτερθε πυρηόρον ἐκ πα-
λαμάων
Εἵματα περιστέλλοιτ' ὀπίσω στεναρῶν ὑπὲρ
ὤμων.

Tum manibus, collo qui circumpendet utrinque,
Retro humeros ſuper ingentes inducat amictum.

vertendum. Inferior autem pars in anguſtum ſinebat, & eatenus à veſte quadrangula differebat. nc intelligendus Ammonius: ἡ μὲν γὰρ χλαῖνα τετράγωνον ἱμάτιον, ἡ δὲ χλαμὺς εἰς τέλειον ἐπὶ τὰ κάτω συνῆκται. *Læna quidem quadran-la, chlamys autem in imo in anguſtum cogitur.* ut cunei fere formam, & trigonum magis, quam

tetragonum, referret. Expanſam intelligo. At cum ſuperiores anguli connexi inter ſe, ut modo dicebam, eſſent, tum etiam in ſummo anguſta ac fundæ ſimilis apparebat. Hinc Strabo lib. 11. *χλαμυδῶδες σχῆμα τῆς οἰκουμένης* eſſe dixit, quia ab Oceano ut ipſe loquitur, *συνάγεται εἰς μύουρον σχῆμα, καὶ πλάτους τοῦ μεγίστου.* Nec alio ſignificatu *τὸ συνάγεσθαι* eandem rem tractans uſurpavit Euſtathius ad illa initio periegeſeos Dionyſianæ: *Σφενδόνῃ εἰοικυῖα.* Vbi inter alia dicit terram habitabilem *ἐφ᾽ ἑκάτερα μὲν διευρύνεσθαι, ἐπὶ θάτερα δὲ συνάγεσθαι εἰς ὀξύτερον.* *utrinque quidem dilatari, cætera vero in anguſtias coire.* Puta, ut ipſe ibidem exponit Euſtathius, latiorem inter Septentrionem & Meridiem eſſe, arctiorem ſub ortu & occaſu. Vnde conſtat veram eſſe MSS. lectionem apud Dionyſium: *ἀλλὰ διαμφὶς*

Ὀξυτέρη βεβαυῖα πρὸς ἠελίοιο κελεύθους.

Hinc Priſcianus: *bifido ſe litore pandens*

Arctatur rapidos curſus ad ſolis utrinque.

Melius quam alter, qui *εὐρυτέρη* legit, & vertit:

Sed matutino qua cælum ſole rubeſcit
Latior, acciſi curvantur ceſpitis arva;
Cætera protentus.

Niſi & apud illum, *Artior*, ſcriptum fuit. Sed de his alibi. Chlamydis inferior pars ſyrmatis inſta[r] ita dependebat, ut ſi quis ſe ad agendum quicquan[m] prompte accingeret, manu facile colligeretur, ſini[-]ſtra potiſſimum. Plutarchus de Alcibiade adverſu[s] interemptores ſuos accincto: *τῇ γ᾽ ἀριστερᾷ χει[ρὶ] τὴν ἑαυτοῦ χλαμύδα περιελίξας, τῇ δεξιᾷ σπασάμενος τὸ ἐγχειρίδιον, ἐξέπεσεν.* Quo[d] & alibi, niſi fallor, *ἀναλαμβάνειν τὴν χλαμύ[-]δα, ὁπότε μέλλοι στρατηγεῖν*, dixit. Nam militi[æ] id maximum habebat uſum, ut non modo no[n] caudam illam, quod delicatorum erat, pro imp[e]dimento traherent, ſed etiam involuto chlamyd[e] brachi[o]

rachio ictus, ſcuti vice, exciperent. Livius lib. xv. de T. Graccho in Lucanis circumvento: *ater hæc dicta paludamento circum lævum brachium torto (nam ne ſcuta quidem ſecum extulerant) in ſtes impetum fecit.* Pacuvius Hermiona: *Chlamyde contorta clypeat brachium.* Itaque & venari eo modo colligenda chlamys ob utramque on tantum, ſed tertiam quoque cauſſam, quam ſuit Oppianus lib. I. οὕνεκεν εἷμα

Πολλάκι κιννύμενον πνοιῇ κελάδοντος ἀήτου
Θῆρας ἀναπτοίησεν.

eliquas duas complexus eſt Pollux: καὶ χλαμὺς ροία, ἣν δεῖ τῇ λαιᾷ χειρὶ περιελίττειν, ὁπότε ἐπιθέοι τὰ θήρια, ἢ προσμάχοιτο τοῖς θηίοις, *ſive curſu, ſive pugna cum feris certandum* . Vnde lucem capit Xenophon cap. XVII. ubi natorem jubet, καὶ κυνοδρομεῖν περιελίξαντα, ἀμπέχεται, περὶ τὴν χεῖρα. Ita diſtinguenm, & vertendum: *Vtque una cum canibus currat volvens manui chlamydem.* Siniſtræ ſcilicet, quia xtrâ τὸ ῥόπαλον ἀναλαμβάνειν, quod ſubit, congruum eſt. Talis venantis cum cane Mo- To Adonidis, dextro humero affibulatam, lævoe brachio circumvolutam chlamydem geſtantis bitus, in antiqua ſtatua Romæ viſitur. Nec hin diverſus Mercurio in pluribus marmoribus buitur. Alia item Pyrrhi regis ſtatua chlamydis litaris ingens ſyrma ſuper lævum brachium geitis eſt. Et nummi quam plurimi ita paludamen- veſtitorum. Quibus hic locus non eſt. Alios m invenias dextra chlamydem involventes, in vo contra humero affibulatam. Tales chlamy- , quæ modo in lævam modo dextram torqueitur, ἀλληλοχείρους videtur indigitaſſe Heſyus, cum ἄλλικα exponit πορπίδα χλαμύδα ἀλληλοχείρου. De quo mox.

Ib. *Subtemine luſa*] Maro quoque Georg. II.

 Illu-

Illuſas auro veſtes vocat. Quem imitatur Avienus periegeſi, de Perſis : *Illudunt auro veſtes.* Inepte vulgo : *Illidunt.* Miror itaque cur è trivio verſum hunc Aurelii mei eſſe cenſuerit Scaliger Iulius. Niſi illum lectionis, quam citat, error fefellit: *ſub tegmine,* pro *ſubtemine.* Eandem librarii fraudem paſſus Maximianus Eleg. III. qui nobis obtrudit: *Carmina pulſa procul.* pro genuina optimi codicis ſcriptura, quam excerpſi dudum :

Stagmina, penſa procul, nimium dilecta, jacebant.

i. *Stamina*. Et in epiſtola Avieni, quam Epigr. lib. IV. edidit Pythœus, ſcriptum quoque fuit :

Vnde ligant teneros exagmina flammea caſſes,

pro *examina*. Perperam editum : *ex agmine*. Vt igitur neque hoc, ita nec illo nomine reprehendendus Aurelius, quod auratam venatrici chlamydem tribuerit; ſecutus quippe & in hoc Maronem Æneide IV. ubi Dido venatum exit,

Sidoniam picto chlamydem circumdata limbo,

Cætera auro induta, & aurea tela gerens. Quanquam Pollux contrà edicat de univerſo venatoris habitu, ut ſit, οὐ λευκὸς, μήδ' εὔχρους, μὴ δ' καὶ ἄλλην εὔχροιαν περιλάμπων, ὡς μὴ πόρρωθεν καθορῷτο τοῖς θηρίοις. *non albus, nec ullo colore inſignis aut relucens, ne eminus à feris conſpiciatur.* Et Phædra apud Senecam venatui ſe accingens ita infit :

Removete, famulæ, purpura atque auro illitas
Veſtes; procul ſit muricis Tyrii rubor.

Vnde facile intelligimus ἐφαπτίδα, quam Pollux lib. IV. cap. XVIII. dicit eſſe συστρεμμάτιόν τι φοινικοῦν ἢ πορφυροῦν, ὃ περὶ τὴν χεῖρα εἶχον οἱ πολεμοῦντες ἢ θηρῶντες, non pro chlamyde venatoria debere accipi, ſed hiſtrionicum inſigne fuiſſe, quo perſona bellica vel venantis agnoſcebatur : quale hodie fere milites in brachio etiam alligant.

XCII. *Cor-*

XCII. *Corrugeſque ſinus*] Vixdum aſſequor quid ſibi velit hæc verborum luxuria : utrum de tunica ſeparatim , an etiam de chlamyde intelligenda. In ſtatuis illis chlamydatis , quas citavi, nec ſinus , nec baltheus aliquis apparet. Tum quoque in media chlamyde ſinum aliquem fuiſſe , qui laxus adeo ut baltheo corrugiandus fuerit , veriſimile non eſt. Omnino venanti talis non convenit , ſed εὔσταλὴς, ἐλαφρὰ, καὶ ἠμελεμθὴν, præcepto Xenophontis & Pollucis. Quibus inductus credebam olim chlamydem hic pro tunica poſitam. Quod mirum adeo non ſit , cum tunicam contra pro chlamyde poſuerit Phædrus Fab. XXXVI. ut obſervat Vir Maximus. Expreſſè autem Heſychius : Χλαεὺς, πορφύρα, ἢ χιτών. Videtur ex autore aliquo d obſervaſſe , ubi chlamys pro tunica poneretur. Maxime huc me ducebat , quod ipſa Diana Χιτώνη Callimacho ; etiam Χιτωνία dicta fuerit , teſte tephano. Vetus marmor Romæ : CHITONI. IRGINI. SACRVM. à tunica potius , quam rbe aliqua , ut Callimachi Scholiaſtæ viſum. Quodque inſuper in veteribus lapidibus tunicata mper appareat. Qualis ille in ædibus Farneſianis omæ, qui illam gemina ut videtur tunica , altera d pedes uſque demiſſa , altera bifariam ſuccincta chibet. Et ipſa apud Callimachum non chlamyem, aut aliud id genus veſtimentum, ſed tunicam ntum à Iove patre ſibi poſcit : καὶ ἐς γόνυ μέχρι ιτῶνα Ζώννυσθαι λεγνωτὸν. Vnde & in Epigrammate Veteri , in quo totus Dianæ mundus deſcritur, nulla chlamydis mentio, ſed λεγνωτὸν ἀναωθεῖσα χιτῶνα. Quæ tamen ſi cui tanti non nt , ut ideo chlamys Venatrici Deæ denegetur, ii hic ſinus quærendi. Potuit ipſum Syrma ita ocaſſe, ut Virgilius, cum *ſinus crepantes* chlamydi tribuit. Æneide XI.

Tum croceam chlamydemque, ſinuſque crepantes
Carbaſeos fulvo in nodum collegerat auro.

Et I. Æneide Venus venatui accincta, *nodoque ſinus collecta fluentes*. Quæ non poſſunt niſi chlamydi aſſcribi. Quippe & hæc niſi ſyrma colligatur, *effluere* dicitur. Phœdrus de Menandro: *veſtitu effluens Veniebat greſſu languido*, ἑλκούρων τὴν χλαμύδα. Hinc Tertullianus de Pallio, *Menandrico fluxu veſtem delicatam humi protrahere*, dixit. Hoc quippe delicatorum & cinædorum erat. At Dianam non modo colligere chlamydem, ſed etiam ſinum illum vel nodo, vel baltheo ſubſtringere videtur hic velle Aurelius, ut corpori tota cohæreat. Nec aliter Apulejus Metam. XI. *Hic incinctus baltheo militem gerebat: illum ſuccinctum chlamyde copides & venabula venatorem fecerant*. Manilius lib. IV. Aſtronom.

Cum ſuccincta jacit, calamos Latonia virgo eſt.

Phædra apud Senecam ita ſe venatui accingit:

Brevis expeditos Zona conſtringat ſinus.

Præterea & tertium quid conjicere me facit ſtatu[a] illa, quam citavi, Farneſiana, in qua ſuperius ve[ſ]ſtimentum non tunicam certò magis, quam prop[e] eſt ut chlamydem, ſed largiorem Græcanica, ideo[que] bifariam ſuccinctam, referat. Præter enim ſu[periorem] periorem circa lumbos cinctum, alius paulo infr[a] umbilicum apparet, qui reliquam oram infinit[is] rugis ſuſpendit. Talem ipſi Dianæ accommoda[re] videtur Claudianus de Raptu lib. II.

Criſpatur gemino veſtis Gortynia cinctu.

Hinc etiam *Corruges ſinus* Aurelio noſtro balthe[o] arctandi, ſive tunicæ, ſive chlamydis, ſed ſinuoſi[o]ris & totum corpus ambientis. Vt Dido apud M[a]ronem, *chlamydem circumdata*.

Ib. *baltheus*] Vt triplici conjecturæ inſiſtan[t] quas de ſinu præmiſi, unicuique hic baltheus e[o]dem arbitratu accommodandus eſt. Sive *ſinus*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

rruges tunicæ attribuendi ſunt, ſive chlamydem
o tunica accipiamus, baltheus eſt qui tunicam in
ıedio homine cingit. Ita *ſinus tunicæ cingulo di-*
idere Tertulliano, & *tunicam cingulo corripere.*
altheus enim recentioribus nihil niſi cingulum.
loſſæ: *Baltheus*, ζωςὴρ, ζώνη. *Aliæ*: Ζώνη,
altheum, cingulum. Ζωςὴρ, *cingula, baltheum,*
ngulum. Nec alio modo accipi debet ſi chlamys
ı bifariam cingeretur, ut noviſſimè demonſtra-
ım. Verum ſi ſinum pro ſyrmate poſuit, *baltheus*
c non rectus in medio homine ſtabit, ſed obli-
ıus ad ſiniſtrum humerum aſcendet, ibique in fi-
ıla hærebit. Hic enim antiquior gerendi balthei
ıodus. Ne multis id evincam, unicum id argu-
ento ſit, quod circulum Zodiacum, quia obli-
ıus meridianum ſecat, *baltheum* dixerint veteres
ſtrologi: non autem quia latior hac, aut illac ſtri-
ior ſit, ut Scaligero viſum. Manilius lib. I. *Ingenti*
llatus baltheus orbe. Nam præceſſit:

His adice obliquos, adverſaque fila trahentes
Inter ſe gyros.

a leg. quia Lacteus & Zodiacus inter ſe adverſi;
bliqui reſpectu reliquorum circulorum. Hoc igi-
r loco *baltheus* erit ſinus ille, ſive ſyrma chlamy-
s non modo in ſiniſtrum brachium regeſtum, ſed
ſo in humero ſiniſtro adfibulatum gemmatis ne-
bus. Non aliter quam ſinus ſuperior in toga, quem
eo quoque velut baltheum conſtituit & vocat
uintilianus lib. XI. *Ille, qui ſub humero dextro*
l ſiniſtrum oblique ducitur velut baltheus, nec ſtran-
let, nec fluat. Cujuſmodi ſenſum poëtæ noſtro
a appropriare poſſumus: Sinus in rugas collectus
ılthei modo ſuper ſiniſtrum humerum obliquatus
mmata fibula nectatur. Sic caudam balthei ſacer-
otalis quoque rejici ſolitam, alias pendulam fere,
que ac ille inferior chlamydis ſinus, docet Hie-
nymus Epiſt. CXXVIII. *Lineam tunicam, de*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

qua ſupra diximus, inter umbilicum & pectus ho ſtringunt baltheo, qui quatuor digitorum habens la titudinem, & ex una parte ad crura dependens, cu ad ſacrificia & curſu & expeditione opus eſt, in la vum humerum retorquetur. Pari inquam mod chlamydem ſuam venator ſuſpendat, ſi bene verb Aurelii aſſequor. Sin minus, quocunque mod accipiantur, ſuſque deque fero.

XCIII. *Nexibus*] Fibulam intelligit. De qu melius nos doceat Eruditiſſ. Smythius, quam eg aliud agendo. Hoc tamen patiatur velim, du impatientius commentarium illius expectamus, t triplicem ejus uſum totidem præmiſſis conjectur meis annectam, monſtrante Iſidoro: *Fibulæ*, in quit, *ſunt quibus pectus fœminarum ornatur, v pallium tenetur viris in humeris, ſeu cingulum lumbis.* Ita lego. De priore uſu non diſputo. Alt adhiberi poſſit non ad connectendam in dextro hu mero chlamydem modo, ſed ſuſpendendam qu que in lævo; adeo ut geminæ in humeris fibul fuiſſe videantur. Maxime in illis, quas ἀλληλοχε ρους vocat Heſychius: cujus verba ita lego: Ἄλλικα χλαμύδα, ἐμπόρπημα· οἱ δ' εἶδος χλαμύδο ἀλληλοχείρου. Suidas & Etymologicum magnu chlamydem à Theſſalis ita vocari tradunt, add cuntque Callimachi verſum:

Ἄλλικα χρυσείῃσιν ἐεργομένην ἐνέτῃσι.

Vbi plures uni chlamydi fibulas dari videmus, qu bus ſuſpendatur. Ejuſmodi chlamydem intellig etiam Lucianus in Dial. Ἔρωτες. τὴν ἱερὰν χλα μύδα ταῖς ἐπωμίοις περόναις συῤῥάψας ἀ τῆς πατρῴας ἑστίας ἐξέρχεται. Cum plures fibul ad figendam in humeris chlamydem ponat, unâ a conjungendas oras ſufficiente, altera ad ſinum ſu pendendum adhibita fuiſſe videtur. Claudianus 1 de Raptu Proſerpinæ:

Collectæ tereti nodantur iaſpide veſtes.

Quo

uod expeditionis vel itineris ergo fiebat. Fulgen-
is lib. I. Mythol. *Erat enim gravido pectore, crine*
glecto, talo tenus bis tinctam recolligens veſtem:
od credo & itineris propter, & ne Mæandricos lim-
aculeati herbarum vertices ſcinderent. Sed quid
talo tenus recolligere veſtem? an idem quod ab
que talo? Vetuſtiſſimus liber meus ſcriptum ex-
bet: *telotenus biſtinctam.* Ego malim: *talo tenus*
cinctam rec. v. quod credo & itineri ſe properet,
l *properaret.* Nam quod in aliis libris editur, *iti-*
ris propter difficultatem, ex gloſſemate mei codi-
profectum eſt, & ſenſui incongruum. Niſi au-
n fuiſſet *diſcincta* veſtis, non opus erat recolligi.
eo ſic malo; quam *bis tinctam*, & ad Tyria
βαφα referri. Quomodo & Servius illa Æneid.
. exponit: *purpuream ſubnectit fibula veſtem;*
am *Sidoniam chlamydem* Poëta dixerat: *Subne-*
t, inquit, *quid aliud eſt quam ſurſum nectit, ac*
hoc ſuccinctum facit? Cui ſcilicet altera ex
ωμίοις περόναις, apud Lucianum, inſerviat.
de lucem quoque capiat vexatiſſimus locus Am-
ani Marcellini lib. XIV. quem ita conſtituo:
dant ſub ponderibus lacernarum, quas collis in-
tas jugulis ipſis adnectunt, nimia ſubtegminum
uitate perflabiles, filis extantes crebris à locis om-
ms, maximeque ſiniſtra, ut longiores fimbriæ tu-
æ perſpicua illuceant varietate liciorum, &c.
s. Regius diſertè habet, *jugulis ipſis adnectunt*,
quid conjecturæ noſtræ temere hic vindicemus:
i quatenus eâ in reliquis opus erat. Ironice au-
n illos tangit, qui quaſi ſibi oneri eſſent lacernæ
mis quam tenues ac leves, non contenti ſolito
do fibulatas induiſſe, eas inſuper collectas
rum alia fibula jugulis ipſis adnectebant. Tale
id in togæ ſtructura notat, Quintilianus lib. XI.
eriri autem humerum cum toto jugulo non oportet.
ntabam & aliquando apud Ammianum: *cin-*

gulis inſuper adnectunt. Eodem fere ſenſu; quod lacernas tam leves collo inſertas gravatè ferrent, niſi inſuper cingulis adnecterent. *Cingulis adnectere* improprie, ut contra *fibulas ſtringere* apud Spartianum. Cingula vero ipſa & balthei fibulis nectebantur. Hic tertius uſus fibulæ apud Iſidorum, qua *cingulum in lumbis* tenetur, & quidem *mulierum*, ut quibuſdam in libris additur. Quod à Varrone hauſiſſe videtur, lib. IV. de L. L. *Cinctus & cingulum*, ait ille, *à cingendo; alterum viris, alterum mulieribus attributum*. Sed de eo non diſputo. Promiſcuus enim poſtea cingulorum uſus non tantum in tunicis, ſed chlamydibus quoque ſubſtringendis. Idque ipſum hoc loco baltheus agit, ſi non obliquus, ſed pro cingulo capiatur. Cujus optionem lectori relinquo, ut tandem operi inſtituto accingar.

CII. *Nec prædas*] Barthius adjutu V. C. legit:

Nec prædans avido ſectaris gurgite pontum.

Tum conſtruit: *avido gurgite* habendi *ſectaris pontum*; Prædatores intelligens, qui prædæ gratia mare tranſmittunt. Et poſtquam ipſe ſibi in admiratione tantæ ſuæ δυςυχίας deficit, addit: nobis ſatis eſt Nemeſianum reſtituiſſe priſtinæ ſententiæ, quam blenni corruperant. Euge, Barthi! Ego tamen blennis illis, qui veterem lectionem ſervarunt, quam tibi & codici iſti tuo pro lubitu omnia novanti, lubens accedam. Non mercatores ſed piſcatores hic rejicit venator Aurelius. *Sectari prædas gurgite ponti*, piſcari eſt. *Sequi prædas* eadem in re dixit Manilius lib. V. ubi poſt venatores piſcatorum etiam genituram Cancro ſubjicit:

Horrendumque fretis in bella laceſſere pontum,
Et colare vagos inductis retibus amnes,
Ac per nulla ſequi dubitant veſtigia prædas.

Prædæ marinæ, pro piſcibus, meminit eodem modo Macrobius lib. II. Saturnal. cap. XI. initio. Et Seneca Nat. Quæſt. lib. III. cap. XVII. venationi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

onis marinæ aviditatem reprehendit. Pro *avido* *rgite* tamen, quia præceſſit, *avidoſque tumultus*, alim *rapido*, aut *rabido*: ut Serenus Sammoni-s: *Sive maris rabidi ſudor*. Perperam ibi, *avidi*, as legitur; vel ibi, *rabidos*, *pavidoſve tumultus*. ec temere tamen *avidus* in editione mea eſt, quia *ido* ex *avid⁹* factum videtur. Vti mox: *quamvis idus, primos contemnere fœtus Malueris*. Plato . VII. de LL. legiſlatoriis verbis ita juvenes à ſcatione dehortatur: Ω φίλοι, εἴθ' ὑμᾶς μήτε ; ἐπιθυμία μήτ' ἔρως τοῦ περὶ θάλατταν θήρας οτὲ λάβοι. *Vtinam vos*, inquit, *ô boni*, *nunquam iditas aut amor ſectandi in gurgite prædas capiat*. bjicit poſt alia deinceps: πεζῶν δὴ μόνον θήρευ-ς τε καὶ ἄγρα λοιπὴ τοῖς παρ' ἡμῖν ἀθληταῖς. *deſtris itaque venatio ſola relinquitur, quæ à no-is exerceatur*. Oppianus quoque initio κυνηγετι-ῶν piſcationem venationi, quanquam totidem illa, quàm hâc, libros ſcripſit, poſtpoſuit. Quo inus mirum videri debet Aurelium noſtrum, ſi odo ἁλιευτικὰ, quæ Vopiſcus recenſet, ipſius nt, venationem hic, cui jam intentior erat, ſcationi præferre.

CIII. *cura canum*] Educandorum ſcilicet, in a totus hic eſt Nemeſianus, eique verſus centum ipendit. Primo tempus, corpus, ætatem fœturæ onea deſignat. A partu ſtatim meliores ſive ſignis e matris judicio ſecernit. Tum ad nutrituram & ucationem tranſit. Adultos denique inſtituere cipit. His itaque terminis κυνοπαιδεία limita-t; quam ſolam, quoad canes, hoc libro tractat oëta noſter: niſi quatenus & medicinam eorum partem εἰσαγωγικῆς adjecit. Quæ omnia in cu-m canum proprie veniunt.

CIV. *cum Ianus*] Sequitur in hoc Xenophon-n cap. XX. Σκυλακεύειν δεῖ αὐτὰς ἐπανιέντα ῶν πόνων τοῦ χειμῶνος, ἵνα ἔχωσι τὴν ἡσυ-

χίαν

χίαν πρὸς τὸ ἔαρ ἐπάγωνται τὴν φύσιν γινναίαν. *Hyeme laboribus abſolutas ad fœtum ſubmittere oportet, ut quietem nactæ vere generoſam prolem producant.* Sed reliqui id in ver fere protrahunt. Varro lib. II. de R.R. cap. IX. de canibus: *De fœtura, principium admittendi faciunt veris principio; tunc enim dicuntur catulire, id eſt, oſtendere ſe velle maritari. Quæ tum admiſſæ pariunt circiter ſolſtitio: prægnantes enim ſolent eſſe ternos menſes.* Certe non ante ad coitum arceſſendæ, quam catuliunt, quod σκυζᾶν vocat Ariſtoteles. Sed Xenophon id hyeme illis quoque accidere putavit. Ariſtoteles nullo certo tempore conſtituit. Aliis maturius ſeriuſve hunc pruritum obvenire uſus & ratio monſtrant; adeoque & coitum per opportunitatem illam commode haberi: quantumvis vernos coitus nobis prædicet Oppianus.

CVI. *facilem*] Superius: *facili cane ſumere prædas.* Non hinc tamen celeritatem, ut Barthius interpretatur, ſed aut agilitatem aut obtemperantiam potius agnoſcas. Agilitas in eo conſiſtit, cum leporem ſtrictim deflectentem hac illac ſtrictiore gyro intercipit. Quæ ſumma etiam hodie in Vertragis laus eſt. Obtemperantia vero, cum ut ipſe infra canit,

norunt hortamina vocis,
Seu curſus revocent, jubeant ſeu tendere curſus.

De quo ibi latius. Ideo hic *facilem curſu facilemque recurſu* commendat.

CVII. *Lacedæmonio*] Lacedæmonii ſive Spartani canes primatum antiquitus inter ſagaces obtinuerunt, ut Moloſſi inter bellicoſos; quemadmodum ſuperiore commentario multis id demonſtravimus. Paulatim vero exinde mixtis non illis modo inter ſe, ſed velocibus quoque cum illis, maxime extra patriam ſuam, adeo degeneravit proles eorum, ut nihil fere præter nomen ab origine ſua ſervarint. Propter ſolum itaque nomen cum celebrarentur

ntur tamen, factum eſt, ut in quocunque genere timi poſtea & Spartani, &, ſi acriores aliquanm erant, Moloſſi dicerentur. Quibus comprotur emendatio mea in Gratii v. CCXI. *non vile gus, nunc patria vulgo Sparta.* Quo reſpexiſſe relius hoc loco videtur, & cum Lacedæmonium pro alio quovis genere, & cum *Non humili de gte canem* vocavit. Sed & Maro, quamquam ali- jam à me defenſus, in hanc vulgi opinionem nſierat pridem, cum pro pecuariis commendat, *oces Spartæ catulos*, tanquam idem genus cum *e Moloſſo.* Vt contra, *veloces Moloſſos, latratoque Moloſſos*, hoc nomine minus excuſandus, cit Martialis. Nam συνεκδοχὴ, quam alii obdunt, non ſatis hic veniæ meretur: niſi apud ammaticorum tribunal. Hinc jam intelligimus Aurelius, qui hoc quidem libro veloces tantum rcet, Laconicum tamen & Moloſſum pro opti- nominat: ut *Spartanum* Ammianus.

CX. *carinam*] Plinius lib. XI. cap. XXXVII. finem: *Pectus homini tantum latum; reliquis natum, volucribus magis, & inter eas aquaticis xime.* Quæ Nemeſiano paria faciunt. Sed inter es nulli magis carinatum, quam Vertragis: nec quo id magis requiſitum eâ, quam ad Gratium li, de cauſâ. Quibus ut hoc maxime, ita & reli- Nemeſiani deſcriptio convenit, ut ad Gratium ndi.: ne hic actum agam. Barthius ad ipſos nores, qui canes delineant, lectorem relegat, a alio maxime properat: puto ad nugas ſuas. ic illa nobis hoc verſu argutula diſtinctio, ſed pta prorſus. Hinc poſt Plinii locum, *navim cor-s*, quaſi eodem modo id intelligendum, ſic quo- Lucretio dici, allegat. Sed ille de corpore humo loquitur, cui omnino carinatum pectus non dixerat Plinius. Nec adeo propter figuram, ſed tum, comparatio illa à Lucretio fit, ut ipſa verdeclarant.

CXIII. *Nimis molles*] Et hic ſuum agit Barthius, ut ſui ubique ſimilis ſit, omnino legendum clamans, *minus molles.* Sed ego nimis molles & delicatas aures habeo, quæ hoc non ferant: ille minus molles, rigidas, adeoque aſininas, quam ut quid rectum ſit diſcernant. Dic, ſodes, ſi *minus molles* aures ſint, quomodo *fluitent*? Atqui Oppianus breves vult. Breves eligit, inquis, Xenophon. Ideone rigidas ac duras velle cenſes? Arrige aures tuas rigidas, ut quæ ipſe adduxti tibi, audias:

βαιὰ δ᾽ ὕπερθεν,
Οὔατα λεπταλέοισι περιστέλλοιντ᾽ ὑμένεσσι.
Veſtiat auriculas tenuis membrana ſuperne.

Et ipſe Xenophon à te citatus aures ipſas tenues, poſteriore parte glabras eligit. Cur auſus itaque effar es: aures membranis quibuſdam ſubſtrictas volunt ſcriptores? Vtcunque curtas voluerint aliqui (nemo autem tam rigidè ſubſtrictas aut ſuffultas) aliæ illis, ac Nemeſiano, ratio fuit; quæ te omnis fugit Ariſtoteles, quod nondum monui, cap. VI. Phyſiognomon. mediocribus auribus præditos præſtare exiſtimat, τῶν κυνῶν τοὺς ἀρίστους ὦτα μέτρια ἔχοντας, quia parvæ πιθηκώδεις, magnæ ὀνώδεις. Sed ille veloces non novit: & forſan bellicoſos intellexit. Vult autem noſter non *molles* tantum, ſed & fluentes, ſive flaccidas; ut Varronianus ille, *auriculis magnis & flaccis.* Quantum vero hoc velocitatis adjumentum, & agilitatis temperamentum ſit, ad Gratium oſtendi. Eaque de cauſa & hic ab Aurelio noſtro & à minore Xenophonte in Vertrago requiſitum. Verba ejus non parcam iterum aſſcribere: Ὦτα δὲ μεγάλα ἔστω ταῖς κυσὶν, καὶ μαλθακὰ, ὥστε ὑπὸ μεγέθους καὶ μαλακότητος ἐπικεκλασμένα φαίνοιτο. οὕτως ἂν εἴη κράτιστα· οὐ μέντοι ἀλλὰ καὶ εἰ ὀρθὰ φαίνοιτο, οὐ πονηρὰ εἰ μὴ σμικρά τε εἴη καὶ σκληρά. *Aures canibus ſint magnæ adeo molleſque, ut præ magnitudine a*

mollitiè

ollitie fracta videantur : tales enim præſtantiſſimæ. ed & ſi arrectæ appareant , ferri poſſunt ; modo ne eves & duræ ſint. Quid planius dici poteſt ? De re aque convenit. An verba non intellexti , & *nimis o valde* poſitum nuſquam obſervaſti , homo in ties mille auctorum , præſertim recentiorum , le-ione verſatiſſime ? Nihil tritius apud recentiores. e plura inveſtigem , unicum ſufficit quod ad ma-am habebam in Gloſſario MS. Ampliſſimi Peta-i : *Olympus , mons Macedoniæ nimis procelſus.*

CXIV. *Parilem ſubmitte marem*] Gratius : *inge pares.* quod illi à Marone mutuatum. *Sub-ittere* autem hic eſt admittere. Virgilius Georg. I. ita dixit equos *in ſpem ſubmittere gentis.* Ser-as ibi : *id eſt , quos vis admiſſarios fieri.* Vnde in-ligendum & illud Ecl. I. *ſubmittite tauros.* Ne bitemus cum Servio , utrum de terra an ſobole ercenda loquatur. Contra *admitti* pro ſubmitti ccas dixit Palladius Martio tit. XI. *Nec ante æta-m trimam tauris oportet admitti.* Ita optimæ otæ codex ſcriptum exhibet. Varro etiam de nibus fœminis : *quæ tum admiſſæ pariunt circi- ſolſtitio.*

CXVII. *Namque graves*, &c.] A Marone ha-t Georg. III. *ſubeunt morbi triſtiſque ſenectus.* ade & illa poſtea : *Nam triſtes morbi*, & quæ ſe-untur. *Segnem* noſter dixit ſenectutem , ex alio iſdem libri loco :

*Hunc quoque , ubi aut morbo gravis , aut jam ſe-
gnior annis*
Deficit , abde domo , nec turpi ignoſce ſenectæ.

bi perperam *ſenectæ non turpi* ignoſcendum pro-gioſa conſtructione ariolantur interpretes : per-ram alii , *& turpi*, eodem ſenſu legunt ; inducti, fallor, eo, quod *domo*, *in domo* interpretetur Ser-us. Quod non aliter accipiendum , quam mox ud Nemeſianum : *Abdaturve domo*, ut ſuo loco oſten-

oſtendam. Senem enim ablegandum cenſet Maro, nec ignoſcendum ætati, quia & turpis, & ſegnis, & *Frigidus in Venerem*, & alias ob cauſas, quas addit.

CXX. *bis vicenis menſibus*] Pollux lib. v. c. vII. Ὥρα δὲ ἀρίστη κυνῶν πρὸς πλήρωσίν τε καὶ γένεσιν, τῷ μὲν ἄρρενι τετάρτου ἔτους ἀρξαμένου, τελευταῖον τὸ ὄγδοον. ἡ δὲ θήλεια τριετὶς μέχρις ἑξαετίδος συνδυαζέσθω. Maſculo annum quartum, fœminæ tertium coeundi initium facit: Aurelius vero quadrageſimum menſem, id eſt, annum fere ſeſquitertium maſculo, ſecundum fœminæ conſtituit ad coitum. Reliqui auctores pro lubitu canibus fere volgivagam Venerem concedunt: niſi quod Columella lib. vII. cap. penult. *huic quadrupedi*, ait, *neque fœminæ neque mari niſi poſt annum permittenda Venus eſt; quæ ſi teneris conceditur, carpit & corpus & vires, animoſque degenerat.* Et hinc Plinius lib. vIII. cap. XL. *Canum generibus annui partus, juſta ad pariendum annua ætas.* *Iuſta* ſcilicet, cum teneris exceſſerunt, aut ſaltem ut per ætatem poſſunt. Ita enim indiſtincte loquitur Ariſtoteles lib. v. Hiſt. Animal. cap. xIv. unde illa habet Plinius. At idem lib. x. cap. LXIII. ſemeſtres jam conſummati virium roboris facit: *Exiſtimantur*, inquit, *in urina attollere crus fere ſemeſtres: id eſt ſignum conſummati virium roboris.* Fuerunt illi ob oculos illa Ariſtotelis lib. vI. Hiſt. animal. cap. XX. Τὸ δὲ σκέλος αἴρουσιν οὐροῦσιν οἱ ἄρρενες, ὡς μὲν ἐπιτοπολὺ ὅταν ἑξάμηνοι ὦσι. Hactenus verbum verbo exprimit Plinius. Sed quod ſequitur: ὡς δὲ ἁπλῶς εἰπεῖν, ὅταν ὀχεύειν ἄρξωνται, τοῦτο ποιοῦσι. Pro eo ille incogitanter illa ſequentia poſuit: quaſi cum coire incipiunt, id ſignum conſummati virium roboris ſit. Eadem ibi ſupinitate juſtum coeundi tempus ſemeſtre vocat, oblitus ejus quod annuum id ſuperius lib. vIII. determinaverit: *cæteræ canes & ſeme-*

ſtres

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

coitum patiuntur : quæ ante juſtum tempus *pere, diutius cæcos habent catulos.* Ego ſane ne mellæ quidem aſſentiar ſtatim poſt annum mittendam illis Venerem, cum nec tunc ſatis ummati roboris ſint: nec tamen ad quartum um commodè differri. Quare merito hæc optiura jugandis ab Aurelio dicitur, quæ medium it. Cui proxime conſentit Xenophon minor XXVI. ἀπὸ τρίτου μὲν ἔτους ἐφίεσθαι ἐν ὥρας ἤη τῇ ξυμμέτρῳ. *Exacto triennio juſta ad-* *endi ætas erit.* Nec mirum, cum uterque veros inſtituat.

XXIV. *Britannia*] Tria canum genera, & in quoque optimos habet etiamnum Britannia, toque dimittuntur per orbem jam ab Strabonis uſque. Sed ille & Claudianus & Gratius de bel-is tantum loquuntur, ut apud hunc oſtendi. Hic e & ſagacibus & velocibus ſuus locus erit. De cibus primum agemus. Eorum hodie tria geneon tantum magnitudine, ſed etiam ſenſuum, ac m conſtitutione diverſa. Maximum ſagacitate tat, ſed ob corporis molem tardiſſimum: ideo-*lowhounts*, & qui eorum ad cervos vulneratos inis deſtillatione tracti ducunt, *bloudhonts*. i. uinarii vocantur. Sub hoc genere fere omnes *ctores* veniunt, & maxime Seguſii, quos apud um Xenophontem examinabo. Secundum maadine & ſagacitate eſt, quos *fleethounts* vo-, à velocitate, Petroniis à me accenſos apud ium: quos & hic forte intellexerit Nemeſianus, *Veloces* vocat. Minimum quoad corporis maadinem plane id ipſum genus eſt, quod Agaſſæo- nomine deſcribit Oppianus; *begles* vocant inæ. Maximos, ut dixi, ad Xenophontis Iunioap. III. introducam. Minores jam apud Gratium ipſi v. cc11. quæ inde peti, quam hic repeti, . Hoſne intelligat Nemeſianus, an veloces tan-

tum

tum ſive vertragos, diſquirendum eſt. Ex forma ca-
nis, quam deſcripſit modo, & ex inſtitutione tiro-
num, quam infra habebimus, ſatis patet celeribus
tantum ſive Vertragis addictum fuiſſe. Sed quia &
in aliis generibus eadem quoad educationem præ-
cepta obſervanda ſunt, ideo poſt formam & ſpeciem
quæ diverſa unicuique generi convenit, ad reliqua et-
iam ſagaces ac generoſos cum velocibus ſuis admit-
tit. Vt quamvis ipſe iis non uteretur, alii tamen, qui
alterutros præferrent, hæc quoque ad illos præcepta
pertinere ſcirent. Ideo ſcilicet inſtituta hæc à pro-
poſito digreſſio, ut iterum ad genera reverteretur
quibus formæ illa delineatio, quam celeribus appro-
priaverat, inconveniens erat. Ideo quippe & Thu-
ſcos canes in ultimum rejecit, quia, ut ipſe ibi lo-
quitur, *eſt forma illu obſita villo,*

Diſsimileſque habeant catulis velocibus artus.

De quo plura inibi. Primos in hac claſſe extraordi-
naria merito itaque faciat Britannicos ſagaci-celeres
quia proxime ad *veloces* accedunt, ideoque eo adjun-
cto à ſequentibus diſtinxit, qui bellicoſi ſunt: non
autem quia *veloces* tantum ſint. Ita quidem & di-
greſſio hæc excuſetur, quæ abſque eo ſit reprehenſio-
nem non exit; & ævo iſti hiſtoria canum propius
accedat, quo Vertragi omnes aut è Gallia petiti, aut
ſaltem pro Gallicis habiti fuerunt, ut ad Xenophon-
tis Iunioris Cynegeticum oſtendam. At enimvero ſi
quis urgeat *τὸ veloces* omnino Vertragis tantum tri-
buendum: & tantum ævi inter Xenophontem illum
ac Aurelium interceſſiſſe, ut jam è Britannia, quos
olim è Gallia, peti potuerint; præſertim cum & ho-
die ibi excellant vertragi: æquo ſane utrimque argu-
mentorum pondere tota hæc quæſtio ſuſpendatur.
Nam etiam ordinis interruptio, quæ tum maxime
appareret, levi trajectione evitetur, ſi VII. verſus hi
à CXXIII uſque CXXX. ſuperiore alicubi loco in-
terſerantur; ſive ante illum, *Huic parilem*, &c. ſive
illum

, *Sed diverſa magis.* Vt illa inter ſe omnino
nuentur: *hæc optima cura jugandis. Mox cum*
, &c. Sed pene oblitus eram illud pro priore
tia addere, quod cum dicat Italici *orbis venati-*
tos, ubi montoſa pleraque ſunt, Vertragis id
no contrarium eſſe, qui, ut alibi dixi, per plana
npeſtria tantum, à quibus nomen habent,
ſum venantur; cætera inutiles. Quin etiam ſi
s ſectentur, pro vitio habetur; quia aliud agen-
cubi ſe interim proripiat lepus, non proſpiciunt.
ſi conſideraſſet Ioh. Cajus, nunquam hos pro
æis, aut illos apud Oppianum pro Vertragis,
ertragos pro tumulariis habuiſſet. Sed de his
ratium. De Agaſſæis autem opportunum eſt
illo diſceptare: vel eo nomine quod tertium
ritannicorum ſagacium genus, magnitudine ſe-
s inferiores, cætera pares fere; niſi quod &
is inveſtigent. Quam parvi ſint, non ſemel in-
Oppianus, primo *βαιὸν γένος* vocando: tum
ſticis catellis comparando. Vnde etiam intelli-
nihi videor reliquam veſtigationis normam,
abinde uſque ad finem lib. 1. proſequitur,
æis attribuendam: quia ſub finem repetit:

κατὰ δ' ἴχνιον ἴχνος ἐρείδει
γὸς, ὑφ' ἡμερίοισι κεκαλυμμένος, ἢ κα-
λάμῃσιν.

tio dixerat, *πειρηθῆναι σκυλακήων*, quod
d catulorum tironum inſtitutionem, qualem
noſtrum infra habemus, ſed ad experiendum
æorum aliquem pertinet. *Σκυλακῆες* dicun-
pusillum corpus. Falſus in illo doctiſſimus In-
s: in hoc etiam bonus Ritterſhuſius, quod
hodie grandes adeo eſſe Britannicos canes. Sunt
Agaſſæi illi (*beagles* nunc vocant) adeo aliquan-
iles, & parvi, ut tres ſimul leporem in cubili
vadentes viderim invitos à præda ſua, cui mor-
inhærebant, nihilominus eluctante relinqui.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

Et ipſe binos nutrivi adeo delicatos & tenellos, u manu una totos circumambirem. Sed hi commen ſales potius, & luſui magis, quam ad venatum ido nei habentur. Reliquum genus ut his quidem m juſculum fere, ita nihilominus ſimile, & prorſus, Oppiano fingitur,

> Γυρὸν, ἀσαρκότατον, λασιότριχον, ὄμμα
> νωθές.
>
> *Corpore diſtorti veſco, cutis hiſpida, lippi.*

Quæ maxime ineptiam Caji evincunt, quod Agaſſæ quaſi ἀπὸ τοῦ *gaze*, ab intuendo, formavit, qua in maxime vitioſi ſunt. Sed etiam in ipſis, quos i Agaſſæos vocat, vertragis hoc vitium eſt, ſi ſtant collíment, quid petant potiſſimum, ubi prædæ c pia eſt. Tum nec reliqua parum diſcrepant: corpo illi tam parvo; hi plerique procero: illi λασιότριχ ſemper, hi raro: tum imprimis

> Ῥίνεσι δ' αὖτε μάλιστα πανέξοχός ἐστιν Ἀγα
> σσεὺς, Καὶ στιβίῃ πανάριστος.
>
> *Naris odoriſeque tam indagine præſtat Agaſſéus;* *quam vertragus* curſu: ille inter venandum etiam l

trat, ſed ejulanter magis quam reliqui ſagaces, ide que κνίζειν ab Oppiano dicitur: hic vel domi ſen per tacitus: ille ὀνύχεσσι πόδας κεκορυθμένος ἀργαλέοισι, unde poſtea in experimento ſagacita ſuæ dicitur ὀξυτέρῃσι δαμασσάμενος ὀνύχεσσι acutis prædam ſubigenes unguibus; hic vero ore om nia peragit, unguibus nihil præter cæteros munitu Denique, ut verbo abſolvam, hic Vertragus, Vertr gus eſt: ille Agaſſæus nihil prius quam Agaſſæu idemque olim, qui nunc.

CXXVI. *Pannonicæ*] Pannonicos, Iberos, Libycos hic jam pro bellicoſis, ut dicebam, diſp nit, eo fine, ut ſi quis id genus amaret, hos in eo ex cellere, & eodem cum reliquis modo educandos eſ ſciret. Παίονες certe principatum quoque in catalo go Oppiani ducunt, quippe bellicoſiſſimi: ideoqu

cu

...reticis, quæ ſagaces fuerunt, ab eodem miſcen-
...ollux inter venaticos non recenſet, ſed poſtea
...celeberrimos fortitudine Triacada, Pannoni-
...anem, memorat, à Pane Pannoniarum Satra-
...xandro Regi donatum. Idem paulo poſt: καὶ
...Μάγνητας μὲν τοὺς ἐπὶ Μαιάνδρῳ τρέφειν
... πολέμων ὑπασπιστάς. τοιοῦτοι δὲ ἦσαν καὶ
...σιν οἱ συνήθηροι κύνες. *Magnetes quidem ca-*
...lorum adminiſtros alere: id ipſum vero venati-
...onibus canes ſuos præſtare. Idem de Gallis nar-
...abo, alibi ad hoc citatus.

...XVII. *Ibero*] Ἰβηρικαί, Polluci, Ἴβηρες
...no. Quærendum, ait Geſnerus, utrum Euro-
... Aſiatici fuerint, ut ſi Aſiatici ſint, iidem ſint
... haſianis, quos hodie appellant, quaſi Phaſide
...di. Interpretes aliqui apud Oppianum pro
...nicis habuerunt: quos tamen nemo inter anti-
...llis oggeſſit. Imo vix hodie aliqui memoratu
...nde advehuntur. Niſi quis putet accipitrarios
... quos *Spanicos* Angli & Galli vocant, in An-
...am Hiſpania frequentiores longe, hinc origi-
...mpſiſſe. Ejuſdem generis, niſi fallor, etiam
...ni ſunt, quos cum Ibericis eoſdem putat eſſe
...rus, non à Phaſide, ſed à Phaſianis avibus, in
...m aucupio adhibentur, denominati. At tales
...ricis noſtris diverſiſſimi, qui bellicoſis à Ne-
...no accenſentur. Quapropter non aliam illis,
... Aſiaticam Iberiam, patriam aſſignaverim,
...iæ bellicoſis canibus Alexandro M. oblatis
...ratiſſimæ conterminam adeo, ut pleraque vi-
... inſtituta, teſte Strabone lib. XI. utriuſque in-
...nter ſe communia habuerint. Eo accedente,
..., ut bellicoſi tantum inter Aſiaticos canes me-
...iles fuerint, ita ſupra reliquos univerſi terra-
...rbis excelluerint. Quapropter Strabonis illa,
...oſt alia inter Iberos & Albanos comparata
...dit: θηρευτικοὶ δὲ καὶ αὐτοὶ καὶ οἱ κύνες αὐ-

τῶν

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

τῶν εἰς ὑπερβολήν. *Excellunt venatione tam i*
quam canes eorum, non minus ad Iberos quam Alb
nos referenda eſſe videntur.

CXXVIII. *Sicca Libyes*] De Libycis canibus n
mo præter Aurelium, qui dum forſan Carthagi
hæc ſcribebat illos in patria ſua noverit. Niſi Æg
ptii iis accenſeantur, Βουκολίων οὖροι, adeoque be
licoſi, quos vocat Oppianus. Qui tamen ab al
magis ob religionem, qua eos habuerunt Ægypt
quam ob uſum aliquem celebrantur. Et ſi attente ve
ba poëtæ perpendimus, non aliam quam Ξηρολ
βύην intelligit, quæ ſpeciatim ita ob ſiccitatem d
cta. *Sicciorem Libyam* vocat etiam Ammianus,
eo nomine à reliqua diſtinguit lib. XXII. Hos p
tat Nemeſianus, non univerſim Africanos. Bellic
ſos fuiſſe ipſo epitheto, *acres*, demonſtrat, quod M
loſſis à Marone & Seneca tribuitur. Nec quicqua
virium illis demit, quod vocentur hic

CXXIX. *Catuli*] Ita namque & *catulos* Britann
de generoſiſſimis bellatoribus dixit Gratius.
σκύλακες paſſim Oppiano cujuſvis generis ad
ti canes. Sed quod idem Agaſſæos σκυλάκιον γένο
ἄλκιμον ἰχνευτήρων vocet, non ideo iidem cu
catulis Britannis apud Gratium & pro bellicoſis h
beri poſſunt. Γένος ἄλκιμον non ibi eſt, genus be
licoſum, aut *robuſtum*, ut bonus Rittershuſius ve
tit: qui enim poteſt ita dici, quod non niſi in lep
res, timidiſſimum animalculum, vel ab ipſo Oppi
no mittitur? aut quid roboris tam macilento ac v
ſco corpuſculo, quale illis etiam ab Oppiano tribu
tur, aſſcribi queat? Sed γένος ἄλκιμον ἰχνευτή
ρων eſt quod ſtrenue inveſtigat, multumque in
pollens. Ita apud Homerum alicubi ἄλκιμον ἔγ
χος, valida ac proba haſta, non autem, *qua ſtrenu*
tas exerceatur, ut vir doctiſſimus expoſuit.

CXXX. *Bina*] Plinius de canibus: *gerunt uteru*
ſexagenis diebus. & alibi de Laconicis: *ferunt ſexagin*

bus & plurimum tribus.* Sed Ariſtoteles, quem
ur Plinius, alias & quintam, & quartam anni
m explere ait, id eſt, tres menſes. Vnde etiam
x: ἡ μὲν ἡμέρας δύο καὶ ἑβδομήκοντα, καὶ ἡ
κυλακίων ὄψις προθεσμίαν ἔχει τετάρτην
κάτην ἡμέραν. τῆς δὲ ἡ μὲν κύησις τρίμη-
τὸ δὲ τῶν σκυλακίων ἀνάβλεμμα εἰς ἑβδό-
προχωρήσει καὶ δεκάτην ἡμέραν. *Aliqua et-
ert LXXII. diebus: cujus catuli cæci manent ad
um & decimum diem. Nonnunquam & trime-
rtus accidit: ſed catulorum tum viſus uſque in
um & decimum profertur diem.* Quæ vulgo
ripturam qua verſionem ab omni ſenſu aliena
Trimeſtris itaque ad ſummum canibus datur
; ad minimum bimeſtris. Huic quadrat ſcri-
tio in illis Plinii: *ferunt LX. diebus; & plu-
m tribus menſibus.* i. ad plurimum. Sed nihil in
utandum, quicquid carpat Geſnerus. Mirum
i poſſit quod Varro ait: *prægnantes ſolent eſſe
menſes.* Mihi non item, attente verba illius
deranti. *Terni menſes* ſunt qui ab æquinoctio
ſtitium procedunt, atque inter ea caninos par-
ipſum quoque ver determinant. Dixerat an-
*principium admittendi faciunt veris principio:
nim dicuntur catulire.* Atqui ad minimum XIV
s, aliquando & XVI. catuliunt, ut ex Xeno-
te & Ariſtotele patet. Imo nec ſemper ab ipſo
nitio ſtatim pruriunt. Quo fit ut admiſſurâ lon-
b æquinoctio procraſtinatâ eò propius ſolſti-
partus incidat. Addit itaque: *Quæ cum admiſ-
ariunt circiter ſolſtitio: prægnantes enim ſolent
rnos menſes.* Male Geſnerus allegat: *quæ tum
ſæ.* quaſi ipſo principio veris initę canes ſolſtitio
er parere dicantur à Varrone, atque adeo tres
s totos uterum ſolitas ferre. Quod abſurdum
ed *terni menſes*, ut dixi, ſunt æquinoctium &
di principium, atque ſolſtitium & ultimum
par-

partum intercedentes: Aprilis, ſcilicet, Majus, & Iunius. His menſibus fœtura plurimum abſolvitu Aut ſi Martio admiſſura incidat, Aprili cum Maj additis, Iunii nulla computatio erit.

CXXXII. *Fœcundos*] Non male Barthius, *Fœcundo ſe aperit partu m. gr.* quam laureolam non au ſus ſibi adſcribere, muſteum codicem autorem emen titur. Imo tibi, ô bone, quam Vtopiæ, has grat debere malumus, qui favente Lucina opem gravi dini huic tuliſti. Sed quò hoc titivillitii cum Scalig ro τῷ πάνυ tibi eventilandum erat, ut, quod min me neſciebat, *gravedinem* à *gravis*, non à *gravidu* dictam eſſe illum doceres, niſi ut noctuas Athe nas ferres? Non enim ille hoc negavit, aut ide Olympium caſtigat; ſed quod abuſus ſit illa voc alieno ſignificatu. Heic virum te præſtare debuiſti c multiſcia illa tua memoria, & omniloqua lectione ut alios quoque ita uſurpaſſe oſtenderes. Euge! ſu ceſſit bene: *gravedine compedis mortalitatis meæ con ſtrictus*, inquit Auguſtinus, aut quiſquis ille. Ecquer alium das ex tot recentioribus? Imo vel ex claſſici Plinium, Apulejum. Ohe, quam grave tibi eſt à n gis abſtinere! Nihil enim illa quæ adduxti, vel hilu huc faciunt, niſi ut eundem, qui ſemper, Barthiu tete eſſe arguerent. Apage.

CXXXIV. *Primos contemnere fœtus*] Vtrum om nes qui primo fœtu ſive partu editi ſunt? Id ſane vi deri poſſit etiam Columella ſenſiſſe: *Trimus effœt partus amovendus eſt, quoniam truncula nec recte nu trit; & educatio totius habitus aufert incrementum* Vnde apud Varronem legendum cenſebam: *In nu tricatu ad ſecundum partum ſi plures ſunt, ſtatim eli gere oportet quos habere velis, reliquos abjicere. Ad ſe cundum partum*, quia primus amovendus eſt. Se vulgata lectio habet: *In nutricatu ſecundum partum* i.e. poſt partum etiam primum. An itaque hic pe *primos fœtus* catulum primo editum intelligit potiu

Aure

…relius, ut is ſtatim rabjiciatur quidem: reliqui au… …n cum judicio ſecernantur? Diverſa namque ra… Columellæ eſt, qui à primo ſtatim anno ad …turam admittit canes tam fœminas quam mares, …oque tam teneram adhuc & trunculam matrem …mum partum nutrire nolit. Diverſa etiam ratio, … quam canum è tigride gravidarum primus & …ndus fœtus omittuntur; quam ſic reddit Pli…s: *primo & ſecundo fœtu nimis feroces putant …ni; tertio demum educant.* At Aurelius, qui ca…n fœminam non ante biennium ad fœturam …mittit, eandem cum Columella cauſam non ha…, ut ejus tenellam ætatem vereatur: adeoque po…iore potius modo verba ejus accipienda eſſe vi…ntur. Quæ tamen ratio ſit, cur primogenitus …temnatur, non video equidem. Quin potius op…us ille cenſendus, quia plerumque patrem & fere …is refert, ſi Æliano credimus lib. IX. cap. V. …itâ ratione naturali: ἔοικε δὲ φιλοσοφεῖν ἐν …δε ἡ φύσις προθυμῶσα τοῦ ὑποδεχομένου τὸ …ῖρον. *Naturæ providentia in eo apparente, quod …ientis ſemen excellere faciat.* Ita malim hæc in…retari, quam cum doctiſſimo interprete adjice… *& cæteris catulis primogenium longe anteponi.* …nius etiam fœminæ ex primipara genitæ præci…m aliquid attribuit, ab ea *faunos cerni.* Sed ſi …s codices ſequamur, *citius cerni* ferentes, nihil …d præſtantiam facit, uti mox dicemus. Ipſe ait, *…mum eſſe, qui noviſſime cernere incipit.*

…XXXVII. *ſuccique videbis inanes*] Varro: *…am pauciſſimos reliqueris, tam optimi in alendo …t propter copiam lactis.*

…XIL. *Diſtrahere.*] Reſpicit illa Gratii:

…e matrem indocilis natorum turba fatiget.

…uæ apud illum ſequuntur copioſe ac diligenter παραφράζει καὶ ἐξηγεῖται Aurelius noſter. …o nomine non parvam laudem meretur, cum ob

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

curam circa catulos eligendos neceſſariam, tum in tanto Græcorum omnium ſilentio.

CXLI. *Abdaturve domo*] Omnino Maronianum illud huc facit Georg. III. *abde domo, nec turpi ignoſce ſenectæ.* Nec ille à Servio, nec noſter ab interprete bene exponitur. Virgilius eodem ſenſu paulo poſt dicit, *Rejice*: Varro, *reliquos abjicere.* Triſtiore elogio apud Ammianum lib. XXIX. *tene, claude, comprime, abdé, miniſtris officiorum triſtium clamitantibus.*

CXLII. *neque lumina paſſa*] Plinius: *gignunt cæcos; & quo largiore aluntur lacte, eo tardiorem viſum accipiunt. Non tamen unquam ultra viceſimum primum diem, nec ante ſeptimum. Quidam tradunt, ſi unus gignatur, nono die cernere: ſi gemini, decimo: idemque in ſingulos adjici, totidemque eſſe tarditatis ad lucem dies.* Tertia opinio eſt, quam ex Ariſtotele refert Pollux in iis quæ modo apud eum emendavimus. Sed Aurelio cum prima optimè convenit, qui ut largiore lacte alantur, non omnes nutriri vult: adeoque tardiorem iis, quos excernit, viſum facit. Ideo ſcilicet ſubjicit etiam Plinius: *optimus in fœtu, qui noviſſime cernere incipit.* Et Varro, poſtquam *quam pauciſſimos relinqui, ut optimi in alendo fiant propter copiam lactis*, præceperat, eadem ratione adjicere videtur: *Catuli diebus viginti videre incipiunt.* Niſi id eodem modo accipiamus, quo dixit ternos menſes prægnantes eſſe: puta ut intra dies viginti videre incipiant. Nam Ælianus lib. X. cap. XLV. tredecim dies aſſignat, quia totidem Luna non lucet: *τρισκαίδεκα ἡμερῶν τῶν πρώτων κατείληπται τῷ πάθει τῷδε* (cæcitatis puta, *τὰ σκυλάκια*) *ὅταν καὶ ἡ σελήνη οὐ φαίνῃ νύκτωρ.*

CXLVI. *Corporibuſque, &c.*] Ordo hic & ſenſus eſt: ex gravibus corporibus agnoſces leves curſus. Aut, ut primum Barthius conſtruit: à gravitate

te corporum futuri curſus celeritatem prænoſ-
potes. Graviſſimi enim catuli, velociſſimi eva-
t; quia ſcilicet ex pondere futura illorum ma-
udo, ex magnitudine velocitas præſumitur.
ſtant itaque ut in omni genere, ita etiam inter
tragos, qui corpore maximi ſunt: *nam majores,*
cætera paria ſunt, ob ſolam magnitudinem mino-
præſtant, teſte Xenophonte Iuniore, cujus ver-
d Gratii v. CCLXXXI. citavi, ubi plenius hac
e locutus ſum. Bene itaque Tardivus, *præſtat,*
it, *qui pondere vincit reliquos*, ſive ex hoc Ne-
ani loco, ſive ex illo Gratii deſumpſit: *leves*
cet pondere fratres. Demetrius etiam alteru-
n ſequitur in libro, qui ab aliquibus ex MS. Cod.
ur, *περὶ τῆς τῶν κυνῶν ἐπιμελείας*, quem
hius *κυνοσόφιον* vocat in Adverſariis, unde
c tranſcripſi lubens: Ἐστὶ καὶ ἄλλη δοκιμα-
τοῦ βελτίονος σκύλακος. ἐν ζυγῷ σταθμί-
τὰ κυνάρια ἐπιλέξαι τὸ βαρύτερον.
oſces & meliorem inter catulos alio modo; ut
e in libra perpendens eos, graviorem eligas. Quan-
n Gratius *è manibus perpenſare* malit, tamen
illi cum aliis convenit, graviorem in omni
e præſtare. Quæ igitur tanta delirandi Barthio
nnatio eſt, ut poſt illam ſuam, quam ſupra po-
conſtructionem, ſubjiciat: Leviſſimus enim
us celerrimum canem dabit? Quam myope
n minus videt, qui cum Demetrii locum ob
os habet, ex eo infert: Ergo utrique & le-
s & graviores ſunt utiles; ille ad curſum,
d vires? Cur hunc non jubeam cum Ari-
ane ἐς κυνὸς πυγὴν ὁρᾶν, qui tam inique
in trutina examinat? Excuſabilior vero
ri errore doctiſſimus Geſnerus, qui Tardivi
quæ adduxi, quaſi pugnantia cum Nemeſia-
odem modo concilianda putavit, ut gra-
s ad vires, leviores ad curſum præſtent. Fefellit

optimum Virum vitioſa ſcriptura, quam priores editiones exhibent hoc loco:

Corporibuſque leves gravibus prænoſcere curſu.

quæ tamen nullum ſatis idoneum ſenſum habet vel ad id ipſum, quod voluit, probandum.

CXLVII. *Quin*, &c.] Expreſſit etiam hæc ibidem Demetrius Conſtantinopolitanus: Εἰ ἐπιθυμῇς καλοὺς κύνας κτᾶσθαι, οὕτως αὐτοὺς δοκίμαζε· στεφανοειδῆ κύκλον ποιήσας ἀπὸ χόρτου, ὅσον περιφέρειαν τροχοῦ ἁμάξης, θὲς τὰ σκυλάκια εἰς μέσον τοῦ κύκλου· τὴν δὲ κύνα ἔχε ἰδίᾳ· ὕφαπτε δὲ τὸν χόρτον· ὑφαπτομένῳ ἀπόλυε τὴν κύνα· καὶ ἴδῃς ὅτι εἰσέρχεται ἀνὰ μέσον τοῦ πυρὸς μὴ φοβουμένη, ἀλλὰ φίλτρῳ κατεχομένη τῶν ἰδίων τέκνων· ἐπιλέγεται δὲ φυσικῷ τινι πόθῳ καὶ διακρίσει τὰ βελτίονα, καὶ ἐξάγει. *Si bonos canes habere deſideras, hoc modo proba: orbem circularem ex fœno compone, ad ambitum rota carpentariæ: medio circuitus intervallo catulos conſtitue. Matrem vero eorum ſeorſim tene, donec accenſ fœno ſolvas. Illa protinus per medium ignem accurret, nihil metuens præ amore catulorum ſuorum: & naturali quodam inſtinctu ac judicio optimum quemque excernens auferet.* Ita hæc legenda & interpretanda cenſeo, quæ an male citaverit Barthius, au utrum ab alio perperam deſcripta habuerit, non dum comperi. Nec etiam ſatis certo ſcio editusn hic liber Demetrii, an MS. penes illum fuerit. Ho ſane doleo, nunquam me eum videre potuiſſe ſine quo Græcorum Cynegeticorum Editio, quan molior, imperfecta prorſus ſit.

CLII. *Iudicio*, &c.] id eſt, διακρίσει, u verbotenus fere hæc retulit in iſtis Demetrius. *Servans natos trepido periculo*, i. à periculo tam horrendo & jam inſtanti. *Trepidus* hic non eſt, timens, ſed qui timetur: Vt *neſcius*, tam qui neſcit, quam neſcitur: *notus*, qui noſcit, & qui noſcitur. Phædrus Fab. XI.

Virtu-

Virtutis expers, verbis jactans gloriam,
Ignotos fallit, notis eſt deriſui.

ui eum noſcunt, & non noſcunt. Inepte Bar-
us: *Ignotus fallit, notus e. d.* Et ſexcenta id genus
a. Quæ ſi intellexiſſet Barthius, codicem potius
m mangonum manus paſſum, quod negat, con-
ius eſſet, quam ipſe verſum hunc tam nequam
ngonio ejeciſſet, aut Morboniam, id eſt, Vto-
m ablegaſſet, quo ipſum faceſſere æquius ſit, un-
malum huc intulit pedem. Sed & in eo vere man-
nizat, quod cum omnes Editiones habeant *ju-*
io, ille *indicio* edat, & citet, ſuoque iſthoc er-
re inductus, alios errare, quia non ſecum errant,
ſtimet. Εἰς Μασσύλιαν.

CLV. *portatque cubili*] Plinius de Canibus:
imus in fœtu, qui noviſſime cernere incipit, aut
m primum fert in cubile fœta. Id plane in hoc
bandi modo evenit: quanquam non de eo Pli-
s loqui videatur, ſed cum ſtatim poſt partum
ulos foris forte genitos in cubile ſuum portat. Ibi
m, ut bene monet Varro, *ſubſternitur eis acus,*
quid aliud, quod molliore cubili facilius educan-
. Idem in adultis obſervari præcipit Xenophon
nor cap. IX. Οὐδὲν ἐστὶν οἷον εὐνὴ μαλθακὴ καὶ
εινή. *Nihil æque juvat ac cubile molle & cali-*
. Idque toto eo capite commendat.

CLVIII. *genetrice ſimul*] ἅμα τῇ τεκούσῃ.
fus Feſtus Avienus: *nunc ſilvas inter oberrant*
jugibus natiſque ſimul. Tacitus etiam non ſemel
oquutus, ut in Indice obſervat nuperus Editor.
at vero quod *ſimul* pro *cum* poni putat. Nam
cum, quod ſæpè ἐκλείπει, ſubintelligitur in τῷ
ul, ut plenum ſit, *ſimul cum.* Noſter infra: *Bac-*
latices Tritonide oliva Admiſcere decet, ſubin-
ge, *cum.* Virgilius Georg. IV. *Ixionei vento rota*
titit orbis. Item in exitu Æneidos IX. *ſeſe om-*
us armis In fluvium dedit. Vbi τὸ *cum* defi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

cere, ut ſæpe alibi, notat Servius. Vnde verſum illum ultimum Ecl. VII.

Ex illo Corydon, Corydon eſt tempore nobis.

Interpretari ſolebam, pro nobiſcum. Quanquam, quid alii ſentiant, ſuſque deque feram. Calpurnius ſane non omittendus hac occaſione, ut melior, ſi poſſit, prodeat. Ecl. V. *vivi quoque pondera melle Argenti coquito.* Si ſana hæc lectio eſt, ſubintelligendum, *cum melle*. Sed Romana antiquiſſima Editio aliud quippiam ſuſpicari me facit, ut ſuo loco dicam. Idem Ecl. VII.

Manticoram, & ſilvis etiam quibus editur Alcen
Vidimus. i. cum ſilvis, vel, in ſilvis.

Ita legendum & diſtinguendum erat. Alces X. etiam in ſilva ſua memorabili ediderat Gordianus ſenior, teſte Capitolino. Et totam etiam ſilvam à Probo conſtructam in Amphitheatro refert Vopiſcus. Quæ pueris jam nota vix erat ut dicenda hic putarem, niſi pueriliter nimis in hiſce erraſſe vidiſſem Barthium. Qui etiam huc illa Maronis adducit: *Hunc Salius ſimul & Patron.* Quaſi τὸ *Hunc* à τῷ *ſimul* regi poſſit; cum præceſſerit, *ſecutus*. Conſtruit enim, *Hunc ſimul*, pro, ſimul cum hoc. Eoque exemplo hic contentus reliqua in Indice Appulejano, id eſt, aſinino, promittit. Væ iterum Lucio!

Ib. *Vere ſereno*] Vt in admiſſuræ tempore hyemali, ita & in vere commendando nutrituræ Xenophontem ſequitur hic Aurelius. Ait enim ille: ἡ γὰρ ὥρα πρὸς τὰς αὐξήσεις τῶν κυνῶν κρατίστη αὕτη. *Hoc anni tempus ad canum incrementa plurimum conducit.* Et alter cap. XXIX. περὶ καιροῦ πρὸς τὴν σκυλακείαν ἐπιτηδείου, verbotenus fere eum ita ſequitur: Κρατίστη δὲ ὥρα εἰς σκυλακείαν ἡ τοῦ ἦρος. Videantur reliqua, in quibus rationes addit. Σκυλακείαν enim, non eo ſenſu quo τὸ σκυλακεύειν, poſuit, ſed pro nutritione & paſtione canina. Pollux: Σκυλακεία δὲ, ἡ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

ί τις νοείσθω σκυλάκων ἀνατροφή· ἡ δὲ
των γένεσις. Καί τοι τὸ σκυλακεύειν τὰς
ύας τοῦ χειμῶνος, ἔστιν ἐμπιμπλάναι σκυ-
κων, καὶ ὀχεύειν. Hoc modo legendus & di-
nguendus corruptiſſimus & male habitus ab in-
prete locus. Explicat illa Xenophontis cap. XX.
υλακεύειν δεῖ τοῦ χειμῶνος, &c. Et ſimul al-
i lucem dat cap. XII. *ἀλλὰ μηδὲ σκληρὰν*
ύα καὶ πεπηγυῖαν ἅμα τῇ σκυλακευομένῃ
έτω. id eſt, *cum gravidâ.* Vide quæ ad Gratii
CCLXXXVI. obſervavi hac ſuper re.

CLIX. *paſce ſero : paßim*] Ita diſtinguendum.
pte vulgo: *paſce ſero paßim. Nam lactis abun-*
us, &c. quod ineptius etiam interpretatur Bar-
us, ut nulla ſine nugis linea prætereat. Refert
em *τὸ paßim* ad catulos, ut paſſim, non uni loco
luſi, ſed hinc inde vagantes paſcantur; ut aëtem
cant pati. Egregiam vero rationem! Sed ad rem.
od ſero paſcendum catulos dicat noſter, re &
bo imitatur Maronem Georg. III. *Spartæ catu-*
, *acremque Moloſſum Paſce ſero pingui.* Servius:
] *Aqua lactis, quæ pingues efficit canes.* Colu-
lla: *omnes ſine diſcrimine canes ordeacea farina*
ſero commode paſcit. Licet enim illi de adultis
uantur, eadem catulis præberi plerique volunt,
am ſtatim à nativitate. Varro in Geoponicis
æcis: *Ipſis vero catulis recens ortis opitulabimur:*
tris enim mamma non ſufficit; ac proinde lacte
ulo jureque oßium imbuentes panes in pabulum
fferamus. Contra Gratius à matre depulſis pri-
um illa communis vitæ impendia offert. Et Xe-
phon major tum demum, cum oberrare inci-
nt, in annum illa concedit. Alter, qui probare
conſilium ejus affirmat, nullius tamen quam la-
meminit. Quod quia ad Gratium notavi, hic
n repetam. Facit cum iis etiam Columella: *quod*
ffœta lacte deficitur, caprinum maxime conve-

 niet

niet præberi catulis , dum ſiant menſium quatuor. Itaque primis menſibus ad minimum duobus eos ſub matre relinquunt, qui maternum lac ſufficere ac præſtare credunt. Et Fronto in Geoponicis expreſſe bimeſtre ſpacium iis relinquit. Xenophon junior inter utrumque tenet, ut matri potius quam catulis conſulat; præſentis, quam futuri, providens. Ait enim: *μὴ ἐᾶν ἐκτρέφειν αὐτὴν, ὅτι μὴ ἐς ὅσον ἀποκουφίσαι τὸ πολὺ τοῦ γάλακτος. ne ſuos ipſa catulos educet, niſi quatenus nimio lactis levetur.*

CLXI. *cibo Cererem cum lacte*] Interdum & mazam pro cibo dari vult catulis, ut fortiores evadant. De maza jam dixi. Quando autem illam dari velit Nemeſianus, non exprimit. Imo ſi verba ejus ſequimur, etiam ab origine cum lacte ſimul præbenda: non tamen cotidie, ſed *interdum.* nec ſemper, ſed uſque in quartum menſem. *Tunc conſuetam minuiſſe ſaginam Profuerit.* Itaque eouſque maza ali aſſueſcunt ab ipſa, ut dixi, origine. Ea deinceps abſtinent in menſem uſque octavum. Contra major Xenophon, non ab initio uſque, ſed, *ὁπότ' ἂν ἤδη πλανᾶται τὰ σκυλάκια, cum crura natantia ponunt* (ut noſter infra) iis lac præberi ſuadet: non uſque in quartum menſem, ſed *μέχρι ἐνιαυτοῦ*: non interdum cum maza, ſed promiſcue cum quovis cibo canino, quo per totam vitam aluntur. Oſſa, panem, & jus vel fabarum coctarum, ut Columella; vel oſſium, ut Varro docet, intellige. Hic enim & catulis præberi talia monet in Geoponicis. Multa igitur inter Aurelii noſtri & Xenophontis leges ſumptuarias diſcrepantia eſt: ut appareat quam plano oculo utraſque inſpexerit, qui plane eaſdem eſſe cenſet. Niſi bene omnem *ἀντινομίαν* eliſiſſe ſe autumet, Aurelium ita conſtruendo: *Cererem cum cibo lacte miniſtrant;* ut cibus, inquit, ſit lac; ſed interdum farra addi ſuadeat, plane ut Xenophon. Imo Ceres cum lacte, eſt maza, cibo miniſtranda.

CLXIII.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

CLXIII. *promittere vires*] Plinius lib. XVI. cap. XVI. *In maxima tamen admiratione pinus eſt : ha-t fructum matureſcentem , habet proximo anno ad aturitatem venturam , ac deinde tertio : nec ulla bor avidius ſe promittit.* Ita catuli validas pro-ittunt vires , qui bene paſti incrementa corporis & embrorum oſtendunt , quamvis male adhuc co-erentium , & immaturo robore. Gratius *pignora* lia promiſſa vocat , quibus futuras vires licet *per-nſare* , & quis ſit *Ille tuos olim non defecturus ho-res. Promittere* itaque eſt ſpondere ; non augere. ec aliter apud Plinium : ad quem nihil facit Vir-ianum, *ſe ſubjicit alnus.* Valeant etiam & ducem am, qui eos hic intempeſtive inducit , ſequantur m *promiſſo ventre* porcelli Columelliani , eique omittendo , atque id ſit augendo, quantum lubet, dulgeant ; modo ne tales *animantes* relicta hara ninas aulas accedant , unde talia avidæ impendia tæ longe arceantur.

CLXV. *Cancrique morantis*] Non quia tum lon-ſimus dies eſt , ſed quia incrementa dierum tarde eo conſummantur , & deminuuntur, ut vix per-pi poſſit, & quaſi ſiſtatur hic ſol. Manilius lib. I. Cancro :

In quo conſummat Phœbus lucemque moramque,
Tardaque per longos circumfert lumina flexus.

em aliter αὐτολογεῖ lib. II. ſed ridicule ſatis :

Nec mirere moras , cum ſol adverſa per aſtra
Æſtivum tardis attollat menſibus annum.

dverſa illa ſoli aſtra ſunt, Taurus, Gemini, Can-r , averſa reliquorum reſpectu. Atqui in Tauro iſſimus eſt ſolis acceſſus, & per maxima incre-enta acclivis. Sed in Geminis demum tardas us inire incipit, quas auget in Cancro.

CLXVI. *ſaginam*] *Sagina* non hic ſimplicem bum, aut *tenuem cibatum*, denotat , cui opponi-: ſed fortem & robuſtam maxime alimoniam ;

quam *fortem eſcam* vocat infra: *fortemque dari de frugibus eſcam*. Omnino itaque ſaginari catulos jubet Aurelius; non ſemper ac promiſcue, ſed ad menſem uſque quartum ætatis tantum. Vt tum præcipua incrementa corporis capiant. Hoc eſt, quod dixit:

Fortibus ut ſuccis teneras complere medullas
Poßint, & validas jam tum promittere vires.

At poſtea cum ſuccreſcentibus nervis diſcurrere incipiunt, ne venter illis oneri ſit, tum ſaginatione abſtinendum. Βαρεῖαι πλησμοναὶ vocantur Xenophonti, quibus catulis ſuis penitus interdicit. Hinc in Gloſſis: *Sagina*, παραπλήρωμα. In aliis: Σιτεία, ἡ σίτευσις, *ſagina*, *coctio frumentaria*. Ita legendum puto; voce proxima ob repetitionem à librariis omiſſa. Intelligit enim mazam, quæ & hic *ſagina* ab Aurelio vocatur. Eam Columella ita conficit canibus ſuis: *farreo vel triticeo pane ſatiandi ſunt, admiſto liquore cocta faba*. Apud Anglos farra illis cotidie in aqua vel jure aliquo heſterno decocta apponuntur: niſi cum venatum educendi ſunt. Luxurioſior etiam illa farrea coctio fuit, qua olim cochleas ſuas ſaginabat Fulvius Hirpinus, ut narrat ex Varrone Plinius lib. IX. cap. LVI. *Quin & ſaginam earum commentus eſt, ſapa & farre, aliiſque generibus, ut cochleæ quoque altiles ganeam implerent*. Farre autem plerunque animalia ſaginantur. Vt inde *fartores* dictos ſaginatores ariolari liceat; quaſi *farritores*. Gloſſæ: Σιτευτὴς, *fartor*. Σιτεύω, *farcio*, *ſagino*. Quo ſenſu *fartores*, & *farturam* non ſemel poſuit Columella lib. VIII. cap. *de Gallinis farciendis*. & altero, *de palumbis & columbis farciendis*. Item Varro lib. III. cap. VII. Sed ἐτυμολογίαν iſtam non urgeo. Nec ſane *fartura* iſta niſi ad id genus cupedinaria animalia pinguefacienda pertinet. *Saginâ* autem etiam vires tam canibus, quam gladiatoribus olim quærebantur:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

maxime eâ, quam *aridam ſaginationem* vocat Tertullianus de Pallio. Idem adverſus Pſychicos: *ſaginentur pugiles & pyctæ Olympici. illis ambitio corporis, quibus & vires neceſſariæ: & tamen illi quoque Xerophagiis invaleſcunt.* Quæ ideo huc tranſcripſi, ut lucis aliquid vexatiſſimo Calpurnii loco affulgeret, Ecl. IV.

Vt quoque turba bono plaudat ſaginata magiſtro,
Qui facit egregios ad pervia compita ludos.

Ita omnes cum principe antiquæ editiones habent. Quanquam ſecunda in *ſagina* producatur ſemper, ea tamen ſæculi iſtius & ſequioris in negligenda quantitate conniventia videtur fuiſſe. De qua ſtatim latius. Loquitur certe de ludis Gladiatoriis ſive à Probo, ſive Caro Imp. ad compita exhibitis. *Turba ſaginata*, ſunt gladiatores. Si nævus ille in eam nitidis Eclogis diſplicet, poteſt eodem ſenſu unius apicis, ne dicam literæ, mutatione legi, *ſagnata*, uti in aliquibus libris ſcriptum inveniſſe videtur Modius: qui inepte ad *ſagmina*, & ſacras coronas id refert. *Sagmata*, inquam, idem quod *ſaginata* valere poteſt. Σάττειν enim non tantum onerare, ſed & implere & farcire; imo & ſatiare ſignificat. Ariſtoteles Sect. XXI. Problem. XIV. τὸ δὲ συνεχῶς προσφερόμενον, σάττει μὲν, καὶ πληροῖ τὴν ἐπιθυμίαν. *Cibus autem, quo continuò utimur, ſatiat nos, & deſiderium explet.* Gloſſæ veteres: *Saginatus*, σεσαγμένος. & paulo ante: *Saginat aſinum*, σάσσει τὸν ὄνον. Vt in aliis: Σιτευτὴς βοῶν, *ſaginator*. Si tamen vera illa eſt Gloſſographi manus, non librarii error, ut viris doctiſſimis viſum. Hinc ſaltem σάγμα, *ſagma*, & *ſagmatus*, ut *nematus* à νῆμα, Tertulliano; *Bammatus* à βάμμα Apulejo, & ſexcenta talia ab aliis obſervata, quæ extra communem Græcorum formam in Latium derivarunt recentiores. Si neque hoc, utpote novum prorſus, antiquariis placet, per

me licet vel Modio vel Pythœo palma deferatur. Ille conjecit, *ſatiata*, quod itidem pro *ſaginata* haberi poſſit: ut Tibullum videatur imitari lib. II. El. I.

Turbaque vernarum ſaturi bona ſigna coloni Ludet. Hic primus edidit: *ſignata*, eumque ſecutæ omnes recentiores, & noſtra quoque editio. Barthius id confitetur: Ita emendarunt, qui editionibus poſterioribus præfuerunt. Tamen & Tigurina alias proba ita habet. Vt ſatis ſibi ipſe obloquitur! ne iterum Editionem iſtam quæramus. Poſtremo τὸ *ſignata* non diſplicere ſibi ait, cum egregios ludos ſignati agricolæ celebrare potuerint. Quaſi Gallice diceret, *les plus ſignaliſez.* Ita nihil minus, quam quod probat, intellexit. *Turba ſignata*, eſt, quam Tibullus dixit, *Turbaque vernarum*: quia ſervi frontem inuſti & ſtigmatici erant. Hæc latius, ut & Calpurnium quacunque poſſem occaſione juvarem, & quia id in variarum lectionum compendio mihi licere nolebam.

CLXVIII. *Ne gravis*] Xenophontæa illa expreſſit cap. XX. αἱ γὰρ βαρεῖαι πλησμοναὶ τῶν σκυλακίων διαστρέφουσι σκέλη, σώμασι νόσους ἐμποιοῦσι, καὶ τὰ ἔνδον ἄδικα γίνε[ται]. *Graves enim repletiones catulorum crura diſtorquent, &c.*

CLXX. *& crura nutantia*] Ita Pythœus, omneſque eum ſecutæ Editiones, & abſque Aldina fuiſſet noſtra quoque ita haberet. Nec vitium id Poëtæ, ſed ævi ſequioris cenſendum, quo talia ὡς κόνις poëmatiis, maxime Epigrammatis, inferſerunt quaſi liberiores jam, imo diſſolutiores & à moribus & à ſtudiis Romulidæ. Vtinam iis non acceſſiſſent Auſonius, Prudentius, Feſtus Avienus Arati & Dionyſii Paraphraſtes (nam alterius fabulas non moror) & Maximianus, aliique bonæ notæ poſteri; Chriſtiani etiam omnes. Sed ne hic aliena curem, ſufficiat interim Lectori Appendix Proſodiæ Smetianæ,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

æ, eaque quanta quanta vitiorum ſeges, donec a ſuppeditet aliquis qui illos authores, non ab oribus ut maxime interpolatos, ſed ſinceros in nbranis ſuis perluſtraverit. Meum erit hoc loco ndere, annon & hi βϑκολοι noſtri, quos nunn ruſtici & inconſtricti ſermonis puduit, inviti iale-benificii ab editoribus & interpolatoribus rint. En ecce vel hoc loco Barthium; craſſiſſin, ait, errorem Typographi erat corrigere, *crura utantia*. Atqui & ſupra habuimus in Pythœana jus aſſeclis: *Cygnumque, plumamque ſenilem.* t de Aucupio, cujuſcunque Nemeſiani ſit, tas ſcatuit hauddubie; ut fidem faciunt duo illa, edidi, fragmenta. In priore eſt: *pullæ cacabannagine notæ.* ubi editum, *guttæ*. In altero: *& dat præmia gulæ*. Pro quo vir doctus finxit: *e gulæ dat præmia vili.* Sed eadem quantitate Luxurius poſuit in Epigrammate à Salmaſio ureis Notis ad Hiſt. Aug. edito:

Quid feſtinus abis gula impellente ſacerdos?

od ut librarius excuſaret, ſcripſit in codice anſſimo: *guila*. Vir maximus citat: *ventre imnte.* Ad bucolica jam tranſeo. Calpurnii Ecl. omnes antiquæ Editiones, præter Romanam, erunt:

t quæcunque vagis alitum ferat aëra pennis.

quam ego Romanam ſecutus ſum. Eadem mox ga: *Rorantes favos damus.* Sic Rom. Parm. ld. niſi quod in Parmenſi, *fagos*, inveni. Pyus refinxit: *Roranteſque favos.* Et verſu ſequen-*Nec fere grata minus.* Quod ex Romana ſervavi. onius: *Nam tecum fere totus ego.* Quanquam *ero*, quod in aliis, ferri poteſt per ἑτέρωσιν nui: *damus, fero.* ut ſtatim poſt: *paſcimus*, & *lant mihi.* De quo alias. Ecloga IV. *calamos quos mihi doctus Iolas.* Romana: *heri quos do-Iollas.* Eadem mox habet: *implicitas comebat*

pectine

pectine comas. In eo quod ſequitur: *turba bono pl* *dat ſaginata magiſtro*, omnes antiquæ tenaci conſentiunt. Vt & ibi: *ſi qua modo non aſpernan* *putabis.* Quod cæſura facilius excuſat. At Ecl. *genus eſt (ut ſcitis) equarum Non jugale mi* quod omnes omnino Editiones repræſentant, tenendum cenſui, rejectis infinitis correctoru conjecturantium ineptiis. Reliqua autem lubent excuſavi, ne in contrarium peccarem, dum illoru errores evito. Tum etiam ne amare nævos ill quam ferre, viderer. Vt aliquos eſſe audivi, q ſi incauti deprehendantur Priſcianum male mulc ſe, heroicum id potius, quam malos poëtas ſe dire, volunt.

CLXXII. *vincula collo*] De collaribus nihil repetam. Canes ne, dum teneri adhuc ſunt, vi habeantur, præcavet Nemeſianus. Contra Var *Conſuefaciunt quoque ut poßint alligari, primum le* *bus vinclis; quæ ſi abrodere conantur, ne id conſ* *ſcant facere, verberibus deterrere ſolent.* Quod tan de adultis intelligendum potius eſt. Columella n niſeſtè diſtinguit: *Catulos ſex menſibus primis, d* *corroborentur, emitti non oportet, niſi ad matrem* *ſus ac laſciviæ cauſa: poſtea & cathenis per d* *continendi, & noctibus ſolvendi.* Quam diſtinct nem veſtigiatim pene ſequitur noſter: niſi quod p octavum denique menſem *clauſos teneri* jube Apud Xenophontem Iuniorem cap. XI. eſt, ἄμεινον δεδέσϑαι τὰς κύνας, ἢ λελυμένας εἶν *vinctos potius, quam ſolutos, debere canes eſſe.*

CLXXIII. *noceaſque futuris Curſibus*] Con idem Xenophon ſolutis cotidie, & diſcurrenti currendi vigorem perire dicit: καὶ τὸ ἀκμαῖον δρόμου ἀφαιρεῖται αὐτῶν ὁ δι' ἡμέρας πε πατος. Sed ille de adultis; noſter de catulis loq tur, qui dum eluctari conantur, membra nim conatu facile diſtorquent. Verba ejus ita plana, explicatione non indigeant.

CLXXI

CLXXIV. *Catulis*] Proprio ſignificatu: de te-
ris enim, non de adultis loquitur. Illi quippe
nnia inconſulte agunt, & nihil non appetunt:
t vexare trabes laceras, (ita diſtingue) nec feſtucas
tuere; *aut pandere valvas*, quibus capite ſæpe
ercluduntur; aut ungues elidunt, aut dentes ob-
ıdunt. Imo & quemvis obvium aut prætereun-
n latratu inſultant. Hinc parœmia, *catulus Leo-
m circumlatrans*. Ammianus Marcellinus lib.
:II. *Vt immania frementem Leonem putredulis
ibus canis catulus longius circumlatrans.* Ita leg. ex
S. cod. vulgo, *vanus*, quod factum eſt ex *canus*,
antiqui quidam libri habent. *Canis catulus*, ut *la-
ſilex*, apud Plautum & Livium, aliaque ejuſ-
ɔdi alias à me obſervata.

CLXXVII. *dentes*] Contra Varro ſtatim ab ipſis
unabulis apponi illis oſſa jubet, *ut tum roborent,
n confirment, ac ſimul exacuant dentes*, in Geo-
nicis Græcorum. Idem cautius lib. II. de R. R.
ıltis conſuluit: *Dant etiam jus ex oſsibus, &
ipſa oſſa contuſa; dentes enim facit firmiores.* Cur
que catulis non contuſa etiam apponantur, nul-
ratio eſt: præſertim cum lippitudinem nimia ar-
ione facilius contrahant.

CLXXXIV. *Libera*] Expreſſit hic paſſim Ma-
nem, ubi tauros & equos inſtituit Georg. III.

dehinc, ubi libera colla
Servitio aſſuèrint, ipſis è torquibus aptos
Iunge pares, & coge gradum conſerre juvencos.

nc etiam deſumpſit noſter, quod ſequitur:

CLXXXV. *Concordes & ferre gradus*] Colla-
m varios uſus ſuperius ad Gratium expoſui. Sed
copulandis canibus nihil apud ipſum, aut Græ-
:. Quapropter hactenus diſtulimus, quæ hic di-
ıda erant. Iubet hic Aurelius non modo alligari
ulos, ſed & inter ſe jungi, ut jugiter procedere
ıſueſcant. Nec eam modo cauſam, ut ne domi
diver-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

diverſim diſcurrant, aut ſepta aulæ vel cortis tranſiliant, ſed & inter venandum id uſum habet maximum; ut ſi qui tarditate nimia, aut contra velocitate cæteros deſerant, tardiores velocibus jungantur: atque ita jugis procedat venatio, & denſa canum vis ad veſtigia legenda certius conſentiat. Sec hoc in ſagacium venatione tantum locum habet illa etiam Vertragis communia. Cum domi ſunt, n currendo aut ſaliendo laſciviant: cum in ſilvas du cuntur, ne ante venatum diſcurrentes fatigent ſe aut abſentia ſua venatorem fruſtrentur. Sed & ii velocium venatione ſtationaria, cum diverſis loci ponuntur famuli vel ſocii, ut qui proximus fera fuerit, is canes ſuos immittat, binos ac binos Vertragos *copulari* (ita hodie vocant) præcipit Xenophon junior cap. XX. vocatque *συνδυάζειν τὰς κύνας*, combinare.

Ib. *Clauſique teneri*] Varro lib. I. cap. XXI. R. R *Canes conſuefacias potius noctu vigilare, & interdi clauſos dormire, & catena vinctos eſſe, ut ſoluti acriores fiant.*

CLXXXVI. *Iam cum bis denos.*] Vertragi, u plurimum membris pedibuſque invalidis, & in le vitatem modo efformati ſunt, niſi abſoluta jam incrementa & perfectam compagem habent, facillim luxantur: præſertim ſi qui animo non degenere adeo ſunt, ut prædæ minus, quam ſaluti ſuæ parcere malint. Ideo in his perfectiorem merito ætatem requirit noſter, biennium puta plus minus. Ita quippe in Vertrago mare etiam definivit eam Xenophon junior cap. XXVI. *Ἄῤῥενας δὲ μὴ πρόσθεν, ἢ διετῆ γενόμενον, ἐξάγειν ἐπὶ θήραν.* Cur autem fœminis ad decimum menſem venatione permiſſa, maribus alterum tantum temporis adjiciat, rationem addit, quod maribus membra multo tardius ſolideſcant: *πολὺ γάρ τοι ὕστερον τοῖς ἄῤῥεσι πήγνυται τὰ μέλη.* Tum illam quoque ſubdit; quæ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

e non maſculos tantum ſed ad omnes pertinet, um modo poſui, in generoſioribus præcipuam. τὸ γὰρ μένος, inquit, τοσοῦτον ὅσον δύνωνται, σιν. *Hi enim præ nimio ardore, quantum poſ-t, currunt.* At enimvero in ſagacibus alia res Solo ſenſu naturali, non viribus, perficiuntur. o ab Xenophonte majore educuntur fœmi- menſium octo, mares decem: à Polluce per heſtrem anticipationem, fœminæ ſexto, mares avo etiam menſe. Sed nec diſtantiam eandem tis ſive proportionem inter mares ac fœminas ant, quam in Vertragis alter Xenophon. Ille ribus dimidio plus addit; hi vero quartam plus nus ætatis partem. De Laconicis quippe Xeno-on loquutus eſt: cujus veſtigiis, ut ſemper, ita quoque inhærere debuerat Pollux: aut certe uit, ſi per librarios licuiſſet. De iis ita refert ex ſtotele Plinius lib. x. cap. LXIII. *Octonos La-icæ pariunt: propria in eo genere maribus laboris ritas: vivunt Laconici annis denis, fœminæ denis.* Iccirco ſcilicet & citius ad venationem nittuntur mares, & defunguntur. Verba Philo-hi, quæ reſpexit Plinius, hæc ſunt: Ἐπὶ μὲν τῶν Λακωνικῶν, διὰ τὸ πονεῖν τοὺς ἄρρενας λλον, μακροβιώτεραι αἱ θήλειαι τῶν ἀῤῥέ-ν. *In Laconicis, quia mares alacrius laborant, minæ iis vivaciores ſunt.* Perperam itaque Viri tiſſimi in Editionibus ſuis Plinii verba ex alio ſtotelis loco in alium ſenſum detorquent.

CLXXXVII. *non longo curſu*] Vel hinc patet n Vertragis nobis rem eſſe. Rationem enim il-h, quam minor Xenophon allegat, omnino icit Nemeſianus; ut ſcilicet ne nimio curſu & ore diſtendantur, *noceantque futuris Curſibus,* od ſupra veritus eſt.

CXIIC. *vallis ſpatio*] Nimirum ne lepus nimium vertatur canem, & viſu ejus ſe auferat. Xeno-

phon

phon cap. xxv. λαγῷ ἀπὸ χειρὸς ἀφιέναι ⟨c⟩
χωρίῳ περιφανεῖ, καὶ τὴν μὲν ἐγγύθεν ἐφιένα⟨ι⟩
τῷ λαγῷ, ὥστε τήν τε ὄψιν αὐτὴν ἐμπίπλασθ⟨αι⟩
καὶ ἐγγὺς ὁρῶσαν μετ' ἐλπίδος ἀγαθῆς πονεῖν
Lepus manu præmittatur in loco aperto, & ipſa ⟨c⟩
proximo immittatur lepori, ut & viſum ipſum p⟨a⟩
ſcat, & leporem vicinum conſpiciens, ſpe bona lab⟨o⟩
ret. Idem vero paulo poſt, cum exercitandi rever⟨a⟩
& ad ipſam venationem educendi ſunt, non va⟨l⟩
lem, ſed eminentiorem collem deligit, in quo v⟨e⟩
nator cum tyrone catulo conſiſtat, ut facilius pr⟨o⟩
ripientem ſe undecunque leporem conſpiciat, ⟨&⟩
in eum quam poteſt proxime catulum immitta⟨t⟩
Ἐπειτα ἱστάναι τὸν ἔχοντα αὐτὰς ἐν χωρίῳ π⟨ερ⟩
ιφανεῖ καὶ ὑπερδεξίῳ. *loco aperto & eminenti⟨o⟩*
re. Alias tamen ſufficit Vertragis apertos eſſe, ⟨&⟩
omnium viſui obſtantium vacuos campos. Ov⟨i⟩
dius Metam. I. de Vertrago ita canit:

Vt canis in vacuo leporem cum Gallicus arvo
Vidit, & hic prædam pedibus petit, ille ſalutem.

Valles nudas ideo videtur vocaſſe Gratius, *vallem*
que Vertragis inſtituendis eligere Aurelius.

CXIC. *His leporem præmitte manu*] Totide⟨m⟩
verbis Xenophon: λαγῷ ἀπὸ χειρὸς ἀφιένα⟨ι⟩
Alter vero in ſagacium inſtitutione, non præmitt⟨it⟩
illis leporem ad conſpectum. Quia tum, ut ſole⟨nt⟩
viſu illius ad nimium curſum incitarentur, & fa⟨⟩
cillime ἐκτεινόμεναι ῥήγνυνται, οὔπω ἔχουσ⟨αι⟩
συνεστῶτα τὰ σώματα, *nimia intenſione læduntur*
nondum ſolida ſatis corpora habentes: quippe ὀκτ⟨ά⟩
μηνοι, vel ad ſummum δεκάμηνοι tantum, ⟨u⟩⟨t⟩
ſupra oſtendi. Verum tum demum cum à conſpect⟨u⟩
exierit, ſolvuntur catuli, ut odores, non viſum
ſectentur. Ideoque Oppianus in experiundis Aga⟨ſ⟩
ſæis defodit procul leporem fine lib. I.

Δὴ τότε βόθρον ὀρυξάμενος κατέθαψε λα-
γωόν.

CXC

CXC. *tarda tr. membra*] Oppianus in progym-
ſmate ſuo vel mortuum Agaſſæis longe præmittit
odiendum :

H' νέκυν ἢ ζώοντα φέρει παλάμῃσι λαγωὸν.
Exanimem manibus leporem, vivumve remittit.

utro tamen Vertragis opus eſt, ſi Xenophontis noris conſilio utimur cap. XXV. ſuadentis, ύα δὲ ἄλλην γενναίαν ἐφιέναι ὕστερον, ὡς μὴ πολὺ κακοπαθῆσαι τὴν σκύλακα, μηδὲ παραθρεῦσαι ὑπὸ καμάτου· ἡ δὲ θαμινὰ καὶ καρῶς ἐξελίσσουσα τὸν λαγὼ παραδώσει τῇ ύλακι. *canem alium validum immittere, ne catus nimio labore affligatur, aut deficiat : ille enim prem crebro & facili curſu antevertens catulo obm aget.* Vſus inſuper docet leporem ab homi- contactu nunquam ad priſtinum currendi vigem redire.

CXCIII. *validos prævertere*] Vt puta donec & validi evaſerint. Dum enim invalidi adhuc ſunt, n validioribus certare non permittendi. Xenoon idem cap. XII. ἀλλὰ μηδὲ σκληρὰν κύνα πεπηγυῖαν ἅμα τῇ σκυλακευομένῃ λυέτω· ρεῖα γὰρ αὕτη καὶ ἀνιαρὰ συμφέρεται, καὶ διαστά τε αἱρεῖ, καὶ ἀποφεύγουσα ἀπολείπει δίμα;· ὥστε ἀθυμεῖν ἀνάγκη τὸ σκυλάκιον ἐν ἑκαρῳ μεῖον φερόμενον. *Sed neque robuſtum & idum canem cum catulo committas : graviter m ille ac moleſte concurſum fert, & catulum facile aſſequitur, vel longe prævertitur. Adeo ut huic eſſario animus excidat, cum utrobique minus va-.* Imo vel nimia contentione etiam vires infrin-, ut modo dixi.

CXCIV. *venandi munere*] Quia κέχρηνται τῇ ρᾳ ὡς ἄθλῳ, ut ait Ælianus. Quod Gratius init hoc modo :

In partem prædæ veniat comes, & ſua norit
Præmia : ſic operi juvet inſerviſſe benigno.

Vbi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

Vbi vide notata. Ita ſæpius venando exacta volu
tas illos ad opus ſuum inſtigat, & quod Oppian
de Agaſſæo canit, τῷ μάλα θυμὸς ἐχήρατο. an
mus venando lætatur. Melius tamen dixeris, v
nandi munera cogens Diſcere. Vt Gratius: *quem ta
ta ad munia fatus Exercere velis*, venationis pu
Munera enim & *munia* eodem ſignificatu prom
ſcue ponuntur. Livius modo *munera belli*, mo
munia ponit. Vel etiam *munera* ſunt ἀγῶνες,
Gratius: *ſolidos hæc ad certamina calces*. Hi
κύνες καλῶς ἠγωνισμένοι apud Xenophonte
ſecundum; & ἐς ἀγῶνα δρόμου καὶ ἅμιλλαν ἐξ
γεοῦς. Item Pollux in Venatore ſuo requirit,
ſit ἀγωνιστής.

CXCV. *laudem.*] Ælianus: Κύων ἀγρευτ
κὸς ἅπας αὐτὸς μὲν λαβὼν θήραν ἥδεται
κεχάρηται τῇ ἄγρᾳ ὡς ἄθλῳ. *Venaticus ca
ubi feram ceperit, tanquam præmium indeptus, læt
tur*. Ita malim legere ac interpretari, ut luce
hinc capiat etiam verſus præcedens proxime. La
enim hæc in venandi munere conſiſtit, quam ſi
ipſe aſſcribit pro ſua ratione canis. Ælianus po
paulo: ἁλόντος δὲ τοῦ θηρὸς, οἷα ἐπινίκιον π
οἱονεὶ παιᾶνα ἐκβοᾷ, καὶ γέγηθε, καὶ σκιρτ
ὥσπερ οὖν οἱ τοὺς ἐχθροὺς ὁπλῖται νενικηκότε
*Capta vero fera hic victoria ſuæ ſibi velut pæana co
cinit, & lætabundus exultat, haud aliter quam h
ſtium victores ſolent*. Hæc illa, quam ſibi ipſe im
ginatur, gloria eſt, quæque inde proficiſcitur, glor
cupido. Sed non parvum incitamentum addide
venator, ſi & inter venandum eos bene agentes la
det, & re bene geſta nominatim extollat. Xen
phon major inter venandum his fere modis hort
tur ſagaces ſuos: ἰὼ κύνες, σαφῶς γε ὦ κύνε
καλῶς γε ὦ κύνες, εὖ γε, εὖ γε ὦ κύνες, ἐπεὶ
ὦ κύνες, εὖ κύνες, εὖ ὦ κύνες. Alter qua
utile id ſit toto cap. XIIX. exequitur, atque inſ
p

r ſequenti pertractat, ὅτι δεῖ τὴν κύνα καλῶς ωνισμένην καταψῶντα ἐπευφημεῖν. *Canem nandi munere bene defunctum manu verbiſque andioribus demulcendum.* Vbi inter alia, χαί-ρουσι γὰρ ἐπαινούμεναι, inquit, καθάπερ τῶν θρώπων οἱ γενναῖοι. *Nam hominum generoſo-m inſtar laudibus delectantur.* Imo & equorum ſtar, qui *capiunt animus palmas, gaudentque trium-o*, ut hæc quoque *laus prima canum* cenſetur in alieutico fragmento. De quibus in genere Plinius: *li nomina ſua, ſoli vocem dominicam agnoſcunt.* : malo, quam *domeſticam.* Dixerat quippe antea: *li dominum novere.* Xenophon junior conjectu- : meæ favet: χαίρουσι γὰρ τὴν φωνὴν τοῦ δε-σπότου γνωρίζουσαι. *Lætantur enim ubi domini-m vocem agnoſcunt.*

CXCVI. *hortamina vocis*] Non illa, quæ ſupra Xenophonte poſui, blandimenta & laudes in-ligit hic, ſed præcipientis ἐγκελεύματα, ut c aut illac deflectant, vel inſtent, vel deſiſtant. lias quidem *hortari canes* (ut de eo primum in ge-re dicam) incitare, & clamando propellere eſt; apud Naſonem de Actæone Metam. III.

At comites rapidum ſolitis hortatibus agmen
Ignari inſtigant.

& in Epiſt. Phædræ:

In nemus ire libet, preſſisque in retia cervis
Hortari celeres per juga ſumma canes.

uibus verbotenus Euripidem expreſſit Hippolyto:

Εἶμι πρὸς ὕλαν, καὶ παρὰ πεύκας,
Ἵνα θηροφόνοι στίβουσι κύνες
Βαλίαις ἐλάφοις ἐγχριπτόμεναι.
Πρὸς θεῶν, ἔραμαι κυσὶ θωΰξαι, &c.

holiaſtes τὸ θωΰξαι exponit, καὶ κυσὶ μὲν συ-ρίζειν, ἐπὶ θῆρας δὲ ὁρμᾶν. Quod Nicander in eriacis ita circumloquitur:

σκυλάκεσσιν Ἀμυκλαίῃσι κελεύων
Κνηζηθμὸν κνωδὸς ὅλον ἐπώρνυε θυμολέοντος.

Hoc

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

Hoc eſt: *canibuſque celeumate vires.*

Addit Amyclæis, acuitque hortatibus iras.

Apud Heſychium legitur, Ἐπισιτεῖν, κυνηγε-
κῶς παρορμᾶν. Sed cum τὸ σίττα caprariorur
eſſe idem alibi doceat, rectius ſit ἐπισίζειν, quo
proprie ad venatores pertinet. Hinc ἐπίσιςτον i
Etymologico magno exponitur, τὸ συρίζοντα
ἐποτρύνειν τὰς κύνας ἐπὶ τὰ ἔργα ἐν τοῖς κυνη-
γεσίοις. Nihil tamen hoc ad fiſtulas, aliave ſib
lantia inſtrumenta, quorum olim in venatior
nullus uſus; ſed humana voce id peregabatur mod
clarius, flebilius, aut gravius intonante. Xeno
phon major docet, προστάντα ἐγκελεύειν τοὔνο
μα μεταβάλλειν ἑκάστης τῆς κυνὸς ὁποσαχ
οἷόν τ' ἂν ᾖ, τοὺς τόνους τῆς φωνῆς ποιούμενο
ὀξὺ, βαρὺ, μικρὸν, μέγα. Cornu tamen, ut hod
ſemper, etiam olim aliquando uſi. Statius Theb. 1
de Atalanta: *ſaltus tum forte remotos Pacabat corn*
Sed præterea nemo id tradit. Verumenimvero hoc r
loco *hortamina* ſunt imperia vocantis domini, qu
ex vocis ſono agnoſcere, agnita exequi debent mo
rigeri canes. Quo ſenſu etiam τὸ ἐπισίζειν videt
accepiſſe Heſychius: ἐπισίξας, ἐπαφεὶς ἐπ
ὁρμὴν, ἢ ἐπιπτίξας. Sic legendum. Quæ auter
illa ἐπιτάγματα ſive imperia ſint, late exequit
major Xenophon cap. XIIX. unicuique ſuu
ἐπίσιγμα ſive acclamationem adjungens. Nem
ſianus hic duo in genere præcipua ponit, inſtan
vel deſiſtendi. Sane qui hæc bene obſervant, non im
morigeri ad reliqua erunt. Gratius univerſim i
ſemiferis ex thoe canibus laudat, quod *norint v*
ces, id eſt, quod iis obediant. Hoc quippe uni
requiritur, ne ἀπειθεῖς, ut Pollux vocat, i. imm
rigeri ſint.

CXCVII. *Seu revocent*] Hoc præcipuum obedier
tiæ, & ratum in canibus exemplar eſt. Pleriqu
enim in hoc τὸ ἀνήκουστον πολὺ, quod & Xeno
pho

n reprehendit, naturaliter ſervant, & ardore καὶ ὑπὸ μένους ἀπειθεῖς auferuntur. Xenophon or cap. XXII. eo nomine ſagaces maxime re- endit: ὥστε καὶ τὰς ἰχνευούσας, εἰ οἷόν τε, πει- έον ἀνακαλεῖν· κακαὶ δὲ ἀνακλῆναι αὗται, ὑπαρθεῖς ὑπὸ λιμοῦ. *Adeoque & ipſæ ſaga- ſi poſſunt, revocentur: quamquam difficulter re- ti obediant, ob famem*, qua abripiuntur in præ- . Contra idem cap. XVIII. veretur, ne nimium liant clamanti ſæpius domino Vertragi, atque ibi noceant: κωλύσαι ἂν μοι δοκῶ θαμινὰ καλεῖν αὐτὴν ὀνόμασι, μήποτε ἄρα ὑπὸ ους καὶ προθυμίας, χαρίζεσθαι τῷ δεσπότῃ ουσαι, ἐπὶ τὰ παρὰ δύναμιν ἐνλαθεῖσαι, ῥή- ξι τῶν ἐντός. Ego vero rationem non video, llæ famelicæ magis ſint in feram; hique tanto tu & curſu ablati, ac majore προθυμίᾳ prædæ rentes, *jamjamque tenere Sperantes* (ut ille Naſonem) facilius revocanti obediant. Vt- que itaque incitanti gratificentur, ſi non potius re ſuo præcipitantur, non eadem facilitate re- ntem audire, procul omni dubio eſt. Quapro- & rara virtus, quam de iis prædicat idem cap. . πεπαιδευμέναι δὲ ὅσαι φθεγξαμένου τοῦ κηγοῦ ὑποκατακλίνονται μὴ ὑπὸ δέους, ὶ φιλοφρονούμεναι τὸν τροφέα καὶ τιμῶσαι. *vero*, inquit, *bene edocti ſunt, qui ad venatoris n non metu, ſed præ amore atque honore nutricii ſe ſubmittunt.* Et plures admodum eſſe cenſeo, contempto imperio non revertuntur, ſi modo adhuc in conſpectu præda eſt; quanquam vi- ibidem habentur. Κακαὶ δὲ καὶ ὅσαι λυθεῖσαι σμοῦ ἐν χωρίῳ οὐκ ἐπανίασιν ἐπὶ τὸν ἄγρευ- λούμεναι, ἀλλ' ἀποσκιρτῶσι· καὶ ἢν μὴ ως μεταπαλῆς, καταφρονοῦσιν. Niſi ibi de rantibus tantum, non prædam perſequenti- loquatur. Quod tamen ut præveniatur, vincti

potius

potius habendi, donec ad venationem emitt-
tur. Ovidius Metam. VIII. in venatu Meleagri:

Quo poſtquam venere viri, pars retia tendunt,
Vincula pars adimunt canibus, &c.

De quo & ipſe ille Xenophon cap. XX. & XXI.
nos alibi. Sed Nemeſianus de immiſſo in lepor-
cane hic agit, & à medio curſu revocando. Qu
an effectum ſortiri poſſit, magnopere addubit.
Negat ſane id de adulto idem Xenophon cap. X
qui elapſa præda, οὐδὲ ἐπὶ τὸν κυναγωγὸν ἐπάνεισιν, οὐδὲ ἀνακαλοῦντος ὑπακούει. *nec ad venatorem redit, nec revocantem audit,* &c.

Ib. *ſeu tendere*] Heic illa *hortamina*, de q
bus modo egi, uſu veniunt. Xenophon minor
nimiam Vertragorum προθυμίαν, hoc merito-
lis temperamento conſulit, ut tertio curſu jam n
amplius *ſolitis hortatibus* inſtigentur, cujus rat-
cinationem ſtatim adduxi ex cap. XVIII.

CIC. *Exanimare velint*] Merito id catulis
ronibus permittitur, ut eo avidius in prædam
rantur. Cæterum majoribus id non ſemper la
eſt, ut leporem egregie contendentem, non cu
ſed labore ac fatigatione victum, interficia
Οὐ γάρ τοι ἐπὶ τῷ ἁλῶναι τὸ θηρίον ἐξάγ
τὰς κύνας, ἀλλὰ ἐς ἀγῶνα δρόμου καὶ ἁμιλλ
οἵ γε τῇ ἀληθείᾳ κυνηγετικοί. *Non enim ut
ram modo capiant, ſed ut curſu cum ea certent,
nes educunt veri venatores*, egregiè profatur Xen
phon ὁ δεύτερος cap. XVII. ubi late alter
cognominem ſibi contraria ſentientem refutat.
lianus lib. VIII. cap. II. ita diſtinguit: αὐτ
μὲν λαβὼν θηρίον ἥδεται, καὶ κέχρηται τῇ ἄγ
ὡς ἄθλῳ, ἐὰν αὐτὸν συγχωρήσῃ ὁ δεσπότ
εἰ δὲ μὴ, φυλάττει ζῶντα, ἔς τ' ἂν ὁ θηρατὴς ἀ
κεται. Si dominus accedit, præda ut præmio u
tur, eamque exanimat; ſin abeſt, in adventum e
vivam ſervat. Quod vix eſt ut de alio quam V

tra

ago intelligi poſſit, cujus characteri id prorſus
onvenit apud Martialem:

Non ſibi, ſed domino venatur Vertragus acer,
Illæſum leporem qui tibi dente refert.

nde forſan & Pollux cap. I. canibus poſt alia at-
ibuit, *ζωγρεῖν, ζώντων κρατεῖν*, *vivus feras ca-
re.* Quod item non poteſt de ſagacibus intelligi,
ibus exprobrat minor Xenophon cap. XXII.
iod præda minime abſtineant: *δειναὶ δὲ καὶ κατα-
φαγεῖν τὸν ἁλόντα παντελῶς, ὥστε μόλις ἂν ξύ-
ν πτύων ἀπαλλάξαις αὐτάς. quinimo prædam
m avide devorant, ut vix fuſtibus cæſos abſtrahas.*
uanquam mortua & curſu confecta abſtinere di-
ntur ab Æliano citato loco, & Plutarcho, in tra-
itu, Vtra animalium, &c.

Ib. *non carpere ſumptam*] Hæc propria Vertra-
rum laus, ut illæſum leporem dente ferant. Qua-
opter ferri non poteſt edita apud Martialem lectio:

Leporemque læſum Gallici canis dente.

ribendumque, *illæſum*, ex charactere, quem ſta-
n ex Apophoretis adduxi:

Illæſum leporem qui tibi dente refert.

l ſi qui aures delicatas adeo habent, ut metro
igis, quam lectionis veritati, auſcultent, an *pren-
n*, vel tale quid malint, ipſi viderint; modo ne
vulgata contendentes majorem Martiali *ἀνα-
λγησίας* culpam concilient, quam *ἀνομίας*. Cu-
ne religioſus adeo fuiſſe cenſeatur, ecce & alios
σκάζοντας, quos editorum conniventia hacte-
s fere vulgatis inſeruit lib. I. Epigram. LXVII.

Aliena quiſquis recitat, & quærit famam.

anquam ſcio in melioribus libris id emendatum.
rum lib. II. Epigram. XVII.

Non tondet inquam, quid ergo facit? radit.

n modo multæ Editiones, ſed & ipſe codex
. Bibliothecæ Leydenſis ita ſcriptum exhibet.
ltæque aliæ id genus licentiæ apud eum paſ-

 ſim

ſim occurrunt, quas hic non moror: dum utique conjecturæ meæ controverſia non fiat. Gallici canes, ſive Vertragi, lepores non lædunt, idque à teneris edocentur. Xenophon minor cap. XXV. ἁλόντος δὲ ἐφαμαρτείτω τις σπουδῇ, πρὶν ἐμφορηθῆναι τοῦ αἵματος τὰς κύνας. *Capta præda ocyus aliquis inſequatur; antequam canes ſanguine ſe ingurgitent.* Non ut lepori parcat, eoque illæſo (ut delicatulus ille apud Martialem Baſſa) fruatur ἀλλ' ὅτι πονηρὸν μάθημα κυνὶ γενναίᾳ λαγὼς ἐσθίειν, *ſed quia peſſima conſuetudo cani egregio leporem deguſtare*, canibus potius conſultum voluit. Illud vero ſagacium eſt, ut *captum leporem diſcerpere, & ſanguinem ejus avidè haurire gaudeant*, teſte Plutarcho in libello, Vtra animalium

CCII. *Nam triſtes morbi*] Perperam vulgo diſtinguitur: *Nam triſtis morbi ſcabies*, &c. *Triſtis* vale *triſtes*, ut *levis deducet pondere fratres*, Gratio, pro *leves*: unde ibi quoque vulgatur, *levis*. Maronem cum paſſim, tum hic maxime ſecutus videtur Georg. III

Atque aliam ex alia generando ſuffice prolem:
Optima quæque dies miſeris mortalibus ævi
Prima fugit; ſubeunt morbi, triſtiſque ſenectus
Et labor, & duræ rapit inclementia mortis.
Semper erunt quorum mutari corpora malis,
Semper enim refice; ac ne poſt amiſſa requiras,
Anteveni, & ſobolem armento ſortire quotannis.

In quorum ultimo & primo verſibus idem dicitur ideoque ab Aurelio idem bis repetitur v. CC. & v. CCV

Ib. *ſcabies & ſordida*] Virgilio, *Turpis oves tentat ſcabies.* & antea: *ſcabiemque ferat, turpeſque podagras.* Vbi Nonius *turpe, indecorum, informe* exponit. Cave autem *ſordida venis* conſtruas tertio caſu *Venis venit*, pro in venas: quia ſanguinem quoque inficit ſcabies. *Hinc vitium, hinc illa eſt avida vehementia peſti*, inquit Gratius de hac ipſa ſcabie

CCVI. *Quin acidos Bacchi*] Serenus Samoni

tus cap. VII. *prurigini, papulis, ac ſcabiei arcendis*:

Ferventes papulas oleo curato liquenti,
Aut acido Baccho miſcebis farra lupini.

Ὀξέλαιον uno vocant verbo unguentum ex oleo & aceto mixtum; idque intelligere videtur Calpurnius Ecl. V. *& liquido ſimul unguine terga memento, Si ſint raſa, linas.* Ita ſcriptum exhibet præter Pythœanam etiam princeps Editio, quæ jam CLXXIV. annorum ætatem fert: ne quid plus auctoritatis ſequioribus libris attribuendum cenſeat Modius, qui habent, *liquido picis unguine.* Præſertim cum præceſſerit: *nec Brutia deſit Dura tibi.* Nam Brutia opponitur liquidæ pici. Plinius lib. XVI. cap. XI. *Sequens liquor craſſiorem jam picem fundit: hac rurſus in cortinas æreas conjecta aceto ſpiſſatur, & coagulata Brutiæ nomen accipit, lentore ab alia pice differens.* Ita legendum eo loco. Idem lib. XXIV. cap. VII. palimpiſſam pro Brutia accepit: *præſtantiſſima ſed & ad canum jumentorumque ſcabiem.* Omnino enim illa ad palimpiſſam referenda, atque eo modo ex antiquæ ſcripturæ veſtigiis reſtituenda. Dioſcorides lib. I. cap. IIIC. Brutiam ſpeciem palimpiſſæ conſtituit, quæ in genere nihil aliud ſit quam ξηρὰ πίσσα, ſicca pix. Eam merito itaque *duram* dixit Calpurnius. Sed *liquidum unguen*, quod ad ulcera commendat, aut id eſt quod dixi; aut ſaltem ad πισσέλαιον referendum, quod etiam cum pice liquidâ à Dioſcoride eod. lib. cap. XCV. ἐπὶ τῶν κτηνῶν ἕλκη καὶ ψώρας *ad pecorum ulcera & ſcabies* adhibetur. Idque, ni fallor, Maro in eadem curatione lib. III. Georg. vocavit, *pingues unguine ceras.* unde, ut pleraq; iſtius Eclogæ, etiam illa deſumpſit Calpurnius, quem obiter illuſtraſſe ſufficit, ne longius exorbitem.

CCIX. *tineas*] Geſnerus ὁ πάνυ *ricinos* intelligi putat, & errat: quod pace tantæ illius in animalium hiſtoria experientiæ dixerim. *Ricini* enim

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

nihil aliud quam pediculi pecuarii, aut vermes ſaltem ſunt. Iſidoro, *ricinus, vermis eſt canis, vocatus eo quod hæret in auribus canum.* A Varrone id habere videtur, qui ita cap. de canibus: *Quidam nucibus Græcis in aqua tritis perungunt aures, & inter digitos; quod muſca & ricini & pulices ſoleant, ſi hoc unguine non ſis uſus, ea exulcerare.* Sed non ideo ſemper auribus hærent. Columella lib. VI. cap. II. feminibus boum plerunque inhærere *ricinos* dicit: niſi corrupta ea vox eſt: nam in veteribus libris *recini*, & *redivii*, quos Calepinus citat, leguntur. In Gloſſis etiam *Ricinus* κρότων, & φθεὶρ, exponitur. Et alibi: Φθεῖρ, ἤγουν κρότων, *ricinus.* Φθειριάριος, ἐπὶ ἀλόγου ζώου, *ricinoſus.* Itaque nec canum, nec boum, ſed omnium id genus pecorum communes ſunt. Plinius lib. XI. cap. XXXIV. ricinum ita περιφράζει: *Eſt animal ejuſdem turpitudinis infixo ſemper ſanguini capite vivens, atque ita intumeſcens,* &c. tum addit: *Nunquam hoc in jumentis gignitur; in bubus frequens, in canibus aliquando, in quibus omnia; in ovibus & in capris hoc ſolum.* Quæ ſibi non conſtare animadvertit olim Pintianus, conjicitque, *Nonnunquam hoc.* Fruſtra. Ego vero ita: *Quanquam hoc in jumentis gignitur omnibus, frequens in canibus aliquando* (vel *aliquantum* potius) *in bubus omnia.* Deſumpta enim pæne verbotenus ex Ariſtotelis lib. V. Hiſtor. Animal. cap. XXXII. Vbi poſtquam dixit animalia omnia, excepto aſino, & pediculis & ricinis infeſtari, addit Philoſophus: οἱ δὲ βόες ἔχουσιν ἄμφω. τὰ δὲ πρόβατα καὶ αἶγες κρότωνας· φθεῖρας δὲ οὐκ ἔχουσι. Et paulo poſt: ἐν δὲ τοῖς κυσὶν, οἱ καλούμενοι γίνονται κυνοραϊσταί. Fortaſſe etiam nihil in Plinio mutandum ſit, modo jumenta pro aſinis tantum ibi habeantur. Sed de eo non contendo jam. Sufficit oſtendiſſe ricinos vermium genus reptile, non volatile

volatile eſſe. Quî itaque candorem cultri fugiant, cum capite ipſo infixi adeo inhærent? Nec ricini peculiares canum ſunt; ſed omnigeni pecoris commune malum: verum ii, qui canes infeſtant, peculiater κυνοραϊσταὶ, dicuntur, ut in adducto Ariſtotelis loco videre eſt. Heſychius: Κυνοραϊσταὶ, κρότωνες οἱ τοὺς κύνας πεπίζοντες. Falluntur itaque qui κυνοραϊστὰς eaſdem cum κυνομυίαις eſſe autumant. illæ nihil aliud quam ricini, hæ muſcæ, quæ canum aures maxime infeſtant. Ergo per *tineas* hoc loco muſcas caninas intelligere convenit, quia & alatæ ſunt, & colore tineis haud abſimiles, ita dictas à Poëta. Quæ, ut reliquum muſcarum genus, quocunque motu vel ventilatione facile abigantur: cum ricini, non id tantum aſpernentur, ſed etiam, ſi manu vellantur, ulcera faciant, ut merito id prohibeat Columella lib. VII. cap. ult. Plinius ut de ricinis innominatim egerat, ita & de κυνομυίαις hæc ſubjicit: *Eſt & volucre canibus peculiare ſuum malum aures maxime lancinans, quà defendi morſu non queunt. Muſcas* generatim vocat Varro; & Columella: *Fere autem per æſtatem ic muſcis aures canum exulcerantur, ſæpe ut totas amittant.* Sed idem eodem quo Varro medicamine as conficit, non illo modo quem hic confingit Nemeſianus inauditum alias.

CCXI. *corrupto ſidere*] Multimodè hic de tabiei origine αἰτιολογεῖ poëta noſter. Primum ſideris corruptioné cauſſatur: deinde terram, aërem, & aquæ defectum ſive ſitim: adeo ut per ſingula elementa ab ſummo incipiens inquirere voluiſſe videatur. *Sidus* itaque hic nec pro aëre, nec pro tempore quidem ponitur, ſed proprie pro ſigno cœli, ut fere alias: & μετωνυμικῶς pro tempeſtate anni aliqua. Ita *æſtivum ſidus*, *brumale ſidus*; pro æſtate & hyeme. At in loco Claudiani, quem huc adduxit Barthius, ut per *ſidus* aërem debere intelli-

gi oſtenderet, nec pro eo, nec pro tempore, nec ea, quæ navigantibus inſerviunt, ſidera intelligi poſſunt: verum ibi per μετωνυμίαν cauſæ externæ pro effecto, ponuntur pro terrarum ſub ſuo cujuſque cæleſti ſigno conſtitutione:

Quid rigor æternus cæli, quid ſidera proſunt? Nimirum quid Mauro Cancri, cui ſubeſt, fervores, quid Britanno ſui ſideris frigora profuerunt? Vt ſeipſum declarat in ſequentibus: *Quis calor obſiſtit forti?* Nec alio ſenſu illa apud Mamertinum Genethl. Maximiani accipienda: *adverſus inclementiam locorum & ſiderum veſtræ vos majeſtati potentia tuebatur.* Sed hæc obiter. Apud Ovidium tamen lib. I. Triſt. El. IV. *freta ſideribus totis diſtantia* cum dicit, *ſidera* proprie, ut hic apud noſtrum, intelligi debent, quia *alias aliud plagas ſibi vindicat aſtrum*, ut Manilius loquitur: nec eidem ſigno Ægæum mare, aut Geticum, cui Tuſcum aut Ionium, ſubjacent. Ita, inquam, hic ſidus, quod *canibus blandis inviſcerat æſtus*, dicitur, ſive Cancer, ſive Leo. Alterutrum enim hic rabiei naſcendæ aſſignat Aurelius.

CCXII. *Cum ſegnes radios*] Nimirum (ut ipſe ſupra loquebatur)

poſtquam Phœbus candentem fervidus axem
Contigerit, tardaſque vias, Cancrique morantis
Sidus init. Vbi vide quid de mora ac tarditate ſolis dixi, ut facilius intelligatur cur *ſegnes* hic radios dicat.

CCXIII. *pallens caput exerit*] Virgilii ſunt

Inque dies avidum ſurgens caput altius effert
Pallida Tiſiphone. lib. III. Georg. extremo.

CCXIV. *Leonis.*] Manilius lib. V. ſub ortu Leonis:

Quum vero in vaſtos ſurgit Nemeæus hiatus,
Exoriturque Canis, latratque Canicula flammas,
Et rabit igne ſuo, geminatque incendia ſolis:

Qu

Qua ſubdente facem terris, radioſque movente,
Dimicat in cineres orbis, fatumque ſupremum
Sortitur, languetque ſuis Neptunus in undis,
Et viridis nemori ſanguis decedit, & herbis;
Atque eget alterius mundus. natura ſuiſmet
Ægrotat morbis, nimios obſeſſa per æſtus,
Inque rogo vivit; tantus per ſidera fervor
Funditur, atque uno ceu ſint in lumine cuncta.

Eadem habet fere Plinius lib. II. cap. XL. de vi Caniculæ. Adjicit etiam: *Canes quidem toto eo ſpatio maxime in rabiem agi non eſt dubium.* Quod alibi ipſi Sirio, ſive majori Cani, tribuit, quem oriri tradit *ſole primam partem Leonis ingreſſo*, lib. XVIII. cap. XXVIII. *Hoc fit poſt Solſtitium* XXIII. *die. Sentiunt id maria & terræ, multæ vero & feræ: accenditque ſolem, & magnam æſtus obtinet cauſam.* Idem alibi: *Rabies canum Sirio ardente homini peſtifera.* Quem quidem cum ipſo Cancro oriri refert Hyginus lib. III. Aſtronom. Nec aliter videtur ſenſiſſe Nemeſianus; aut potius dubitaſſe, utrum Cancro, an Leoni corruptionem cæleſtis ſideris, & rabiei ortum aſſignaret.

CCXV. *hoc canibus*] Puta, corruptum ſidus. Virgilius, poſtquam corruptam cæli plagam in morbo peſtilenti cauſatus eſt, ſubjicit: *Hinc canibus blandis rabies venit.* Sed ipſa verba non parcam adſcribere ex Georg. lib. III. toties citato:

Hic quondam morbo cœli miſeranda coorta eſt
Tempeſtas, totoque autumni incanduit æſtu:
Et genus omne neci pecudum dedit, omne ferarum,
Corrupitque lacus, &c. quæ ſequutus eſt noſter.

Scribendum fortaſſe: *hos canibus blandis inv. æſtûs.* Vel *æſtus* ſi ſumatur primo caſu, *hoc*, puta letale malum, caſu quarto.

CCXVI. *ſeu terra ſinus.*] Tale quid de peſtilentiæ origine quæſivit Gratius: *ſeu terra ſuos populatur honores.* Nimirum cum craſſos & peſtiferos va-

pores è viſceribus ſuis exhalat. Lucanus lib. VI.
peſte : *tali ſpiramine Neſis*
Emittit Stygium nebuloſis aëra ſaxis,
Antraque lethiferi rabiem Typhonis anhelant.
Sinus itaque *terræ* ſunt aut antra illa Typhon
aut viſcera ipſius telluris : ut Lucanus ſtatim p
illa *viſcera* quoque undæ infecta viro dixit. B
rhius hoc modo informat hunc locum : *Exhala*
ſeu terra, ſitu ſeu nox. a. Quod facile rejiciat, qu
quis Severum adire non recuſaverit initio Æt
de hiatibus terræ egregie αἰπολογοῦντα, ubi p
alia ſubjicit : *quis enim non credat inanes Eſſe ſin*
penitus ? Quid ſi & Seneca adeatur Severum paſſi
ſecutus lib. VI. Nat. Quæſt. cap. VIII. & ſeq.

CCXVII. *cum gelidus*] Barthius nimium h
ἐπικυρίζει. Nihil aliud quam ſitim hic circuml
quitur Nemeſianus, qua maxime in rabiem agu
tur canes, ut ad Gratium docui v. CCCLXXXVII

CCXX. *nigro ſp. veneno*] Sanguis bilioſus eni
in rabidis abundat maxime. Ælianus etiam ex at
bilis copia rabiem naſci ſcribit, ideoque ab ip
canibus excerni : καὶ μελαίνης μέντοι χολῆς ἐ
κρίνει πλῆθος, ἣ περῶν μείνασα λύτταν ἐργά
ζεται, κυσὶ νόσημα ἀργαλέον.

CCXXIII. *viroſa Caſtorea*] Plinius *fibras* dix
quas Græci *Caſtores vocant ; & Caſtorea teſtes eorum*
atque late de iis agit lib. XXXII. cap. II. Expreſ
autem noſter ipſa Maronis verba Georg. I. *vir*
ſaque Pontus Caſtorea. Vbi nugatur Servius, quo
viroſa, venenata aut *fortia* interpretatur. *Virus* p
graveolentia ſæpe ſumi ad Gratium probavi. Hi
viroſum caſtoreum merito dicitur, quod ut ſit βα
ρύοσμον, βρωμῶδες, δριμὺ (i. e. *graveolens, f*
tidum, acre) ad bonitatem ejus requiritur à Dioſc
ride lib. II. cap. XXVI. Plinius interpretatur : *od*
ris gravis, guſtu amaro & acri.

CCXXIV. *attritu*] Ideo laudatur Dioſcori

ἐύτριπ

διάϑρυπτον, id eſt, *friabile*, interprete Plinio. Idem in aliis medicaminibus probat, *tritum ad craſſitudinem mellis*, *ex aceto* : in aliis etiam, *ex lacte*, quod noſter ſuperaddit infra. Sed eburno pulviſculo nuſquam admiſceri invenio.

CCXXXI. *Quin & Tuſcorum*] Cur hos à reliquis ſeparaverit Nemeſianus, ne indicta cauſa condemnetur, ipſe rationem eloquitur, quod

Diſſimiles habeant catulis velocibus artus.

Tum etiam quod ſagaces tantum ſint. Nam ſuperius etiam, poſtquam velocium formam & coitum curaverat, ita ad bellicoſos primum devenit. Nec ſecius Oppianus lib. 1. poſtquam & formam & connubia canum deſignaverat, aliàque de verno coitu digreſſione interpoſitâ, tandem bellicoſos interjicit. Tum iterum univerſis colorem, nutricem, aliaque ad educationem ſpectantia præſcribit. Sed & inveſtigationem, & venationis tempora examinat. Atque ita denique Britannos canes prædicare aggreditur : iterumque poſt paulo ad indagationem inſtituendam redit. Quæ ſi in illo, quem ad invidiam uſque paſſim immeritis laudibus extollit, ferre potuit Hypercriticus cenſor, quæ tanta invidia eſt, ut in Nemeſiano, qui ipſe tenuitatem ſuam profitetur, exactiorem methodum deſideraverit? Nihil tamen reum noſtrum, ſed inſontem, aut accuſationes gravant, aut excuſationes juvant, quas profert modo accuſator, mox ex accuſatore repente male patronus factus Barthius.

CCXXXIII. *catulis velocibus*] De velocibus enim hactenus tantum egit, quia tum temporis ii potiſſimum ad venationem adhibebantur, ut colligere eſt ex eo quod dixit ſuperius :

diviſa Britannia mittit
Veloces, noſtrique orbis venatibus aptos.

(quanquam eo loci aliter id potius exponebam.) Ideoque concludit, antequam medicinam attingit :

Sic tibi veloces catulos reparare memento.

Nec id ſolum ex toto Xenophontis junioris Cyne getico apparet, ſed etiam ex Ammiani loco perci pitur lib. XXIX. *Adultus quidam ex iis, quos Pæda gogianos appellant, ad obſervandam venaticiam præ dam Spartanum canem retinere diſpoſitus, ante præ dictum tempus abſolvit, adſultu ejus evadere conan tis appetitus & morſu.* Vbi *Spartanus canis* non pr ſagace, ſed veloce ponitur. Vt & noſter ſupra La cedæmonios & Moloſſos tralaticiè pro velocibu poſuit. Nec de alia venatione, quam Vertragorum intelligi illa poſſunt. De qua aliqua ad Gratium di xi, plura ad Xenophontis τῷ δευτέρῳ cap. XX. Deo qui nobis hæc otia fecit, volente dicam.

CCXXXV. *veſtigia prato*] τὰ δρομαῖα ἴχν hic intelligit, & perſecutionem elapſæ feræ; u proximo verſu τὴν εὐναίαν veſtigationem. D quibus ad Gratium vide, ubi & de ſagacibus plera que abſolvi, V. CCXLII.

CCXL. *Cornipedes*] De equis hic aliquid dicen dum eſt. Præcipue in iis à Nemeſiano conſideran tur patria, & forma: ſecundum quas procedit ele ctio. De patria illorum aliqua jam apud Gratiun abſolvi; reliqua hic dicentur. Ab illa orditur Au relius, in illa deſinit. *De ſtirpe* enim, teſte Varrone *magni intereſt qua ſint, quia genera ſunt multa itaque ad hoc nobiles à regionibus dicuntur: in Græ cia Theſſalici equi,* &c. Virgilius III. Georg.

Et patriam Epeiron referat, forteſque Mycenas

Vegetius lib. IV. artis Veterinariæ cap. VI. *In per mutandis equis vel diſtrahendis maximam frauden patria ſolet afferre mendacium. Volentes enim ca rius vendere, generoſiſſimos fingunt.* Tum pergit ut ipſe præfatur, *uniuſcujuſque nationis expli care ſigna vel merita.* Oppianus à patria etiam in choat. Merito enim virtus ex genere præſumitur & ſtirpem propter merita ſpectemus; quanquam

in

in ſingulis magis virtus quæritur, quam genus. Ariſtides Platonica II. Εἰ δὲ καὶ ἄνδρα ζητήσεις τοὺς ἀρίστους, οὐδὲ τοὺς ἵππους τοὺς Θετταλοὺς ἐφεξῆς ἅπαντας ἀρίστους εὑρήσεις, οὐδὲ τὰς κύνας τὰς Λακαίνας· ἀλλ' ὅμως σώζεται τοῖς γένεσι τοὔνομα. Hoc etiam eſt quod voluit Satyricus, ubi exquirit, *Stemmata quid faciunt*; & argumenti vice hæc proponit Sat. VIII.

Sic laudamus equum, facili cui plurima palma
Fervet, & exſultat rauco victoria circo;
Nobilis hic quocunque venit de gramine, &c.

Id nempe ad adultum, & ſpectatæ virtutis aliquem pertinet, non ad electionem inuſitati, & tyronis. In hac, ut dicebam, & patria, & ſigna quædam ſpectantur. Illa in ſtirpe; hæc autem vel ab indole, vel à forma probantur. Vtraque allegat Aurelius, ut articulatim oſtendam. *Forma equorum qualis maxime legi oporteat* (ita *lectos* hic dicit Nemeſianus) *pulcherrime quidem Virgilio vate abſoluta eſt*, (lib. III. Georg.) inquit Plinius lib. VIII. cap. XLII. de Equis. Delineant eam ex profeſſo quoque Varro lib. II. R. R. cap. VII. Columella lib. VI. cap. XXIX. *de indole & forma equi*, Palladius Martio Tit. XIII. quem verbotenus pæne exſcripſit Iſidorus lib. XII. cap. I. Inter Græcos, Xenophon περὶ ἱππικῆς, ejuſque ſimia Pollux lib. I. cap. XI. Abſyrtus in Geopon. Græcis lib. XVI. cap. I. Oppianus κυνηγ. A. Quos hic recenſeo, ut commodius mox uniuſcujuſque deſcriptionem cum Aureliana conferam, utque appareat an de ea *inter omnes conſtare*, merito viſum ſit Plinio.

Ib. *Græcia*] Varro ita incipit: *In Græcia Theſſalici equi*, puta nobiles. Abſyrtus, poſtquam Ἑλλαδικοὺς generatim laudavit, adjicit, ex tota Græcia Theſſalicos præferri. Præter Theſſalos tamen & Epirotici, qui *Chaonii* Gratio; & Argolici, ſive Argivi, qui *Mycenæi* Gratio; & Achæi, &

Attici,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

Attici, aliique à plurimis inter Græcos celebrantur. Xenophon, quin populares ſuos inſtituat, dubium non eſt.

CCXLI. *Cappadocumque*] In his patriæ ſuæ laudem mire extollit, virtutemque prædicat eorum popularis Oppianus, qui præſtantiſſimi equi notas in Cappadoce abſolvit: adeo ut eo reſpexerit forte noſter. Vegetio, *Cappadocum generoſa nobilitas*. Solinus cap. de Cappadocia: *Terra illa ante alias altrix equorum, & proventui equino accommodatiſſima eſt.* Sed noſter de Cappadocibus in Græciam tranſcriptis loquitur. Claudianus de laudibus Serenæ: *delectus equorum,*

Quos Phrygiæ matres, Argæaque gramina paſtæ
Semine Cappadocum ſacris præſepibus edunt.

Idem Equum Honorii ita alloquitur, in Epigrammate:

Seu te Cappadocum gelida ſub valle natantem
Argæa lavere nives, &c.

CCXLII. * *Armata*, &c.] Hic unus vexatiſſimus in hoc poëmatio locus, ad quem omnes, qui vel eminus Aurelium ſalutarunt, offendunt. Nic. Loenſis conclamatum de eo voluit. E. Swartius conjicit:

Æmathiæ palmas ſuperat grex omnis Achivûm.

Iacobus Gothofredus ad Deſcript. veteris orbis:

Argæa & palmæ nuper grex nomine ſacrum.

Nec defuit ſibi Barthius, nec illi codex ſuus, qui ſuppeditat: *Marte det & palmas nupert grex o. av.* Vnde ille tanquam compacto addictam ſibi veritatem habere putat:

Marte decet palmas grex nuperus omnis avorum.

Idem poſtea in Adverſariis vel Swartii conjecturam amplectitur, vel ipſe refingit: *Forma ſat; & pal. ſuperat grex o. av.* Λῆρει, λῆρει. nec correctoribus illis Auctor eget. Ego tamen integritatem huic loco nec promittere auſim, nec ſanitatem

vul-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

lgatæ lectionis præſtare poſſim: ſed eam quali-
nque expoſitione defendam, donec meliora
is afferat. Inprimis dubium mihi non eſt, quin
aronem imitari voluerit, ſive 1. Georg.

At chalybes nudi ferrum, viroſaque Pontus
Caſtorea; Eliadum palmas Epirus equarum.

am inde quoque illa, quæ præcedunt de Caſto-
s, hauſit, ut ſuo loco notavi.) ſive Georg. III.
equo: *Et patriam Epirum referat.* Tum men-
n quoque aſſequi mihi videor ex illo Iuvenalis
. VIII. ubi poſtquam equum laudavit, *cui plu-
ra palma Fervet*, degeneres hac nota afficit: *ſi
a jugo victoria ſedit, Nil ibi reſpectus majorum.*
mmendat enim Cappadoces equos Aurelius,
t nota ab Oppiano extolluntur, ut Cappado-
n avorum notas & palmas referat grex omnis
erosa propago, armata nuper. Sunt enim bella-
es & Martii prorſus apud Oppianum Cappado-
equi. Poſſit commodius, *Armata & palmis*,
, i. inſtructa palmis avorum, & Gratio inter-
te, *quam gloria patrum Excitat.* vel potius,
biat & palmas. Ita ut τὸ *nuper* ad *avorum* refe-
ur, eodem modo, quo illud Maronis accipien-
m: *neque enim ignari ſumus ante malorum.* For-
è & hiſtoriam aliquam nuperam à memoria
nporis ſui reſpexit, in qua Cappadoces equi ce-
rati fuerint. Certe Iul. Capitolinus refert Gor-
num ſeniorem equos Cappadoces centum, qui
Circo certarent, factionibus diviſiſſe. Et conje-
ram meam juvant illa in Halieutico Fragmento:

Hic generoſus honos & gloria major equorum:
Nam capiunt animis palmam, gaudentque
triumpho,
Si ſeptem ſpatiis circo meruere coronam.

le quæ ſequuntur. Tædet enim diutius hic immo-
, & in verbis tricari, ubi ſenſus conſtat.

CCXLIII. *ampla l.* DORSO] Maroni, *obeſa-*
que

que terga. Oppiano, διῤῥέα νῶτα. Quod maxim
apparet, *ſi duplex agitur per lumbos ſpina*, qual
Maroni placet. Quapropter & Oppianus ſubjicit
Καὶ ῥάχις ἀμφίδυμος μέσον ἰξύα πια-
νᾶσα.

Et gemina in pingui ſindat ſe tergore ſpina.

Columella, *ſpina duplici*. Contra in vitio habetu
tenuis ſpina, apud Gratium de equis Siculis; e
tenta Varroni. Ait enim: *ſpina maxime duplici: ſ*
minus, non extenta. vel potius, *non extanti*. Al
ſyrtus quoque reprobat ῥάχιν κυρτὴν, ubi de ju
gali equo agit cap. CIII. Contra idem cap. I. pr
bat, ῥάχιν μάλιστα μὲν διπλῆν, εἰ δὲ μὴ
κυρτήν. *ſpinam maxime duplicem; ſin minus, e*
tantem. Quod in vectore ſuum commodum habe
Xenophon ita quoque diſtinguit: ἡ δ᾽ αὖ ὑψη
ἀκρωμία τῷ τε ἀναβάτῃ ἀσφαλεστέραν τ
ἕδραν, καὶ τοῖς ὤμοις καὶ τῷ σώματι ἰσχυροτέρ
τὴν πρόσφυσιν παρέχεται. ἡ διπλῆ δὲ ἀπλ
καὶ ἐγκαθῆσθαι μαλακωτέρα καὶ ἰδεῖν ἡδίων.
dorſum altius ſit & equiti ſedem magis tutam pr
bet, & armos corpori validius connectit. Sin dupl
fuerit, ad inſidendum mollius erit quam ſimple
& adſpectu gra ius. Vnde intelligitur cur in jug
& admiſſario duplex ſpina probetur ab omnibu
in vectore κυρτὴ ſive gibboſa. Poteſt tamen fie
ut eadem & κυρτὴ ſit circa ἀκρώμια, & dupl
in clunibus: ibi enim in probe ſaginatis quaſi bi
da apparet ſpina, & cava fere in medio: cum n
hilominus, ubi ſellam capit, extentior ſit. Si a
tem & hic ſubſideat, ſella facillime in tereti co
pore inverſa equitem dejiciat: & ſi extet etiam i
ter clunes, decorem omnem dehoneſtat.

CCXLIV. *Immodicumque* LATVS] Mutu
tum à Bove Virgiliano: *Tum longo nullus late*
modus. Palladio, *latus longiſſimum*. Et ab eo I
dorus, *latus longum, ſubſtrictius*. Sed ultimum ho
yen

ntri potius convenit. Columella: *lateribus infle-*
s, ſpina duplici, ventre ſubſtricto. Inflexa, id eſt,
ventrem turgentia. Calpurnius tamen Ecl. VI. lau-
t, *adductum latus.* Pollux: πλευραὶ βαθεῖαι,
ἐθμήκεις, καὶ πρὸς τὴν γαστέρα ἐγκωδέστεραι.
a emendandum ex Xenophonte, qui eadem ha-
t, niſi quod de longitudine adjecerit Pollux.

Ib. *ingentibus*] Ita magnos canes laudavimus
pra: rationem in priore commentario expoſui;
æ & hic locum in equis habet. Oppianus proxi-
e cum noſtro facit: *μέγας αὐτὸς ἐὼν περιηγέα*
γυῖα. Ipſe ingens ad membra decora. Homerus Iliad,
μεγίστους laudat Rhæſi equos. Palladius imprimis
quirit, *vaſtum corpus, & ſolidum.* Ex quo & apud
dorum rectius legatur: *vaſtum corpus, & ſolidum;*
vori conveniens altitudo. niſi *validum*, pro vaſto
ſuit. Varro modum adhibuit, *magnitudine me-*
t, quod nec vaſtos, nec minutos decet eſſe. Laudat
nen pullum, *corpore multo.* Idem: *Equos ad ad-*
ſſuram legere oportet corpore amplo. Columella
ſt ſingula membratim exacta ita conſummat: *Sic*
iverſum corpus compoſitum ut ſit grande, ſublime,
ctum, & ex longo, quantum figura permittit, ro-
ndum. Id eſt, oblongè teres. Non immerito ita-
e δολιχὸν δέμας, *oblongum corpus*, dixit Op-
nus. Quod cur brevi alvo contrarium exiſtima-
it Iul. Scaliger, cauſam non comminiſcor: ſi-
idem & hic *parvas ingentibus alvos* attribuit
meſianus. Conſule de his etiam, quæ ad Gratii
D III. ubi *ingentem* equum laudat, notata.

Ib. *parvæ* ALVI.] Virgilius: *brevis alvus.* Xe-
phon, poſtquam lumbos breviores poſuit, ra-
ne hac defungitur: καὶ ὁ κενεὼν δὲ οὕτω μικρότα-
τος φαίνεται, ὥσπερ μέγας ὢν μέρος μέν τι καὶ
αἰσχύνει, μέρος δέ τι καὶ ἀσθενέστερον καὶ δυσφω-
τερον τὸν ἵππον παρέχει. *Ita & venter quam*
nimus apparet, qui vaſtior partim deformat equum,
partim

partim debilitat , *& ad geſtandum minus aptun* *reddit*. Hinc lucem capit Columella, *ventre ſubſtri* *cto*. Varro in pullo ſpectari vult, *ventrem modicum*. At in equabus eidem, *ventres lati*, Palladio, *long* *& magni*, placent. Verba hujus ſunt : *Eadem i* *equabus conſideranda ſunt*, *maxime ut ſint longi &* *magni [ventris, &] corporis ; ſed hoc in generoſi* *ſervetur armentis*. In quibus ſuſpicor illa parenthe inclusa ex Varrone inſerta eſſe. Aut negationen addendam ultimo commati : *ſed non hoc*. MS. Com melini liber habet : *ſed & hoc* : fortaſſe ex, ὄ, u compendio ſcribitur pro *non*, derivatum. Quan quam nec ſic contradictione caret. In generoſi laudaverat *vaſtum corpus*. Idem *longum & magnum* in equabus hic probat. Itaque hoc ſaltem in gene roſis etiam ſervetur jumentis. Sed ventrem longun & magnum nec ipſe Palladius in generoſo, ne quiſquam ſanæ mentis unquam laudavit. Et tame in equa maxime requiritur. Ergo etiam addita ne gatione poſterius illud comma ad ventrem reſtrin gendum eſt : vel ſi auferatur, ad corpus referen dum. Fallitur enim Magnus Criticus quod δολιχὸ δέμας Oppiani contrarium eſſe putaverit *brevi al* *vo* apud Maronem. Quæ duo etiam cum decore i eodem equo concurrere poſſunt.

CCXLV. *Ardua* FRONS.] Apud Maronem *illi ardua cervix*. Illa vero acclivis : hæc proni facie declivis proprie eſt. Vtraque ardua ſi ſit, tun denique eminet ille, quem prædicat noſter, *capiti* *decori Altus honos*. Gradatim quippe hæc procedunt & aſcendendo & deſcendendo. Præcipuum ita que eſt, quod arduam frontem conſtituit, ſi & oculi terram verſus ſpectent, & ipſum os quaſi in pectoris ſummitatem ſe reſupinet. Xenophon οὕτως ὁ μὲν τράχηλος περὶ τοῦ ἀναβάτου ἀ εἴη, τὸ ὄμμα περὶ τῶν ποδῶν ὁρώη. *ut cervix* *quidem inſidenti incurva appareat*, *vultus vero*

in

pedes pronus ſit. Hoc voluit Oppianus:
Ὕψι κάρη, νεάτην δὲ γένυν ποτὶ δειράδα
νεύοι.
Ardua frons, collumque genas reſupinet in imum.
am, quæ præcedunt, ad ſummum caput referen-
, in quo altum honorem requirit noſter.
Ib. AVRES*que agiles*] Scilicet, cum *micat*
ribus, ut Maroni. Calpurnius: *Terga ſedent, mi-*
aure. Vbi perperam editum: *micat acre caput.*
ſter ſtatim: *Nec ſegnes mulcent aures.* Con-
in equo morbido apud Maronem, *demiſſæ au-*
. Motus aurium egregie explicat Plinius lib. XI.
. XXXVII. *In equis, & omni jumentorum ge-*
e indicia animi præferunt: feſſis marcidæ, mi-
tes pavidis, ſubrectæ furentibus, reſolutæ ægris.
o loco nihil mutandum. *Nutantes*, quod in Vet.
it. legitur, purumputum gloſſema, quo τὸ *mi-*
tes exponitur. *Micare* enim auribus eſt, quod
mere membris: *micat auribus, & tremit artus.*
rum tamen videri poſſit cur pavido id aſſignet
inius, quod in optimo laudat Maro. Fuit cum
jicerem: *micantes avidis.* Vt Virgilianum re-
xerit, qui *Stare loco neſcit, micat auribus.* Huic
m tanquam optimè delineato palmam ipſe de-
t Plinius, ut modo oſtendi. Nec ad alium me-
applicetur vulgata, quam retinere malui: ut
vidus ſit non à timore, qui *Degeneres animos ar-*
t, ſed ab inſita illa generoſiſſimo cuique trepi-
tione, ut cum etiam *tremit artus.* Nam paventi-
improviſo & terrefactis ſubriguntur quam ri-
giſſime aures. Cæterum laudantur promiſcue Xe-
phonti, Polluci, & Oppiano parvæ ac breves
es. Diligentiores hac in parte Latini. Columella:
vibus auriculis, & arrectis. Præcipue Palladius:
es breves & argutæ. id eſt, arctatæ in anguſtias.
quo apud Iſidorum legitur: *aures breves, &*
tæ. Nec male. Nam *argutum* ſive proprie ſuma-
tur,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

tur, ſive tralaticie, nihil aliud fere ſignificat quam acutum, & gracile. Et falli eos puto, qui aliter exponunt. Nec melius Ioſ. Scaliger ὁ πάνυ ad συμμετρίαν refert. Neſcio autem quid ſibi velit Varronianus ille, *auribus applicatis.* Quod cani villatico alicui, quam ulli equo, nedum probato, convenientius. Mihi dudum allubuit conjectura mea *apicatis*, nova quidem voce magis, quam inſolenti. Hoc eſt, argutis vel acutis. Siquis argutias ha non fert, *applicatas* ſibi habeat aures iſtas.

Ib. CAPITI*que decoro*] Ipſum ſe caput decore ſatis habet, ſi ſit parvum, ut pleriſque convenit, & *argutum*, id eſt, tenue & gracile, ac *breve* ut Flacco probatur. Quod maximè apparet, ſi ſit ut Palladii verbis utar, *exiguum caput*, *& ſiccum pelle propemodum ſolis oſſibus adhærente.* Xenophon ei adſtipulatur: ἡ δὲ κεφαλὴ ὀστώδης οὖσα μικρὰν σιαγόνα ἔχοι. Eadem prorſus probat Plato in Phædro. Ita in anguſtum etiam deſinit, & levitatem, quam requirit Oppianus, conſequitur. Decentiſſimi hodie tali capitis delicatiſſima ſtructura habentur Thieldones Britannici. Contra noſtrates ſive Frigiſci ſive Flandrici trotonarii (ita vocat Vegetius) caput plerunque bubuli inſtar & grande, & carnoſum, cæteraſque ejus partes immodicas habent. Habent tamen multa, quæ fruſtra in Britannicis requiras. Illi autem, ut eo revertar, ita compoſiti optimo modo leve & erectum caput habent. Atque ita decorum caput neceſſario ſequitur *Altus honos.* Membratim ac elegantiſſima conſummatione hanc verticis elevationem eodem modo αἰγολογεῖ Oppianus:

> Βαιὸν ὑπὲρ δειρῆφι, μετήορον, ὑψοῦ κάρηνον
> Αείρει. quæ ita liceat circumloqui:
> *Iamque caput levitate ſuâ ſuper ardua colli*
> *Surgit, & à celſa cervice excelſius extat.*

Nec aliter Homericus ille ſub finem Iliad. v
ὑψ

ου δὲ κάρη ἔχει. Sed parum hoc decorè ſe
net, ſi etiam totum vultum & ipſum os pari-
neffert, quod unicum in pleriſque Britannicis
eldonibus vitium eſt. Illi enim anſerinum in
rtem os maxime protendunt, & quod hinc fere
uitur ipſam quoque cervicem porcorum inſtar
ndunt: præcipue ſi nunquam gravioribus lupa-
aſſueverint. Livius de Numidicis: *deformis ipſe*
ûs rigida cervice & extento capite currentium.
od ut evitetur, neceſſario etiam requiritur id,
od ſubjicit continuo Oppianus, ut genas intror-
reflectat, & quod hinc fit:

Plurima ſe validos cervix reſupinet in armos.

hoc enim mox diſpiciemus: de altero jam ali-
d dixi, cum *arduam* frontem, non elatam, ſed
ivem interpretarer, ne idem bis vel à noſtro,
ab Oppiano videretur dictum.

CCXLVI. OCULIque] Miror nihil de iis in
ectiſſima equi forma dixiſſe Mantuanum va-
i. Palladius & Iſidorus inter pulchritudinis
tes ponunt conſiderationem oculorum, requi-
tque ut ſint *magni.* Varro & Columella, *nigros.*
nophonti & Polluci placent ἐξόφθαλμοι, id
oculis extantibus, quos tamen ad Hutruſcorum
ormitatem referre videtur Vegetius. Adjicit Pol-
: ὄφθαλμοι πυρώδεις, ὕφαιμον βλέποντες.
uli ignei, & ſanguineo intuitu. Plato vituperat
αιμον æque ac γλαυκόμματον. Sed aliud eſt
αιμον βλέπειν, aliud à colore ὕφαιμον dici. Il-
etiam iis, qui nigros oculos habent, evenir, &
moſitatem indicat. Hi ſunt, quos canit noſter,
o ſplendore micantes. Oppianus laudat: Ομμα
ργὸν, πυρσωπόν. *torvum & flammeum intuitum*:
od Pollux dixit totidem verbis, ὄμμα γοργωπε-
, & πυρωδές. Non hæc ad colorem oculi, ſed
intuitum referenda. Ignei enim & ſanguinei
oris, ut rari, ita plerunque indecori, & merito
Platone culpati videntur. CCXLVII.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

CCXLVII. CERVIX *reſupinet.*] Quo f ὑψαύχην, quod Plato commendat, & ipſum qu que caput decore erigat. Hinc apud Homeru ἐριαύχενες ἵπποι, exponuntur ab Euſtath ὑψαύχενες. Hinc Virgilio & Horatio lib. I. S II. *ardua cervix*; Calpurnio Ecl. VI. *excelſiſſim* Palladio & Iſidoro *erecta*. Sed proximè Aureli accedit Oppianus: Γυραλέη δειρὴ, *Cervix reſupi* vel *reflexa*. Quod latius dicit Xenophon: ὁ μ αὐχὴν αὐτοῦ μὴ ὥσπερ κάπρου προπετὴς πεφ κοι, ἀλλ' ὥσπερ ἀλεκτρυόνος ὀρθὸς πρὸς τ κορυφὴν ἥκοι. Vbi ὀρθὸς non eſt rectus, protentus, ſed *erectus*, ut Palladius loquitur: opponitur προπετὴς, *prominens.* Neſcio itac cur inverterit hæc Pollux: τράχηλος δὲ καμπ ὡς ἀλεκτρυόνων, ἀλλ' οὐχ ὥσπερ κάπρου θός. Niſi diſtinctione ante ὀρθὸς inſerta, ita co ſtruatur: ὀρθὸς ὡς ἀλεκτρυόνων, ἀλλ' ο ὥσπερ κάπρου. *erecta quidem, ut gallorum,* *recta, ut porcina.* Scilicet ut ὀρθὸς bifariam & ponatur & referatur. Interpres non modo verbi verbo reddidit, ſed & ne à literis recederet κάπ pro capro accepit: quod vel Bæotioa ſus ad ſe p tinere intelligeret.

Ib. *validos* ARMOS] Varro, *ſcapulis la* Columella, *grandibus armis & rectis.* Xenopho μηροί γε μὴν οἱ ὑπὸ τοῖς ὠμοπλάταις παχεῖς ὦσιν, ἰσχυρότεροί τε καὶ εὐπρεπέστε φαίνονται. *Femora ſub armis ſi lata ſint, & valio ra, & decentiora videntur.* Hoc eſt quod Gratiu cane ſuo: *validis tum ſurgat pectus ab armis.*

CCXLVIII. *calida de* NARE.] Virgilius:

Collectumque premens volvit ſub naribus ign

De quo mox latius verſu abhinc ſeptimo. Ideo detur *calidam narem* dixiſſe noſter. Fortaſſe lius, *patula de nare.* Omnes enim patulas requiru Palladius & Iſidorus ad verbum, *nares patulæ.* C

lume

ella, *naribus apertis.* Varro, *naribus non angu-* Vnde & inter vitia Huttuſcorum à Vegetio puntur, *nares anguſtæ.* Nec hilum diſſentiunt cci. Pollux ex Xenophonte : *μυκτῆρες ἀναπεπταμένοι· εὐπνοώτεροι γὰρ τῶν συμπεπτωκότων.* Quæ mox interpretabor. Oppiano: *εὐρεῖαι ῥῖνες.* Virgilius de bubus Georg. II. *pa-captabant naribus auras.* Nihil tamen mu-dum.

CCIL. *Nec* PES *officium*] Ex illo Maronis: *re loco neſcit.* Noſter infra de Hiſpanis : *nec cru-uieſcunt.* Calpurnio, *pes levis.* Sed hoc, ut item ea ſequuntur, ab indole, non à forma, procedunt.

CCL. *ungula terram Crebra ferit*] Virgilius de o morbido : *& pede terram Crebra ferit.*

b. *Virtuſque artus animoſa fatigat*] *παρα-έζει* illud Maronis : *& tremit artus.* Nam tre-ille & inſtabilitas *προθυμίας* indicium eſt, timoris. Hic enim degeneres animos arguit. oque meritò à Marone laudatur, qui *Nec vanos et ſtrepitus* ; à Columella etiam pulli indoles matur, *ſi intrepidus.* Virtus itaque artus fatigat, præ nimio certamen ineundi ardore,

tare loco neſcit, micat auribus, & tremit artus.

cio tamen an ſit rationi conſentaneum, quod ter reliqua merita, quæ à Palladio mutuatur, cit Iſidorus: *trementibus membris, quod eſt in-um fortitudinis.*

CCLI. *gens ampla*] Hiſpanos univerſim intel-; non Aſtures aut Callæcos tantum; qui longe alpes promontorio ad Septentrionalem prope paniæ frontem averſi jacent.

CCLII. *trans ardua Calpes Culmina*] Carthagine atria ſua ſcribenti hæc Aurelio Hiſpania à læva s fretum oppoſita erat, ejuſque proximum s promontorium Calpe, cui objacet Abyla, duæ ſunt Herculis columnæ. De iis Avienus egeſi :

ſcopuli

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

ſcopuli ſtant ardui utrinque,
Vnus in Europam, Libyam procul aſpicit alter.
Sic deſerta freto procera cacumina celſis
Emicuere jugis, ſic cœlum vertice fulcit
Maura Abila, & dorſo conſurgit Iberica Calp

Idem Ora Maritima hinc obiter reſtituendus:

Hic ſunt columnæ pervicacis Herculis,
Abyla atque Calpe: læva dicti ceſpitis,
Libyæ propinqua eſt Abila.

Quod ipſe paulo poſt confirmat, & interpretatu

Sunt parva porro ſaxa prominentia
Abila atque Calpe: Calpe in Hiſpano ſolo,
Mauruſiorum eſt Abila.

Vbi tamen miror *parva ſaxa* vocari, quæ *ardu* & *procera*, & *nubes ſubeuntia* dixerat Periegeſi: n forte & hic, *alta* reponendum ſit. Nam ut de Ab læ altitudine dubitent aliqui, Calpe ardua, & celſa ab omnibus habetur. Scylax: ἡ μὲν ἐν Λιβύῃ ταπεινὴ, ἡ δ' ἐν τῇ Ευρώπῃ ὑψηλή. St bo lib. III. Ενταῦθα δή ὄρος ἐστὶ τῶν Ιβήρ ἡ Κάλπη, τῇ περιοχῇ μὲν οὐ μέγα, τῷ δ' ὕ μέγα, καὶ ὄρθιον, ὥστε πόῤῥωθεν στηλοειδὲς φ νεσθ. *Ibidem Calpe mons, ambitu non magnus, altitudine ingens, & recte conſurgens, ut emi columnæ ſpeciem præbeat.* Ita legenda atque interp tanda hæc: ubi vulgo ineptè editur & exponit νησοειδὲς. Ipſe emendationi huic ſubſcribit G graphus: Ενιοι δὲ στήλας ὑπέλαβον τὴν Κάλπ καὶ Αβύλυκα, &c. Vide ſequentia, & maxi quæ Euſtathius annotat ad Dionyſii verſ. LX qui etiam hæc poſt alia: στήλαις εἰκάζονται· ἐξ χὴν γάρ τινα ἐμφαίνουσι καὶ αὐτὰ οἷαν καὶ στῆλαι, καὶ αἱ στηλίδες· καὶ διὰ τοῦτο στῆλαι ἂν γοιντο. Nec aliud ſenſit Mela, ex quo vul tam explicare conabatur ὁ πάνυ Caſaubon lib. II. cap. VI. *montes efficiunt, columnæ Herc Abyla & Calpe, uterque quidem, ſed Calpe ma*

ene totus in mare prominens. Idem lib. I. cap. V. *inde eſt mons prælaltus, ei quem ex adverſo Hi-ſpania attollit objectus: hunc Abylam, illum Cal-pen vocant, columnas Herculis utrumque.* Quæ evin-cit etiam, non *parva*, ſed vel *alta*, vel *pervia*, tale quid potius apud Avienum legendum. Vt *pervia* legatur, præter lectionis affinitatem, ſuadent quæ ſequuntur apud Melam loco prius citato de eo monte: *Is mirum in modum concavus, ab ea parte, qua ſpectat occaſum, medium fere latus aperit: atque inde ingreſſus totus admodum pervius, prope ...tum patet ſpecus.* Ita reſtituo hæc ex MS. cod. ...denſi, & ex his ſimul Avienum Ora Maritima:

...alpæque rurſum in Græcia ſpecus cavi,
...ereſque viſu nuncupatur os jugi.

...jam ſatis peregrinatum eſt in aliena Tabula; extra terrarum metam Calpem procurrendum. ...: terminus eſto.

...CLIII. *Namque valent*, &c.] Primum à ve-...ate commendat equos Hiſpanos: proxime à ...a: deinde ab bonæ indolis & animoſitatis ſi-... In velocitate quidem omnes conſentiunt, qui celebrant. Vegetius: *Hiſpanorum par vel proxi-...* (poſt Cappadocas) *in circo creditur palma.* Et ... poſt: *Africa Hiſpani ſanguinis velociſſimos ...are conſuevit ad uſum ſellæ.* Strabo lib. III. ...ὲρ ταχεῖς εἶναι, καὶ εὐδρόμους μᾶλλον τῶν ...ον. *celeritate & curſus dexteritate aliis præſtan-...* De Celtibericis loquitur; quanquam eadem ... de Hiſpanicis in genere accipi poſſint. Dixe-... etiam ἐοικέναι τοῖς Παρθικοῖς. Contra Op-...us:

...λλ' ἄρα καὶ Πάρθοισι μέγα προφέρουσιν Ἴβηρες,
κυλέεργισι πόδεσσι κεραίνοντες πεδίοισιν.

...t Parthis longe videas præcellere Iberos,
...ngaque corripere arva volantes præpete curſu

Et,

Et, poſtquam aquilæ, accipitri, & delphini æquipa-ravit celeritate, iterum adjicit:

Τόσσον Ἴβηρες ἔασι θοοὶ πόδας ἠνεμόεντας.

Vſque adeo celeres ventos imitantur Iberi.

Quod proxime Iuſtinus declarat lib. XLIV. *qui tanti in Callæcia & Luſitania ac tam pernices viſuntur, ut non immerito vento ipſo concepti videantur.* Ita leg. Nam quod in MSS. extat *Gallecia* & *Gallici*, recentiorem appellationem ſapit. Hodie Gallicia dicitur, quæ olim *Callæcia*. Perperam etiam in Epitome Liviana lib. LVI. *Gallæcii* pro *Callæcis* po-nuntur. De quibus jam aliqua ad Gratium dixi.

CCLIV. *Nec minor forma.*] Oppianus de iiſdem

Εἴδεα δ' ἀγλαόμορφα κλυτὸν δέμας ἀμ-
φιέσαντο.

Et nitidam geminant formoſo in corpore forman

Intelligit noſter formam, quam modo in Græc ex Cappadocia oriundis deſcripſit. Palladius tame à forma & pulchritudinem & colorem in equ eligendo diſtinguit. Inepte autem Barthius ex ſi ſibi codice præfert: *grato pro corpore fam*

CCLV. *Nec non,* &c.] Nec hic ferenda inept ſimi conjectatoris temeritas, qui quod non inte lexit, cum ignorantiam fateri præſtaret, id om aut obelo figere, aut ſuo pro lubitu fingere malu Verſus hic & legitimus & concinnus ſatis eſt; m do una atque altera litera mutata *lumen anheli*, p *numen anhela*, ſcribatur. Ordo & ſenſus verboru ita ſe habet: Terribiles quoque apparent, cum l cem atque ignem anhelo flatu ſpirant ac prov vunt. Virgilium ſequitur:

Collectumque premens volvit ſub naribus ignen

Flatu, inquit Servius, *indicat magnanimitate ſuam.* Idem Georg. II. tauros quoque dicit, *ſpira tes naribus ignem.* Maro iterum Æneid. XII. Solis equis: *lucemque elatis naribus efflant.* Ovidiu Metam. II. eoſdem vocat,

quadrup

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

quadrupedes animoſos ignibus illis,
Quos in pectore habent, quos ore & naribus efflant.
uod fit ſcilicet, *ubi acres Incaluere animi*, ut addit aſo. Idcirco etiam *patulas nares* probat Xenophon, uòd γοργότερον τ ἵππον ἀποδεικνῦσι, *terribi-m magis equum referant.* Videtur autem corrum-ndi hunc locum anſam præbuiſſe τὸ *lumen*, quia oximo verſu repetitur *& lumina torquent.* Sed non iſplicuiſſe Poëtæ hanc ejuſdem vocis iterationem gumento ſunt exempla ejuſmodi paſſim obvia. . LXXVII. *Tigrimque bibunt*, & LXXVIII. *Ni-umque bibunt.* V. C. *avidoſque tumultus*, & CII. *lec prædas avidus*, &c. In Bucol. paſſim.

Ib. *anheli*] Non à fatigatione (quod veritus vi-etur Barthius, cum mallet *abunde*) ſed animoſitate, : ingenti ſpiritu ardentes intellige. *Anhelus* itaque oc ſenſu dicitur, qui quaſi nimio ardore & conatu bo:at, adeo ut quantumvis patulæ nares, nimio ta-ien ſpiritu anhelent. Ita accipiendum quod Maro eorg. I. & Æneide VI. dicit: *equis Oriens afflavit ihelis.* Quod utrobique de fatigatione præpoſtere iterpretatur Servius. Nec melius illud intellexit ineide XII. *certamine Martis anheli.* Quos tamen xerat, *armis animoſque refectos. Anheli*, id eſt, ar-entes certamine. Item illud tralaticie ſumendum En. VIII. *fornacibus ignis anhelat.* Quia, ut Seve-us hac de re egregie diſſerit, *animoſior ignis* eſt, iam ut incluſo tam anguſtus exitus ſufficiat. Hinc erſius Sat. V. *anhelanti premitur dum maſſa camino.* ti quidem mihi diſtinguendum videtur. Horatius nim, quem haud dubie expreſſit, habet: *concluſas ircinis follibus auras Uſque laborantes* lib. I. Sat. IV. Ion autem, *laborantes folles*, aut apud Perſium, quod ulgo fit, *folle anhelanti* conſtruendum aſſentior do-iſſimo interpreti. Sat. I. *quod pulmo animæ prælar-us anhelet.* De quo alias latius dictum.

CCLVI. *Lumina vivida torquent*] Superius: *ocu-*

 lique

lique vago ſplendore micantes. Ita anguis ille Georg. III. *flamantia lumina torquens.* Ex quo libro quia plurima mutuatur noſter, etiam hoc fortean deſumpſit.

CCLVII. *tremuli*] Quia nempe, *tremunt artus*, & *tota tremor pertentet equorum Corpora*, ut ait Poëta eod. lib. Sin ſcripſit, *Hinnituſque cient tremulos*, eodem modo accipe, quo *tremulum riſum* dixit Lucretius lib. I. *uti riſu tremulo concuſſa cachinnent.*

Ib. *freniſque repugnant*] Ovidius: *ubi acres*
Incaluere animi, cervixque repugnat habenis.

Laudatur hæc quidem laſcivia, ſed non præter obſequium. Notat hoc in Murcibiis Gratius: *Murcibii vix ora tenacia ferre Concedunt.*

CCLVIII. *Nec ſegnes m. aures*] Laudavit ſupra, *aures agiles.* ubi vide quæ notavi. Græci arrectas aures probant. Sophocles: ἵππος εὐγενὴς ὀρθὸν οὖς ἵστησι. Apollonius:

Κυδιόων ὀρθοῖσιν ἐπ' οὔασιν αὐχέν' ἀείρει.
Auribus arrectis cervicem ſubrigit altè.

CCLIX. *Mauruſia tellus*] Genus hoc equorum infrenium quod Mauris & Mazacibus attribuit noſter, Mauris etiam Claudianus, Maſæſylis Strabo, Maſſylis Lucanus & Martialis (hi enim omnes Mauritaniæ populi) aſſcribunt. Plerique tamen Numidicum vocant: Gratius, Virgilius, Silius, & Iunior Xenophon. Sed Gratius etiam Naſamonicum, Silius Gætulicum indigetant. Xenophon in genere Libycorum equorum eos conſtituit. Ælianus etiam ejuſdem generis appellatione hos intellexit, quanquam nihil de regimine eorum infreni addat. Nec aliter Oppianus, qui Libycos videtur ſpeciem Maurorum facere. E quibus plurima jam ad Gratium adduxi; reliqua hic abſolvam.

CCLX. *gentili ſanguine*] Ne ſcilicet uterque parentum non indigena ſit. Contra Vegetius: *Africa Hiſpani ſanguinis velociſſimos præſtare conſuevit ad uſum*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

um ſella. Hodie vice verſa Hiſpania Numidici ſan-
inis velociſſimos eundem in uſum præſtat, quos
rbaros & Hiſpanienſes promiſcue vocamus. Non
merito tamen hoc monuit Poëta noſter, quia ſi
m exoticis extra patriam miſcentur, degenerare
tim conſuerunt vel nobiliſſimi equi. Docuit hoc
us tam in Barbaris, quam Anglicis Thieldonibus.
ntilis ſanguis, qui ex una eademque gente. Calpur-
us Ecl. II. *arte mea mutabilis induit arbos*
Ignotas frondes, & non gentilia poma.
efficacius quidem Aldina & Parmenſis Editio-
s. Sed princeps omnium, & reliquæ omnes Py-
æanam ſecutæ habent: *genitalia poma*. Quod mi-
mutare religio fuit. Nam ſequior Latinitas modo
ntile ſolum, modo *genitale*, pro patria, dixit. Et
nmianus utraque voce indiſcrete paſſim utitur.
ſtituenda obiter illi hæc vox lib. XXXI. *Qui motu*
perators cum abundanti milite cognito, populari-
jungere feſtinant, circa Berœam & Nicopolim gen-
ibus præſidiis fixis. Vulgo, *gentibus*, etiam in po-
ema & optima Editione.

CCLXI. *coloratus Mazax*] Cui non dictus Hylas?
uis non Mazaces hos quæſivit? Mauritaniæ populi
it, & Mauris hic ab Aurelio accenſentur. Dicun-
autem *Mazaces* pleriſque, *Mazices* Ammiano, &
zici in veteri Chronico. Græcis ſunt Μάζικες
Μάζυες. Apud Oppianum tamen ediderunt Μά-
κες in catalogo equorum: quod proxime accedit
tinorum terminationem, qui *Mazaces* dixerunt.
canus lib. IV. *tremulum cum torſit miſſile Mazax.*
iem veſtigiatim de more expreſſit. Claudianus lib.
de laud. Stilic. *pavidus projecit miſſile Mazax*. Ita
apud Suetonium Nerone cap. XXX. conſtans om-
um Mss. codd. ſcriptura eſt: *cum Mazacum turba*
ue curſorum. Nuſquam ego hactenus *Mazuces*
tos invenio, nec ut illis hic locus detur, animum
ducere potui. Falluntur autem, ut qui maxime,

qui vel hic, vel apud alios, Cappadocas intelligunt ab urbe Mazacis. Non enim inde Mazaces dici potuerunt, ſed Mazaceni. Stephanus de urbibus: Μάζακα πόλις Καππαδοκίας, ἡ νῦν Καισάρεια· τὸ ἐθνικὸν, Μαζακηνός. λέγεται καὶ Μαζακεύς. λέγεται καὶ ἀπὸ Μαζάκων.

CCLXII. *tolerare labores*] Hoc eſt, quod Gratius Numidas dixit, *Audax & patiens operum genus.* Vide quæ ibi ex Æliano & Xenophonte addidi.

CCLXIII. *Nec pigeat ſi turpe caput*] Gratii illa ſequitur de Siculis equis: *quid tum ſi turpia colla,* &c. Livius lib. XXXV. de Numidis: *equi hominesque paululi & graciles; diſcinctus & inermis eques, præterquam quod jacula ſecum portat; equi ſine frenis: deformis ipſe curſus rigida cervice & extento capite currentium.* In iiſdem Numidicis equis Ælianus incuriam quoque notat, ac deformitatem, lib. III. cap. II. Λεπτοὶ δὲ καὶ οὐκ εὔσαρκοι. ἐπιτήδειοι γε μὴν καὶ φέρειν ὀλιγωρίαν δεσπότου εἰσίν. οὔτε οὖν αὐτοῖς κομιδὴν προσφέρουσιν οἱ δεσπόται, &c.

CCLXIV. *quodque infrenes*] Idem contemptu quoque duxit in iiſdem Claudianus de bello Gild. *ſonipes ignarus habenæ.* Hinc *Numidæ infreni* Maroni Æneide IV. Iidem Silio lib. I. *gens inſcia freni.* Lucano lib. IV. *Maſſylia frenorum neſcia.* Neſcio itaque quid ſibi velint illa Strabonis lib. XVII. de Mauris: Μάχονται δ' ἱππόται τὸ πλέον ἀπὸ ἀκοντίου, σχοινοχαλίνοις χρώμενοι τοῖς ἵπποις καὶ γυμνοῖς. Quibuſcum pugnant fere ea quæ de iiſdem & vicinis eorum eodem vivendi inſtituto utentibus ſubjicit: μικροῖς ἵπποις χρώμενοι, ὀξέσι δὲ καὶ εὐπειθέσιν, ὥστ' ἀπὸ ῥάβδου οἰακίζεσθαι. Si enim virga reguntur, quid freno opus? Et ſane omnes fere ea gentes infrenibus equis uſæ. Suſpectam mihi vulgatam inſuper facit varia ſcriptorum codd. lectio, quæ habet: τὸ πλέον σχοινομαγάλοις χρώμενοι. Vnde conjicere liceat: ἄνευ χαλινῶν vel ἀχαλινώτοις χρώ-

ϭώμενοι τοῖς ἵπποις. Verum quod poſtmodo
ſελτζαχήλια illis attribuit, ἀφ' ὧν ὁ ῥυτὴρ ἀ-
ήζηται, nihil ad frenum pertinet, ſed vel ἐπιφατ-
νιον δεσμὸν intelligit, vel quo equi duci ſolent,
iam ὁλκὴν etiam vocant. Ammianus *habenam* di-
t lib. XIX. *Fugaci equo nudo & infreni calonum*
idam ſedens, ne labi poſſit, ex more habenam, qua
ctabatur, ſiniſtra manu artius illigavit.

CCLXV. *Quodque jubis*] Iubas etiam indiſcretas incomptas relinquebant equis ſuis Numidæ, ὁ κό-
μας κλενίζοντες, ὁ χαίτας ὑποσπλέκοντες, ut Ælia-
s ait. Iubæ autem pronos armos non facile attin-
nt, niſi cum demiſſa & prona ipſa quoque cervix
. Livii verba ſunt: *deformis & ipſe curſus rigida*
vice & extento capite currentium. Hoc ipſum hic
quod notatur.

CCLXVI. *flecti facilis*] Lucanus lib. IV.

Ora levi flectit frenorum neſcia virga.

ius: *Quadrupedem flectit non cedens virga lupatis.*
atio id *fingere* eſt: *Naſamonia virga Fingit equos.*
ratius lib. I. Epiſt. II. *Fingit equum tenera doci-*
n cervice magiſter. Hinc intellige cur *laſciva colla*
erit noſter, nimirum quæ & libera, & jubis pro-
s diverberant armos.

CCLXVII. *lentæ moderamine virgæ*] Martialis:
aſſylæum virga gubernat equum. Claudianus: *Vir-*
regit. Strabo ἀπὸ ῥαβδίου οἰακίζεσθαι illos dixit.

CCLXVIII. *Verbera*] Imo vel motu ſolo rege-
ntur. Silius lib. I.

Queis inter geminas per ludum mobilis aures
Quadrupedem flectit non cedens virga lupatis.

nc Curtius lib. VII. *Nobilis equus umbra quoque vir-*
regitur: ignavus ne quidem calcari concitari poteſt.

CCLXX. *Curſibus*] De velocitate eorum omnes
ſentiunt. Xenophon ſatis hanc prædicat, dum
os eſſe Numidicos equos dicit, quibus aſinorum
eſtrium celeritas vinci poteſt. Æliano ſunt,

ὤκιστοι ἵππων. Strabo quoque in iis, quæ adduxi, ho
nomine illos laudavit.

CCLXXV. *flumina*] Scribe, *flamina*. Idem erro
in I. Ecloga: *& diſſona flumina Mopſi*. Meliore
editiones tamen & ibi habent, *flamina*. Barthius cùm
explicando vulgatam, tum conjiciendo, *numina*, ni
hil præter conſuetum agit. Comparatio autem hæ
adeo perſpicua & luculenta eſt, ut interprete illo no
indigeat: nec inferior habenda fere ipſa Virgilian
Georg. III. ubi item equi celeritatem Aquiloni a
ſimilat.

CCLXXIX. *tarda venit*] Serius virium perfectio
nem & nanciſcuntur, & amittunt. Vt tardius adole
ſcentiam conſummant, ita nec ſenio niſi tarde con
ficiuntur. Vtrumque de Cappadocibus canit Oppia
nus lib. I.

> Εἰσόκε μὲν νεογιλὸν ὑπὸ στομάτεσσιν ὀδόντα,
> Καὶ γλαγερὴν φορέουσι δέμας, τελέθουσ᾽ ἀμε
> νηνοί·
> Κραιπνότεροι δὲ πέλουσιν ὅσῳ μάλα γηρά
> σκουσι.
>
> *Dum tenero his index ſuccreſcit lacteus ore,*
> *Invalido tardas conſummant corpore vires:*
> *At celeres magis emerito ſpectantur in ævo.*

CCLXXXIII. *farragine*] Virgilius lib. III. Geor

> *Tum demum craſſa magnum farragine corpus*
> *Creſcere jam domitis ſinito.*

Diverſam tamen noſter *farraginem*, ac ille, intellexi
Hic enim, ut alias fere, purgationi inſervit farrag
qua opus eſt ante miſſionem ſanguinis. Varro: *S*
melius poſt trimum, à quo tempore farrago dari ſole
hæc enim purgatio maxime neceſſaria equino pecor
quod diebus decem facere oportet, nec pati alium ullu
cibum guſtare. Quo ſenſu aliquoties ea voce utit
Vegetius de arte veterinaria. Idem lib. I. cap. XXI
non tantum præcipit, *ut pridie quam vena pulſetu*
ſuſtententur levioribus & parcioribus cibis, veru
etia

tiam percuſſa vena, *farraginem vel fænum molliſſimum dari ſeptem diebus ac noctibus.* Iſidorus de hac nihi loqui videtur lib. XVII. cap. III. *Farrago eſt herba hordeacea adhuc viridis, necdum granis ad maturitatem turgentibus.* Quanquam triticea ſæpius d hos uſus jumentis detur. In gloſſis antiquis exponitur: *Farrago*, χελσις. id eſt, herba ſemimatura, el etiam ſemiarida. Hodie ſane equis poſt nimium urſum ſpicas triticeas ſemimaturas vice purgationis lant periti venatores. At vero apud Maronem *farrago* nihil aliud eſt quam id, *quod ex pluribus ſatis pauli cauſa datur jumentis*, exponente Feſto.

CCLXXXIV. *vetereſque labores*] Vegetius ibidem: *Placuit pleriſque veris tempore quotannis de cervice jumentis ſanguinem demere, & ſic in herbam mittere, ne veteri corruptoque ſanguis novus admixtus natura coaleſcens debilitatem valetudiniſve periculum faciat.* Quæ quia ſufficiunt ad intellectum ujus loci, miſſa facio Hippiatrica Græca tot inſinium autorum, qui cap. IX. ex profeſſo hac de re gunt.

CCLXC. *latumque fuga*] Gratii verba expreſſit: *tumque fuga ſuperabitis amnem.*

CCXC. *Inde, &c.*] Elegans hæc æſtatis deſcriptio xpreſſa videtur ex illis Maronianis Georg. I.

Spicea jam campis cum meſſis inhorruit, & cum
Frumenta in viridi ſtipula lactentia turgent;
Sæpe ego, cum flavis meſſorem induceret arvis
Agricola, & fragili jam ſtringeret ordea culmo.

CCXCVI. *Gaudeat ut plauſu*] Virgilius III. eorg.

Tum magis atque magis blandis gaudere magiſtri
Laudibus, & plauſæ ſonitum cervicis amare.

CCIIC. *Id curent famuli*] Olim quidem, Gratio utore, *nec vile arbitrium* erat venationem, ejuſque iſtrumenta ἔμψυχα curare. Sed poſtea invaleſcen- luxu Romulidæ laborem omnem venationis ſer-

vulis ſuis reliquerunt, ut ipſi tamen furorem & libidinem venandi voluptati ſuæ ducerent. Alii quidem etiam ut gulæ ſuæ miniſterium ex ferina ſtrage haberent. Hinc quæritur apud Paulum IC. lib. III. Sent. Tit. VI. *Venatores ſervi, vel aucupes, an inter urbana miniſteria contineantur?* Et reſpondet ita contineri, *ſi inſtruendarum quotidianarum epularum gratia habentur.* Quæ diſtinctio etiam locum habere debet in §. I. L. IC. D. de legat. III. Alias, quin inter ruſtica officia potius habendi ſint venatores, dubium mihi non eſt, utpote cum ruri agentes ea uſurpare potiſſimum ſolent, ipſorumque ſervorum inibi manſio fere ſit. Vlpianus L. XII. §. XII. D. de inſtrum. leg. *Si in agro venationes ſint, puto venatores quoque, & veſtigatores, & canes, & cætera quæ ad venationem ſunt neceſſaria inſtrumento contineri: maxime ſi ager ex hoc reditum habuit.* Imo nulla, niſi in agris venatio (nam de Amphitheatrali non agitur) cenſenda eſt. Ammianus lib. XXVIII. *Pars eorum ſi agros viſuri proceſſerunt longius, aut alienis laboribus venaturi, Alexandri Magni itinera ſe putant æquiparaſſe.* Egregiam vero laudem! Non ideo tamen *ſervile officium* venandi munus dixit Saluſtius, quod Doctiſſimo Valeſio ad illa Marcellini commentanti in mentem venit: ſiquidem non ibi laborem ejus ſe ſubterfugere, ſed ſocordiam eorum, qui negligentes animi culturam, in corpore exercendo otium omne & ætatem perdunt, quia illis corpus voluptati, anima oneri eſt, evitandam ſibi ab reliquis malis moribus differenti, ipſe profitetur. Mali autem iſti mores in nimio τῶν παρέργων ſtudio conſiſtebant fere. Cicero lib. I. de officiis: *ineunte enim adoleſcentia, cum ineſt maxima imbecillitas judicii, tunc id ſibi quiſque genus ætatis degendæ conſtituit, quod maxime adamavit: itaque ante implicatur aliquo certo genere curſuque vivendi, quam potuit, quod optimum eſſet, eligere.* Quo ſpectant illa Comici initio Andriæ:

Quod

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

Quod plerique omnes faciunt adoleſcentuli,
Vt animum ad aliquod ſtudium adjungant, aut equos
Alere, aut canes ad venandum, &c.

Et quæ Horatius χαρακτηρίζει in arte Poëtica

Imberbis juvenis tandem cuſtode remoto
Gaudet equis, canibuſque.

Ideo ſubjicit: *Cereus in vitium flecti*, &c. Plinius Cæcilius lib. IX. Epiſt. XII. *Caſtigabat quidam filium ſuum, quod paulo ſumptuoſius equos & canes emeret.* Vide cætera. Non itaque ipſum ſtudium, ſed nimia venationis oblectatio & cura reprehenſionem meretur. Adjicit ſenex apud Comicum:

Horum ille nihil egregie præter cætera
Studebat; & tamen omnia hæc mediocriter:
Gaudebam. SO. *non injuria: nam id arbitror*
Apprime in vita eſſe utile, ut ne quid nimis.

Ex quibus perſpicue intelligi poteſt, id ipſum à Saluſtio in Venationis ſtudio, non laborem, aut aliud quicquam (quicquid ariolentur alii) notari. Nam ſi laborem ſpectes, ipſa Romanorum militia ſervilis maxime cenſeri poſſit, etiam tum cum ſumma gloria ejus ſub Scipione viguit: *quippe aſſiduis & injuſtis & ſervilibus maxime operibus attriti, ferre plenius vallum, qui arma neſcirent, luto inquinari, qui ſanguine nollent, jubebantur*; ut de ſeveritate ejus loquitur Florus lib. II. cap. XVIII. Quanquam non ignorem ipſo quoque Criſpi ævo ſervos venationi adhibitos, ut apud Flaccum lib. I. Epiſt. VI.

Gargilius, qui mane plagas, venabula, ſervos
Differtum tranſire forum populumque jubebat.

Illi tamen non ad ipſum venandi munus ſive κυνηγετικὴν deligebantur, ſed ad omnem venatoriam ſupellectilem in campos deportandam inſerviebant. Quod vel jumenta alias præſtabant. Hinc iterum Horatius eod. lib. Epiſt. XVIII. *quotieſque educet in agros Ætolis onerata plagis jumenta.* Vnde nec

Gratius, nec Oppianus, & ambo Xenophontes famulorum aut ſervorum ullam mentionem faciunt: ſed unus hic noſter Aurelius. Sed & Plinius Cæcilius de Trajano gloriatur: *luſtrare ſaltus, excutere cubilibus feras, ſuperare immenſa montium juga, & horrentibus ſcopulis gradum inferre, nullius manu, nullius veſtigio adjutum.* Quibus ipſis innuit jam tum delicatiores Trojugenas labores illos ſervis ſuis tranſcripſiſſe. Ætate illius non multum inferior Apulejus non tantum *ſervos*, ſed totam quoque familiam in venatione recitat lib. VIII. Mileſ. *Exciti latibulo ſuo quiſque familia mœſta concurrimus.* Alii veſtigatores (quos nominavit particulatim antea, & ab Vlpiano etiam inter ſervos venatores recenſentur) alii qui canes per ſtationes partirentur, alii feras in retia premebant, alii vel excipiebant irruentes, vel captas interficiebant. Iſidorus fine lib. x. *Quatuor ſunt venatorum officia, veſtigatores, indagatores, alatores, & preſſores.* Hæc obibat munia familia venatoria, & omnia fere illa, quæ comitibus ſuis diſtribuit Hippolytus in prologo Senecæ. Cui poſtea, dominis non tantum laborem, ſed & periculi conſpectum fugientibus, præficiebatur aliquis, qui ſua penſa unicuique digereret. Ammianus etiam urbanæ familiæ præpoſitos recenſet lib. XIV. *Ita præpoſitis urbanæ familiæ ſuis penſa digerentibus* [ ] *juxta vehiculi frontem omne textrinum incedit.* Qui locus in omnibus editis contaminatiſſimus eſt. Tales fuerunt PROCVRATORES CYNEGIORVM, inter Officia domus Auguſtæ, qui in unaquaque fere regione Italiæ & provinciarum conſtituebantur, erantque omnes ſub diſpoſitione Comitis ſacratum Largitionum, ut videre eſt in Notitia Imperii. Quorum ille, qui prope Imperatorem erat, πρωτοκυνηγὸς dicitur à Georg. Codino; qui venationem ipſius Imperatoris adminiſtrat, Ait enim: ἄρχει δὲ καὶ τῶν κυνη-

γῶν

ῶν τῶν λεγομένων σκυλομαγίστων. Hi ſunt Imerialium canum nutritores. Erant hauddubie ſub odem πρωτοκυνηγῷ *venatores principales quauor*, qui ab Hincmaro nominantur. Quos perpeam confundit cum ipſo πρωτοκυνηγῷ vir doctus, qui *venatorum princeps* dicitur apud Cantauzenum lib. I. cap. IV. Hodie, *le grand veneur.*

Ib. *comitumque animoſa juventus*] Ita dignius ercule venationis συνεργοὶ vocentur. Virgilius En. IV. *delectam juventutem* cum Ænea venatum ducit: quos & *comites* non ſemel vocat. Gratius:

Ille tibi egregia juvenis de pube legendus.

CCIC. *venatibus aptos*] Ovidius Epiſt. Oenones:

Quis tibi monſtrabat ſaltus venatibus aptos.

CCC. *plagas*] Egregie ſane caſſes, plagas, & retia iſtinguit; & *retia* definit *longo tractu meantia.* Sed æc quidem, & qui interponuntur iis *caſſes*, apud ratium detexui: de plagis hic reſtat dicendum. Eæ caſſibus differunt, quod illi concavi ſint; ſunt nim, ut ipſa retia, planæ ac rectæ: à retibus, quod a longo tractu tendantur; hæ nonniſi in viarum nguſtiis, quæ reti continuari non poſſint, objiantur: ideo ἐνόδια vocant Græci, ut mox apeam. Horatius Epod. II.

Aut trudit acres hinc & hinc multa cane
Apros in obſtantes plagas;
Aut amite levi rara tendit retia.

uibus aperte plagas à retibus diſtinguit. Vnde lum trahit vexatiſſimus & nemini interpretum non ale tentatus Virgilii locus Æneid. IV. *Retia rara, agæ.* Servius: *Multi dividunt, ut ſic retia rara, ajora; plagas vero minora intelligant.* Veriſſima orum, quotquot fuerint, ſententia eſt. A qua mnes tamen poſtmodo aberrarunt. *Alii enim,* addit Servius, *plagas per definitionem accipiunt, intelligant, quæ ſunt retia rara plagæ.* Differunt que à retibus non tantum, quod in viis tendantur,

tur, ſed etiam magnitudine. Iſidorus cap. de Retibus lib. XIX. *minus autem rete emplagium dicitur à plagis.* Ex quibus verbis ἐτυμολογίαν plagarum expiſcatus mihi haud ineptè videor, ἀπὸ τῆς πλαγίας, quia tranſverſæ & obliquæ in viis tenduntur. *Obſtantes plagas* merito dixit Horatius. Εμπλάγιον Iſidorus itaque vel hinc finxit, vel ab aliquo autore accepit, qui nunc non extat. Sed & *plagium* legitur apud Gratium in MS. Thuanæo: *plagiíque exordiar aſtus.* uti Pythœus ex eo edidit. *Plagium,* τὸ δίκτυον πλάγιον. Πλαγίως autem etiam δολίως exponitur ab Heſychio, & πλάγιοι, δόλιοι, *doloſi.* Quia enim tendere plagas alicui, dolos & inſidias ſtruere eſt. Cicero lib. III. de Officiis: *Suntne igitur inſidiæ tendere plagas, etiamſi excitaturus non ſis, nec agitaturus? Sic tu ædes proſcribas, tabulam, tanquam plagam, ponas: in eam aliquis incurrat imprudens.* Græci tamen ἐνόδια ſemper dicunt (ſubintellige δίκτυα vel λίνα) quia in viis utrimque ſeptis, quæ indagine continuari nequeunt, intervallantur. Pollux: δίκτυα μὲν καλεῖται τὰ ἐν τοῖς ὁμαλοῖς καὶ ἰσοπέδοις ἱστάμενα· ἐνόδια δὲ τὰ ἐν ταῖς ὁδοῖς. *Retia dicuntur, quæ in planis & æquabilibus locis tenduntur; plagæ, quæ in viis.* Quæ vulgo perperam habentur qua lectione qua verſione. Xenophontis verba, quæ huc faciunt, ſunt cap. XVI. τὰ δὲ δίκτυα τιθέσθω ἐν ἀπέδοις, ἐμβαλλέτω δὲ τὰ ἐνόδια εἰς τὰς ὁδούς. Quo loco falluntur viri doctiſſimi, qui ἐπιπέδοις ſubſtituendum putant, & qui pugnare illa cum Polluce exiſtimant. Απεδον enim ab Heſychio, Suida, aliiſque exponitur, ὁμαλὸν, ἰσόπεδον, ἐπίπεδον. Adeo ut hæc ſynonyma ſint, non contraria. Neque τὸ A in ἄπεδον privativum eſt, ſed derivativum, ut ita dicam.

CCCIII. *Linea*] Sunt nec numero nec eruditione contemnendi, qui *lineam* abſolute pro formidine

idine poni putent. Quam opinionem juvat Se-
ræ locus lib. I. de Clement. cap. XII. *Sic feras*
ea & pinnis concluſas contineas. Quæ vulgo præ-
tere leguntur : *lineis & pinna.* Lib. II. de Ira
. XII. *linea pennis diſtincta* dicitur. Plura ad illa
atii invenies : *ſuis properantem linea pinnis Im-*
et. Quo pertineant illa Plinii lib. XI. cap. XXIV.
ue ut in plagas lineæ oſtenſæ, præcipitant in ſinum.
modo bene nunc ea ſic conſtituenda conjicio.
lineæ, ſive formidines, *oſtenſæ* præcipitant in
gas, ita illa derelicta laxe in parte ſumma, quia
ile cernuntur, præcipitant in ſinum telæ aranei.
ne mihimet ipſi placeam nimis, non video qui
ea abſolute pro formidine accipi poſſit. Linea
m nihil niſi funiculus è lino, *μήρινθος*. At-
ita in Gloſſis exponitur. Ita Gratius: *illa uſus*
a longi; de peridromo, ut latius tum declaravi.
c hic quidem apud Aurelium aliter ſumi poteſt;
n periphraſi, qua formidinem circumloquitur,
ervit. Haud ſecus quam apud Oppianum lib. IV.
lieut. *Μηρίνθῳ στέψαντες ἅπαν δρίος. Lineâ*
umdantes ſaltum. Et Gratio quoque; *properan-*
linea pinnis implicet. Cum vero additur, *pinna*
vel tale quid, ut *μήρινθος δειμαλέη* Oppia-
lib. IV. Cyneg. *linea pennis diſtincta* Senecæ, de
midine facilis intellectus eſt.

Ib. *circumdare ſaltus*] Hinc comparationem
pſit Marcellinus lib. XVI. initio: *nam ipſa op-*
a, ut circumdata retibus luſtra, declinant. Ita,
mſi non haberent ulli codices, ſcribendum cen-
em ſola ratione ductus: niſi inſuper ineptum eſt,
od Vir doctus ex libris ſuis edidit: *circumdata*
is buſta.

CCCIV. *metu concludere*] Vide omnino ad il-
Gratii: *Hic magis in cervos valuit metus.* Vbi
Manilii locum citavi ex lib. IV. qui ita editur
ſt Scaligerum:

Et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

Et pacare metu ſilvas, & vivere rapto.

Non improbo, ſiquidem antiqua ea eſt lectio. Cæterum non potuit non ſuſpecta mihi eſſe, ubi aliam atque aliam in veteribus Editionibus inveni. Aldina anni M. CCCCXCIX. habet, *parare metum.* Tornæſiana, *purgare metu.* Quæ ex ſcribendi compendio propagata eſſe poſſunt, *pagrare.* Vt rectum ſit: *peragrare metu ſilvas.* A Marone enim habet utriuſque operis lib. IV. *ſilvas ſaltuſque peragrant.* Ipſe Manilius paulo poſt: *capiunt ſaltus, ſilvaſque pererrant.* Τὸ *vivere rapto* etiam à Marone eſt, tam lib. VII. quam IX. Æneidos, ut ſupra oſtendi.

CCCVIII. *lini ſeptum*] Totam puta δορκυοστασίαν, quam *indaginem* Latini dicunt. Virgilius IV. Æneid. *ſaltuſque indagine cingunt.* Quo loco ineptit Grammaticorum & Interpretum vulgus, *indaginem* canibus attribuentium. Ita quidem alias ſumitur. Vt apud Apulejum Metam. VIII. *canes venationis indagini generoſæ mandatæ.* Sed apud Poëtam *indago* eſt retium caſſiumque ſeries, qua toti ſaltus circumdantur. Plinius lib. XIX. cap. I. hunc locum conſideravit, cum ait: *uno portante multitudinem, qua ſaltus cingerentur.* Loquitur de retibus è tenuiſſimo lino. Aurelius *ſeptum* haud immerito dixit; ſiquidem & ἕρκη eo ſignificatu à Pherecrate poni obſervat Iul. Pollux. Hinc Apulejus ibidem: *proſpectu veſtigatorum obſeptis campis*, id eſt, retium ſepto clauſis. Indago autem non tantum retibus, caſſibus, & plagis, ſed etiam formidine conſtabat, quæ, qua apertior ſilva eſt, totam ambiebat, & indaginem claudebat. Hinc Livius lib. VII. cap. XXXVII. *indaginem* videtur pro formidine poſuiſſe: *cum præmiſſus eques velut indagine diſſipatos Samnites ageret.* Auſonius Epiſt. IV.

Circumdas maculis, & multa indagine pinnæ.

deo & formidini attribuit noſter, quod *lini vetet Inſcendere ſeptum.* Puta neque lineam pinnatam, neque

ue reliquam λινοστασίαν. Aderant tamen ſem-
ἀρκυωροὶ ſive λινοπλαὶ, qui ſimul ac inda-
em conſtituerant, ad alas retium & per παρά-
μια ſtationes ſuas partiebantur, ut viderent ne
rum incurſu conciderent retia; neu qua exitum
ent ipſæ, aut fugam capeſſant. De quibus in-
genda Maronis verba:

Dum trepidant alæ, ſaltuſque indagine cingunt.

æ ab nemine hactenus bene expoſita ſunt. *Tre-*
ntes alas vocat illos ipſos λινοπλοὺς, dum fera-
n irruentium impetum trepide expectant. *Alas*
cat, quia ad alas retium poſiti, ut alæ equitum
egionibus, μετωνυμικῶς. *Alæ* enim & πτερύ-
; quoque Græcis, teſte Polluce, ſunt retium ex-
mitates, vel potius caſſium. Hinc *alatores* dicti
κυωροί. Iſidorus lib. x. Venatorum quatuor
era recenſet, *veſtigatores, indagatores, preſſores,*
alatores. Servius P. Danielis ad illa Virgilii,
e citavi: *Indagine, ferarum inquiſitione. Et qui-*
n cum veſtigatoribus alatorum mentionem indu-
m accipiunt: nam indaginem veſtigatorem ipſum
dunt. Alias vero alatores, qui dextra & ſiniſtra
garum ſublata voce prohibent feras exire. Imo
n alii à Marone intelliguntur. Nihil hic cum
tigatoribus rei. Indago ab alatoribus ipſis con-
uitur. Fefellit illum πρωθυστερολογία. Prius
m indagine ſaltus cingunt, quam ad alas conſti-
ntur & trepidant. Qui autem cum eodem Ser-
alas pro equitibns accipiunt, non conſiderant
hercule, quam minime iis equitantibus conve-
t indaginem erigere, quod alis attribuit etiam
cori obſervantiſſimus vates; nec Senecam au-
nt monentem lib. 1. de Clem. *Sic feras linea &*
na clauſas contineas: eaſdem à tergo eques telis in-
ſtat, tentabunt fugam per ipſa quæ fugerant, pro-
cabuntque formidinem. Quare neſcio qua fide
endum ſit, quod fragmenti vice ex incerto au-

ctore

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

ctore huc adducit I. Scoppa: *Venatorum genera quatuor eſſe, Inveſtigatorum, indicatorum, inſidiatorum; & alatorum, qui equo ſuccuſſante, ſenſimque inſultante, clamoreque animalia terrent, ne alıorſum, quam per medias tendiculas, fugam arripiant.* Atque ex hoc locum Maronis interpretatur. Quod quidem ex meris nugis Servii, & Iſidoro conflatum eſſe, dubio procul eſt.

CCCXI. *tempore * longo*] Barthius hic deſperat de reſtituendo hoc loco. Poſtmodo in Adverſariis conjicit: *ſubtemine ponere longo.* Quid tamen promptius (ne tot annorum intervallo nihil actum queramur) quid propius antiquam ſcripturam, & veritatem, niſi ipſa ſit, quam ſi reponam, *ſubtemine tendere longo?* Atque ita audacter edidi.

CCCXV. *Dant, quæ fluminibus,* &c.] Utrum ardeas, an ciconias intelligat, difficile dijudicatu eſt; alterutras, vel ambas poſſe ſumi in hunc ſenſum & uſum, non ambigo. Si quis diligentius in naturam earum, ut quam bene illas περιφράζῃ Aurelius, appareat, inquirere velit, Geſneri librum de avibus, qui nihil vel ex antiquis vel recentioribus indictum reliquit, ante omnia conſulat.

CCCXVII. *Hinc mage puniceas,* &c.] Si ad ardeas & ciconias hæc referas, falſa ſunt; ſin ad Libycas aves, vera quidem; ſed interruptum ſenſum efficias. Quare ita potius hi verſus reſarciantur:

Dat tibi pinnarum terrentia millia vultur,
Dantque grues, cycnique ſenes, & candidus anſer;
Dant quæ fluminibus craſſiſque paludibus errant.
Pellitoſque pedes ſtagnanti gurgite tingunt:
Dat Libye magnarum avium fœcunda creatrix:
Hinc mage puniceas nativo murice ſumes.
Namque illic ſine fine greges, &c.

Τὸ *Hinc* eſt adverbium loci, non temporis. Abſurde enim poſt tinctas vario fuco pennas *hinc* demum nativo colore rubentes addat inſuper. Sed poſt-

quam

m fucatas poſuit, ubi Libyen attigit, tunc potius
uraliter rubentes pinnas ſumendas præfert, quia
i: infiniti rutilantium avium greges. Inepte vero
iceas pro Punicis avibus interpretatur Barthius,
ſi ſub Libycis non comprehendantur etiam Puni-
a aut aliquæ ſint Punicæ aves, quæ ita præter cæ-
ras rubeant. Nec quidem Gallinas tantum Africa-
s, ſed & pſittacos, aliaſque, ſi quæ ſunt, totis alis
entes aves intellexit Nemeſianus. Verum enimve-
e ne quid diſſimulem, non placet mihi ulla traje-
o, quandoquidem etiam ex vulgata diſtinctione
m ſenſus trahi poſſit. Poſtquam enim Libyen ma-
s avibus abundare dixerat, merito grues, cygnos,
eres, & ciconias (hæ certe ibi frequentiores) ma-
rum avium numero cenſet, quas Libye dat. Tum
que ſubjicit illic naturaliter *puniceas* pinnas ſumi,
n aves, ut perperam conſtruxit Barthius.

CCCXIX. *ſuavique rubeſcere luto*] Virgilius
l. IV.

Ipſe ſed in pratis aries jam ſuave rubenti
Murice, jam croceo mutabit vellera luto.

æ cum haud dubie reſpexerit Aurelius, cauſſa nul-
eſt, cur Barthio non aſſentiar reſcribenti, *nativo*
rice; quanquam ea, quam ipſe ſibi finxit, ineptiſ-
a ſit. Tum etiam quod addit, τὸ *illic* hoc loci ri-
fluminum & confinia ſtagnorum notare, ibique
s maxime verſicolores eſſe, oſtendit quam nihilo
ius ac cæcus de coloribus judicaverit, dum fuli-
cygnis confert, & purpureas nobis ciconias de-
git, ipſe ciconia etiam à fronte dignus, quamvis
purpureis finem commentationis ſuæ tanquam
blemate, inſignivit.

CCCXXI. *hyemis ſub tempus*] Opportune prot-
. Nec enim aliud anni tempus æque aptum vena-
ni eſt. Vere fœtura animalium, æſtate calores, &
ndum adulti fœtarum partus, inutilem atque in-
mmodam reddunt venationem. At vergente in
hye-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

hyemem autumno, quod ipſum temporis ſpatium hi intelligit Aurelius, & plerique hodie obſervant venatores, nihil non maturum atque opportunum eſt Eodem fere tempore venatum exiit apud Maronem Æneas, ut ſuperiore libro commentario docui. Contra Xenophon major capp. VIII. & IX. alter cap XIV. Pollux cap. VI. & Oppianus lib. I. initio, quodvis tempus venantibus concedunt, maxime autem vernum commendant. Rationes quas addunt, imbecilles adeo ſunt, ut per ſe facile concidant, ſi cum iis, quas modo poſui, comparentur. Melius aliquantum I. Sareſberienſis Polycrat. cap. IV. *Praterea*, inquit, *ab octavo gradu Capricorni uſque ad geminos, tibicinum & cornicinum exultatio conquieſcit* [] *cum tamen totius anni prolixitas variis venantium ſtudiis occupetur.* Id eſt, à Kalendis Ianuariis in æſtatis fere initium. Quia fortaſſe in Anglia nullus tum tempori caloris metus erat, ipſam æſtatem venando auſpicabantur. Hodie tamen ibi plerique à Kal. Novembribus legitimum venationis exordium faciunt, & Februario menſe terminant. Non aliter ſenſit Nemeſianus noſter, qui etiam aucupium eo tempore inchoat:

Cum nemus omne ſuo viridi ſpoliatur honore,
Fultus equi niveis ſilvas pete protinus altas
Exuviis, &c. ex fragmento ejus.

CCCXXIV. *dum mane novum*] Virgilium Georg. III. ut ſolet, imitatur ad verbum:

Carpamus dum mane novum, dum gramina canent.

Quando autem venatum exire convenit hyeme, apud Gratium quæſitum eſt. Vnde conſtat de autumno hic potius loqui Aurelium. Tum enim, ut alias, præterquam hieme, mane etiam exeundum.

CCCXXV. *veſtigia ſervant*] Seneca Hippolyto:

Dum lux dubia eſt, dum ſigna pedum
Roſcida tellus impreſſa tenet.

Quæ item latius exegi ad illa Gratii: *tum ſigna vapore ferino Intemerata legens.* Ergo, HOC AGE.

IANI

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

IANI VLITII

VARIARUM LECTIONUM

LIBELLVS

IN

GRATII CYNEGETICON;
SOLINI PONTICON, &
HALIEVTICA, Fragmenta;
NEMESIANI CYNEGETICON,
DE AVCVPIO Fragmenta,
NEMESIANI ECLOGAS IV.
CALPVRNII ECLOGAS VII.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

Notæ Editionum Gratii, Nemeſiani, & Calpurnii.

A. Aldina, Venetiis 1534. quam eodem anno expreſſit H. Steyner Auguſtæ Vindelicorum, & Gryphius 1537. Lugduni. Et Froſchoverus eodem fere anno Tiguri, ex qua falſo tam prodigioſas variationes citavit Barthius, notatas τῷ T.

G. Germanica illa ἄτοπος Barthii, quam omnium figmentorum ſuorum autorem citat.

P. Pariſienſis inter EPIGRAMMATA & POEMATIA VETERA hos omnes autores non parum emendatiores habet, cura P. Pythœi 1590. quos inde exhibuit Antverpienſis 1608. &

B. Ed Barthii Editio, Hanoviæ 1613. cum commentariis ipſius Caſp. Barthii, quem B. notavi.

In reliquis Bucolica tantum.

R. Romana 1471. quæ poſt Silium, XI. Eclogas ſub C. Calphurnii nomine repræſentat, & princeps procul dubio omnium eſt, ſed nunquam expreſſa, niſi valde fallor.

V. Edita Parmæ (ut inibi additur) *per Angelum Vgolettum è vetuſtiſſimo atque emendatiſſimo Thadæi Vgoletti codice è Germania allato*, &c. circa annum 1500. habet etiam Nemeſiani Eclogas IV. poſt Calpurnianas.

F. Florentina 1590. cum commentariis Roberti Titii & Hugolini Martellii Epiſcopi Glandarenſis.
* citatur à Titio alia Florentina Iuntæ 1504.

MS. Pal. Sunt variationes ſcriptorum codicum Palatinæ Bibliothecæ, quas citarunt Gebhardus, & Barthius, ſed tantum in Adverſariis ſuis.

MS. Tit. quas Titius ex ſcriptis libris allegavit.

PRÆFA-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

RÆFATIO

SVPER VARIAS IN GRATIO LECTIONES.

PERLATA tandem ad me ſunt, beneficio Eruditiſſimi & Amiciſſimi mihi Iuvenis, cui & alia hæc debet Editio, Thuanæi codicis, vel potius fragmenti excerpta; in quo Gratii Cynegetici ali-
ıa pars, & Halieuticon, ut extat, totum. In Cy-
·getico autem poſt v. CLIX. reliqui omnes deſi-
·rabantur. Non dubito equidem quin id ipſum ſit
templar, ex quo paucas variationes in Editione
a notavit Pythœus, quæ omnes pœne cum meis
ɔnſentiunt: quamvis v. CCXXXV. in eodem V.C.
iter legi annotaverit. Fortaſſe enim integriore ad-
ıc libro eopſe, an alio inſuper uſus eſt. Vt ut fue-
:, nondum illa me fefellit opinio, qua, cum ad
ratium præfarer, Sannaſariani codicis apogra-
ıum eſſe conjiciebam. In paucis enim differt; &
pleraque vel errore, vel pro lubitu exſcriptoris
ſerta poſſunt fuiſſe. Ego quidem, nec ea, quæ
ythœus jam excerpſit, nec illa quæ ſive feſtinatio-
: præteriit, ſive faſtidio aſpernatus eſt, ullo mo-
ɔ omittenda cenſui; ſed & nævos & lituras, unde
:pe veræ lectiones eliciuntur, ad manum librarii
præſentavi, ne quicquam poſt me deſiderari poſ-
:. Iuvit inſuper hanc curioſitatem meam, rogan-
que ſuppetias tulit, Vir maximus, & nullo non
ɔmine mihi colendus, Erycius Puteanus, tum li-
bros

bros Lovanii agenti ex cultiſſima Bibliotheca ſua liberaliter depromendo, cum poſtea quæcunque ipſe olim ex variis editionibus & commentariis enotaverat ſubmittendo: quæ ſuis locis inſerui. Iuverunt etiam obiter alii Doctiſſimi Viri, quos ideo hic nominare ad rem non pertinet. Singularem vero Clariſſ. Ioh. Fred. Gronovii & Nic. Heinſii in Libello hoc adornando gratificationem niſi prædicem, ingratiſſimus ſim.

Præterea, ut in Prolegomenis promittebam, Barthianas ſive conjecturas ſive variationes addidi: ea diſtinctione, ut quas ſibi aſſcripſit, B. litera deſignaverim: quas autem Germanicæ vel, ut verius eam vocat, αὐτόπτῳ Editioni (in Germania enim nunquam ante illum, ipſo in fronte editionis ſuæ teſte, autores hi excuſi ſunt; quo coarguitur non modo nullas vetuſtiores, ſed nec Auguſtanam quidem Anni 1534 inſpexiſſe) vel, quæ pari paſſu ambulat, Tigurinæ (niſi aliud extra Germaniam, in Vtopia quoque Tigurum eſt) acceptas referre maluit, G & T. characteribus notaverim: Ea quoque fide habendas reliqui, qua ipſe modo Germanicam Editionem eſſe, quæ plurimum illum in reſtituendo Gratio juvit, in limine Commentarii ait; modo ullam ante ſuam in Germania curatam fuiſſe in titulo operis negat. Addidi poſtremo meas quoque aliquot conjecturas, quæ vel ut in commentario locum haberent operæpretium non erat, vel poſtea inter relegendum ſubnatæ ſunt. Has τῷ f. inſignivi.

VARIÆ

VARIÆ LECTIONES
IN
GRATII CYNEGETICON.

FALISCI] Deeſt in A. & P. PHALISCI G. & B. Ed.

Verſu 5. *profecti*] Ms. *profectu*.

rectuſque] Ms. & A. *erectuſque*. B. Ed. *certuſque*

contiguas] *continuas*. G.

cecidit] *ceſsit*. Ed. B.

circum] Ita G. & ego; alias, *circa*.

Firmamenta] *Fundamenta* G.

nomine] *numine* G. & B. Ed.

Naides & Latii Faunus ** Ms.

Silvani ſtermite cudens. Ms.

niſus] Ita ego Ms. *leſus*. al. *luſus*. *ſed non ſine* [c]*arminis uſus* G. *ſed non niſi carm. uſu* B.

venandi] f. *venanti*. Vt hinc dixerit Naſo:

Aptaque venanti GRATIUS *arma dabat*.

Quo ſaltem probatur male vulgo diſtingui: *arma* [c]*abo, & venandi perſequar artem. Armorum caſſes*, [&]c. Ms. *aſtis Armorum; caſſes plagiique exordiar* [a]*rtis*. Miror unde *artem* ediderit Pythœus, cum [a]liæ omnes, *arteis*.

Tit. in Ms. A. & P. *De retibus conficiendis*. ib. [f]*ingere filo*] *fingere limbo*, citat Turnebus Adv. [l.] 9. c. 26.

quadruplici] Ms. *quadruplicis*. non male, *Qua*[d]*ruplices limbos*, i. e. quadrangulis maculis inter[]plexos.

29. *la-*

29. *laqueas bis ut omni* Ms.

31. *Et*] *At* G. *Ad.* B. *vicenos*] Ms. *viceno.*

34. *Cyniphiæ*] Ita male omn. Edd. Ms. *Cinymphiæ.* Scribendum, *Cinyphiæ.* Servius ad Georg. III. *Cinyphii hirci*] *Libyes a fluvio Cinyphe.* Apud Plinium lib. V. cap. IV. perperam eſt, *Cynips*, pro *Cinyps*, vel *Cinyphs*, ut Mela lib. I. c. VII. Herodotus lib. IV. ubi fertilitatem hujus regioni prædicat, effert Κίνυψ, Κίνυπος. Straboni Κίνυφος, Ptolomæo Κίνουφος. *Conifiæ* G.

35. *Æoliæ*] Hanc conjecturam meam confirma Ms. Vir illuſtris, *Æolia de valle*, interpretatur, u *Euboicam rupem* apud Maronem Æn. VI. qui tam Æolia, quam Eubœa oriundi erant Cumani Eruditè.

37. *Meſsis*] Ms. *Menſis.* & v. 38. non habet.

41. *Sarabes*] Ita Iunius & Puteanus: ſed & Ms. exque eo Pyth. Ed. *Sutabes* A.

42. *ſuo*] *ſacro* G. *Bubaſtia*] Ms. *Bubbaſtia. Bupalia* G

43. *Velatur*] *Veſtitur* G. & B. Ed. *æſtivi*] *Ægypt* G. uti Iunius conjecit.

44. *Ipſe in*] Ita A. & è conjectura B. *Ipſus* G *ib. damnoſus*] *damnatus* B. Ed.

45. *exterruit*] Ita Ms. & P. *exterritur hoſtis.* A.

46. *rigui*] *rigidi* B. Ed. ib. *Alabandus* Ms.

48. F. (*gravis eſt tut. ſ. illis.*) ut reliqua inter ſe continuentur; hæc a. ad v. 50. ſpectent.

49. *retibus*] Ita Ms. & P. *ſentibus* A.

50. *humor*] *udor* G. & B.

51. Leg. *uſus in armis. Nulla fides. Ergo*, &c.

52. *valle*] *vallo* G. *preſſo fl. vallo* B.

53. *cauſſæque malum*] Ita Ms. & P. Vide comm Gronovius mavult; *clauſæque malum.* Vt tam paludes, quam flumina intelligantur, retibus vel indagine ſepta, ac clauſa.

55. *flatus*] Ita Ms. & P. & Turn. *fluctus* A.

58. *annus*] Ms. *annos.* Forte. *annum.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

o. *reſpondet langor uſu.* Ms. *longior uſus* B.
3. *tentare*] Vide ad Calpurnii Ecl. VII. verſ. 9.
4. *Ire*] Ms. ut P. *Iret.* Deeſt in A. hæc vox.
8. *Vt*] Ita Ms. & G. al. omnes, *Et.*
9. *cultoſque ferit. Tyrint. orbeis* A.
2. *famæ*] *fama* B. Ed. *primus*] *primum* G. *patravit*] Ms. *impetravit.* quod requirit τὸ *primum.*
5. Tit. in Ms. A. & P. *de Pinnatis conficiendis.* Vide Comm. pag. 123.
6. *fuit, & non*] *fuit. Eſt non* G.
9. *ſpecies*] *ſpecie* G. *ab*] Ms. *ad.*
5. *Hic*] Ms. *Hinc. metus*] Ita Ms. & P. *dolus* A.
6. *Lineaque extructis*] Ms. *Linteaque expoſitis.* Veriſſima ſcriptura. Quam cum non notaverit Pythœus, videri poteſt non habuiſſe hunc Thuanæum codicem, ſed alium, ex quo excerpſit, *Lineaque extritis;* B. & G. *Lineaque ex tritis.* f. *ex poſitis.* Lucanus: *diſpoſitis attollit retia varus.*
). *aliquis*] Ms. *aliis.* Titulus hic: *Pedicæ.*
). *magis*] *manus*, Er. Puteanus.
. *teget*] Ita Ms. & P. & Turn. *reget* A.
. *cum*] Ms. *quam.* quod & Pyth. obſervat.
. *Prodidit*] *Condidit* G. & B. *divos*] *divo* Turn.
. *in cæcas aciem*] Ms. *in cæca faciem.*
o. *ſtat*] Gronovius eleganter: *dat fama.*
5. *annis*] *arvis* V.C. Pythœi. *armis* G.
8. Tit. in Ms. &c. *Genera jaculorum. etiam*] *aciem.* G.
1. *& geminas*] *in gem.* G. *furcas*] *furca.* Ms.
2. *totos*] *notis* Ms. & Pyth. *votis* G.
7. *Macetum*] Ita Ms. & P. *Macedum* A.
9. *diſtrictas*] *diſtrictas* cit. Turn.
o. *Albania*] Ms. & P. *Lucania.* A. & B. *Livania.*
1. *ſalubres*] *ſelibres*, Er. Puteanus.
5. *relinquite*] *ſpernite* G. & B. ib. f. *ne tela relinquite, Divæ Magnum opus.*
6. *quondandam tacere ſagitte.* Ms.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

127. Tit. in Ms. &c. *Ligna apta jaculis.*
128. *nutritur*] Ms. *innutritur.*
131. *incomptos opera lutores ageſtis* Ms. *in comptus* A.
133. *pulcherrima*] Ms. *pulcherimoſuma.*
135. *juſſere*] *luſere* G.
136. *ficta*] Ms. & Pyth: *facta. victa*, B. Ed.
141. *gravat*] Ms. *gravet.* f. ἀρχαϊκῶς.
144. *notas*] *comas* Put. *verſus*] *verſu* A.
145. *ſufficit*] *ſubjicit* G.
146. *fluet*] *fluit* B. Ed.
148. *advertitur*] *adverterit* G. *annus*] *annes* Ms.
149. *Frondibus*] *Frontibus* Ms.
150. Tit. in Ms. & Edd. *De canibus.*
151. *per artes* I Ms. *partis.* f. *peritis.*
155. *Cuique*] Ms. *Quoſque*, pro *Quoique.*
159. *genus*] Poſt hanc vocem reliqua deſunt Ms.
167. *aula*] Vide & ad Calp. Ecl. 1. verſ. 15.
171. *quos*] *quo* G. *qui* B.
178. *catulis j. Britannis*] *catuli j. Britanni* G.
182. *Comparat*] Ita P. *Cum parat* A.
184. *Sicut*] *Sic ut* P. *Sic &* A.
192. *Tum non eſt*, &c] Pythœus notat alias legi *Tum non & victi, cum conceſſ. lab.* non male.
194. *dabit*] Mallem, *dabat.*
203. *Vertraham*] *Ventraham* G. *Ventranam* B. *Ve*[...] *trahum* cit. Lindenbr. Cæterum Merula non m[...] le à *Ver*, & *dragen* ἔτυμον petiit, cujus Cynegetic[...] nunc primum inſpicere contigit. Vide Martial[...] apophor. de cane Vertrago in Comm. p. 169.
211. *veſtram*] B. conj. *veſtrum.* Vide Comm.
214. *Glympice*] B. conj. *Gymnice.*
215. *Haſtilides*] *Aſtylidæ* Geſn. & Put.
217. *ſedentes*] *ſilentes* G.
225. *majora*] *majore* G. Ita legendum.
226. *egreſſu*] *e greſſu* G.
227. *permiſſa*] *permiſta* B.
231. *officiis, ne* &c.] Ita Geſnerus. A. *officii, ne* P. *officiis, neu.*

233.

233. *offenderet*] *offunderet*, Gronovius.
235. *Cum ſequitur*] *Conſequ.* VC. ſive Ms. Pythœi.
239. *adprenſat*] *adpreſſat* Pyth. *adprendit* B. Ed. *naribus*] *varibus* G. *varicus* B. f.
247. *ſua nôrit*] Ita Gronov. al. omn. *naris*.
255. *nôrit*] Ita Geſnerus, & P. *môrit* A. *voces*] *fauces* G. Vide Comm. p. 204.
259. *fateri*] *videri* cit. Geſnerus.
260. *tanta*] *tanti*, Gronov. non temere.
261. *refellat*] Ita B. al. o. *revellat*.
263. Hic potius tit. figendus, qui in Edd. ante v. 259. inſeritur: *Canum fœtus.*
265. *genuere*] Ita Geſn. & P. *tenuere* A. *immane*] *manente* G. *mutante* B.
268. *aut quæ*] *aut quà* B.
271. *ventris*] id eſt, *ventres*, uti cit. Iul. Scaliger.
382. *neque emeritæ*] *nec immerito* G.
285. *renuit*] *tenuit* A.
286. *ſolitoſque*] *ſolitoque rem. labore* G. & B.
290. *ipſæ*] *ipſe* A. f. *ipſi*.
291. *tuos*] *ſuos* G. & B.
294. *Libera tota tenet * ea * tergo.* A. *Vbera*, &c. P. *eat ergo* Pyth. conj. *ſtat tergo*, Gronovius.
297. *operitur*] *aperitur* G.
303. *delata*] Ita cit. Geſn. & P. *delacta*. A.
305. *fregitque*] *frigetque ind. matrum* G. & B.
310. *non & magis*] *non eſt magis alt. ſenſus: Tollit ſe ratio*, &c. ſic vulgo omn. Edd. Vide Comm.
316. *Atqui*] Ita leg. B. & cit. *Atque*. G. *At quàm*.
318. *fictas*] *victas* G. & B.
324. *actaque*] *ortaque* G.
333. *impiger*] *integer* B. Ed. Vide comm. p. 249.
336. *cedent*] Ita leg. B. & cit. *ſedent*. *illa*] *ipſa* G. & B.
337. *faciliſque*] Ita ego. Vulgo: *factuſque*. G. *fartuſque*. B. *factiſque*. Vide comm.
339. Lege & diſtingue: Sit ſociis *vitulina tuis*, &c. Vide comm. Duo hi mutili verſus deſunt in G.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

344. Tit. in Edd. *Canum remedia.*
352. *ora*] *ora* G. &B.
353. *atroque*] Ita ego. *utroque* A. *uteroque* Geſn.
358. *anguſto*] Ita cit. Geſn. & P. *anguſto*. A.
361. Hiatum interſerit poſt hunc verſum G.
365. *valida*] Ita cit. Geſn. & P. *validum* A.
366. *cura eſt*] *curas altior*. A. Vide Comm.
367. *totis*] *toties*. Ed. B. & cit. Vide Comm.
370. *juxtaque*] *juſſaque* A. ἀρχαϊκῶς.
371. *ullis*] *ulli* B. conjicit.
379. *dicta*] *ficta* vulg. *victa* B. Ed.
380. *redit uſus*] Ita P. *rediturus* A.
388. *pracepit*] Gronovius egregie conjecit, *percepit.* Plautus Menæchm. *priuſquam percipit inſania.*
389. *Æſtivos*] *Æſtivoſq;* B. *vibrant*] *vibrans* Gron.
405. *Coralia*] *Curalia* cit. Salmaſius. *adjutas*] Ita A. *adjutant* cit Geſn. à quo, ut plurima, mutuavit P. *adjurant* cit. Smetius, & B. in Adverſ.
406. *oculique*] *oculiſque* A.
412. *vulgi*] *vulgo* G. & B.
416. *pices*] *piſces*. P. f. errore typor.
418. *lavant*] Geſn. conj. *linunt*. *eſt ira*] *atque ira coercita morbi eſt*. G. & B.
419. *ne cura*] Ita vere Gronovius. Vulgo : *natura.*
422. *Advento*] *Aventu* B. *clariſque* P.
441. *vocant, ter*] Ita G. & B. al. o.. *vocantes*. Nemeſ. Ecl. IV. *ter fronde ſacra, ter ture vapore Luſtravit.*
450. *animi*] *animis* G.
452. *melioriſque*] *meliorifve B.*
456. *ſed*] *ſtet*, G & B. Qui poſt hunc verſum intercalat verſ. 460. *Huic fas auxilium*, &c.
461. *Nec mora*] Ita Geſnerus. *Hæc mora* vulgo. *His mora* B.
462. *lave*] *fove* G. *fave* B. Ed. & cit.
474. *fraces*] *fæces* G. & B. *faces* cit. B.
479. *potentia*] *nocentia* G.
481. *animæ*] *anime* G. &. B. conj.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

484. *ſacrum*] *ferre ad nem. alta* cit. Salmaſ. *ad nemorale*, Turnebus cit. quod probat Nic. Heinſius.

Ib. *faces*] .harum ſpecies eſt in fronte tituli.

486. *luci*] De eo Livius lib. 1. c. 21. *Lucus erat, quem medium ex opaco ſpecu fons perenni rigabat aqua.* Ed. Antv. *lucis.*

497. Tit. in Edd. *De Equis.*

503. *fundet*] *tollet*, cit. Turnebus, & 504 *luſtrabit.*

507. *muratur*] *miretur*, cit. Cluver. & 509. *in ſaxa.*

531. *quas*] *quæ*, cit. Turn. & 532. *potuere Cer.*

543. *ſacraria*] Videtur omnino intelligi debere Nemorale Sacrarium Dianæ, quod *medio in diſcrimine luci* colebatur, ut verſ. 486. ipſe canit. Eo ſimulacrum Dianæ Nemorenſis ſolemniter devehebatur, in thenſa ſua locatum, ut fit cum pompa traducitur. Vide & ad Calpurnii Ecl. 1. verſ. 15. ubi *ſacraria Fauni* melius, quam cum hic verſarer, & ſimul hunc locum, illuſtravi. Ita & in hiſce tantillis occupationibus, quod alias veriſſimum in maximis item rebus, deprehenditur, ΔΕΥΤΕΡΩΝ ΑΜΕΙΝΟΝΩΝ.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

IN HALIEUTICA
PRÆFATIO.

OPUSCULUM hoc ſive inabſolutum ab authore, ſive injuria temporis adeſum, quanquam certò alicui aſſcribere non poſſim, Gratii tamen potius eſſe, quam Ovidii, aut alîus cujuſquam, paucis hic demonſtrare, quibus inductus in eam opinionem primitus fui, aggredior. Primum facile inter argumenta locum meretur materiæ quædam cognatio; quam plerique ſequuti ſunt, qui θηρευτικὴν, ſive Venationem in genere ſumptam, abſolvere voluerunt: ſcilicet ut κυνηγετικὰ, ἁλιευτικὰ, ἰξευτικὰ uno opere complecterentur. Has enim ſpecies ſub venationis appellatione generali & Plato lib. VII. de Legibus, nec ibi tantum; & Cicero lib. II. de Nat. Deor. comprehenderunt. Oppianus certe, quamvis & ἁλιευτικὰ ejus & ἰξευτικὰ (ſed hæc nondum vulgata) non extarent, omnia hæc ſimul pertractare voluiſſe, initio κυνηγετικῶν ſatis aperte declarat. De Nemeſiano noſtro Vopiſcus refert: *qui* ἁλιευτικὰ, κυνηγετικὰ, & ναυτικὰ *ſcripſit.* ubi non temere ἰξευτικὰ ſubſtituebat ὁ πάνυ Caſaubonus. Recentes, ut plurimos, omitto, Geſnerum, Hereſbachium, & infinitos alios, qui volatilium, terreſtrium, & aquatilium hiſtoriam ac venationem ſpeciatim executi ſunt. Hæc prima inquam ratio, cur Gratii κυνηγετικῷ Halieuticon fragmentum ſubjecerim. Altera non longe abſcedit, qua aſſerere licet, ab aliquo pedeſtris venationis & perito quam maximè, & amatore ſcriptum id eſſe, qui tum curioſe de Equis, reliquiſque terreſtribus animalibus, tum de canum ſagacitate quam aptiſſime & eadem, qua Gratius, methodo narrans, ſatis longam de iis diſſertationẽ interjicit. Tertium argumentum facit codex ille Sannaſarianus, ex quo unico

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

co Gratii κυνηγετικὸς, Halieuticaque hæc propagata olim ſunt: quem ordinem etiam ſervat Thuanæus codex, qui, etſi Cynegetici potiorem partem non habet, Halieutica ne uno quidem verſu auctiora, aut imminuta, continuo ſubjicit. Poſtremo ſtilus quoque, præter phraſiologiam, in iis potiſſimum ubi de terreſtribus agit, plane venaticam ac Gratianam, ut liquet ex iis quæ cum Cynegetici locutione contuli, ſi non Gratio totum vindicat, ſaltem Ovidii non eſſe, evincit. Nihil enim minus quam Ovidianum ſapit: quod facile perſuaſit mihi intimus Naſoniani genii myſtes Heinſiades. Idem monuit quoque, non mera Halieutica videri debere, ubi tanta ad terreſtrium venationem digreſſio, & à generali animalium hiſtoria exordium inſtituitur. Quibus fulcimentis ſtabilitus minus vereor, ne obex ille ſubmoveri poſſit, quem Plinii auctoritas, an hallucinatio injicit. Is lib. XXXII. capp. II. & ultimo, compilavit omnia & piſcium ingenia, & nomina, quæ in hoc fragmento produntur. Cap. II. ita infit: *Mihi videntur mira & quæ Ovidius prodidit piſcium ingenia, in eo volumine, quod Halieuticon inſcribitur.* Tum ſingula pœne verbotenus, quæ uſque digreſſionem de terreſtribus continentur, atque ordine recenſet, quæ particulatim, ſuo quodque loco, in variis lectionibus applicabo. In fine ejuſdem libri & ultimi capitis, poſt infinitam piſcium nomenclaturam, addit: *His adjiciemus apud Ovidium poſita nomina, quæ apud neminem alium reperiuntur; ſed fortaſſis in Ponto naſcuntur, ubi id volumen ſupremis ſuis temporibus inchoavit.* Deinceps ita reliqua, quæ poſt digreſſionem ſequuntur, nec plus, nec minus, quam hodie extat, exequitur: unde conſtat vix plura, olim ad Plinium, quam ad nos perveniſſe. Sed verba ejus ut excutiamus, operæpretium eſt. *Supremis temporibus* ab Ovidio inchoatum in Ponto Halieuticon hoc eſſe, & piſces, quos

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

recenſet, in Ponto tantum naſci, quia apud alios nulla eorum mentio occurrit, non aſſerit, ſed conjicit Plinius. Neutrum recte. Nam & plerique eorum, quos excerpit, ab Ariſtotele nominantur: aliqui etiam ab Ennio in Phageſiorum Fragmento, ut *Glaucus Cumas apud* optimus, & Melanurus; aliique ab aliis item Latinorum, ut Græcos omittam: Et quod ille videtur Ovidio attribuiſſe, quia in Ponto ſcriptum hariolabatur, contrario argumento probatur Ovidii non eſſe. Quomodo enim Romam delatum, ſi non ab ipſo miſſum, ut reliqua, quæ in Ponto condidit? quomodo mitti ab ipſo potuit, ſi inchoatum tantum, & ut revera eſt, inabſolutum & imperfectum reliquit? Si tamen inchoavit id volumen in Ponto Ovidius, cur hujus non meminit, ut ejus, quod de bello Actiaco moliebatur, & alterius Getico ſermone, quæ item inabſoluta reliquit? Invenerat forte Ovidii operibus affixa hæc Halieutica Plinius, ſive ſine nomine, ſive ſub eo, quod Plinio non ſatis innotuerat, ut puta Gratii; ideo Ovidii ea eſſe hariolatus eſt; vel etiam enotando ea, quæ ad memoriam ei aliud agenti, ut ſolebat, dictata fuerant, in nomine autoris lapſus eſt, ut ſæpe alias. Nam, ne alia ejus μνημονευτικὰ ἁμαρτήματα innumera enumerem, etiam in hiſce ipſis citandis memoria illum ſæpe fefellit (præſertim, ubi Chromin in aquis nidificare excerpſit) ut ſuo quæque loco oſtendam. Ovidii itaque non eſſe, ſatis manifeſte patere exiſtimo: nec à quoquam præterea quidem veterum inter ejus ſcripta relatum. In prima autem editione quod titulus ita concipiatur: P. OVIDII NASONIS HALIEUTICA, ab ipſo Editore potius, qui Plinii illa legerat, & producit, quam ex Ms. Codice profectum eſſe crediderim. Quanquam in altero Thuaneo apographo recentiori manu affixum ſit: INCIPIT VERSUS OVIDII DE PISCIBUS. quod haud dubie à Plinio

item

item didicerat librarius. Vt Ovidio quidem jure merito abjudicavi, non pari aſſertione Gratio adjudicandum tamen cenſeo; ſed conjectura, ſi quid fidei ea meretur, ſtandum. Propius tamen veritatem id eſt, quam ut Nemeſiano adſcribatur. Quod cum in Adverſaria ſua conjiceret Barthius, ἀνιστωρησίαν illam, quam alias quoque affectat, æquè ſibi placere oſtendit, ac ille, qui Plinium Nemeſiano poſteriorem, vel Catullum Martialis imitatorem conſtituiſſet. Cujuſcumque ſit, ego hic Gratio ſubjeci, cùm ob materiæ quæ univerſam animalium hiſtoriam magis, quam piſcium, ſpectat, tum ob ſtili affinitatem; niſi quod in eo, & materia & ſtilus depreſſiores: par tamen ubi de Equis & Canibus agitur, & germana Gratii locutio. Præterea ita de meo, partim etiam ex Plinio & Geſnero, ſupplevi, ut ſenſus ſaltem inter ſe quodammodo cohæreret, quem penſi maxime habui. Qua de cauſſa, dum variationes Ms. codicis & Editionum enotarem, multa ſuper Plinii excerptis, & ſenſus inverſione ab eo ſubinde commiſſa, currenti calamo ſubnata etiam inſerui. Adjicere autem ea, quæ jam dudum à Columna ad Ennium commentante edita ſunt, nec potui inopia exemplaris, nec ut poſſem volui. Sed tandem, cum relegenda hæc jam ad prælum eſſent, nactus id ſum ex Heinſiana τοῦ πάνυ Bibliotheca; & verſus illos vix pauciores, quam γνήσιοι ſunt, ita ineptos, & alienos ab Autore noſtro deprehendi, ut ſuppoſitios eſſe nemo, qui illos viderit, non ſibi perſuaſum habere queat: utpote cum & omnia ea habeamus, quæ Plinii ævo extiterunt: & vix plura ab ipſo autore profecta eſſe, veriſimillimum. Solini itaque fragmentum potius præfixi, quod & materia & ſenſu adeo alteri congruit, ut ovo prognatum eodem, & ejuſdẽ orſi ac textus eſſe quis diceret. Quod ipſum jam primũ varias lectiones ſuas depoſcit, ut deinceps ad inceptum revertar.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

VARIÆ LECTIONES
IN
PONTICON FRAGMENTVM.

VERSV 2. *ſpirantes molle*] Ita lego: quia piſces exiguum tantum ſpirant, & dormiunt, ut docet Plin. lib. 9. c. 7. & lib. 10. c. ult. Salmaſius in Prolegom. ad Solin. ubi emendatum ex V. C. poſuit hoc fragmentum, citat: *æquoreas ſpirantis molle. c.* ut mare dicat molle ſpirare. Vide pag. 214. Vulgo: *ſpirantes mole.* quaſi vix ſpirantes.

8. *creandis*] Ita Salmaſ. ex VC. al. *profundis.*

11. *gemmavit*] *geniavit* Barth. Adverſ. 44. c. 3.

13. *librata*] *fundata*, Salm. ex VC. *juſſa*] Ita Salm. ex VC. & Barth. è conjectura. Vulgo, *viſa.*

14. *Ætherias*] *Æternas* Barth. conj.

22. *cœtu*] *citu* Salmaſ. ex V.C. Vti quoque in vett. ſcidis legi notaverat Pythœus, qui primus edidit hęc.

IN
HALIEVTICA.

24. MINATVR] Ita Pythœus edidit ex Ms. Thuan. niſi fallor; qui ſic habet: *vitulus quæ manuque miratur.* A. ex Ms. Sannaſarii edita: *minaci.* forte: *vitulus ſic namque minaci, Quæ nondum gerit, intentat jam cor fronte.*

28. *Concuſſiſque*] *Concurſiſque levis pinnis* Ms.

31. *ſic & Scarus*] Ms. *ſic Eſcarus*; & ſic itidem v. 38. Iſidorus quoque *Eſcarum* pro *Scaro* poſuit lib. 12. c. 6. & ab *eſca* dictum finxit. Geſnerus ἐχα-

ρον

ρον aliud aquatile animal à Scaro longe diverſum conſtituit. Nam & hic σκάρος Græcis eſt.

32. *Contextam*, &c.] Ita Geſn. ſupplevit. A hujus verſus intervallo hanc vocem ſervat: * *ſin* **. Vnde ego olim ita centunculum illum reſarciebam:

Sic & Scarus arte ſub undis

Vtitur, & forſan *ſi* naſſæ vimine clauſus, &c.

33. *Incidit*] Ita Geſn. ut ſupplementum juvaret. Ms. & A. *Decidit*, quod meo inſititio verſui quadrat. *aſſumtam*] f. *aſſutamque dolo.*

35. *veniens ſed*] A. *veniens ſub*. Ms. & P. *vimen ſub* Ita legendum. Plinius n. ſic expreſſit: *Scarum incluſum naßis non fronte erumpere, nec infeſtis viminibus caput inſerere, ſed averſum caudæ ictibus crebris laxare fores, atque ita retrorſum erumpere.* Quæ verbotenus exſcripſit Iſidorus: ſed perperam editum, *luminibus*, pro *viminibus*; *adverſum*, pro *averſum*; & *redire*, pro *erumpere*.

37. *dum* pone *nataret*] Ita Pantagathus & Geſnerus reſtituerunt ex vet. lect. quæ eſt in A. *dampus nataret.* P. *dampro nat.* ex Ms. qui ita: *dam pronatareto.* f. *dum pronatat extra.* Plinius: *quem luctatum ejus ſi forte alius ſcarus extrinſecus videat, apprehenſa mordicus cauda, adjuvare nixus erumpentis.* Nec verbo minus Iſidorus: niſi quod iterum *Eſcarum* poſuit, pro *ſcaro*. ut & Ms. hic: *eſcarum hunc.*

39. *atque ita* flexu] A. *atque.* * Ms. & P. *atque ita* *.

40. *Liberiore natans*] Ms. & P. *Vberrer nato.* Vnde ego formavi: *atque ita* flexu *Liberiore natans.* Auſonius Moſella: *Liberior laxos exerces Barbe natatus.* *Flexus* ita v. 51. etiam uſurpat noſter, & ibidem Plinius. A. τὸ *Vberrer* non habet; ſed ita: * *nato quem texitque reſultet* *. *texitque*, ſervat & P. Ms. *texit quem reſultet.* Ego ſupplevi: *quem texit* naſſa (vel, rete) *reſultat.*

41. *Sepia*, &c.] Plinius hanc omittens, à ſcaro ad Lupum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

Lupum tranſit. Hæc prima illius oſcitantia circa Sepiam. Altera, quod cum lib. 9. c. 15. dicat Sepiam non eſſe in Ponto; poſtea tamen, (ut notavi in præf.) de Ponticis piſcibus hic tantum agi ab Ovidio arioletur.

43. *vomit illa cruorem*] τὸ *illa* ex præcedente verſu repetitum temere eſt, pro quo forſan ſcriptum erat: *vomit ore cr.* Ms. *vomit illãce.* Quod alteri conjecturæ meæ aſtipulatur: *nigram vomit ilicet* iram, vel, undam.

44. *vices*] Ms. & P. *Avertitque vias.* Ita leg. Plinius lib. 9. c. 29. de Sepiis: *ubi ſenſere ſe apprehendi, effuſo atramento, quod pro ſanguine his eſt, infuſcata aqua abſconduntur.* Et ad verbum Oppianus lib. III. v. 162. καὶ ἠμάλδυνε κέλευθα. *Obſcuratque vias*, &c.

46. *ſidit arenis*] Ita ego. P. *ſidet ar.* Ms. *ridet ar.* Geſn. latitat *ſubmiſſus arenis.* pro eo, quod eſt in A. *ſedet armis in auſtri.* Quorum ultima proximo *v.* ſunt, quæ ſequuntur:

47. *** *in auras*] Ita Ms. & P. Quibus ego præfixi: Atque ubi jam tranſire plagas perſenſit, *in auras*, &c. Præeunte Plinio: *Lupum reti circumdatum harenas arare cauda, atque ita conditum tranſire rete.* Iſidorus: *denique rete circumdatus fertur arenas arare, atque ita conditus tranſire rete.* Inepte. Non *conditus* plagas tranſit lupus, ſed *conditum* lupum plagæ. Hoc voluit Plinius.

49. *Muræna*] *more ferox & reti ſibi conſcia teri* Ms. Sed nihil mutandum. Plinius: *Murænam maculas appetere ipſas, conſciam teretis ac lubrici tergi, tum multiplici flexu laxare, donec evadat.*

50. *converſa foramina*] *connexat forma* Ms.

52. *intervenit una*] *intervienitura* Ms.

54. *hac*] Ms. *hæc.* Plinius de hac fraude nihil; niſi quod eam reſpexiſſe videri poſſit lib. 9. c. 29. de Polypis: *Cætero per brachia veluti acetabulis diſperſis aſtu quodam adhæreſcunt, tenentque ſupinis, ut avelli non*

queant

queant. Si bene ita conjicio. Vulgo: *hauſtu quodam*. De quo nihil Ariſtoteles lib. 4. c. 1. unde illa deſumpſit Plinius.

55. *ſub lege loci*] Plinius ibidem: *colorem mutat ad ſimilitudinem loci*. Quod etiam hic ſuo loco præerit.

57. *ſetis*] Ita Ms. P. Geſnerus, & Pantagathus. A. *etis*.

58. *Fallit*] Ms. *ſtillit*: & ſupra in fine proximi verſus poſt prædam adjicitur, *prædaret*, quod huc refe- o, ut reſtituam: *huic quoque adhæret Elato calamo. Huic* ſc. prædæ. *τὸ adhæret* abſorptum erat in *praeseret*, atque inde factum, *præda, ret*. Conjecturæ meæ adſtipulatur Plinius: *Polypum hamos appetere, achiiſque complecti, non morſu; nec prius dimittere, uam eſcam circumroſerit: aut arundine levatum ex- a aquam*. Sed poſtrema non ſatis congruunt. Noer n. etiam *elato calamo* adhærere prædæ ſuæ polym dicit, donec hamum jam populatum expuat. dorus illa tantum habet: *nec prius dimittit, quam am circumroſerit*. Sequentia omittit.

o. *At Mugil*] Ms. *Et*. Plinius: *Scit & Mugil eſſe eſca hamum, inſidiaſque non ignorat: aviditas tan tanta eſt, ut cauda verberando excutiat cibos* Ita c pluſquam παραφράζει, qui reliqua vixdum tomaverat.

1. *concitus ira*] Ms. *contricitatus*. Plinius iterum αραφραστικῶς: *Minus in providendo lupus ſolertiæ bet, ſed magnum robur in pœnitendo: nam ut hæſit hamo, tumultuoſo diſcurſu laxat vulnera, donec exant inſidiæ*. Nihil minus quam *iram*, ſed pœnitenn lupi hic prædicat. Vel itaque *in pernitendo* leg. d Plinium; vel hoc loco, *lupus acri concitus ære ta*, cum in hamo hæſit) aut tale quid ſubſtituenn.

. *Diſcurſu*] Ms, *Diſſuſſus*. i. e. *Diſcuſſu*. Nihil to.

66. *Au-*

66. *Auxilioque ſibi*] Ita A. recte. Ordo eſt: nec auxilio ſibi deficit Muræna, nec morſu. Ms. & P. *Auxilioque ſui.* Plinius: *Murænæ amplius devorant, quam hamum, admoventque dentibus lineas, atque ita erodunt.* De his nihil apud autorem noſtrum, niſi ita interpoletur:

Auxilioque ſui dentis ſtridentia furtim
Fila ciboſque rapit; *morſu nec*, &c.

quanquam, cum poſtrema hæc plane neglexerit Plinius, fortaſſe, quæ alibi legerat, in eorum locum per errorem aſſciverit.

ib. *cominus*] Ita Ms. recte. A. *nec eo minus.*

69. *novitque ſuæ*] *vometque ſua &* Ms.

70. *Corpore, lina ſ.*] Ita diſtinxi. vulgo: *Corpore lina ſecat.* Inepte. Pejus eſt, quod Rondelet. citat: *verſuſque ſupino Corpore lina ſecat.* Non *corpore*, ſed ſpina lineam ſecat. Plinius lib. 9. c. 59. *Anthiæ, cum unum hamo teneri viderint, ſpinis, quas in dorſo ſerratas habent, lineam ſecare traduntur: eo, qui tenetur, extendente, ut præcidi poſſit. At inter ſargos ipſe qui tenetur, ad ſcopulos lineam terit.* Imo & ipſe Anthias ſibi id præſtat, ut noſter tradit; quem, oblitus ſui, ita hic ſequitur Plinius: *Anthiam tradit idem infixum hamo invertere ſe, quoniam ſit dorſo cultellato, ſpinaque lineam præſecare.* Ita jam dudum reſtitui corruptiſſimum locum, quem aut fruſtra tentant, aut temere nimis proſtituunt editores: quibus eo magis ſuccenſeo, cum Geſnerum τ̃ πάνυ ante ſæculum fere ita emendaſſe poſtmodo videam. Vulgo in omnibus Edd. extat: *Pytheas id tradit: idem infixam hamo*, &c. quod nec ipſe Pythius mihi interpretetur. *Idem*, puta Ovidius, ex quo hactenus illa verbotenus deſumpſit: nam deinceps ex Licinio Macro ſequentia retulit. Noſter quoque abhinc è mari in terras & ſilvas excurrit.

74. *monet*] Ita Ms. & P. *movet* A.

75. *ecce leo*] Ita Ms. & P. & Ciofanus. A *& telo.*

77. *Quoque*] Ita A. *Quodque* Ms. & P. ib. *ſublatior*] *bi latior* Ms.

79. *Prodigus*] Ita conjeci. Horatius *animaque ma-gna Prodigum Paulum.* Ovidius: *Sanguinis atque animæ prodige Galle tuæ.* Vulgo in omn. libb. *Prodi-t, atque ſuo,* &c.

2. *Actus aper ſetis*] *Actus & per retis* Ms. Τὸ *age-* ita paſſim ponit Gratius: *Glympice te ſilvis egit,* c. *ſtimuliſque potentibus acti In furias vertere ca-* . Item alibi: *ille vigebit Centum actus ſpatiis.*

3. *Et ruit*] Ms. *Se ruit.*

8. Ante hunc verſum inſeritur iterum ille:
Ipſa ſequi natura monet, vel comminus ire.
P. ex Ms. niſi quod Ms. *irate.* A. *docet, vel comi-* . Quanquam ſupra habeat: *movet.* Pythœus no- tertio etiam hunc verſum paulò poſt intercalari -vet. cod. in quo fallitur, aut numerus paginæ de- eſſe 91. non 92. Vtrâque enim extat, nec poſtea bi repetitur. Ego vero etiam hic ejeci, quem ſe-l legi ſufficit.

. *circo meruere*] f. *Si ſep. ſp. circi meruere coro-m.* Ms. *circo movere.* Videtur a. ante hunc talis ali-s intercidiſſe verſus: *gaudentque triumpho,*
eu patrias victrix lautus vectatur ad arceis,
Seu ſeptem ſpatiis Circo meruere Coronam.
alium ſenſum ſuppeditet Plinius lib. 8. c. 42. qui poſtremum v. illuſtrat. Senſus idem quem in -eget. his verſibus decoravit ipſe Gratius:
ſpatiis qualis permiſſa Lechæis
Theſſalium quadriga decus, quam gloria patrum
Excitat, & primæ ſpes ambitioſa coronæ.
ſi comparentur inter ſe, & ſequentia cum iis, de equis in fine Cynegetici ſunt, eundem genium -itorem referre, nemo negaverit.

Nonne vides] Virgilium & hic, quod ſolet iden-m in Cyneg. expreſſit noſter, Georg. III. *quæ glo-almæ. Nonne vides, cum præcipiti* &c. quæ gemi-

na

na germana ſunt, ſed longiora, quam ut hic adſcribantur. Non enim hîc commentarium aut tempus, aut locus admittit.

95. *ſpectabilis actu*] Ms. *actum*; & pari mendo ſupra: *cateſo*, pro *caſo*. *Leo*, pro *leone*. unde deceſſit, quod hic accrevit. Luculentiſſima a. hæc locutio & vere Gratiana. Cynegetico: *primos nequidquam offenderet actus*. Et paulo diverſe de equo Numidico: *ille vigebit Centum actus ſpatiis*.

96. *Compeſcatque*] Ita Ms. & A. *conpiſcatque* P.

97. *Vngula*] *Vincula*, & *redeunte* Ms.

61. *audacia præceps*] Mera Gratii phraſis. De cane Hyrcano: *Sed præceps virtus*, &c. Pertinet hoc ad genus bellicoſum; cum *vocat extremo* (ut ibi canit) *præceps diſcrimine Mavors*. Ad ſagaces, quod ſequitur: *Venandique ſagax virtus*. Quibus *natura ſagax*, & *ſolertia naris* ab eodem attribuitur in Cyneg. Tertium genus faciunt illa: *vireſque ſequendi*; de quo in Cyneg. ad v. cc. videſis. De tribus his generibus cum ita diſtincte hic agatur, quis autorem non agnoſcit? Nempe ipſum Gratium; qui primus inter Latinos triplex canum genus inſtituit, ut late in Prolegom. & Comm. dictum.

100. *naribus auras*] Noſter in Cyneg. v. 239. *celſiſve adprenſat naribus auras*. Vbi & hunc locum explicui, pag. 195.

102. *Et produnt clamore feram*] Verſum hunc jam diverſimode aliquoties expoſui in comm. p. 161. p. 173. p. 191. Sed veriſſimus ſenſus ex Virgilii loco petendus, quem p. 161. adduxi, & ex Varii, qui eſt p. 177. Loquitur n. hic de canibus agminatim indagantibus, qui non quidem ſemper ἅμα ὑλακῇ διαθέοντες indiſtinctè & indeſinenter latrant (quod ſuo ævo factitatum Longus innuit lib. II. ποιμενικ. & hodie ſemper fit, maxime in Anglia) ſed tum demum, cum ad cubile pervenerunt, *clamore feram produnt*. Hoc eſt quod expreſſit Maro: *volutabris pulſos ſilve-*

veſtribus apros Latratu turbabis agens, &c. Apule-
Mileſ. VIII. de toto agmine ſagacium ita loqui-
: *tacitaque prius ſervata muſſitatione, ſigno ſibi re-
ntino reddito, latratibus fervidis miſcent omnia.*
timque id, quod dixi, ſubſequitur: *aper immanis
que inviſitatus exurgit*, &c.
03. *collatis effugit armis*] *effugitque.* & mox: *Inſe-
turque* Ms. quaſi non ſatis numeroſè celeritatem
nis inſequentis ipſis quoque numeris expreſſe-
divinus Vates: ut hic armorum collationem &
lium ſtatarium graviori metro ſtabilivit. Fortean
pſit: *quæ ſi collatis eff. armis.* Nempe fera ipſos
es ſi effugerit. *Arma* enim ipſis canibus paſſim at-
buit noſter, præſertim ubi ad prælia ventum. Vt,
gnique Lycaones armis. Sed, *Arma negant contra,
rtemque odere Geloni.* Vmbro optat, ut *tantum
et in armis.* Et de equo: *ô quantus in armis Ille
is!* Itaque & hoc Gratianum.
13. *in arte labor*] Non quod venatio pedeſtris in
bus magis, quam arte conſiſtat (nam *artem* il-
ſpecialiter vocat, ut p. 92. in comm. oſtendi)
quia initio παρεκβάσεως dixerat reliqua anima-
erreſtria ſuo quodam inſtinctu agi, quæ ipſa eo-
n natura *monet*, vel ſequendo, vel *cominus* de-
nando, venari; cumque piſces jam vafritie qua-
n aut hac aut illac excellere docuerit, ideo jam
icit, *arte* adverſus eos utendum, qui non naturâ
, aut viribus, aut fuga, ſibi ſemper conſulunt, ſed
per ingenio & fraudibus certant. Hic ſenſus to-
digreſſionis, & hujus ἐπανόδου.
8. *funem*] Ita Ms. & A *finem* P.
9. *num ſaxis*] Ita Ms. & A. *non* P.
0. *purum*] Ms. *pucrum.* i. *pulcrum*, vel *curvum.*
4. Gurgite] Ita ſupplevi ex Oppiano ἁλ. l. v. 102.
8. * *quales*] Lego: *gaudent pelago Squali,
mbriq.* Vel, *Squatinæ, Scombrique.* &c. etſi
alus v. 147. nominatur, de quo ibi.

120 in-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

120. *incognitus*] Plinius nullum ordinem ſequitur
quanquam pleraque expreſſit, ſed poſt alios, qui hi
ſequuntur, de Helope ita enotat: *Helopen quoque di*
cit eſſe noſtris incognitum undis. Quintilianus lib. 5
ex noſtro etiam habet: *nec Helopen noſtro mari du*
cas. An ergo in Ponto tantum naſci credidit Plinius
Dixerat enim: *His adjiciemus apud Ovidium poſit.*
nomina, quæ apud neminem alium reperiuntur, ſe
fortaſſis in Ponto naſcuntur. Triplici errore. No
Ovidii hæc ſunt, ſed, ſi quid probavi, Gratii. Ne
hic tantum Helopis mentio, ſed & Ariſtoteles, &
Heſiodus Scuto Herc. Ἔλλοπας ἰχθῦς indigetavit
Denique non in Ponto, ſed in Pamphylio tantun
mari capitur, teſtibus Columella & Æliano In e
quoque fallitur, quod lib. 9. c. 17. dicat de Acipenſe
re: *nullo in honore eſt, quod quidem miror cum ſit raru*
in ventu: quidam eum Elopem vocant. Noſtro conti
eſt, *pretioſus Helops*, qui & πολυτίμητος Epichar
mo. Sed ipſe ſibi etiam obloquitur Plinius, ut oſten
dam ad v. ult.

122. *Thunni*] Ms. *dunni.* Plinius initio excerptorun
Orphum rubentem, rhacinumq. * *pullum.* Forte: *pav*
dumque Thunnum. Nam *pavidi* hic dicuntur *Thunn*

123. *Echeneis*] Ms. *etheneir.* f. *Parva & Ech*
neis, mirum. nam τὸ *adeſt* inſititium eſt. Plinius: *E*
parvus admodum piſcis, Echeneis appellatus: hoc c
rinis adhærente naves tardius ire creduntur, inde n
mine impoſito, &c. ἀπὸ τοῦ τὰς νῆας ἔχειν.

124. *tractique*] Ms. *factique.* Plinius: *Pompilum*
qui ſemper comitetur navigiorum curſus.

126. *Cercyroſque*] Ms. *Cercyroeſque.* Plinius: *Ce*
cyron in ſcopulis viventem. Ita dudum ego, & pr
dem Geſnerus. Vulgo: *Bopgyron.* monſtroſe. M
Chiffl. *bouuam per gyrum.* Forte: *Sævum Cercyrum*
quia *ferox* hic dicitur à noſtro.

128. *Orphus*] Ms. A. & P. *Orphas.* Plinius: *O*
phum rubentem, rhacinumque pullum. Ms. Chif

orphyr

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

phym, rubentemque acynum pulum. Forte: *Orphum* *llum, rubentemque Erythinum.* quod ſequitur: *ca-* *reaque rubens Erythinus in unda.* Non enim rubet phus, ſi Cantharo concolor, (qui ſcarabæum re-t) ſed nigricat, maxime ſuperius. Capite tamen bet. Ideo malit quis apud Plinium: *Orphum ru-* *tem, & aliquantum pullum;* vel *orphum pullum,* *bentemque aliquantum.* Sed mihi prior conjectura ridet, quia ita propius Poëtæ noſtri verba, ut ſo-, repræſentat Plinius. Fuit tamen, cum antiquæ ipturæ inſiſtendum potius crederem: *Orphum ru-* *tem, acidumque paulum.* Quia Cantharus, cui phum confert noſter, *ingratus ſucco*, i. ſapore, ut e docet Geſnerus.

). *Erythinus*] *Erythrinus*, Bellonius.

31. *Pagur*] Ms. *arcer.* lego: *Pager*, pro *Pagrus*, od Geſnero placuit. ut *conger*, & *congrus.*

32. *Channe*] Ms. *Channem gemino ſibi fundata* *ente.* Plinius: *Præter hæc inſignia piſcium tradit:* *nnem ex ſe ipſa concipere*, &c. Lego: *ingenia pi-* *um tradit.* Ita de noſtro autore etiam loquebatur . 11. *Mihi videntur mira & quæ Ovidius prodi-* *piſcium ingenia, in eo volumine, quod Halieuticon* *ribitur.* Nam *inſignia* piſcium, quæ ad colores ſtant, jam antea recenſuerat.

34. *pictæ Mormyres*] Ms. *pietate.* Plinius: *pictas* *rmyras, aureique coloris Chryſophryn.* Ita emenda-ram, cum poſtea vidi Geſnerum præoccupaſſe. Hoc mum de Chryſophrii eſt, quod ſequitur: *&* *i Chryſophrys imitata decus.*

6. *Percæque*] Ms. *Percatæque.* Pergit cum no-o Plinius: *Præterea parvum Teragum, & placen-* *cauda Labrum.* In his ego invicem Geſnerum vertam. Ille ex Plinio ſuperiore verſu legebat: *m viridis Teragus parvo ſaxat. ore.* Ego contra, nſtra illa non hinc modo, ſed & ex Plinio exſtir-da cenſeo, quem ita emendo: *Præterea Percam,*

Træ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

Tragum, & placentem cauda Melanurum. Quibus veſtigiatim noſtrum expreſſit. Qui vero *parvum Tragum* potuit dicere, quem ne fando quidem cognoverat, ut ipſe fatetur, cumque nihil tale quid hic de magnitudine ejus traditum inveniſſet?

138. *Murana*] Ms. *munera notis merelateque.*

139. *Conger*] Ita A. Congri (inquit Geſnerus ad hunc locum) ſe invicem maxime vorant, authore Ariſtotele. Si id verum eſt, leg. *Immitiſque ſuæ C. p. v. genti.* Sed cum id apud neminem, nec quidem in Ariſtotele inveniam, præplacet mihi lectio quam Pythœus edidit ex Ms. *Cancer:* præſertim cum Scorpius ſequatur. Reliqua tamen in mendo cubant. Forte: *ſuæ per vulnera chelæ.* Vel, ſi de Congro loquitur: *ſui per vulnera dentis.*

140. *capitis*] *captus.* Ciaccon. *Scorpius ictu*] Ms. *Scorpio jacet.* i. *Scorpio jactu*, vel *Scorpios ictu.* Ita *Scorpion* dixit Naſo Metam. 11. initio.

141. *æſtivo*] Ms. *ſtivo.* Plinius: *Glaucum æſtate nunquam apparere.*

142. *laxantur*] Ms. *luxantur.* an *lætantur?* minime. Gratius n. ita τὸ *laxare* utitur pro expandere, in Cyneg. de retibus: *laxanda reponite fumo.* Supra, *laxare vimen, os,* &c.

143. *ruminat*] Ms. *ruminet.* Plinius de Scaro: *ſolus piſcium dicitur ruminare, herbiſque veſci.*

144. *Manæ, Lamyroſque*] Ita Ms. & P. ut dudum conjecerat ante Geſn. A. *Manerelamiroſque.* Forte *Manæ, Gerræque, Smariſque.* Nam hi tres piſciculi ejuſdem fere generis. Martialis lib. 12. Ep. 32. *Fuiſſe Gerres, aut inutiles Manas.* Lamyros a nihil, ſed λάρμος Oppiano, qui hic locum habere nequit.

146. *dulces nidos*] Geſnerus periphraſtice hiſce Phycidem innui ait. Bellonius ad Chromidem retrahit, omiſſa per intervallum Salpa, uſque adeo jam *merito viliſſima*, quaſi nec nominata quidem fuiſſet. Plinium forte ſecutus eſt, qui eadem oſcitantia, quâ reli-

iqua inter ſe confudit, hic Delfinum ſilvis appin-
, quod Flaccus canit. Excerpſit enim: *Chromin,*
i nidificet in aquis. Hoc pignore Ovidium auto-
n hujus opuſculi eſſe conceſſero lubens, ſi tam ſin-
e nomen ejus in titulo legerit Plinius, quam hic
romin in aquis nidificare. Sin in altero fallit, ne
er autore quoque vadimonium deſerat, quis non
eatur? Nihil tale quid unquam vel meditata eſt
romis: multo minus noſter, ut de ea id diceret.
la Phucis eſt, quæ in aquis nidificat. Ariſtoteles
. VIII. fine. Μονὴ δὲ φυκὶς τῶν θαλαττίων ἰχ-
ων ςιβάδας ποιεῖται, &c. Quæ ita vertit Plinius
. 9. c. 26. *Eadem piſcium ſola nidificat ex alga,*
ue in nido parit. Lego itaque hoc loco: *Atque*
ium Phycis nidos imitata. An aliter in ſuo libro
venerit Plinius, plane mihi incertum eſt. Sed et-
nſi corruptus jam tum fuerit hic locus, non ideo
romidi hoc attribuere debuit, quod ipſe ſcivit ſoli
ycidi convenire. Cur etiam non potius ad Sal-
n retulit, quæ gradu proxima erat? Quo magis in-
cor, ut credam hallucinatione magis quam ex cor-
ota ſcriptura ita excerpſiſſe Plinium, eamque à li-
riis haud ita dudum depravatam, Nam in Ms. eſt:
cis nives.

47. *Et Squalus, &*] Ita Geſn. & recentiores Edd.
& P. *Et Squalus tenui.* Nam prima potius produ-
nda eſt, ſive ex κέφαλος contrahitur, quod Geſn.
um, ſive, ut veriſimilius, à *ſqualeo.* Ms. *Et ſqua*
tenui. Hic itaque malim: *Et Squatus, & tenui.*
Squalum ſupra ad verſ. 118. relegare: *Squali,*
mbrique, Boveſque. Squatus a. idem, qui *Squati-*
ut oſtendit Geſn.

50. *Epodes lati*] Ms. *lepores læti.* Plinius excer-
, *Epodas lati generis.*

51. *paſcunt*] A. *Extremi paſ.* * Ms. & P. *Extremi*
euc * Ego reliqua ex Oppiani ἁλ. I. initio ita ſup-
vi: paſcunt propter confinia ripæ, Aut fixæ ſco-
is hærent, &c.

152. *Per-*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

152. *Pernæque, Sudeſque*] Ex Plinio, qui hinc citaverat, in locum hunc poſtliminio reſtitui. Ait enim: *Sunt præterea à nullo auctore nominati, Sudis Latine appellata, à Græcis Sphyræna, roſtro ſimilis nomine, magnitudine inter ampliſſimos, rarus, ſed tamen non degener. Appellantur & Pernæ concharum generis, circa Pontias inſulas frequentiſſimæ*, &c. Hæc duo in iis, quæ hodie extant, ſolummodo requiruntur vocabula: reliqua omnia, quæ citavit Plinius, ſupereſſe jam oſtendi. Quod vero in fine capitis adjicit: *Præter hæc purgamenta aliqua relatu indigna, & algis potius annumeranda, quam animalibus.* Non ideo cenſendum plura ad Plinium, quam ad nos perveniſſe. Vel enim illa intelligit, quæ ſubinde omiſit, ut *Squalos, Lamyros, Mænas*, multaque id genus alia: vel illa quæ in paucis iis, qui interciderunt, aut in fine conſumpti vetuſtate legi non poterant, verſibus continebantur.

155. *durique*] *dirique* paſſim cit. Geſn. *ſinuoſaque ſerpens*] Ita conjiciebam. Ms. *ſinuora Caris.* P. quoque: *Caris.* A. *ſinuoſaque ceſſ.* f. *Theſſa.* quæ à Plinio nominatur in Catalogo piſcium. Pantagathus: *ceſtra*

157. *Acipenſer*] Ms. *Accipienſer.* Plinius: *Helopem quoque dicit eſſe noſtris incognitum undis: ex quo apparet falli eos, qui eundem acipenſerem exiſtimaverunt.* Imo ipſum Plinium hic falli, hinc potius apparet. Si enim & Acipenſer *peregrinis* tantum innotuit *undis*, quid diverſum ex autore noſtro colligi poteſt, quod Helopi Romano mari incognito non conveniat? & viceverſa, quid Helopem ab Acipenſere, ſi uterque peregrinus, diſterminat? Sed Plinius in his maxime, ſi alibi, oſcitantiam ſuam & oblivionem proſtituit. Quam tamen lubens ipſi condonavero ſi Halieuticon hoc autori ſuo vendicari, ſalva autoritate ſua, permiſerit.

VA

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

VARIÆ LECTIONES
IN
NEMESIANI CYNEGETICON.

CANO] *cane* (ut infra v. 50.) conj. Gron.
Pandimus] *Pandimur* G. & B.
Caſtaliuſque] *Caſtaliique*, conj. Pyth.
Et quamvis, &c.] Hic verſus vulgo eſt
14. Vide comm. ib. *oſtendat*] A. *ſe oſtendat*. B.
ffendat. Idem in Adverſ. totum verſum delendum
cenſet.

facile eſt] Ita ego. *facies* A. & P.

maternos redd.] *maternis addere* G. & B.

dixiſſe] *duxiſſe* G. & B.

indictum] Ita omn. libb. *inductum* B. Ed.

emiſſo] *è miſſo* A.

Cygnum] Ita leg. *cycnum* A. *cycnumque* P.

incendia] Sic Pyth. *ingentia* omn. libb.

crinem] Ita A. & B. ex G. *crimen* P.

placidis] *placitis* B.

tentare] *tranare* G.

nulla] *muta* G. & B.

nobis] *vobis*, conj. Pyth.

nota] *vota* G. *voto* B.

Romam] *Romamque* G. *clarumque*] *patrumque*, Vigilius.

ſubtegmine] *ſub tegmine* cit. Iul. Scal. *ſubſtecmine* G. *ſubtemine* B. Vide Comm;

avidus] Ita ego. *avido* A. & P. forte: *avide ſectaris*. *ponti*] *pontum* G. & B.

Ianus] *ſanus* A.

inocciduum] Ita Pyth. *in occid.* A. & P.

nimis] Ita omn. libb. *minus* B.

Iuventus] Ita A. *juventas* P.

abundat] *abundans* G. & B.

Fœcundos] *Fœcundo ſe ap. partu* G. & B.

146. *curſus*] *curſu* A. & ita cit. Geſn.

148. *ſignetque*] Ita A. & Pyth. *ſignet* P. & B. Ed. *habilem*] *ſtabilem* G.

151. *examine*] *examen honeſti* G & B.

152. *Iudicio*] Ita omn. libb. *Indicio* B. Ed. Deeſt hic v. in G. quod probat B.

168. *Ne*] *Nec* A. Lacuna poſt hunc v. eſt in G. unde 3 vel 4. verſus deeſſe putat B.

170. *natantia*] *Ita* A. *nutantia* P. *crura & nut.* B.

176. *&*] *a.* G. *ah !* B.

177. *Obtunduntve*] *Obtunduntque* G. & B.

191. *nunc*] *tunc* G. *prædas*] Ita A. *prædam* P.

194. *munere*] *munia* G. & B.

202. *triſtes morbi*] Ita G. *triſtis morbi ſcab.* A & P.

213. *orbe*] *orbi* B.

215. *inviſcerat*] Ita A & G. *inviſerat* P. *immiſerit* conj. Pyth. *immiſerat* cit. B.

216. *terra ſinus*] *terra, ſitu ſeu n.* B.

232. *ſit*] Ita G. *eſt* A. & P.

234. *prædæ*] Ita B. *præda* A. & P.

242. *Armata* * &c.] Vide Commentar.

246. *vago*] *vagum* G.

256. *Grajo*] *grato pro corp. fama* G. & B.

255. *lumen*, &c] Ita ego. *numen anhelæ* A. & P. *flumen abunde* G. *flumen anhelis* B. vel totum v. delet.

261. *Mazax*] *Mazux*, leg. Salmaſ & qui de Servis.

263. *deformis*] *deformior alvus* G. & B.

271. *avidos*] *pavidos* G.

274. *Stridentique*] Deeſt hic v. in G.

275. *flamina*] Ita ego. *flumina* om. lib. *numina* conj. B.

286. *labe*] *tabe* G.

287. *formant*] *firmant* G.

292. *Meßibus*] Ita G. & B. *menſibus* A. & P.

311. *tendere*] Ita ego. *ſubtegmina tēpore* A. & P. *ſubtemine tempore* G. *jungere* conj. Gron. *ponere* B. in Adv.

314. *Dantque*] *Datque* A.

317. *munere*] *murice* B.

320. *vernare*] *venare* A.

VARIÆ LECTIONES
IN
FRAGMENTA De Aucupio.

NEMESIANI] Inſulſa nimium & exucca hæc ſunt, quam ut Aurelii noſtri nomen præferre mereant. De quo ſupra p. 314. dictum. Quod planius appareret ſi integros hos cujuſcunq; de Aucupio libros haberemus. Geſnerus in Bi-,,bliotheca ſua ait: Ejuſdem (Aurelium Nemeſia-,,num perperam pro autore habet) libri de Aucu-,,pio Bononiæ in Bibliotheca quadam, ni fallor, ,,S. Salvatoris latitare dicuntur. Qua conjectura in ſpem recuperandi eos & ſimul evulgandi erectus & Bononiæ in eapſe Bibliotheca, & in aliis paſſim per Italiam Galliaſque quæri illos diligenter curavi: ſed fruſtra. Vbicunque fuerint, à quocunque inſpecti, Geſnerus certe etiam nunquam eos vel viſu uſurpavit, ſed ex Giſberti Longolii Dialogo de avibus duo hæc fragmenta, ut ipſe fatetur, adduxit. An vero ipſe Longolius habuerit ipſos libros, & an plura indidem citaverit, aut unde deſumpſerit, plane equidem ignoro, qui nulla hactenus opera eos nanciſci potui. Non eo minus ſincerè credo, vera eſſe autoris alicujus, ſed Aurelio poſterioris aliquantum, fragmenta. Nec unquam ſuper fide eorum dubitatum ab omnibus, qui poſtremum maxime citarunt, doctiſſimis Viris, Geſnero, Had. Iunio, Vulcanio, Lud. Nonio, aliiſque nec numero, nec autori-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

tate exiguis. Quanquam ſolus Barthius in Adverſ. ſpurium, nec ſemel, hoc ultimum de Scolopace excerptum (nam alterum à nemine, quam Geſnero, citatum inveni) audaci calamo proſcribat. Modio inſuper (quaſi is primus ediderit) cenſet, quod talia pro veris publicaverit. Sed tanti id non eſt, ut refutationem mereatur. Sufficit mihi vel unius Geſneri conſenſus, ex cujus libro de Avibus utrumque deſumpſi, ſed ſemel atque iterum emendatum, ut jam ſuo unumquodque loco annotabo.

1. *Tetracem*] *Tetrix* Ariſtot. lib. 6. Hiſt. An. c. 1.

2. *namque*] Ita Geſn. conj. *nunquam*, cit.

10. *Pontinum & radicibus*] Sic lego. Geſn. citat: *prope Pentinum radices Apenn.*

12. *dorſum*] *collum* conj. Geſn.

13. *guttæ*] Ita ego. *notæ* cit. Geſn. vide ſupra p. 373. *cacabantis* i. e. perdicis.

17. *Mazonomi*] Ita Geſn. conj. *Mazonoim*, cit.

19. *Cum nemus* &c.] Videbatur mihi hoc potius præmittendum, ut initium libri refert, ſed quia Scolopacis venationem mox poſt Otidem à Nemeſiano ſubjici ex Longolio citavit Geſnerus, ordinem hunc ſervavi.

28. *gulæ*] Vide ad Nemeſ. Cyneg. p. 373.

PRÆ-

PRÆFATIO
IN
NEMESIANI & CALPVRNII
ECLOGAS.

NONDUM me pœnitet conjecturæ, qua, cum ſuper Nemeſiani nomine ad initium Cynegetici præfarer, non illius has IV Eclogas, ſed Calpurnii quoque cum reliquis ſeptem eſſe hariolabar. Præter nim illas, quæ inibi poſitæ, rationes, accedit æquas illa ubique Virgiliani Bucolici imitatio, & exreſſio: tum oeconomia, quamvis ſemper ex aliua Maronis Ecloga petita, nuſquam tamen eadem: xceptis utriuſque Bucolici Eclogis ſecundis, in hoc ONACE, in altero CROTALE inſcriptis, uæ non tantum eundem ordinem, ſed & verba uam multa invicem ſervant: & tota commata, imo tegros etiam verſus ex altera ſequenti Eclogæ II. inſeruit Calpurnius. Quod quidem ut unice cipitur, ita plurima exempla in ſummis utriuſque nguæ vatibus habet; Homerum & Virgilium di-, ut alios omittam, qui vel eodem libro verſus iquammultos, ne verbo quidem mutato, vel dirſis quam ſæpiſſime repetunt. Sed, quanquam non mere conjeciſſe videar, ne, quod incertum eſt, niium ſuper eo contendam, pluribus id urgere ſurſedebo, ut & ipſi Lectori de eo arbitrandi locus linquatur. De ordine, quem ſervavi in excerndis hiſce lectionibus, eſt item quod dicam. In xtum recipiendis aliquot emendationibus, non

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

adeo quidé Editionum conſenſum (nam Parmenſis, Aldina, ejuſque ſimia Auguſtana, & Florentina Titii ita inter ſe conſentiunt, ut ovo prognatas eodem jurares) quàm vel principem autoritate Romanam, vel emendatiſſimam Pythœi ſecutus ſum: aliquoties etiam meo remigio & judicio per vexatiſſimos ſcopulos velificatus ſum. At vero in enotandis editionum variationibus nullam ſepoſui, quæ notatu dignum aliquid haberet: ita ut quarundam, ſed maxime Romanæ, nævos ſæpe expreſſerim. Barthianam quod attinet, nihil fere in ea deprehendi, in quo à Pythœana matre ſua diſcederet, quod non ab illius incogitantia, & familiari in exſcribendo ſupinitate profectum eſſet. Hoc tamen, quod promiſeram, præſtiti, ut quicquid ille ſua fide ex Germanica & Tigurina citavit, eadem fide habendum exhiberem. Mss. codicum lectiones, quas poſtea in Adverſariis dedit, etſi nunquam ipſe inſpexerit, ſed vel ex Titii commentario vel à Gebhardo deſcripſerit, minime tamen ſprevi. Iſthæc enim mihi, qui nullum in ſcriptis vidi, tanquam κειμήλια ſunt. Præter hanc, quam dixi, lectionum enotationem, quamplurima inſuper loca ex Maronis Bucolico, quæ verbotenus expreſſa eſſent à noſtris, ſuo quæque loco applicavi: reliqua, quorum œconomiam ſervaverant verbis aliquantum immutatis, obiter indicavi. Cæterum & loca aliquot, ut neceſſe erat, illuſtravi; ſed ita parcè & ſtrictim, ut aliorum potius autorum verbis, quam meis, ſenſum aperirem. Evitavi certe, quod agendum erat hoc compendio, omnem verboſitatem, cum ipſi per ſe autores adeo plano, &, qui ruſticos decet, inaffectato ſermone agant, ut nihil minus quam commentarii ubertatem & faſtum ferre poſſe videantur. Virgilius quidem, quanquam palmam unus omnibus per omnia præripuit, tamen multa in bucolico ſuo ha-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

bet, quæ remorſos ſæpe ungues, & infinitam illius eruditionem, quam ruſticam ſimplicitatem, magis referant. At noſtri hi longo ab ætate illius intervallo remoti ipſa humilitate ſua primas poſt illum in hac materia nihilominus merentur. Pares ubique inter ſe, & ſimiles ſui, nihil inflatum, nihil turgidum habent: raro etiam ſæculi ſui inficetiam & barbariem profitentur. Hoc in genere præmonuiſſe ſufficit, ne ad Titii, Martellii, & Barthii ſuperfluos commentarios recurrendum cenſeam, qui vel mole ſua, ut tot ineptiarum cumulos taceam, plus officiunt, quam proſunt. Ad rem, ne quid morer, accedo.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

VARIÆ LECTIONES
IN
NEMESIANI ECLOGAM I.

EPIPHUNUS] Pythœus ita Eclogas haſce inſcripſit, ex eodem, niſi fallor, codice, ex quo multa loca ſatis feliciter immutavit. Pleraſque tamen, ut & hanc, ex Florentina Iuntæ citat Titius. Sed omnes fere, æque ac hæc, inſulſæ & à ſciolo quodam profectæ ſunt. *Epiphunus*, vel potius *Epifunus*, compoſuit ille ex ἐπὶ, & Latina voce *funus*, ut Græcam, ἐπικήδειον, quomodo inſcribendum erat, exprimeret. Reliquæ omnes Edd. ignorant haſce inſcriptiones. R. tamen materias Eclogarum ſemper præfigit, & ipſos interloquutores. Sic a. hic habet: *In hac Egloga tractantur laudes Melibœi vita defuncti. Interloquutores Amyntas & Tityrus amici.* In al. omn. *Timetas & Tit.*

1. *Dum fiſcella*] Virg. Ecl. x. *Dum ſedet, & gracili fiſcellam texit hibiſco.*

2. *reſonant tua*] *imitatur rura* R. Virg. Ecl. II. *raucis* [] *reſonant arbuſta cicadis.*

3. *Incipe, ſi quod*] *ſi quid* R. Virg. Ecl. v. *Incipe*, &c. & iterum poſt, *Incipe.* Ecl. IX. *Incipe, ſi quid habes.* ut hic R.

4. *calamos inflare*] Virg. Ecl. v. *Tu calamos inflare leves, ego dicere verſus.*

7. *Detond.*] *Detrudent, vir. greges promittere* R.

11. *Diximus*] *Viximus* V. A. F. P. *Diximus: & calamis verſu.* R & Ms. Pal. Virg. Ecl. v. *Tu calamos inflare leves, ego dicere verſus.* Illius enim Eclogæ œconomiam & multa loca hic expreſſit. Vide ad Cyneg. ſup. p. 320. Male B. in Adverſ. *Diximus & calamo, & verſu cant.*

13. *ſtupuere*] Ita R. & Ms. Palat. *tepuere*, rectius in al.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

al. omn. *Tepere* apud recentiores, & paſſim Ammiano, eſt, frigeſcere.
14. *dependet fiſt.*] Vide Nemeſ. Ecl. III. v. 5.
16. *flamina*] *carmina* R. *flumina* P.
20. *piorum*] *priorum* V.
21. AMYN. præfigit R. & v. 23. TITY. & 30. AMYN.
23. *Et parere*] Virg. Ecl. v. *tibi me eſt æquum parere Menalca.*
24. *Pan*, &c.] Ex Virg. Ecl. v. verſ. 55. &c.
29. *Continet inciſo quercus mea c. l.* R. & v. 28. deeſt. Virg. Ecl. v. *in viridi quæ cortice fagi Carmina deſcripſi*, &c.
31. *fagoſque* R. & B. Ed. Virg. Ecl. v. verſ. 3.
32. *ſuggerit*] *ſubigit* R. & Ms. Pal. unde B. *ſubjicit*. rectè. Virg. Ecl. x. *viridis ſe ſubjicit alnus.*
34. *deflectant flamina Cauri* Ms. Titii.
35. TIT. hic præfigit R. nam v. 32. perſona deeſt. R. V.
36. *vitalis, & aër*] Sic R. *tellus, vitalis & aer.* al. o.
38. *fata*] *facta* V. 39. *Nam*] Ita o. libb.
44. *anni*] *animi* R.
48. *Nec tenuit*] *Hac* V. A. F. *Nec renuit*, Hug. Martell.
51. *Concilioque Deum*] *Conſilioque Deus* R.
53. *Aſſuêras*] *Aſſuetus* B. Ed. *patiens*] Ms. Pal. *pariens*. Vnde conj. Gebhard. *paviens*. ſed præfert vulgatam & confert cum Statii I. Theb. 481. Vopiſcus Caro; *Sarmatas ita inter bella patiendo contudit*, &c. i.e. perdurando. Ita hic quaſi mulcens patiendo. vel f. *patiens mulcenſque.*
54. *ruris amor*] *juris amor* Martell.
56. *vultus*] *vultu gravitas* R. & B. Ed. *ſerena*] *ſevera*, Martell. quia præceſſit, *blanda gravitas.*
58. *& jungere*] Ita P. *conjungere* o. vett. ejuſdem. inf. Ecl. III. *cera conjungo ſub antris*, &c. Virgil. Ecl. III. *tibi fiſtula cera juncta fuit.*
59. *Hortatus*] Ita ego. *Oratus* omn. Edd.
61. *Sæpe dabas*] *Sedabas meriti* R. & Ms. Pal.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

63. *dixiſti*] *duxiſti*. F. G. & B. Vide ad Cyneg. p. 320.

64. *odoræ*] *odore* R. V. *frundis odore* B. Ed.

65. *lauros*] *laurus* R. ἀρχαϊκῶς.

67. *De campo*] *De meſſe culmos* B. ex G. & Tig. Falſiſſime.

68. *cymbia*] *cimbia* V. Virgil. Æn. III. in funere Polyd. *Inferimus tepido ſpumantia cymbia lacte.*

69. *Mala fer. N. pietas dat flore cor.* R. *flore* V.

73. *Te primis* V. *te, quidquid carminis, Echo:*] ſupple, *reboat*. Ita bene diſting. B. *ſuſurrat Te pinus; reboat te, quicquid carminis, Echo:* Idem in Adverſ. Inepte. Gebhardus: *te quid quit carminis Echo, Reſp. ſil.* Peſſimè. Fortean: *te, quidquid carminis exit, Reſp. ſ.* Virg. Ecl. I. *Ipſa te Tityre pinus*, &c. & Ecl. VI. *te noſtræ, Vare, myricæ, Te nemus omne canet.*

74. *Reſp. ſilvæ*] Virg. Ecl. X. *reſpondent omnia ſilvæ.* *loquuntur*] *ſequuntur*. R. V. A. F.

75. *naſcentur*] *paſcentur* G. & B. Virg. Ecl. I. *paſcentur in æthere cervi*, &c. & Ecl. V. verſ. 76.

76. *Hirſutuſque*] *Veſtituſque* V. A. F.

77. *Sudabunt*] Virg. Ecl. IV. *quercus ſudabunt roſcida mella.*

79. *ver*] *nec dabit* R. & V. 78. poſtponit huic.

81. TIT] AMYN. R. *ne*] *neu* R.

84. *præſens*, &c.] Ipſiſſima Statii verba ſine Theb. *Iam certe præſens tibi fama benignum Stravit iter.*

ECLOGA II.

DONACE] deeſt in omn. Edd. *In hac Ecloga cantantur amores pueriles inter amicos paſtores Idan, qui & Haſtacus, & Alconem. In qua etiam Poëta ipſe loquitur.* Sic R.

IDAS] Ita P. ASTACUS R. V. A. F. & ſic quoque verſ. I. *puer Aſtacus*. Quod factum ex Calp. Ecl. II. initio.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

1. *Formoſam* &c.] Virg. Ecl. II. *Formoſum paſtor*, &c. Eodem modo & verbo uterque incipit.

2. *rudibus annus* R. & B. ex Mss. *incenſus*] *intenſus* V.

6. *Veneriſque immitis*] Ita A & F. ex Mss. *imbutus* R. P. *Venerique imbutus* V. & Gebhard.

8. *non puerilia*] *nunc puerilia* R.

11. *Quod*] *Et.* V.A.F. *ſonarent* V.A.

12. *Sollicituſque* &c.] Ita ego. *Sollicitumque foret linguis onus.* omn. Edd.

16. *Ambo ævo* &c.] *ævi* Ms. Pal. & B. in Adv. Virg. Ecl. VII. *Ambo florentes ætatibus*, &c.

17. *Ambo genas*, &c.] Sic R. V. P. *genis* A. F. *intonſi*] *intonſis* V.A.F.

21. *Naiades*] *Naïdes* V. A. F. *ſecatis*] Sic V. A. F. *ſecantes Litora purpureos alitis* R. P. *Naides uda ſecatis Gramina, purpureoſque alitis per littora.* B. ex G. Sed in Adv. à ſeipſo diſſentit.

23. *prato*] *quo pacto* R.

25. *Nam me jam tr. petierunt ord.* R. V.

28. *rabidos*] *rapidos* R.

30. *nulloque biberunt*] *nullo lamberunt.* R. Forte: *nullos libarunt.* Deſumptus enim hic locus ex Ecl. V. Virgilii: *nulla neque amnem*
Libavit quadrupes, *nec graminis attigit herbam.*

31. *ſatarum*] *ferarum* V.

32. *aera*] *atria* R. forte, *æthera.*

33. *molli junco*] Virg. Ecl. II. *quorum indiget uſus, Viminibus, mollique paras detexere junco.*

35. *Mille*] Virg. Ecl. II. *Mille meæ Siculis*, &c.

36. *nunquam*] Virg. Ibid.: *Lac mihi non æſtate*, &c.

37. *Idas ille ego*] Calpurnius hos x. verſus majori ex parte verbotenus deſcripſit Ecl. III. v. 50 &c.

40. *Eheu*] Ita A. & F. *Heu heu* V. & P. *En heu nulla m. te t. cauſa* R. & Gebhard. ex Ms. Pal.

41. *erro*] *atre* R. forte: *violæque ſim. atræ, Omnes,* &c. ut *nigra violæ* Virg. Ecl. x. Vel *violæ ſimillimus,*

mus, eſt, pallentiſſimus, quia Ecl. II. Virg. *Pallentes violas.* Horatius: *Et tinctus viola pallor amantium.*

44. *væ miſero*] *ue* A. *ueh.* R. *me* V. f. *(me miſerum!)*

48. *roſæ, tum*] *roſa, & dulce rubens hyac.* R. G. T. & B. Virg. Ecl. III. *lauri, & ſuave rubens hyacinthus.* eodem prorſus hiatu.

50. *Nam dum*] *Nam dea Pallas* R.

51. *vites, deus & ſata, p.*] Ita ego. *vites deus, & ſata poma.* R. & P. *vites, deus & ſata p.* P. *vites deus & ſata p.* V. forte: *vites, Ceres & ſata, p.* vel, *Tellus ſata.* Sed & *Deus* pro Cerere poteſt ſumi. Vide Servium ad Æn. II. verſ. 632.

53. POETA, præfigit R. & V. *Hæc Idas*, &c.] Virg. Ecl. VIII. *Hæc Damon: vos quæ reſponderit Alpheſibœus Dicite Pierides.*

59. *reliquit*] *relinquit* R.

61. *quæ ducit*] *quæ duceret* R. *quæ non ducit.* V.

67. *geminaſque palumbes*] *geminoſque palumbos* R.

68. *quæ potui*, &c.] Virg. Ecl. III. *Quod potui, puero*, &c. *Aurea mala decem miſi.*

69. Et *poſt*] *Tu poſt hæc* R.

70. *quod ruſticus*] Virg. Ecl. II. *Ruſticus es Corydon.*

72. *Dii*, &c.] Ibid. Virg. *habitarunt dii quoque ſilvas.*

73. *Fauni vates*] Lego: *Faunuſque pater.* Calp. Ecl. II. *Faunuſque pater, Satyrique bicornes.* Idem Ecl. I. *Antra patris Fauni.*

74. *Quin etiam* &c.] Virg. ibid. *Nec ſum adeo informis*, &c. unde tota hæc periodus.

75. *ortus*] Ita R & B. Ed. *orbes*, al. omn.

76. *lumen*] *lumine* V. A. *tremulo ſpl. lumine* Ms. Tit.

77. *tegimur*] Virg. Æneid X. *flaventem prima lanugine malas.* Ἑλληνικῶς. *tegimus* B. Ed.

78. *Paſcimus*] *Paſcimur* V. G. & B. *crimen.* V.

79. *Dicor* &c] Verbotenus idem verſus apud Calp. Ecl. III. 62.

82. *in-*

82. *indocti. calamis cant.* R. & V. *avenæ* R. Virgil. Ecl. 11. *Canto, quæ ſolitus*, &c.
83. *Qua*] *Qui* V. Forte: *Quæ*. Deeſt hic v. in R.
85. *cantabimus*] Ita vett. omn. *cantabimur* P.
86. *viburna*] *urbana* V. Virg. Ecl. 1. *inter viburna cypreſſi*. Inde enim mutuata hæc.
89. *deſcendere*] Ita V. & A. *diſcedere* R. P.

ECLOGA III.

BACCHUS] Ita P. & additur: *Pan trium puerorum impulſu* [*modulatur.*] Sic & V. ſed ult. vox deeſt. *In hac Ecloga Pan inducitur cantare laudes ac munera dei Bacchi Nyctilo & Mycone audientibus, cum Amynta.* R. Exprimit hæc Ecl. Silenum Maronis Ecl. VI.
1. *Nyctilos, atque*] *Nyctilus ac Mycon* R.
4. *laſſatas*] Ita R. *laſſatus*. al. omn. *laſſatus reſumere* G. Hinc B. leg. *laſſus reſumere*.
5. *ex tereti*] *è* R. & V. A. F. Virg. Ecl. VII. *ſacra pendebit fiſtula pinu*.
6. *prædam*] Ita omn. libb. *prædem* Tit. & B.
8. *canorum*, &c.] Ita ego, ſubintell. tam. *canorum*. *Fiſtula quem fuerat* V. A. F. *quem ſuerat*. Martell *canorum Fiſt. quem ſuevit* R. & P.
0. *male ſibila diſſona*. V. A. & F. ſupra Ecl. 1. *diſſona flamina Mopſi*.
2. *ſi carmina poſcitis*] Virg. Ecl. VI. *Carmina, quæ vultis, cognoſcite*, &c.
5. *Iamque ego, Bacche*] Virg. init. Georg. II. *Nunc te, Bacche, canam.* f. *Iamque ego Baccheos ortus*, ut Calp. Ecl. IV. 56. *Iamque ortus, Lenæe, tuos.* R. & Gronov. Obſerv.
9. *comptos*] Ita P. *qui quando*. omn. libb. forte: *qui ovantes*. ut τὸ *qui* non elidatur.
. *odorato capillo*] Sic omn. libb. *odoratis capillis* P.
1. *cœli*] *celo* R.

24. *ju-*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

24. *juſto*, &c.] Nemeſianus ipſe Cyneget. *juſti complevit tempora partus.*

26. *Nos etiam*, &c.] Ita ego. *Vos etiam Nyſ. vir. nutriſtis* P. *Vos etiam & Ny. vir. nutriſtis* V. A. F. *Noſque etiam Nymphæ viridi nutrimus* R. Verſus hic ante præcedentem ponitur in V. A. F.

27. *Quin &*] *Quin etiam Silenus* V.

32. *aſtringit*] *aures aſtringere acutas* V. Horat. II. Od. 19. *aures Capripedum Satyrorum acutas*, &c.

33. *Applauditque* R. *breve*] Ita R. & P. *leve* al. omn.

34. *Et ſimas*] Ita P. *ſummas* al. omn. & Mss. Titii. *Aut ſummas ten. ſuſtulit poll.* R.

37. *lætas*] *lenes* V. A. & F. ex Mss. *læves* Mod.

38. *poma*] Ita R. & P. recte. Ceraſos etiam *poma* vocat Ammianus lib. XXII. & pruna Virg. Ecl. II. 53. Male itaque *dona* A. & F. ex Mss. *dona Lycai* V. Pejus etiam.

41. *ediderat*] *audierat* R.

42. *illidere*] Ita R & P. *illudere* V. A. F.

45. *Nudaque*] *Vdaque* R. non male.

47. *corripiunt*] *corripuit* V. A. F. *occupat*] Ita ego. *hoc capit* omn. Edd.

49. *Concavat*] *Convocat* V.

51. *vocalia*] *venalia* R. *cymbala*] *cymbia* V. A. F.

53. *ad potus*] Ita ego & B. Ed. *ac.* R. V. P. *at potis* A. F.

54. *diffluit*] *defluit* R. recte. *difluit* V.

59 *primum*] Ita R. & P. *primus.* V. A. F.

62. *Iaccho*] *hyaco* V. Virgil. Ecl. VI.
Heſterno, ut ſemper, venas inflatus Iaccho.

63. *proſatus*] Ita R. & P. *natus ab ipſo* V. A. F.

64. *haſtas*] *hauſtus* Mss. Titii, ipſo non probante.

68. *liquorem*] Sic R. & P. *fluorem* V. A. F. & B.

ECLOGA IV.

ECLOGA VNDECIMA. V. Quia Calpurnianæ VII. præcedunt, ut in R. omnes XI. Calpurnii nomine ponuntur. Poſtea in A. & iis, quæ illam ſequuntur, etſi Calpurnianæ poſt Aurelianas collocantur, nihilominus XI hæc Ecl. inſcribitur. Quo id pertineat, dixi ſupra p. 315.

R O S] Sic P. & Mss. Tit. *In hac Ecloga Lycidas & Mopſus amores ſuos querelis deſperati proſequuntur*, &c. R. Tota a. œconomia ex Pharmaceutriis Theocriti & Virgilii conſtat.

5. *Ignis*] Virg. Ecl. III. *meus ignis Amyntas.*

8. *condictas*] *conductas* R. *conditas* V.

9. *placitas*] *placidas* R. V. & Mss. Titii.

1. *Tum*] *Dum* B. *luſus ederat* V. A. F.

2. *Vulnera*] *vellera* R. & v. 14. *fugatior.*

3. *vicem*] Sic omn. Edd. *vices* Mss. Titii.

5. *cur paſtoralia*] *& paſtoralia* V. A. F.

17. *Quid vultu mentem* &c.] Ita V. A. P. recte. Virg.
Conſilium vultu tegit, ac ſpem fronte ſerenat.
Apulejus Mileſ. VIII. *vultu tamen gaudium tegit, & frontem aſſeverat*, &c. Male itaque B. ex G. *vultum veniens.* Ita quoque R. & F. *veniens præmiſſis* Ms. Pal. Vnde Gebhardus: *Voltum ſcœnis*, vel, *pœnis premis. ſerenans*] *ſerenas?* R. V. G. & T.

18. *negas?*] Malim: *Tandem, dura, nega: poſſum nunc velle neg. poſſum non velle* R. G. T. & ex Mss. Martell. *non poſſum non velle* V. *non poſſum nolle* A & P.

21. *Non hoc* &c] Virgil. Ecl. II. *O formoſe puer*, &c.

24. *annus*] Vide ad Grat. p. 257. *annos* R. *annis* V. A. F. & B. ex G. & T.

32. *in arcto eſt*] *in arte eſt.* R.

39. *jam nulla*] Sic P. *nam nulla* R. *non ulla* V. A. F.

42. *cantu concedo*] *tantum concede.* R. Virgil. Ecl. II.
At mecum raucis [] *reſonant arbuſta cicadis.*

44. *ſæ-*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

44. *ſæve*] *ſcœne* V. *niveum*] *nactum* R.

45. *ſolet hic*] *ſed & hic lucentes vertito malas* R.

46. *requieſce* &c.] Virg. Ecl. VII. *requieſce ſub umbra.*

47. *lene*] Perperam in P. *leve.*

51. *Sithonias*] *Scythonias* R. Virg. Ecl. X. *Sithoniaſque nives*, &c. unde totus locus petitus.

52. *Nerinas*] Ita R. & conj. B. id eſt, ſalſas, marinas. *Nerines* al. omn. Auſonius Epiſt. IV. *Nodoſas veſtes animantum Nerinorum.*

53. *Sardoaque*] Ita P. *ſalebroſaque* R. *Sardorum* V. A. F. & G. Intellige apiaſtrum quod *venenatum eſt in Sardinia.* Plin. 20. c. 11. *Herbam Sardoniam* vocat Solin. Cap. de Sardinia. Virg. Ecl. VII. *Sardois videar tibi amarior herbis.*

54. *Marmaricos*] *Marmoricos* R.

56. *Quiſquis* &c.] Deſunt hi ſex verſus in R.

62. *Quid prodeſt*] Virg. Ecl. III. *Quid prodeſt, quod me ipſe animo non ſpernis Amynta.*

63. *Ter vittis*] *vitis* V. *Vitiis* P. *fronde ſacra*] Virg. Ecl. VIII. *Verbenaſque adole pingues, & maſcula tura.* Hinc, *ter ture vaporo*] *ter fronte vaporem* R. Gratius: *ter pinguia libant Tura.*

64. *cincreſque* &c.] Virg. ibid. *Fer cineres, Amarylli, foras, rivoque fluenti, Tranſque caput jace.*

65. *Incendens*] Ita leg. ex omn. Edd. Virgilius ibidem:

> *Sparge molam, & fragiles incende bitumine lauros.*

male itaque in Ed. mea, *Incedens*. Quanquam magæ per ignes *incedere* ſolent. Plin. VII. c. 2. Vide Comment. ad Grat. p. 287.

66. *ignibus*] *oſsibus* B. ex G.

68. *varieque coloria*] Ita R. & P. *quæ verſicoloria* V. A. F. &. B ex G & T. Sed ineptit quod *verſicolora* rectum putat, & ἀρχαϊκῶς *verſicoloria*. Lego: *diverſicoloria fila*. Virgil. ibid. *tri-*

plici

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

plici diverſa colore Licia circumdo. Idem Virgilius in Epigrammate ad Venerem pro Æneide ſua:

Marmoreusque tibi diverſicoloribus alis,
In morem picta ſtabit amor pharetra.

Ita emendaveram obiter, cum relegens hæc moneor eodem modo in Heinſiana Editione pridem excuſum eſſe. Vulgo: *aut digne coloribus ales.* corruptiſſime.

69. *herbas*] Ita R. & P. *artes* V. A. F.

70. *quod luna timet*] *colubrina tumet.* R. Virg. iterum Pharmaceutr.

Carmina vel cœlo poſſunt deducere Lunam.

quo rumpitur anguis] *conrumpitur* R. Virg. ibid. *cantando rumpitur anguis.*

71. *Quo curr.*] *Concurrunt* R. *migrant ſata*] *magice ſata vell.* R. Virg. ibid. *ſatas alio vidi traducere meſſes.*

72. *formoſus*] *faſtuoſus* B. ex G.

73. *Cantet*] *Cantat*, hic tantum, V. A. F.

VARIÆ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

VARIÆ LECTIONES
IN
T. CALPVRNII BVCOLICON.

TITI CALPHURNI SICULI] Ita V.A.F.P. *C. Calphurnii bucolicum incipit*; & in fine, *deſinit*, R. *Iunius Calpurnius* nominatur à Vopiſco, *qui ad memoriam dictabat* Caro; ejuſque ſuper morte Cari Epiſtolam exhibet. Cæterum quod Crinitus de noſtro refert, Diocletiano Cæſare, & Conſtantiis Principibus floruiſſe, idque ex Fl. Vopiſci commentariis apparere, prorſus falſum & ἀνιστόρητον. Vixit ſub Caro, & Numeriano, quorum laudes paſſim narrat, Ecl. I. IV. & VII.

AD NEMESIANUM] Sic V.A.F.P. Deeſt in R. ubi nulla omnino per undecim Eclogas Nemeſiani mentio. Forte: AD NUMERIANUM CAES. quem *juvenem*, *Deumque* videtur appellare Ecl. I. IV. VII. ut ipſe is ſit Calpurnius, cujus meminit Vopiſcus, qui cum in expeditione Perſica Caro etiam morienti affuerit, ſine dubio poſt mortem ejus in Numeriani comitatu fuit. Quiſquis ſit, Eclogæ hæ eodem illo temporis & imperii interregno dedicatæ ſunt ſive Nemeſiano ſive Numeriano, quo ipſum Nemeſianum Cynegeticon ſuum condidiſſe dixi p. 325.

ECLOGA I.

DELOS] Sic P. & Ed. Iuntæ. inepte. f. DEUS, ex verſ. 19. vel 46, & 73, & 84. Expreſſa enim ex Virg. Ecl. IV. tota hæc Ecloga eſt.

1. ORN.] CORYD. R uſque ad v. 8. melius.

2. *Quamvis*] *Quatinus* R.

5. *geniſta*] *geneſta* V. A Ita expreſſit autor Pervigilii Ven. *Ecce jam ſuper geneſtas explicant tauri latus.*

6. *ſuc-*

6. *ſuccedimus*] Virgil. Ecl. v. *ſive ſub* [] *umbras, Sive antro potius ſuccedimus.* Et Ecl. II. *pecudes umbras & frigora captant.* Hinc v. 19. *captatæ ſucceſſimus umbræ.*

3. *Leuce*] *Lene* R.

5. *ſacraria*] Senſus eſt, Leucen fugiendo ſeptum ſacrarii perrupiſſe, atque ita introitum patere. *Sacrarium* igitur hoc Fauni antrum erat (ut v. 9. dixit, *Antra patris Fauni*) in media ſilva arboribus circumſeptum, in quo erat illa, quam vocat v. 20, & 34. *ſacra fagus.* Ita Gratius v. 534. *ſacraria* intelligit Dianæ *medio in diſcrimine luci*, ubi *ſacrum nemorale* fiebat, ut ipſe canit v. 484. Ita Vet. Interpres Iuvenalis *ſacraria hortos templorum* dixit. Tale ſacrarium eſt, quod αὐλὴν Πανὸς vocat Ælianus de Animal. lib. XI. c. VI. *Græci aulas vocant animalium receptacula*, teſte Servio. Hinc Gratio v. 167. *aula*, quæ *canile* nunc dicitur. Horat. I. Epiſt. 2. hinc intelligendus male à plerisque intellectus: *venaticus ex quo*

Tempore cervinam pellem latravit in aula,
Militat in ſilvis catulus. Sed pergo.

7. *mea fiſtula*] *nova fiſt.* R. & 18. *Lydon.*

9. *ſucceſſimus*] Virg. Ecl. v. *ſucceſſimus antro.*

0. *Sed quanam*] COR. hic præfigit R. uſque v. 28. recte.

5. *citius*] *ertius* Ms. Pal. Hinc B. *certius* in Adv.

8. *triviali*] Nemeſ. Ecl. IV. *Nec triviale ſonans.*

9. *armentale reſultat*] Ecl. IV. *nemorale reſultent.*

0. *Non*] *Nec* R. *deſtinguunt* V. & Gebhard. ex Ms. P.

5. *fagis*] Virg. Ecl. v. *in viridi nuper quæ cortice fagi Carmina deſcripſi.* Nemeſ. Ecl. I. *inciſo ſervans mea carmina libro.* Malim tamen, *fatis.* Ex illo Virg. Ecl. IV. *Vltima Cumæi venit jam carminis ætas.* & ibid. v. 47. Nec enim congruunt, *arbore ſacra*, & *patefactis fagis*, cum una tantum fuerit.

1. *Adferet*] *Affert.* V.

44. *juvenemque*] Numerianum videtur innuere, qui & Ecl. VII. *juvenis Deus*. Nam quod ſequitur,

45. *luſit in ulnis*] *julis* R. V. A. F. & Ms. Pal. Hoc plane Numeriano convenit, qui ORATOR. SVIS. TEMPORIBVS. POTENTISS. (ut in ſtatua eſt) habitus, & tamen adoleſcens extinctus eſt. Vide Victorem, & Vopiſcum in vita ejus & ad hunc Caſaubonum.

46. *vinctas*] *junctas* V. A. F. *victas* B. Ed. Virg. Æn. 1. initio: *& centum vinctus aenis Poſt tergum nodis*, &c. Vnde & reliqua deſumpta.

52. *ſubigentur*] *ſubdentur*. R. f. *claudentur*. Virgil. ibid. *diræ ferro & campagibus arctis Claudentur belli portæ*. Manilius fine lib. 1. *diſcordia carcere clauſa*, &c.

55. *profeſſo*] Sic R. P. & Mod. Statius 1. Silv. 2. *profeſſus Clamaretur hymen. profuſſo* V. hinc, *profuſo* A. F. & G.

56. *Quæ*] *Quam* B. *graſſantibus*] *craſſ.* R.

57. *diffudit*] *diffugit* R. recte. *Diſcordia publica*, i. reſpublicas inteſtinis armis diſcordes. Ita *publico conſulere* Tacitus, aliique. Quanquam & a *diſcordium* declinari potuit: ut contra Ecl. VI. 41. *Lateralis cingula*, pro *cingulum*.

59. *clementia*] *dementia* R. & Mss. Pal. & Tit. *dem. contudit* B. in Adv. ex Ms. Pal.

67. *Pacis opus*] Nihil muta. Livius lib. 1. c. 42. *Aggrediturque inde pacis longe maximum opus*, &c.

70. *& inane*] *etiamne* R.

76. *ſervit*] *fervet* Tit. *fervit* B. ex T.

78. *placidum radianti*. V. A. F. R. ex G. *placida radiatum* Mss. Tit. *Cometen*. R.

79. *mittat*] *nutet* R. A. F. *nutat* V. G. *nictat* B. f. *niteat*. Manilius lib. 1. de Cometis, &c. *Sæpe nitent*, &c.

80. *Non per*] *Nunquid*. V. A. F. rectius. *Non, quod*, &, *igne comato* B. in Adv. ex Ms. Pal. *igne cremato*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

mato R. Virg. Æn. x. *liquida ſi nocte cometæ Sanguinei lugubre rubent.* Claudianus: *ſanguineo delabitur igne cometes.* Nihil ergo hic mutandum.

1. *Spargit?* V. A. F. rectius. Lucanus lib. 1. *nunc ſparſo lumine lampas Emicuit*, &c. *Spargit; ut* B. ibid. *ſeſe, ut ſolet, ig. c. Spargit*, B. hic.

2. *At quondam*] *Et* R. & A.

7. *ex meritis def. Roma pen. Sentiat* B. in Adv.

1. *facundi*] Ita R. & Herald. *fœcundi* al. omn.

4. *Melibœus*] Vide comm. ad Nemeſ. p. 316.

ECLOGA II.

ROTALE] Sic P. Deeſt in al. omn. Imitatur Ecl. II. Nemeſiani, & obiter Virg. Ecl. VIII.

3. *ſed impar*] Leg. *nec impar.* Ita & Mod. *neque impar* Martell. Nemeſ. Ecl. II. *Ambo ævo, cantuque pares, nec diſpare forma.* Et in fine hujus Ecl. *Eſte pares*, &c.

9. *Et magnum*, &c.] Virg. Ecl. VII. *Et certamen erat Corydon cum Thyrſide magnum. Thyrſi*] *Thyrſo* R. & ſic porro ſemper.

1. *Et quæcunque vagis alitum*] Ita V. A. F. P. *avium* B. *altum* R. f. *Et quodcunque v. altum.* Vide ad Cyneget. Nemeſ. pag. 373.

4. *Adfuerunt*] *Adfuerint* R. *Adfuerant* G.

5. *Et tenuere*] Virg. Ecl. VIII. eadem in re:

Et mutata ſuos requierunt flumina curſus.

8. *neglectaq; p. tauri Calc.*] Virg. ibid. *Immemor herbarum*, &c. *ceſſabant* [ ] *illis cert.* Sic R.

0. *intermittere*] *interviſere* R.

1. *annoſa*] *umbroſa* R. V. A. F. rectius. Virg. Ecl. II. *frondoſa vitis in ulmo eſt.* &, *umbroſa cacumina fagi.*

7 *diſcernunt*] *diſcrevit digitus* V. A. F. & Mod.

9. *teda*] Vide Gronov. III. obſerv. c. 13.

. *At mihi*] Leg. *Et mihi*, ex R. V. A. F. *flore* R.

33. Po-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

33. *Pomona*] *peramoena* R. *matura Pomona*, pro pomis, ut *flava Ceres*, pro frugibus. Male hæc notat Iul. Cæſ. Scaliger in Hypercritico.

35. *nutrire*] Ita P. & Mss. Tit. *mutare* al. o. *hortos*] *ortus*, & ſupra, *fontes* Mss. Tit.

39. *colore*] *calore* V. A.

41. *genitalia*] Ita R. & P. *gentilia* al. o. Vide p. 441.

45. *novis, ut*] Ita ego. Vide ſupra pag. 232. *novas ut carpere frondes* omn. Edd.

48. *arida*] Leg. *altera tellus*, ex R. ut poſtea dicit, *mutata terra*. cum arbores tranſplantantur.

49. *Panditur*] *Pangitur* cit. Tit.

54. *Decernamque nemus*] *Dicam namque* R. V. A. F.

55. *Hoc erit*] f. *dicamque* (*ſub arbore numen Hâc erit*) *Ite*, &c. *Hâc* δεικτικῶς. Ita *ſacra fagus* Ecl. 1. ſub qua ſacratium Fauni.

56. *in Crotalen*] *in Crotale*, Nic. Heinſius.

57. *huic ſoli*] *huic ſimilis* V. A. F.

61. *ſed non eſt*] *ſed non &*, Nic. Heinſius.

63. *Parilibus*] *Palilibus* R. V. A. F. rectius.

65. *fingere*] Ita P. & Ms. Tit. *fundere* R. & Ms. Tit. alt. *Figere* V. A. F. Mod. & Caſaub. ad Suet. *farrea liba Priapo* cit. B.

66. *favos*] Ita P. Mod. & Martell. *Rorantes fagos* al. omn. Vide pag. 373.

67. *Nec fere*] Ita R. vide p. 373. *fero* P. & Mod. *fore* V. A & B. ex G.

68. *palantes*] Sic R. P. *ballantes* V. *balantes* A. F. B. & Nic. Heinſ. ex Virg. Æn. IX. *tuti ſub matribus agni Balatum exercent.*

69. *vellera*] Ita R. V. A. F. *vellere* P.

71. *Si venias*] Ita P. *venies* R. V. A. F. *tibi*] Ita F. P. *mihi* V. A. G. *ornus*] Ita R. & P. *annus* V. A. F.

73. *arenas*] Ita R. & P. *ariſtas* V. A. F.

75. *venias*] *venies*, iterum V. A.

77. *Sume*] Ita R. & B. *Summo* A. P. *Summo t. o. mutanti* V.

79. *fiet*

9. *fiet tonſura*] *ſurget tonſ.* R.

1. *renidenti*] Ita P. & Martell. *renitenti* al. om. *Chias*] *thilas*, & v. 83. *echinni* R.

4. *annis ?*] *an num ?* V. A. *annum* F. *annis Decip.* B. ex G.

5. *Decipiorque*] *Decrepituſque* R. *Decipior miſer? ô quot.* B. ex G.

87. *gracili*] *fragili* R. & Gronov.

88. *conſpicor , ipſe*] Ita ego. *conſpicor ipſe , Adm.* P. & Martell. ex Mss. *conſpicor eſſe* R. A. F. *compiſcor eſſe* V.

90. *Induimus*] *Induimur* Nic. Heinſ. Veriſſime. Nam exprimit Nemeſ. Ecl. 1. *nulla tegimur lanugine malas.*

92. *cedit*] *ſiſtit amori* R.

94. *agat*] *vocat* , & 95. *cratibus obſtr.* R. Ita apud Avienum Perieg. leg. *cantuque ſacrato Ludunt.* ubi Ed *cratituque.* mendoſe.

98. *ob hoc*] *abhoc* R. i.e. abhinc. recte.

ECLOGA III.

EXORATIO] Sic P. & Ed. Iuntæ. rectius deeſt in al. o.

IOLAS] IOLLAS ſemper R.

4. Leg. *Nec tamen apparet duris eho* (i. e. *heu!*) *perdita ruſcis. Iamdudum nullis*, &c. Virg. Ecl. VIII. *viridi procumbit bucula in ulva Perdita*, &c.

5. *Iamdudum nullis*] Sic R. P. *& nullis* V. A. F. B.

8. *& immodice : Lyc.*] *immodice Lyc. ingrata* B.

9. *munera*] *vulnera* R. non male.

13. *vacabis*] *vocabis* B. Ed. *ſi forte vacabit* R.

14. *lævas*] *levis*, i. læves, R.

18. *contemptus*] forte, *contentus.*

19. *dixit*] *dixi* R. *ſolus*] Ita V. A. F. *lætus* R. P. *levus* B.

23. Iamdudum conjeci : *quis veſtros Deus intervertit*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

tit amores, vel, *quis veſtro dolus intervenit amori.* Cum poſtea vidi ex Mss. citare Tit. *veſtrum deus intervertit amorem.*

24. *ſolus tu*] Leg. *tu ſolus* ex R. V. A.

25. *Calliröen*] *Calyricen* V. A. F. *Calliricen.* G.

26. *cera*] *cæra* V. A.

28. *intimus*] *imitus* B. ex G.

29. *ambas*] *amba*, Vigil. Inepte. Marcus Evang. c. 14. ὁ δὲ Ἀρχιερεὺς διῤῥήξας τοὺς χιτῶνας αὐτοῦ, λέγει, &c. *diſſcindens tunicas ſuas*, &c.

30. *Diduxi*] *Deduxi* R. V. A. F. *cecidi*] *reſcidi* V. A. F.

33. *manet*] *movet* R. *ac ne*] *At ne* B.

35. *jungetur, anhelo*] Ita B. ex T. *anhelo*, inquit, & ſuſpiro, quod Mopſo *jungetur.* Inſulſe. *jurgetur anhelo* R. V. A. F. P. ſupple *exopto, quod* (pro, ut) *jurgetur anhelo Mopſô:* quia (ut infra ait) *torrida Mopſi Vox, & cantus iners, & acerbæ ſtridor avenæ.*

37. *Victas*] *vinctas* V. A. F. & B. ex T. *junctas* Mod.

38. *puellæ*] *puellis* B. ex Germ.

39. *nocet*] *nocent* R. V. A. & B ex G.

43. *cerafi*] *ceras* R. Vide Nemeſ. Ecl. 1. 28. &c.

46. *modulatur*] *modulatus* B. Ed. *acerba*] *amara* Ms. Tit.

48. *deſtructa*] Ita R. V. A. F. *diſtricta* P. & Mss. Tit.

50. *tabidus*] Ex Nemeſ. Ecl. 11. *Pallidior buxo, violæque ſimillimus erro. Turbidus* V. A. F.

51. *væ miſero*] *ve domina* R. Nemeſ. ibid. unde hic & ſequens 53 verſus verbotenus exſcripti.

52. & 54. *& dulcia vina bibenti*, utrobique ſic R.

53. *& candida*] *jam cand* V. A. F. *fient*] *fiant* V.

55. *quo te*] *tu* R. V. A. F. *cantante*] *cantare.* Auguſt. Hi 4. verſus ex Nemeſ. ibid. ſunt.

59. *torrida*] f. *torpida* Nic. Heinſ. vide ſup. v. 33.

62. *Dicor* &c.] Nemeſ. ad verbum Ecl. 11. 79.

63. *certaverit*] *certaverat* R.

65. *quæ noſti*] *quæ noſtri* V. Nemeſ. ibid. v. 35.

67. *ſuſpendat*] *ſuſpendit* R. *ab ubere* f.

68. *gra-*

8. *gracilis*] leg. *gracili* ex V. A. F. Nemeſ. ibid. v. 33.
9. *& nulla trem. coag. lactis* R. V. A. F. & B. ex G. Nemeſ. ib.
1. *illa vimine* R. V. A. F. *illa verbere* Mss. Tit.
6. *inquam*] *iiſdem* R. & *palumbos*. Nemeſ. ib. v. 67.
8. *Miſimus in gremio.* R. V. A. F. *Miſimus: in gremio per me*. G. recte. Nemeſ. ib. v. 68.
3. *pinſare legumine panem*] Ita V. A. F. *penſare legumina pane* R. & P. Sic Ecl. IV. 141. & V. 111.
7. *nectemus*] *innectemus* R.
1. *Mopſus amat*] f. *habet. Mopſum Phyllis amat.* Mod.
2. *quicquam*] *ſi quiquam* B ex G.
3. *Perfer*] *Præfer* R. *& exora modulato*] *& ore tuo modulabor Phyllida* V. & Martell. ex V. C.
5. *vicina, ut ſæpe ſub*] *vicina ſæpe ſub*. R. V. A. F. Lego: *vicina ſepe ſub aram*, vel, *vicinæ ſepibus aræ*. Vide quæ ad Ecl. 1. v. 15. notavi.
6. IOL.] Deeſt in V. A. *veniet*] *venies* R.
7. *à dextra*] *à dextro* R. *en dextrum*. f.
8. *Qui redit*] *Qui venit* R.

ECLOGA IV.

AESAR.] Sic P. & Ed. Iuntæ. Numerianum, an Carinum, vel utrumque intelligat, haud proclive eſt dijudicare. Numerianum reſpicere videtur v. 87. *facundo comitatus Apolline Cæſar*, ut videre eſt Ecl. 1. 45. Vtrumque ſpectat v. 10. Sed potius eſt ſolus intelligatur Numerianus, cui intimus erat Nemeſianus, qui hic Meliboei nomine deſignatur.
2. *quam*] *qua* F.
3. *Infeſta*] *Inſecta* R. an *Intecta?*
5. *jamjudum*] *namdudum* R.
8. *urbeſque*] *urbemque* V. A. F. f. *Vrbemque regit plebemque togatam*, κατ' ἐξοχήν.

9. re-

9. *reſonas*] *reſonans* R.

10. *Reſpicit*] Ita R. P. & Mod. *Deſpicit* V. A. F. & B. *numina*] *munera* R. V. A. F. & G. *mœnia* Tit. recte.

12. *id eſt*] Ita R. P. & Mod. qui cit. *adeſt. ineſt* al. o.

14. *Tum mea*, & 15. *valet à pietate* B. in Adv.

17. *meditatur*] Sic P. *meditatus* al. omn. *nobis*] i. nobiſcum. Virg. Ecl. VII. *Corydon eſt nobis*, &c. Vide p. 366.

18. *ætas*] *æſtas* G. *quem vicena m. n. amovet æſtus.* ut nondum viceſima venerit æſtas. B. in Adv.

19. *odoræ*] *odorare* R.

20. *nunc cohibes*] i. permittis. Gloſſæ: *cohibet*, κατέχει, ῥαθυμεῖ, pro, connivet. Salmaſ. *cohibes*, contrarium τῷ *prohibes* B. in adv. (ita *adſciſco* oppoſitum τῷ *deſciſco* apud Grat. v. 16) *nunc cogis* Mss. Tit. fortean: *non cohibes*. Inſuave enim τὸ *nunc*, præcedente *Iam.*

27. *tutere*] *taceare* R. f. *tueare*. *ſolere* Nic. Heinſ.

28. *Præter ab*] Ita om. Edd. vett. *Præterquam* P. & Mod.

30. *ſunt temp.*] *ſed olim: Non ead. enim nunc temp.* B. in Adv.

34. *noſtri* G. *Tu noſtri miſ. ope es* B.

35. *ſolvere*] *pellere* R. & Mss. Tit.

37. *ſaturi recub.*] *Satyri recumbamus* R.

38. *Amaryllidos*] Ita R. P. *Amaryllidis* V. A. F.

40. *trucibuſque*] *trucibus qua* B. in Adv. *trucibus* R.

41. *Geryonis*] *Germani* R.

42. *Betys*] *Bactrus* R. leg. *Baetis.*

50. *advocet*] *avocat* R. *avocet* Frut. Mod. P. & B.

52. *hodierna*] *aliena* V. A. F. *hiberna* Tit. ex Ed. Iuntæ. *ſubigatur*] *ſubigat vir* V. A.

56, & 57. *Concinis & medio plus pulcer obumb.* R.

59. *here*] *heri* G. *heri quos doctus*. R.

66. *Perſonuiſſe*] *Præſonuiſſe* B. ex G. & Nic. Heinſ. qui & conj. *blandæ cui*, &c.

69. im-

69. *implicitas comeb. p. comas* R.

70. *Eſt*] Et *fateor* R. *ſed nec*] *ſed nunc* R. *ſed ſi* A. F. *Eſt fateor, Melibœe: Deus ſed nec,* Martell.

71. *abnuerit*] Ita al. omn. *annuerit* R. & cit. Mod.

72. *Scimus enim*] *Dicimus en* R. *quam te*] Sic P. & B. ex G. & T. *quia te* R. V. A. F. & Mod. *aſpernetur*] *aſpernatur* R.

75. *Quam*] *Qua* R. *Quæ* V. A. F. *Alexin*] *Alexis* R. V. A.

76. *Hos*] *Hoc pot. cal. m. hoc* V. A. F.

77. *Per me*] *Pro me* R. & B. ex G. Itaque non ipſe Nemeſianus Eclogas ſe ſcripſiſſe ait. Virg. Ecl. IV. *ſilvæ ſint conſule dignæ.*

78. *Ne dubita*] *nec dub.* V. A. F.

79. *ſuccinet*] *ſuccinat* R. *ſuccinit* V. A. F.

80. *Dicite*] *Ducite* B. *ne mora*] *nec mora* V. A. F.

83. *Atlantiaci*] *Atlantiacum* B. ex G.

84. *Atqui nunc noſtras* V. A. F.

85. *Iuvenili rob.*] *vivendi robore* R.

86. *Lætus &*] *Lætus in Aug.* B. ex G. & T.

87. *Me*] Ita P. & Mod. *Te* R. V. A. F. & Ms. Pal.

90. *viſuraque*] *viſurus ſæpe* R. & Ms. Pal. *viſuris* V. A. *viſuri* F. *viſura* B. recte.

91. *fructificat*] *fructiferant* R. *fructificat* V. *vicinaque*] Non eſt alius locus in quo ſe & Calpurnium tam multimode ac miſere torſit B. Hic conj. *divinaque*, vel, *& civica* pro quercu. In Adv. *unitaque*, vel, *vicinaque*, de paulma conjuge. *Vitiſequa*, pro hederâ, E. Swarth. Ἀπ̃εγι Virg. Ecl. II. *Et vos, ô Lauri, carpam , & te proxima Myrte.* Hinc *vicina* lauro hic Myrtus dicitur. Vel, ſi quid mutandum, leg. *viſuræ ſæpe tr. Laurus Fructificant, Erycinaque naſcitur arbos* , pro eadem.

92. *qui temperat*] *quo* V. A. F.

93. *quo tu*] Ita V. A. F. *quoi* R. *cui* Mod. & P.

94. *Cæſar abes*] Sic ego. *habes*. R. *abis* al. omn.

95. *reclivis*] Ita P. *recluſus* R. *reclivus* V. A. F. *reclinis* B.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

96. *Curetica*] *currentia* R. *coretica* A.

99. *Sic nemus*] (*Scit Deus*) *immotis* &c. R.

101. *Pharſaliæ*] *Pharſalis* R. i. e. *Pharſales*. Ita & Nic. Heinſ. recte. Stephanus: τὸ ἐθνικὸν Φαρσάλιος, Φαρσαλία, καὶ Φαρσαλίς. Ita leg. *ſolverunt*] Ita R. P. Mod. & Tit. ex Mss. *ſonuerunt* V. A. F.

104. *exundent*] Ita P. *exudent* omn. vett. Edd. *vellera*] *ubera* R. *fœtis*] i. matribus. Seneca Hippol. prologo: *Nocturna petunt pabula fœtæ*, &c. *ſetis* Tit. inepte.

105. *ſemel hac*] *ſemel haud*, conj. Tit.

110. *quo ſilva*] *quoi* R. *cui* V. A. F. ut ſup. v. 92.

111. *odore*] f. *odora*, ut *frondis odoræ* Nemeſ. Ecl. 1.

113. *ſulcis*] *ſuccis* R. V. A. F.

114. *legumina*] *legumine* F.

117. *jactare*] Ovid. *jactati pulſabant arva ligones*. Virg. Georg. II. *duros jactare bidentes*. Male ergo hæc invertit Iul. Cæſ. Scaliger.

119. *verſat*] *verſet* V. A. F.

122. COR.] Deeſt uſque v. 133. in V. A. F.

114. *ſaliat*] *pſallat* R. f. *pſallat calc. ad uvas*. Virg. Ecl. I. *canet frondator ad auras*.

125. *ſignata*] Ita P. & T Vide Comm. p. 371.

127. *montibus*] *motibus* Ms. Tit. Virg. Ecl. v. 8.

128. *læta*] *lenta* R. Mss. Tit. & B. ex G. & T.

129. *Carmina*] Ita omn. vett. *Gramina* P. & Mod. *non nullas*] i. *nullas non*. ita leg. B. *hic*] *&* R. A. F. Deeſt in V.

132. *Lycæus Pan*] Ita P. ex Virg. Æn. VIII. *Panos de more Lycæi*. Livius lib. I. c. 5. *nudi juvenes Lycæum Pana venerantes*. Male ergo *Lycæo* B. ex G. *Lyæo* R. V. A. F. *Lycæas* Nic. Heinſ.

136. *ſiccato*] *ſoccato velox pede* Tit. inepte. Calp. Ecl. II. *Adfuerunt ſicco Dryades pede*.

142. *mutata figura*] Horat. I. Od. 2. *Sive mutata juvenem figura*, &c. unde & reliqua petita.

144. *at-*

144. *atque hunc*] *& hunc* R. *lates: * & enim hunc* V.A.F. *lates: æternum hunc, te precor*, Mod.

145. *æternus*] Ita R.P. Mod. & Mart. Stat. Theb. I. *quem Æternum ſibi Roma cupit*, &c. *æternos* V.A.F.

146. *terram*] f. *curam*. Cæterum quod, *pater*, hic dicat, quem modo *juvenem*, ut revera erat Numerianus, ab Horat. ib. habet, qui ut *juvenem* dixerat, addit: *Heic ames dici pater, atque princeps*.

149. *quæ imparibus*] Ita V.A.F.P. Virg. Ecl. II. *diſparibus ſeptem compacta cicutis Fiſtula. quam paribus* R. f. *quæ paribus* ex Ecl. II. v. 3.

150. *canunt*] Ita omn. Edd. *ſonant* Mod.

151. *ſolent examina lambere, nectar*] Ita diſting. legunt *examina, lamb*. cit. Mod. *Pelvina ſonant*. R.

152. *quam, tenero quæ currunt* B. ex G.

153. *ſonent*] i. ſonabunt, Mod. *ſonant* R.

154. *Dicar*] *Dicat* R.

155. *vellit*, &c.] Virg. Ecl. VI. *Cynthius aurem Vellit, & admonuit*, &c.

156. *dixit*] *dicit* B. ex G. *cura*] *rura* V.A.F.

157. *At tu*] *Et tu* R. *tamen*] *modo* V.A.

160. *Tu mihi*] *Tum mihi* V.A.F.

161. *Tityron è ſilvis*] *Tyroniam ſilvis* R. *dominam*] &c. Nemeſ. Ecl. I. *dominam perducat ad urbem*.

162. *ovili*] *olivo* R.

164. MEL. *Reſpiciat*] Deeſt quidem hæc perſona in V. A. & proximo v. ſequitur AMYN. ſed ea hic ponenda eſt.

165. *meritæ*] *mente* R. *faveat*] Ita om. Edd. præter Auguſt. quæ habet, *fuerat*. Ita cit. Mod. & legit, ut hic editum.

168. Hic MEL. nomen præfigunt V.A.R recte. *æſtas*] f. *æſtus*. Virg. Georg. II. 331. *Æſtibus at mediis*, &c.

169. *admovet*] *admonet* V.

ECLOGA V.

DIDASCALICA AEGLOGA. V. A. *In præſenti ægloga dantur præcepta paſtoralia filio à patre; & eſt didaſcalica*, &c. R. Imitatur autem paſſim Virgilium. Georg. III.

3. *Cum*] *Tum* V. A. F. *Quom* R.

7. *quos*] *quas*, & 9. *Has*, & 24. *clauſas* B. ex G.

12. *Adſpicis, ut*] *Adſpice, ut*. B. ex G. & T. *jamdudum*] *jampridem* V. A. F.

17. *Incipiunt, nid. rev. habitabit* R.

19. *toto*] *tota* R. & B. ex G.

25. *tum ceſp.*] *tu* V. A. F. Virg. Georg. III. 294.

26. *geniumque loci*] *geniumque foci* R.

29. *tum campos* &c.] Virgil. Georg. III. verſ. 323. &c.

30. *tranſcendere*] Ita P. *accedere* R. V. A. F.

31. *& primæ*] *ut pr.* V. & B. ex G. & T.

33. *papillis*] *capellis* R. Virg. ib. *exhauſto ſpumaverit ubere mulctra.*

34. *Implebis, quod meſſe* &c.] *quod maſſa* G. *tumidis ſpumantia mulctra papillis Implebis, quo maſſa fluat.* Sic B. Sed locus hic à Marone etiam mutuatus:

Quod ſurgente die mulſere, horiſque diurnis
Nocte premunt: quod jam tenebris & ſole cadente,
Sub lucem exportant calathis, &c.

Hinc leg. conjicio: *Inde premes, quod mane fluat*, &c. vel, ſi licet, *Nocte premes, quod mane fluit*. *prometur*] *prementur* V. A. F.

35. *redegerit*] Ita om. libb. *coëgerit* Ed. B.

36. *nec ſint*] *neu* V. A. F.

41. *natoſque tepenti*] Ita R. P. & Mss. *natoque parenti* V. A. F. *natoſque parenti* Mod.

44. *amotæ*] Ita R. P. & Mod. *admotæ* V. A. F. *ſectabere*] *ſectare ad* R.

46. *fonte*] *forte* V.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

48. *torrentibus*] *tondentibus* R. & cit. Tit.
49. *ſitientes*] *ſitientibus* R.
51. *Iam ſilvis* &c.] Quæ ſequuntur uſque verſ. 62. è Marone deſumpta Georg. III. verſ. 322. uſq; 338.
54. *tinguntur*] Ita R. P. & Ms. Tit. *tanguntur* V. A. F.
56. *At*] *Vt* V. A. F. *arguta*] *arbutæ* R. Virg. ibid. *cantu querulæ rumpent arbuſta cicadæ.* f. hic : *inrupere.*
58. *Vel campos*] *Et campos* R.
60. *tepeſcere ſole*] Ita ſup. 31. *primæ ſpatium tepefecerit horæ.* Palladius f. hinc compilavit Novemb. Tit. XIII. *de paſcendi ordine : Quarta hora caleſcente,* &c. quæ his comparanda ſunt.
64. *Quam levibus nidis*] *Lævibus ac nidis* B. ex G. & diſting. *volucris : Cogitet & trem.* vel, *volucres : Cog.* &c.
65. *& tremuli*] *ac* R. *lactis*] *lacti* V.
66. *Succida*] Varro de R. R. *à quo ſudore lana tonſa ſuccida eſt appellata. junco*] *vinco* i. e. *vinclo* R.
70. *comas*] *comâ* B.
76. *ah miſerum*] Sic R. P. & Ms. Tit. *in miſ.* V. A. F.
77. *ſanies*] f. *ſcabies*. Vide ad Grat. p. 267. *contrahet oſſa*] Virg. ib. *Oſſa minutatim morbo collapſa trahebat.* & verſu ult. *contractos artus ſacer ignis edebat.* Ita leg. ex Ms. vulgo : *contactos.*
78. *viventia ſulphura*] *liventia* Ms. Tit. Virg. ib. *vivaque ſulphura, Idæaſque pices, & pingues unguine ceras, Scillamque, Helleb. gr. nigrumque bitumen.*
79. *atque intacta bit.*] *& buctata bit.* R.
80. *Brutia,* &c.] Illuſtravi hæc late in Comm. p. 387.
81. *& liquido*] τὸ *&* deeſt in V. A. F. *ſimul unguine*] Ita R. P. & Mss. Tit. *picis ungere* V. A. F. *picis unguine* Mod. Varro : *Si qua in tonſura plagam accepit, eum locum oblinunt pice liquida.* Sed vide Comm. ibid.
82. *vivi*] *vini quoque pondere molle Argentum coquito.* R. Forte : *vivi q. pondera in olla Argenti*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

coq. l. b. ahena, vel, *in illo*, ſive, *in uno aheno*. Vide Commentarium p. 366.

85. *Auferet*] Ita R. P. *Afferet* V. A. F. *ingentes*] *ingenti* R. *in arvo*] Sic V. A. F. *ovili* R. *in armo* Mod. Frut. & Tit.

87. *torrida*] *turbida* Tit. ex Ms.
nimius] *nimium* R. & ſup. 86. *quom ſiccus.*

89. *galbana* &c.] Virgil. ibid. verſ. 414. & ſeq.

91. *Obfuit*] *Obfuerit malus iſte odor* R.

95. *Tunc age*] *Nunc age* R.

100. *cum permanet*] Leg. *dum perm.* ex omn. Edd.

102. *Has*] *Aſt* R. V. A. F. & G. *tibi*] *ubi* V. A. F. *tepidas*] leg. *tepidis fœnilibus* ex R. V. A. F. Virg. ib. verſ. 321.

104. *Sic*] ita o. l. *Dic* Mod. *Hic* B. ex G.

107. *ne torr.*] Ita R. P. *neu* V. A. F. ſ. *ne*, *ut torr. nimbis Inſtat hiems.* i. quando hyems eſt, ne *Incurvare velis*, &c.

109. *velit*] Ita ego. *velis* al. om. *nemus*] *vimen* R. & Mss. Tit. *vimen*, *& ſtringere* Nic. Heinſ. ex Virg. Æn. III. 31.

110. *Tu tamen*] *Tum tamen* F. *hederas*] *horedas* R.

111. *ſitis eſt*] *ſatis* R.

118. *pecuaria*] *penetralia* R.

E C L O G A VI.

LITIGIVM] Sic P. & Ed. Iuntæ. Sequitur Virg. Ecl. III. non æquis, ut alias fere, paſſibus. Nihil enim hac jejunius. Quod miror præteriiſſe Iul. Scaligerum, cum reliquas tam rigide notet.

1. *Serus*] * *ectus* R. omiſſa priori litera.

4. *Leænæ Iuravitque genus.*] Pollux: Τὰς δὲ Ἀρκάδας (ſ. Υρκανὰς) ἐκ κυνῶν ϗ λεόντων, ϗ κληθῆναι λεοντομιγεῖς. *Lacanum Iuravitque genus* Ms. Tit. id eſt, Λάκαινον, *Lacainum*, ſive *Lacænum*. Talis paſtori à Virgilio commendatur.

Vide

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

Vide Comm. p. 175. *Laconem Iuravitque genus* Nic. Heinſ. Ἑλληνικῶς.

6. *ut*] *&* R. Perſona Lyc. non hic, ſed v. 7. eſt in V.

7. *credibile eſt? ut vincat* R. diſtingue: *credibile eſt? ut vincat acanthida cornix?* ἀπὸ κοινοῦ repetendo.

8. *dirus Aedona*] *ſi turpior ædona* R. & cit. B.

9. *Te potiar*] Sic R. P. *Ne pot.* Mod. *Te patiar* V.A. *Petale*] Sic P. *Crotale.* R. A. *Crocale* V.

12. *pallidus*] *panetas* R.

13. *ridens*] *viridans oculis* R.

14. *levique*] Sic R. P. *lenique* V.A.F.

19. *par es*] *pares* R. V. Virg. Ecl. III. *Vis ergo inter nos, quid poßit uterque, viciſſim,* &c.

21. *manus*] *manum* V.A.F. *veniat licet*] Sic V.A.F. *vel veniat* R. *veniat vel* P. f. *veniat velit.*

22. *tu quenquam?*] Virgil. ib. *Cantando tu illum,* &c. unde totus locus mutuatus eſt.

23. *aride*] Sic R. *arida* V.A.P.

25. *verba*] Reſpondet ultimæ voci verſ. 24. *verbo* R. *vera* Tit. quod ſibi adſcribit B.

28. *Mnaſylus*] Ita Virg. *Mnaſyllus* V. A. *Manaſyllus* R. *recuſas*] *recuſes* V.A.F. Sic Virg. ib. *ne forte recuſes.*

29. *inſta nunc*] *inflatis non cred. imp. verbis* Nic. Heinſ.

30. *prædam*] *præda* F. *pradem* B. *præda victus* Vet. Ed. quam citat Tit.

33. *medius*] *melius* R.

34. *Quamvis diligat hunc mea pectale, acc.* V.

35. *frenos, ſcit*] *freno* V. *frenos, &* R.

37. *fruticat*] *fruticet* V. A. F. duo ſeqq. verſſ. deſunt in R.

41. *cingula*] Hinc Servius, & ab eo Iſidorus, *cingula hominum, cingulas animalium* eſſe dicunt. Gloſſæ, Ζωστὴρ, *cingula, baltheum, cingulum.*

44. *notant*] f. *natant*, vel *nitent.*

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

49. *ut ſcitis*] *& ſcitis*, Nic. Heinſ.
50. *Non jugale*] Vide Comm. p. 374. *Nonijugale*, vel *Non junctum ante* B. *Non ſubigale* Gebhard. *Non ïugale* Buch. Leg. *Conjugiale:* id eſt, fœturam tantum exercens. Ita & H. Bruno, ὁζυξόχως.
51. *Velocem*] *Veloci* R. & deeſt v. 53.
54. *micat acre caput*] Leg. *micat aure, caput ſine pondere curvum*, vel, *cernuum*. Tò *cervix* ex præcedenti male repetitum. Vide ad Nemeſ. p. 401.
55. *Et tornata*] *Vt torn.* B. ex G.
56. *quæ*] *quâ* V. A. F. Virg. Æn. VII. fine, de Camilla eadem hyperbole utitur.
57. *ſed non*] *non ſed* G. *non &* B. Deeſt hic & 58. R.
62. Præfigit huic HAS. & v. 66. LYC. R.
64. *pumice lymphæ*] *punice lyphæ* R.
70. *ſonitum tutabimur*] *ſonitus ructabimus* R.
72. *tapetis*] Sic P. *lapillis* R. V. A. F. f. *mediis viret herba lapillis.*
75. *Lycida tu*] *tu Lycida Phyllida* R.
76. *Tu modo* (*nos ipſi*, &c. A. F. *Tu modo nos* (*ipſi.* V. *ipſe* R.
78. *Thalea*] *Thalia* R.
81. *aut dicat*] *& dicat* Tit. ex Ms. *ut dicit* B.
82. *ſpectare*] Ita R. P. Mod. *expectare* V. A. & B cit.
83. *te ſtante*] B. cit. *teſtante*, & conj. *teſtem ante.* f. *teſtata pal. ſua crimina*] Sic Tit. ex Mss. *carmina* R. V. A. F.
87. *nondum Mnaſ.*] *judex Manaſyllus adeſſet* (f. *abeſſet*) R.
88. *ne te*] *nec te* B. ex V.
89. *quæ vos*] f. *quo vos*. Virg. Ecl. I. *en quo diſcordia* cives Perduxit miſeros.
90. *ſed non*] *ſic non* B. Virg. Ecl. III. *Non noſtrum eſt*, &c.

ECLO-

ECLOGA VII.

TEMPLUM] Sic P. & Ed. Iuntæ. AMPHITHEATRUM mavult Pythœus. Fortaſſe, quia v. 6. *Deus*, & in fine Dii indigetantur, ideo ſciolus aliquis iis *Templum* hoc exſtruxit. Vt Ecl. I. DEVS pro eo, quod vulgatur, DELUS, inſcriptam fuiſſe conjiciebam. *In hac Ecloga tractatur magnificentia Vrbis & ludorum Imperatoris.* R.

4. *& duro*] *ô duro* V.A.F. *oſſe*] *axe* V.A.F. Tit. *ore* B. ex G.

5. *veteres fagos*] Virg. Ecl.III. *ad veteres fagos*. *nova quam*] *novaque* R.

6. *juvenis Deus*] Numerianus. Soli enim huic tantum munus attribuit hic, quod & Carus & Carinus ſimul ediderant, eadem de cauſa, ob quam Nemeſianus eidem Patris geſta in Perſas aſſcribebat. Nimirum quia Caro jam mortuo hunc unum Imperatorem Romæ expectabant, Carino forte jam oppreſſo, vel ſaltem confligente cum Diocletiano. Ideo Ecl. I. pacem illam tantopere prædicat, quæ vivis Caro & Carino nulla fuit. Vide ad Nemeſ. p. 327. & ſeqq. ib. *edit*] *ardet* (f. *audet.*) R. Sic Ammianus lib. ult. *Barbari molibus magnis ardebant.* i. magnas res moliebantur. Perperam Cl. Valeſius: *erumpere ardebant.* Gratius: *illi aggeribus tentare ſuperbis.* Aur. Victor dicit Gratianum nihil aliud agere, quam *ſpiculis meditari.*

7. *quæ cauſa*] leg. *quæ tanta foret tibi cauſa.* ex R. & Virgil. Ecl. I. *Et quæ tanta fuit* &c.

15. *tota*] *tuta*, &, *Thyrſus*, ut ſemper R.

18. *ſpectamus in urbe*] *ſpectavimus urbe*, Nic. Heinſ.

21. *ſoles*] Ita P. & Mod. *ſolet* R. *ſolent quotiens adſ. vocantur* V.A.F.

22. *fœcunda*] *ſecunda* V.

25. *clivos*] Ita P. Mod. & Lipſ. *divos* om. Edd. vett. & Tit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

32. *continuos*] *continuas* V.A. verſſ. 32, 33, 34. deſunt R.

33. *Sic tibi*] *ubi* G. *Sic ibi* B. & Nic. Heinſ.

34. *molibus*] *mollibus* V.A. 36. *ſic*] *it undique* R.

38. *bona* &c.] Virg. Georg. I. *bona ſi ſua norint*, &c.

39. *Tum mihi*] *Tu mihi* R. *dum*] *nunc* V.A. f. *tum mihi, tum ſen.* vel, *dum ſen. lat. quis forte*, &c. *Tum ſenior, mihi dum* B.

40. *quid te*] *quid me* R. f. *quid tu ſtupefactus.*

41. *Ad tantas*] Ita o. l. Carrio cit. *Ac.* & leg. *Ad. miraris*] *mireris* R.

42. *caſas*] *dabas* R. 43. *tam vert.*] *& vert.* R.

51. *coit*] *colit* R. *rotulam*] *rotulum* R. *rutilum* V.A.F. *pluteum: Teres hic, quo l.* B. *rotulam teretem*, vel, *ruplum* Lipſ. ex Gloſſis: *ruplus*, στροφεὺς χαλεάγρας. Cl. Salmaſ. ibi leg. *rutlus*, & hic, *rutulum tereti qui lubr. axe.* & late exponit ad Hiſt. Aug. p. 437. *axe*] *aſſem* R. *axem* V.A.F.

55. *æquatis*] f. *auratis.* Vide ad Grat. p. 128, 129.

59. *Manticoram ſilvis*] leg. *Mantichoram, & ſilvis*, &c. Vide p. 366. *Nycticanam* R. f. *Et canam ſilvis. Vt cana malis* Gratio. *Manticorum* A.

62. *quibus aſp. mento*] *quis aſp.* R. Virgil. Æn. VI. *cui plurima mento Canicies inculta jacet.*

64. *Non ſolum*] *Nec* V.A.F.

66. *dignum*] f. *dictum. Sed def. pecus.*

67. *Sed*] *Et* B. ut de Crocodilo, non de Hippopotamo, porro loquatur. *in illo*] *quod Nilo paſcitur* R. Nemeſ. Ecl. I. 75.

69. *deſcendentis*] *diſcedentis* Lipſ. & B.

70. *ruptaque*] *rapteque* R. f. *ruptæque.* 71. *& in iiſdem* R.

74. *Impetit*] *Impedit* V.A.F.G. & B. Ed.

75. *dimittere*] *demittere* B.

77. *& præſens*] *& referens* V.A.F.

78. *modo*] *mihi* R. Virg. Ecl. I. *Sed tamen iſte deus*, &c.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

81. *Pullaque*] *Nudaque* R. *adunco*] f. *adeſo.*
82. *Obſuerunt*] *Obſuerant* V.A.F. *utcunque*] *utrunque* R. f. *utrumque*, Carinum & Numerianum, quos v. 78. *Deos*, & ſtatim *numina* dixerat. Siquidem vivus adhuc erat Carinus.
83. *ac, niſi*] *At niſi* V. A. F.
84. *putavi*] *putatur.* R.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

INDEX

eorum, quæ ad Venationem tantum pertinent.

A.

ABDERE 351. 362.
Abitus ferarum 198.
Acarnanes canes 160.
Acceſſus ferarum 197.
Adonis venator 122.
Agaſſæi 355, 356.
Albani venatores 143. 357.
Αλωπεκίδες 175. 209, 210.
Αλωπεκικάστορες 176. 210.
Ancones 126. 128.
Angina 290, 291.
Anheli equi 409.
Απεδον 420.
Apri impetus 136, 137.
Apros excipere 139. *includere.* 116.
Arbitrium in canes 139.
Αρκυς 100.
Αρκυωρὸς 237. 240.
Ardua frons 400. 403.
Arguere hoſtes ſignis 193.
Argutæ aures 401.
Argutarius canis. 193.
Ariſtæus venator 134.
Arma canis 449. venandi 95. 118. 431.
Ars armorum 96.
Ars, venatio 92. 150.
Artes venationis 149. 162. 310.
Aula canina 154. 473.
Aures flaccidę 214. 350. hirtæ 214. magnæ 215.

B.

BAltheus 343.
Beagles 353. 355.
Belgarum ſive Batavorum venat. 82. 164.
Belgicus canis 81. 166.
Bellum ferinum 94. 151. *ex arte* 150.
Bipennis, Bipennum 122.
Bloudhounts 353.

Britan-

Britãnici canes 155. 353.
Bubaſtia ſacra 110.
Bubaſtis, Diana 111.

C.

CÆſaries canũ diſcreta, 219. non pexa 219. 220.
Calcei venat. 241. 336.
Calces canum 223.
Canes bellicoſi
Acarnanes 160, 161.
Britanni 155, &c. 353.
Celtæ 151, 152.
Hyrcani 153. 157.
Iberi 357.
Indici 153. 159.
Libyci 358.
Moloſſi 158. 164.
Pannonici 356.
Canes ſagaces
Ætoli 161.
Cretenſes 176, 177.
Petronii 165, 166.
Spartani 149. 209. 348. 394.
Tuſci 393.
Vmbri 155.
Canes veloces 162. 354. 393.
Belgici 81. 166.
Gallici 167.
Seguſii 181.
Sicambri 166.
Vertragi 167: &c. 354.
Canes accipitrarii, Phaſiani & Spanici 357.
tumularii 171.
Canes agminales 177. arguti 139. εὔποδες 165. εὔτριχες 220. graves 363. magni 224. 363. mixti 163. ſemiferi 174. è thoe 206.
è leone 175. 487.
è lupo 202.
è tigride 153.
è vulpe 175. 209.
taciti 171.
Canis argutarius 193. ductor 180, 181. inductor 180. 189 venator. 168. 169. 186.
Canum forma, membratim 212, uſque 223.
genus triplex 80. 448.
mores ab origine 150.
Canum aula 154. 473. cibus 363. convicia 161. electio 363. exercitia 378. fraudes 159. gaudia 171. latratus 161. 162, &c. 188, &c. 448. ſaginatio 369. ſigna 193. 195.
Canum morbi
faſcinatio 266.
muſcæ 389.
peſtis 250.
podagra 291.
rabies 254. 390.
ſcabies 267. 278. 387.
ſitis 255.

tuſſi.

tuſſis 290.
vermiculus 253.
vulnera 247.
Cannabis 114.
Captare auras 195. 448.
Carina ventris 349.
Caſſis 100.
Catulus 157. 358. 375.
Cauſæ 117. 245.
Chamæ 165. 201.
Χιτὼν 341.
Chitone Diana. ib.
Chlamys 337. &c.
Circuire 197.
Collaria 257, &c. 376.
Compes 131.
Compita moliri 294.
Compita unde ib.
Conchæ *ſacræ* 261.
Concludere 104.
Continere 115.
Copulare 376.
Coralia 264.
Cornum, telum corneum 145.
Cothurni 336.
Cubile 365.
Culter venat. 242.
Cura 248. 347.
Cypreſſus jaculis apta 147.
venationi appicta 147.

D.

D*Emiſſi* nares 195.
Dentes, vari 228.
Diana Bubaſtis 111. Chitone 341. Nemorenſis 295. 297. ejus ſacra 110. 295. *ſacrarium* 311. 437. 473.
Δίκτυον 100.
Diſsimulare feras 171.
Dorcæ 164.
Δορκαί 222.
Δρομαία ἴχνη 198. 394.
Ductor canis 181. 202.

E.

E *Greſſus* veſtigiorum 187.
Emplagium 420.
Εναγκυλοῦσθ 178.
Ενόδιον 419, 420.
Επαικτὴρ 182. 237.
Epidromus 96.
Επισίζειν 382.
Equi *ad prædam* 322. an *rhedam?* ibid. Glauci 303. infrenes 308. 412. *ingentes* 300. 399. ſpadices 311. tieldones 305. à patria commendati 394. Aſturici 306. Barbari 308. Callæci 305. Cappadoces 396. Græci 395. Hiſpani 405. 407. Italici 312. Mauruſii 410. Mazaces 411. Numidici 308. Parthi 303. 306. Syenitæ 302. Theſ-

Theſſali 300. Thracii 308.
quorum electio & forma membratim 395. uſque 408. notæ 298. ſtirps 394.
quos fingere 308. 413. *virga flectere* ib.
ris, Erinaceus 323.
υγαία ἴχνη 171. 183. 197, 394.
xcipere apros 138.
xcipiabula 139.

F.

F*Acilis* armis 240 canis 348.
alces 243.
amuli venat. 415.
arrago 414.
arrea ſagina 370
avor canum 118.
ilum retis 96.
ingere equos 308.
leethoundꝭ 165.
ormido 124. ſtructura ejus 129.
oveæ mendaces 131.
races 290.
raus 132. canum 159.
urcæ venabuli 136.

G.

Γαισὸς, gæſum 141.
Gentilis ſanguis 411.

Grand Veneur 92.419.
Gravedo 360.
Grayhoundꝭ 170.

H.

HAbena equi 413.
Hagnon venator 179.
Hortamina vocis 381.
Hortari canes ibid.
Hoſtes, i. feræ 161.194.
Howndꝭ 157.
Hy bris 201.

I.

I*Bridæ* canes. 201.
Illæſus lepus 169.385.
Ιμάντες 177.
Includere retibus, vel *ſentibus* 115.
Inductor canis 180. 189.
Inquiſitor 182.
Iudicium canis 364.
Iumenta venat. 417.
Iungere rete 96.

K.

Κνίζειν 190.356.
Κνώδοντες 137.
Κράσπεδα 97.
Κρότων 388.
Κτήνη 248.278.
Κυνάγχος 178.
Κυναγωγὸς 178.237.
Κυνηγετικὸς 91.

Κυνη-

Κυνηγετικοὶ 316.
Κυνοραισταί 389.
Κυνοῦχος 241.259.

L.

Acerti canis 208.
Lancea 143.
Lapis vivus 263.
Laquei curraces 130.
Laquei 132.
Latebræ ferarum 183.
Latrare reperta præda, 173.177.189.191.
Lavare 270.
Leithunt 181.
Λέντιον 109.125.
Limbus 96.98.
Linea 99.421.
Linteum 109.125.
Linum Ægyptium 111. Bubaſticum 112. Cinyphium 102. 432. Cumanum 103. Hiſpanum 110. Sætabicum 109.
Lorum 177.178.
Luſtra 193.
Luſtrare 149.302.
Lyciſcæ 201.
Lyciſcus 202.
Λύττα 254.

M.

Achlis 242.
Macula falſa 170.
Mælis 242.260.
Magni canes 224.
Maritus 223.351.
Matres 231.
Maza 232.
Medicina canum 244, uſque 291.
Metagontes 174.
Metus pro Formidine 124. 421.
Micare auribus 401.
Millus, Millum 258.
Monilia 262.
Moræ venabuli 336.
Munus venandi 380.

N.

Nares elati, vel *demiſsi* 195.
Nemrod cur venator 63.
Nictire 190.191.
Nodi retis 102.

O.

Obſentire 116.
Occulti hoſtes 194.
Odor feras exagitat 124.
Officia canum 189.222.
Opus Venationis *magnum*, vel *leve* 158.183.211. 230.
Os retis 101. vulnera 247.

P.

Pacare ſilvas cornu 382.
metu 422.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

arvi, i. catuli 226.
ecuaria 248.278.
:dicæ 130.
enna 124.
eragrare ſilvas 422.
εριδρομος 96.98.
Ιεριελίττειν τὴν χλαμύδα 338.339.
etrones 165.
etronii canes ibid.
etrunculi ibid.
ignora 192.
inna 124.421.
innatum 123.
laga 98.419.
Plagium 420.
Ιλαγίως ibid.
laudi canes 214.
lauti 222.
Ιοδιστράβαι 131.
rælia venat. 322.
rædas ſequi 346.
ræda venat. 151.
rocuratores Cynegiorum 418.
Prodere clamore feram 161.173.448.
Ιρωτοκυνηγὸς 92.418.

Q.

QVadruplex tormentum 99.
Quadruplices limbi 431.
Quietes 193.

R.

RAbies canũ 254.390.
Racha/ Rache 168.
Rapto vivere 93. 322. 422.
Regna venat. 239.
Remedia canum 244, uſque 298.
Retia 101. 419. quanta 102.
Retis *limbus* 96. os, *tergus* &c. 100.
Revocare curſus 382.
Rhedarii equi 323.
Ricini 388.
Roſtro demiſſo 195.

S.

S*Acraria* Dianæ 311. 437.473.
Sagina canum 369.
Sagittæ è corno 145. è myrto, taxo, &c. 146. enodes 149.
Σχαλίδες 128.
Σκυλακεία 366.
Σκυλακεύειν 367.
Seguſii canes 181.
Σήματα 195.
Septum lini 422.
Sequi prædas 346.
Serum 367.
Servi venat. 416, &c.
Servile officium 417. &c.
Seuſii canes. 181.
Sibina 141.
Σιγύνη ibid.
Σίγυνος 142.
Sidus corruptum, i. Sirius 389. 390.
Signa canum 193. 195. ferarum 185.
Sinus retis 101.

Siri,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

Siri, ſirri 199.
𝔖tippe 178.
Socii, canes 240
Spatia 187. *ſecare* 186.
verſa 199.
Species canum 157.212.
𝔖purihunt 181.
Στάλικες, σταλίδες 128.
Stupa 109.114.
Stupatores 116.
Στύπη à στύφειν 114.
Submittere marem 351.
Subnectere veſtem 345.
Succincta Diana 342.
Succingere chlamydem ib.
Σινδυάζειν 376.
Suem venari 191.

T.

T*Abes* canum 278.
Taliola 133.
Taygeti canes 160.
Taxi an jaculis aptæ 146.
Τελαμωνίαι 259.
Tenere 180
Therothoæ οἱ θωοθῆραι, an θηροθοοὶ 207.
Thoes 204.208,&c.
Tieldones 305.
Tineæ 389.
Tituli 179.
Tormentum 99.
Tranſenna retis 96.
Tunica venat. 341.
Turba veſtig. 186.
Tuſſis canum 290.
Tutela canum. 245.

V.

VAllus 127.
Varus 127.
Vaſa. 180.
Veloces canes 162. 354. 393.
Venabula lato ferro 140, *ſoliferrea* 141.
Venabuli *furcæ* 136. inventor 135. *κνώδοντες, moræ* 137. tenendi modus 139.
Venatio unde dicta 78. proprie dicta 78. 80. 168. quotuplex 79. à quibus inventa 134. 135 hiberna 184.425. matutina 183. 426. *pernox* 185. quomodo picta 147. Romanis laudatiſſima 76. 200. ſervilis quæ 75. 416. violenta 93. 120. 122.
Venationis abuſus 75. 185. 416. laus 72.76. 200. origo & progreſſus 77, &c. ſilentium 84. 188. utilitas 75. 76. 93. 120.200.239.
Venator qualis requiratur 238. 239.
Venatoris *arma* 241, &c. *comites* 419. *famuli* 415. officina quot 237. *regna* 239. ſocii 240.
Venatorum genera varia 237. 423. 424. miniſte-

niſteria urbana 416.
ermiculus 253.
ertragus 167.354.
erutum 139.
ibrare 255.
incula 177.375.
Viroſus 247.392.
Virus 268.
Voce laceſſere 188.
Voces noſſe 204.382.
Vulpina ſpecies 209.
Vultus canum 212.

NDEX AUTORUM,

Quorum loca emendantur, aut exponuntur.

ACTA Apoſtolorum exp. 292.
Ælianus emend. 279. 380.
Ammianus emend. 255. 345. 357. 411. 418. 421. 489.
Ammonius exp. 337.
Apulejus emend. 116. 125. 253.
Ariſtoteles emend. 206. 288.
Auſonius em. 136. 148.

CAlpurnius extraord. emend. 128, 129. 232. 267. 321 bis. 366. 371. 372. 373. ſæp. 374. 387. 401. 411. expon. 311. 314. 315. 316. 327. 328. 366. 371.
Cato Dionyſius expon. 133.
Celſus Mend. emend. 117.
Chronicon Alexandrinum emend. 331.
notatur 105. 331.
Claudianus exp. 389.
Columella emend. 236. 388.

DEmetrius Conſtantinopol. eméd. 364.
Digeſta juris exp. 416.
Dionyſius περιηγ. emend. 338.

ENnius emend. 177. 185. 190, 191.
Epitaphium vetus emend. 247, bis. 257.
Euripides exp. 141.
ejus Schol. not. 141.

FEſtus Gramm. emend. 130. 141. 201. 222.

I. Fir-

I. Firmicus emend. 150. expon. 80. not. 132.
Fulgentius emend. 345.

Gellius emend. 141.
Geoponici Græci defend. 248. 398.
Germanicus Cæſ. expon. 231. 320.
Gloſſæ Græco-lat. emend. 96. 109. 122. 142, 257 bis. 370. 371. notatur 126.
Gloſſæ Latinæ emend. 122. 148. 164.
Gratius extraord. emend. 349. 420. exp. 473. 489.

Heſychius eméd. 100. 264. 336. 382. not. 142. 182.
Hieronymus exp. 266. notatur 288.
Homerus exp. 358.
Horatius emend. 104. exp. 235.

Ioannes Euang. exp. 109. 125.
Ioannes Sareſber. emend. 92.
Iſidorus emend. 139. 344. 346. 401. 443. not. 405. 444.
Iuſtinus emend. 408.
Iuvenalis exp. 110. ejus Schol. em. 96.

Lactantius exp. 105.
Livius emen. 114. ejus Epitome em. 408.
Lucanus not. 81. 159. 173. 191.
Lucilius emend. 291. exp. 224.
Lucretius exp. 193.
Luxurius emend. 373.

Manilius emend. 125. 149. 151. 271. 343. 422. exp. 131. defenſ. 94. 321.
Martialis emend. 169. bis. 242. 385. exp. 182 not. 159.
Martianus Capella em. 95.
Matthæus Euang. exp. 98. 291.
Maximianus emend. 93. 274, 340.
Mela emend. 407.
Moſes exp. 97. 110.

Nemeſianus extraord. de Aucup. eméd. 373. in Eclogis emend. 257. 320. 321. ſæp.
Nonius emend. 139. 140. 143. not. 306.
Nonnus emend. 128. exp. 197. defenſ. 109.
Notæ Tironis em. 169.

Oppianus emend. 100. 215.

exp.

exp. 97. 138. 355. not. 163. bis. 188. 190. 192. 215.
Ovidius emend. 145. exp. 140.

Palladius emend. 114. 123. 147. 148. 268. 310 bis. 351. 400.
Paulus abbrev. Feſti not. 141.
Paulus Apoſtolus exp. 280.
Paulus IC. not. 246.
Pauſan ias emend. 141.
Perſius exp. 221. 409.
Petronius emend. 307.
Phædrus emend. 196. bis.
Plautus emend. 323 ter. 324. 332.
Plinius Hiſtor. emend. 96. 99. 103 bis. 114. 119. 135. 147. 151. 165. 183. 201. 202. 205. 207. 254. 264. 274. 276. 277. 282. 209. 303. 305 bis. 361. 381. 387. 388. 401. 421. 432. 445 bis. 446. 450 bis. 451. ſæp. exp. 266. not. 111. 189. 194. 353. 440. 444. 445. 446. 450. 453. 454. defenſ. 181. 377.
Plinius Iunior em. 231. exp. 144. defenſ. 76.
Pollux emend. 153. 176. 178. 194. 198. 210. 217. 222. 233. 254. 291. 301 bis. 359. 367. 399. 486. exp. 405. not. 215. 220. 404.
Priſcianus perieg. not. 153.
Propertius defenſ. 258.

Rufus Feſtus Avienus emend. 118. 126. bis. 144. 180. 320. 322. 338. 340 bis. 406 bis. 407. 477.

Saluſtius exp. 75. 416, 417.
Seneca Philoſ. emend. 115. 421.
Seneca Poëta emend. 141. 160. 182. 195. exp. 173. not. 193.
Serenus Sammonicus em. 247. 347.
Servius emend. 107. 123. 146. 202. 284. 292. 295. 296. 299. 300. 311. not. 104. 409. 423.
Cor. Severus em. 230. bis. 239. 263. 273. 275. 283. 285 bis. 286. bis. expon. 239.
Silius emend. 110. 137. 143. 274. not. 81. 166.
Siſenna emend. 143.
Solinus emend. 110. 287. not,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

not. 107. 108. 153. 207. 267.
Sophocles exp. 138.
ejus Schol. em. 186. not. 138.
Statius emend. 295.
Stephanus em. 281. 302. 482.
Strabo emend. 235. 406. 411.
Suidas not. 105. 142. 143. 259.

TAcitus emend. 103.
Tertullianus exp. 125.

VArius emend. 177. 308.
Varro emend. 127. 139. 216. 223 bis. 226. 258. 323. 324. 325. 360. 402. exp. 359. not. 128.
Vibius Sequeſter emend. 190.
Virgilius emend. 154. 199. 471. 425. exp. 101. 140. 184. 197. 256. 351 bis. 362. 366. 409. 419. 422. 423. 480.
Vitruvius emend. 276.
Vlpianus defenſ. 135.
Vopiſcus emend. 328. exp. 325, 326.

XEnophon major em. 196. 215. 218. 240. 258. exp. 102. 186. 226. 420.
Xenophon minor exp. 217. 223. not. 383.

ERRA-

ERRATA & ADDENDA.

QVæ in textu Autorum commiſſa ſunt, ea vel in Commentario, vel in variis lectionibus reſtitui, ucis hiſce exceptis: Pag. 28. lin. 19. lege, validis. 32. l. 30. Threïcius. p. 34. l. 6. aquoſæ. p. 37. l. 19. am. p. 38. l. 16. platanus. p. 39. l. 19. genas. p. 53. .8. dixit ſalices pete ſolus. p. 68. l. 16. Immenſoſque.

In Commentario utroque, etſi quædam in poſteori & variis lectionibus correxerim, quæ in priori ale habebant, nihilominus multa ſuperſunt, quibus niam à Benivolo Lectore rogo, donec in Græcoım Cynegeticorum Editione plenius & accuratius tractentur. Interim, quæ obiter tantum relegenti ɔvia ſe dederunt, aliqua etiam hic emendare ſum eſt. Sed potior tamen pars eorum quæ hic ınoto, non mihi adeo imputetur velim, quam l abſentiæ meæ, vel qui abſentis non æque ac merdis ſuæ rationem habuerunt, ipſis typothetis. .74. l. 22. Vtra utra ſit. Pag. 77. l. 5. proœmium. ult. poſt, Epiſt. xcı.] A D D E: Lucretius lib. v.

Et manuum mira freti virtute pedumque
Conſectabantur ſilveſtria ſæcla ferarum
Miſſilibus ſaxis, & magno pondere clavæ;
Multaque vincebant, vitabant pauca latebris.

uo etiam applicanda ſunt, quæ longo apud illum rdine ſequuntur. p. 79. l. 18. *induſtria*. p. 81. l. 14. ixdum enim. p. 82. l. 6. Batavi. poſt, utimur.] D D E: Sed omnis ea potius in Oppianum recit incuria, quam ut claſſe & ætate ſua excidat accutiſſimus autor, quem ſub Antonino Philoſopho viſſe, haud vanis argumentis probare poſſem. Scripſit ıtem ille, &c. l. 12. venationem. p. 83. l. 17. ſago,

go. p. 84. l. 10. poſt, inerrare] ADDE: aut fidem Symmacho negaremus, qui lib. v. Epiſt. 55. *Iuvenilis*, inquit, *induſtriæ eſt, excire ſaltibus feras, & liberalia ſtudia ſilveſtri voluptate diſtinguere;* & lib. IX. Epiſt. 28. haud injucundum Apollinis ac Dianæ ſodalitium committit, ac prædicat. p. 85. l. 30. menſe Ianuario. p. 94. l. 14. cap. VIII. p. 96. l. 20. à Turnebo intellectus. l. 33. illæ. l. 36. quod ita circumvolutum. p. 105. l. 12. citatus. p. 109. l. 16. *Græci.* Idcirco Apollonio Eremitæ pro rigore vitæ ſtupeam veſtem attribuit Aldhelmus. p. 110. l. 32. כפרת p. 111. l. 6. Οὕτω l. 8. *Αἰγυπτίοις* p. 113. l. 22. magnus Xylander. p. 117. l. 12. poſt, mutem.] ADDE: Quanquam jam ante CCCC. & amplius annos Fredericus Imp. in Conſtitut. Siculis, lib. III. Tit. XXXV. edixerit, *ut nulli amodo liceat in aquis cujuſlibet civitatis, quantum milliare ad minus protenditur, linum vel canabum ad maturandum (ſ. macerandum) ponere, ne ex eo aeris diſpoſitio corrumpatur.* Sed & de lino in, &c. p. 119. l. 7. *Longi⁹* ut comp. ſcr. ſol. ab. in *longio*. p. 120. l. 10. DIX. p. 124. l. 7. poſt, Latinis.] ADDE: Varro lib. IV. de L. L. *Vellus dictum quod vellebant lanam.* l. 20. LXXXIII p. 127. l. 24. *figere* p. 128. l. 13. poſt, Barthius.] ADDE: Ita contra *vallum*, pro Elefanti dente, poſuit Lucretius lib. II.

anguimanos elefantos, India quorum
Millibus è multis vallo munitur eburno.

l. 34. ipſæ. 35. rectæ. p. 132. l. 14. poſt, dixerit.] ADDE: Quod quidem rudi adhuc ævo, nondum armis inventis, factitatum docet Lucretius lib. V.

Nam fovea atque igni prius eſt venarier ortum,
Quam ſæpire plagis ſaltum, canibuſque ciere.

p. 133. l. 15. poſt, vocare] ADDE: ut diminutivum ſit à *talia*, quæ in Gloſſis exponitur, κορμὸς, χίδαξ, καὶ σκυτάλη: eſt enim lignum varia arte inciſum. p. 137. l. 14. poſt, ἔχουσι.] ADDE: Sidonius Panegyri dicta Anthemio: *Nunc*

Nunc torto penetrare veru, cum bellua ferrum
Ferret, & intratos exirent arma per armos.

p. 146. l. 19. quam. p. 147. l. 9. epiſodio. p. 149. l. 19, ex III. Georg. p. 157. l. 17. CLXXVII. p. 164. l. 26. Hippolytus. l. 35. δόρξ, δορκὸς. p. 168. l. 4. animadvertit olim. p. 174. l. 25. ſervarunt Latini. p. 175. l. 6. CCXI. l. 16. CCXII. l. 29. Iunius Phylargyrius (ita emend. etiam p. 251. l. 36. p. 256. l. 34. p. 294. l. 17.) p. 179. l. 8. poſt, educerentur. ADDE: Ammianus de eo genere venandi loquitur lib. XXIX. *ad obſervandam venaticiam prædam Spartanum canem retinere diſpoſitus, ante prædictum tempus abſolvit.* p. 180. l. 12. poſt, referunt.] ADDE: *Vaſa* enim ſunt inſtrumenta quælibet venandi. Quomodo & LXX. poſuerunt Geneſ. cap. XXVII. ubi Iſaac filio ſuo Eſau venatum exituro dicit: λάβε τὸ σκεῦός σου, τήν τε φαρέτραν, καὶ τὸ τόξον. Ex Hebræo, כלי, quod paſſim pro inſtrumento ponitur in veteri Fœdere, ut & τὸ σκεῦος in novo. p. 184. l. 35. Χείματι. p. 186. l. 10. *dum mane novum, dum mollia prata.* p. 187. l. 7. CCXXVI. l. 19. CCXXVII. p. 189. l. 18. *loro.* p. 192, l. 8. *Nec.* l. 25. CCXXXIII. l. 31. ἰχνεύσεως. p. 193. l. 31. *Quiciat.* l. 34. in L. Salica Tit. VI. p. 197. l. 19. *omnemque.* p. 200. l. 16. Hippolytus. p. 215. l. 26. λεπταλέοισι, p. 219. l. 5. poſt, eſſe,] ADDE: Hinc item *longos canes* κατ' ἐξοχὴν Vertragos hodie noſtrates dicunt venatores. p. 222. l. 21. πλατὺς. p. 223. l. 36. poſt, *latis.*] ADDE: Fronto conjecturæ huic meæ fidem aſtruit certiſſimam, cum Varronis verba ita vertit: πόδας μεγάλους, ἐν οἷς τῷ ἐπιβαίνειν πλατυνομένους. p. 226. l. 28. *natos.* p. 228. l. 9. *deſiderio lactis ſeneſcant.* p. 230. l. 6. *omnis.* p. 235. l. 7. τὴν Μαρεώτην. l. 10. eſſe bene obſervat Caſaubonus. Nam, ut patet. p. 240, l. 12. οὕτω l. 28. κυνές. p. 241. l. 23. CCCXXXIX. p. 242. l. 7. *viſam.* l. 12. albas. l. 21. canæ. l. 22. *canæ.* p. 246. l. 9. ſignificavit

cavit. p. 249. l. 29. excuſam. p. 251. l. 30. poſt, efficiente.] ADDE: Livius lib. XXVII. c. VII. *ob ſimilis iram fugæ miſſi eo erant*, i. culpam fugæ. p. 252. l. 12. *ſeu*. p. 253. l. 9. exſcriptorum. l. 10. corrigendus. p. 256. l. 18. *κυνόσοφοι*. p. 259. l. 8. *τενόντων*. l. 24. *ἀχάλκωτον*. p. 264. l. 28. *κρεάδιον*. p. 269. l. 1. CDXVI. l. 35. *affectu*. p. 277. l. 23. *Soractis ad Ditis*. l. 26. *Soractis* ex Servii loco, quem ſubjeci hic. p. 278. l. 26. *primus ab oris*. p. 287. l. 24. poſt, accendium.] ADDE: Virgilius Ecl. IX.

Aſpice, corripuit tremulis altaria flammis
Sponte ſua, dum ferre moror, cinis ipſe: bonum ſit.

p. 292. l. 36. poſt, noſter.] ADDE: Ea intellexit Plautus Pænulo Act. I. Sc. II. *omnia quæ ad Deûm pacem oportet adeſſe*. p. 294. l. 10. poſt, redeo,] ADDE: vel potius à *combitere* (cujus ſimplex eſt, *bitere*, quo Plautus paſſim utitur) factum fuiſſe, &c. l. 22. poſt, dicta.] ADDE: Vnde & ipſa ſacella Dianæ compitalitiæ *compita* hic vocata Gratio videri poſſint. Livio item lib. XXVII c. IV. *Aves ad compitum Anagninum ad lucum Dianæ nidos in arboribus feciſſe*. p. 296. l. 35. poſt CANO.] ADDE. In alio item veteri VENATRICIA XI. Kal. Septembr. ponuntur. p. 303. l. 16. poſt, mutatione.] ADDE: Claudianus de bello Get. *extremis legio prætenta Britannis*. ut *ἐσχάτους ἀνδρῶν* Æthiopas dixit Homerus. p. 310. l. 29. poſt, equi.] ADDE: Vegetius Mulomed. lib. IV. c. VI. *Nec inferiores prope Sicilia exhibet circo*. Gordianus ſenior equos Siculos centum factionibus Circenſibus diſtribuiſſe dicitur à Iul. Capitolino. p. 311. l. 28. *pacata*. p. 314. l. 27. Ecloga. p. 319. l. 35. nequaquam. l. 37. typotheta. p. 326. l. 30. Aur. Victorem. p. 327. l. 24. tum. p. 330. l. 8. intra. 341. l. 7. corrugandus. p. 344. l. 35. poſt, videtur.] ADDE: Philoſtratus id in Meleagro accincto ad venationem clare demonſtrat: *καὶ αἱ χεῖρες ἐς ὦμον γυμναὶ, διὰ τὸ ἐνεργὰς εἶναι*,

εἶναι, τῆς ἐσθῆτος ἐκεῖ ἐς περόνας ξυνεχομένης. Et de Atalanta ibidem: χλαμύδα τε κρηκοβαφῆ ὑπὲρ αὔχενος κολπώσας, τὸ θήλειον ὑφίσταται. p. 349. l. 12. *acri*. p. 356. l. 20. *odoriſequa*. l. 21. quam Vertragus. l. 27. ſubigens. p. 357. l. 8. κύνες. p. 358. l. 22. σκυλάκων. p. 363. l. 9. βαρύπτερον. p. 378. l. 36. βώθρον p. 385. l. 6. *vivas*. p. 389. l. 23. *muſcis*. p. 395. l. 24. pene. p. 406. l. 21. ὕψει. p. 410. l. 14. *ferro*. p. 416. l. 4. poſt, haberent.] ADDE: Hoc & olim notavit Flaccus lib. 1. Epiſt. VI.

Si bene qui cœnat, bene vivit, lucet, eamus
Quo ducit gula; piſcemur, venemur; ut olim
Gargilius, qui mane plagas, venabula, ſervos,
Differtum tranſire forum populumque jubebat.

p. 422. l. 9. poſt, *peragrant.*] ADDE: Livius lib. 1. cap. IV. Romulum & Remum, *venando peragrare circa ſaltus*, dixit. l. 36. Ideo &c. l. 37. *tranſcendere*. p. 426. l. 5. poſt, docui,] ADDE: Horatius id ſane ſecundum artem intellexit Epod. II.

At cum Tonantis annus hibernus Iovis
Imbres niveſque comparat,
Aut trudit acres hinc & hinc multa cane
Apros in obſtantes plagas.

p. 426. l. 11. aliquanto. p. 437. l. 18. & in. p. 439. l. 23. penè. p. 451. l. 29. Chryſophry. p. 453. l. 3. quæ nidificet. Ita etiam leg. apud Plinium. p. 456. l. 26. Salmaſ. & Pignarola de Servis. p. 458. l. 6. ſuccenſet. p. 487. l. 31. *freno*. v.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50

1276

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 A 50